

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
21 — I
23

J. Paulini a S. Barthelomaeo
Carmelitae Discalceati

Google

1·Ω·329.

Digitized by Google

Digitized by Google

[illegible]

1775

Digitized by Google

Digitized by Google

REFORMATIO
REGVLARIVM,
SEV
DE DISCIPLINA
RELIGIOSA.

AD NORMAM, ET EXEMPLAR
SS. Patrum, & priſcorum Monachorum,

Opus fermè totum ex Patribus, Doctoribus, & Magiſtris Spiritualibus compactum.

Nunc quartò editum, & in pluribus locis auctum, & locupletatum.

AD DOMINVM NOSTRVM
IESVM CHRISTVM.

PER P. M.
IOANNEM BAPTISTAM DE LEZANA
Carmelitam Hiſpanum, Matritenſem, Socium Reuer.mi
P. Generalis, & Romanæ Sapientiæ Publicum
Lectorem.

Bibliothecæ Col. S. Pancratii

Ex dono P. Lau: Exc. Paulini a S. Barth: Miss. Ap: 1816

ROMÆ, Sumptibus Io. Antonij Bertani. Anno MDCXLVI.

Ex Typographia Andreæ Phæi. Superiorum Permiſſu.

Digitized by Google

Domino noſtro

IESV CHRISTO.

QVidni enim nominatim Tibi, ò Summe Princeps, conſecrem hoc, quidquid eſt, opellæ meæ? Regibus etenim quotidie, magniſque Principibus Scriptorum opera nuncupari ſolent, vt in ipſorum veſtibulis, ac quaſi propylæis illuſtria nomina, tituloſque glorioſè ſplendeſcere mortalium obtutibus præoſtentent. Nec abs re ſanè: ſunt enim terreni Dynaſtæ expreſſæ veluti imagines cuncti potentiſſimæ Maieſtatis tuæ, & regendis creatis vices tuas ſub luna gerunt. At ego ambitioſior, *filijs hominum, in quibus non eſt ſalus*, relictis Temetipſum ſolum ſimul Dei Natum, à quo *omnis poteſtas in cælo, & in terra*, & cui omnes ipſi faſces, ſecures, capita, & colla ſubmittunt, fidens, tremenſque adeo. Fidens, ob Tui ſummam benignitatem, ob meam tremens puſillitatem. Nec repulſam timeo, qui Te audio clamantem: *Sinite paruulos venire ad me*. Vtinam, & ex illis vnus de quibus, Rex clementiſſime, protuliſti; *Ipſorum eſt Regnum Cælorum*. Sed quem alium à Te ſibi, ò Amor, opuſculum hoc meum, quod totum (ſi quid, vel tantillum) pro Religioſorum Regulari diſciplina tuenda eſt, Mæcenatem depoſceret? Tu enim Sol verus, à quo ipſi Sydera Orbi micant, collucent, albeſcunt. Tu fons, à quo ipſi limpidiſſimi, & chriſtallini riuuli Eccleſiæ Paradiſum irrigant, fæcundant, excolunt. Tu ipſorum Author, Archetypus, exemplar, & conſummator optimus. *Gloria* demum *virtutis eorum Tu es, & in beneplacito tuo* exaltantur. A quo etiam pręmium expetam, vel expectem (quod moris eſt eorum,

qui Principibus ſua ſacrant monumenta) niſi à Te omnium potentiſſimo, ac magnificentiſsimo Principe, qui largitorem calicis aquæ frigidæ non indonatum abiturum promittis? cui fœnerari appetam, niſi ei, qui reddat impendium fœneratori centuplum? aut cui offerendi ſunt fructus, niſi ei, cuius omnibus nominibus eſt arbor tota, quantulacunque eſt, & ipſum eius ſolum? Sed quod præmium? nullum aliud, niſi Te Domine, tuamque voluntatem per totum vitæ meæ curriculum iam aduesperaſcentis, perfectiſsime exequi. Placeam Tibi, etſi placeam nemini. Quòd mihi vtilius, quia gratior es hominibus, nec *ſicut vident* illi, & *Tu vides*. Moriar mundo, vt viuam Tibi (qui es *veritas*, *& vita*) cruci tuæ, Fide, Spe, & Charitate, tribus veluti clauis immobiliter confixus. Abſorbeat ergo, Domine clementiſſime, mentem meam ignita, & melliflua vis amoris Tui ab omnibus, quæ ſub cælo ſunt, vt amore amoris Tui moriar, qui amore amoris mei dignatus es in ligno Crucis mori. Viue, & regna cum Patre, & Sancto Spiritu in ſæcula ſæculorum.

Ego ſeruus tuus, & filius Ancillæ tuæ

Fr. Ioannes Baptiſta de Lezana
Carmelita.

INDEX
CAPITVM
HVIVS LIBRI.

QVAM neceſſarium ſit Religioſos omnes reformatè viuere ex Patribus oſtenditur. Cap. 1. pagina 1

Idem intentum de neceſſitate reformationis Regularium ex alijs capitibus oſtenditur. Cap. 2 pag. 24

Cap. 3. Orationes iuge, & quotidianum ſtudium Religiones conſeruat: in eoque deficere Religiones perdit. pag. 38

Cap. 4. Idem intentum de neceſſitate orationis pró Monachis ex Patribus recentioribus probatur. pag. 45

Cap. 5. Regulę, & Conſtitutionum inuiolabilis obſeruantia Religiones reformat: & in hoc deficere ipſas euertit. pag. 58

Cap. 6. Minorum etiam obſeruantiarum cuſtodia ſuffulcit Ordinem, earum vero contemptus Religiones diſſipat. pagina 75

Digitized by Google

Cap. 7. Religioſorum nimia euagatio extra Monaſteria regularem Obſeruantiam, Monachiſmumque fœdat. pagina 96
Cap. 8. Proſequitur idem intentum de nimia euagatione Regularium extra cœnobia euitanda. pag. 111
Cap. 9. Nimia cum ſæcularibus communicatio Religionum obſeruantiæ nocet. pagina 127
Cap. 10. Otioſitas Monachorum Religioſam, & Regularem vitam euertit. pagina 146
Cap. 11. Litterarum exercitium Religionum perfectioni proficuum, reformationique vtiliſſimum eſſe. pag. 165
Cap. 12. Plures exempti, & priuilegiati in religionibus obſeruantiam Regularem euertunt. pag. 188
Cap. 13. Religioſorum ambitio, Religionem deſtruit, humilitas autem ædificat. pagina 200
Cap. 14. Sectæ, diuiſiones, partialitates, contentioneſque Religiones euertunt, regularique obſeruantiæ maximè obſunt. pag. 218
Cap. 15. Sancti, rectique Prælati Religiones in ſuo nitore conſeruant, improbi verò,
regu-

regularem diſciplinam naufragari faciunt. pag. 232
Cap. 16. Nimia bonorum temporalium cupiditas Religioſos deformat. pag. 251
Cap. 17. Superfluitas bonorum temporalium, etiam in ipſis communitatibus, Religioſorum reformationi eſt contraria. pagina 283
Cap. 18. Iuniorum, & tyronum recta educatio Religiones reformat, educatio autem praua deſtruit. pag. 303

Fr. Leo Bonfilius Magiſter, ac Vicarius Generalis Apoſtolicus Carmelitarum Antiquæ Obſeruantię Regularis.

Dilecto nobis in Chriſto Admodum Reuerendo Patri Magiſtro Ioanni Baptiſtæ de Lezana Prouinciali Angliæ, ac Socio noſtro, ſalutem in Domino, &ç.

Cum Opus à te olim editum, REFORMATIO REGVLARIVM nuncupatum, aliquot additionibus auctum, & locupletatum, ab aliquibus idoneis noſtræ Religionis viris approbatum, & commendatum viderimus; Idcirco auctoritate noſtra, & harum ſerie facultatem concedimus, vt illud typis iterum mandamus poſſitis, ſeruatis alijs, quę de iure ſeruanda ſunt. In quorum fidem, &c. Dat. &c. in Conuentu noſtro S. Mariæ Tranſpontinæ Almę Vrbis, die 23. Iunij 1644.

F. Leo Bonfilius Generalis Vicarius Apoſtolicus Carmelitarum Antiquæ Obſeruantiæ Regularis.

Loco † Sigilli.

Fr. Franciſcus Montius Prouincialis Saxoniæ, & Secretarius Ordinis.

ADditiones per Adm. R. P. M. Io. Baptiſtam de Lezana Prouincialem Angliæ, & Socium Generalem Carmelitarum, Operi ſuo REFORMATIO REGVLARIVM nuncupato, factas; Ego infraſcriptus perlegi. In eis nihil offendi, quod Fidem Catholicam, & morum honeſtatem offendat. Vnde in reiteranda fructuoſo Operi publica luce, has etiam Additiones, ad maiorem Religioſorum vtilitatem dignas cenſeo; Si Reuerendiſſimo P. M. Leoni Bonfilio noſtri Ordinis Apoſtolico Vicario Generali; ex cuius commiſſione eas recognoui, placuerit. Datum Romæ die 23. Iunij 1644.

Fr. Vincentius Iuſtus Lector Moralis in Conuentu S. Mariæ Tranſpontinę.

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſſimo P. Mag. Sac. Palatij.

A. Sacratus Eps Comacl. Viceſgerens.

Reimprimatur cum allegatis Additionibus,

Fr. Hyacinthus Pandolphus Mag. Reuerendiſſimi P. F. Vincentij Candidi Sac. Apoſt. Pal. Mag. Socius.

Digitized by Google

OPERIS INTENTVM

Ad Lectorem.

HAec eſt eorum, quę ſub cœlo ſunt miſera, caducaque conditio, vt ſemper ab antiquo; priſtinoque feruore, quo eſſe cœperunt, deuient, degenerent, & declinent. Et vt naturalia, artificialiaque omittam, hiſtorica quoque per omnem Rempublicam non recenſeam, ad noſtra propius accedens; quando Saluator noſter Ieſus Chriſtus adhuc in terra ſuperſtes erat, qui fidelium erat pietas? Quandiu ſeniores, qui cum eo fuerant, Apoſtoli, Apoſtolicique viri ſuperſtites degebant, quę Chriſtianorum ſanctitas? quis feruor? Quæ in proſperis, & aduerſis animi magnitudo? Quando epiſcopi omnes, Eccleſięquę primeuæ antiſtites clauum Criſtianæ Reipublicæ tenentes, in viuis erant, quæ Charitas, quæ manſuetudo, quæ fides, quę fortitudo non fuit inter fideles Eccleſię alumnos? Sed iam, proh dolor, ab illo ſtatu, ſanctaque vitæ ratione cecidiſſe ſeculum, norunt omnes. Vera, & iuſta Lyrici quærimonia l. 3. Od. 7.

Damnoſa quid non imminuit dies,
Aetas parentum peior auis, tulit
Nos nequiores; mox daturos
Progeniem vitioſiorem.

Optimè etiam Marò Georg. 1.

Vidi, lecta diu, & multos ſeruata per annos
Degenerare tamen.

Ergo iam, vt ad noſtratia deueniamus, in religioſorum hominum ſacris ſodalitiis, hoc idem contigiſſe cernimus. Etſi enim quamplurimę, fereque innumerabiles vtriuſque ſexus perſonę religioſę reperiantur, in quibus antiquus ille monachorum rigor ferueat, ſanctitas, obedientia, caſtitas, paupertas, humilitas, aliæque virtutes ſplendeant, ita vt à priſtino ſtatu, ne dum deuiaſſe, ſed & illum ſuperaſſe videantur: alię tamen ſuperſunt, in quibus ſine dubio, monachiſmi perfectio maxime defecit, regularis diſciplinæ feruor tepuit, & (quod ſumme dolendum eſt) religioſi ſtatus finis, & ſcopus non relucet.

Hęc

Digitized by Google

Hæc ergo, piiſſime lector, cauſa fuit, vt hoc pro reformatione religionum (melius dicerem aliquorum religioſorum) opus inſcriberem. Cum enim omnes, & ſinguli regulatium, ad arctam, & anguſtam perfectionis viam tenendam aſtringantur; oportet omnes, & ſingulos (nec ſolum aliquos, aut plures) illam capere, illam aggredi, illam proſequi. Prouinciam fateor humeris imparem aſſumo; ſed vt verum loquar, quidquid dixero, non meam, ſed ſanctorum Patrum, antiquorumque monachorum ſententia eſt; vt Iuuenalis illud Satyr. 8. canere poſſim.

Quod modo propoſui non eſt ſententia: verum — Iuuen. Sat. 8.
Credite me vobis folium recitare ſibillæ

Indignitas me ſæpius ab hoc opere retardare potuit: etſi enim monachi habitum per non paucos annos geſtauerim, rel gioſam tamen vitam prophanus homo, deformatuſque monachus, ne deguſtaui quidem. Aliunde tamen aliqualis zelus religioſæ perfectionis, (quam in quibuſdam ex regularibus deſidero) comedit me, & quaſi cogens traxit, vt huic opuſculo manus adhiberem. S. Ephrem Syri verba ad ſimilem intentum, mihi aſcribo. *Labor, & dolor me ad loquendum, atque dicendum compellunt, verum indignitas mea ſilentium mihi imperat. Cordis mei dolores loqui vehementer urgent, ſed peccata mea potius vt taceam ſuadent. Cum igitur vtrimque coarcter, loqui magis expedit, quam ſilere.* — S. Ephrē in ſer. m. aſcetico de vita relig.

2 Ergo iam Sanctiſſimarum religionum rectam viuendi methodum carpam? Vel leuem notam Nazaræis noſtratibus inuram? Neuum religioſis hominibus, vel minimum impingam? Toto Cælo abſit. Minimè gentium. Quid ergo? Certe non aliud, niſi quod Mantuanus noſter quondam.

Religio, & pietas Patrum inſtaurata reſurgit. — Bapt. Mātuan.
Et veteri inſeritur bona virgula trunco.

Hoc eſt. Viam oſtendimus, qua pietas, & religio Sanctiſſimorum regularium progreditur. Simul quoque tramitem demonſtramus, quo deuii regulares incedent. *Vnde* (Verbis D. Bernardi ad ſimilem intentum vtar) *Non aduerſus Ordinem, ſed pro Ordine diſputare putandus ero, non Ordinem in hominibus, ſed hominum vitia reprehendendo. Et quidem diligentibus Ordinem in hac re moleſtum me fore non timeo, quinimo gratum proculdubio* — D. Bern. Apolo. ad Guiliel.

acceptus

accepturi ſunt ſi perſequimur quod, & ipſi oderunt. Si quibus verò diſplicuerit ipſi ſe manifeſtant, quia ordinem non diligunt, cuius vtique corruptionem, & vitia damnari nolunt. Ipſis itaque illud Gregorianum reſpondeo: Melius eſt vt ſcandalum oriatur, quam veritas relinquatur. Ad hæc, cum Seneca teſte. *Inuadat temperatiſſimos morbus, validiſſimos phyſis, innocentiſſimos pæna, ſecuriſſimos tumultus*, mirum non erit, quod etiam perfectiſſimis religioſis caſum formidemus. Quod prænidens Stagyrita Philoſophus dixit. *Politiam non ſolum inſtituendam eſſe à principio, verum etiam ſubinde corrigendam*. Omnibus ergo antidotum religioſę perfectionis propinamus. Piis, & Sanctis regularibus, præſeruationis ergo; imperfectis autem, curationis etiam cauſa. Libeat ergo ſingulis pro ſingulorum ſalute labor aſſumptus. Zelus arrideat, vtinam ſecundum ſcientiam. Cum illo dicam.

Seneca

Ariſto. 4. politic.

Locum date Sacra ferenti.

Non cum alio, qui monachorum vitia carpens, monachus, & ipſe, acriter nimis hæc dixit. *Zelus domus Dei comedit me, quia opprobria exprobantium nobis ceciderunt ſuper me. Nec ignoro non omnibus vobis placituram eſſe quærimoniam dolentis, aut zelum arguentis, quia veritas odium parit. Sed, vt ait Origenes, non poſſum linire parietem lapſantem. Vtilius plerumque eſt, quod ſcandalum ſuſtineatur, quàm veritas relinquatur. Canis vulnus quanta poteſt aſperitate lingit, vt curari poſſit. Medicus in ſectione vulneris non attendit quid ægrotus temerè velit, ſed quid curando vulneri neceſſarium ſit. Petro Apoſtolorum Principi gentes iudaizare cogenti Paulus in faciem reſtitit, quia reprehenſibilis erat.* Hæc ille. Ego autem cuicumque, etſi omnium minimo, quo minorem me cenſeo, libens, lubenſque humiliter veniam peto, ſi quominus aliquid in hoc opuſculo alicuius religioſi aures offenderit; cum tamen proficere, & non officere; bona ſpiritualia offerre, non auferre, mens, animus, intentioque noſtra ſit.

Iuſtus Ciſtercienſ. Abbas in biblio. t. 2 auctuarii.

QVAM NECESSARIVM SIT Religioſos omnes reformatè viuere ex Patribus oſtenditur.

CAP. I.

1 MEDIA illa, rationeſquè viuendi, quibus, monaſticus, regulariſque ſtatus, iuxta antiquorum Patrum normam, exemplarque, reformandus, inſtituendusue ſit recenſurus; primùm illud inueſtigandum occurrit; quidnam ſcilicet, ipſi Patres, monachorum anteſignani, de aliquorum difformatione, deſæcata vita, paruiſque moribus ſentiendum fore moneant. Vt, vel ſic Religioſi omnes ad cor reuerſi, verum tramitem diſciplinæ regularis, monaſticæque perfectionis, amplectamur: illis poſtpoſitis, quæ nos à tam ſancto itinere declinare faciunt. Ergo ex Patribus quidam, miſeram quorũdam Religioſorum cætuum cladem plorant: alij ipſorum vitia palam recenſent: alij cauſas difformatæ Religionis dinumerant: alii verò opprobriis, & pœnis tales dignos eſſe, grauiſſimè denunciant. Singulos ergo, iuxta ipſorum dignitatem, antiquitatemuè (quod moris nobis eſt) referemus.

2 Adſtat primus S. Ephrem Syrus, Eccleſiæ priſcorum Patrum iure meritoq; aſcriptus, qui ſui ęui monachorum deprauatam vitam ſic plorat. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontes lacbrymarum, vt deplorem indeſinenter, diu, noctuq. magnam relaxationem inſtituti noſtri monaſtici, hac noſtra ætate proh dolor, nimis inualeſcentẽ.* Et infra perditorũ Religioſorũ mores depingens, lamentatur ſic. *Noſtra inſtitutio relictis vijs rectis, per præcipitia fertur, a ſperaſq; per vias incedit Non eſt mitis, nõ humilis, non quietus, nõ diſciplinatus. Nõ eſt (inquã) qui cõtumelijs iniurijsq affectus patiẽter ferat; nõ eſt, qui maledictis, atq; cõuitijs vice.*

S. Ephrẽ in ser. aſc. de vita relig.

Idem in.

A referre

referre non velit, At cũcti contradictores ſunt; cũcti iracundi, ac furibundi; cuncti indignabundi; cuncti ſegnes, ac deſides, cũcti veſtium ornamenta ſectantur: cuncti vani ſunt, & inanis gloria cupidi; cunctiſque ſui amantes, &c.

Alio quoq; loco improborum regulariũ vitia ſic recenſet. *Aſpicio præſentis diſciplinæ negligentiam, & ferre nequeo at eum Propheta doleo, qui ait: Vidi præuaricantes, & tabeſcebam. Quæ enim nobis arma non intentauit inimicus, quibuſque fraudibus, ac dolis non vincere, & occupare non eſt conatus?* Et poſt pauca hæc ſubiungit. *Specie quidem, & apparentia mundo renunciauimus, reuera autem quæ mundi ſunt curamus. Habitu monachi ſumus; ſed moribus crudeles quidem, & inhumani: habitu humiles, & moribus peſtiferi, ac ſcelerati; habitu Religioſi, & moribus exitioſi: habitu gratioſi, & moribus odioſi: habitu exercitatores ſeduli; moribus ignaui athletæ: habitu ſobrij, moribus prædones: habitu pudici, animo autem adulteri: habitu modeſti, moribus, & pectore vagabundi: habitu mites, moribus arrogantes; habitu conſolatores, moribus contumelioſi: habitu conſiliarij, moribus obtrectatores: habitu ſimplices moribus difficiles, & pernicioſi: habitu ab inuidia alieni, moribus inuidi, & homicidæ: habitu defenſores, & ſuſceptores; moribus autem proditores.* Hæc, & plura piiſſimus Ephrem ſui ſæculi nonnullorum monachorum vitia deplorans.

Idẽ aduerſus eos, qui vitioſè viuunt, & honores, &c.

3 Diuus quoque Hieronymus Eccleſiæ lumen, quorũdam monachorum ſui temporis inordinatam vitam ſic recenſet in epiſtola quadam *Vidi quoſdam, qui poſtquam renunciauere ſæculo, veſtimentis dumtaxat, & vocis profeſſione, non rebus; nihil de priſtina conuerſatione mutarunt. Res familiaris magis aucta, quam diminuta. Eadem miniſteria ſeruulorum; idem apparatus, &c.* Hæc, & alia ſanctiſſimus Doctor monachorum, Religioſorumque vitia retundens refert.

D. Hier. ep. 4

4 Ad hæc in Ioannis Caſſiani antiquiſſimi monachi collationibus de male abrenunciantibus ſæculo monachis ſic habetur. *Denique, quod pudet dicere, ita pleroſque abrenunciaſſe conſpicimus, vt nihil amplius immutare de anterioribus vitiis, ac moribus comprobentur, niſi ordinem tantummodo, atque habitum ſæcularem. Nam, & acquirere pecunias geſtiunt, quas nec ante poſſederant; vel certe, quas*

Caſſ. collat. 4. c. 20.

habuerant

habuerant retinere non deſinunt; aut quod eſt lugubrius, etiam amplificare deſiderant. Satis in hoc dolere ſe oſtendit Caſſianus, effrænatam vitam quorundam Religioſorum ſui ſæculi.

Clarus circa id æuum fuit B. Nilus Chriſoſtomi diſcipulus, cuius ſenſum, & verba ex *Aſcetico in principio* Ricardus Hallus nobilis Theologus *in Lib. de propriet. monachorum in epiſt. dedicator.* veluti per paraphaſim ſic tradidit ad noſtrum intentum. *Sed tamen neque noſtris hoc ſolū monachis proprium eſt, quin tempore B. Nili ſimilis per omnia morum corruptela extiterit, & olim cum adhuc Religio monaſtica vigeret, Sanctiſſimis quibuſdam viris, longe antequam eueniret tale quid futurum eſſe præſignificatum ſit. Beatus igitur Nilus cum primorum monachorum virtutes deſcripſiſſet, qui diuitiis paupertatem, vt ſine animi diſtractione viuerent, præponebāt, vt impetum frangerent cupiditatum, delicatis epulis tenuem, frugalemque victum præferentes, quolibet cibo corporis neceſſitati ſatisfaciebant, mollibus indumentis, vſuique non neceſſariis reiectis, vt qui voluptatem humanam negligerent, ſimplici ac minimè operoſa veſte, qua frigus à corpore arcerent, induebantur. Mundū ignorabant, cum ab humanis eſſent perturbationibus remoti, apud eos non erat, qui magis alio vel egeret, vel abūdaret, qui iudicaret, aut iudicaretur: habebat enim quiſque iudicem incorruptum, propriam conſcientiam. Non erant apud illos alij diuites, alij pauperes, non liquefiebat alius fame, cum alius cruditate laboraret. Egentium enim inopiam, eorum qui abundabant benignitas explebat. Par inter illos ius, & æquabilitas, reiecta propter ditiorum cum tenuioribus communionem inæqualitas, imo verò tunc etiam erat inæqualitas, ex eo quod vt nunc propter inſaniam alij aliis ſtudeant anteferri, ita tunc humilitate alij alios vincere, & abiectiores eſſe contendebant, aberat odium, aberat inuidia, exulabat inanis gloria, exulabat arrogantia, omnes ſeditionis cauſæ erant ſublatæ. Ad eiuſmodi enim cupiditates erant velut mortui, atque omni ſenſu carentes; adeo vt ne in ſomnis quidem eas viderent. Cum enim ab initio memoriam eorum abieciſſent, ex quotidiana exercitatione, propoſitique conſtantia talem animi habitum ſibi comparauerāt Lucernæ erant profectò in tenebris fulgentes, & ſtellæ mini-*

Ricardus Hallus.

B. Nilus

Digitized by Google

mè errantes; quæ vita ſuæ ſplendore noctem illuſtrabāt, ac veluti portus quidam tuti, qui profugium facile omnibus à cupiditatum tempeſtatibus oſtendebant. Hæc inquam, cum de laudibus priſcorum Monachorum dixiſset, de ſui ſæculi hominibus addit ad extremum: Verum accurata illa, & cęleſtis viuendi ratio non aliter quam imago, quæ deſcribentium negligentia paulatim in dies effecta deterior, ad ſummam diſſimilitudinem peruenit, & omnino defecit ab exēplari: Etenim qui mundo erant crucifixi, quiqué huic vitę renunt auerant, atque homines eſſe deſiderant, & deuictis cupiditatibus, ad cæleſtium illarum mentium naturam aſpirare contendebant, rurſum ad terrena negotia reuerſi, turpibus occupationibus rectè viuentiū diligentiā inquinarunt. Et qui virtute celebres eſſe poterant, propria ſegnitie infames euaſerunt. Et qui aratri ſtiuæ manum admouerāt, habitum grauem ſeruātes, propterea, quod retro conuerſi ſunt, & ſtudioſè complexi, quæ obliuiſci debuerant, apti regno Dei non extiterunt. Neque enim amplius apud nos frugalitas, ac vitæ ſimplicitas colitur, neque ſilentium, & quies, quæ vtilis eſt vt ab antiquis inquinamētis abſtrahamur, ſed negotiorum multitudo, quę ſollicitudinem a rectè viuendi propoſito alienam adfert, in pretio eſt, & honore, rerumque terrenarū cupiditati ſalutaria ceſſerūt inſtituta *Hoc vbi multis verbis, & quibus fieret modis explicuiſſet* Quamuis, *ait*, id verbis non confiteamur, res tamen ipſa nos coarguit, quod hominum ſæculariū vitiis delectemur, quandoquidem eadem ſequimur inſtituta ac magis etiam fortaſſis in corporis occupationibus immerſi ſimus, vt fere iam pietatem quæſtum exiſtimemus, & nullam aliam ob cauſam priſcum illud, liberum, & beatum vitæ genus excolamus, niſi vt ex ficta Religione laborioſa miniſteria fugiamus, & genio indulgendi licentiam nacti, ſine interpellatione arbitratu noſtro nos oblectemus, magna cum impudentia ſimplicioribus, & ſuperbioribus nōnunquam inſultantes, quaſi virtutis ſtudium non humilitatis, & modeſtiæ; ſed tyrannidis materiā ſubminiſtret. Inde factum eſt, vt ab iis a quibus nos coli oportebat, tanquam importuna turba deſpiciamur, & vicinis atque obuiis hominibus in foromixti, ludibrio ſimus, vt qui nulla re cæteris, vt ęquum erat, pręſtemus, nec eximia viuendi ratione; ſed tātum habitu differamus, &

ramus, & tamen eã gloriam furioſè appetamus,quę debetur virtuti; cum labores quibus virtus excolitur, negligamus.& veritatis perſonam dumtaxat tanquam in ſcena geramus.Et hodie non deſunt,qui grauem hunc habitum ſumant,cum animæ maculas nondum abluerint, nec veterũ peccatorum notas mentibus ſuis impreſsas exemerint;ſed eas adhuc impudicis cogitationibus foueant, cumque nõdum mores ad id quod profeſſi ſunt accomodauerint,&diuinæ philoſophię ſcopum ignorent,phariſaicum tamen ſupercilium tollunt, ſibiq.placent tanquam ſolo habitu virtus acquiratur,circumferunt inſtrumenta,quorum artem non didicerunt,&quam ne ſummis quidem labris guſtarũt ſcientiam habituque profitentur.Ex quo fit,vt qui portus, & templa Dei,& oues eſſe debuerant, ſcopuli, & ſepulchra dealbata, & ad eorum quos deceperunt perniciẽ lupi deprehendantur. H*actenus beatus Nilus luculentiſſimus ille quidem,vt omnia,Qui nõ tam ſuorum temporum corruptiſſimum ſtatum,quam noſtrorum graphicè deſcripſiſſe videtur*.Hactenus etiam,& Ricardus Nilo ſuo omnimodè ſubſcribens.Quæ eò retuli,vt luce clarius innoteſcat in area Chriſti (Religionem dico) fuiſse ſemper granum,& paleam,frumentum,& ariſtam, triticum, & zizaniam,bonos inquam,& magna laude dignos,prauos quoque,& reprehenſibiles quoſdam.

5 Idem proſequitur intentum Beatus Iſidorus: aliquorum etenim monachorum lamentatur ſic crimina. *Multos monachos cenodoxia morbus cõmaculat, multos abſtinentia inflat,extollit ſcientia. Faciunt enim bona; ſed propter famam: non propter vitam æternam,ſcilicet,vt aut affectent gloriam laudis,aut perueniant ad faſtigium deſiderati honoris. In his ſæpius diſcordia oboritur, inuidiaq.liuor de fraternis profectibus gignitur, amor temporalium rerum graſſatur,ſequentes terrenas concupiſcẽtias tanto inaniter,quanto ſæpius, vt ante humanos oculos impudenter. Tales itaque nequaquam monachi vocitandi ſunt; quia Deo ſola profeſſione,non actione coniunguntur.* Miſeram improborum Regularium vitam limato penicillo depingit. Iſid.lib.2 de offic. c.6.

6 Nec minus acriter dulciſluus Pater S.Bernardus monachorum vitia ſæpius carpit,aguit,& reprehendit.In ſermone

D. Bern. ſer. 15. in cœna Domini.

mone etiam, quodam ſic habet. *Sunt quidam in monaſterio morbo phrenetico laborantes, ad iram prompti, ad odium feſtini. Qui pruriginem cordis per ſcalpedinem linguæ trahunt ad ſcabiem cutis, mente corrupti, vagi, & inſtabiles, circumoculiones* (forſan circumcelliones) *ſuſurrores, guloſi, murmuroſi, inuidi, tumidi, & elati, Deo de bonis collatis ingrati, Adæ præuaricantis pellicia veſtiti, illius veſtimento ſalutis nudati, qui ſecundum Deum creatus eſt in iuſtitia, & ſanctitate veritatis. Hi pelliculam veterem retinent, & fronte polita aſtutam rabido portant ſub pectore vulpem.* Et inferius. *Adhuc te alloquor ô monache, ô homo, velox es ad menſam, tardus ad eccleſiam, potens ad potandum, ſed æger ad cantandum, peruigil ad fabulas, ſomnolentus ad vigilias, procax ad loquendum, ſed mutus ad pſallendum, promptus ad iram, & detractionem, tardus ad orationem: inuidiæ amator, Chriſti perſecutor, feſtucam reſpiciens, trabē non conſiderans, cæteros reprehendis, te ipſum nō corripis; malitiæ inuentor, diſciplinæ deſtructor, amicus vitiorum, inimicus virtutum.* In Apologia quoque ad Gulielmum Abbatem monachorum ſtragem ſic plorat. *Quis in principio cum Ordo cæpit monaſticus, ad tantā crederet monachos inertiam deuenire? O quantum diſtamus ab his, qui in diebus Antonij extiterunt monachi?* Et infra. *Sic Macharius vixit? ſic Baſilius docuit? ſic Antonius inſtituit? ſic Patres in Aegypto conuerſati ſunt.* In Epiſtola etiam quadam ſic habet. *Quo iſta, ô monachi, vbi timor mentis? Vbi rubor frontis? Quis vnquam probatorum monachorū, tale quid, aut verbo docuit, aut reliquit exemplo?* Et infra. *Labor, & latebra & voluntaria paupertas hæc ſunt monachorum inſignia, hæc vitam ſolent honeſtare monaſticam. Veſtri autem oculi omne ſublime vident, veſtri pedes omne forum circumeunt, veſtra linguæ in omnibus audiuntur conſiliis, veſtræ manus omne alienum diripiunt patrimoniū.* Multa hic, & alibi S. Bernardus plena lamentis de ſui temporis religioſis protulit.

Idem in Apol. ad Gulielm.

Epiſt. 42.

Hugo Victor.

7 Ad hæc celebris author Hugo Victorinus, quondam ſic dixit. *Sunt quidam religioſi mente vagi, oculis attoniti, moribus diſſoluti, plana parietum inſpicientes; aliud cantant, aliud cogitant. Corpore ſunt in Choro, mente in foro. Nunc intus, nunc foris diſcurrunt. Pſalmodicè verba profe*

runt

unt, ſed ſenſum non aduertunt. Explicans quoque illud Threnorum quarto. *Ecce quomodo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus, diſperſi ſunt lapides sāctuarÿ in capite omnium platearum*, prauorum Sacerdotum, regularium que moribus ſic accõmodat. *Qui ſunt iſti lapides ſanctuarÿ diſperſi in capite omnium platearum, niſi Sacerdotes Chriſti, & miniſtri ſacri?* Et poſtea. *Idem diſperſi plorātur, quaſi lapides ſanctuarij in capite omnium platearū, quia dum per vitam, & orationem intus eſſe in contemplatione Dei ſemper debuerant, per vitam reprobam foris paſſim vacant.* Et poſt hæc improborum monachorum mores ſic luget. *Ecce iam penè nulla eſt ſæcularis vitæ actio, quam Sacerdotes Chriſti non adminiſtrent, nulla mundi negotia in quibus miniſtri altaris ſe non occupent, nulla rerū improbitas, qua monachicus Ordo ſe non implicet, penè nulla illecebroſæ vitæ blanditiex, qua ſe caſtitas Sanctimonialiū non maculet. Sāctuarii ergo lapides diſperſi ſunt in plateis cum religioſi quique læta mundi itinera ſectantur.* Satis hice declarat Hugo multorum monachorum, regulariumq. vitia lamentationem lachymoſam expoſtulare. Thren.4. Hugo. 2. de clauſtro. c. vltimo.

8 Accedit celebris ille Abbas Ioachim, qui a pluribus ſpiritu prophetico claruiſſe creditur. Ipſo ergo ſpiritu, aut experientia ductus multa protulit in commētariis ſuper Apocalypſim quibus ſui tēporis, & futuri ſtatum monachorum plorat. Legatur circa illud cap. 3. *Scio opera tua, quia nomen habes quod viuas, & mortuus es.* Quæ verba improbis monachis accõmodat; ſicut, & illa eiuſdem capitis: *Si ergo non vigilaueris veniam ad te tanquā fur, & neſcies qua hora.* Maximè verò circa illa cap. 6. *Et ſtellæ Cæli ceciderunt ſuper terram*, ſic habet de monachis deprauatis. *Huiuſmodi monachorum caliginem deplorabat Hieremias Propheta, quando in perſona Ieruſalē lamentabatur dicēs. Candidiores erant Nazarei niue, nitidiores lacte rubicūdiores ebore antiquo, zaphiro pulchriores: denigrata eſt cutis eorum. Quaſi enim niue candidior, nitidior lacte nazareus eſt, cum is, qui ad vitam contemplatiuam obſeruandā accedit in eadem claritate mentis, & ſerenitate conſiſtit. Sed veluti extinctus carbo, nigra efficitur cutis eius, cum pro eo quod à mūdanis curis abſtinere cogitur, cõtriſtatus incedit, & cõceptā in ſecreto malitiā in aperto demonſtrat.* Abb. Ioachim in apoc. 3.

Et

Et infra. *Vnde, & per eundem prophetam dicitur. Quomodo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus, diſperſi ſunt lapides ſanctuarij in capite omnium platearum. Obſcuratur aurum, cum ſplendor vitæ contemplatiuæ in Ordine monaſtico inaneſcit. Mutatur, & color optimus, cum hi qui poſiti ſunt ad ſpeculãda cœleſtia, inhiare incipiunt lucra terrena. Diſperguntur lapides ſanctuarij in capite omnium platearum, cum hi, qui pro ſe, & pro alijs tenere debuerant arctam ſemitam, qua itur ad vitam diſperguntur per latas vias, quibus itur ad perditionem.* Alia multa in dicto libro reperio, quibus etſi nouum quendam Ordinem monaſticum futuris temporibus venturum commendet, monachiſmi tamen præſentis lapſum deplorat.

D. Bonau. in ſtimulo am. c. 11.

9 Optimè quoque ad idem intentum ſeraphicus Bonauẽtura de prauis Religioſis, deprauatiſque religionibus ſic loquitur. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis imbrem lachrymarum, vt die, ac nocte plorare valeam Perfectorum ſtatum quaſi ad nihilum iam redactum. Nam terra culta diuinis conſilijs, & Chriſti exemplis, ſpinas, & tribulos germinat pro frumento.* Breui compendio rem totam peregit ſeraphicus Bonauentura.

Hier. 18.

S. Anton. Paduan. in ſer. ſexag.

Idem.

10 Sanctus etiam Antonius Paduanus Minoritarũ decus, non minus grauiter plurium regularium vitia carpit in ſermone de Sexageſima. Explicans ergo illud Hieremię 18. *Nũquam deficiet nix de petra agri,* ſic loquitur ad intẽtũ. *Ager eſt Eccleſia; petra agri religio ſupra petram fidei fundata, nix eſt munditia mentis, & corporis, quæ nunquam debet deficere de religione. Sed heu quanta ſciſſura, quanta ſchiſmata: quantæ diuiſiones, & diſſenſiones ſunt in petra, ideſt, religione, ſuper quam ſi ceciderit diuini verbi ſemen, non fructificat, quia nõ habet humorẽ gratiæ Spiritus ſãcti. Verè vbi ſciſſura, ibi lis in Capitulo, diſſolutio in Choro, murmuratio in Clauſtro, gula in Refectorio, carnis petulantia in Dormitorio.* Et infra de difformatis religioſis ſic loquitur. *Sancti videri volunt, ſed eſſe nolunt. Proh dolor, religio, quæ deberet ſeruare ſpecies virtutũ, aromata morum deſtruitur, & efficitur forenſis apothecaria. Vnde vel deplorans ait: Demolita ſunt horrea, ideſt clauſtra canonicorum, diſſipatæ ſunt apothecæ, ideſt abbatiæ monachorum.* Et inferius. *Ecce habes, quod ex confuſione tritici ideſt,*

leſt defectu charitatis deſtruitur apotheca totius religionis Idem.
[H]æc cum alijs S.Antonius in dicta concione monachorum
ita carpens,& plorans.

11 Eadem quoque regularium vitia lamentatur Da-
[cr]ianus Abbas in ſuo ſpeculo monachorum ſic loquens. Dacrian. in ſpec t. 5 bibliothec
*[V]æ, & iterum væ peruerſis, tepidis, negligentibuſque mona-
[ch]is, qui ſtatus ſui reuerentia contempta, votiſque violatis, in
[co]rporis, vanitatis, & paſſionum ſterquilinio iacere non
[er]ubeſcunt, neque formidant.* Alia inſuper ad hoc inten-
[tu]m ex hoc pio authore capite ſexto huius opuſculi addu-
[c]emus.

12 Iungam his Patribus S.Laurentium Iuſtinianum, D. Laur. Iuſtin. de Fletu, & planctu.
[q]ui in opere de compunctione,& planctu, ſacerdotum,& re-
gioſorum caſum ſic plangit. *Heu quam rarus in præſenti
[ge]neratione reperitur, qui cupiat eſſe perfectus. Sequuntur
[u]t in plurimum voluntates proprias. Quæ à ſanctis dicta,
[ve]l geſta ſunt, impoſſibilia arbitrantur, perficere non curāt,
[vitia] emendare diſſimulant, conſuetudine ducuntur, linguam
[m]inime cobibent, continere ventrem expaueſcunt, omne eis
[lic]ere putant, quod ipſis libet, vix compunguntur, ab ora-
[ti]one veluti à flagello fugiunt.* Et inferius ſic inquit. *Mul-* Inferius.
*plicatus eſt talium numerus; ſed non eſt magnificata læti-
[ti]a, imo in luctum conuerſum eſt gaudium. Quomodo tem-
[p]oribus iſtis religiones declinauerunt, quæ per tranſacta
[fl]orebant curricula, optimè ſentiri poteſt.* In libro quoque
[d]e obedientia, eorundem religioſorum lamentabilem a pri- Idem in lib. de obed. c. 19
[st]orum vita receſſum ſic recenſet. *Sunt multa cænobia (&
[u]tinam non numeroſior pars,) quæ non Sanctorum habita-
[cu]la, ſed latronum ſunt dicenda ſpeluncæ, ſpectacula dæmo-
[n]um, & officinæ vitiorum. Vbi enim quiſque priuata quæ-
[r]it commoda, pecunias cumulare non deſinit, nec curat v-
[t]rum quis fratrum ſuorum patiatur famem, frigore crucie-
[t]ur, infirmitate langueſcat. Ibi proculdubio religionis de-
[ſt]ructus eſt cultus. Vbi inquam viget impietas, & negligi-
[t]ur fraterna dilectio, vbi impellente cupiditate fiunt ſacra
[v]enalia, rapinæ clam exercentur, atſeminantur rixæ, iur-
[g]ia frequentantur, concipiuntur æmulationes detractiones,
[o]bloquutiones, & mendacia proferuntur; ibi prorſus deeſt
[t]imor Dei, zelus animarum, charitatis bonum, proficiendi
[d]eſiderium, contemptus ſui, orationis guſtus, religionis de-*

lectatio, dulcedo virtutum, conſcientiæ pax, æternorum ſpes, & futuri iudicij metus. Hæc inter alia S. Laurentius Iuſtinianus ſui temporis deprauatam monaſticen plorans, qui ſolus pro cauſa quam tuemur patronus ſufficeret.

S. Brig. li. 4. reuel. c. 33.

13 Beata quoque Brigitta, fœmina ſanctiſſima, cœleſti lumine diuinarum reuelationem illuſtris, difformationem religionum ſæpius plorat. Ex libro 4. reuelationum pauca hæc intentui noſtro congruentia excepi. *Iam triſtitia eſt, religioſorum regulas cernere mutatas indeteſtabiles abuſiones, & minimè teneri, ſicut Auguſtinus, Dominicus, & Frãciſcus ex inſpiratione* Spiritus *ſancti dictauerunt.*

14 Adeſt præterea notabilis quędam è cælo facta reuelatio grauiſſimo authori Dionyſio Carthuſiano, ſanctitate celeberrimo, ſapientiæque decore fulgentiſſimo. In Dominica ergo tertia poſt Paſcha, (prout in eius vita habetur) raptus in cœlum, more ſibi ſolito; cum pro Eccleſiæ fœlici exaltatione, hoſtiumque oppreſſione, affectuoſiſſimé deprecatus eſſet Deum, repente ex perſona Eccleſiæ, auribus eius interioribus hæc vox inſonuit, dicens. *Audi fili mi, voces, & gemitus matris tuæ; perpende ſingultus, & lamentationes doloroſiſſimæ, fideliſſimæ, & affectuoſiſſimæ matris. Pungunt, & penetrant me intolerabiles, amariſſimique dolores, ipſis quoque inferni doloribus, quodammodo grauiores. Qualiter putas me excruciari, affligi, imo doloribus abſorberi, dum recolo qualis fuerim olim, quam glorioſè, potens, & inclyta, omnibus diuinorum chariſmatum affluentijs decorata, toto orbe terrarum longè, ac latè diffuſa, ſanctis prælatis vndique fulgens, ſtrenuiſſimis, ac virtuoſiſſimis principibus gaudens, & per eos de aduerſarijs meis præclarè triumphans, innumerabilibus turmis deuotiſſimorum religioſorum vtriuſque ſexus corruſcans, collegijs quoque innumeris, & conſtitutis perſonis in ſacris ordinibus, in timore Dei, & obſeruantia regulari conuerſantibus perornata? Inſuper in quatuor mendicantium ordinibus gloriabar, in quibus abundaui perſonis litteratis, ac feruidis, regulariter exemplariterque viuentibus, per quos ſaluberrimè fructificaui ad conuerſionem, profectum, ac beatitudinem plurimorum. Sed heu, heu, heu, iam omnia ſunt euerſa, deformata, & lapſa. Obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus. Et ego ipſa olim tam gratioſa, & pulcra*

Vita Dionyſ. Carthuſ. ad finem 4. lib. ſen. tent.

tam

am potens; ac ſplendida, deformis effecta ſum, exanguis & hiſpida, egena, infirma, & conculcata, atque ad angu- um occidentis redacta, & coarctata. Hęc ſunt verba Ec- leſiæ Sancto viro Dyonifio per diuinam reuelationẽ pate- facta. Ex ipſis vero liquidò innoteſcit quãtum malum, quam ue plorandum ſit religioſas perſonas deformatè viuere.

15 Hanc forſan ob cauſam idem pius author Diony- us non ſemel, ſed ſæpius monachorum vitam reprehendit. er. 5. de Paſcha ſic loquitur poſt alia. *Heu quid dicam, uia poſt confeſſionem, poſt celebrationem, mox ad priſti- as leuitates, loquacitates, riſus, negligentias, incuſtodiam rdis, ſenſuumque redimus? Vbi eſt timor Dei, vbi veræ ontritionis indicia, vbi digniſſimi ſacramenti fructus, gra- ia, & effectus? Sic imus de die in diem, & forte macilen- iores, & aridiores, &c.* Item ſerm. 5. de octaua Paſchæ. *Prob dolor, multi ſunt religioſi, ſolo corpore de mundano- um hominum habitatione, conſortioque regreſſi; quorum onuerſatio non eſt in cœlis, ſed mentis diſtractione diſcur- unt per vaſta terrarum, & vanis affectionibus detinentur n terris. Corporaliter ſedent in cœnobio, & mentis occupa- ione verſantur in mundo. Imo per cogitationes inutiles, er varias paſſiones, per terrenas cupiditates, curioſitates, uagationes, mundum in ſe tenent incluſum. Hi ſunt, qui ſæcularibus delectantur rumoribus, mundanorum hominum onfabulationibus, qui non amant neſciri, imo per ſcripta, er munuſcula, per ſalutationes, per varios modos extraneo- um ſibi mercantur notitias, reputationes, fauores, ac mu- era, &c.* Ad hæc in ſerm. 5. de Dominica 1. poſt Trinita- em tam acriter reprehendit aliquorum monachorum vitia, vt ea referre piis religioſis contumelioſum appareat; ac pro nde libens omitto.

Idẽ ſer. 5 de paſc.

16 Audiatur inſuper B. Thomas de Villanoua noſtri ſæculi, Hiſpaniæque decus, Auguſtinianæque familiæ orna- mentum ſingulare. Hic ergo Sanctiſſimus Pater æui defor- matam religionem ſic plorat. *Vbi nunc in religionibus illa puritas? illa innocentia? illa ſanctitas? vbi ille deuotionis feruor? ille pœnitentiæ rigor? vbi ſolitudo illa? abſtinentia illa? modeſtia illa? vbi veſtis neglectus? mundi contemptus? Iuſtitiæ zelus? Væ nobis, quia ſolum nomen vacuum religio- nis, tonſuram, & habitum geſtamus, delicioſi, delicati, ſu-*

B Thom. de Villa noua in ſerm. de D. Ioan- ne Bapti- ſta.

perbi, voluptuoſi, inquieti, vagi, tepidi, ſine ſpiritu, ſine deuotione negotiatores, detractores, deambulatores: facti ſumus ſicut populus, non tamen ſicut populus iudicandi. Hæc ſanctiſſimus pater nouiſſimorum monachorum vitia referens; ſimulque, quam deplorandum ſit ipſorum ſtatus ſatis innuens.

Tho Cā-pen-3. p. ſerm. ad nouit. ſer. 1.

17 Deuotus quoque, pius, & grauis auctor Thomas Campenſis improbos religioſos infamibus proſequitur encomiis eorumque miſerrimum ſtatum ſic luget. *Væ vagis, & diſſolutis monachis, ſolo nomine, & habitu religioſis, qui crucem ſuam cum murmure portant, & inuitè obediunt, cellam malè cuſtodiunt, ſilentium leuiter frangunt, labores fugiunt, otia diligunt, orationes breuiant fabulas prolongant, ad exteriora proni, ad interiora pigri, ad cogitandum bona torpidi, ad penſandum mala procliues, ad edendum, & bibendum alacres, ad ieiunandum triſtes, ad increpandum faciles, ad ſuſtinendum debiles, ad honores cupidi, ab humilia verecundi, à rigore diſciplinæ auerſi, & ad laxiora ſemper inclinati.* Dixerat autem ſuperius de illis. *O quam longè ſunt iſti à ſummo bono, a dulcedine Dei, a melodijs Angelorum, a ſemitis iuſtorum, a ſanctitate religioſorum, & a ſpiritual. gaudio deuotorum.* Recenſet rectè deuotus hic Pater improborum monachorum quotidiana vitia, ſimulque eorum caſum piè lamentatur.

Trithem. hom. 2. ad monachos.

18 Grauis quoque author Benedictinus Abbas Ioannes Trithemius in ſermonibus, & homilijs ad monachos, ſępius illorum vitia carpit, mores reprehendit, & miſerum eorum ſtatum luget. Ex homilia autem quadam pauca hęc excepi, quibus ſuam circa præſentem cauſam mentem exponit. *Video quoſdam, e vobis ſacras abhorrere lectiones, vanitatibus deditos, & nihil minus curare, quam ſpiritualis militiæ perfectionem, quorum Deus venter eſt, & gloria in confuſione. Exiſtimatis viliſſimi nebulones, qui nihil ſpirituale ſapitis, quod Chriſtus iterum venturus ſit, vt ea vobis loquatur, quæ prædicatoribus ſuis dicenda commiſit?* Quaſi ex vngue leonem ex paucis his verbis, quam acriter de deprauatis regularibus ſentiat, abundé ſatis expreſſit Trithemius.

Petr. Blō. in opuſc. Dio. Car. de inſt. no

19 Ad hæc religioſus pater Petrus Blomeuena grauiſſimi Carthuſianorū inſtituti alumnus, deprauatorum monachorum

achorum ſic recenſet vitia, vt ex opuſculis D. Dionyſii Cartuſiani habetur. *Videmus plerumque quotquot in religionum inſtitutis, aut non proficiunt, aut minimè perſeuerant, malo fine concludi, ſuperbia agitari, viam humilitatis, veritatiſque aſpernari, monita pietatis deſpicere, indignè ferre pro exceſſibus emendationem, ſemper ad omnem auræ flatum mobiles, ſemper turgidos, ſemper magiſtris inobedientes, ſemper rebelles lumini ſempiterno. Vnde fit, vt continuè in ipſis efficiantur deteriores, terreni, frigidi, aridi, vani, inſipidi, tenebroſi, capitoſi, animales, pueriles, magni, & glorioſi in oculis proprijs, & pari in oculis Dei. In quos Diabolus poteſtatem accipiens, variis eos tentationibus agitare non ceſſat.* Religioſos deprauatæ vitæ, ſatis veraciter depingit hic author, eorumque miſerabilem ruinam omnibus lamentandam proponit.

20 Adhæret his Patribus, grauiſſimiſque authoribus Ioannes Lanſpergius Carthuſianus monachus, qui in ſermone quonam de ſolemnitate omnium Sanctorum, & in ſermone tertio, & feſto S. Hugonis in plurium religioſorum teporem multis inuehitur: maximè in ſermone quodam habito ad Patrum congregationem miſeram aliquorum regularium ſortem referens, talia dicit, qualia, vix credi queant, aut apud aliquem Catholicum authorem reperiri poſſint. Eius verba fideliter referam, eo ſolum animo, vt noſcatur, quantum pius iſte religioſus, labefactatum monachorum ſtatum (quando talis fuerit) deplorandum cenſeat. *Perijt* (inquit) *religio, perijt regularis honor, parumque abeſt hodie apud nonnullos, vt monachum non recenſeant inter Chriſtianos. Non minor eſt hodie monaſtici nominis ignominia, & perſecutio, quam fuit olim gloria. Contemnuntur, illuduntur, ſpoliantur, & quaſi ſacrificium in hoc fiat Deo, modis omnibus perſecutio illis infertur.* Gauderem ſanè iſta ſolum de monachis temporis huius authoris vera eſſe, ſed de noſtri quoque temporis regularibus, non tam propter eorum difformatam vitam, quam propter plurium ſæcularium impiam nequitiam, verificari, proh dolor, experientia clamat. Subiungit Lanſpergius. *Verum tanta hæc calamitas, Patres colendiſſimi, vnde in nos, vnde tanta venit deſpectio? Non aliunde profectò, ut reor, quam à Deo. Quam multi enim à primo noſtro feruore excidimus. Quam*

Io. Lanſperg.

multi

multi a prima charitate lapſi ſumus. Certum eſt quam vbique defloruerit, labefactataque ſit religio : apud nonnullos Idem. *extincta penitus,* Poſt alia quoque notatu digna hæc addit. *Non abſque gemitu loquendum eſt, ac veſtra, ac bonorum omnium pace. Tanta erat apud religioſos, & hodie apud pleroſque tanta eſt tepiditas, tanta diſſolutio, tanta diſcordia, tanta, vt ita dicam, partialitas, tanta denique in eis vigebat paſſionum malarum, ac vitiorum immortificatio, & proprius amor, vt bonorum etiam quorumuis nomen offuſcarit. Deinde ſi eorum vitam omnem ſpectaueris, præter externa quadam in veſtibus religionis ſigna, nihil offendi, nihil poterat audiri quo mundanis hominibus præſtarent. Quid igitur mirum, ſi Dominus pariter nos omnes det in ſibilum, in ſtuporem, in opprobrium, & (quod non ſemel minatus eſt) in direptionem cunctis gentibus? Quid inquam mirum, ſi prophanis hominibus, & honore, & nomine, nos inferiores habeat? Quandoquidem mundanis hominibus Deo deuotis, quotus eſt monachorum, qui deuotione, pietate, ac moribus præſtet?*

Idem. 21 Nec his contentus, quaſi non ſufficerent, alia ſubiũgit. *Iterum ne cogor meum vobis luctum offerre? Quotus, quæſo eſt in qualibet domo, de quo vere hodie prædicari poſſit quod ſit vir ſimplex, rectus ac timens Deum, ac recedens a malo. Quotus eſt hodie in pleriſque locis, qui non pro cibo potuue cum Iſraelitis contra Moiſem, ideſt prælatum obmurmuret, qui non ſuo detrahat, vel inuideat prælato, qui denique malum aduerſus proximum ſuum non cogitet. Qui ſuo obedientiam, ac amorem ſinceriter Priori impendat, aut qui non machinetur aliquid mali in corde ſuo? Taceo; quod poſt concupiſcientias noſtras multi imus: & vbi nobis leuiſſimum foret deſideria noſtra frangere, ibi fatigamur, immortificationem noſtram vbique in collo circumferentes, hoc vno turpi verbo plerique excuſantes. Non eſt (inquiunt) hoc mortale peccatum. O ſi Dei, vel cuiuis in eſſet timor, ſi diuinæ præſentiæ æſtimatio, nulla occurreret ei diſputatio, mortale, ne an veniale eſſet peccatum; quandoquidem vnum perinde, ac alterum vitaremus: quippe cum nullum ſit peccatum, quod non execretur Dei timor.* Adhuc inferius. *Plangite nunc* Idem. *patres ſuper filios veſtros, in quibus ſanctus Dei timor, aut receſſit, aut friget, Plangite, quod pro bona parte, etiam*

inter noſtrates, contentio, ſuſurria; inuidiæ, æmulationes, inimoſitates, interdum reperiuntur atque iurgia. Nonnullos habetis carnales, animales plures, ſpirituales (vt vereor) non habetis multos. Plures habetis, qui de otio, de ſomno, de cibo, potu ve, de veſtitu, de domus negotiis, de fratrum defectibus, atque de ſuis inter ſe adinuentionibus (vt cætera prætercam) ſciunt loquuntur, aut cogitant. De his (formido) bona pars eſt Ordinis. Sunt alij, qui ſolutis vt cumque horis, & Ordinis debitis, deinceps externis ſuis vacant, nihil prorſus de internis, parum de meditatione aut contemplatione, parum de oratione mentali, aut exercitijs ſpiritus ſcientes. Hæc & alia grauis author Carthuſianus, quibus miſerandum ſtatum deprauatorum regularium ſui æui lamentatur.

22 Nec omitti iure poſſunt, quæ Ioannes Nider Ordinis Prędicatorum in ſuo de reformatione religioſorum opuſculo exarata reliquit. Ea verò declarant ſatis quantum malè ſit deformata religio, quotque crimina à deformatis religioſis committantur. Sic ergo loquitur. *Sed heù, religionis forma decentiſsima penè iam in multis perdita eſt religionibus. Quomodo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus, diſperſi ſunt lapides ſanctuarij in capite omnium platearum, Filis Syon incliti, & amicti auro primo; quomodo reputati ſunt in vaſa teſtea? Et quamuis plus ſilere liberet, & flere, quam aliquid dicere: tamen cum Iſaia cap. 1. zelo Domus Dei cogor clamare. Omne caput languidum, & omne cor mœrens, a planta pedis vſque ad verticem capitis non eſt in eo ſanitas. Derelicta eſt filia Syon, ſicut vmbraculum in vinea, & ſicut tugurium in cucumerario, ſicut ciuitas, quæ vaſtatur. Vides enim, ſi deformatum intras monaſterium in quibuſdam ſicut in Cayn fraternam inuidiam; in alijs Lamech incontinentiam; in alijs filiorum Cayn auaritiam; in alijs cum Cham paternam irridere inſufficientiam. Quoſdam cum Nemroth primatum appetere; alios corrixari cum paſtoribus Lothi, alios Iſmaeli ſimiles Iſaac domeſtici contemnere, alios cum Eſau guloſo, Iacob irridere propter paternam obedientiam. Et quod deterius eſt, quoſdam qui Ioſeph imitari ſtudent innocentiam, accuſari per inuidos apud patrem crimine peſſimo. At ſi exterioris hominis in monacho, vis deformitatem aſpicere, reperies inter cœnobij ſuppoſita,*

Io. Nider opuſc. de reformatione.

Digitized by Google

poſita, in capitis uertice tonſuram indebitam, in uiſu petulantiam, in lingua effrenem, in oreguloſum, in manu inſtabilem, ſecularem ueſtitu, mimum riſu, ac inceſſu, uelut militem, & vt verbis, vtar Hugonis venerabilis: In deformato monaſterio omnia reperies, per quæ relig onis forma corrumpitur. Quia ibi prælatus negligens, diſcipulus inobediens, iuuenis otioſus, ſenex obſtinatus, monachus curialis, religioſus cauſidicus, habitus pretioſus, cibus exquiſitus, rumor in clauſtro, lis in capitulo, diſſolutio in choro; & circa altare irreuerentia. Si vero aliquis formam religionis antiquæ inter peruerſos renouare geſtiat per bonorum operum exercitia, vix credi poteſt; quanta talis ſuſtinere habet opprobria a maleuolis. Quia vt beatus Bernardus ait in apologetico, a talibus parcitas putatur auaritia, ſobrietas auſteritas creditur, ſilentium triſtitia reputatur: Et è contra remiſſio diſcretio creditur, loquacitas affabilitas, cachinnatio iucunditas, mollities veſtimentorum, & equorum faſtus honeſtus, ac lectorum ſuperfluus cultus reputatur munditia. Dicere poteſt quiſque deuotus religioſus, quem zelus domus domini comedit, præfatas deformitates intuens. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo die, ac nocte, interfectos filiæ populi mei. Hæc, & alia pius, & grauis religioſus de deprauatis regularibus ſentiendum plorandumque cenſuit. Vtinam veridicus numquam crederetur.

Bellarm. l.2.de Gemitu Columbæ.

23 Claudat agmen Eminentiſſimus Cardinalis Bellarminus, qui in ſuo illo verè pio, aureoque libello de gemitu columbæ, inter potiora mala Eccleſiam Dei labefactantia, ploratuque digna religioſorum relaxationem recenſuit capite ſexto. Vbi ſic loquitur. *Ordines religioſi, quemadmodum in ſuis bonis membris, materiam præbent fidelibus omnibus gloriandi, & Deum laudandi ſic etiam contra, in membris malis, fontem nobis aperiunt inconſolabilium lachrymarum. Verè enim ſcripſit S. Auguſtinus: non ſe vidiſſe meliores ijs, qui in monaſterijs profecerunt, neque deteriores ijs, qui in monaſterijs defecerunt. Regulares enim ſimiles eſſe videntur ficubus Hieremiæ, inter quas, quæ bona erant, erant bona valde, & quæ malæ, malæ valde.* Poſt alia hæc ſubiungit. *Multiplicari cœperunt regulares ſine numero, & multi non à Deo vocati, ad ſtatum perfectionis*

nis

tis, ſed alijs rationibus adducti, monaſteria, repleuerunt, & impletum eſt illud Iſaia nono. Multiplicaſti gentem, non magnificaſti lætitiam. Inde nata ſunt ſcandala grauia, & multiplicia omnibus nota, quæ materiam vberem præbent columbæ gemendi, & plangendi relaxationem, ne dicam corruptionem Ordinum Religioſorum. Poſt alia refert tremendam valde viſionem, ſeu reuelationem S. Pachomio factam, ex qua miſeram ſortem, miſerandamque cladem plurium religioſorum, ſimulque cauſas relaxationis illorum nõ ineptè colligit. Vide apud Dionyſium Exiguum Abbatem Romanum cap. 45. hiſtoriæ *S.* Pachomij. Ex ea vero, dictis quoque, ſimulque dicendis, liquidò innoteſcet, quam neceſſarium ſit religioſos omnes, piè, reformatéque viuere, vt potè, cum illorum relaxationem ſancti Patres, aliique grauiſſimi Doctores inenarrabilibus lachrymis, lamentiſque proſequantur.

24 Ne tamen aliquis prauo malignitatis ſpiritu ductus ea, quæ Patres, & Doctores relati ſancto Religionis zelo ſollicitarunt, in prauum ſenſum retorquens, eò ab eis ſcripta autumet, vt ſplendidiſſimum Religionis ſacræ ſtatum, vel qui nebula obnubilent, præterdicenda cap. ſequenti: vbi ex ipſorum mente oſtendemus monachiſmum ſelectiorem Eccleſiæ partem (excipe Epiſcopalem dignitatem) eſſe, ſummis laudibus dignam, Orbi pretioſiſſimam, virtutum, & perfectionis exemplar; alia in præſenti pro antidoto veluti contra virulentam hanc exiſtimationem ſubiungere operæ pretium eſt. Et in primis id, quod pius, & celebris author Dominicus Grauina Dominicanę florentiſſimę vineæ frugifer palmes in ſuo *Vox turturis* opere nuncupato in præfatione cum Nouatoribus differens ſcripſit hic apponenda. Dominicus Grauina.
Quare non eſt, quod iſtis nebulonibus ſuffragetur, ſi obijciant quod à quibuſdam Eccleſiaſticis tractatoribus, tum veteribus, tum recentibus clauſtralis diſciplina relaxata deploretur. Nulla enim eſt, quamuis laſſata, & defatigata Congregatio, quæ (vt B. Matri Thereſiæ in eius vita reuelatum eſt) magno non ſit Eccleſiæ adiumento. Bos laſſus fortius figit pedem (ſcripſit Hieron. epi. ad Aug. Et in illa parte, quam pro exemplo perditionis ponunt Hæretici (dicit Auguſtinus lib. de Vnit. Eccl.) id eſt in Iſrael; fuerunt Sancti Prophetæ, ibi erat ille memorabilis Elias, vt de alijs taceam: Vnde

C &ſe

& ſe ſolam Dei ſeruum exiſtimantem cum diceret : relictus ſum ego ſolus : blanda obiurgatione à Domino reprehenſum legimus, dicente Domino : Reliqui mihi ſeptem millia virorum, qui non curauerunt genu ante Baal. Subiungit, & alia congrua intento, quibus diuerſiſſimam eſſe Catholicorum ſcribētium, ac garrulorum detractorum mentem eſſe notat *Porro ſcribentium Catholicorum intentio à malignantium ſine longo interuallo ſecernitur: illi enim ſcribūt, aut loquūtur, vt medeantur; hi obloquuntur, vt criminentur : illi cōmiſerando, hi ſubſannando: illi aliquot; hi omnes perditos pronunciant : illi inſtitutum laudantes in aliquorum perſonas inuehuntur, iſti viros cum inſtituto inuoluunt. Aliud eſt ergo, quod agitur typo calumnia, aliud quod zelo diſciplina. Dices interdum in nonnullis tractatoribus eſt exceſſus: nam & Petrus Venerabilis l.4. epiſt 8. quendam Antiſtitem reprehendens, quod è publico ſuggeſtu Cluniacenſes Monachos ſugillaſſet, ait: Non ita Epiſcopus Auguſtinus vera, vel falſa fratrum mala populo prædicauit, vel in ſuis ſcriptis prædicanda mandauit, cum dixit, Vbi oritur peccatum ibi moriatur, ne ad plures eius notitia, quam correctio extendatur. Tranſeat. Sed in hoc exceſſu, etiam ſupereminet charitas: & quia ē virga eorum correctio: ſed qua conſolatur amor; ſed non emolliens ; zelus ſed non immoderatè ſæuiens pietas, ſed non pluſquam expediat parcens.* Subiungit, & alia non minus congrua. *Non ergo mirandum eſt de doctiſſimorum, & virorum ſapientiſſimorum exceſſu, cū in Eccleſiæ columnis ſimilis obſeruetur, quem nihilominus abſorbet charitas; quæ operit multitudinem peccatorum. Adde & Patres non de omnibus; ſed de aliquibus, paucioribus forſan, vel minoris nota, ſeu forſan maioris, quia ab aliis notati ſunt, locutos fuiſſe.* Quòd prçterdicenda in ſequentibus ſatis oſtendit relatus pater Grauina dum in ſua illa torturis voce de florenti vſque ad hçc noſtra tempora Monachorum Mēdicantiū, & aliarum ſacrarū Religionum ſtatu diſertè diſputat dicēs. *Non eſt vinea iſta Religioſorum, ſicut vinea illa viri ſtulti à Salamone deſcripta, quam totam repleuerant ſpina, & vrtica, cum tot flores delegerimus, cum tot fructus collegerimus. Praeclarè Sanctus Auguſtinus in pſalm. 47. illā vocem impiorum dicentium, quod in Eccleſia, Vix inuenitur vnus, vel duo ; ſed pauciſſimi boni ſic confutat. Non audiamus*

tales

tales voces, ne putemus paucos eſſe iſtos multi ſunt, ſed inter plures latent. Et vt alibi idem Auguſtinus dixit: ſunt ibi, & grana, accede, tenta, excute, adhibe oris iudicium, Sancti quoque Vincentii Ferrerij in libello de vita ſpirituali Vaticinium pro Religioſis quibuſdam futuris (audens dico) quã pluribus noſtri ſæculi Regularibus, frementibus hæreticis, adaptari poteſt. Eorum porro ſtatum ſic deſcribit idem ſanctus. *Statum pauperrimorum, ſimpliciſſimorum, & manſuetorum, humilium, & abiectorum, charitate ardentiſſima ſibi coniunctorum, nihil cogitantium, aut loquentium, nec ſaporantium, niſi ſolum Ieſum Chriſtum, & hunc Crucifixum, nec de hoc mundo curantium, ſuique oblitorum ſupernam Dei, & Beatorum gloriam contemplantium, & ad eam medullitus ſuſpirantium, & ad inſtar Pauli dicentium*; Cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto, *& innumerabiles, ac ineſtimabiles theſauros diuitiarum cæleſtium, & ſuper dulces, & mellifluos riuos diuitiarum ſuauitatum, ac iucunditatum, & ſuper omnia mirabiliter expanſos, & ſuper infuſos, & per conuerſationes imaginari debes eos ipſos, vt cantes Canticum Angelicum cum iubilo citharizantium in citharis cordis ſui. Hæc imaginatio ducet te pluſquam credi poteſt in quoddam impatiens deſiderium aduentus illorum temporum.* Alia damus capite ſequenti, ad ea Lectorem remittentes. Nunc de hoc ſatis.

25 Si tamen, quæ Humbertus vir clariſſimus, Fratrumque Prædicatorum Generalis Prior narrare ſolebat, prout Laurentius Beyerlingus *in Theatro vitæ humanæ tom.6. verbo Religioſus Religio §. Humbertus* refert, hic adiungam. Narrare ſolebat hic Pater, Religioſum quendam vita functum apparuiſſe aliquando de nocte fratri, ſocioq; ſuo, magno ſplendore collucentem, cumque eum ex cella eduxiſſet, oſtendiſſe magnum numerum hominum candida veſte, mirabilique luce micantium, qui pulcherrimas cruces humeris deferebant. Erat autem omnium iter in Cœlum. Poſtea modico interuallo alius ſequebatur ordo, iſque multo pulchior, multoque lucidior, quorum vnuſquiſque ornatiſſimam crucem non iam in humeris, ſed manibus geſtaret. Deinde tertius ordo omnium longè ſplendidiſſimus, & ſpecioſiſſimus, quorũ item cruces forma, & pulchritudine reliquorum cruces ſuperabant, neque eas ipſi portabant, ſed Laurentius Beyerlinch.

ſuus, qui ſingulos præibat Angelus; vt ij alacres,& ludibundi ſequerentur. Quod ſpectaculum cum ille miraretur, expoſuit ei ſocius, primos illos eſſe, qui prouecta iam ætate Religioſam vitam amplexi fuiſſent; ſecundos, qui in virili; poſtremos autem, quos adeò expeditos, hilareſque vidiſſet, eos eſſe, qui in adoleſcentia.

Theodorus ſtumpuuicius.

26 Accipe etiam, Religioſe lector, Scema Religionis, ſiue ſtatus Religioſi, oppoſitum habens ex aduerſo *Scema* mundi. Quod ſibi ad maiorem in Religione virtutis profectum concinnauit aliquãdo Theodorus Stumpuuicius Carthuſianus Brugenſis, & refertur à *Laurentio* Beyerlingo *in Theatro vitæ humanæ littera R. verbo Religioſus Religio.*

Religio eſt.	Mundus eſt.
A	
Acies ordinata.	Confuſus ordo.
Ager ſegetum.	Terra infelix.
Ager cui benedixit Dominus.	Pratum ſenticoſum.
Alterum baptiſma.	Lacus contagii
Arbor ſycomorus.	Dulce venenum.
Arca Dei.	Nugæ feriæ.
Arca Noe.	Habitatio ferarum.
Arca purgationis.	Arca laborum.
Areola aromatum.	Faſtuoſa miſeria.
Armatura fortium.	Pœnitentiæ ſtimulus.
Aureum thuribulum.	Segnis curioſitas.
B	
Balneum animarum.	*I*rriſa ſimplicitas.
C	
Caminus humiliationis.	Simulata virtus.
Caſtellum contra mundum.	Miſeranda fælicitas.
Caſtra filiorum Iſrael.	Bellum implacabile.
Cella pigmentaria.	Egens inopia.
Ciuitas Dei.	Babylon confuſa.
Ciuitas in monte poſita.	Latens præcipitium.
Ciuitas refugii.	Cæcorum regio.
Ciuitas vallata.	Laberynthus errorum

Cœna

Cœnaculum Heliſei.	Infauſta ſecuritas.
Conciliatio Dei, & hominũ.	Concors diſcordia.
Currus Iſrael.	Contentionum ſtrepitus.
D	
Deſertum Iſrael.	Deſertum horribile.
Dimicantium paleſtra.	Puteus odiorum.
Domini prælium.	Spirans mors.
Domus Dei.	Regnum dæmonum.
Domus ſapientis.	Domicilium Belial.
E.	
Exercitium diſciplinæ.	Ignominioſa deiectio.
F.	
Fluuius orationum.	Inane ſuſpirium,
Fons ſignatus.	Fons curarum.
Fomes virtutum.	Fugarum forma.
Fornax Spiritus Sancti.	Caminus cupiditatum.
Fuga mundi.	Abditum rete.
G.	
Gloria Chriſti.	Futilis excellentia.
H.	
Holocauſtum medullatum.	Honoratum dedecus.
Hortus aromatum.	Labor inefficax.
Hortus Aſſueri.	Tecta ſouea.
Hortus concluſus.	Lacus inexplebilis.
Hortus delitiarum,	Mordax ſapientia.
Hortus irriguus.	Limoſa palus.
Hortus plantationum Domini.	Ridiculus ambitus.
I.	
Iter rectum.	Via colubri.
Iugum Chriſti ſuaue.	Amara dulcedo.
Iuniperus Heliæ.	Baculus arundineus.

L.	
Lauacrum tonſarum.	Ignominioſus proditor.
Lima correctionis.	Silens lima
Locus paſcuæ,	Aridum faſtidiumi.
M.	
Manſio ſolitudinis.	Falſa lætitia.
Margarita pretioſa.	Saccus pertuſus.
Miniſterium Chriſti.	Pax inuida.
Mons Abarim.	Ima elatio.
Mons,& via Sion.	Fœdus carcer.
Mons Thabor.	Grata phreneſis.
Mors,& mors mundi.	Ægra ſanitas.
N.	
Nauis inſtitoris.	Exarmata nauis.
O.	
Officina virtutum.	Officina ſcelerum.
Onus Domini leue.	Scabra lenitas.
P.	
Paradiſus voluptatis.	Paleſtra diſcriminum.
Petra refugij.	Statua Nabuchodonoſor.
Piſcina in Heſebon,	Breue diuerſorium.
Porta cœli.	Viuentium infernus.
Probatica piſcina.	Fluctus impetuoſus.
Q.	
Quadriga Domini.	Tumultuoſa confuſio.
R.	
Requies ſanctificata.	Turbulenta trepidatio.
S.	
Sabbathum Domini.	Callis inexplicabilis.
Sanctuarium Dei.	Honor inglorius.
Sagena miſſa in mare.	Ineſcatus hamus.
Sal terræ.	Verus dolor.
Scala Iacob.	Prolixa breuitas.

Schola

chola Chriſti.	Luciferi principatus.
olium eleuatum.	Pompoſa vanitas.
olitudo Ioannis in deſerto.	inſomnis inertia.
olitudo Sion.	Ignota nobilitas.
ors Domini.	Contempta fides.
pelunca Prophetarum.	Sepulchrum dealbatum.
tadium currentium.	Vana ſpes.
T.	
abernaculum fœderis.	Quies anxia.
abernaculum Iacob.	Caminus irarum.
emplum Salomonis.	Apparendi ſtudium.
entorium Iſrael.	Proceſloſum pelagus.
erra Orientalis.	Locus exilij.
erra paupertatis.	Laqueus Diaboli.
erra ſancta.	Præruptus mons.
ereſtre cœlum.	Putre ædificium.
halamus nuptialis.	Longum funus.
heſaurus abſconditus.	Famelica nauſea.
unica Chriſti.	Ventoſa proſperitas.
urris Dauid.	Turris Babel.
V.	
Vallis benedictionis.	Diues inopia.
allis nemoroſa.	Vepricoſum nemus.
ia aurea, & regia.	Velata ignorantia.
ia immaculata.	Stulta ſapientia.
ictoria mundi.	Procelloſus portus.
igiliæ ſolemnitates perpetuæ.	Mœſtum gaudium.
inea dilecti.	Voluptas ſpecioſa.
Viridarium perpetuum.	Verus hypocrita.
elus animarum.	Perditio animarum.

Idem

Idem intentum de neceſſitate reformationis regularium ex alijs capitibus oſtenditur.

CAP. II.

1 NOn mirum Patres iſtos, grauiſſimoſque Doctores præcedenti capite relatos tanto felle, tantaque verborum acerbitate, deformationem religioſi ſtatus lugere, deprauataque quorumdam ſui temporis monachorum vitia carpere, abominari, & deteſtari. Plures enim ſuppetunt cauſæ, cur ita fecerint; cur etiam, & nos, eorum veſtigijs inhærentes, religiones cunctas, quoad omnia, & ſingula ipſarum membra, ad primum & antiquum rigorem ſuæ diſciplinæ, reuocari cupiamus, & ad hoc opuſculum ſcribendum allici poſſimus. Aliquot ergo cauſas reformationis regularis diſciplinæ neceſſitatem oſtendentes præſens caput proponet.

2 Prima omnium ea eſt; quòd religioſus ſtatus monachiſmus, ſeu monachorum, aut regularium ordo, adeò eximius, inſignis, præcelſus, & ſublimis ſit, vt iure optimo cunctis fidelibus ab omni labe purgatus, & ab omni vitioſa fœde immunis deſiderari debeat. Hoc liqueat ex Patribus, qui miris encomijs religioſam vitam, monaſticenque extollunt. Nanziãzenus Epiſcopus: *Partem ſelectiorem, & ſapientiorem Eccleſiæ* vocat. Cum grano ſalis accipe propter Epiſcoporum, prælatorumque ſtatum. Hieronymus: *Florem & pratioſiſſimum lapidem inter Eccleſiaſtica ornamenta*, monachorum gregem compellat; Ambroſius; *Angelorum militiam*. Climacus; *Cælum terrenum*. Sanctus Ephrem Syrus inter innum era, ipſaque præclariſſima epitheta, monachorum congregationem appellat; *Paradiſum refertum, fontem pulchrum, ciuitatem muris munitam, diadema pratioſum, nauem plenam regalibus diuitÿs.* Sanctus Laurentius Iuſtinianus religioſorum cætum ſic vocat. *Hortum conclusum, paradiſum delitiarum, thalamum nuptialem, cubile immaculatum, virtutum ſcholam, tabernaculum fœderis, reclinatorium Sponſi, bellatorum ſtationem, ſanctitatis domum, caſtitatis cuſtodem, pudicitiæ firmamentum,*

Naziãz. orat. in lau. D. Baſilii.
Hieron. ad Marcell.
Amb. ad Verce.
Climac.
S. Ephrẽ paræu. 50
Laur. Iuſ de obed. c. 18.

um,religionis magiſterium, & obedientia ſancta ſpeculum ſingulare. Alibi quoque ſic. *Ipſa cœnobia ſunt præſidia munitiſſima, ſanctorum Angelorum vallata cuſtodiis, ignitarumque orationum roborata ſuffragijs.* Hæc,& alia ex multis Patribus ſciens prætermitto. Hinc etiam in Reuelationibus Sanctę Brigittę varijs epitetis Religio honorificatur. Etenim *lib.1.cap.18.* vocatur *Domus Dei*, & *lib. 4. cap.88.* vocatur *Ancora capitalis*, & *cap.102.* vocatur *bonus portus*, & ante Regulam *cap.3.* vocatur *noua vinea*. Item religioſi ipſi *lib.6.cap.35.* dicuntur *operarij Chriſti*. Idem c. 17. s.Brigitta

3 Omittere tamen non poſſum, quę duo alij Eccleſiæ celeberrimi Doctores circa hoc intentum dixere. Ex quibus magnus Baſilius, dum religioſi ſtatus bona connumerat, hęc habet. *Ibi contentio,ac lites abſunt. Communia verò vniuerſa ſunt, animæ ſententiæ,corpora,& ea, quibus corpora nutriuntur, ac curantur. Communis Deus, communis pietatis negotiatio, communis ſalus, communia certamina,communes labores, orationes,corona. Multi vnus & vnus non ſolus, ſed in pluribus. Quid huic vitæ comparandum? Homines ex diuerſis generibus,ac regionibus nati ad tantam identitatis ſinceritatem coaptati ſunt, vt vna anima in multis corporibus conſpiciatur, & multa corpora vnius animæ, ac ſententiæ inſtrumenta oſtendantur. Qui infirmus eſt corpore,multos habet affectu ægrotantes. Qui anima ægrotat, multos habet ſanantes. Inter ſe mutuo æqualiter ſerui,æqualiter Domini. Tales,ab initio Deus eſſe voluit,& ad hæc creauit. Hi vetus reuocant bonum primi parentis, Adæ peccatum occultantes. Imitantur Chriſtum cum Apoſtolis, imitantur Angelos, apud quos lis non eſt. Quid enim cum hoc bono comparari poteſt? Vbi pater quidem vnus imitans ſupernum parentem; filij verò multi beneuolentia circa præſidem vincere ſe mutuo ſtudentes. Reuera ad talem phalangem etiam ipſe Diabolus deſperat, non ſufficiens ad tot certatores,adeò compoſite,ac per vnum plauſum congregatos, & ita teſtitudine tectos, vt ictibus non pateant. Ecce quàm bonum, & quàm iucundum habitare fratres in vnum.* Hęc Baſilius religionis bona recenſens. D. Baſil. in conſtit.exer. cit.c.18.

Secundus eſt Gregorius Nanzizenus qui *oratione 1. in Iulianum* ſic Religioſos compellat. *Humiles, & terrenos, & ſupra terrena; hos inter homines verſantes, & rebus hu-* Gregor. Nanziãz.

D *manis*

manis, ſuperiores; hos vinculis perpetuæ clauſuræ preſſos, & liberos, qui retenti ſunt, & teneri non poſſunt, quorum nihil in mundo, & quorum omnia, quæ mundo ſuperiora ſunt: quorum vita duplex eſt, altera contemplatiua, altera ſtudioſe culta, & expetita: hos inquam propter mortificationem immortales, propter ſolutionem Deo coniunctos, ab amore alienos, & diuino, libidineque vacuo amore correptos: quorum fons lucis, & quorum iam radij ſplendoriſque traiectiones: quorum Angelici pſalmorum cantus, & pernox ſtatio, & mentis ad Deum exceſſio: ante mortem in cælum ſe rapientes: quorum purgatio: Et tamen purgantur, quippe nullum aſcenſus & deificationis modum ſibi conſtituentes quorum rupes, & quorum cæli: quorum abijci, ac proteri, & quorum thronis inſidere: quorum nuditas, et quorum incorruptibilitatis indumentum: quorum ſolitudo, & quorum ſæculi alterius frequentia, & celebritas; quorum voluptates compreſſæ, atque conſtricta, & quorum perpetua atque inexplicabilis animorum oblectatio; quorum lacbryma peccati diluuium, & mundi expiamentum. Quorum extenſio manuum flammas extinguit, feras mulcet, gladiorum aciem retundit, atque hebetat; inſtructas acies in fugam vertit. Hæc magnus hic Doctor monachiſmi profeſſoribus adaptanda cenſuit Alia ad hoc intentum tum ex eodem Gregorio, tum ex aliis Patribus erudité concinnata reperiet Lector apud noſtrum Michaelem Munozium in *Propugnaculo Eliæ lib. 1. tit. 2. cap. 5. art. 1. & 2.*

D. Bern. 4 Iunge Bernardum, ex quo aliqua habes ex ſerm. 4. dedicationis Eccleſiæ. Aliqua etiam in homilia ſuper *Simile eſt regnum cælorum quærenti bonas margaritas.* Plura quoque variis in locis, & opuſculis. Quotus enim Pater hic eſt, in monachorum vitiis, defectibuſque arguendis, totus conſpicitur, in monaſticæ profeſſionis defenſione. Specialiter in Epiſt. ad fratres de monte Dei, (ſi hoc opuſculum Bernardi eſt) tam mirè, eleganterque regularis diſciplinæ laudes proſequitur, vt nihil aliud ad intentum deſiderari poſſit. Legatur ab illis verbis, *Altiſſima eſt profeſſio veſtra, &c.* Multis obuia ſunt, nec neceſſitas tranſcribendi. Ergo intentum claudens dicam. Si tot, tanta, tamque eximia, præclara, & inſignia ſunt, quæ de religioſo ſtatu Patres non leuiter, aut obiter, ſed ſerio, & ex propoſito proſecuti ſunt;

Idem.

ſunt; quis eſt, qui tam mira dignitatis encomia intuens illum non moribus purum, virtutibus ornatum, omnique ſplendore ſanctitatis clarum deſideret? tanta ne celſitudo neuum admittit? Labem compatitur? Rugamue ſuſtinere poteſt? Quis credet? Satius ergo dicemus, religioſorum cœtum, ſanctum, purum, immaculatum, & ab omni labe terrena alienum eſſe debere. An perinde abs re non erit, ſi pro viribus, illum, etiam quoad ſingulas regulares perſonas, ad ſui primordia reformationis reſtitui deſideremus.

5 Ad id ſecundo animum impellere poſſet, quod inimici Eccleſię (hæreticos dico) ex eo Eccleſiam ipſam conuitijs, & opprobrijs proſequantur, quod monachos, religioſos; regulareſque perſonas (aliquas quidem) non rectè iuxta inſtituta ſua degere conſpiciant. Ex quo peruerſi argumentatores, religiones ipſas; imo, & Eccleſiam totam, non cum mediocri damno Catholicorum labefactare, & perturbare contendunt. Hoc vitium in hæreticis reperit Nazianzenus, dum orat. 14. ſic loquitur; *Ob quorumdam culpam vniuerſus Ordo in inuidiam, & crimen vocatur: quodque omnium grauiſſimum eſt; hæc criminatio non in nobis conſiſtit: verum ad magnum, & venerandum noſtrum myſterium tranſit.* Fateor quidem peſſimos, & peruerſos argumentatores in hoc deprehendi iſtos, cum ex priuata quorumdam regularium vita, qui, nec melior, nec ſanior, nec maior pars illorum eſt, religionem totam, in qua innumeri ſanctiſſimi, perfectiſſimique reperiuntur, labefactari, & reprobari putant. Bene contra illos pro ſanctis, reformatiſque religioſis D. Auguſtinus defenſor exiſtit. Sic enim loquitur ad intentum. *Tu qui vituperas, vide, & tibi bonos. In illa vita communi fratrum, quia eſt in monaſterio, magni viri ſancti, quotidie in hymnis, & orationibus & in laudibus Dei. Inde viuunt, cum lectione illis res eſt. Laborant manibus ſuis, inde ſe tranſigunt, non auare aliquid petunt; quidquid eis infertur a pijs fratribus cum ſufficientia, & charitate vtuntur Nemo ſibi vſurpat aliquid quod alter non habeat; Omnes ſe diligunt, omnes inuicem ſe ſuſtinent.* Rurſuſque ad idem de ſanctimonialibus ſic loquitur. *Inuenis ſanctimoniales indiſciplinatas; nunquid ideo ſanctimonium reprehendendum eſt? Nunquid propter virgines malas, damnaturi ſumus, & ſanctas?* Pariter ad intentum

Gre Naz. orat. 14.

D. Aug. in pſ. 99.

Digitized by Google

multi a prima charitate lapſi ſumus. Certum eſt quam vbique defloruerit, labefactataque ſit religio: apud nonnullos
Idem. *extincta penitus,* Poſt alia quoque notatu digna hæc addit. *Non abſque gemitu loquendum eſt, ac veſtra, ac bonorum omnium pace. Tanta erat apud religioſos, & hodie apud pleroſque tanta eſt tepiditas, tanta diſſolutio, tanta diſcordia, tanta, vt ita dicam, partialitas, tanta denique in eis vigebat paſſionum malarum, ac vitiorum immortificatio, & proprius amor, vt bonorum etiam quorumuis nomen offuſcarit. Deinde ſi eorum vitam omnem ſpectaueris, præter externa quadam in veſtibus religionis ſigna, nihil offendi, nihil poterat audiri quo mundanis hominibus præſtarent. Quid igitur mirum, ſi Dominus pariter nos omnes det in ſibilum, in ſtuporem, in opprobrium, & (quod non ſemel minatus eſt) in direptionem cunctis gentibus? Quid inquam mirum, ſi prophanis hominibus, & honore, & nomine, nos inferiores habeat? Quandoquidem mundanis hominibus Deo deuotis, quotus eſt monachorum, qui deuotione, pietate, ac moribus præſtet?*

Idem. 21 Nec his contentus, quaſi non ſufficerent, alia ſubiūgit. *Iterum ne cogor meum vobis luctum offerre? Quotus, quæſo eſt in qualibet domo, de quo vere hodie prædicari poſſit quod ſit vir ſimplex, rectus ac timens Deum, ac recedens a malo. Quotus eſt hodie in pleriſque locis, qui non pro cibo potuue cum Iſraelitis contra Moiſem, ideſt prælatum obmurmuret, qui non ſuo detrahat, vel inuideat prælato, qui denique malum aduerſus proximum ſuum non cogitet. Qui ſuo obedientiam, ac amorem ſinceriter Priori impendat, aut qui non machinetur aliquid mali in corde ſuo? Taceo; quod poſt concupiſcientias noſtras multi imus: & vbi nobis leuiſſimum foret deſideria noſtra frangere, ibi fatigamur, immortificationem noſtram vbique in collo circumferentes, hoc vno turpi verbo plerique excuſantes. Non eſt (inquiunt) hoc mortale peccatum. O ſi Dei, vel cuiuis in eſſet timor, ſi diuinæ præſentiæ æſtimatio, nulla occurreret ei diſputatio, mortale, ne an veniale eſſet peccatum; quandoquidem vnum perinde, ac alterum vitaremus: quippe cum nullum ſit peccatum, quod non execretur Dei timor.* Adhuc inferius. *Plangite nunc*
Idem. *patres ſuper filios veſtros, in quibus ſanctus Dei timor, aut receſſit, aut friget. Plangite, quod pro bona parte, etiam*

inter

inter noſtrates, contentio, ſuſurria; inuidiæ, æmulationes, animoſitates, interdum reperiuntur atque iurgia. Nonnullos habetis carnales, animales plures, ſpirituales (vt vereor) non habetis multos. Plures habetis, qui de otio, de ſomno, de cibo, potu ve, de veſtitu, de domus negotiis, de fratrum defectibus, atque de ſuis inter ſe adinuentionibus (vt cætera prateream) ſciunt loquuntur, aut cogitant. De his (formido) bona pars eſt Ordinis. Sunt alij, qui ſolutis vt cumque horis, & Ordinis debitis, deinceps externis ſuis vacant, nihil prorſus de internis, parum de meditatione aut contemplatione, parum de oratione mentali, aut exercitijs Spiritus ſcientes. Hæc & alia grauis author Carthuſianus, quibus miſerandum ſtatum deprauatorum regularium ſui æui lamentatur.

22 Nec omitti iure poſſunt, quæ Ioannes Nider Ordinis Prędicatorum in ſuo de reformatione religioſorum opuſculo exarata reliquit. Ea verò declarant ſatis quantum malũ ſit deformata religio, quotque crimina à deformatis religioſis committantur. Sic ergo loquitur. *Sed heu, religionis forma decentiſſima penè iam in multis perdita eſt religionibus. Quomodo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus, diſperſi ſunt lapides ſanctuarij in capite omnium platearum, Filij Syon incliti, & amiſſi auro primo; quomodo reputati ſunt in vaſa teſtea? Et quamuis plus ſilere liberet, & flere, quam aliquid dicere: tamen cum Iſaia cap. 1. zelo Domus Dei cogor clamare. Omne caput languidum, & omne cor mærens, a planta pedis, vſque ad verticem capitis non eſt in eo ſanitas. Derelicta eſt filia Syon, ſicut vmbraculum in vinea, & ſicut tugurium in cucumerario, ſicut ciuitas, quæ vaſtatur. Vides enim, ſi deformatum intras monaſterium in quibuſdam ſicut in Cayn fraternam inuidiam; in alijs Lamech incontinentiam; in alijs filiorum Cayn auaritiam; in alijs cum Cham paternam irridere inſufficientiam. Quoſdam cum Nemroth primatum appetere; alios corrixari cum paſtoribus Loth, alios Iſmaeli ſimiles Iſaac domeſticũ contemnere, alios cum Eſau guloſo, Iacob irridere propter paternam obedientiam. Et quod deterius eſt, quoſdam qui Ioſeph imitari ſtudent innocentiam, accuſari per inuidos apud patrem crimine peſſimo. At ſi exterioris hominis in monacho, vis deformitatem aſpicere, reperies inter cœnobij ſuppoſita,*

Io. Nider opuſc. de reformatione.

poſita, in capitis uertice tonſuram indebitam, in uiſu petulantiam, in lingua effrenem, in oregulosſum, in manu inſtabilem, ſecularem ueſtitu, mimum riſu, ac inceſſu, uelut militem, & vt verbis, vtar Hugonis venerabilis: In deformato monaſterio omnia reperies, per quæ religionis forma corrumpitur. Quia ibi prælatus negligens, diſcipulus inobediens, iuuenis otioſus, ſenex obſtinatus, monachus curialis, religioſus cauſidicus, habitus pretioſus, cibus exquiſitus, rumor in clauſtro, lis in capitulo, diſſolutio in choro; & circa altare irreuerentia. Si vero aliquis formam religionis antiquæ inter peruerſos renouare geſtiat per bonorum operum exercitia, vix credi poteſt; quanta talis ſuſtinere habet opprobria a maleuolis. Quia vt beatus Bernardus ait in apologetico, a talibus parcitas putatur auaritia, ſobrietas auſteritas creditur, ſilentium triſtitia reputatur: Et è contra remiſſio diſcretio creditur, loquacitas affabilitas, cachinnatio iucunditas, mollities veſtimentorum, & equorum faſtus honeſtus, ac lectorum ſuperfluus cultus reputatur munditia. Dicere poteſt quiſque deuotus religioſus, quem zelus domus domini comedit, præfatas deformitates intuens. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo die, ac nocte, interfectos filiæ populi mei. Hæc, & alia pius, & grauis religioſus de deprauatis regularibus ſentiendum plorandumque cenſuit. Vtinam veridicus numquam crederetur.

Bellarm. l.2.de Gemitu Columbæ.

23 Claudat agmen Eminentiſſimus Cardinalis Bellarminus, qui in ſuo illo verè pio, aureoque libello de gemitu columbæ, inter potiora mala Eccleſiam Dei labefactantia, ploratuque digna religioſorum relaxationem recenſuit capite ſexto. Vbi ſic loquitur. *Ordines religioſi, quemadmodum in ſuis bonis membris, materiam præbent fidelibus omnibus gloriandi, & Deum laudandi ſic etiam contra, in membris malis, fontem nobis aperiunt inconſolabilium lachrymarum. Verè enim ſcripſit S. Auguſtinus: non ſe vidiſſe meliores ijs, qui in monaſterijs profecerunt, neque deteriores ijs, qui in monaſterijs defecerunt. Regulares enim ſimiles eſſe videntur ficubus Hieremiæ, inter quas, quæ bonæ erant, erant bonæ valde, & quæ malæ, malæ ualde.* Poſt alia hæc ſubiungit. *Multiplicari cæperunt regulares ſine numero, & multi non à Deo vocati, ad ſtatum perfectio-*

nis

nis, ſed alijs rationibus adducti, monaſteria, repleuerunt, & impletum eſt illud Iſaia nono. Multiplicaſti gentem, non magnificaſti lætitiam. Inde nata ſunt ſcandala grauia, & multiplicia omnibus nota, quæ materiam vberem præbent columbæ gemendi, & plangendi relaxationem, ne dicam corruptionem Ordinum Religioſorum. Poſt alia refert tremendam valde viſionem, ſeu reuelationem S. Pachomio factam, ex qua miſeram ſortem, miſerandamque cladem plurium religioſorum, ſimulque cauſas relaxationis illorum nō ineptè colligit Vide apud Dionyſium Exiguum Abbatem Romanum cap. 45. hiſtoriæ *S.* Pachomij. Ex ea vero, dictis quoque, ſimulque dicendis, liquidò innoteſcet, quam neceſsūm ſit religioſos omnes, piè, reformatéque viuere, vt pote, cum illorum relaxationem ſancti Patres, aliique grauiſſimi Doctores inenarrabilibus lachrymis, lamentiſque proſequantur.

24 Ne tamen aliquis prauo malignitatis ſpiritu ductus ea, quæ Patres, & Doctores relati ſancto Religionis zelo dictitarunt, in prauum ſenſum retorquens, eò ab eis ſcripta autumet, vt ſplendidiſſimum Religionis ſacræ ſtatum, vel leui nebula obnubilent, prætérdicenda cap. ſequenti; vbi ex ipſorum mente oſtendemus monachiſmum ſelectiorem Eccleſiæ partem (excipe Epiſcopalem dignitatem) eſſe, ſummis laudibus dignam, Orbi pretioſiſſimam, virtutum, & perfectionis exemplar; alia in præſenti pro antidoto veluti cōtra virulentam hanc exiſtimationem ſubiungere operæ pretium eſt. Et in primis id, quod pius, & celebris author Dominicus Grauina Dominicanę florentiſſimę vineæ frugifer palmes in ſuo *Vox turturis* opere nuncupato in præfatione cum Nouatoribus differens ſcripſit hic apponenda. Dominicus Grauina.
Quare non eſt, quod iſtis nebulonibus ſuffragetur, ſi obijciant quod à quibuſdam Eccleſiaſticis tractatoribus, tum veteribus, tum recentibus clauſtralis diſciplina relaxata deploretur. Nulla enim eſt, quamuis laſſata, & defatigata Congregatio, quæ (vt B. Matri Thereſiæ in eius vita reuelatum eſt) magno non ſit Eccleſiæ adiumento. Bos laſſus fortius figit pedem (ſcripſit Hieron. epi. ad Aug. Et in illa parte, quam pro exemplo perditionis ponunt Hæretici (dicit Auguſtinus lib. de Vnit. Eccl.) id eſt in Iſrael; fuerunt Sancti Prophetæ, ibi erat illememorabilis Elias, vt de alijs taceam: Vnde

C & ſe

& ſe ſolam Dei ſeruum exiſtimantem cum diceret : relictus ſum ego ſolus : blanda obiurgatione à Domino reprehenſum legimus, dicente Domino : Reliqui mihi ſeptem millia virorum, qui non curauerunt genu ante Baal. Subiungit, & alia congrua intento, quibus diuerſiſſimam eſſe Catholicorum ſcribẽtium, ac garrulorum detractorum mentem eſſe notat *Porro ſcribentium Catholicorum intentio à malignantium ſine longo interuallo ſecernitur: illi enim ſcribũt, aut loquũtur, vt medeantur; hi obloquuntur, vt criminentur : illi cõmiſerando, hi ſubſannando: illi aliquot; hi omnes perditos pronunciant : illi inſtitutum laudantes in aliquorum perſonas inuehuntur, iſti viros cum inſtituto inuoluunt. Aliud eſt ergo, quod agitur typo calumnia, aliud quod zelo diſciplinæ. Dices interdum in nonnullis tractatoribus eſt exceſſus: nam & Petrus Venerabilis l.4. epiſt 8. quendam Antiſtitem reprehendens, quod è publico ſuggeſtu Cluniacenſes Monachos ſugillaſſet, ait: Non ita Epiſcopus Auguſtinus vera, vel falſa fratrum mala populo prædicauit, vel in ſuis ſcriptis prædicanda mandauit, cum dixit, Vbi oritur peccatum ibi moriatur, ne ad plures eius notitia, quam correctio extendatur. Tranſeat. Sed in hoc exceſſu, etiam ſupereminet charitas: & quia ẽ virga eorum correctio: ſed quã conſolatur amor; ſed non emolliens ; zelus ſed non immoderatè ſæuiens pietas, ſed non pluſquam expediat parcens.* Subiungit, & alia non minus congrua. *Non ergo mirandum eſt de doctiſſimorum, & virorum ſapientiſſimorum exceſſu, cũ in Eccleſia columnis ſimilis obſeruetur, quem nihilominus abſorbet charitas; quæ operit multitudinem peccatorum. Adde & Patres non de omnibus; ſed de aliquibus, paucioribus forſan, vel minoris nota, ſeu forſan maioris, quia ab aliis notati ſunt, locutos fuiſſe.* Quòd prẹterdicenda in ſequentibus ſatis oſtendit relatus pater Grauina dum in ſua illa torturis voce de florenti vſque ad hẹc noſtra tempora Monachorum Mẽdicantiũ, & aliarum ſacrarũ Religionum ſtatu diſertè diſputat dicẽs. *Non eſt vinea iſta Religioſorum, ſicut vinea illa viri ſtulti à Salamone deſcripta, quam totam repleuerant ſpina, & vrtica, cum tot flores delegerimus, cum tot fructus collegerimus. Præclarè Sanctus Auguſtinus in pſalm. 47. illã vocem impiorum dicentium, quod in Eccleſia, Vix inuenitur vnus, vel duo; ſed pauciſſimi boni ſic confutat. Non audiamus*

tales

Digitized by Google

ales voces,ne putemus paucos eſſe iſtos multi ſunt,ſed inter ſlures latent. Et vt alibi idem Auguſtinus dixit:ſunt ibi, & rana, accede,tenta,excute, adhibe oris iudicium , Sancti quoque Vincentii Ferrerij in libello de vita ſpirituali Vaticinium pro Religioſis quibuſdam futuris (audens dico) quā pluribus noſtri ſæculi Regularibus,frementibus hæreticis,adaptari poteſt.Eorum porro ſtatum ſic deſcribit idem ſanctus.*Statum pauperrimorum,ſimpliciſſimorum,& manſuetorum,humilium, & abiectorum, charitate ardentiſſima ſibi coniunctorum,nihil cogitantium, aut loquentium, nec ſaporantium, niſi ſolam Ieſum Chriſtum, & hunc Crucifixum,nec de hoc mundo curantium,ſuique oblitorum ſupernam Dei,& Beatorum gloriam contemplantium, & ad eam medullitus ſuſpirantium,& ad inſtar Pauli dicentium* ; Cupio diſſolui,& eſſe cum Chriſto, *& innumerabiles , ac ineſtimabiles theſauros diuitiarum cæleſtium,& ſuper dulces,& mellifluos riuos diuitiarum ſuauitatum, ac incunditatum,& ſuper omnia mirabiliter expanſos, & ſuper infuſos,& per conuerſationes imaginari debes eos ipſos,vt cantes Canticum Angelicum cum iubilo cithariȥantium in citharis cordis ſui. Hæc imaginatio ducet te pluſquam credi poteſt in quoddam impatiens deſiderium aduentus illorum temporum.* Alia damus capite ſequenti,ad ea Lectorem remittentes. Nunc de hoc ſatis.

25 Si tamen, quæ Humbertus vir clariſſimus,Fratrumque Prædicatorum Generalis Prior nar are ſolebat, prout Laurentius Beyerlingus *in Theatro vitæ humanæ tom.6.verbo Religioſus Religio §.Humbertus* refert, hic addi ngam. Narrare ſolebat hic Pater,Religioſum quendam vita functum apparuiſſe aliquando de nocte fratri , ſocioq; ſuo,magno ſplendore collucentem,cumque eum ex cella eduxiſſet,oſtendiſſe magnum numerum hominum candida veſte,mirabilique luce micantium, qui pulcherrimas cruces humeris deferebant. Erat autem omnium iter in Cœlum. Poſtea modico interuallo alius ſequebatur ordo,iſque multo pulchior,multoque lucidior,quorum vnuſquiſque ornatiſſimam crucem non iam in humeris,ſed manibus geſtaret. Deinde tertius ordo omnium longè ſplendidiſſimus & ſpecioſiſſimus, quorū item cruces forma,& pulchritudine reliquorum cruces ſuperabant, neque eas ipſi portabant , ſed

Laurentius Beyerlinch.

ſuus, qui ſingulos præibat Angelus, vt ij alacres,& ludibundi ſequerentur. Quod ſpectaculum cum ille miraretur, expoſuit ei ſocius, primos illos eſſe, qui prouecta iam ætate Religioſam vitam amplexi fuiſſent; ſecundos, qui in virili; poſtremos autem, quos adeò expeditos, hilareſque vidiſſet, eos eſſe, qui in adoleſcentia.

26 Accipe etiam, Religioſe lector, Scema Religionis, ſiue ſtatus Religioſi, oppoſitum habens ex aduerſo *Scema* mundi. Quod ſibi ad maiorem in Religione virtutis profectum concinnauit aliquãdo Theodorus Stumpuuicius Carthuſianus Brugenſis, & refertur à *Laurentio* Beyerlingo *in Theatro vitæ humanæ littera R. verbo Religioſus Religio.*

Theodorus Stumpuicius.

Religio eſt.	Mundus eſt.
A	
Acies ordinata.	Confuſus ordo.
Ager ſegetum.	Terra infelix.
Ager cui benedixit Dominus.	Pratum ſenticoſum.
Alterum baptiſma.	Lacus contagii
Arbor ſycomorus.	Dulce venenum.
Arca Dei.	Nugæ feriæ.
Arca Noe.	Habitatio ferarum.
Arca purgationis.	Arca laborum.
Areola aromatum.	Faſtuoſa miſeria.
Armatura fortium.	Pœnitentiæ ſtimulus.
Aureum thuribulum.	Segnis curioſitas.
B	
Balneum animarum.	Irriſa ſimplicitas.
C	
Caminus humiliationis.	Simulata virtus.
Caſtellum contra mundum.	Miſeranda fælicitas.
Caſtra filiorum Iſrael.	Bellum implacabile.
Cella pigmentaria.	Egens inopia.
Ciuitas Dei.	Babylon confuſa.
Ciuitas in monte poſita.	Latens præcipitium.
Ciuitas refugii.	Cæcorum regio.
Ciuitas vallata.	Laberynthus errorum

Cœna-

Cœnaculum Heliſei.	Infauſta ſecuritas.
Conciliatio Dei, & hominũ.	Concors diſcordia.
Currus Iſrael.	Contentionum ſtrepitus.
D	
Deſertum Iſrael.	Deſertum horribile.
Dimicantium paleſtra.	Puteus odiorum.
Domini prælium.	Spirans mors.
Domus Dei.	Regnum dæmonum.
Domus ſapientis.	Domicilium Belial.
E.	
Exercitium diſciplinæ.	Ignominioſa deiectio.
F.	
Fluuius orationum.	Inane ſuſpirium,
Fons ſignatus.	Fons curarum.
Fomes virtutum.	Fugarum forma.
Fornax Spiritus Sancti.	Caminus cupiditatum.
Fuga mundi.	Abditum rete.
G.	
Gloria Chriſti.	Futilis excellentia.
H.	
Holocauſtum medullatum.	Honoratum dedecus.
Hortus aromatum.	Labor inefficax.
Hortus Aſſueri.	Tecta fouea.
Hortus concluſus.	Lacus inexplebilis.
Hortus delitiarum,	Mordax ſapientia.
Hortus ir iguus.	Limoſa palus.
Hortus plantationum Domini.	Ridiculus ambitus.
I.	
Iter rectum.	Via colubri.
Iugum Chriſti ſuaue.	Amara dulcedo.
Iuniperus Heliæ.	Baculus arundineus.

Laa-

Digitized by Google

L.	
Lauacrum tonſorum.	Ignominioſus proditor.
Lima correctionis.	Silens lima
Locus paſcuæ,	Aridum faſtidium.
M.	
Manſio ſolitudinis.	Falſa lætitia.
Margarita pretioſa.	Saccus pertuſus.
Miniſterium Chriſti.	Pax inuida.
Mons Abarim.	Ima elatio.
Mons, & via Sion.	Fœdus carcer.
Mons Thabor.	Grata phreneſis.
Mors, & mors mundi.	Ægra ſanitas.
N.	
Nauis inſtitoris.	Exarmata nauis.
O.	
Officina virtutum.	Officina ſcelerum.
Onus Domini leue.	Scabra lenitas.
P.	
Paradiſus voluptatis.	Paleſtra diſcriminum.
Petra refugij.	Statua Nabuchodonoſor.
Piſcina in Heſebon;	Breue diuerſorium.
Porta cœli.	Viuentium infernus.
Probatica piſcina.	Fluctus impetuoſus.
Q.	
Quadriga Domini.	Tumultuoſa confuſio.
R.	
Requies ſanctificata.	Turbulenta trepidatio.
S.	
Sabbathum Domini.	Callis inexplicabilis.
Sanctuarium Dei.	Honor inglorius.
Sagena miſſa in mare.	Ineſcatus hamus.
Sal terræ.	Verus dolor.
Scala Iacob.	Prolixa breuitas.

Schola

chola Chriſti.	Luciferi principatus.
'olium eleuatum.	Pompoſa vanitas.
olitudo Ioannis in deſerto.	inſomnis inertia.
olitudo Sion.	Ignota nobilitas.
ors Domini.	Contempta fides.
pelunca Prophetarum.	Sepulch-um dealbatum.
tadium currentium.	Vana ſpes.
T.	
'abernaculum fœderis.	Quies anxia.
'abernaculum Iacob.	Caminus irarum.
Templum Salomonis.	Apparendi ſtudium.
Tentorium Iſrael.	Procelloſum pelagus.
Terra Orientalis.	Locus exilij.
'erra paupertatis.	Laqueus Diaboli.
'erra ſancta.	Præruptus mons.
'ereſtre cœlum.	Putre ædificium.
'halamus nuptialis.	Longum funus.
Theſaurus abſconditus.	Famelica nauſea.
'unica Chriſti.	Ventoſa proſperitas.
'urris Dauid.	Turris Babel.
V.	
Vallis benedictionis.	Diues inopia.
'allis nemoroſa.	Vepricoſum nemus.
'ia aurea, & regia.	Velata ignorantia.
'ia immaculata.	Stulta ſapientia.
'ictoria mundi.	Procelloſus portus.
'igiliæ ſolemnitates perpetuæ.	Mœſtum gaudium.
'inea dilecti.	Voluptas ſpecioſa.
'iridarium perpetuum.	Verus hypocrita.
ælus animarum.	Perditio animarum.

Idem intentum de neceſſitate reformationis regularium ex alijs capitibus oſtenditur.

C A P. I I.

1 Non mirum Patres iſtos, grauiſſimoſque Doctores præcedenti capite relatos tanto felle, tantaque verborum acerbitate, deformationem religioſi ſtatus lugere, deprauataque quorumdam ſui temporis monachorum vitia carpere, abominari, & deteſtari. Plures enim ſuppetunt cauſæ, cur ita fecerint; cur etiam, & nos, eorum veſtigijs inhærentes, religiones cunctas, quoad omnia, & ſingula ipſarum membra, ad primum & antiquum rigorem ſuæ diſciplinæ, reuocari cupiamus, & ad hoc opuſculum ſcribendum allici poſſimus. Aliquot ergo cauſas reformationis regularis diſciplinæ neceſſitatem oſtendentes præſens caput proponet.

2 Prima omnium ea eſt; quòd religioſus ſtatus monachiſmus, ſeu monachorum, aut regularium ordo, adeò eximius, inſignis, præcelſus, & ſublimis ſit, vt iure optimo cunctis fidelibus ab omni labe purgatus, & ab omni vitioſa fœde immunis deſiderari debeat. Hoc liqueat ex Patribus, qui miris encomijs religioſam vitam, monaſticenque extollunt. Nanziāzenus Epiſcopus: *Partem ſelectiorem, & ſapientiorem Eccleſiæ* vocat. Cum grano ſalis accipe propter Epiſcoporum, prælatorumque ſtatum. Hieronymus: *Florem & pretioſiſſimum lapidem inter Eccleſiaſtica ornamenta*, monachorum gregem compellat; Ambroſius; *Angelorum militiam.* Climacus; *Cælum terrenum.* Sanctus Ephrem Syrus inter innumera, ipſaque præclariſſima epitheta, monachorum congregationem appellat; *Paradiſum refertum, fontem pulchrum, ciuitatem muris munitam, diadema pretioſum, nauem plenam regalibus diuitijs.* Sanctus Laurentius Iuſtinianus religioſorum cætum ſic vocat. *Hortum concluſum, paradiſum delitiarum, thalamum nuptialem, cubile immaculatum, virtutum ſcholam, tabernaculum fœderis, reclinatorium ſponſi, bellatorum ſtationem, ſanctitatis domum, caſtitatis cuſtodem, pudicitiæ firmamentum,*

Naziāz. orat. in lau. D. Baſilii. Hieron. ad Marcell. Amb. ad Verce. Climac. S. Ephrē paræu. 50 Laur. Iuſ de obed. c. 18.

um, religionis magiſterium, & obedientiæ ſanctæ ſpeculum ſingulare. Alibi quoque ſic. *Ipſa cœnobia ſunt præſidia munitiſſima, ſanctorum Angelorum vallatæ cuſtodiis, ignitarumque orationum roborata ſuffragijs.* Hæc, & alia ex multis Patribus ſciens prætermitto. Hinc etiam in Reuelationibus Sanctę Brigittę varijs epitetis Religio honorificatur. Itenim *lib.1.cap.18.* vocatur *Domus Dei*, & *lib. 4. cap.88.* vocatur *Ancora capitalis*, & *cap.102.* vocatur *bonus portus*, & ante Regulam *cap.3.* vocatur *noua vinea*. Item religioſi *lib.6.cap.35.* dicuntur *operarij Chriſti*. Idem c. 17. s.Brigitta

3 Omittere tamen non poſſum, quę duo alij Eccleſiæ celeberrimi Doctores circa hoc intentum dixere. Ex quibus magnus Baſilius, dum religioſi ſtatus bona connumerat, hęc habet. *Ibi contentio, ac lites abſunt. Communia vero vniuerſa ſunt, animæ ſententiæ, corpora, & ea, quibus corpora nutriuntur, ac curantur. Communis Deus, communis pietatis negotiatio, communis ſalus, communia certamina, communes labores, orationes, corona. Multi vnus & vnus non ſolus, ſed in pluribus. Quid huic vitæ comparandum? Homines ex diuerſis generibus, ac regionibus nati ad tantam identitatis ſinceritatem coaptati ſunt, vt vna anima in multis corporibus conſpiciatur, & multa corpora vnius animæ, ac ſententiæ inſtrumenta oſtendantur. Qui infirmus eſt corpore, multos habet affectu ægrotantes. Qui anima ægrotat, multos habet ſanantes. Inter ſe mutuo qualiter ſerui, æqualiter Domini. Tales, ab initio Deus eſſe voluit, & ad hæc creauit. Hi vetus reuocant bonum primi parentis, Adæ peccatum occultantes. Imitantur Chriſtum cum Apoſtolis, imitantur Angelos, apud quos lis non eſt. Quid enim cum hoc bono comparari poteſt? Vbi pater quidem vnus imitans ſupernum parentem; filij vero multi beneuolentia circa præſidem vincere ſe mutuo ſtudentes. Reuera ad talem phalangem etiam ipſe Diabolus deſperat, non ſufficiens ad tot certatores, adeo compoſite, ac per vnum plausum congregatos, & ita teſtitudine tectos, vt ictibus non pateant. Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum.* Hęc Baſilius religionis bona recenſens. D. Baſil. in conſtitut. exer. cit. c. 18.

Secundus eſt Gregorius Nanzizeanus qui *oratione 1. in Iulianum* ſic Religioſos compellat. *Humiles, & terrenos, & ſupra terrena: hos inter homines verſantes, & rebus hu-* Gregor. Nanziāz.

D *manis*

ſunt; quis eſt, qui tam mira dignitatis encomia intuens il-
um non moribus purum, virtutibus ornatum, omniqu
plendore ſanctitatis clarum deſideret? tanta ne celſitudo
æquum admittit? Labem compatitur? Rugamue ſuſtinere
oteſt? Quis credet? Satius ergò dicemus, religioſorum
cœtum, ſanctum, purum, immaculatum, & ab omni labe
errena alienum eſſe debere. An perinde abs re non erit, ſi
pro viribus, illum, etiam quoad ſingulas regulares perſonas
d ſui primordia reformationis reſtitui deſideremus.

5 Ad id ſecundo animum impellere poſſet, quod inimi-
i Eccleſię (hæreticos dico) ex eo Eccleſiam ipſam con-
itijs, & opprobrijs proſequantur, quod monachos, re-
igioſos, regulareſque perſonas (aliquas quidem) non re-
tè iuxta inſtituta ſua degere conſpiciant. Ex quo peruerſi
rgumentatores, religiones ipſas; imo, & Eccleſiam to-
am, non cum mediocri damno Catholicorum labefacta-
e, & perturbare contendunt. Hoc vitium in hæreticis re-
etit Nazianzenus, dum orat. 14. ſic loquitur; *Ob quorum-
am culpam vniuerſus Ordo in inuidiam, & crimen voca-
ur: quodque omniū grauiſſimum eſt; hæc criminatio non
n nobis conſiſtit: verum ad magnum, & venerandum no-
ſtrum myſterium tranſit.* Fateor quidem peſſimos, & per-
erſos argumentatores in hoc deprehendi iſtos, cum ex
riuata quorumdam regularium vita, qui, nec melior, nec
nior, nec maior pars illorum eſt, religionem totam, in qua
nnumeri ſanctiſſimi, perfectiſſimique reperiuntur, labefa-
tari, & reprobari putant. Bene contra illos pro ſanctis,
reformatiſque religioſis D. Auguſtinus defenſor exiſtit.
ic enim loquitur ad intentum. *Tu qui vituperas, vide, &
ti bonos. In illa vita communi fratrum, quia eſt in mona-
ſterio, magni viri ſancti, quotidie in hymnis, & orationibus
& in laudibus Dei. Inde viuunt, cum lectione illis res eſt.
aborant manibus ſuis, inde ſe tranſigunt, non auare aliquid
etunt; quidquid eis infertur a pijs fratribus cum
ufficientia, & charitate vtuntur. Nemo ſibi vſurpat aliquid
uod alter non habeat, Omnes ſe diligunt, omnes inuicem
ſuſtinent.* Rurſuſque ad idem de ſanctimonialibus ſic lo-
uitur. *Inuenis ſanctimoniales indiſciplinatas; nunquid ideo
anctimonium reprahendendum eſt? Nunquid propter virgi-
es malas, damnaturi ſumus, & ſanctas?* Pariter ad intentum

Gre Naz. orat. 14.

D. Aug. in pſ. 99.

D 2 noſtrum

noſtrum impijs hæreticis reſ pondere poſſumus. Nunquid propter paucos aliquos ex regularibus indiſciplinatè degentibus totus monachiſmus repræhedendus erit? Bona ne iſta argumentatio? Vnde locus? Verè Satanæ logica talem argumentationem confecit. Verumtamen, etſi improbi, calumnioſiq; e argumentatores in hoc appareant hæretici; quis tamen dubitat, facilius illis ora obtrudi, ſi religioſi omnes, monaſticæque perſonę, recte, & adamuſſim iuxta regu-

Plutarch. las, & inſtituta ſua, ambulare conſpiciantur. Teſte enim

Hieron. ſup. ep. ad Titum Plutarcho. *Optima inimici vindicta eſt, ſe honeſtum præſtare, ac virum bonum*, & Hieronymo: *vt aduerſarij vitæ, & doctrinæ noſtræ ſanctitate perterriti, non audeant accuſare nos*. Merito ergo in id vnum incumbere religioſi omnes debemus, vt concordet vita noſtra cum nomine, profeſ-

Ad Tit. ſioque ſentiatur in opere, vt vel ſic: *Is qui ex aduerſo eſt vereatur nihil habens mali dicere de nobis*, iuxta Paulinam ſententiam.

6 *Porrò* quæ ſint ea conuitia, & opprobria, quæ hæretici, recentiores preſertim in improbos regulares, religio-

Vvicleph neſque ipſas dicunt, ex eorum libris, tertio, quoque verbo innoteſcet. Vviclephus (Vvaldenſi noſtro teſte) *Religioſorum ordines ad vnum à Diabolo in Eccleſiam introductos, & Auguſtinum, Benedictum, & Bernardum, ad inferos eſſe damnatos, niſi pænitentiam egerint, quòd monachi, & patres monachorum fuerint*, cenſuit. Lutherus paſſim monaſticen lacerat, & vt alia pretermittam, in ſuo obſceno Epi-

Luther. in Epith. l. 4. c. 13. thalamio *Eos, qui cœlibem vitam in monaſterijs ducunt, idolo Mulocho corpora ſua cremare*, dixit. Ioannes quoque

Melāton, in Apol. Caluinus infamis heſiarcha, monaſteria *lupanaria*, vota monaſtica *retia Sathanæ*, & monachos omnes *Sophiſtas cucullatos* compellat. Philippus Melanton (ſimilis farinæ nebulo) vota, atque opera monachorum, *Obſeruationes fa-*

Centur. in 10. c. 4 *tuas, hypocriticas ſimulationes, traditiones pharifaicas, atque Mahumeticas* vocat. Centuriatores quoque Magdeburgenſes, religioſos omnes, *hominum monſtra, inimicos humanæ ſocietatis, & contra totam ſecundam tabulam delinquentes*, appellant. Mitto quæ Eraſmus author etiam damnatus contra ſanctiſſimam monachorum aciem tela iecit; ea vero optime pius princeps Albertus pius lib. 5. de monachis retundit. *Sed vnde obſecro tot conuitia, & tam*

Digitized by Google

niuſta, portentoſi iſti homines, in ſacros ordines, ſanctiſſimoſque religioſos iaciunt. Nonne ex deprauatis moribus, quos in aliquibus religioſorum conſpiciunt? Nonne quia plures iſtorum (hereticos dico) ex monaſteriis ad hæreſim confugere? Hi ſunt inter alios, Lutherus, Pomeranus, Bucerus, Pelicanus, Munſterus, Menius, Muſculus, Micomius; Oecolampadius, Martyr Ochinus. Si autem religioſorum vitia ceſſarent, & iuxta regulam ſuam, antiquorumque monachorum normam, vitam gererent; proculdubio, nec ex monaſteriis ad hæreſim confugerent, neque hæretici labem aliquam ipſis impingerent. Meritò ergo ex his, improbis hæreticorum maledictis, quibus ſanctiſſimos religioſos lacerare contendunt, pro illorum reformatione, qui non ita adamuſſim regularem obſeruantiam ſeruant, laborandum duximus.

7 Maxime inſuper ad hoc faciendum pius quiſque animus allici poteſt, animaduertens, religioſum ſtatum eo fine, Deo afflante, à ſuis primoribus Patribus inſtitutum fuiſſe; ut tanquam viuum exemplar virtutum, & perfectionis, ſæcularibus omnibus proponatur: ad cuius imitationem vulgares alii Chriſtiani, ſuam vitæ rationem recte moderentur. Ex hoc enim ingenuè elicitur, religioſos omnes monaſticum ſtatum profitentes, omnium virtutum ſpeculum, totiuſque ſanctitatis ſtudioſiſſimos fore, ratione ſui ſtatus, debere. Ac perinde, intolerabile damnum Reipublicæ Chriſtianæ inferri, ſi religioſi (quod abſit) prauo vitæ exemplo cæteros ſæculares inficiant. Quod neceſſario contingit, ſi religioſi ipſi laxè, deformatèque viuant. *Opus eſt* (inquit Plutarchus) *ut patres non ſolum nihil peccando, verum etiam honeſtè ſingula peragendo, manifeſtum ſeſe filijs exemplar exhibeant. ut in eorum vitam, quaſi quoddam ſpeculum intuentes, ab operum ſimul, & verborum turpitudine, ſe penitus auertant.* Plutar. de educatiõe liberorũ.

Quæ quidem potiori iure de religioſis omnibus, reſpectu ſæcularium, dicere poſſumus. Tales enim (teſte Chriſoſtomo) ſunt *veluti ignes, qui cum è loco editiori emicent, lumen, vel eminus aduentantibus exhibent.* Vnde de improbis, & laxè viuentibus religioſis, in cauſa eſſe totius ruinæ Eccleſiæ, ſatis clare docuit Sanctus Thomas de Villa noua Auguſtinianus nuper in Beatorum numerum relatus, ſic inquiens: *Va diſcoli religioſi, quorum exemplo viuificandi* Chriſoſt. ſerm: de laudmon. B Thom. Villa no. in ſer. de S. Mich.

erant

erant ſimplices, & perduntur. Vnde hodie in Eccleſia tanta tepiditas, & iniquitas? Vnde tanta in omnibus auaritia, & cupiditas? Niſi quia in maioribus, & proceribus illius, vnde fulgere debuit ſanctitas, viget iniquitas. Quomodo enim (vt Chriſti verbis ad S. Brigittam vtar) *aperietur via ad ſuauitatem adquirendam, ſi ille* (videlicet religioſus) *debilis eſt, qui debebat pracedere; & ille mutus eſt, qui debebat clamare?* Dixerat autem antea. *Omnis, qui quærit in eo videre pulchritudinem morum et virtutum, recurrit retro, turbatur viſu, et abhorret accedere ad eum, propter lepram ſuperbiæ, et cupiditatis ſuæ. Si uero quærit eum aud ire, mutus factus eſt à laude mea, et garrulus ad laudem propriam.*

S. Brig. l. 2 reuel. c. 2

Hinc quoque talibus religioſis, qui iuxta ſui ordinis inſtituta degere non curant maximum aliud damnum obuenire ſolet, quod à ſæcularibus, à quibus ſuſpici, & venerari deberent, opprobrio, riſu, & deſpectu habeantur. *Quomodo enim* (loquitur Ambroſius) *poteſt obſeruari à populo, qui nihil habet diſcretum à populo, diſpar à multitudine? Quid enim in te miretur, ſi ſua in te recognoſcat? Si nihil in te aſpiciat, quod ultra ſe inueniat? Si qua in ſe erubeſcit, in te, quem reuerendum arbitratur, offendat?* Satius ergo erit, ſi religioſi omnes ſui ſtatus perfectionem attendentes, ſæcularibus omnibus virtutum exemplar ſe præbeant, quo, & ſuo muneri, ſimulque honori ſatisfaciant. Vnde rectè concludit Ambroſius. *Supergrediamur igitur plebeis opinione, quæramus nobis uiam inacceſſam ſermonibus inſolentium.* Optimè etiã Seraphicus Doctor S. Bonauentura, cum eſſet Generalis ſui ordinis ad quemdam Prouincialem in epiſtola quadã hæc ſcribit. *Cum diſciplina negligitur, inſolentiæ creſcunt, ac per hoc negligentia circa exercitationem virtutum exterius procedit in ſcandalum, per eorum patentem ruinam, qui ſtare videbantur in oculis aliorum. Ex quo fit vt ſanctæ religionis ſplendor præfulgidus in pallorem degeneret, ſanctitatis pulchritudo ſordeſcat, bona opinionis odor computreat, & nomen Domini blaſphemetur.* Ecce Bonauenturam claré aſſerentem, ſcandalum oriri, ſanctitatem ſordeſcere, & nomen Domini blaſphemari, ſi religioſi, regulari diſciplina contempta, in inſolentem relaxationem ruant. Vnde ſanctiſſima noſtri ſæculi Virgo Tereſa, prout in eius vita cap. 7. habetur tot mala, quot Eccleſia Dei patitur, in defe-

S. Ambr. ep. 6 ad Irinæ.

S. Bonau. in ep.

S. Tereſa in eius vita c. 7.

ctum

ſtum religioſorum, qui (vt inquit) exemplaria virtutum debebant eſſe, refundit, his verbis. *No ſe de que nos eſpantamos aya tantos males en la yglesia, pues los que auian de ſer los dechados paraque todos ſacaſen virtudes, tienen tan borrada la labor, que el eſpiritu de los ſanctos paſſados dexaron en las Religiones.* Verba quidem ſumma diſcuſſione digna, ſpote a ſanctiſſima, piiſſimaque Virgine, & de ſtatu religioſo ſatis benemerita, prolata.

Accedit, & alia ratio, propter quam, etſi alia non ſubeſſet, Religioſi cuncti veræ Reformationis amatores eſſent, & laxiori vitę vale dicerent. Ea verò ex eo petitur, quòd Religioſus non Reformatus, nec Regularis obſeruantiæ zelator, cum id, quod non eſt, habitu, & profeſſione repreſentet, hypocrita eſt, & ipſius (vt Iacobus *in ſua Epiſtola cap.1.* inquit) *vana eſt Religio.* Hypochriſim cæterum à piis Religioſis omnino ablegandam ſatis comprobat illud Eccleſiaſtici 1. *Ne fueris hypocrita in conſpectu hominum.* Seu, vt quidam ex Græco vertit: *Ne ſis actor tragediæ, ſeu comediæ; ne ſis hiſtrio, nec mimus ad ora hominum.* Hypocrita enim dum aliam, & aliam perſonam induit, eſt velut mimus, & hiſtrio. Religioſus hypocrita veri margariti, virtutis ſcilicet, loco, vitrũ apparentię ponit, vt bene Iſidorus Peluſiot. lib. 2. epiſt. 4. Vnde tritũ illud, *Tanti vitrum quanti margaritum* (de quo Tertul. *lib. 4. cõtr. Marc.*) hypocritis quadrat. Quod ſæpè à Deo in ipſorum morte reuelare ſolet. Ita hypocriſim Monachi cuiuſdam reuelauit Deus S. Euthymio, cum Angelum vidit horrenda ſpecie, tridente graui, animam illius è corpore extrahentem, teſte Niceph. *lib.* 14. 52. Ita hypochrita Monachus fingens ſe abſtinere cibis, cum occultè comederet, in morte coactus id ipſum publice confiteri, atque addere: *Ecce nunc ad deuorandum draconi tradictus ſum, qui cauda ſua mea genua, pedeſque colligauit, caput verò ſuum intra meum os mittens, ſpiritum meum ebibens extrahit.* Vti refert S. Gregor. 4 *Dialog.* 38. Ita hypocriſim ſuam detexit Doctor Pariſienſis; cum enim in vita probus ab omnibus haberetur, mortuus ex feretro proclamauit: *Iuſto Dei iudicio accuſatus, iudicatus, & condemnatus ſum.* Qua voce perculſus S. Bruno cum Sociis Ordinem Carthuſienſium inſtituit. Hypocritas tandem monachos eſſe, qui non tendunt ad perfectionem nouiſſimè probat

Iacob. 1.

Ecclſia ſt. 1.

Iſidor. Peluſiot.

Tertullianus.

Nicephor.

Ioannes

Ioannes Euſebius *in Doctrin. Aſcetic. lib.1. doctrin. 42. cap.29.*

Horum porro hypocritarum nequitiam graphicè ſub apologis ſtruthionis,& auium;talpę,& muris; mulí,& equæ declarauit S.Cyrillus,libri,cuius titulus eſt *Apologi morales S.Cyrilli*,author. Libro enim 2. *cap.22.* quod eſt contra eos, qui gaudent tantum videri,cum non ſint: *Struthio*, inquit, *poſitus inter aues,gloriæ cupidus,ſed exiſtentiæ vacuus, oſtentationis verò mox alarum altioribus ſparſis velis,maiores ſe pennas habere gloriabatur. Cui aues dixerunt, vanus quidem apparientiæ cortex, quem ſubſtantiæ medulla intus non implet,& propter hoc ſi alarum ſublimium pennoſa iactantia ſurſum corde leuaris,earundem potentia ventilatus iam corpore nos præcede maiori. Quo dicto,illis auolantibus, cum ipſe terreſtriori mole prægrauatus in terra retineretur,ſubridens pompoſum deſuper coruus clamauit, & dixit: Struthio frater vbi eſt pennarum ſuperbia? At ille reſpondit: Nimirum pedum grauitas impedit, cum volandi vis adſit. Cui coruus, etſi aſininus pes ponderat,cur tamen tantilli capitis leuitas, & colli gracilitas non te leuant? Si quidem apparentia,& non ſubſtantia eſt in cauſa; quare ſic ergo gloriaris de ſarcina? Ala enim ſine volatu eſt barda. Et ſicut ſextus digitus manum fœdat ſic ala te onerat. Igitur fœda res,& vanitas oneroſa eſt pompa. Nimirum nunc vides te imitari naturam ſtellarum micantium,& earum nutu, aut ſimilitudine formari,quæ cum apparent in cœlo deſinunt. Tota namque ſtructura ad oſtentationem ſpectat. Verum non audiſti quid mus reſponderet talpæ de oculis gloriantis, ſcilicet,habere oculum,& non viſum,non minus eſſe quam monſtrum. Vnde apparere,& non eſſe monſtruoſa cæcitas eſt. Nam cum in oculis adſit pompa,tenebris tamen ipſa perfunditur,& viſione priuatur. Similiter ſuperbientem ex ſexu mulum taliter equa confudit: apparentia quidem ſexum habes,ſed cares exiſtentiæ fructu, adulterina coniunctione plaſmatus. Sic orbata fructu pompoſitas cernitur, quia eſt ſuperbia peruerſa nequam bardus. Neſcis quòd ſpeculum dum ex vna parte lucidum apparet,ex altera inimica luci opacitate obſcuretur? Apparentia certè ſine exiſtentia mendax eſt. Quibus auditis Struthio obmutuit.* Apologi huiuſmodi,etſi faceti,orationis tamen elegantiam, & leporem

rerum

rerum grauitatem,ſententiarum acumen, dogmatum ſenſatā ſapientiam, & morum inſtitutionem continent,propterea ipſorū aliquid intentum noſtri operis in ſequentibus afferēdi.

8 Ab ingreſſu quoque in religionem, reformatæque vitæ uſu ſæculares homines retrahi, eo ſolum, quod communia vitia, communiſque modus viuendi in religioſis cernantur, Patres plures, & experientia teſtis, plus æquo comprobant. Vt, vel hinc etiam, eliciatur neceſſitas reformationis religionum. De filijs Heli impijs, & ſceleratis, ſacra pagina ſic loquitur. *Erat peccatum puerorum grande nimis coram Domino; quia retrahebant homines à ſacrificio Domini.* Pariter ergo de difformatis lapſeque viuentibus religioſis affirmare poſſumus: eſſe ſcilicet, peccatum eorum grande nimis; eo videlicet, quod propter eorum exemplum, ſæculares a rectæ viæ tramite, vel ingreſſu in religionem detineantur, vel retarentur. Quod quidem Illuſtriſſimi Petri Damiani verbis comprobare licet. *Quanti ſanguinis* (inquit) *reus eſt, qui ſub ſacri habitus ſchemate, talem ſe per ſuſceptæ profeſſionis incuriam exhibet, vt quærentes accedere, peruerſè viuendo, diſturbet; Euangelica illi nimirum ſententia congruit, qua dicitur: Qui ſcandalizauerit vnum ex his puſillis, expedit ei, vt ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. Tolerabilius enim fuerat, vt ſolus in eius, quem reliquit mundi vertigine rotaretur, quam multos nunc à ſaluifera ſtationis reuocaret acceſſu.* Hęc verò dixit Damianus, quia vt ipſe ad illos monachos ſcribit. *Vir quidam à Mediolanenſi vrbe progrediens, dum me quæreret, per vos tranſitum habuit: ſed & habitare uobiſcū, vt ipſe profeſſus eſt, ſub eo nomine concupiuit. Qui dum laſſus itinere, moram velut quieſcendo protraheret, neſcio quos veſtrum, aniles nugas, & otioſa deliramenta, perpendit profundere, & cum laicis ſcurriles iocos, & ludibria vidit, vt vana miſcere. Vnde factum eſt, vt non modo, nos noſtrumque, propter vos, contubernium omne contemneret; ſed & ipſum conuerſionis animum, quantum potuit funditus admiſit,* Ex his verò clarè, liquidoque conſtat, prauos mores, deprauatamque aliquorum regularium vitam ſæcularibus multis, ne ad meliorem, vitæ frugem reuocentur, ſcandalum eſſe. Ac proinde meritò nobis pro reformatione religioſorum omnium laborandum fore.

1. Reg. 2.

Pet. Dam. l. 6. p. 32

9 Ad hæc quanti æſtimandum damnum hoc ſit, quod pij ſeculares à monachatu arceantur, ob improbam monachorum vitam, ex latiſſimo diſcrimine, quod inter ſæculum, ſeculiſque vitam ex vna parte, & ſtatum religioſum, religioſamque vitæ rationem ex alia, verſatur, conſpicere clarè licet. Quod verbis D. Anſelmi, vel authoris libri de ſimilitudinibus apud ipſum viſionem cuidam ſancto viro Adamo factam referentis, comprobare libet. *Vidit ut aſſerere ſolebat Adā in infirmitate poſitus, & in extaſi fluuium vnum rapidum, in quem fluebant omnium fluxuum purgatura, & quarumcunque terreſtrium rerum lauatura. Videbatur itaque aqua ipſa nimis turbida, omnium immunditiarum ſpurcitia turpiſſima, Rapiebat in ſe quidquid attingere poterat, & deuoluebat tam viros, quam mulieres, diuites, & inopes. Fœda quidem erat aqua, & tamen ex ea viuebant, & delectabantur, ut ille aſſerebat, qui eam ducebat. Praeduxit itaque Patris noſtri interrogatus ait: Torrentem mundum ſignificare, quo rapiuntur, qui illecebroſis ſpurcitijs inuoluuntur. Pradux ſubiunxit. Vis ne uidere quid ſit monachatus? At ille. Volo. Duxit itaque eum quaſi in conſpectu cuiuſdam magni, & ampli clauſtri admodum ſpecioſi, & ait: Circumſpice, Aſpexit ille. Et ecce parietes clauſtri illius obducti erant argento puriſſimo. Herba in medio uirens erat, & ipſa argentea, mollis quidem, & redolens, & ultra humanam opinionem delectabilis. Hac more alterius herbæ ſuper his quæ in ea pauſabant, leuiter flectebatur, & ſurgentibus illis ipſa quoque erigebatur. Vt quid immoror. Quidquid eſt iucunditatis ibi erat.* Ecce diſcrimen ampliſſimum inter vitam ſeculi, religioſamque œconomiam, vt vel hinc diſcant religioſi ſic viuere, vt a ſancto propoſito religionis ſeculares non abducant, ſed potius ad illud prouocent. Ac perinde correctione egere regulares, ſiquiſunt, qui oppoſitum faciunt.

D. Anſel. de ſimilit.

Roboratur intentum, ex eo quòd, vt multis comprobari poteſt, Religionis profeſſio valde placet Deo, eiuſque deſertio ipſi è contra nimis exoſa. Pro quo tria exempla notatu digna affert D. Antonino relato Bzouius 13. *tom Annalium ſub anno* 1230. *num.* 6. Primum. Cum in Lutetia quidam inſignis Doctor Franciſcanę familię ſe addixiſſet matrem eius quę inopia haud mediocri premebatur, idque ad alia beneficia addiderat, quod illius litterarium otium ſuarum laboribus ſuſtentarat,

Bzouius.

rat, multis lachrymis,& clamoribus ſuam orbitatem ac pau-
pertatem lamentari cæpiſſe,ac tum filium, tum illius Ordinis
Patres omnes tanquam inhumanos,& iniuſtos etiam accuſa-
re. Quibus cum ille commotus iam in propoſito nutaret, & ante Crucifixi imaginem oraret,quaſi veniam petens ab eo diſcedendi ad matrem ſubleuandam, vidit è Chriſti latere perfoſſo manantem cruorem, ſimulque hanc vocem audiuit. *Ego te carius nutriui quàm mater tua, quare non me deſerere debes,propter matrem tuam.* Quo ille, & ſtupefactus, & ita roboratus eſt, vt deinceps maternas omnes vel blanditias, vel querelas facile contempſerit. Terribile eſt ſecundum illud quod ſequitur. Cum quidam aliquando Franciſcani Ordinis votum ſuſcepiſſet, poſtea verò mutato conſilio factus eſſet Canonicus, poſt paucos menſes incidit in morbum Lethalem. Admonitus à ſuis de anima per confeſſionem expianda, reſpondit: nihil eſſe opus: quoniam ſibi oſtenſum eſſet,ſe eſſe damnatum: quare ne amplius ſibi moleſti eſſent, quia non poſſet confiteri. Apparuit enim,inquit,mihi Dominus iratus, dicens: *Vocaui, & renuiſti*, ideò vade ad pœnas inferni: quo dicto expirauit. Triſtis ſane ac miſerandus huius exitus. Tertium dabimus infra *cap.3.num.7.*

10 Præterea religioſorum omnium vitã ſanctiſſimam eſſe debere,ex eo etiam innoteſcere valet, quod iuxta plurium grauiſſimorumque ſenſum,ſi ſanctiſſima non eſt,peſſima eſſe aliquoties ſoleat. Quaſi enim per extrema ambulantes, ſi perfectam vitæ rationem non imbibant, deprauatam vitam ſæpius eligant Id clariſſime habet Eccleſiæ lumen Auguſtinus dicens. *Simpliciter fateor charitati veſtræ coram Domino Deo noſtro,qui teſtis eſt ſuper animam meam; ex quo Deo ſeruire cæpi,quomodo difficilè ſum expertus meliores,quã qui in monaſteriis profecerunt, ita non ſum expertus peiores; quã qui in monaſterijs ceciderunt* Idem habet Euſebius Emiſſenus. *Qui inter multos vitam agere conſtituerunt, aut cum grandi fructu, aut cum grandi periculo, vel etiam diligentes, vel negligentes ſunt.* Sic quoque Dionyſius Carthuſianus ſerm.5. Dom.5. poſt Natiuitatem inquit. *Qui diu in cœnobio eſt aut optimus,aut peſſimus à ſanctis Patribus perhibetur, ita vt vix medium inueniatur.* Sermone quoque 4. de S. Stephano. *Qui in congregatione verſatur, aut cum magno ſui aut aliorum periculo malè ſe habet, aut cum grandi ſui, & alio-*

D. Aug. ep.137.

Euſeb. Emi. ho. 2. ad mona.

Dionyſ. Carth.

Idem.

Digitized by Google

rum profectu bene ſe regit. In ſermone etiam 4. de S. Laurentio. *In religioſis ſeipſos non reformantibus, nec digne proficientibus, inueniuntur, & regnant peiores, periculoſioresque paſſiones, quam in mundanis hominibus. Ita quod, qui ſeipſos iuxta ſuæ profeſſionis exigentiam non frangunt, nec vincunt, nec coram Deo ſoliciti ſunt, qualiter ſuæ ſatisfaciant vocationi, ac profeſſioni, fiunt deteriores, quam fuerunt, aut eſſent in ſeculo.* Vnde bene Cardinalis Bellarminus capite præcedenti relatus dixit: *Regulares ſimiles eſſe videntur ficubus Hieremiæ, inter quas, quæ bona erant, erant bona valde; & quæ mala, mala valde.* Huius autem ratio non incongruè redditur ex eo, quod cum regulares omnes ex vi ſtatus tendere in perfectionem teneantur; aut id faciunt, aut ſecus; ſi faciunt, ſanctiſſimi, perfectiſſimique euadunt. Sin autem non faciunt, cùm iuxta ſui ordinis perfectionem non ambulent, neceſſe eſt ab ea deuiare, & in oppoſitum vitiorum tramitem miſerè declinare. Ac perinde, vel nimium boni, vel nimis mali ſunt.

Idem.

Ballar. de gem. col. l. 2. c. 6.

12 Huic etiam rationi altera, ferè ſimilis adiungitur, ex qua perinde ſit maximopere neceſſarium eſſe, religioſos omnes vitam reformatam agere. Conſtat enim ex plurium, grauiſſimorumque teſtimoniis, difficillimè regulares ſemel deformatos ad veram rectæ religionis formam reuocari. Pro quo celebris eſt epiſtola D. Bernardi ad Ricardum Fontanenſem Abbatem, & ſocios eius per hęc verba. *Quanta audiuimus, & cognouimus ea, & fratres noſtri, vterque Gaufridus, annunciauerunt nobis, quemadmodum nouiter recaluiſtis igne Dei, conualuiſtis de infirmitate, refloruiſtis in nouitate ſancta. Digitus Dei eſt iſte, ſubtiliter operans, ſuauiter renouans, ſalubriter mutans, non quidem de malis bonos, ſed de bonis faciens meliores. Quis dabit mihi vt tranſeam, & videam viſionem hanc magnam? Nec enim minus mira, minuſue iucunda iſta promotio eſt, quam illa mutatio; niſi quod multo facilius reperies multos ſæculares conuerti ad bonum, quam vnum quempiam de religioſis tranſire ad melius. Rariſſima auis in terris eſt, qui de gradu, quem forte in religione ſemel attigerit, vel parum aſcendat.* Quibus ſatis clarè intentum confirmat, præcipuè vltimis verbis, dùm rariſſimam auem in terris appellat monachum, qui de modo, quem ſemel arripuit viuendi, ad ſuperiorem aſcendat. Idem habet Seraphicus Doctor

D. Bern. ep. 96.

ctor Bonauentura ſic loquens in ſpeculo diſciplinæ. *Formam, quam primo quis recipit, vix deponit, & qui diſciplinam in noua conuerſationis initio negligit, ad eam poſt modum difficile applicatur.* Qua forſan de cauſa negotium reformationis regularium, qui ſemel laxè viuendi modum arripuere, adeò difficile quibuſdam apparuit, vt neque apud Deum, neque apud homines, minoris meriti ſit, ipſam religionem reparare, quam nouam, nouiterque inſtituere. Libet hoc doctiſſimi Dominicani Ioannis Nider in ſuo de reformatione religioſorum opuſculo, verbis & viſione ab ipſo relata, comprobare. Ergo ſic habet. *Ille, qui reformat, haud dubium, propriè dicitur Deo cooperante, nouum conſtruxiſſe monaſterium. Patet hoc per exemplum, quod ponit Gherardus in libro de vita Fratrum Prædicatorum par. 5. Erat enim quidam cuiuſdam monoſterij monachorum nomine Guido, Prior; qui idem monaſterium antiquum ſua ſanctitate, & ſollicitudine reformauerat. Circa huius infirmitatem corporis vltimam, videt quidam frater deuotus in ſomno, quod tanquam defunctus iaceret in medio chori, quem multitudo fratrum in albis circunſtabat in luminis claritate mirabili. Videbat etiam clauſtrum quoddam pulcherrimum, multum bene ædificatum, ornatumque, dictumque eſt illi. Hic ædificauit hoc Clauſtrum. Euigilans autem frater, & recolens, quod Guido, qui monaſterium olim ſuum in temporabilibus, & ſpiritualibus reformauerat, eſſet ægrotus, cogitauit eum moriturum in breui. ſtatimque uox facta eſt ad eum. Hic habitabit in Sion, & requieſcet in Hieruſalem. Et poſtmodum frater Guido defunctus eſt. Qua in re perpenditur, non impar eſſe meritum de nouo conſtruere monaſterium, & lapſum reformare in moribus.* Hæc Niderus, bene perpendens ex viſione relata; non minoris meriti eſſe lapſam religionem, vel religioſam domum nouis moribus reformare, quam ipſam funditus à principio inſtituere, Ac perinde maximopere curandum eſſe religioſis, ne ad miſerum deformationis barathrum deueniant, ex quo tam difficilè, tantoque labore extrahi valent. Meritò quoque laborandum nobis, pro tanto bono conſeruando; quale eſt reformatio religioſi ſtatus, quod fiet, dum capitibus ſequentibus, Deo auſpice, media aliqua, rationeſque viuendi religioſè, & reformatè, tradiderimus.

D. Bonau. in ſpec.

Ioã. Nid. in tract. de cura, & vtilit. refor. c. 6

Orationis

Orationis iuge,& quotidianum ſtudium religiones conſeruat: in eoque deficere religiones perdit.

CAP. III.

1 DVm de mediis,quibus diſciplina regularis, & monaſtica ſemel inſtituta,conſeruatur,& regitur,quibuſque reſtauratur iam perdita,ſermoné inſtituo; quod primum præ oculis,omnibus religioſis habendum puto; cæleſte eſt illud admirabile, excellentiſſimumque orationis exercitium a Chriſto Domino commendatum, prædicatum a Patribus,& a ſanctiſſimis religioſis, qui vel vitam peregerunt, vel adhuc inter noſtrates viuunt, operi, & executione exhibitum. Sine hoc ſanctiſſimo orationis munere, religio, ſtare, aut ſtabiliri non poteſt: ita vt facilius crederem hominem ſine anima,quam religionem perfectam ſine oratione conſiſtere. Nec minus impropriè cadauer hominem,quam regularem ſine oratione religioſum perfectum appellare licet. Hic ſcopus huius,& ſequentis capitis(ne dicam totius operis) ſicque ex celebrioribus Eccleſiæ Patribus, monacique inſtituti anteſignanis,muniendus, & roborandus. Faxit Deus intentum pro ſequar,& perficiam.

2 Primus loquatur magnus orientalium monachorum reſtaurator Baſilius qui cum accuratè nimis in monachis inſtruendis laboret,orationis exercitium illis maximè commẽdat. Primò ergo in conſtitutionibus monaſticis cap. 2. hunc titulum præfigit: *Oratio debet omnibus rebus anteponi.* Quod, & in diſcurſu capitis, rationibus,& exemplis monachis ſuadet; abs dubie indicans,hunc eſſe primarium ſcopum religioſæ vitæ. In ſermone etiam de inſtitutionibus monachorũ celebrem illam ſententiam ad ipſos direxit, *Ad orationem nulla non vitæ pars opportuna habenda eſt.* In Regulis quoque fuſioribus, etſi omni negotio ſuum tempus eſſe dicat. *Orationi verò (inquit) & pſalmorum modulationi nullum non eſſe tempus idoneum, ita videlicet, vt vel in eo ipſo, dum manibus opus*

D. Baſil. in conſti. c. 2

Idem in ſermone

Idem in reg. fuſi.

opus tractamus, & lingua nonnunquam munere hoc fungi poſſimus. Sin id minus, corde certe, in pſalmis, & hymnis, & canticis ſpiritualibus Deum collaudemus, atque ita orationi ſatisfaciamus. Ac tandem idem Pater in moralibus pro regula 66 hanc poſuit. *Orationibus, & vigilijs eſt aſſidue incumbendum.* Concluditque caput dicens: *Vigilate itaque omni tempore, orationi inſtate, vigilantes in ea, in gratiarum actione, ſemper gaudete, ſine intermiſſione orate.* Quibus, ac aliis clarè ſatis innuit Baſilius orationis iuge, & continuum ſtudium monachis, vt ſcopum proprium præfigi deberi. Idem in moral reg. 66 c. 1

3 Accedit magnus Pater Diuus Hieronymus, qui ſicut monaſticæ vitæ accerrimus fuit ſectator, ſic etiam orationis exercitium monachis ſæpius intimauit. In epiſtola ergo ad Ruſticum, quē de monachatu inſtruere conatur ſic habetur. *Oratio, ſine intermiſſione, vigil ſenſus, nec vanis cogitationibus patens, corpus pariter, & animus tendatur ad Dominum.* Ruſſumque ſic loquitur. *Egredientes de hoſpitio armet oratio, regredientibus de platea occurrat ante ſeſſionem; nec prius corpuſculum requieſcat, quam animum paſcat.* In regula etiam monachorum ex ipſius ſcriptis per Lupum de Oliueto collecta in capite de contemplatione, & oratione ſic habetur. *Si monachus eſſe vis, non videri, corpus pariter, animuſque tendantur ad Dominum: ſic te ipſum in cœlo, animo geſtiente procures, vt dum corpore moraris in terra, iam ad Chriſtum mente perueniat. Aſſueſcat quoque ad orationes, & pſalmos nocte conſurgere, mane hymnos canere, tertia, ſexta, nona hora ſtare in acie quaſi bellatorem Chriſti; accenſaque lucerna ſacrificium reddere veſpertinum. Sic dies tranſeat, ſic nox inueniat laborantem: orationi lectio, lectioni ſuccedat oratio.* Poſteriora hęc verba ex epiſtola eiuſdem Hieronymi ad Lætam mendicauit Lupus. Vtriſque tamen monachum ſine iugi oratione monachum non eſſe ſatis innuit. In eadem quoque regula hæc inuenio. *Habeant, qui volunt ſuas oues, vaſe gemmato bibant, ſerico niteant, plauſu populi delectentur, & per varias voluntates, diuitias vincere nequeant. Noſtræ diuitiæ ſunt in lege Dei meditari die, ac nocte, ianuam pulſare, & ſæculum praeuntes calcare.* Pulchra ſanè verba, & regularium diuitias orationem eſſe, clarè micantia. Præterea in regula monacharum ab ipſomet Hieronymo conſcripta, moniales

Hieron. ad Ruſt.

Idem in reg. monach.

idem.

niales etiam de eodem exercitio orationis ſic admonet. *Ad di-*
Id in reg. mon.c.26 *uinorum contemplationem aſſiduam affectus aſtringatur*. Et rurſus: *O ineffabilis gloria! in fragili ſiquidem corpore Deum intueri poteſtis. Hic quaſo mens noſtra uigeat. Hac dies diei eructet uerbum, & ſcientiam hanc nox indicet nocti. Angelicis choris, ſanctorum ſocietatibus, hic ſtudeatis intereſſe, ut poſtmodum in corporis exitu, uobis gaudentes, læti tamquam notis occurrant*. En Hieronymum vtriuſque ſexus regulares de neceſſitate, orationis ſolita elegantia monentem, vt vel ſic intelligamus omnes orationis iuge exercitium, monachis proprium peculium eſſe: vt ſicut Angelis in cœlo commorantibus proprium munus eſt laudare Dominum; ſic, & monachis orare ipſum. Vnde ipſe Hieronymus alibi ſic concludit. *Quod faciunt Angeli in cœlis hoc monachi faciant in terris*.
Idem in pſal. 115. O fælix orationis donum, quod monachos in terra viuentes, Angelis in cælo degentibus æquat!

4 Hieronymum imitatur amicus Auguſtinus oratorii exercitii commendator egregius. Primò enim magnos viros religioſos ideo tales eſſe deſcribit, quia: *Quotidie in hymnis, in orationibus, in laudibus Dei: inde uiuunt, cum lectione illis*
D. Aug. in pſ. 99 *res eſt*. Alibi quoque ſic ab ipſo vocantur: *Perfruentes colloquio Dei, cui puris mentibus inhæſerunt, & eius pulchritudinis contemplatione beatiſſimi, quæ niſi ſanctorum intellectu*
Id. de morib. Eccl. c. 31. l. 1 *percipi non poteſt*. Clarius in ſermone ad fratres in eremo (ſi forſan tale opus Auguſtinianum eſt) ſic loquitur, *ualde ſeruis*
Ad fratr in eremo ſer. 22 *Dei, & ſolitariis neceſſaria eſt oratio, per quam Deus pacatur, per quam Deus ad nos inclinatur*. Adhuc melius infra. *Orate igitur fratres mei in eremo, orate, & nolite deficere. Nam ſic ut proprium eſt canibus latrare, ita proprium eſt eremi cultoribus*
Idē ibid *orare. O fratres mei dilectiſſimi clamate in eremo, vlulate in hac uaſta ſolitudine, uociferari non quieſcatis, clamate orando, & nolite deficere. Clamate non ſolum uoce, ſed maximè mente. Ecce enim ſemper auditis in deſerto aues cantantes, & laudantes Deum factorem ſuum*. His, & aliis Auguſtini ſententiis liquet ſatis proprium monachi officium orationem eſſe.

5 Sancti quoque, & magni Patris Ephrem Syri opera ferè omnia eò tendunt, vt monachos inſtruant, ſicque plura intentui noſtro deſeruientia miniſtrant. In adhortatione ergo ad eos, qui in religioniſ rudimentis exercent, de neceſſitate oratio-

orationis pro monachis hæc reperio. *Scutum monachi inexpugnabile eſt hymnus in ore eius : ſomnus vero , ſi pluſquam hymnus diligatur, mors monachi eſt.* Infra ſic. *Admirabilis facies monachi per orationem redditur.* Rurſus. *Enſis acutiſſimus aduerſus Diabolum eſt pſalmus in ore monachi* Clarius inferius. *Tempus orationis monachi indefinitum eſt, cum omni tempore benedicere Domino bonum ſit.* Vbi iugem, continuam & perpetuam orationem monacho exigit . Adhuc inferius *Os monachi aperiatur ſermoni diuino, at cor eius meditetur eloquia Domini abſque diſtractione.* Et poſt pauca. *Diuinas laudes aſſiduè perſonet monachus : Seraphim enim inceſſabili voce Deum glorificant. Canticum ſpirituale in ore tuo verſetur monache, quo ſuperuenientium tentationum onere ſubleueris.* Inſuper in opuſculo de orando Deum, pius his Pater miris modis orationis neceſſitatem, iugeque exercitium monachis commendat. Inter alia hæc. *Videtis fratres , quid, quantumque valeat oratio? Neque enim eſt alia in tota vita humana pratioſior oratione poſſeſſio . Ab hac vos nunquam ſeparari patiamini, ab hac nunquam receſſeritis .* Præterea in doctrina varia de humilitate comparanda idem Ephrem ſic loquitur. *Beatus ille monachus, qui trium iſtorum ſatagit , vt ſcilicet vacet orationi, operi, & meditationi. Scriptum enim eſt; vacate, & videte, quoniam ego ſum Deus. Et alibi; Et in lege eius meditabitur die, ac nocte.* Demum in tract. de timore Domini eleganti metaphora exponit, qualiter monachus cōtinuę orationi ſemper inſiſtere debeat . Sic verò loquitur . *Similis eſt monachus viro ex alto demiſſo, qui funem excelſo interuallo pendentem arripit, & ſe illi appendit . & indeſinenter pro auxilio ad Dominum clamat.* Manifeſtè his verbis indicans, quod quemadmodum homo ille numquam manum à fune mouebit, ſiç nec religioſus ab oratione ceſſare debeat. His, & aliis, quæ omitto venerandus Pater Ephrem orationis neceſſitatem pro religioſo ſtatu poſtulans, ſatis oſtendit monachatum ſine hoc iugi exercitio vllatenus perſiſtere poſſe in debita perfectione.

S. Ephrē in adhor-

Idē in opuſc. de orando Deum.

Idem in doctrin. de humil.

Idem in tract de timo, Domini

6 His Patribus iungitur Ioannes Caſſianus antiquus Eremita, qui cum totus in inſtituendis monachis in ſuis operibus vacet, orationis neceſſitatem ſæpius aſtruit Ex collatione ergo 9 cap. 2. grauiſſima hæc verba, (vtinam omnium religioſorum cordibus impreſſa) ex Abbate *Iſaac* deſumpſi . *Omnis*

Io Caſſ. col. 9. c. 2

monachi finis, cordiſque perfectio, ad iugem, atque indiſruptam orationis perſeuerantiam tendit, & quantū humanæ fragilitati conceditur, ad immobilem tranquillitatem mentis. Inferius quoque ſic. *Sicut ad orationis perfectionem omnium tendit ſtructura virtutum, ita niſi huius culmine hæc omnia fuerint colligata, atque compacta, nullo modo firma poterunt, vel ſtabilia perdurare*. His autem verbis, non modò Caſſianus finem religioſi eſſe iugem, & indiſruptam orationis perſeuerantiam comprobat, ſed ſine illa religionem ſtare non poſſe, clarius oſtendit. Hoc verò adeò tenaciter primis in lege noua monachis animo adhęſit, vt (eodem Caſſiano teſte) *Scripturarum diuinarum lectionibus, orationique, & operi manuum diebus, ac noctibus incubabant, vt neque eſcarum quid appetitus, vel memoria, niſi alia, tertiave die corporis interpellaret inediam*. Attendāt hoc noſtri ſæculi religioſi, ſi qui ſunt, qui orationis, pręſertim mentalis exercitio, vale dixerint, & quantum ab antiquioribus monachis diſtent, attendant.

Idem l. 2 de can. noct. orat

Io Hieroſolym de inſtit(monac. c. 8 t. 9 Bibliot.

7 Accedit Hieroſolymorum Antiſtes, Ioannes, noſtri ordinis Carmelitici decus, qui in libro de inſtitutione monachorum inter Bibliothecarios relato, cuius verus author eſt, dum monacho remedium vnicum ad perſeuerandum in perfectione præſcribit, orationis iter illi oſtendit. *Orabis* (inquit) *ſi vis in perfectione perſeuerare, & dices, Deus Deus meus ad te de luce vigilo*. Ecce remedium vnicum perfectionis ab hoc Patre in orationis exercitio poſitum.

S. Athan in exhor. ad mon.

8 Iunge quoque celeberrimum antiquitatis Doctorem Sanctum Athanaſium, ex quo breuis ſententia totius ſtatus religioſi methodum referans, ex exhortatorio ad monachos elicitur, *Orationes* (inquit) *ſola intercapedo lectionis intercidat*. Abs dubie intermixtam, attemperatamque orationem cum lectione (iuxta illud, quod ex Hieronymo retulimus, *orationi lectio lectioni ſuccedat oratio*) proprium, & indefeſſum munus monachi eſſe pandens.

D. Hiero, vt ſup.

Niceph. l. 14 c. 14

9 Iungitur his Patribus Sanctus Nilus Abbas antiquus; & venerabilis monachus, & à Nicephoro in ſua hiſtoria mirè commendatus. Ergo S. hic Pater multus eſt in orationis exercitio monachis præſertim ſuadendo. Centum enim, & quinquaginta capita de orationis ſtudio conſcripſit, in quibus multifariam illud monachis præſcribit. Ex Parænefibus autem aliqua ſelegi, quibus ſatius intentum noſtrum confirmat.

Inter

inter alia hæc. *Deum ſemper præſentem adeſſe exiſtima in omnibus, quæ agis. Semper recordare Dei, & cælum ſit cogitatio tua. Meditatione legis mentem colito: Extirpat enim malas cogitationes continuè frequentata. In morbis oratione prius, quam medicis, & pharmacis vtere. Omne, quod agis, oratione obſignato. Si vis eſſe templum Dei, ſacrificium aſſiduitatis, aſſiduam ſcilicet orationem, aſſiduè ipſi offeras. Sancta eſt orationis ara: pertrahit enim ad nos ſanctè ſanctuſanctorum.* In inſtitutione quoque ad monachos ſic habet. *Qui puræ orationis præſidio munitus non eſt, is armis in bello caret* Pulchrè ſanè S. hic Pater intentui noſtro de orationis neceſſitate pro monachis concinit. s. Nilus in 5. t. Bibliothec. Idem.

10 Clarè etiam Anthiocus monachus, venerabiliſque Pater, quam neceſſarium ſit monachis orationis iuge, & continuum exercitium, ſic exprimit. *Vacare orationi indeſinè, ac iugiter, cum primis neceſſarium, & nobis per quam frugiferum eſt.* Et infra. *Etenim iugis oratio, & continens per congreſſum cum Deo familiarem mentem auocat ab omni prudentia, faſtuque mundi, eamque præſentem Deo offert. Qua circa, qui cor ſuum ab omni ſorde expurgare contendit, illud perpetim accendat, & inflammet memoria Domini. Hoc ſolum iugem exercitationem habet, & opus numquam intermittendũ: Neque enim aliquando orandum quidem ſit, aliquando feriandum ab oratione, ijs, qui curioſam peccatorum putrilaginem à ſe excutere cupiunt; ſed ſemper orationi incumbendum, interna quidem mentis loquutione, etiamſi extra oratorias ædes diuerſemur.* Clariſſimè ſanè, nec ineleganter, ex grauiſſimo monacho, quam neceſſarium nobis ſit iuge orationis ſtudium, accipimus monachi. Ant. ioch. 2. t. Bibli. oth hom. 106.

11 Aſtat, & melliſluus pater Bernardus monachorum decus, & totius ſpiritualis doctrinę cœleſtis magiſter, qui antiquiorum quoque Patrum veſtigia ſequutus exercitium orationis, vt monachis vtiliſſimum, & ſemper præ manibus habendum, illis ſępius commendauit. Ex libro de ordine vitæ hæc accepi. *Ille qui ſe pro Deo duritiæ tradit monachorum, aſſiduus debet eſſe in orationibus. Quapropter ne pigeat te bone frater quantum potes, actibus ſanctis inſiſtere, vt laboris tui fructus quandoque poſſis recipere: Hoc ſolum attende, quod monachus factus es, & ideo ea age, quæ monachi ſunt.* Innuit ſatis his verbis orationis munus proprium eſſe regularium D. Ber. de ord. vitæ.

 officium

officium, cui ſemper incumbere conuenit. eodem quoque li-
Idē ibidē bro ſic habet. *Dei ſeruum* (monachum) *ſine intermiſſione legere, & orare oportet, ne forte mentē vitia ſibi praeoccupent.* In opuſculo etiam, quod ſcala Clauſtralium dicitur, ſic loquitur idem Bernardus. *Cum die quadam corporali manuum*
Idē in ſcala Criſt. *labore occupatus, de ſpiritualis hominis exercitio cogitare cepiſſem, quatuor ſpirituales gradus animo cogitanti ſe ſubito obtulerunt, ſcilicet lectio, meditatio, oratio, & contemplatio, Hac eſt ſcala Clauſtralium, qua de terra in cælum eleuantur.*
Idem in ſpec. mon Indicat hic Bernardus non alia via religionis perfectionem aſſequi poſſe regulares, niſi per orationis exercitium. Nec ſui oblitus idem proſequitur in ſpeculo monachorum, dicens. *Ad interuallum debet ſtare ad orationem, vel corporis neceſſitati prouidere, ita tamen, vt vadens ſibi dici nouerit: ſurſum corda.* Ecce quod, nec tempus corporis neceſſitati conceſſum tranſigi velit Bernardus ſine eleuatione mentis ad Deum, quæ eſt oratio eſſentialis. Vnde inferius ſic concludit.
Ibidem. *In omni actu, vel cogitatu ſuo ſibi Deum adeſſe memoret, & omne tempus, quo de ipſo nō cogitat, perdidiſſe ſe computet.* Vbi iugem, & continuam Dei præſentiam, pro iugi, & continua oratione monachis neceſſaria, computare videtur Bernardus.

12 Nec omittendus Eſaias Abbas inter Patres Bibliothecæ numeratus, ex quo aliquot, pro neceſſitate orationis monachis intimanda, celebres ſententias ſelegi. Primò ergo monachos fratres ſuos, circa orandi exercitium, oratione prima ſic inſtruebat. *Qui mecum manere vultis, audite quæſo per Deum.*
Eſai. Abb. orat. 1 *In cella quiſque ſua degat cum timore Dei curam propriam, & aſſiduam orationem non negligatis.* Rurſumque oratione 21. quid ſit, monachum in cella manere, & à mundo procul aufugiſſe per orandi exercitium, ſic definit. *Is in cella rectè quie-*
Id ora. 21. *tem, & ſilentium colit, qui ſupplex ante Deum proſtratus, aſſiduè vacat orationi. Id enim eſt à mundo procul aufugere.* Clarè ex hoc Patre habemus monachi, qualiter orationis munus aſſiduè exequi debeamus.

13 Abbas quoque Ioannes dicere ſolitus erat: *Religioſum ſimilem eſſe debere homini ad læuam ignem, & ad dexteram aquam habenti, vt cum primum efferbuerit ignis, aqua extinguatur. Sic religioſus cum primum ignis concupiſcentiæ, vel malæ cogitationis exarſerit, ad orationem recurret,* Rurſus idem. *Similis eſt religioſus ſedenti ſub arbore, ad quem ſi ſerpens*

ſerpens acceſſerit,continuò aſcendit ad arborem, vt ſaluus fiat religioſus tentatione inſurgente ad orationem confugit. Hæc Abb.Ioā. annes Abbas.

14 Tandem horum Patrum antiquiorum agmen claudant i, qui monachum per orationis exercitium definiunt, vel monachum ſine oratione monachum appellari renuunt, vt vel ſic re. lares omnes agnoſcāt,quàm ſibi neceſſaria ſit oratio, quamue ignè nomen religioſi portent,ſi qui orationi aſſiduè non incūnt. Ioannes cognomento Climacus,ſic definit monachum. onachus eſt,qui ſolum ad Deum acie mentis intentus, illum per orat in omni tempore,loco, & re. Et infra. Monachus eſt Io. Clim gradu 1. flictus,& mœrens animus,qui iugi mortis memoria, ſiue vigi ns,ſiue dormiens,ſe ipſum ſemper exercet. Accinit ad idem intum Iſaac Presbyter,ſic loquens. Monachus eſt, qui ſedet extra ſaeculum,& ſemper ſupplicat Deo,vt adipiſcatur bona futura. Iſaac l.1. de mundi contem. c.15,in 5 t-Biblior. ptimè quoque Sanctus Maximus confeſſor concinit ad intentum. Monachus eſt,qui mentem ſuam a rerum terrenarum amo. ſegregatam habet,atque per pſalmodiam, & precandi aſſiduitem in Deo amando,& colendo perdurat. Nec minus fauet Da- S.Maxim cent.2. 5. t.Biblior. ianus Abbas,dum monachum ſine ſpiritualibus exercitii oranis, monachum non eſſe in ſuo ſpeculo,ſic deſcribit. Si inte- Dacr.in ſpec, monach. oribus tuis neglectis,exteriora tantum curas,& ſi ſacris lectiobus, aliiſque ſpiritualibus exercitijs non das diligentem ope-,vt rarò ad æterna aſſurgas;monachus nō es. Luce clarius Pas iſti intentum noſtrum de neceſitate orationis monachis peradent.Ne tamē quiſquam hoc ſolum monachis antiquis adſcrit;nouis autem religioſis (quaſi nos nouam formam, normame viuendi habere debeamus) tale munus extraneum eſſe condat ; ex Patribus recentioribus, qui ferè noſtri ſaculi metas tigere,idem intentum ſequens quoque caput demonſtrabit.

Idem intentum de neceſſitate orationis pro monachis ex Patribus recentioribus probatur.

CAP. IV.

ORationis neceſſitatem ex Patribus antiquioribus ſuadere capite præcedenti conati ſumus. Præſens idem

idem tentat iter. Nec enim deſiderio noſtro ſatisfactum putauimus; ſi in præcipuo negotio religionis, ſiue reformandæ, ſiue etiam tuendæ, inertes, deſides, aut negligentes reperiamur. Aliorum ergo Patrum teſtimonia capiat Lector.

2 Primus obuius venit B. Albertus Hieroſolymorum Antiſtes, & noſtri Ordinis Carmelitani decus, qui in regula ſuis fratribus conſcripta, vitæ formulam, quam in poſterum tenere deberent, tradens, iuge orationis exercitium illis ſic præſcribit *Maneant ſinguli in cellulis ſuis, vel iuxta eas, die, ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilãtes, niſi alijs iuſtis occaſionibus occupentur*. Audiant hæc Carmelitæ omnes, tam qui obſeruantes, quam qui primitiuam regulam profitentes nuncupantur, nouerintque ſinguli ad continuam orationem, & in lege Domini meditationem ex præcepto regulæ, nulla diſpenſatione prętenſa, aſtringi, & obligari. Etſi enim Eugenius Quartus Pontifex Maximus capitulum hoc regulæ, quoad manſionem in cellulis, benignitate Apoſtolica mitigauerit; concedens fratribus noſtris, quod *horis congruis, in eorum Eccleſiis, & illorum Clauſtris, ac per eorum ambitus manere, & deambulare licitè, & liberè valeant*: nunquam tamen à continua oratione, meditationeuè, in regula nobis intimata, à Pontifice aliquo exempti, aut liberati ſumus. Proculdubio, quia hic eſt finis, propriuſque noſtræ religionis ſcopus, vt latè probat Thomas de Ieſu ex Gregorio Nono, Innocentio Quarto, Alexandro Quarto in bullis Pótificiis. En finis; en portus, ad quem religioſi noſtri Carmeli montem conſcenderunt: ſciant ergo ab eo forſan aberrantes, miſerè quoque à ſui ſtatus obligatione cadere. *Ignoranti enim* (ait Seneca) *quem portum petet, nullus ſuus ventus proprius eſt*. Iure ergo Reuerendiſſimus Sebaſtianus Fantonus totius noſtri Ordinis Generalis Prior, bis in die ab omnibus regularibus noſtris in communi choro orationem mentalem haberi decreuit. Eſt enim (vt dicit) *mentalis oratio, ſeu meditatio, ſine qua, vt ſine anima, regularis vita nequaquam conſiſtere valet*. Ex quo nõ modo noſtris religioſis, ſed omnibus etiam; tam ſanctum exercitium neceſſarium eſſe liquet clarè.

Albert. in reg. Carmel. c. 4

Eugen. iv. in bulla mitigat

Th. de Ieſu ſup. re. Car. 2. p. dub. 4.

Seneca

Ceremo. Ord. l. 2. rubr. 66.

Sed commentarii loco apponere libet, quæ ſcripſit circa hunc textum Reuerendiſſimus Ordinis Præſul, litteris, & virtute venerandus Ioannes Sorethus *in expoſitione Parenetica Regulæ textu 8. cap. 1.* ſic. *Quietis pedibus ſiſtant, maneantque in cellis ſuis, vel iuxta eas, die, ac nocte in lege Domini meditantes, ſine intermiſſione*

Ioannes Soreth.

iſſione orantes, die in latitia; & nocte in tribulationibus. Optima coniugatio; maneant (inquit) *in cellulis ſuis iugiter meditantes, quia iuge ſilentium, & ab omni ſtrepitu ſecularium perpetua quies, cogit caleſtia meditari.* Et cap. 2. hæc ſcribens. *Sint igitur fratres in cellulis, vel iuxta eas circa mores ſuos iugiter meditantes, & in orationibus vigilantes, vt ſcilicet non ſurripiat eos callidus tētator, qui tanquam leo rugiens circuit quærens, quem deuoret. Vnde Athanaſius in exbortatorio ad monachos.* Orationes ſi fieri poteſt ſola legendi occaſio interrumpat. *Omnis monachi Religioſi finis, cordiſque perfectio ad iugem, atque indiruptam orationis perſeuerantiam intendit, & quantum humana fragilitati conceditur, ad immobilem mentis tranquillitatem, perpetuāque puritatem enixè prouehitur, ob quam tam omnem laborem corporis, quam contritionem ſpiritus indefeſſe quærimus, & iugiter exercemus.*

3 Accedit Seraphicus Doctor D. Bonauentura, qui adeò propoſito noſtro ſuffragatur, vt non modò ſolus pro re tanta omnium religioſorum animis perſuadenda ſufficeret, ſed, & aliquot eius verba grano ſalis condiri petant: obnixè enim, & rigoroſè exercitium orationis religioſis omnibus ſuadere contendit. In opuſculo de perfectione vitæ ſic loquitur de oratione mētali regularium. *Reuera religioſus orationem aſſiduè non frequentans; non ſolum eſt miſer, & inutilis; quinimò coram Deo fert animam mortuam in corpore viuo.* Alibi quoque ſic fatur. *Vita religioſi ſine ſtudio deuotionis internæ, ſicut fauus ſine melle, ſicut murus abſque temperamento, & ſicut cibus abſque condimento.* Et rurſus infra. *Omnis religio arida, & imperfecta eſt, & ad ruinam promptior, quæ ſpiritum diuinæ ſuauitatis non quærit, & præcipuum conamen ad ſtudium internæ puritatis non impendit.* Nec fuit oblitus eadem ferè repetit alio in loco ſic dicens. *Cauenda eſt perturbatio ſtudij deuotionis, ex qua fulcitur omnis vera religio, & omne virtutis exercitium impinguatur. Arida eſt omnis religio quæ non oleo iſto ſaginatur. Inſtabilis eſt bonorum operum ſtructura, quæ deuota orationis frequentia non compaginatur: ſicut paries lapidum ſine cemento. In omni religione vbi deuotionis feruor tepuerit, etiam aliarum virtutum machina incipit deficere, & appropinquare ruinæ.* Ex alphabeti quoque monachorum lectionibus hæc habemus. *Omne tempus cum Deo vtiliter expendas.* Et rurſus. *Chriſtus ſit vita tua, meditatio tua.* Iterumque. *Hymnos, & pſalmos canere, monachorum eſt.* In colla-

S. Bonau. de perfe. vitæ c. 5.

Idē in opuſcul. de proc. reli. l. 7. c. 11

Idem in l. de ſex alis ſera. c. 3.

Id. in alph lect. 14. & 22.

collationibus etiam ex mente Ioannis Synaitæ ſic definit mona-
Id coll.8 chum. *Monachus eſt, qui ſolum, quæ Dei ſunt agit, cogitat, & loquitur, Chriſto vnitus in omni tempore, & loco, & negotio*. His indicans verbis ſubſtantiam monachi in firma ad Deum ad-
Id. in reg nou i.c.2 hæſione, quæ media oratione fit, poſitam eſſe. In regula quoque nouitiorum ipſos de oratione ſic inſtruit. *Stude ſemper expendere tempus tuum, aut in oratione, aut in lectione, aut in bona medi-*
Idem. *tatione*. Inferiuſque tremendum ſupplicium religioſo iugiter non oranti ſic comminatur. *Ora ergo chariſſime, & te in oratione exerce, quia pauperi non oranti æterna ſupplicia promittuntur. Ait enim Bernardus: Ora frater; inſtanter ora, quia ille dicitur habere tunicam mixtam ſanguine, qui carnem ſuam nutrit de pauperis ſudore.* Quod vtinam religioſi aliqui attenderent, ſaltem enim in gratiarum actionem pro alimento ex ſudore paupe-
Idem in ſpec. diſc. p.2 c.1. Idē in ep. quadam. rum mendicato, iugiter Deo vacarent. Ad idem intentum Sanctus iſte Pater ſic loquitur alibi. *Inſtent orationi feruenter, quæ nouam in horto Domini plantulam fouet, prouehit, & confirmat*. Et infra. *Porrò, qui ad orationem eſt negligens, ſuæ ingratitudinis, & tepiditatis eſt teſtis. Fruſtra profectus virtutum ſine oratione ſperatur.* Hanc ob cauſam Sanctus hic Doctor cum eſſet ſui ordinis Generalis in epiſtola ad Prouincialem quemdam directa, ipſum *per aſperſionem ſāguinis Ieſu Chriſti, & per ſtigmata paſſionis eius* adiurat, & præcipit. *Vt primum quidem ad ſanctæ orationis ſtudium fratres ſuæ curæ commiſſos efficaciter incitet*. ſentiens ſanè Sanctus, & religioſus Præſul, religioſę regulę obſeruantiam, ſtatumque religioſum ex aſſidua oratione neceſſario pendere.

4 Nec mirum ſane Sanctum Bonauenturam eximium adeò orationis ęxercitij prædicatorem extitiſſe, qui Beati Franciſci filius, & hęres, ſpiritum duplicem, tamquam aliter Eliſeus poſſedit. Diuus etenim Franciſcus prędarus orationis zelator, eam filiis, quaſi pro teſtamento reliquit. Cum ſemel à quodam ſui ordinis alumno literarum ſtudium Bononię introductum agnoſceret, nō modo acriter repręhendit, ſed dura maledictione, quam infœlix rei euentus ſubſequutus eſt, impetiuit. Franciſci irati ecce verba. *Tu vis deſtruere Ordinem meum? Deſiderabam ego, & volebam*
In actib. S. Franc: *exemplo Domini mei fratres meos magis orare, quam legere*. Clarè innuens Seraphicus Pater totius ordinis diſpendium ex defectu orationis dimanare. Alibique idem exercitium, vt prorſus neceſſarium viro religioſo his verbis commendauit. *Gratia*

orationis

orationis viro religioſo maximè deſideranda eſt. Nullus enim ſine ea in Dei ſeruitio properare poteſt. Veritatem amplexus, quam non modo ſacræ literæ, ſed experientia ipſa quotidie teſtatur. Ex eius vita.

5 Angelicus quoque Doctor Sanctus Thomas angelici exercitii orationis commendator eximius habeatur, quod, & verbis, & opere compleuit. Adeò deditus orationi fuit: *Vt nunquam ſe lectioni, aut ſcriptioni dederit niſi poſt orationem. Quin ſodali ſuo Fr. Reginaldo dicere ſolebat: quidquid ſciret, non tam ſtudio, aut labore ſuo peperiſſe, quam diuinitus traditum accepiſſe.* Hæc ex eius Legenda habentur. Ex hiſtoria quoque ipſius mirabilis hæc ſententia ab ipſo prædicata elicitur. *Religioſus ſine oratione, miles, eſt in prælio ſine armis, & nudus.* Hinc in epiſtola adhortatoria ad quemdam religioſum ſic loquitur. *Hæc eſt ergo monitio mea, & instructio tua. Tardiloquum te eſſe iubeo, & tardè ad loquutorium aſcendentem; conſcientiæ puritatem amplectere; orationi vacare non deſinas; cellam frequenter diligas, ſi vis in cellam vinariam introduci.* Nec mirum adeò ſedulé Angelicum Doctorem orationem religioſis intimaſſe, qui in ſua Summa Theologiæ exaratum reliquit, medium, quo diuina prouidentia hominibus neceſſaria prouidit, orationem eſſe *vt ſcilicet homines poſtulando mereantur accipere, quod eis Deus omnipotens ante ſæcularia diſpoſuit donare.* Innuens hiſce verbis viam regiam, per quam nobis, omnibus religioſis præcipuè annona de cœlo venit, orationem eſſe. In legēda S. Tho. Hſt. Th. Idē opuſc 68.

6 Ad hæc S. Vincentius Ferrerius Hyſpaniæ noſtræ, & Prędicatoriæ familiæ decus, iam adiungitur, qui in opuſculo de vita & inſtructione ſpirituali, priſcorum monachorum exempla ſequutus promiſcuam orationem, & lectionem vult proprium eſſe religioſi munus. *Iterato* (inquit) *ad ſtudium redeas, vel ad lectionem, & iterato ad orationem, & ſic alternando commutes.* Clarius capite vltimo eiuſdem opuſculi, inter perfectiones neceſſarias ſpiritualem vitam agentibus, hanc recenſet. *Diutiſſima, & continua recordatio beneficiorum Dei, & die, ac nocte ſtare in oratione.* Scitum, & facetum eſt illud magiſtri cuiuſdam qui cum à nepote ſcientiarum cupido rogaretur; num ſibi liceret à meditatione ceſſare aliquando? Reſpondit ironicè *Licet: modo hoc nec die ſit, nec nocte: ſcriptum eſt enim in lege Domini meditandū die, ac nocte.* Id ipſum religioſo interroganti de ceſſatio- D. Vincē de vi. ſpi c. de ſom. & vigilia ibi c. vlt.

ne ab oratione dicere poſſumus. Licere quidem, dummodo neque die, neque nocte ſit, quia iuxta placitum Vincentij, aliorumque Patrum: Religioſus debet *die, ac nocte ſtare in oratione.*

7 Vincentij mentem, ſpiritumque bibiſſe viſus eſt S. Ludouicus Epiſcopus Toloſanus; vt enim ex eius vita habetur dicere ſolitus erat. *Omne tempus perdidiſſe exiſtimo, quod ſine oratione, & diuinis contemplationibus conſumpſi.* Vera quidem ſententia, & religioſæ mentis muneris manifeſtum iudicium.

S. Lud in eius vita.

Sed id clarius, & ſpecialiter pro Religioſis ſic expreſſit *in lib. 6. erudit. Relig. p. 4. c. 9.* præclarus auctor Vmbertus. *Licet omnes frequenter debeant orationi intendere, tamen Religioſi amplius, iuxta illud quod legitur: Cornelius vir Religioſus deprecans Deū ſemper. Habent Religioſi, & magnā orādi neceſſitatē, & magnā opportunitatē. Magnā neceſſitatē, quia vehemētius tentātur, ideo vigilare, & orare debent, ne per conſensū intrent in tentationē. Itē maiora bona habent, & ideo largitorē debent rogare pro eorū cuſtodia. Citò enim amitterentur, niſi ab eo cuſtodirentur. Item arduū eſt valde, quod habent facere, ſcilicet ſemitam tenere & vſque ad mortem in ea perſeuerare. Difficilius eſt tenere ſemitam, quam viam publicam. Vnde viro Religioſo multum eſt neceſſarium Dei adiutorium, & frequenter in oratione implorandum. Frequenter debet dicere illud Pſalmi:* Perfice greſſus meos in ſemitis tuis; vt non moueantur veſtigia mea. *Præterea Religioſus, qui non habet proprium, corporales eleemoſynas non poteſt facere, ſicut diues. Ideo ſicuti diues, qui non poteſt multum orare, eleemoſynis hoc recompenſat: ſic Religioſus defectus eleemoſynarum corporalium orationibus debet recompenſare, vt ſic impleat illud,* omni petenti retribue. *Item de eleemoſynis viuunt Religioſi, & orationes eorum multum petuntur, & in ſuffragijs eorum magna fiducia habetur; ideo oportet eos multum orare, ne ab eis homines decipiantur. Item habent magnam opportunitatem orandi, quia à negotijs ſæcularibus magis ſunt expediti, & propter loci congruitatem, & propter ſanctam ſocietatem.* Hæc ille ſatis ad intentum cauſas aſſignās propter quas ſpeciatim Religioſi orationis exercitio crebrius alijs vacare debeant.

Vmbertus.

8 Ioannes Rusbrochius piiſſimus author, altiſſimæque contemplationi deditus, in libello de ſeptem cuſtodijs ad monialem Franciſcanam directo, tam ipſam, quam religioſos omnes de orationis iugi ſtudio, ſic monet. *Licet à Deo peccatorum veniam conſequuta, ſis, nihilominus coram illius ſemper miſericordia perſeuerans:*

Io Rusb. de ſeptem cuſtodiis c. 1.

euerans: corde, & affectu intus vociferaberis: Deus propitius eſto mibi peccatrici. Animum tuum perpetua cum laude ad ipſum ſu-tolles, & affectum, ac deſiderium tuum cum diuina bonitate ad eatos, & mortales omnes perenni cum charitate latè extendes: or vero tuū ingenti cum reuerentia corā ſublimi Dei omnipotē-is maieſtate, & Domini Ieſu pedibus ſubmittes, hac humiliabis; in oque verſaberis exercitio, & quemdam illius habitum tibi effi-ies, ac comparabis: in quo omnes vitæ tuæ dies verſeris; ac am-ules. Hæc Rusbrochius. Quibus ſi adiungas in margine notari æc verba: *quotidiana religioſorum exercitia*: facile elicies iu-em orationem, eſſe exercitium quotidianum regularium ex ente Rusbrochii.

9 Præterea D. Dionyſius Carthuſianus ſermonem quem-am, qui eſt 7. de Dom. 2. poſt Natiuitatem, ad religioſos dire-it de virtute, & modo orationis ab illis ſeruando: in quo inter lia hæc habet. *Multis Sanctorum affirmant ſummum, ac ſpecia-ſſimum opus monachi eſſe, puram Dei orationem indeſinenter fferre*, Et infra approbat illud ex Caſſiano. *Omnis finis, atque erfectio monachi ad iugem orationis perſeuerantiam tendit, & uantum humanæ fragilitati conceditur ad immobilem mentis anquillitatem, puritatemque nititur*. Rurſus ſerm. 5. ad reli-ioſos de Dom. 4. Quadrageſ. ſic habet. *Si cupimus veraciter ſſe filij Hieruſalem, ſeu militantis Eccleſiæ, diſcamus cœleſtia ontemplari, cœli formiter conuerſari Angelicam in terris du-re vitam, atque futuram iam beatitudinem inchoare.* Et infra. *i ergo aſſiduè conemur nos actualiter Deo coniungere, eius lau-bus omni hora inſiſtere, orationibuſque vacare, ad ſummæ, & ecreta pulchritudinis nos contemplationem dare, imo, & in-terioribus, ſeu corporalibus occupationibus mentem ad Deum equenter erigere, meditando, orando, pſallendo, tunc vtique cœleſtem agimus vitā, & futuram beatitudinem inchoamus, &c.* ermone quoque 6. de Paſcha, ſic loquitur. *Magna hominis re-gioſi eſt iſta calamitas, quod non amplius delectetur loqui, & ccupari Deo, orando, pſallendo, meditando, contemplando; c. quam cum hominibus.* Sermone quoque 4. de Dom. 18. poſt rinitatem, ſic proſequitur. *Orando, meditando, pſallendo, occu-tur ſemper cor noſtrum in Deo, Dominum Deum cum Prophe-oremus. Deduc me Domine in via tua, & ingrediar in verita-tua, lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum. Itemque. reſſus meos dirige ſecundum eloquium tuum, & non domine-*

Dion. Car.

Idem.

Idem.

tur mei omnis iniuſtitia. Rurſus: notam fac mihi viam, in qua ambulem, & doce me facere voluntatem tuam. Præterea ſerm. 7. de Dom. 25. poſt Trinitatem ſic habet. *Ad hoc tendit inſtitutio regularis, atque profeſſio monachalis, vt monachus, quantum in vita præſenti ſit poſſibile, indeſinenter Deo intendat orando, pſallendo, meditando, legendo, contemplando, &c.* Innumera tandem ex piiſſimo hoc Patre in ſermonibus de *Sanctis*, eis præcipuè, qui ad religioſos diriguntur, breuitati conſulens omitto.

10 His etiam Patribus D. Laurentius Iuſtinianus adhæret, qui ſicut feruore, zeloque animarum ſplendidiſſimus fuit, ſic quoque perfectionis monaſticæ ardentiſſimus fuit amator. Orationis ergo neceſſitatem pro religioſis aliquoties aſtruit. In libro de obedientia orationem vocat, robur, & præſidium cœnobiorũ. *Ipſa* (inquit) *cœnobia ſunt præſidia munitiſſima ſanctorum Angelorum vallata cuſtodijs, ignitarumque orationum roborata ſuffragijs.* Veriſſimè ſanè, ſine oratione namque langueſcit cœnobium, omniumque inimicorum pateſcit inſidiis. Hinc in libro de gradibus perfectionis religioſos ſic alloquitur. *Nullus perfectè enarrare ſufficit quàm neceſſaria ſit oratio cunctis, & quantum ad perfectionem venire anhelantibus omnino ſit congrua. Audeo etiam dicere neminem abſque illa poſſe ad ſalutem pertingere.* Hęc Laurentii Iuſtiniani verba, ſicut, & alia ſimilia D. Bonauenturæ, hoc etiam capite allata, alicui forſan duriora apparebunt; Horum tamen Patrum authoritas, ſimulque dicta, dicendaque, veriſſima eſſe in aliquo ſenſu certiſſimè ſuadent.

S. Laur. Iuſt. n. de obed. c. 17.

Idem de grad. per. c. 2.

11 Quis tamen pro hoc intento de neceſſitate orationis cõfirmando, Sanctam Virginem Thereſam, noſtri ſæculi, ſacræque religionis iubar, & decus non deſideret? Quæ enim toti Hiſpaniæ, orbique toti, orationis, & myſticæ Theologiæ Magiſtra fuit, nonne religioſo ſtatui idem munus intimaſſe credetur? Siue ergo vitam ipſius, ſiue etiam libros de itinere perfectionis, aut etiam de manſionibus ab ipſa cõſcriptos legeris hunc ſcopum ſibi præfixiſſe inuenies, vt orationis exercitium religiſis cunctis neceſſarium aſtruat. Specialiter regulæ obſeruantiam ex orationis ſtudio dimanare, ſic admonet. *Oremos ſin ceſſar, que con que ſe haga eſto, que es lo mas importante, no ſe dexaran de cumplir los ayunos, diciplinas, y ſilencio, que manda la orden.* Deinde exercitium iſtud orationis dicit eſſe fulcimentum, & ſcopum religionis; ideoque ſolitudinem maximoperè amplectendã eſſe. Sic vero loquitur. *A coſtumbrarſe à ſoledad es gran coſa para la oracion,*

S. Tereſa de itinere perfec. c. 4

yques

y pues eſte ade ſer el cimiento de eſta caſa, ya eſto nos juntamos, mas, que à otra coſa, es meneſter traer eſtudio, en afficionar nos à lo que eſto mas nos ayuda. Demum (vt non verbo dicam) tota vita ipſius, geſta, dicta, & ſcripta eò tendunt, vt commoda, & vtilitates ex orationis exercitio prouenientia, cunctis regularibus prçſertim ſuadeat. Ad hunc quoque finem iugis orationis religionem fratrum, & monialium inſtituit, & quia magno cum feruore, totiuſque populi Chriſtiani exemplo id præſtat, ideo inter Eccleſię luminaria, vt ſidus ſplendidiſſimum maximè fulget, in perpetuaſque æternitates ſacra hæc progenies fulgebit.

12 Iungam his Patribus graues alios Doctores, qui es Sanctorum numero nondum aſcripti teneantur, inter graues tamen authores locum tenent; qui quaſi manu data monacho proprium munus, & exercitium orationem eſſe, clarè tuentur. Ex quibus venerabilis Thomas de Kempis orationis neceſſitatem ſæpius religioſis commendat: In libro de ordinatione, & diſciplina Clauſtralium, ſic loquitur. *Tria ſunt omni religioſo neceſſaria, ſine quibus non poteſt diu ſtare in bona vita. Hæc ſunt oratio, lectio, operatio. In iſtis omni die exercere debet, & ſemper in aliquo horum occupare. Oratio illuminat, oratio purgat, oratio conſolatur oratio lætificat, oratio impetrat fauorem, oratio alleuiat laborem, oratio nutrit deuotionem, oratio prabet fiduciam, oratio expellit pigritiam, oratio fugat Dæmonem, oratio vincit tentationem, oratio ſemper eſt neceſſaria, ſicut gratia, ſine qua viuere ſpiritualiter non poſſumus*, Rurſuſque; *Non te pigeat orare, ſi vis à vitÿs liberari.* Ex valle quoque liliorum lilia hæc flagrantia collegi. *Hæc tria in ordine valde neceſſaria, Deo, & Angelis accepta; ſcilicet laborare manu contra otium; amare lectionis ſtudium contra cordis tadium: & continuare orationis vſum contra Diaboli dolum.* Alibi quoque ſic. *Beatus religioſus, cui ſacra lectio cibus, oratio potus, pſalmus iubilus, meditatio Chriſtus, ſpeculatio Deus, flabunt venti, & non nocebunt Deo vacanti, & oranti.* In enchiridion etiam monachorum, ſic monachum inſtruit. *Inceſſanter orandum eſt, ne vincaris à vitÿs, & in profundo malorum deſperando ſubmergaris.* Hæc, & alia plus, & grauis author ſatis clarè neceſſitatem orationis regularibus intimans.

Th. à Cāpis de diſcipl. Clauſtr. l. 5. c. 1, 2.

Idem.

Idem in valle liliorum c. 17 idē in 2. p. ſerm. ad nou. ſer. 4

Idem in Enchirid c. 2.

13 Accedit Ioannes Lanſpergius deuotus author, Carthuſianuſque monachus, oratorii exercitii commendator percelebris. In dialogo monachi cum milite Lutherano, ſic loquitur.

.o. Lanſp In Dial. *Ad hoc potiſſimum vita cœnobitica eſt deſtinata, quæ ferè ſemper noctu, diuque quantum corporalis concedit facultas, eo tendit, vt ibi (quod in cœlo fit) ideſt Dei præconium canendo, iubilando, gratias agendo, precando, meditando peragatur.* In libro etiam de vera religione, etſi diuerſos Ordines ad diuerſa munera in Eccleſia exercenda addictos eſſe dicat; omnes tamen ad munus orationis deſtinatos eſſe docet. *Nonnulli ad concionandum, & docendum, nonnulli ad miniſtrandum ægrotis, nonnulli ad tutandam fidem, nonnulli ad liberandos captiuos, &c. Omnes tamen ad Deum, cantando, & orando, & gratias agendo, laudandum; ipſique mundo corde adhærendum ſunt deſtinati* Ecce noſtri capitis ſcopum à Lanſpergio de ſcriptum, monaſtici ſcilicet muneris eſſe, diu, noctuque indeſeſſa vigilia orationibus inſudare.

Idin lib. de vera relì. c. 14 Idem in l. de vere relì. c. 24. Idem de vera reli. c. 14

14 Clariſsimè etiam Fr. Hieronymus Sauonarola inter Dominicanos Patres valde inſignis, inter regulas quaſdam ab ipſo conſcriptas, quę habentur in antiquis conſtitutionibus huius ſacri Ordinis, ſic habet ad intentum. *Principale ſtudium, religioſi eſt, conari die, noctuque vt anima ſua ſit Deo coniuncta, per orationem, & contemplationem, continuumque amorem actualem.* Inferius quoque ſic. *Cum omni, & ſumma diligentia, & ſolicitudine vacare debet orationi, & contemplationi, ita vt ſæpiſſimè eleuet mentem ſuam ad Deum & oret cum breuitate, tam in Eccleſia, quam in menſa, tam in domo, quam in theatro, tam ſedendo, quam ambulando. Et frequentiſſimè dicat: verſiculum illū; Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me, feſtina. Iter dicat: Miſericordia tua Domine ſubſequetur me, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.* Tandem in fine ſic concludit. *Religioſi, qui iſta non conſiderant, ſed ambulant ſine conſideratione finis proprij, efficiuntur tepidi, inquieti murmuratores, ambitioſi, iracundi, loquaces, ſenſuales, hiſtriones, & duriores, quam ſæculares ad pœnitentiam. Et niſi Deus per ſuam miſericordiam eos reuocet, in alia labuntur præcipitia, à quibus nunquam poſtea liberantur.* Hæc, & alia grauis auctor.

Hier. Sau.

15 His iunge Ioannem Gerſonem inſignem Pariſienſium Cancellarium, qui ſæpius religioſi munus orationem dixit. In reſponſione ergo apologetica, ad quemdam Carthuſianum monachum monet, toto tempore, quo obedientiæ legibus non obſtringitur, orationi operam dare. Ad quod vtitur illo verſiculo.

Fac

Fac opus iniunctum, inde vacato tibi. Gerſon Alphab 19. l. E.
Subiungit tamen modum. *Conſulo tamen, vt iſta vacatio ſit taliter practicata in deuotionis otio, vt non reddatur inepta per lachrymas, aut alia leſiua corporis, vel mentis exercitia, &c.* Similiter tractatu de oratione: & eius valore religioſum etiam inſtruens, profeſſionem ipſius eſſe ad orationis munia exercenda, Id. A pha 77 l. declarat his verbis. *Recogites in meditatione tua profeſſionem in monaſterio, videbis te conſtitutum, & peculiariter dicatum, vt ſis ueluti quaeſtor aliquis, qui pro languentibus, & indigentibus in hoſpitali magno totius urbis, quaerere debeas eleemoſynam, non tam corporaliter, quam ſpiritualiter ſuſtentantem.* Et paucis interiectis. *Meditare igitur ut columba ſimplex, & gemens, &* Id em. *ſit meditatio tua in conſpectu Dei ſemper.* Haec Gerſon innuens ſatis munus proprium religioſi orationem eſſe.

16 Omnium tamen clarius, & diſtinctius, munus orationis religioſi iniunctum expoſuit celebris Benedictinus Abbas Ioannes Trithemius. In homilia ergo quadam ad monachos, ſic loquitur. *Dominus, ac Saluator noſter Ieſus Chriſtus in Euangelio, fratres, volens nos continuos eſſe in orationibus, ita praemonuit, dicens: Oportet ſemper orare, & nunquam deficere. Hoc Domini conſilium, prae cunctis mortalibus, maximè decet monachos & omnes, in quacunque religione clauſtrales, quorum omnis actio, & tota vita, imo quidquid faciunt, aut oratio eſſe debet, aut ſaltem orationi conforme.* Ne tamen tepidus, aut imperfectus religioſus muneri ſibi iniuncto per horas ſolum canonicas, ſeu quotidianum officium Eccleſiaſticum omiſſa oratione mentali, ſatisfacere putet, ſubiungit poſtea. *Non ſatis eſt monacho in ſchola Chriſti Regis aeterni ad perfectionē tendenti orationes canonicas perſoluere, nec ſufficit homini Deo per votum ſolemniter dicato preces Ordinis communes in conuentu adimplere, quoniam qui ſemper orare ſine intermiſſione praecipitur, vltra verbales, etiam ad ſpirituales orationes obligatur.* Hęc Trithemius, quae ſi rectè expendantur, & monachi officium, & intentum noſtrum his capitibus ſatis innoteſcit.

Trithem. hom. 8 ad mon.

Idem.

17 Cum tamen haec ita ſint, & tam vnanimi, conſtantique aſſenſu Patres hi omnes, his capitibus adducti, orationis neceſſitatem regularibus omnibus proponant, mirum erit ſi aliqui ex religioſis inueniantur, tam ſanctum exercitium reſpuentes. At multos eſſe non tam ego, quā Diuus Bonauentura plorat ſic inquiēs. *Qui ſunt hodie, qui huiuſmodi meditationibus vacent? Qui ſint explo-*

D. Bonau. de perf. vitæ c. 5. *exploratores gaudij cæleſtis? Qui corde, & animo conuerſentur in cœlis? Rari ſunt. Vnde dici bene poteſt de quibuſdam religioſis illud verbum, quod B. Bernardus dicit, quorum ſtudium deberet eſſe cœlos deuotione penetrare, mente circuire ſupernas manſiones, ſalutare Apoſtolos, & choros Prophetarum, Martyrumque admirari triumphos, omnibus his poſtpoſitis, turpiſe mancipant corporis ſeruituti ad obediendum carni, & ad ſatisfaciendum gulæ,* Idem de proceſſu relig. l. 7. c. 11 *& ventri* Alibi quoque de quibuſdam religioſis ait; quod *non ſolum non ſentiant, ſed nec quærant, nec deſiderent, neque curent, imo, neque credant, ſed inuideant, & perſequantur in alijs* Thren. 4 *deuotionis gratiam.* Paſchaſius quoque author grauis, & inter Bibliothecæ Patres relatos dum illud Hieremiæ: *Diſperſi ſunt lapides Sanctuarij in capite omnium plat earum*: exponit; miſeram Paſchaſ. 4. in lam. Hierem. in 2. tom. auct. Bibl. ſortem quorumdam regularium, qui orationis ſanctæ exercitio vale dixerunt, ſic deplorat. *Quid ergo putas ſunt lapides ſanctuarij in capite omnium platearum diſperſi, niſi monachorum ſacta, & Deo conſecrata ſocietas? qui ſemper debent Dei apparare in ſecreto conſpectibus?* Et infra. *Ideo diſperſi plorantur, quaſi lapides Sanctuarij in capite omnium platearum, quia dum per vitam, & orationem intus eſſe in contemplatione Dei ſemper debuerant, per vitam reprobam foris paſſim vacant.* Innuens ſatis plures regularium eſſe, qui orationis exercitium ferè contempſerint. Ioannes Lanſpergius in ſerm. quodam ad congregationem mona- Lanſperg in ſerm. chorum habito, multos eſſe ex religioſis, qui ſanctæ orationis exercitium reſpuant, ſic habet. *Sunt alij, qui ſalutis vt cunque horis, & ordinis debitis, deinceps externis ſuis vacant, nihil prorſus de internis, parum de meditatione, aut contemplatione, parum de oratione mentali, aut exercitijs ſpiritus ſcientes.* Ecce iam multos eſſe ex regularibus, qui orationi non vacent ex his Patribus habemus.

18 Hi ergo omnes, Patrum teſtimoniis adductis, ad eam ſanctum exercitium, totis viribus trahendi, & reuocandi ſunt. Neque enim aliter vitia eradicare, virtuteſue in religionibus plantari poterunt, niſi ſancta oratione mediante, *Oratio enim* Caſſiod. (teſte Caſſiodoro) *ſerenat cor, abſtrahit a terrenis, mundat à vitijs, ſubleuat ad cæleſtia, reddit capacius, & dignius ad accipienda bona ſpiritualia.* Vnde optimè B. Thomas de Villanoua. Tho. de Villan. in Conc. de Sept. *Religioſus tepidus, ſi non orat, & laudat, quid accipiet?* Ac ſi dicat; ſine oratione religioſum, virtutibus vacuum, vitiiſque plenum recenſeri. Rixoſos ergo vagos, deſides, otioſos, impudicos, auaros,

uaros, iracundos, guloſos, ſuperbos, ambitioſoſque regulares (ſi quos videris) hos omnes ſine oratione viuere, facile ſuſpiceris. Si forte etiam religionem aliquam deformatam, diſcolis, vagiſque, ac inhoneſtis fratribus reſperſam conſpexeris, propter orationis egeſtatem, vel penuriam hoc illi malum eueniſſe credas. E contra verò religioſos humiles, pauperes, pudicos, obſeruantes, obedientes, temperatos; quietis amatores, fructum animarum zelantes, virtutibuſque plenos (quales multi ſunt) ex eo tales putes, quod orationis ſedulè incumbant. *Quemadmodum enim* (verbis Chriſoſtomi vtar) *vbi regina quæpiam ingreditur ciuitatem, neceſsè eſt, vt omnis opulentia pariter conſequatur, ſic videlicet poſtquam deprecatio venit in animam, omnes virtutes ſimul ingrediuntur*. Ergo bone religioſe, hoc tibi maximè in cura ſit, vt orationis ſtudium totis viribus anheles. Baſilius tibi loquitur *Hæc vna recordatio ſi eſſet aſſidua contra omnia vitia medelam præberet*. Faxit Deus, ita fiat. Chriſoſt. l. 2. de orāde Deū. D. Baſil.

29 Quia vero ſolitudo *Orationis ſchola*, iure à Patribus cẽſetur, ideo, quæ de ſolitudine cõmendanda Reuerẽdiſſimus Ordinis noſtri Pręſul, antiquitate, & pietate Venerandus Nicolaus Gallicus in ſuo piiſſimo opere *Ignea ſagitta* compellato, *cap.* 11. ſcripſit, hic meritò apponenda. *In ſolitudine nobis omnia proſperè patrocinantur elementa. Firmamentum miro Ordine Planetarũ, ac Syderum mirabiliter decoratum, nos ad ſuperiora, miranda ſua pulchritudine allicit, & inuitat. Aues Angelicam naturam quodammodo induentes, ſuauem cantus melodiam ad noſtrum ſolatium mirabiliter modulantur. Montes etiam iuxta Iſaiæ prophetiam, nobis mirificam ſtillant dulcedinem: ſed & colles noſtri conſortes fluunt lac, & mel, quæ mundi huius amatores fatui non guſtabunt. Nobis autem ad laudem pſallentibus, Creatoris montes circumſtantes, fratres noſtri conuentuales, iuxta idẽtitatem vocis, noſtræ linguæ plectra percutientes, ac vena organica in aere modulantes, vnà nobiſcum tono concordi reſonant Dominum collaudantes. Germinant radices, virent herbę, frondes, & arbores nobis ſuo modo latanter applaudentes; de hac autem iucunditate ſolitudinis ſecundum ſenſum tropologicum ſcriptum eſt in Iſaia*, Exultabit ſolitudo, & florebit quaſi lilium, germinans germinabit, & exultabit lętabunda, & laudans. *Et iterum in pſalmo*: Pingueſcent ſpecioſa deſerti, & exultatione colles accingentur. Hucuſque ille. Nos verò vlterius progrediamur. Nicolaus Gallicus.

Regulæ,& Conſtitutionum inuiolabilis obſeruantia religiones reformat: & in hoc deficere ipſas euertit.

C A P. V.

1 EO vel maximè orationis exercitium regularium Ordinum reformationi neceſſarium eſt, vt vel ſic religioſi omnes ad propriæ regulæ,communiſque obſeruantiæ modum ſuauius ſe aſtringant: vnde poſtquam in præcedentibus capitibus orationis officium commendauimus, nunc in præſentibus regulæ,& conſtitutionum inuiolabilem, & peruigilem cuſtodiam ipſis omnino neceſſariam proponimus. Patrum ergo teſtimonia pro obſeruantia ſanctæ regulę, & conſtitutionum perſcrutemur.

2 Adſtat primus Sanctus Ephrem Syrus,qui non ſemel, ſed ſæpius, regulæ, ac conſtitutionum regularium obſeruantiam religioſis commendat. *Si in cœnobio fratrum degeris, regulas conuentuales ne deſpexeris. Si ſolitariam vitam vixeris,caue optimas formas Anachoretarum,qui rectam tibi ſemitam ſtrauerunt, depraueris.* Et infra *In monaſterio igitur reſidens, canonem, ſeu regulam cum omni reuerentia,& amore Dei ſequere.* Quod vlterius exemplo S. Abrami Eremitæ ſic comprobat. *Toto porrò tempore renunciationis ſuæ canonem,ſeu regulam ſemel acceptã, nunquam mutauit,ſed quinquaginta annorum ſpatio in vita religioſa ſtudioſe exercuit.* Alibi quoque ſic monachos inſtruit. *Modum, ac normam, quam illuſtres, perfectique illi noſtri Patres tradiderunt, omni conatu, ac ſtudio teneamus.* Et infra. *Vnam nobis regulam chariſſimi diligamus, per quam Dei grati, acceptique eſse poſſimus; nobiſque ipſi, ac proximis noſtris prodeſſe valeamus.* In ſermone etiam quodã Aſcetico de vita monaſtica, antiquos monachorum patres, ex eo perfectiſſimos, probatiſſimosque euaſiſſe commemorat, quod vnius regulę acceptæ fuerint exacti obſeruatores. Sic Ephrem. *Propterea verò, & S. probatiſſimique olim Patres, iactis firmiter vnius viuendi regulæ fundamentis, perfecti euaſerunt: ſi quidem illum canonem, ac regulam, quam ſemel arripuerant, ad finem vſque vitæ ſine impedimento*

S. Ephrẽ adhort. 1 ad nouit.

Idem in ſer. B. Ab.

Id. in ſer. aſcet. de vita rel.

Idem in ſer. aſcet. de vita mon.

mento aliquo retinuerunt. Subiungit poſtea. *Et ideò Deus quoque in illis babitauit,atque in eis eſt glorificatus,& quicumque illos videre, vel audire meruerunt, Deo gloriam dederunt.* Hæc, & alia S. Ephrem oſtendens ſatis vitam, perfectionemque regularium ex inuiolabili obſeruantia regulæ,& conſtitutionum pendere: è contra verò damnum religionum ex parum accurata legum cuſtodia prouenire. Demum paræneſi prima quantum præmium obſeruanti monacho reſeruatum ſit, ſic deſcribit. *Serua mandata Altiſſimi ò monache,& Patrum conſtitutiones recole, pietatis pugil, hæc enim faciens regni cæleſtis hæres deſignaberis.* Idem.

3 Accedit Ioannes Caſſianus antiquus Heremita,ex quo aliqua pro noſtro intento confirmando deſumere poſſumus. Primò ergo in libro quarto de inſtitutis monachorum renunciãtium ſæculo, immenſam gloriam fideliter obſeruantibus regulam Ordinis promitti,& grauiſſimas pœnas non obſeruãtibus præparari,ſic aſtruit *Sicut namque immenſa gloria fideliter ſeruientibus Deo, ac ſecundum regulæ inſtitutionem ei adhærentibus repromittitur in futurum, ita pœnæ grauiſſimæ præparantur his, qui tepidè eam,negligenterque fuerint exequuti.* In collationibus quoque monachum propriæ regulæ tranſgreſſorem, incorrigibilem euadere,& difficilius,ad perfectionem aſcendere, quam carnalis ſęcularis, vel etiam infidelis, grauiſſimis his verbis docet. *Facilius ad ſalutarem conuerſionem, ac perfectionis faſtigium carnalis quis,ideſt ſæcularis, vel gentilis accedit, quam is, qui profeſſus monachum, nec tamen viam perfectionis arripiens ſecundũ regulam diſciplinæ, ab illo ſemel ſpiritalis feruoris igne diſceſſit.* Rationem ſic ſubiungit. *Ille namque* (ſcilicet carnalis vel gentilis) *corporalibus ſaltem vitiis humiliatus,atque immũdum ſe ſentiens,contagione carnali,ad fontem veræ purificationis, ac perfectionis culmen, quandoque compunctus accurrit.* De monacho verò regulæ tranſgreſſore, ſic addit. *Qui ſemel, vt diximus, tepido exorſus initio monachi cœpit abuti vocabulo: nec tamen humilitate,ac feruore,quo debuit iter huius profeſſionis arripuit,infectus ſemel hac miſerabili lue, & in ea quodammodo reſolutus, ex ſe vlterius perfecta ſapere, nec alterius poterit monitis erudiri.* Proh dolor! Quam horribilia ſunt hæc verba improbis,ac deprauatis religioſis ſuę regulę contemptoribus. Ex eis enim liquidò innoteſcit monachum illum, qui propriæ regulæ obſeruantias ſpernit,quaſi a Deo deſpectum, difficilius

[Margin notes: Ioã,Caſſ. l.4,de inſt renũ c.33 — Idẽ coll. 4.c.19. — Idem.]

quam alter homo quantumuis prophanus, & infidelis, ad perfectionis faſtigium peruenire poſſe. Cum verò tendentia in perfectionem proprium munus religioſorum ſit, attendant regulæ monaſticę contemptores, quantum malum ſibi aſciſcant ex culpabili tranſgreſſione legum religionis.

Theod. Stud in teſtam. in 2. t. Anct.

4 Ad idem Theodorus Studita in ſuo teſtamento (prout in Bibliotheca Patrum habetur) hoc legatum monachis velut opulentiſſimam hæreditatem, his verbis reliquit. *Leges, ac ſcita maiorum, in primiſque Magni Baſilij, non migrabis, quin quodcunque ages, dices, vel ex ſacris literis, aut paterna tua conſuetudine geres.* Si conſilium hoc monachi cuncti ſibi arriperent, propriæ vtilitati conſulerent, & perditioni religionis obuiarent.

Albi. Flac epiſt. 49.

5 Conſulit idem Albinus Flaccus Caroli Magni Magiſter, monachos namque in epiſtola quadam inſtruens: ſic loquitur. *Regularis vitę obſeruationem diligentiſſimè cuſtodite; quatenus æternam benedictionis mercedem habere mereamini. Hęc eſt laus veſtra, iſte honor veſter apud homines, & retributio apud Deum.* ſanè hoc ita eſse experientia comprobat. Quæ enim religio propriæ regulæ, inſtitutionumque arctiſſima obſeruantia tenetur, apud Deum, & homines vbique honoratur: quæ tamen illarum cuſtodiam ſpernit, leui nota, apud omnes dignoſcitur.

S. Cæſarius.

Nec iure prætermitti poteſt, quod S. Cęſarius *in Regula Sanctimonialium* ad hoc intentum ſcripſit: *Quia,* inquit, *vos Angelis deſidero eſſe conſimiles, iterum atque iterum rogo, & per omnipotentem Deum vos conteſtor, vt nihil de ſanctę Regulę inſtitutione minui permittatis, ſed totis viribus eam cuſtodire, auxiliante Domino, laboretis, ſcientes quoniam vnuſquiſque propriam mercedem accipiet ſecundum ſuum laborem. Et hoc ante omnia rogo, vt admonitionem noſtram non tranſitoriè accipiat ſanctitas veſtra; quia non ex noſtra prę ſumptione loquimur, ſed ſecundum quod in ſcripturis canonicis legitur, & antiquorum Patrum libris abundantiſſimè continetur, vos cum grandi affectu, & cum vera charitate ſalubriter admonemus, & quia legitis, quod, Qui vnum mandatum minimum neglexerit, minimus vocetur in regno cœlorum, nolite humilitatis noſtra verba, quaſi minima deſpicere, propter illud, quod ſcriptum eſt: Qui vos ſpernit, me ſpernit. Et illud Qui ſpernit modica, paulatim defluit. Quomodo enim in quocumque carnali certamine tantum vnuſquiſque abiectior erit, quantum minor & infirmior perſona ſuperauerit, ita, & in ſpirituali certamine*

in

in eum, qui negligens fuerit in minimis, implebitur illud, quod ſcriptum eſt: Qui uniuerſam legem ſeruauerit, offendat autem in uno, factus eſt omnium reus. Hoc enim ego cum grandi non ſolum timore, ſed etiam tremore cogitans, dum paueſcit animus meus, ne uobis uel aliqua peccata minuta ſubrepant, non ſolum admoneo, ſed ſupplico pariter, & conteſtor, & cum grandi charitatis affectu ad.uro; ſic in illam æternam beatitudinem, ad conſortium Angelorum, omniumque Sanctorum, ſine confuſione uenire ſimul, & cum ſancta Maria, & cum omnibus reliquis Virginibus coronas gloriæ accipere, & cæleſtem agnum ſequi vos fœliciter uidere promerear, ut toto corde, & animo mandata ſuperius comprehenſa ſtudeatis implere, per quæ ad æterna præmia poſſitis fœliciter peruenire.

6 D quoque Bernardus monachorum vertex, non ſemel, ſed ſæpius, quem illis neceſſaria ſit obſeruantia regulæ religionis, ſimulque conſtitutionum Ordinis, ſatis expreſſit. Quondam ſic. *Omnes magiſtram regulam ſequātur, nec ab ea temere deuietur à quoquā.* Vbi temeritatis notam regulæ tranſgreſſoribus indicit Bernardus. Alibi quoque ſic. *Rogo vos fratres, et multum obſecro, ſic agite, et ſic ſtate in Domino dilectiſſimi, ſoliciti ſemper circa cuſtodiā Ordinis, vt Ordo cuſtodiat vos.* Ac ſi clarius diceret; religio illa, in qua propriæ regulæ trāſgreſſio permittitur, nec ſeipſam, nec alumnos cuſtodire valet. Eſt enim regularibus regula, quod mœnia vrbibus. Vnde quemadmodum diſſipantibus mœnia vrbis diſpendium datur, ſic quoque regulæ, regulariumque ſanctionum contemptores, totius religionis interitus debitores ſunt. Quare illud pſalmi 79. obiici poteſt tranſgreſſori regulæ. *Deſtruxiſti maceriam eius, & vindemiant eam omnes, qui prætergredi untur viam.* Quid vero apud Bernardum ſit ordinē cuſtodire religioſos ſuos, ex alio eius loco inferius adducendo conſtabit, vbi ex diuina reuelatione Gerardo monacho facta affert, nullum religioſum damnandum fore, qui ſuam regulam, Ordiniſque obſeruantias amauerit: quin potius regularis obſeruantiæ amatores, in Ordinem Apoſtolorum, Martyrum, aut Confeſſorum aſſumendos eſſe. Præterea quid de monacho regularis diſciplinæ præuaricatore ſentiat ipſe Bernardus, ipſe palam profeſſus eſt in epiſt. ad Papam Innocentium, vbi illum vocat. *Inimicum crucis Chriſti, Sanctorum, qui in circuitu eius ſunt, uiolentiſſimum oppreſſorem, & calumniatorē pauperum. Qui propria iam pene non habens, quæ deuoret, in pro-* mentiens

D. Bern. de præce. & diſpen.
Id. ep. 321
pſ. 79.
Id. ep. 198

xima paſſim more tyrannico debacchatur. Monachum habitu mentiens, re exhibet unum de prædonibus, omnino immemor regularium obſeruationum, legum, canonumque contemptor: frontoſus ad verecundiam, inſenſatus ad metum, inflexibilis ad pietatem, ad iram præceps, audax ad facinus, pronus ad iniurias. Quid vero ſit ordo religioſus, & quam neceſſarium regulares in ſuæ regulæ obſeruantia permanere, expræſſit idem Pater in epiſtola ad monachos Alpenſes. *Stemus nos in ordine noſtro quicumque elegimus abiecti eſſe in domo* Dei *noſtri, magis quam habitare in tabernaculis peccatorum. Ordo noſter obiectio eſt, humilitas eſt, voluntaria perpetuas eſt, obedientia, pax, gaudium in Spiritu ſancto. Ordo noſter eſt ſuper magiſtrō, ſub Abbate ſub regula, ſub diſciplina. Ordo noſter eſt ſtudere ſilentio, exerceri ieiunijs, vigilijs, orationibus, opere manuum, & ſuper omnia excellentiorem uiam tenere, quæ eſt charitas.* Ecce Bernardum clarè nobis quid ſit religio. & qualiter in ea, eiuſque regulari obſeruantia ſtandum ſit, depingentem. Alibi quoque magnam abuſionem eſſe regulam non cuſtodire, habitumque monaſticum gerere, ſic exponit. *Magna abuſio eſt ut corpus reguláriter induatur, & contra regulam ſuis veſtibus anima nuda deſeratur. Cum tanto ſtudio tunica, & cuculla corpori procurentur, quatenus cui deerunt monachus non putetur.* Cur *ſimiliter pietas, & humilitas, quæ ſpiritualia indumēta ſunt nō prouidentur?* Legatur idē Pater in tractatu de præcepto, & diſpenſatione. Ex quibus omnibus ſatis liquet, quam neceſſariæ ſint regulares obſeruantiæ religioſis omnibus, pro ipſorum, & Ordinis conſeruatione.

Id. ep. 142

Idem in Apologe.

7 Illuſtriſſimus etiam Cardinalis Petrus Damianus, dum Ariprandum monachum in militia ſpirituali tyronem commendat, hoc maximè ab illo exigit, vt regularem diſciplinam non deſerat: conſequenterque, quam neceſſaria ſit religioſis, ſic oſtendit. *Caue ne per ætatis adhuc imbecillis obtentum, ſancti loci regulam uioles, ne rigorem, atque ſeueritatem beatæ conuerſationis eneurues, ne mutari uelis ſolitam ſeueritatis conſuetudinem, ne peregrinæ adinuentionis præſumas ſuperinducere nouitatem.* Inferius ſic. *Quantæ præſumptionis eſt ſi diſciplinæ quis regulam frangat, quam à ſanctis Patribus traditam non ignorat.* Hæc Damianus. Alibi quoque horribilia aliquot exempla quorumdam regularium, qui ob regulæ contemptum grauiſſimis à Deo ſupplicijs ſunt addicti, narrat; noſque inferius in hoc capite afferemus. Ex eis verò liquido innoteſcet, religionum, religioſorum-

Pet. Dam. ep. 18.

Idem l. 6. ep. 32.

que

que miſeram ſortem ex inordinata tranſgreſsione regulę,obſeruantiarumque procedere.

8 Ex Seraphico etiam Bonauentura non pauca colligi valent,pro cauſa ſuſcepta de perditione regularium propter defectum regularis obſeruantiæ. Pauca tamen ſubiungam. In libro de ſex alis Seraphim, de religioſo regularium obſeruationum contemptore, ſic habet. *Deformat religionis decorem,profectum ſpiritualem, & aliorum ædificationem ſolet impedire*. Eodem quoque libro,ſic conſulit.*Principaliter cauenda, & dolenda eſt transgreſſio præceptorum Dei.deinde inuiolabilium pręceptorum Sanctę Eccleſię,deinde illorum,quę ſub voto voluntario ſibimet quiſque fecit neceſſaria,vt regulares obſeruantię, maximè, quę ſub pręcepto ſunt ſtatutę* Alibi quoque religioſos omnes,ſic monet.|*Communem Ordinis obſeruantiam ſequantur,p rfectioni in ſilentio,& alijs inſtitutis plenius obtinendis inſiſtant : à qua nec exemplari leuium,vel negligentium aliquorum diſſolutione diuertant*. Eodem quoque libro,ſic habet. *Optima religioſi perfectio eſt, perfectè communia quęque conuentualia ſeruare*|Rurſus alio loco, ſic loquitur. *Nec aliquam non bonam conſuetudinem inducas,vel diſcas; nec aliquam bonam conſuetudinem neglectam per incuriam Diaboli,permittas in te,& in alijs,quibus cum modeſtia perſuadere poteris*.Rationem reddit P.Seraphicus *Quicumque enim aliquod exemplum alijs relinquit,ſiue bonum, ſiue malum,particeps eſt imitatorum ſuorum ſiue in ſupplicio, ſiue in præmio ſempiterno* Rurſus idem Pater in epiſtola quadā ad Prouincialem quemdam ſui ordinis tranſmiſſa, damna, & incommoda;quę ex fractione regulę, & conſtitutionum, tam religioſis tranſgreſſoribus,quam religionibus ipſis proueniunt, ſic recenſet. *Cum diſciplina negligitur, inſolentia creſcunt, ac per hoc negligentia circa exercitationem virtutum exterius procedit in ſcandalum,per eorum patentem ruinam,qui ſtare videbantur in oculis aliorum. Ex quo fit ; vt ſanctę religionis ſplendor pręfulgidus in pallorem degeneret.ſanctitatis pulchritudo ſordeſcat, bonæ opinionis odor computreat,& nomen Domini blaſphemetur.* Hæc,& alia Seraphicus Doctor pro regularis obſeruantiæ inuiolabili cuſtodia,conſcripſit,ex quibus ſanè perſpectis, nullus bonę indolis religioſus non eliciet;regulę, & conſtitutionum obſeruantiam religiones in ſuo nitore fouere,ac conſeruare:ex oppoſito verò regularis diſciplinę tranſgreſſorem,ſe ipſum, & religionem perdere.Quia vt ipſe Pater de hoc exterioris diſciplinę negligen-

D. Bon. de ſex alis ſeraph.c.3

Ibidem.

Idem in ſpec.diſc. p 2, c, 2.

Idē de inter. hom. c.7.1. p.

Id. in ep.

Idem de ſex alis ſeraphim c.3.

negligentia loquitur. *Eſt ſignum neglectæ conſcientiæ, & interioris leuitatis.*

9 His Patribus iungitur S. Laurentius Iuſtinianus Eccleſię iubar, & Venetorum decus, ex quo hanc ſententiam pro cauſa, quam tuemur, ex libro de compunctione, & planctu Chriſtianę perfectionis ſeligere potui. *Qui religioſę vitę inſtitutionem ſumere elegit, ſanctitatis Regulam perficere conetur.* Ac ſi dicat; vita ſpiritualis religionis ex circunſpectiſſima obſeruātia regulæ naſcitur; illius verò interitus ex regulę contemptu procedit.

S. Laur. Iuſtin. de cō punct.

10 Clarius cæteris iſtorum Patrum veſtigia ſequitur S. Ignatius de Loyola celeberrimę Societatis Ieſuiticę Patriarcha: Chriſtianique orbis alter ſol; dum regulę, & conſtitutionum exactiſſimam obſeruantiam ſuis mandat his verbis. *Omnes conſtanti animo incumbamus, vt nihil perfectionis, quod diuina gratia conſequi poſſimus, in abſoluta omnium conſtitutionum obſeruatione, noſtrique inſtituti ratione adimplenda, pretermittamus:* Quibus verbis noſtrum, & ſuum intentum ſatis declarat, viamque oſtendit, per quam ſacra Societatis religio ab ipſo inſtituta, toti orbi, vt fulgētiſſimū ſydus, celeberrima redditur.

S. Ignat. Loyola.

11 Nec omittam breuem ſingularemque ſententiam, quam Sanctiſſima Virgo Tereſa, noſtri ſęculi, & Ordinis decus, circa præſens inſtitutum protulit. Monialibus igitur ſuis regulæ obſeruantiam, ſimulque iteratam lectionem, ſic preſcribit. *Las ordenanzas, y regla de ſu religion lean las muchas veces, y guardenlas de veras;* Sentiebat abs dubiè *Beata* parens, in hoc puncto religionis fulcimentum conſiſtere, ac perinde, non ſolum obſeruantiam regulę, & conſtitutionum; ſed ipſarum quoque ſæpius repetitam lectionem illis proponit. Vt enim teſtatur Vmbertus de Romanis Prædicatoriæ familiæ quondam Generalis: *Fit contra Regulam frequenter, quando non legitur regula.* Vnde vt ipſe dixit *Lectio diligens regulæ, & ſtatutorum propriæ profeſſionis, neceſſaria eſt religioſis.* Quod ideò aduertendum puto, ne forſan aliquis, nolens intelligere, vt benè agat, regulam, & conſtitutiones ſui Ordinis legere negligat.

S. Tereſa in mon. ad Moniales.

Vmb. de mod. præ. l. 2. c. 9. Ibid. c. 4.

Nec prætermittenda Carmeli noſtri prætioſiſſima Gemma Beata Magdalena de Pazzi, de qua in vita ipſius *cap. 125.* hæc leguntur. *Non meno de' ſanti voti teneua in ſtima, e riuerenza le Regole, & conſtitutioni, e tutti gl'ordini, e conſuetudini Religioſe del ſuo monaſtero, ancorche minimi, e tutti gli reputaua volontà di Dio, dettati dallo Spirito ſanto eſercitandoſi in tutti con gran*

B. Magda de Pazzi

pren-

Digitized by Google

prontezza, nè mai tralaſciando alcuno ordine, ſe da neceſſità d'in-fermità, ò da qualche altra obidienza, ò eſercitio di carità non era impedita. Il che quando le occorreua, non reſtaua d'interue-nire col deſiderio, e ſpecialmente quando era impedita da infermi-tà, ne ſentiua particolare afflittione, dicendo, che ciò le permet-teua Dio, perche non era degna d'interuenire con altre all'obi-dienze della Religione, e ſino à che haueua forze, ſi conduceua an-cora con gran fatica à gl'ordini communi.

12 Hęc vero, quæ ex Patribus adduximus manifeſtè ſatis comprobant, Regulę, & conſtitutionum regularium obſeruan-tiam, omnino neceſſario exigi pro conſeruatione regularium Ordinum, Hoc ipſum caput ſequens demonſtrabit. Vtrumque tamen de regula, & obſeruantijs in communi, & in genere ſer-monem tantum inſtituit. Deſiderari tamen adhuc poterat, vt ſin-gularum inſtitutionum regulariũ obſeruantiam ex Patribus con-firmaremus Quia tamen hoc longiorem deſiderat tractatum; de vnica ſolum, ipſaque ſpecialiſſima obſeruantia regulari, ſilen-tio nempe, ſermonem faciam ex Patribus. Prius tamen quid ope-re compleuerint, poſtmodum verò quid docuerint apponam. Igitur Agatho abbas lapillo aſſidue ori indito per tres annos ſi-lentiũ cuſtodiſſe, tradit Marulus lib. 4. cap. 6. Paulus quoque mo-nachus per triennium etiam nemini quidquam locutus eſt. Pam-bo abbas illud pſal 38. legens: *Dixi cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea*: multo tempore obſeruauit. Boonem in Thebaidis deſerto habitantem in ſummo ſilẽtio vixiſſe ſcimus. Theo etiam in cellula ſua clauſus annis triginta, ſilentii habuiſſe continentiam perhibetur. Hos, & alios plures refert Marulus. vt ſupra. Qui ſimul lib. 6. cap. 14. dum de reuelationibus infernarum pęnarum agit, quid moniali cuidam loquaci (vtinam caſum ve-reantur omnes) acciderit per hæc verba retulit. *Cum die obijſſet extremum, & in Eccleſia ſepulta eſſet, ædituus nocte intempeſta Eccleſiam ingreſſus, vidit illam ante altare diſtentam ſecari per medium, partemque ſuperiorem igne cremari, inferiorem vero re-linqui intactã* (forſam caſtitatem corporis ſeruarat) *Mane igitur viſa fratribus narrans, dum locum, in quo eam vri conſpexerat oſtendit, deprehenſa ſunt in marmoris ſolo ardoris veſtigia.* Marcus Marulus. En ſilentij exempla: en loquacis pęnam. Nunc vero quid Patres dicant, audiamus.

13 Diuus ergo Hieronymus religionem in loquacibus eſſe non poſſe hiſce declarat. *Religio ſancta non poteſt eſſe in loqua-cibus.* D. Hiero: in epiſt.

D. Aug. ad fratr. in herem.

cibus. Diuus etiam Auguſtinus adeo neceſſarium ſilentium putat monachis, vt ſine eo monachos non eſſe dicat. *Silentium, fratres inter cętera uobis in heremo ſũmè neceſſarium, quia qui non cuſtodit linguam ſuam monachus non eſt.* Clarius id expreſſit S. Bernardus. *Nemo* (inquit) *de religionis habitu ſibi blandiatur, qui adhuc linguam ſuam non didicit religare. Religa linguam tuam, ſi uis eſſe religioſus quia ſine lingua religatione, religio uana eſt* Ad hæc Seraphicus Bonauentura. *Certè fruſtra* (audeo di*cere*) *quod ille religioſus gloriatur de poſſeſſione uirtutis in corde, qui diſſipat diſciplinam ſilentij per inquietitudinem multiloquij. Si quis* (*teſte Scriptura*) *putat ſe religioſum eſſe non refrenans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum, huius uana eſt religio*. Plures tandem ex Patribus ſciens prætereo. Quorum plura exẽpla habet Laurentius Beyerlinck *in Theatr. uit. hum. to. 6. littera R. uerbo Religioſus Religio.* vnum, qui pro omnibus loquatur, ſilentiique vtilitates in religione exponat, producam. Ioannes hic eſt vulgò Climacus. *Taciturnitas eſt mater orationis, captiuitatis reuocatio, ignis diuini amoris, obſeruatio cogitationum, ſpecula hoſtium, lachrymarum amica, carcer luctus, memoria mortis operatrix, iudicij indagatrix, inimica fiduciæ, quietis coniux, ambitioſæ doctrinæ aduerſatrix, ſcientiæ adiectio, ſecretus in Deum profectus, occultus aſcenſus.* Ex alijs autem Doctoribus vnus etiã pro mille hæc protulit Thomas à Kẽpis *Ser. 4. ad Nouit. In nullo ſtatu, & Ordine ſtabit pax & diſciplina ſi non adſit cenſura ſilentij, quietis amica, quæ eſt deuotionis nutrimentum, contentionis obturatio, uanitatis fuga.* Et rurſus. *Eſt multum pro honore ueſtro, & fama Ordinis, ſi pro reuerentia hoſpitum in præſentia eorum uerecundi, & taciturni appareatis; plus enim ædificabitis bonis moribus, quam curialitate ſermonis. Ex uno indiſciplinato uerbo arguunt uos leuitatis, & imprudentiæ.* Appoſitè idẽ deuotus vir narrat in Sermone *tertio ad Nouitios*, duos fratres in domũ cuiuſdã viri nobilis pio receptos hoſpitio fuiſſe, qui vtriuſque geſtũ, & verba obſeruãs, regreſsis illis, dixit: Videbatur mihi quòd vnus iſtorũ aut nouiter ad Religionem uenit aut cito inde recedere velit. Quærentibus vnde ita colligeret. Reſpondit, ex diſſimili veſte, & geſtu in verbis, & moribus conijcio differentiam couerſationis. Ita accidit, ſicut prædixit. Breui vnus Religionem reliquit. Hæc verò dixerim, tum, vt quanti apud Patres Regularis obſeruantia ſilentij habeatur oſtendam, tum, vt quanti etiam iidem Patres alias quoque religioſas

D. Bon. de perf. vitæ c. 4.

Io. Clim. in ſcala.

gioſas ſanctiones habeant, credatur; ac perinde iure optimo huius,& ſequentis capitis intentum eſſe, Regulæ & conſtitutionum obſeruantiam religiones tueri;illarum verò tranſgreſſionem ipſas euertere.

14 Iam ergo ſancte religioſe quicunque ſis; *Cuſtodi legem atque conſilium ; & erit vita animæ tuæ*, conſulit tibi Sapiens. Prou. 3.
Neque enim alia ratione vitam poteris diligere,& dies videre bonos,niſi regulæ,& conſtitutionum tuarum ſis diligens obſeruator. Audi quæ Moyſes populo Dei circa legis obſeruantiam intimauit Deutero. 32. *Implete vniuerſa. quæ ſcripta ſunt legis huius,qui non in caſſum præcepta ſunt vobis,ſed vt ſinguli in eis viuerent.* Hanc ob cauſam D.Hieronymus Pachomij regulæ inſtitutiones, *Præcepta vitalia.* nuncupauit, vtpote, quia ad vitam monachorum conferant. *Religio, Sacerdotium, Ordo, neminem per ſeſe,neque Sanctum,neque Beatum efficiunt: quandoquidem boni,ac mali æquè hæc percipiunt*; inquit Rusbrochius Hinc neque apud Deum, neque apud homines præmium aliquod accipies, quod ſub regula ſancta religioſi Ordinis viuas, niſi iuxta illius inſtitutiones, iuſtè, ſanctèque conuerſatus fueris. Hoc tibi *Regularis* nomen, quo frueris, intimat. Religioſi quoque nomenclatura, idem præcipit. *Sicut enim* (inquit Vmbertus) *dolia diſſipata religantur, vt ſint idonea ad vini capacitatem, ſic religantur viri per religionem, vt ſint apti ad Spiritualem gratiam recipiendam. Sunt autem ſex quaſi Circuli, quæ valent ad religationem huiuſmodi doliorum. Primum, eſt propria Regula. Secundum, propriæ Conſtitutiones Tertium, eſt approbata conſuetudines. Quartũ,eſt mãdata Prælatorũ. Quintũ eſt correctiones Viſitatorũ. Sextũ,eſt ordinationes,&c.* Quare ne tanquã dolium diſſipatũ nõ valẽs vinũ gratię retinere,puteris,neceſſe,vt his circulis,corpore,animoq; circũcingatis. Hac via tui Ordinis Rempublicam optimam, fœliciſſimamque reddas. Plutarchus namque refert ſeptem olim ſapientes inter ſe diſputantes. *Quis populus,quænamve Reſpublica foret optima, & fœliciſſima; audiſſe* Biam reſpondentem: *In qua legem vniuerſi,tamquam Tyrannũ metuunt.* Plato etiam apud Eborenſem, hæc habet. *Sine lege, nec domus,nec ciuitas,nec gens,neque hominum vniuerſum genus ſtare, nec rerum natura omnis, neque ipſe mundus poteſt*. Si ergo ſancte religioſe,tuæ reipublicæ leges,regulam, ſanctioneſque ſerues, eam optimam, & fœliciſſimam facies, tibique cumulos ſanctitatis quamplures augebis,ita ut in te Ariſtotelicum illud ex-

D.Hier. in reg. D. Pacomii. Rusbroc. de vera cõtempl. c. 62.

Vmbertũ de modo prædic. c. 6. lib. 2.

Plutarch: in cõuiu.

pleatur *Viuere ſecundum leges, eſt ipſa ſalus.*

Ariſt. 5. polit.c.9. 15 Vt tandē libentiori animo hoc onus regularis obſeruantiæ ſuſcipias hoc vnum tibi perſuaſum putes; nulla alia ratione regni cœleſtis hæreditate facilius, quàm regulæ contemptu, æternas pœnas incurſurum. Etenim ipſius regularis obſeruantiæ cōtemptus, laxioris vitæ modus, difformataque religio in barathrū perditionis æternaſque pœnas infernis animas trudit. Vtrumque hoc caput præſens tibi demonſtrabit. Et primum quidem, regularem obſeruantem religioſæ diſciplinæ, hæredem regni cœleſtis certo conſtitui; tibi ex Patribus adductis Sanctus Ephrem Syrus, Ioannes Caſſianus, Albinus Flaccus, & alij clarè oſtendunt.

S. Bened. 16 Id quoque Sanctus Benedictus in prologo ſuę regulę habet. *Auſculta, ò fili præcepta Magiſtri, & inclina aurem cordis tui. & admonititionem tui pÿ patris libenter excipe, & efficaciter imple, vt ad eum per obedientiæ laborem redeas, à quo per inobedientiæ deſidiam receſſeras.* Hebræi quoque Magiſtri (teſte Coſma Magallanio in Ioſue 24.) tres ſanctorum eſſe coronas volunt, inter eas primariam eſſe, quæ legis obſeruationi incumbentibus conceditur. Sic vero dicunt. *Tres ſunt coronæ; corona ſacerdotis, corona regni, & corona legis Corona autem legis aſcendit ſupra omnes. Sacerdotio dignus fuit Aaron: regno Dauid, Corona legis cuilibet datur eam obſeruanti, quæ maior eſt cæteris, cum ea reliquæ conſtent.* Hic quoque congruit illud, quod ex R. Eliezer referunt quidam, videlicet, Moyſem ex monte deſcendentē, legis tabulas ſecum tuliſſe: taliter tamen, quod donec Iſraelitici populi peccatum viſum non eſt, à Moyſe tabulas latas, ſed è contra Moyſen à tabulis elatum eſſe. Cum verò populi peccatum commiſſum fuit, nec ab ipſo Moyſe deportari potuerint, ſed eas manibus ſuſtinere non potens, abiecerit, & cōfregerit. Quod (ſi id verum eſt) manifeſtè concludit, legis obſeruantiam, obſeruantibus grauem non eſſe, ſed pennarum inſtar, eos ad cœlum ſubleuare, legis vero tranſgreſſionem, grauiſſimi ponderis inſtar ad infera inclinare.

Magallan in Ioſue 24.

17 Manifeſtè etiam id D. Bernardus nobis intimauit. Refert namque cæleſtem quandam viſionem ex diuina reuelatione Gerardo monacho factam, continentem: nullum ſui Ordinis (idem ſentio de alijs) damnandum fore, qui regulam, obſeruantiaſque dilexerit; quin potius in ordine Apoſtolorum, Martyrum, aut Confeſſorum ſortem accepturum. Bernardi verba Viſionem referentis

ferentis

ferentis, hæc ſunt. *Cogita monachum illum, Gerardum nomine, qui infirmatus ad mortem, iacuit per triduum oculis clauſis in mentis exceſſu,& viſitatus ab Abbate,oculis apertis ait.Bona eſt obedientia. Ad tribunal Chriſti fui ;animas Sanctorum vidi : ipſumque facie ad faciem vidi dicentem mihi. Ecce locus tuus inter fratres tuos,nullus tui Ordinis peribit, ſi Ordinem amauerit. Salui autem,qui de ordine tuo ſunt, aut in ordine Apoſtolorum, aut Martyrum,aut Confeſſorum ſortem accipient. Et hæc dicens communione accepta diſceſſit.* Hæc Bernardus piam ſatis, conſolationeque plenam bonis religioſis Viſionem referens. Similis huic alia etiam Viſio tempore mortis D Benedicti Occidentaliū monachorum Principis apparens, in qua quidam dixit. *Hæc eſt via,qua dilectus Domini Benedictus cælum aſcendit.* Refert illam ex Diuo Gregorio Bernardus,ipſamque de regula, ac modo viuendi à Benedicto tradito expoſuit, inquiens.*Quæ eſt via ab eius cella egrediens,niſi Ordo,quem ipſe vir Beatus inſtituit,& forma vitæ, quę ab eo ſumpſit exordium? Qua nimirum via Domini dilectus aſcendit.* Tene ergo ſancte religioſe. quod ex his viſionibus habes, & inferes, regiam, & rectam viam, qua religioſus quiſque æterna regna conſcendit,eſſe ſui Ordinis obſeruantiam. Teſtatur,& idem noſtri ſæculi decus S.Tereſa, quæ mortem cuiuſdam religioſi noſtri ordinis,referens ipſum ſine vllo igne purgatorij cælum euolaſſe,ex diuina reuelatione tradit. Cauſam verò tanti priuilegij proprię profeſſionis,& regulæ obſeruantiā eſſe dicit. Hæc eius ſunt verba Hiſpano ſermone. *Yo me eſpantè de que no auia entrado en purgatorio y entendi,que por auer ſido fraile,que auia guardado bien ſu profeſſion,le auian aprouechado las Bullas de la Orden para no entrar en purgatorio.* Quod adeo ſingulare eſſe dicit,quod quamuis plurium animarum gloriam, & ſtatum poſt mortem ſibi reuelatum eſſe, ſolius tamen huius religioſi, B. Petri de Alcantara, & alterius Dominicani animas, hoc priuilegio immunitatis à purgatorio, potitas eſſe, dicat. Ex his verò habemus quantum bonis religioſis obſeruantia religionis afferat, vt potè, quæ non ſolum illis æternam beatitudinem præbeat,ſed ſine purgatorij pænis ad cælum euolare tribuat. Vnde meritò verba illa Pauli:*Quicunque hāc regulam ſecuti fuerint, pax,& ſuper illos miſericordia,*omnibus religioſis ſuis Ordinis amatoribus accomodari poſſunt,quod facit Dorotheus, quem alii ſequuntur.

D Bern. in doct.

D. Bern. ſup. Euan Ecce nos reliquimus, &c.

S. Tereſa in eius vita c.38

Ad Gal.6

Doroteus in doct

Hinc apud S.Brigittam *in Prologo Regulę Saluatoris cap.* 2. & 3

& 3. Religiones, quæ ſuas Regulas contempſerunt. *vinea diſſipata*, nuncupantur. Et in eadem Regula *cap.* 28. ſic Chriſtus reuelauit eidem Brigittæ. *Per illas vineas diſſipatas, de quibus modo dixi prius quam Regulam audires, intelligo Regulas illas, quæ iam non tenentur, ſicut amici mei, inſpirante Spiritu Veritatis, eas dictauerunt ſed propter crapulam, & mundi delectationem à via recta receſſerunt.* De præmio autem eorum, qui præfatas Regulas corrigunt, eaſque perfectè obſeruare contendunt, ſic ſubiungit idem Chriſtus eidem Brigittæ. *Ego, qui ſum omnium cordium ſcrutator, & omnium verborum auditor, ſi aliquos inuenero, qui Monaſterij ſui errorem corrigere tentauerint, ſuamque Regulam tenere in omnibus, quæ præcipit, ſcilicet in humili, & regulari habitu, in debitis abſtinentijs, in fuga proprietatis, in obſeruantia caſtitatis, & vera humilitatis, atque in omnibus bonis conſuetudinibus, cooperabor eis, & circumdabor eis, & circumdabo eos dilectione mea, ſicut circumdare ſolent vineam macerie ſua, daboque eis gratiam, vt libenter ſe contentos reddant de ſolis uita neceſſarijs, ſuperfluitatem omnem contemnendo per quod occiditur talpa radices corrodens, id eſt diabolica ſuggeſtio, bonas affectiones reſcindere cupiens prauis concupiſcientijs.* Hæc ibi congrua ſatis propoſito noſtro.

18 E contra tamen, proh dolor! quam certo ſibi, improbi regulares, æternas pœnas, ob contemptum propriæ regulæ, & conſtitutionum aſciſcant, ex multis, variiſque viſionibus, diuiniſque reuelationibus oſtenditur. Et primò quidem Caſſianus iam adductus claré id expreſſit. Deinde mors Sanſonis ob inciſionē capillorum lege ſibi prohibitam (erat namque Nazareus) illi obueniens, idem oſtendit. Sed proferamus in medium horribilia aliquot exempla à grauiſſimis viris relata, quibus innoteſcet, quā acriter Deus vindictam ſumat de regularibus ſuæ profeſſionis tranſgreſſoribus, in hac vita, & in futura. Caſus aliquot refert Illuſtriſſ. Cardinalis Petrus Damianus, cuius verba hæc ſunt.

Caſſianus vt ſupra. Iudicū 16

Duo fratres alter iuuenis, alter vero ſenex, in poſſeſſione Claſſenſi, monaſterij, quæ Raueniana dicitur, ad cuſtodiam morabantur. Octaua ſanè die ante Natiuitatem Domini, ſexta ſcilicet feria, dixit iuuenis ad ſeniorem: Frater Leo (ſic enim uocabatur) quomodo uiuemus hodie? Cui ſenex: Viue (inquit) ut uelis. Ego enim, & uinum bibam, & in ſolo (ut ſcriptum eſt) pane non uiuam. Erat autem ille uegetus, & obeſus, incolumis, & robuſtus. Factum eſt, appoſita menſa, uterque diſcubuit. Sed iſte, pane contentus,

Pet. Dam l. 6. Epiſ. epiſt. 32

tentus, & aqua ſub regularis ſe ieiunij diſciplina cobibuit, ille uero uinum ſibi, & inſuper quod uidebatur indulſit, qui profectò, ſi, quod imminebat, agnoſceret, rigorem abſtinentiæ ad petulantis gulæ lenocinium non molliret. Octaua ſiquidem die cum Dominicæ Natiuitatis gloria, mundo tripudiante, clareſceret, ille defunctus eſt, & cum feſtiuitatis inuitante lætitia, cæteri prouocarentur ad menſam, ille efferebatur ad ſepulturam. Ecce intempeſtiuam mortem, ob fractionem regulæ, monacho obtigiſſe, te ſte Damiano. Mortem quoque ęternam contemptores ſuæ regulæ religioſos incurrere, poſt aliqua interiecta, refert idem author, horribiliorem alium caſum narrans per hæc verba. *In monaſterio B. Vincentij, quod non procul à monte, qui dicitur Petra Pertuſa diſtat, cernitur conſtitutum; ut ſub diſtricti cenſura rigoris quadrageſimale celebraretur initium, nimirum, ut per triduum non niſi modicum panis cum aqua omnes fratres comederent, nulla, niſi lectionum, ſiue ordinum uerba proferrent, nudis pedibus lugubres, ac mœrentes incederent, expleto communi modulatione pſalterio, mutua ſe ſparum caſtigatione purgarent. Quod cum fratres uoto, & animo, ac ſpirituali iucunditate non ſegniter agerent, quidam inter eos extitit, qui clam edendo regulam uiolauit.* Poſt hæc, & alia interiecta, peſſimam iſtius peccatoris, ſanctęque tranſgreſſoris regulæ mortem narrans, hæc habet. *Mox ut ſacroſanctum Myſterium de manu Sacerdotis accepit, heu proh dolor! horreo referens: cum felle ſimul, & animam exhalauit; quod uidelicet fel uſque ad ſepulturam ex ore eius effluere non ceſſauit: ideò, ut donec in feretro corpus iaceret exanime, iugiter ſanies illa pauimentū Eccleſiæ longius irrigaret. Hoc autem idcircò referre curauimus, ut audiant, & pertimeſcant non ſolum ij, qui diſciplina regulam per propriæ uoluptatis impatientiam frangunt, ſed & illi quoque, qui crimen admiſſum ſub conſcientia ſua uberibus confouentes, confiteri ad obitum præſto lantur* Hæc Illuſtriſſimus Damianus, vt inde elici valeat, quantum periculum mortis æternæ tranſgreſſores regularis diſciplinæ ſibi incurrant. Alium quoque caſum ſubinde refert de quodam Monaſterio, quod ſuaſu monachi cuiuſdam improbæ vitę, licet dicacis, & accuratæ facundiæ, officia B. Virginis omiſit. Quas verò pœnas tale Monaſterium incurrerit, ſic narrat. *Mox aduerſus præfatum Monaſterium tot aduerſitatum grandines, tot undique conflictuum exortæ ſunt tempeſtates, ut ipſis quotidie monachis minaces gladij necis exitium intentarent. Fiunt vndique depreda-*

Idem ineius.

Id ibid.

depradationes, atque rapinæ, conflagrantur, cum ſegetibus areę; familiares, ac ſerui ſancti loci crudeliter trucidantur, & non iam imago mortis, ſed mors ipſa graſſatur, adeò vt tęderet iam monachos viuere, &c Ehu pæna regularis obſeruantię omiſſæ tã improbis regularibus, quam ipſis monaſteriis propriæ diſciplinæ transgreſſoribus, à Deo immiſſas.

19 Placuit tandem horribiliora adhuc exempla caſuum referre à grauibus, & fide dignis authoribus relata, quibus clarius conſtabit; quantum ſibi detrimentum, æternæque damnationis periculum incurrant improbi religioſi propriæ regulæ, diſciplinæque transgreſſores effecti Primum affert Antonius Senenſis grauiſſimę religionis Chronicon texens, & cuiuſdam conuentus caſum referens, quam quoque adducit Martinus Delrius in ſuis magicis diſquiſitionibus, per hæc verba. *In conuentu S.N. accidit, vt poſt Completorium, refectionis locum ingrederetur, cui erat illius cura commiſſa; qui mox in ingreſſu videt illum fratribus circumquaque refertum: & illi cappas habebant indutas, & tanquam hora foret collationis faciendæ, & illam exſpectarent ſedebant. Accurrit ille ſine mora ad Priorem, & illud ei aperit. Prior fratrem delirum putat vel ſomnia narrantem: attamen dum vrgetur, vadit, uidet, & credit: & ille quoque turbatur, & rem mox confert cum monaſterij grauioribus Patribus, & prudentioribus: de quorum conſilio ſacras veſtes aſſumit, & ſacrum Chriſti corpus deferendo toto conuentu comitante, ſe illuc cõfert, & ad illũ ſermone directo, qui honoratiore loco ſedebat, eos adiurat; vt aperiant quinam ſint, & ad quid venerint, & quid velint, & vt ad hæc reſpondeant, illis præcipit in nomine illius Domini, quem geſtabat in manibus Vt autem, quando Prior coram illis comparuit cum venerabili Sacramento illi omnes aſſurrexerunt quidem, & capita inclinarunt, caputia tamen taliter demittentes, ut eum minimè uiderent, & hoc facto, iterum ſederunt: ita iuſſi à Priore, vt reſponderent ad propoſita, inclinarunt. Tandem qui inter eos uidebatur præcipuus reſpondens dixit: quod ipſi omnes fuerant eiuſdem Ordinis Religioſi, & pro maiori parte Magiſtri, Priores, Superiores, Baccalaurei, Lectores, & alÿs officÿs donati, & quod omnes damnationis ſententiam acceperant: quoniã ambitio multa, ſuperbia, inuidia, & alia huius generis uitia eos fecerant damnatione dignos. Sed quod diuina permittente clemẽtia, iuſſi fuerunt illuc uenire, ut eos, & uniuerſo Ordinis cultores commonefacerent, ut uocationi facerent ſatis. Nam illi*

Ant. Senẽ in Chron Mar. Delr l. 6. diſqu. Mag. c. 2. S. 3. Q. 3.

quia

quia minimè id præſtiterant, omnes damnati erant, & flammis cremabantur æternis. Et in ſignum huius cuncti in eos aſpicerēt. Et hoc dicto, omnes illi cappas aperuerunt, & ſinguli eorum flammis circumcincti, & incenſi niſi fuere, & tunc idem præcipuus, manu in menſa ſignum dedit, & ſic illa uiſio euanuit, & totus conuentus manſit timore conſternatus. Ecce horrendam Viſionem, ex qua (ſi vera eſt) conſtat religioſos iſtos, eo quod ſuę profeſſioni, & vocationi non facerent ſatis, æternis pœnis, & flammis addictos eſſe in æternum cremandos. Horribilem quoque aliam Viſionem huic ferè, ſimilem, ex literis cuiuſdam Sacerdotis fidei digniſſimi, refert idem Martinus Delrius per hęc verba. *Caſu accidit, ut acceptis tuis proximis literis loquerer cum Fratre N. philoſophiæ Profeſſore, qui in Salernitano Monaſterio fuit Superior. Is mihi narrauit Fratrem Tiberium hominem ſanctimoniæ laude præſtantiſſimum, qui ſæpius hoc ſanctitatis titulo fuit ſuperior, ſibi coram rem ita narraſſe. Cum quadam die ſub noctem Frater Tiberius, inuiſeret fratres, an in lecto de more accubuerint, tranſiuit per triclinium: ubi uidit pleraque lumina, & vocem audiuit hominis de ſuperiore loco legentis, uiditque pleroſque miniſtrantes. Tandem qui ſuperioris locum tenebat, facto ſuper menſam ſigno, ſic loquutus eſt: Ambitio, & crapula duxerunt nos ad tartara. Et nunc etiam ſupereſt uelut cicatrix in menſa perinde, ac ſi tacta eſſet.* Hæc Delrius terribilem ſanè caſum referens, quem ſi cum primo coniungas quam certò ſibi improbi religioſi propriæ regulæ, & profeſſionis tranſgreſſores pœnas æternas incurrant, clarius elicies. Mar. Delr vbi ſup.

20 Nec iure omitti poteſt euentus alius terribilis valde, imo, & terribiliſſimus ab ipſo Martino Delrio de monachis quibuſdam, gulæ, Venerique deditis, quorum alter à Diabolo adhùc in hac vita degens igne afflatus fuit, alter vero, etſi non tale n. ſubiit pęnam, pauore tamen nimioque terrore ab ipſo Cacadæmone fuit perterritus. Caſum per hæc verba, neque inelegantia refert Delrius. *In Flandriæ comitatu prioratus eſt. Tres ibi nomine tenus monachi degebant reganſones, & concubinarij Sua cuique, nec pudor ullus aderat, ſimul belluari, & libidinari. Quadam die in ſeram noctem compotatione protracti, unus, qui minus ſcelroſus, ſat (ait) Bacco, Verenique datum: Deo gratias ſaltem. Ego uero, ſubinfert alius procacior, Cacodæmoni gratias ago, & agendas cenſeo, cui operamur. Et cum reſu menſa relicta ruitur in cubilia. Singuli cum ſcorto uix decubuerant: ecce tibi* Ma. Delr Diſquiſit. Mag l. 3. p. 1. q. 3. ſec. 2

intriclinium,ut ianua reſerata, Dæmon magni, atri, & trucis viri ſpecie, habitu uenatorio, & cũ eo coci duo paruuli, obambulat, lectos circumſpicit toruo vultu Deinde horrenda uoce: Vbi qui mihi gratias egit? Adſum: referam. Lecto abſtrahit pauitantem, & fermè præ metu animam efflantem. Traditum coctis iubet infigi veru, & luculento igne probè aſſari. Parent promptè. Aſſat ur infelix, emoritur planiſſimè, cæteri ferè præ formidine; aſſi corporis nidore cubiculum impletur Demum venator ad ſuperſtites ſub ſtragulis trepidantes vix viuos. Digni vos etiam (ait) pari ſupplicio, nec deeſt voluntas mihi. Vetor vi maiore. Inuitus abeo, & moneo, reſipiſcite, aut manent terribiliora. Diſparent larua nec tamen his alijs animus redijt, vel uox, niſi clara iam luce. Vbi ſurrexere collegam inueniunt mortuum, (& ne viſum inane putes) plenè aſſum. Haud ſcio, an ab aliquot ſæculis quidquam ad exemplum vtilius acciderit, ſcio locum, & Ordinem, ſed vtrũque ſilentio inuoluo Hæc Delrius, tremendum ſatis, horribilemque caſum referens, quem ſi adductis iam adiungas, ſimulque cum teſtimoniis S Patrum, quæ hoc capite adduximus conferas, inuenies certè, integram, & inuiolatam regulæ, & regularium ſancti num cuſtodiam religiones, ipſarumque religioſos inæ ternum regnum cuſtodire: ex oppoſito etiam propriæ profeſſionis tranſgreſſores, ſibimet, totique religioni interitum parare. Hoc ipſum caput ſequens etiam de minoribus obſeruantiis ſedulò demonſtrabit.

21 Interim tamen mitiora exempla de alijs qui ob leues culpas Purgatorij pœnis addicti ſunt, hic placuit apponere. Hildebertus Epiſcopus, & Hugo Monachus ſcribunt in vita Sãcti Hugonis Cluniacenſis, ſæpe ab eo commonitum Durannum Monachũ qui poſtea Toloſanus Epiſcopus fuit, vt à ridiculis quibus malè aſſueuerat, ſe temperaret, prędicens fore, niſi ſe in hac vita corrigeret, vt poſt mortem tumentibus labijs, & ſpumoſo ore appareret. Obijt non emendato vit o. Apparet, vti prędixerat Hugo, Sacerdoti Siguino, proſerens ora tumida labiis vlceroſis. Petijt auxilium, vt è Purgatorio eripiatur; & per ſilentium ſeptem Monachorum per ſeptem dies accuratè ſeruatum Sancti Hugonis iuſſu, è pœnis Purgatorij ereptus eſt. Scribitur etiam in eius vita Monachum defunctum, nec dum humatum, duobus aliis Religioſioribus Monachis apparuiſſe, ac dixiſſe, duos ſolidos per licentiam ſacriſtæ ſub quo militabat, ſuo proprio expendiſſe arbitrio, dilatamque ſibi ex hoc requiem æternam. Abbati narrata res eſt, in

Hildebertus, & Hugo.

Ca-

Capitulo repetita, diſcuſſa culpæ grauitas, ne pro damnato flammis æternis oraretur. Inuenta eſt venialis, proinde, tum ſuffragijs ardentiorum precum, tum propenſiore eleemoſynarum largitione, quibus detinebatur vinculis ſolutus eſt. Cæſarius etiam ſcribit de Priore Cœnobij Clareuallenſis, qui quoniam valde ſollicitè ampliabat Monaſterij prædia, & de Sacerdote, qui cum puer eſſet, germano fratri obolum erat furatus, addictos Purgatorio. Heroltus quoque Dominicanus alium Religioſum narrat vſque ad diem iudicij mancipatum Purgatorio, quia tepide, & neglectim ad mpleuerat pœnitentias impoſitas. Cæſarius lib 12. Mir. c. 31. ſerm. 49.

Minimarum etiam obſeruantiarum cuſtodia ſuffulcit ordinem, earum verò contemptus religiones diſſipat.

CAP. VI.

1 Dilucidè ſatis capite præcedenti oſtendimus, regularem obſeruantiam, religiones ipſas, ipſarumque profeſſores, in ſuo nitore, viriditateque tueri: é conuerſo tamen regularis diſciplinæ contemptum, toti Ordini, eiuſque profeſſoribus, exitioſiſſimum interitum adducere. Verum enimuerò, ſciolus forſan aliquis, nec multum regulari diſciplinæ addictus, hæc ſolum de maioribus obſeruantiis, non de minoribus, aut minimis defectibus dictum putet. Vt verò de vtriuſque idem iudicium reſpectiuè habendum eſſe conſtet, ideo pro minimis etiam obſeruantiis tuendis caput præſens inſtituitur.

2 Et quidem minimarum etiam obſeruantiarum cuſtodiam totum Ordinem fulcire, earumque contemptum, totum etiam Ordinem euertere, adeò clarè Patres tradiderunt, vt nulla tergiuerſatione oppoſitum defendi queat. Clariſſima en verba Sancti Anſelmi Cantuarienſis Antiſtitis. *Certiſſimum eſt, quod in multis Eccleſijs experimento didicimus, quia in monaſterio, vbi minima diſtrictè cuſtodiuntur, vbi rigor monachorum inuiolabilis permanet, ibi pax inter fratres, & capituli proclamationes conquieſcunt. Vbi verò minimi exceſſus negliguntur, ibi totus Ordo* D. Anſel. Ep. 6. ad monach.

K 2 *paulatim*

paulatim diſſipatur, & deſtruitur. En Anſelmum, & intentum noſtrum, & illud certiſſimum eſſe, clarè proclamantem. Dixerat autem in antecedentibus. *Noſtra negligentia ſæpiſſimè incipit à minimis, in quibus nos callidus hoſtis ſolet decipere, cum nobis perſuadet ea non magni pendere. Inde namque ſequitur illud damnum execrabile, quod legitur: quia qui ſpernit modica, paulatim decidet.* Poſt alia hæc ſubiungit. *Si ergo de virtute in virtutem, & de profectu ad profectum vultis aſcendere; ſemper timete in ſingulis minimis Deum offendere. Non debetis conſiderare quàm parua res ſit, quam contra prohibitionem facitis, ſed quantum malum ſit inobedientia, quam pro parua re incurritis.* Hęc Anſelmus Ciſtrenſis Cœnobii regulares ſingulos monens, noſtrumque intentum clarè confirmans.

D. Bonau queſt. 18 c. regula. 3 Audiatur ad idem Seraphicus Bonauentura rem totam vnico verbo concludens. *Ordo, qui negligit modica, paulatim decidet* Nil breuius, certius, aut verius.

4 Clarius ille Florentinorum decus Antoninus; plurium etenim religionum miſerabilem caſum referens, dum lamentabilis huius ruinæ cauſam tradit, non aliam aſſignat, niſi minimarum traditionum, & obſeruantiarum contemptum, his verbis. *Præfata religiones, quæ cum magno feruore, & vita ſanctimonia initium habuerunt, minima negligentes, traditionum paternarum in proceſſu temporis paulatim defluxerunt, & exinanitæ ſunt vſque ad fundamenta in eis.* Hæc Antoninus. Quibus, minimarum obſeruantiarum cuſtodiam religiones tueri, earum verò contemptum ipſas perdere manifeſtè liquet.

D. Ant. 2. p. Ariſt. c. 15. §. 2. c. 23.

5 Idipſum quoque ſacræ Paginæ docemur teſtimoniis, quæ potiori iure de religioſis perfectionis regulam profeſſis, quam de ſæcularibus, qui ſolum communioribus legibus ducuntur, intelligenda veniunt. Primo etenim Cantic. 2. clamat Sponſus. *Capite nobis vulpes paruulas, quæ demoliuntur vineas: nam vinea noſtra floruit.* Vbi per vulpes paruulas Diuus Bernardus parua quædam peccata *ſpecie quidem virtutes, re autem vitia*: monachis inſidiantia intelligit. Eas verò capi clamat Sponſus (ait Honorius:) *Dum falſos fratres ad regulam iuſtitiæ corrigit, aut incorrigibiles de cœtu fratrum repellit, ne vineam ſuffodiant. ideſt ne congregationis Iuſtorum ſubuertant.* Quemadmodum enim paruæ quædam beſtiolæ vinearum vites importuno morſu rodentes, & fructu priuant, totamque vineam perdunt; ſic etiam praui religioſi minimas obſeruantias Ordinis negligentes, & ſe ipſos fru-

Cant. 2. D. Bern. ſer. 64 in Cant. Honorius

ctu

ctu diſciplinæ deſtituunt,& totam religionis ſtructuram diſſipant. Id ipſum ſecũdo Eccleſiaſticus comprobat,dum inquit. *Qui ſpernit modica paulatim decidet.* Quod quidem non ſolum in particularibus religioſis, ſed,& in congregationibus ipſis cordatus quiſque quotidiana experientia compertum repeiet. Ea namque religioſa congregatio, quæ minimarum rerum obſeruantia nitet, in florido quoque ſtatu religionis viget, quæ verò miſerè minima ſpreuit, in maximis quoque deliquiſſe, & tandem à perfectionis faſtigio cecidiſſe, manifeſtè conſpicitur. Optimè ad id quoque Salomon. *In pigritijs* (inquit) *humiliabitur contignatio,& in infirmitate perſtilabit domus.* Ac ſi diceret, quemadmodum vt ſæpius contingit, contignatio aliqua, vel tectum domus penitus corruit, ſi piger fuerit is,qui domum inhabitat,eo quod debitam reparationem impendere negligat, trabibus ex frequentia guttarum pluuię madefactis, ſic etiam religioſus ille, qui propter pigritiam,paruas negligentias negligit, tandem in baratrum perditionis humiliabitur. In quem ſenſum trahitur hic locus ab Hugone cum de regularibus vſurpans. In hunc quoque ſenſum exponit Caſſianus hunc locum, vt probet quod nemo ſubitanea ruina collabitur, ſed aut praua inſtitutione,aut per longam mentis incuriam Confirmat præterea ex illo Prouerbiorum: *Ante contritionem præcedit incuria:* (quamuis in Vulgata legamus: *Contritionem pręcedit ſuperbia.*) Sed idem eſt ſenſus vtriuſque: Eſt enim,ac ſi diceretur: Antequam religioſa domus, vel familia à ſanctitatis faſtigio cadat, pręcedit incuria obſeruantiæ regularis diſciplinæ, ex ſuperbia, quę eſt radix omnium malorum regulariter.

Eccl. 19.

Eccl. 10.

Caſſ. coll 6.c.17.

Proue.16

6 Hinc Patres monachorum anteſignani magno conatu, & affectu obſeruantias has paruas,ſeu minimas, regularibus commendant. Ex quibus magnus Baſilius in ſuis conſtitutionibus monaſticis monachos inſtruens,curam rerum minutarum,ſic monet. *Atque etiam intelligendum illud eſt debere pietatis cultorem, viliora etiam munera,magno cum ſtudio, magnaque cum animi alacritate,ſuſcipere: ſcientem,nihil minutum eſſe,quod Dei cauſa fiat ſed grande,& ſpirituale,& eiuſmodi, quod cælum nobis, & pręmia cæleſtia conciliat.* Optimè ſanè,& pulchra ratione fulcitum,quod,& à religioſi mente diſcedere non deberet, *nihil* ſcilicet eſſe *minutum, quod Dei cauſa fiat.* Alibi quoque ſcilicet in principio 2.tom.ſic habet. *Stude, ut maiorum virtutum compos efficiare, neque minoris tamen negligito.* Rurſuſque. *Nullum*

D.Baſi.in cõſt. monaſt.c.24.

Idem

omnino

omnino ſit erratum, quod paruipendas; quamuis illud tenuiſſima Beſtiola minutius ſit.

7 Ad idem intentum S. Ephrem Syrus nouitium monachum, circa obſeruantiam regulæ in minimis punctis, ſic monet *In Cœnobio agens à legitima, & Apoſtolica regula ne declinaueris. Quæ enim parua eſſe videntur debita, non afferunt exiguum, aut qualecumque detrimentum.* Quibus verbis, non ſolum minimarum obſeruantiarum cuſtodiam, *legitimam, & Apoſtolicam regulam*, vocat, ſed earum contemptum, magnum detrimentum afferre, totius ſcilicet Ordinis diſpendium (vt ex Patribus vidimus) monet.

S. Ephrē Ad hor. 1 ad nouit.

8 S. quoque Gregorius Nazianzenus, Theologus nuncupatus, non incongruè noſtri inſtituti aſtipulator affertur. Religioſam namque fœminam monens, qualiter ſe in minimis habere debeat, ſic docet. *Illud velim ne ignores, rugam vnam tibi turpiorem eſſe quam maxima vulnera ijs, qui in mundo viuunt. Quo maiore ſtudio tibi proſpiciendum eſt, ne quid profeſſione tua indignum admittas. Neque enim tam notabilem, ac conſpicuam in ſordidis, quam in puris, vniuſque, & eiuſdem coloris veſtibus, labes aliqua fœditatem habet.* Luce clarius innuens minimos defectus maiorem maculam religioſis afferre, quam maiores culpas vulgaribus ſæculi hominibus.

Nanzianz orat. 3. fæminas ſe ornantes.

9 S. Hieronymus Eccleſiæ iubar ſic iuuat noſtrum intentum in epiſtola ad Heliodorum. *Mens Chriſto dedita æquè, & in maioribus, & in minoribus intenta eſt; ſciens etiam pro otioſo verbo reddendam eſſe rationem.* Hęc ex Hieronymo.

S. Hier.

10 Accedit Magnus Pater Auguſtinus in epiſtola quadam regulares omnes exhortans, ſiue magna ſint, ſiue parua religionis inſtituta obſeruanda eſſe. *Hæc* (inquit) *ſaluberrima regula tenenda eſt, ut quæ nō ſunt contra fidem, neque contra bonos mores, & habent aliquid ad exhortationem vitæ melioris; ubicumque inſtitui videmus, uel inſtituta cognoſcimus, non ſolum non improbemus, ſed etiam laudando, & imitando ſectemur.* Generalia ſunt hæc Auguſtini verba, ſicque generaliter accipienda, vt omnia religionis inſtituta, ſiue maxima, ſiue minima *imitando ſectemur*, vt ipſe loquitur.

D. Aug. ep. 129

Sed clariſſimè idem Auguſtinus *in epiſtol. ad Seleucian.* ait: *Minuta plura peccata ſi negligãtur, occidunt.* Appoſitis etiam ſimilitudinibus *in lib. de Decem corol. ca.* 11. id ſic explanat. *Attendite, fratres mei, minuta ſunt, nō ſunt magna; nō eſt beſtia quaſi*

Auguſtinus.

Leo,

Leo, ut uno morſu guttur frangat; ſed beſtia plerumque minutæ necant, ſi proijcitur quiſquam in locum pulicibus plenum, num quia non moritur? non ſunt quidem maiores, ſed infirma eſt natura humana, quæ etiam minutiſſimis beſtijs interimi poteſt. Sic & modica peccata attendite, quia modica ſunt, & cauete, quia plura ſunt; quam minutiſſima ſunt grana arenæ? Si arena amplius in naui mittatur mergit illam ut pereat. Quam minutæ ſunt guttæ pluuiæ, non ne flumina implent, & domos deijciunt? Ergo iſta nolite contemnere.

11 Accedit Ioannes Caſſianus antiquus heremita, qui præter ea, quæ ſuperius adduximus, affert quoque alia propoſito noſtro congruentia. Sic ergo monet monachos circa paruas, aut leues negligentias in regulari diſciplina cauendas. *Si parua, aut leuia negligantur, corrumpunt ſigna uirtutum, & poſt hæc influunt imbre largiſſimo uitiorum ſtillicida paſſionum.* En fructus ex minimarum obſeruationum contemptu religioſis proueniens, corruptio ſcilicet virtutum & colluuies vitiorum. Caſſ. coll. 6. c. 17.

12 Satis quoque ad intentum deſeruiunt, quę Euſebius Emiſſenus homilia quadam ad monachos ſcripſit. *Exultat aduerſarius noſter, quando nos uidet maxima contempſiſſe, & in minimis poſtea uincit.* Vt vel hinc diſcant monachi, qui maiores obſeruantias ſolerti cura cuſtodiunt, minores quoque contemnendas non eſſe, ne gaudium, & exaltationem aduerſario noſtro præbere videantur. Euſ. Emiſ. hom. 5. ad monac.

13 Dulcifluus quoque, & Sanctiſſimus Doctor Bernardus, totius bonæ doctrinæ prædicator egregius, hanc etiam de minimarum obſeruationum cuſtodia monachis, ſępius intimauit. Et primo quidem in tractatu de ordine vitæ celebrem hanc, pro hac cauſa tuenda, ſententiam protulit. *Mens Deo dicata, ſic caueat minor uitia, ut maiora, quia à minimis incipiunt, qui in maxima proruunt.* Vtinam hæc à religioſa mente numquam caderent. In ſermone quoque quodam idem Bernardus talia habet ad intentum, vt vix credi poſſit, quàm ſeuera cenſura inurat eos, qui paruas negligentias corrigere non curant, *Cauete* (inquit) *deinceps fratres, ne quis parua reputet. Nemo dicat in corde ſuo leuia ſunt iſta, non curo corrigere, non eſt magnum ſi in his maneam uenialibus, minimiſque peccatis. Hæc enim dilectiſſimi impœnitentia, blaſphemia in Spiritum ſanctum, blaſphemia irremiſſibilis.* Tremenda ſanè, & omnium religioſorum auribus terrebilia verba, quibus Bernardus monachum contemnentem minima ſuæ religionis D. Ber. de ord. vit. c. fin. Id. in ſer. 1 de cōuer. S. Pau.

ligionis ſtatuta, impænitentem, blaſphemum, & irremiſſibilem compellare videtur. Ad hæc in ſermone alio exponens illud Ioannis. *Qui lotus eſt non indiget, niſi vt pedes lauet.* hæc habet ad propoſitum. *Lotus eſt, qui grauia peccata non habet; cuius caput, ideſt intentio, & manus, ideſt operatio, & conuerſatio munda eſt: ſed pedes qui ſunt animę affectiones, dum in hoc puluere gradimur, ex toto mundi non poſſunt, quin aliquando vanitati, aliquando voluptati, aut curioſitati pluſquam oportet, cedat animus, vel ad horam: In multis enim offendimus omnes. Verumtamen nemo contemnat aut paruipendat. Impoſſibile enim cum eis ſaluari: impoſſibile eſt ea dilui, niſi per Chriſtum Ieſum, & à Chriſto. Nemo (inquam) pernicioſa ſecuritate dormitet: declinans in verba malitiæ ad excuſandas excuſationes in peccatis: quoniam (vt audiuit Petrus ab ipſo) niſi lauerit ea Chriſtus, non habebimus partem cum eo.* Hæc, & alia plura ad intentum ex Bernardo excipi valent.

Io. 13. D. Ber. in ſerm. de cæn. Dñi.

14 Audiatur modo grauis author Cæſarius Præſul, qui monachum, ſic monet circa obſeruantias, etiam minimas religionis. *Cum ſumma humilitate, & ingenti ſolicitudine admonemus, vt non ſolum peccata criminalia caueamus, ſed, & paruas negligentias quotidie, quaſi venena Diaboli reſpuamus.* Satis clarè in his habemus intentum, ſimulque *paruas negligentias, quaſi venena Diaboli reſpuendas.* Pulchro etiam exemplo nauis, quæ etiam in portu conſiſtens minutis guttis ſubmergitur, rem totam declarat inquiens *Sicut nauis poſteaquam de pelagi fluctibus euaſerit, in portu ſentinata, ſeu cuſtodita non fuerit, de minutis guttis impletur, ac mergitur: ſic, & monachus deuictis huius mundi criminibus, quaſi periculoſis fluctibus, cum ad portum monaſterij aduenerit, ſi ibi ſubrepentia, minuta, & quotidiana peccata de animę ſuę ſentina exhaurire neglexerit, in ipſo portu monaſterij crimen incurrit naufragij.* Hæc velim ab omnibus religioſis in mentis promptuario recondi, vt vel ſic non ſolum grauia peccata, ſed minimos quoque defectus ſibi fugiendos eſſe nouerint. Clarius idem Cæſarius, eodem quoque Dionyſio teſte in ſermone quodam, ſic ait. *Qui ſola capitalia crimina cogitat, & contra ipſa tantummodo pugnare contendit, atque de paruis peccatis, paruam; aut nullam ſolicitudinem gerit, non minus incurrit periculum, quàm ſi maiora committeret crimina.* Hæc ille.

Cæſarius in homil. ad monachos apud Dió. Carth. de ref. clauſt. c. 6.

Id. apud Dió. ſerm 6. ad Dó. 1. poſt Natiuit.

15 Sed quis Seraphicum D. Bonauenturam pro re tam Sancta loquentem non deſideret? Multus igitur eſt ſanctus hic Doctor

ctor

ctor in monachis admonendis circa obſeruantiam regularem in minimis quoque inſtitutis. Et primo iam vidimus in hoc capite ipſum dicentem. *Ordo, qui negligit modica paulatim decidet.* Alibi quoque, ſic habet. *Nec minimum eſt contemnere minima, quæ non minimam moribus maculam, eò turpius neglectus habita ingerunt, quo vitari facilius cognita valuerunt.* In eodem quoque opuſculo, ſic. *Si curare parua negligimus ſenſibiliter ſeducti audenter etiam maiora perpetramus.* In Alphabeto etiam ſuo monachum, ſic inſtruit. *Time Deum offendere in minimis negligētijs, & defectibus.* Rurſus idem S. Doctor, dum de modeſtia religioſis neceſſaria loquitur, ſic habet. *Hæc, & ſimilia non ſunt, vt minima temerè aſpernenda.* Rationemque ſubiungit. *Clara non nunquam conuerſationis inſignia quædam in minimis obfuſcant ineptiæ. Plerumque, modicis paulatim per incuriam ſubrepentibus maculis, tota morum congeries inquinatur.* Demum in tractatu de ſpeculo diſciplinæ religioſum minima ſpernentem, tepidum vocat, & vt talem ab alijs dignoſcendum. *Tepidus* (inquit) *in conuerſatione, otioſa verba, & vanas cogitationes noxias eſſe non conſpicit: vitatis grandibus, reliqua omnia vix reputat imputanda.* Audiant hæc religioſi omnes, & ſi volunt eſſe quod dicuntur, Bonauenturæ verba timeant, & minimos defectus in obſeruantia regularis diſciplinæ omnino ſibi cauendos eſſe credant.

D. Bon. vt ſupra. Idem in proliſpec diſcip. Idem in ſpec. c. 6. Idem in Alphab. lect. 14 Idem de mod. Idem in ſpec. c. 5.

16 Pius quoque, & ſanctus author Dionyſius Carthuſianus non ſemel, ſed ſæpius intentum noſtrum confirmat. Sermone ergo 6. de Dom. 3. quadam, ſic dicit. *Iuſtitia noſtra* (ſcilicet monachorum) *eſt, vt ea quæ Ordinis noſtri ſunt, ſtrenuè obſeruemus, & vocatione hac dignè coram altiſſimo ambulemus. Sicque minora, imo, & minima, ſeruemus cum diligentia nobis poſſibili, ſicut maiora, & maxima. Dicit enim ſcriptura: Qui timet Deum nihil negligit. Itemque, qui negligit modica paulatim decidit.* Item ſer. 5. de Dom. 12. poſt Trinitatem, hæc habet: *Vitanda eſt nobis omnis conſuetudo mala, etiam in peccatis, quæ parua uidentur, ut in euagatione oculorum tempore diuinorum, in riſu, & leuitatis cuiuſque indicijs, & præſertim in fractione ſilentij. In negligentijs quoque in orando, pſallendo, meditando, & celebrando, confitendo, &c.* Et infra. *Quantumcumque etenim culpa modica uideatur, tamen in conſuetudinem ducta ualde grauatur.* Legatur ſermo 4. in feſto ſanctæ Catharinæ, vbi multa ad hoc intentum.

Dion. Ca. Idem.

17 Adſtat modo Sanctus Laurentius Iuſtinanus diſciplinæ monaſticæ deuotiſſimus, qui & regulæ obſeruantiam monachis ſuadens, ad minimas quoque neglıgentias cauendas extendi debere: ſic comprobat. *Qui enim in paruis negligens eſt, ſublimiũ donorum omnino indignum ſe facit, at qui in paruis fidelis exiſtit, ſpiritualium ditabitur multitudine gratiarum*. Appoſuit vobis, ò monachi, Iuſtinianus ignem, & aquam, vt qui in paruis negligentes eſtis, ſublimium donorum indignos vos faciatis, qui tamen in paruis fideles exiſtitis, ſpiritualibus ditemini gratiis.

Lau Iuſt de diſcip monach. ver. c. 8.

18 Dacrianus quoque Abbas inter Bibliothecæ Patres relatus, dum in ſuo monachorum ſpeculo, ipſos ad propriæ regulæ obſeruantiam promptè, fideliterque exequendam hortatur, adeo id præſtat, vt qui huic muneri libenter non incumbit, indignus monachi vocabulo, ab ipſo reputetur, vt nouerint monachi, etiam ad minimas obſeruantias, eorum curam extendendam eſſe. *Si quæ humilia, & ſimplicia ſunt contemnere audes, monachus non es ſi ſpirituali patri in omnibus, quæ mala non ſunt promptè, fideliterque obtemperare negligis, monachus non es. Si à diuino officio, & cęteris actionibus conuentualibus te libenter ſubtrahis, monachus non es.* Clarius inferius. *Si rem etiam exiguam dare, mittere, recipere, & tenere abſque ſuperioris ſcitu, permiſſioneque preſumis: ſi ordinationes ſanctę religionis quantumuis modica ſint parui facis, eaſque volens tranſgrederis, monachus non es.* Pulchrè certè, noſtroque propoſito congruenter ſatis. Vt Vero nouerint religioſi omnes, quantum ſibi malum aſciſcãt, cum minimas obſeruantias ſpernunt, ſimulque vitia, quę ob talem neglectum incurrant, ſubiungam ſanè, quæ pius hic Abbas in eodem opuſculo appoſuit; quibus, & intentum noſtrum, & ea, quæ ſuperius diximus maximè innoteſcunt. *Peruerſi* (inquit) *monachi, & delinquunt, & delinquere non oderunt, nec cauent. Leuiarum enim culparum, nec affectus extinguere, nec occaſiones vitare, laborant: libertatem laxioris vitæ deſiderant: à diuino officio, cęteriſque actionibus conuentualibus abeſſe gaudent: delicatum, ſuperfluumque cibum. aut potum percipere geſtiunt: opportunitates nugandi exquirunt: inordinati riſus ſolatia affectant: ſecularia audire: uana videre curioſa in ſuos particulares vſus accipere ardent. Propriamcomplacentiam, ineptam lætitiam, otium, vaniloquia, fabulas, geſtus incompoſitos, cæteraque huiuſmodi vitia, aut non eſſe vitia, aut vix eſſe vitia, iudicant,* ſine

Dacr. in ſpe. mon. in 5. t. Bib

Idem ibi.

Id. ẽ Dacr ad ſi opu

ſine ſcrupulo conſcientiæ eâ admittunt. Nimirum inſenſibiles effecti, vulneribus acceptis, ſe ſanos exiſtimant; obidque, nec mala ſua plangere, nec uitam corrigere ſtudent. Sed quid dicunt? Non ſunt (inquiunt) vulnera, aut ſi ſunt vulnera admodum parua, & ferè nulla ſunt. O monachos infelices, ò monachos dementes, ò monachos non monachos! Nam quantumlibet parua uulnera videantur, quia tamen nec cauent, ne ea ſuſcipiant, nec poſtquam ſuſceperint, debitam curam adhibent, omninò mortifera redduntur. Vt interim omittã, quod etiam ex tali negligentia frequenter ipſi in ſuperbiam, rebellionem, inobedientiam, murmurationem, furorem, detractionem, odium, inuidiam, contemptum, & alia enormia peccata corruunt. Audiant hæc, & obſtupeſcant negligentes religioſi (ſi qui ſunt) & in poſterum minimarum obſeruantiarum ſe cultores exhibeant, ne in ſimilia miſerè cadant. Vnde idem Dacrianus, ſic tandem concludit. *Noli frater, noli hoc imitari: nec ex veris Crucifixi diſcipulis, & dilectis Dei amicis ſunt, ſed nec poterunt, quandiu non deſierint eſſe tales, quales ſunt.* Vt ergo Crucifixi diſcipulus iure nomineris, neceſſe tibi eſt in minimis quoque regulæ obſeruantiis ſectatorem te præbere. Id. ibid.

19 Nec grauabor ſanè, quæ duo Benedictini monachi circa præſentem cauſam, de minimis obſeruantiis à regularibus excolendis tradiderunt, in medium proferre. Alter eſt pius auctor Ludouicus Bloſius, (niſi forte ſit idem cum Dacriano relato, vt quidam putant) qui adeo minimarum obſeruantiarum Ordinis zelator fuit, vt monachum illarum contemptorem monachi nomine indignum cenſeat. Sic verò loquitur. *Si paruipendes conſtitutiones, & ordinationes ſacræ religionis, quantumuis paruæ ſint, monachus non es.* Alter eſt grauiſſimus, Trithemius Abbas, qui comparans monachum aureo vaſi, in quo nullus næuus, nullaue macula à Principe admittitur. ſic loquitur. *Parua in aureo vaſe macula multum in conſpectu potentis diſplicet: ſi curuum ſit fictile, nemo deteſtatur. Monacho delinquente in modicis, clamor multorum contra illum ingens oritur quoniam aureo conuerſatio eius comparatur.* Hæc Trithemius antiquiorum patrum doctrinã ſequutus, manifeſtèque monachos monens, vt paruas negligentias, quæ eorum ſanctitatem maculant, non ſpernant. Bloſius in ſpe. mon. Tri hom. 12. de mõ.

Harum autem minimarum obſeruantiarum eximiam zelatricẽ B. Magdalenam de Pazzi in medium producere æquum erit. Etenim prout in vita ſua *cap:64* habetur. *Quando inchinaua la teſta* B. Magda de Pazzi.

Digitized by Google

al recitare Gloria Patri, & Filio, &c. *Faceua un' atto tanto intenſo di porgere la teſta al carnefice per la gloria di Dio, che una volta, come ſopra è detto, rimaſe in tal penſiero eſtatica: & altre uolte fù auuertito dalle ſue Nouizie, che in tal'atto diueniua, per queſto penſiero, pallida, e tremante, come ſe fuſſe in atto di martirio.* Et vltra. *Non ſolo recitaua le diuine lodi, e gli ufficij con allegrezza, e diuotione, che ſopra è narrata; mà haueua ancora un particolar zelo, che da tutte le creature, e ſpecialmente nel ſuo Monaſtero, dalle Monache ſi recitaſſero in Coro i diuini ufficij con ogni affetto, e riuerenza maggiore. Perciò, quando ſentiua il cenno della campana, che chiamaua al Coro, faceua conto, che fuſſe la uoce di Dio, e diceua all'altre, che ſeco ſi trouauano:* Ecco la voce di Dio, che ci chiama, non laſciamo d'vdirla, nè d'eſeguire quel, che vuole da noi; andiamo à lodare Dio. *E ſe uedeua, che alcuna fuſſe negligente nell'andarui, ò che per piccola occaſione lo laſciaſſe, ne ſentiua grande amaritudine, e quando le ſi porgeua occaſione, glie ne daua lume. Medeſimamente ſe uedeua, che gli ufficij s'affrettaſſero, diceua:* A me non dà il cuore di ſpedire le diuini lodi, come ſi ſpediſcono l'altre faccende del Monaſtero. Ecce quam ſedulè etiam minimarum obſeruantiarum cuſtodiæ addictiſſimam eſse hæc Beata Virgo ſe aliis oſtendebat.

20 Nec mirum ſanè adeò ſollicitè pro minimis obſeruantiis cuſtodiendis hos Patres ſedulò ſe præbuiſſe zelatores. Religio namque in illarum obſeruantia præcipuè verſatur. Hinc aliqui religionem, tàm pro ſtatu, quàm pro virtute per huiuſmodi paruas obſeruantias (cæremonias intelligo) definiunt, ex quibus Albinus Flaccus, ſic. *Religio eſt, quę ſuperioris cuiuſdam naturę, quam diuinam uocant, curam, ceremoniaſque affert.* Angelicus quoque Doctor. *Religio eſt, per quam homines Deo cultum, & reuerentiam exhibent,* Laurentius etiam Iuſtinianus ferè eodem modo, ſic. *Religio eſt, quę cuique ſuperiori curam, caremoniamque affert.* Hinc quoque Seraphicus Bonauentura cæremoniarum obſeruantiam ſæpius religioſis intimauit. In ſpeculo diſciplinæ, ſic habet de cœremonioſa inclinatione loquendo. *In inclinatione debet deuotio apparere, ut fiat humiliter, & profunde. Non eſt deuoti ſed pigri, rigido ſtante corpore; tenui motu corporis inclinare Eſt enim corpus, depreſſis aliquantulum renibus, adeo demittendum, ut ipſum ferè ſuper genua, brachijs interpoſitis reclinetur.* Alibi quoque qualiter religioſi verſum;

Alb. Flac in Dia de Alhec.

D. Th. 2. 2. q. 81. a. 1. Laur. Iuſt de inſtit. c. 2. D. Bonau. in ſpecul. diſc. p. 1. p. 2. c. 9.

Gloria

Gloria Patri. vel ſimilem memoriam Trinitatis Sanctiſſimæ, inclinati dicere debeant,ſimulque imperfectum regularium quo ad hoc vitia taxando, ſic docet. *Quando poſt pſalmum, vel hymnum Sanctæ Trinitati reuerentia exhibetur,humiliter,& decenter inclinent. Tunc enim tardius ſurgere, ſegniter, ac deformiter inclinare,(vt quando corpore quidem demiſſo ſufficienter, vultus tamen indecenter erigitur, oculis erraticè circumlatis; imperfectè quoque ad memoriam Trinitatis inclinationis venerationem exſoluere (quaſi ſit honoris differentia in Perſonis) irreuerentiæ arguit.* Alio quoque loco ſimile vitium in religioſis reprehendit,ſimulque quandam Reuelationem Beatæ Virginis ad hoc intentum adducit. *Sunt* (inquit) *qui culpabili admodum remiſſione traducti hũc reuerentię cultũ Domino ſubtrahentes euacuant; dum aut reſident prorſus,vſque poſt factam memoriam Trinitatis, aut tunc etiam ſurgunt,& ſedili eleuando intendunt,quando fuerat inclinandum, aut ex negligentia non inclinant.* Poſt hæc ſubiungit Dei genitricis Reuelationem ſic. *Quantũ tamen ſit hęc noxa detimenti B. Dei Genitrix ſeniori cuidam in choro pſallentium fratrum indicaſſe refertur, quæ inclinãtibus ad ſanctæ memoriam Trinitatis ſuum ipſa filium ſingulis offerebat: quemdam verò minimè inclinantem verſo ab eo uultu, ueluti indignum hac gratia pertranſibat.* Hac forſan de cauſa, idem Bonauentura ſpiritu Dei agi, eos, qui cæremonias religionum obſeruant, eos vero,qui illas reſpuunt, ſuperbos, & fatuos eſſe docet, inquiens. *Proinde,qui Spiritu Dei aguntur, moralibus documentis intendunt,quæ tamen ſuperbi, & fatui contemnentes, nunc ſuperſtitiones,nunc cæremonias uocant, aut certe calumnijs fucatis impugnant.* De iſtis etiam (vt puto) Ioannes Rusbrochius loquitur,dum inquit, improborum regularium vitia lamentans. *Si quis inter eos ſit pietati deditus,ſimplex, & timens Deum, & qui Patrum inſtituta,ac canonem monaſticum obſeruare velit, illum habent contemptui.* Maximè quoque de his loquitur Lanſpergius ſerm.3.in ſolemnitate ſancti Michaelis dicens. *Deuotio, & reuerentia faciunt, vt veniæ,genuflexiones, ſupplicationes, & inclinationes noſtræ,non ita perfunctoriæ, atque ſteriles, & ita pene ſint mortuę, hoc eſt, intentione, ac Spiritu carentes (ſicut quorumdam eſſe timeo) ſed viuæ, atque ex pietatis, deuotioniſque feruore, quaſi modo primum genitæ, ſiue elicitę, per intentionem tunc vrgentem Deo offerantur, atque in eum referantur.* Debent ergo Sancti,pijque religioſi, his,& alijs Diaboli retibus ſuperatis,

Idē in eo. ſpec. p.5. c.11.

Idem ſup. c.9.

Idē ibid.

Idem in p.4l.ſpec.

Rusbr. in tabernac. c.123.

tis,

tis, ad normam ſui Ordinis attendentes, omnes obſeruantias, ſiue maximè ſint, ſiue modicæ, eas præcipuè, quæ ad Cultum Dei, Sanctorumque reuerentiam ſpectant, quaſque cæremonias vocant, ad vnguem integré, fideliter, promptéque cuſtodire. Ad quod maxime induci poſſunt verbis Ioannis Nider in tractatu 2. cap. 22, dicentis. *Quando reformatio non incboatur cum cęremonÿs poſtmodum uix ſe permittunt religioſi ad altiora ſubleuari*
Io. Nider Vt ergo oppoſitum accidat, neceſſe eſt pios, ſanctoſque regulares cæremoniis plurimum addictos eſſe.

21 Diuina quoque viſione poterit regularibus innoteſcere, quantum paruæ iſtæ negligentiæ in regularibus obſeruantiis ipſis noceant. Fertur enim de Hugone Victorino, pio alias, & religioſo Doctore, magnam pœnam ſubiiſſe poſt mortem, eo quod diſciplinas, quas communiter religioſi ſuſcipiunt, ipſe renuiſſet.
Io. Nider Caſum per hæc verba refert Ioannes Nider tractatu tertio de fructibus religionis cap. 8. *Diſciplinas regulares apud religioſos conſuetas deuotus, & literatiſſimus Hugo de S. Victore, propter teneritudinem corporis in vita aliquando fugiſſe legitur, cum generaliter inferebantur conuentui. Vnde poſt mortem, quando ſtatim eius anima ad cœlum aſcendere debuit, uix aliquod Dæmoniorum (quorum caterua magna in via aſtitit) euadere potuit, qui ei alapam non infligeret.* Ex quo liqueſcit, quod pro diſciplinis regularibus, quas omiſit, Diabolicas alapas ſuſtinuit.

Hinc religioſus quidam, qui minus modeſtè in lecto iacuiſſe repertus eſt, Beatiſſimæ Virginis Mariæ fauorem, quem aliis ſociis ipſa præſtabat, obtinere non meruit, prout ex Patrum Dominicanorum hiſtoria, & Siluano Razzo *lib. 3. de miraculis Beatæ*
Hier. Gra *Virginis num.* 45. refert *in ſua diſciplina regulari* circa illa verba Regulæ Carmelitarũ *cingulo caſtitatis* noſter Hieronymus Gratianus, ſic. Leggeſi nell'hiſtoria di San Domenico, che venendo quel Santo dal Choro doppo Matutino, vidde nel Dormitorio tre Vergini riſplendenti, vna delle quali haueua in mano vn vaſo di Chriſtallo con acqua benedetta, l'altra vno ſpargolo, e la Signora di quelle andaua aſpargendo tutte le Celle de'Frati, mentre eſſi dormiuano, e trapaſſonne vna ſenza gettarle l'acqua, e deſiderando San Domenico ſapere chi loro foſſero, ſi gettò loro à piedi, e dimandolla del ſuo nome; riſpoſe la Signora; queſta è Cecilia, e queſt'altra è Caterina; & io ſono quella, alla quale ogni notte, cantate nella Salue; *Aduocata noſtra*; e tengo cura de' miei Frati mentre dormono; mà il Frate di quella Cella non giace in letto

in

in quel modo, e con quella modeſtia,che conuiene; Et era così la verità, come egli ſteſſo confeſsò poi à San Domenico.

Addam & ad intentum congrua, quæ Laurentius Beyerlinck *in Theatro vitæ humanæ tomo 6.verbo Religioſus Religio* ex Surio in vita S.Roberti de ipſo ſic refert. *Nocte quadam S.Robertus Abbas Monaſterij Ordinis Ciſtercienſis in Anglia vidit malignum hoſtem ad chori aditum conſiſtere, & conari quidem ſæpius ingredi,ſed fruſtra tamen. Habebat formam ruſtici præcincti,longis ijſque nudis tibijs,ferentis à tergo ſportulā,& ad pectus lignum funibus innexum. Cœpit porrò producto collo circumire chorum, oculos in fratres attente conijcere, ſi quid forſitan poſſet ſibi gratum in aliquo cernere. At, viro Dei inſtantiùs orante, & fratres à torpore excitante, improbus explorator diu fruſtra expectans, cum nihil ſe proficere videret, indignabundus ad chorum fratrum Conuerſorum ſe contulit,illic quoque cunctos curioſè contemplans. Si quos videret ſomnolentos, cachinnans ſpreuit: ſi noxijs cogitationibus occupatos, mirum in modum tripudians applauſit. Tandem inter nouitios reperit iuuenem quendam animo ad illicita euagantem; nec niſi ſolo corpore illic præſentem, immo etiam clandeſtinam fugam meditantem. Animaduertens igitur illum ſuæ ſortis eſſe, fuſcinula apprehenſum in fiſcellam ſuam coniecit,& celeriter inde ſe præripuit.Cernens id vir ſanctus,multum pro illius ſalute anxius, & ſollicitus, mane diligenter eum iuſſit inquiri. Sed ille ante auroram vagus,& profugus, excuſſo ſuaui iugo Chriſti,ſecutus erat inimicum. Adiunxit autem ſe hominibus ſceleratis, dedituſque latrocinijs nondum poſt captus eſt,& capite plexus miſerrime e vita exceſſit.* Hæc ille. Ex quibus facilè innoteſcit quam ſedulè ſollicitus explorator Zabulus minimas etiam culpas in diuini officij miniſterio commiſſas exquirat.

Laurentius Beyerlinck.

22 Nec iure omittere potui, vt quæ de omnium cæremoniarum obſeruantia in genere, dicta ſunt, ſpecialiter quoque paucis, ad illas,quæ in officio ſacro Miſſæ, ritu Eccleſiæ obſeruari debent,applicarem. Lamentabilis etenim quorumdam, vtinam ſæcularium,& non regularium quoque Sacerdotum, quoad hoc, vitioſa corruptela ſæpiſſimè cernitur. Tanta enim celeritate, indeuotione, & irreuerentia tremendum Euchariſticum ſacrificium tractant,vt cæremonias ad ipſius celebrationem ab Eccleſia inſtitutas, penitus vilipendant. Intolerabilis abuſus, corruptela, diabolicumque contagium,magnā partē miniſtrorum

Dei inficiens. Sacratiſſimum omnium officium aliqui Sacerdotes ſic peragunt, vt aliis prophanis actibus non diſſimile credere videantur. Neſcio prorſus quantum apud iſtos ius illud natura quoque duce, præſcriptum *ſancta ſanctè tractanda ſunt*, valeat.
D.Auguſt ſer 151 de temp. Conquæritur D. Auguſtinus (quod, & ipſe inquit: *Valde dolendum eſt*) quod aliqui ad Eccleſiam venientes, *cogunt Presbyterum, vt abbreuient Miſſam, & ad eorum libitum cantet*. Conquæri, & nos poſſumus, Presbyteros multos eſſe, qui ſic Miſſarum ſolemnia abbreuiant, vt deuotionem à piis ſæcularibus penitus tollant, nec ſine ſcandalo è templis eiiciant. Conquæritur
Idem ibi. de iſtis idem Auguſtinus, quod, *Vnus punctus diei ad Dei officiũ, & reliquum diurnum ſpacium cum nocte ſimùl, ad eorum deputetur Voluptates*. Quid inde? Niſi quod idem S. Doctor ſubiũxit. *Non ſolum, qui hæc faciunt, ſed etiam, qui conſentiunt facientibus pereunt*. Quæ ideo dixit, vt Prælati, & Superiores tantum flagitium non permittant. Audiatur de hoc Bernardus. *Monachus ſacris altaribus, ſi ſacerdos eſt, tanquam vnus ex ſummis*
D.Ber. in ſpe mon. *Angelis in ſpiritu totus aſſiſtat*. Qualiter ergo ſummi Angeli officium exhibet Sacerdos, ſi totus, dum Miſſam legit, ſui muneris grauitate oblitus, corde tendit, vt citò finiat, quantocius abſoluat, & ad ſæcularia, prophanaque negotia mox reuertatur?
Vellem certè, plures tantumdem temporis in ſacroſancto miniſterio inſumerent, quantum in quacumque corporis refectione, aut neceſſitate ipſius ſubuenienda, detinentur. Sed proh dolor! Plus apud iſtos valet quælibet corporalis vtilitas, quam ſacratiſſima actio omnium ſacratiſſimarum excellentior. Audiant, & Seraphicum Doctorem. *Altaris miniſterium ob reuerentiam cor-*
D.Bon. in ſpec. p. 1. p. 2. c. 11. *poralis præſentiæ Saluatoris, munditiæ, reuerentiæ, diligentiæ, honeſtatis, & circumſpectionis ſtudium ſpeciale requirit*. Et inferius, ſic. *Si agendis miniſterÿs Regis ſtudioſiſſimam homines cu-*
Idem ibi. *ram impendunt, quantum putes æterni Regis miniſterÿs impendendam?* Nouerint ergo Sacerdotes Domini regulares præſertim, eam eſse ſui muneris curam, vt tremendum Miſſæ ſacrificiũ ea honeſtate, decentia; & reuerentia tractent, tam ſtrictimque cæremoniarum obſeruantiæ incumbant, vt cæleſtis Principis miniſtri rectè famulantes cenſeantur. Quin eam ob cauſam, quod aliqui indecenter tam ſanctum miniſterium peragant, à tam ſancta menſa aridiores, & macilentiores exire tradit D. Dionyſius
Dió. Car ſer. Carthuſ. ſer. 5. de Paſcha per hæc verba. *Sic imus de die in diem, & fortè macilentiores, & aridiores, de opulentiſſima, pinguiſſima*

deli-

delicatiſſima menſa recedimus, quam ad eam acceſſimus, quia irreuerenter, incuſtoditè, intimoratè, ingratè habemus nos. Cur nõ terrent nos Apoſtoli verba. Probet ſeipſum homo, &c. Meritò proinde Conciliũ Aquiſgranẽſe 2. *ca.* 132. & Rauenatẽſe 4 *Rubr* 12 deuotionẽ in Miſſæ ſacrificio peragendo grauiſſimè cõmendãt.

Idem quoque de ſeruitio Chori, opere quidẽ tàm grato Deo, quàm Religioſorum proprio dicere oportet. Pro quo etiam notabilem hunc caſum noſter Hieronymus Gratianus *in diſciplina regular. in cap. 4 de orat. vocali* § 1. *de Horis Canonicis*, ſic refert: *Voglio raccontare vna coſa accaduta à i noſtri tempi in vn Conuento del noſtro Ordine. Erano ſoliti dire il Matutino, la ſera, e lo ſonauano con le campane à mezza notte: vna volta ritornando il Sacreſtano da ſonarlo, ſentì, che nel Choro cantauano l'Inuitatorio, e ſi merauigliò, penſando, che i Frati ſi fuſſero leuati à Matutino perche non ſoleano farlo, & aprendo la porta del Choro, vide le ſedie piene di Frati con le cappe molto bianche, mà le mani, e faccie loro erano oſſa ſpolpate di morti; ſpauẽtoſſi, e quello, che faceua l'offitio, chiamollo, dicendo. Pare à voi, che ſtia bene, Padre, che ſi ſoni à mezza notte il Matutino, e non ſi leuino à dirlo, ingannando il popolo? Non faceuamo così noi altri antichi Frati di queſto Conuento. Apparecchiateui, Padre, per la diſciplina, la quale gli diede, e tale con certe verghe di ferro, che il pouero Frate ſe ne morì frà tre gioni per lo ſpauento, e per il dolore delle percoſſe; e di lì auanti non ardirono i Frati laſciare di leuarſi la mezza notte al Matutino.* Nec mirum tã ſollicitè Patres iſtos defunctos curaſſe, quod eorum ſucceſſores media nocte pro matutino recitando ſurrexiſſent. Eſt enim pia quorumdam opinio, de qua Caſſiodorus *in pſalmum* 18. ad eum verſum, *Media nocte ſurgebam*, arbitrantium media nocte Chriſtum eſſe vẽturum ad iudicandum mũdum. Quod etiam innuere videtur Paulus 1. *ad Theſalonicenſes*, 5. dum dicit: *Dies Domini ſicut fur in nocte venit*, & ipſe Chriſtus Matth. 25. in parabola Virginum illis verbis: *Media nocte clamor factus eſt.* Meritò ergo Religioſi iſti reprehenſibiles erant, qui laudabilem Eccleſię conſuetudinẽ à primordiis ipſius originem ducentem, iuxta Nicephorum *lib.* 3 *cap.* 17 non obſeruabant.

HierGra

Niceph.

Caſſiod

22 Iam verò, quid forſan aliqui, culpam ſuam palliantes, ad excuſandas excuſationes in peccatis; dum pro minimis obſeruãtiis religionum ab ipſis, neglectis arguuntur, reſpondere poſſunt? Primo enim plures minimos hos defectus committere non re-

M nuent,

nuent, eoquod cum minimi ſint, parum, aut minimum de illis
curant dum putent. Sed iſti à Patribus adductis culpabilis negli-
Baſil. vbi ſup. gentiæ arguuntur. Ex D. etenim Baſilio habent. *Nihil minu-*
Ephr. vbi ſup. *tum eſſe, quod Dei cauſa fiat*. Ex S. Ephrem, quod quamuis hæc
parua ſint *non afferunt exiguum, aut qualecunque detrimentum.*
Bern. vbi ſup. Ex D. Bern. audiunt iam, hoc eſſe: *Blaſphemiam in Spiritum*
Sanctum, blaſphemiam irremiſſibilem. Rigidiſſima ſanè verba,
Bern. vbi ſup. ſed à D. Bern. prolata. Rurſumque: *Impoſſibile eſt cum ijs ſal-*
Cæſ. vbi ſup. *uari* Ex Cæſario: *Paruas has negligentias, quaſi venena Diaboli*
reſpuendas eſſe. Ex Bonauentura: *Minima hæc non minimam*
D. Bonau vbi ſup. *moribus maculam ingerere*. Ex Dacriano: *Monachum non*
Dacr. vbi ſup. *eſſe, qui ordinationes ſanctæ religionis, quantumuis modicæ ſint,*
parui facit. Rurſumque; *Quantumlibet parua vulnera videan-*
tur, quia tamen, nec cauent, ne ea ſuſcipiant, nec poſtquam ſuſce-
perit, debitam curam adhibent, omninò mortifera redduntur.
S. Cyrill. 12. de ado Tandem contra iſtos militat celebris illa ſentētia S. Cyrilli duo-
decimo de adoratione: *Nihil eorum, quæ ad Dei cultum perti-*
nent exiguum æſtimari debere.

Maximè tamen iſtis præ oculis obijcienda grauitas pœnæ, quam Deus propter peccata venialia infligit. Nam vt omittamus ex Sacra ſcriptura ſæpius conſtare propter leuia peccata mortis pœnam inflictam aliquibus, prout de Propheta illo à Leone percuſſo 3. *Reg*. 20. Oza, Iuda Machabæo, & alijs refertur; ex vitis Patrum habetur, quendam Anacoretam ſanctum in Neapolitano deſerto à fera deuoratum propter veniale peccatum. Vnde
Henricus Suſo. Henricus Suſonius cap. 23. de Rupibus dixit: *Crede mihi, ſi quis exploratum haberet quanta luenda ſit pœna ob minimam, quæ inuito Deo ſumitur, naturę oblectationem; prius quā vel veniale perpetraret culpam, potius quotidie caput ſibi amputari, ac nouam inferri mortem ſineret*. Alij quoque propter ſimilem leuem culpam miſerandis morbis, & grauiſſimis ſupplicijs, à Deo puniti ſunt. De Abbate Paulo id nobis diſertè protulit Caſſianus *collatione* 7. *cap*. 26 Et *cap*. 27 loquens de Abbatis Moy-
Cæſarius. ſis veniali culpa ſcribit. *Cum ipſe quoque ſingularis, & incomparabilis vir eſſet, ob reprehenſionem vnius ſermonis quem contra Abbatem Macharium diſputans paulò durius protulit, quadam ſcilicet opinione preuentus, tam diro confeſtim eſt traditus Dęmoni, vt humanas egeſtiones ori ſuo ſuppletus ingereret. Quod flagellum purgationis gratia ſe Dominus intuliſſe, ne ſcilicet in eo vel momentanei delicti macula reſideret, velocitate curationis*

eius,

eius, atque authore remedij demonſtrauit. Nam continuò Abbate Macbario in oratione ſubmiſſo, dicto citius nequam ſpiritus ab eo fugatus abſceſſit. De piiſſimo Gerardo ſcribit Odo Cluniacenſis Abbas *lib.1.cap.* 10 cæcitate percuſsum à Domino eo ſolum quod puellam quandam aſpexiſſet. Similiter Beatum Eleazarum comitem manu ipſa Chriſti vulneratum legimus poſtquam etiam graui morbo correptus fuiſſet, quia ſub Rege Neapolitano penè coactus, quippe Dominus eius, militauerat contra Imperatorem. *Sic* in eius vita dicitur audiſſe Chriſtum ſibi dicentem: *Scias Eleazare in hoc bello cui armatus affuiſti expoſitum te fuiſſe amittendi gratiam meam; ſed quia eius te pœnitet, volo te flagellare:* tum ille inclinauit ſe, cœpitque dicere pſalmum quinquageſimum, ad ſingulos autem verſus Chriſtus eum ter, vt ſolitus ipſe erat, in dorſo fortiter cecidit. Grauiſſimis etiam Purgatorij pœnis cruciatos plures fuiſſe facilè reperiet Lector in Sancto Gregorio *lib.4.Dialog. cap.* 50. & 51. Petro Damiano *epiſt.* 15. *ad Carolum*. Sancto Vincentio *ſermone de aqua benedicta.* Thoma Cantipratenſi *lib.* 2. *apum cap.* 16.§.5, Cæſario *lib.*12. *cap.* 31. & Hiſtorijs Religionum, quorum aliqua exempla ſparſim in hoc opere inſerimus. Vbi iam ergo ſunt tepidi Religioſi qui culpas leues, eo quod leues ſint, contemnendas eſſe dicant?

Odo Cluniacenſis

23 Alii ſecundo conſuetudinem, melius dicam corruptelã, qui dicunt paruas has negligentias defectus non eſſe, opponunt. Sed hi audiant Auguſtinum dicentem: *Solet recta opinio prauam corrigere conſuetudinem* Rurſumque: *Peccata quamuis magna, & horrenda cum in conſuetudinem venerint, aut parua eſſe, aut nulla creduntur: vſque adeo, vt non ſolum non occultanda: verumetjam prædicanda, diffamandaque videatur.* Rurſuſque: *Nolite fratres mei contemnere peccata, in quibus forte conſuetudinem iam feciſtis Omne enim peccatum conſuetudine vileſcit, & fit homini quaſi nullum ſit.* Audiant quoque Bernard. ſuper Cantica dicentem: *Abſcidatur ferro acutæ conpunctionis vlcus inueteratæ conſuetudinis.* Et Iſidorum ſic. *Conſuetudo authoritate cedat: paruum vſum lex, & ratio vincat.* Audiant, & Ciprianum ſic dicentem. *Conſuetudo ſine veritate, vetuſtas erroris eſt: propter quod relicto errore ſequamur veritatem: ſcientes, quod veritas vincit, ueritas ualet, & inualeſcit in æternum: & uiuit, & obtinet in ſæcula ſæculorum.* Maximè tamen attendant, quę circa præſens intentum de minimis obſeruantiis cuſtodien-

D. Augu. de doc. Chriſt.
Aug in Enchir. c. 82.
Aug. in ſer. domi. quar. adu.
Ber. ſup. Cant.

dis, conſuetudine in contrarium non obſtante, Bonauentura Seraphicus in ſuo ſpeculo dixit. *Si plurium opponas ineptias in præmiſſis. Habet æmulos plurimos vitium, rariſſimos diſciplina. Non à pluribus, ſed ab honeſtioribus forma ſumenda eſt* Vel ſaltem ethnicum Senecam auſcultent, ca. 2. de beat. vit. *Quæramus quid optimè factum, ſit non quid vſitatiſſimum: & quod nos in poſſeſſione fœlicitatis conſtituat, non quod vulgo peſſimo veritatis interpreti probatum ſit.* Non ergo ſapienti excuſatione iuuari poſsūt religioſi, dum minimas obſeruantias ſuæ religionis ſpernunt, ſub prætextu prætenſæ conſuetudinis, vel corruptelæ introductæ.

D. Bon. in ſpec. p. 1. p. 2. c. 11.

Seneca.

24. Craſſiori tandem Minerua alii tertiò reſpondent, qui, dū de negligentia in paruis, aut minimis obſeruantiis, regularibusue cæremoniis, aut aliis reprehenduntur, dicunt: Non eſt hoc peccatum mortale: vel: Non obligamur ſub mortali peccato ad iſtas paruas, ſeu minimas obſeruantias Ordinis. Sed iſti audiant, quæ Ioānes Lanſpergius Carthuſianus de talibus religioſis dixit: *Poſt concupiſcentias noſtras multi imus, & ubi nobis leuiſſimum foret deſideria noſtra frangere, fatigamur, immortificationem noſtram vbique in collo circumferentes; hoc uno turpi uerbo etiā plerique excuſantes. Non eſt (inquiunt) hoc peccatum mortale. O ſi Dei, uel cuiuis ineſſet timor, ſi diuinæ præſentię ęſtimatio, nulla occurret ei diſputatio, mortale ne, an ueniale eſſet peccatū! Quandoquidem vnum perinde, ac alterum uitaremus: quippe cum nullum ſit peccatum, quod non execretur Dei timor.* Sanè neſcio quo pacto rectè iſti ſentiant de perfectione ſtatus religioſi. Illa etenim, vt ſegregati à ſæcularibus, non ſolum communia præcepta Decalogi, aut Eccleſiæ, ſed etiam obſeruantias Ordinis, quantumuis minimas reuereri tenemur. Accinit Carthuſienſis alius, Dionyſius ſcilicet ſerm. 7. de Dominica 4. Aduentus. *Religioſo quotidiè opus eſt pænitere, & uenialia iſta mala deflere, ſi dignè cupis proficere, tam cordialiter, ac lacbrymosè, ut boni ſæculares de ſuis dolent, ac lacbrymantur culpis mortalibus.* Deinde hæc ſubiungit noſtri capitis intentum redolentia. *Quid eſt, quod uenalia noſtra peccata quotidiè confitemur, & de eis nos pænitere per ſigna quædam monſtramus: & tamen poſt confeſſionem, & celebrationem ad priſtinas leuitates, ad conſuetas negligentias labimur, nec creſcit in nobis dolor internus pro uenialibus culpis, nec ſolicitudo, ac uigilantia mentis pro eis cauendis?* Audiatur, & Bernardus, vel author Bernardi ſpiritum redolēs ad

Lanſp. in ſer. quodā ad cong.

Diō. Cart

mona-

monachos loquens. *Non ſolum uouiſtis omnem ſanctitatem, ſed omnis ſanctitatis perfectionem, & omnis conſummationis finem. Non enim eſt ueſtrum circa communia pręcepta languere, neque hoc ſolum attendere, quid pręcipiat Deus; ſed quid uelit: probantes quę ſit uoluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta. Aliorum eſt enim Deo ſeruire, ueſtrum adhęrere. Aliorum eſt Deo credere ſcire, amare, reuereri ueſtrum eſt ſapere, intelligere, cognoſcere, frui.* Et infra. *Ipſa eſt enim profeſſio ueſtra quærere Deum Iacob, non communi hominum more.* Ac ſi clarius dicat: Solum ea, quæ ad culpam obligant fugere, commune vobis, & ſæcularibus eſt; veſtrum tamen ſtatutum ampliora requirit: ſæculares ad præcepta; vos vero ad conſilia etiam vocamini: illi quaſi ſerui minoribus placent, vos quaſi filii, commẽſaleſq; Dei maioribus non plenè placetis. Si ergo monachi, & religioſi ad maiora, quam ſæculares, vocantur, ſaluandique, vel condemnandi non, vt ſęculares, ſed vt monachi ſunt, qua fronte, ea, quæ ad peccatum non obligant, hac ſolum ratione reiicienda præſumunt: Eo, vel maximè, quod licèt huiuſmodi modicę obſeruantiæ ad peccatum, lethale præſertim, non ligent; earum tamen contemptus mortalem culpam inducit. Contemptus autem tunc admittitur. *quando uoluntas renuit ſubijci ordinationi legis, vel regulæ, & ex hoc procedit ad faciendum contra legem, uel regulam.* inquit Sanctus Thomas. Quod velim ab iſtis accuratè conſiderari, nedum parua ſtatuta Ordinis tranſgrediuntur, grauiorum criminum apud Deum factores inueniatur. Simulque animaduertant quæſo, eiuſdẽ S Thomę verba, quodlibeto 4. *Difficile eſt, quod homo præcepta ſeruet, quibus intratur in regnũ, niſi ſequendo conſilia.* Et rurſus: *Conſilia parant viam ad præcepta ſeruanda.* Vt inde nouerint non abſque fundamento formidare poſse, ſe à Deo auxilio efficaci ad obſeruationem præceptorum priuandos, cum propria ſui ſtatus ſic reiiciant. Propter quod meritò D. Hieronymus: *Non ſunt contemnenda, quaſi parua ſint, ſine quibus maiora conſtare non poſſunt.*

Auth. ap. D. Ber. de vi ſoli. ad fra. de mõt. Dei

S. Th. 2.2 q. 186. a. 9 art. 3

S. Thom. Quodli. 4 art. 23.

D. Hie in reg mon. per Lup.

25 Addiderim tandem, excuſationem aliam, qua frigidi quidam, paruas, ſeu minimas obſeruantias cuſtodire nolunt, eò ſcilicet, quod in illis diſpenſatum ſit à religione dicant, prorſus futilem, inutilemque reputari debere. Quod verbis doctiſſimi Ioãnis Nider confirmare libet. Sic verò loquitur in tract. 1. de lapſu religionis c. 11. *Diſpenſatio, quæ hodie paſſim in multis religionibus fieri videtur, & diſſimulationes in continua nõ tentione ſilentij in*

Io. Nider

inter-

Digitized by Google

interdictis locis, & temporibus; in fractione continui ieiunij regularis; in perpeti comeſtione carnium, ubi prohibetur; in lineis veſtimentis, & culcitris pennets, ſeu lectorum uſu frequenti; in fuga à choro, & cantu diuini officij, in uſu tonſura, & habitibus prohibitis, in negligentia ſtudij literarum; imo potiſſimè in appropriatione pecuniæ, & ſimilium, quæ in regula, & ſtatutis ſunt prohibita, non ſunt diſpenſationes, ſed diſſipationes, in quibus nec prælatus, ſine cauſis ſupradictis poteſt diſpenſare, nec ſubditus diſpenſationem debet recipere. Et infra. *Apud multos igitur veritatem obtinet iſta vulgaris diffinitio. Diſpenſare eſt cum licētia ad infernum intrare.* Inferius quoque ſic. *Quæ quæſo neceſſitas, aut communis utilitas ſequitur ex ſupra tactis diſpenſationibus? Sequitur namque diminutio rerum temporalium, lingua loquacitas, ſolicitudo temporalium, lis, & rixa plurimorum, inobedientię, & caſtitatis periculum, ac Patrum Primitiuorum fruſtatur ſancta intentio.* Concludit tandem intentum. *Hac luce ſunt clariora uidentibus cæcis uerò, nihil eſt lucidum.* Ijs etiam ego concludens, pios regulares ſupplex præcor, vt hæc attendentes, paruis, ſeu minimis obſeruantiis addictos ſe credant, potius quàm vana ſpe, fictæ diſpenſationis ad barathra duci, velint. Credant inſuper tam paruis obſeruantiis, quàm magnis aſtringi, audientes illud Christi Matth. 23. *Hęc oportuit facere, & illa non omittere.*

26 Ne vtiquam tamen lectorem fugere velim D. Dion. Carthuſ. grauiſſimi Theologi grauiſſima verba. Quibus quam malè ſentiendum ſit de conſuetudine excedendi, ſeu delinquendi in regulæ obſeruantiis, quantumuis minimæ ſint, ſic docet. *Quamuis multa contineantur in regulis, aut ſtatutis religioſorum, ad quæ non tenētur de neceſſitate præcepti, ita quod ſtatim mortaliter peccent, quando in aliquo illorum fuerint negligentes; vt eſt obſeruatio ſilentij; ſurgere alacriter ad matutinas; otioſitates uitare; inutiliter hinc inde diſcurrere atque ſimilia: uerumtamen conſuetudo excedendi, ſeu aſſiduitas delinquendi in iſtis, & non curare, neque emendare, non poteſt à mortali excuſari peccato. Propterea religioſi deformati, in quibus parua, aut nulla eſt rigoris, aut diſciplinæ obſeruantia, qui carnaliter viuunt, & mundanis uanitatibus pleni ſunt, otioſitati, & loquacitati vacantes, innumerabilia prorſus incidunt uitia, non uentalia ſolum, ſed & mortalia, imo tota uita eorum eſt, quaſi quoddam peccare continuum: præſertim, quia, & hæc ipſa bona, quæ agere uidentur, tam negligenter, irreuerenter, & tepidè, tam inordinatè, atque indebitè agunt, at*

Diõ. Car. de ref. claust. c. 6

Notabile dictum.

vt magis ſit offenſiuum Dei, quam honoratiuũ, & reconciliatiuũ ipſius. Tales enim, qui in facibus ſuis iugiter manent, qualiter cõfitentur? qualiter celebrant, qui ſe in nullo emendãt, imo de multis quæ mortalia ſunt nullã ſibi conſcientiam facere cõprobantur. Acerbiſſima hæc verba à piiſſimo viro, doctiſſimoq; Theologo, zelus domus Domini extorſit. Illa tamen ſæpius à deformatis, & negligentibus regularibus (ſi qui ſunt tales) ruminari vellẽ, vt, vel ſic ſuum miſerum ſtatum exhorreant, & lugeant; ſimulq; Sanctiſs. & piiſſimi Doctoris verba, audientes, tota facie cõfuſi erubeſcant.

27 Vos ergo sãcti, piique religioſi (quos plures eſſe in ſacris religionibus cerno) *In minimis quoque rebus omnia antiquæ conſuetudinis momenta ſeruate.* (inquit Valerius) Minimis his ob-
ſeruantiis veſtræ religionis ſubſtantiam niti credite. Accidentibus Val. Max
iſtis, Religionis perfectionem integrari penſate. Sine illis monachi non putemini; illis tamen monachos vos credam. Quales verò ſitis qualeſue nos oporteat omnes eſſe, optimé depinxit Ruſ- Io. Rusb.
brochius pius auctor. *Homines bonæ volũtatis, qui abſq; fictione,* in ſpec.
Dei honorem, & propriã ſpectant ſalutem, ſtudentque ſuum ſer- ſalu. c. 13.
uare Ordinem, & canonem monaſticum, ac inſtituta, & conſuetudines, quas audierunt, ſcriptaſque inueniũt à Patribus præcedentibus, qui monaſticos ordines verbis & actibus fundarunt, ac inſtituerunt, v.g. vt ſe habere debeant in choro, in capitulo, in refectorio, in dormitorio, in valetudinario, ſeu domo infirmorũ. Item, ſilendo, loquendo, ieiunando, & in accipiendis (vt aiunt) diſciplinis. Sicque ſani & infirmi, ſemper ſecundum ſtatuta, ſeu canonem ſuum, & naturæ vires, ſicut recta dictat ratio, ac vera diſcretio ſeſe gerũt, atque ex humili obedientia omni propriæ renũtiant voluntati. Dũ incolumes ſunt, ſemper boni quidpiam exercent: dum autem aduerſa laborant valetudine manſuetudinem, ac patientiam retinent. Semper denique certant, & carnem, & ſanguinem, & quidquid mundi eſt, ſuperant. Hæc Rusbrochius, modum, quo ſancti religioſi ſuum ordinem, quoad minima etiam inſtituta, ſeruant, deſcribens. Accinit Lanſpergius ſerm. 3. in feſto Paſchæ conſulens, qualiter ſe gerere debeat religioſus in his
minimis obſeruantiis: *Fratres chariſſimi non inueniatur in no-* Lanſp. in
bis tepiditas illa omnis sãctitatis aduerſatrix, pietatis deſtructrix ſer. 3
quę in nonnullis monachis reperitur, qui à ſolo peccato mortali volunt continere. Ideo ſemper diſputant vtrum ſit mortale, quod ſi non eſſe dedicerint, non timent Deum ſuum offendere, gratiam eius ſpernere; ſpiritu debiliores, carne ualidiores, peccãdoque fri-

gidio-

gidiores fieri. Non timent (inquam) in anima ſua peccatorum licet, vt dic unt uenialium, ſordes corrigere, Deo diſplicere, ingrati inueniri, atque mortalium ſeſe peccatorum periculis exponere. Fundamentum eſt maximè ruinoſum, ſuper quod nunquam aliquid boni poteſt ędificari, à ſolo peccato mortali uelle abſtinere, uenialia non curare. Heu quam ſępe in tali homine, qui adeo frigidus eſt, ut uenialia non horreat, quam ſepè (inquam) in huiuſmodi homine peccata mortalia prę ſertim mentalia pro uenialibus admittuntur. Faxit Deus tales ſimus omnes, qui regularium nomine gaudemus, cócordetq. vita noſtra cum nomine, profeſſioque ſentiatur in opere.

Religioſorum nimia euagatio extra Monaſteria regularem obſeruantiam, monachiſmumque fædat,

C A P. VII.

1 SI quod vnnm vitium religioſorum noſtri, & præteriti ſęculis bonos mores corrumpere, feruorem extinguere, aut bonam famam perdere poteſt, nimia eſt, ſuperflua, prorsùs impertinens, & vana extra monaſteria vagatio, & per vicos, ac plateas ciuitatum inquieta circuitio. Nihil magis perfectioni regulari aduerſum, fini religioſi ſtatus contrariũ, honoriſque religionum oppoſitum credo, imaginari poſſe. Si hoc ad tartara truderetur vitium, cunctique regulares, graui non vrgente cauſa, cœnob iorum cellis (vt multi ex eis faciunt) addicti forent, facile crederem, in priſtino nitore religiones omnes eſſe poſſe. Hinc etenim orationis iuge exercitium manaret, vitaretur ociositas, & regularis obſeruantiæ amor, ſtudiumque, in dies magis, ac magis ſuccreſcés, cœlum vſque pertingeret. Manifeſta quoque experientia innoteſceret, ſanctos, pioſq; religioſos (quorum numeroſa pars in religionibus cernitur) ideo tales eſſe, quod monaſterii clauſtra, cellaſque aſſiduè colant. At quantum detrimentum religionibus vagi, errones, deambulatoreſque regulares (ſi qui ſunt) pariant ex Patribus, hoc, & ſequenti capite afferendis, plané liqueſcet.

2 Au-

2 Audiatur primus celeberrimus illi primitiuę Eccleſię monachus, monachorumque ſanctiſſimus Archimādrita, Abbaſque Antonius, de quo celebris illa ſententia habetur. *Monachus extra cellam, aut ſolitudinem eſt, ſicut piſcis extra aquam*. In Apothegmatibus Patrum in Bibliotheca relatis, ſic habetur *Sicut piſces, ſi tardauerint in ſicco, moriuntur, ita, & monachi tardantes extra cellam, aut cum ſæcularibus immorantes à quietis propoſito reuoluuntur. Oportet ergo ſicut piſcem in mari, ita, & nos ad cellam recurrere, ne forte foris tardantes obliuiſcamur interioris cuſtodiæ*. Prudens ſanè conſilium, quod vtinam religioſis omnibus numquam à mente excideret. S. Anton. In Apoth de quiet. l. 2. 8 eo. Biblioth.

3 Adſtet ſecundus orientalium monachorum Pater Magnus Baſilius, ex quo plura ad intentum elici valent. In conſtitutionibus monaſticis, dum de euagatione monachorū loquitur, habet. *Qui huc, illucque continenti peregrinatione diſcurrit, neque ſtabilis certo vllo in loco, diu cōſiſtit, ſede crebra ex alijs in alia loca ititatione, collectam illam, & conſtipatam animi in cogitando vim, aſſiduo iſto flatu, ac reſlatu: veluti euentilat, atque diffundit, paulatimque corporis voluptates ſpectare inſueſcit; iſte; qui queſo perſpicaciter excutere ſeipſum poterit? aut quæ minus boneſtè ſe habeant peruidere, & in melius reuocare?* Ibidem quoque idem Baſilius monet Satanæ artificium eſse regulares à conuētibus extrahere, inutilem vagationem ſuadendo. *Ad diſciplinæ noſtræ ſtabilitatem, Ordinemque religioſę huius vitæ labefactandum, ac peruertendum, atque hoc modo monachos voluptatum illecebris illectos, varijs, ijſque inſtabilibus cogitationibus faciēdum obnoxios*. Rurſus ibidem clarius ad intentum. *Amplectenda nobis maxima ex parte quies eſt, & ſuo cuique aſſignato ſibi ad habitandum loco, fortiter perdurandum; quo videlicet, hoc ipſo animi ſui ſtabilitatem teſtatam faciat* Eodem quoque libro, ex hac monachorum diſtractione mundanas cupiditates tepiditatē ſegnitiemque ad munia regularia exercenda naſci declarat, his verbis. *Non aliundè, quàm ex animi diſtractione, mundanæ cupiditates in nobis naſcuntur: à quibus cum varijs poſtea tumultibus vexata mens noſtra fuerit, ſegniores ad capeſſenda recta officia reddimur*. Hæc, & alia Baſilius, ſatis eleganter monachis ſuadens; egreſsum extra cœnobia, inutilemque illorum euagationem, innumera mala illis afferre. D. Baſ. in cō. mon. c. 8 Idē ibid Ib. c. 27

4 S. quoque Ephrem Syrus Baſilii (vt ſolet) veſtigia ſequutus, & monaſterii clauſuram monachis ſuadet, vagamque ipſorū

deambulationem plurium malorum occaſionem eſſe ſæpius docet. Parænefi prima, ſic habet. *Graui inceſſu monachus atterat*
S. Ephré parzn. 1 *gradus Eccleſiæ; indecoro autem inteſſu è domo in domum non*
Idé ib d. *diuagetur*. Ibidem quoque, ſic ſcribit. *Lignum vitę æterna in calis monachus ſtabilis, & non errans*. Adhortatione etiam prima ſic hortatur monachum. *Abſtinere oportet in cœnobio degen-*
I l.odhor. 1. *tem, atque deſiſtere à turbis, rebuſque mundanis, & non oberrare è cella in cellam*. De perfectione monachi, ſic loquitur.
Idéde per monachi. *In plateis ciuitatis non inueniaris frequens, ne animo deprauatẽ affecto abſcedas*. Parænefi autem 44 ſic loquitur iſte Pater. *Attende tibi ipſi chariſſime, ne fortè in negligẽtia, atque diſtractione perdas tempus tuum. Vineam plantaſti tibi, circunda illi maceriam. Amœnum hortum comparaſti tibi, fructus eius ſerua,*
Id. paræn 44 *vt lateris in nouiſſimis tuis. Quid enim prodeſt fratres, ſi hodie vitam quietam in cella degamus, cras autem in ciuitate, ac vicis remoremur, ea agentes, quæ non placent Deo? Quid prodeſt fratres, ſi vno die ædificemus, duobus autẽ deſtruamus?* Alibi quoque
Idé in ſer Aſcet. c. ſic loquitur ad idẽ intentum. *Gloria monacho eſt, dum ſe in loco ſuo, ac cella continet, neque huc, illucque inſtar ſtipulæ à vento*
Idem de monacho & turture *raptata, tranſportatur, atque vagatur*. In opuſculo etiam de monacho, & turture, ſic loquitur. *Quam ob cauſam, te, ò monache, turturi vidnato comparaui, ne & tu ad mundum conuerſus ea, quæ retro ſunt, reſpicias, neque in ciuitatibus, & caſtellis vicíſq; conuerſeris, neque cum mundanis demoreris, neque vias eorum addiſcas: recedatque anima tua à vero Deo ſuo, vero animarum noſtrarum ſponſo, laqueoſque in anima tua accipias, neque ad diuitias, & voluptates ſæculi reuertaris. Non enim, & Angelus, & homo eſſe potes, nec Deo ſeruire potes, & mammonæ*. In Apothegmatibus quoque, ſic habetur. *Si quietus vixerit monachus in*
In Apoth c. 95 *cella ſua, à multis turbis liberabitur, qui autem vecors eſt mẽte, ſi ad turbas acceſſerit, non refert emolumentum, at qui cogitatione perfectus eſt, vtilitatem percipiet: cæterum quietam, ac ſolitariam vitam degere præſtantius eſt*. Hæc, & alia multa S. hic Pater, quæ ſi rectè penſentur, inueniet ſatis bonus religioſus, quietẽ monaſterii ſibi maximè congruam, vagationem verò extra illam noxiam valdè fore.

5 Audiatur præterea Eccleſiæ iubar, monaſticique ſtatus zelator eximius S. Hieronymus, ex quo aliqua aurea fragmenta
Hierony. pro intento noſtro roborando elicio. Ad Oceanum ſic habet.
ad Ocea. *Monachum, vel Clericum ſolitudo facit, non publicum*. Idem de

ſolitudi-

ſolitudine. *Si cupis eſſe,quod diceris monachus;quid facis in vrbibus, quæ vtique non ſunt ſolorum habitacula,ſed multorum?* Rurſus clarius:*Interpretare igitur vocabulum monachi,hoc nomen tuum,quid facis in turba,qui ſolus es?* Rurſus etiam ad Pammachium.*Quid tibi ea videre neceſſe eſt,quorum contemptu monachus eſſe cepiſti.* Ad id em ipſe Hieronymus in regula monachorum per Oliuetum collecta. *Monachus ſe monachum eſſe, non loquendo,& diſcurſando, ſed tacendo, & ſedendo nouerit.* Id in reg. Hæc,& alia, Sanctus Doctor congruentia ſatis propoſito noſtro de nimia monachorum extra clauſuram deambulatione fugienda.

6 S.quoque Auguſtinus,vel author eius nomine inſignis, inter eius opera ad rem noſtram,ſic habet. *Non in foro monache,ſed in cella habitare debes, non familiam, ſed familiarum animas oratione paſcere debes. Non eſt igitur tibi neceſſe multũ loqui,nec inter homines conuerſari.* Piè ſané, & congruè ſatis monachorum inſtructioni loquitur. Auth. apud Aug. de inſ. re. vit. c. 20.

7 Præterea S.Cyrillus Hieroſolymorum Antiſtes in epiſtola ad Auguſtinum de miraculis D.Hieronymi (ſi verus author talis epiſtolæ eſt) ſic habet ad intentum.*Monacho nihil tam nocinum, deteſtabile,& mortale,quam vicos, & ciuitates, & gentium multitudinem circumire.* Et infra ſimilem ſententiam illi, quam ex Antonio ſupra attulimus,profert dicens. *Quod aqua piſcibus,monachis idem precipuè ſilentium operatur.* Abs dubio innuens,quodquemadmodum piſcibus ex aqua egreſſis mortem ſors affert,ſic quoque regularibus impertinens è clauſura monaſterii progreſſio mortifera ſit. Cyr. vel auth. epi. ad Aug.

8 Fauet quoque maximé Ioannes Caſſianus antiquus monachorum inſtitutor,qui libro 10. inſtitutionum, ſpiritu accidiæ duci monachos docet,qui è cælla ſua ſæpius protendunt: r. *Spiritus accidiæ maximè ſolet monachos infeſtare,vt paulatim protracti è cella actus ſua profeſſionis incipiant obliuiſci.* Collatione quoque 24. quantum ſibi damnum monachi adquirant ſæpius è clauſtro egredientes hiſce declarat. *Variæ,ac effuſæ cogitationes à nemine prorſus quantumuis ſolicito, ac vigilanti, vel caueri poterunt,vel videri,niſi qui corpus,atque animum iugiter intra parietum ſepta concluſerit.* Hæc Caſſianus piæ noſtræ cauſæ defenſor. Caſſianus

9 Adidé intentum D.Iſidorus Hiſpalenſis Antiſtes de monachis loquens, ſic illos hortatur. *Monachus græca ethimologia*

vocatur, eo quod ſit ſingularis, monos enim grçce, ſingularitas dicitur. Ergo ſi ſolitarius interpretatur vocabulum monachi, quid facit in turba, qui ſolus eſt? Mentem, & verba Hieronymi imitatur Iſidorus, ſatiſque exponit monachi nomine indignos eſſe, qui monaſterio relicto turbas, vicos, plateaſque ciuitatis ſequũtur. Quare idem eorum vitia graphicè depingit inquiens. *Quintum genus eſt circumcellionum, qui habitu monachorũ vſquequaque vagantur, venalem circumferentes hipochryſim, circumeuntes prouincias, nuſquam fixi, nuſquam ſtantes; nuſquam ſedentes.* Hæc Iſidorus monachorum vagam deambulationem, eorumque crimina, exinde naſcentia, optimè carpens.

(D. Iſid. li. 7 orig. c. de mona.) (Idem de off. Eccl, lib. 2)

10 Sanctus quoque, deuotiſſimuſque Bernardus, monaſticæ diſciplinę propagator inſignis, non ſemel, ſed ſæpius, monachis clauſuram intimauit, illiſque, & cellæ quietem, & damna ex inutili euagatione manantia, in propatulo poſuit. In ſermone quodam de Sancto Andrea, ſic habet ad intentum. *Meritò ſi quidem ſtagnis monaſteria comparantur, vbi quodammodo incarcerati piſces euagandi non habent libertatem, quo videlicet parati ſint ſemper ad epulas ſpirituales* Alio etiam ſermone, ſic habet. *Periculoſum eſt, ſi fortè quis velit, inter ſęculi turbas agere pœnitentiam, ubi nimirum alij venenatis perſuaſionibus, alij vndique exemplis peioribus, ad peccandum alliciãt, alij adulationibus in vanam gloriam, alij detractionibus in impatientiam animum deijciant.* Et rurſus. *Oſtendat prudentia radius, quantas, & quã importunas, præſertim in hac generatione nequam, opportunitates, & occaſiones peccati offerat mundus, & ingerat, quam debilis ſit ad illas humanus animus, &c.* Vbi tamen elegantius, enucleatius, & dulcius, mala, quæ religioſis obueniunt extra cœnobia, bonaque ex prudenti, quietaque clauſura manantia recenſuit idem Bernardus, eſt in opere de modo bene viuendi ad ſororem, vbi ſic habet. *Moneo te, vt cum ſummo deſiderio monaſterium diligas, & vt toto corde ſæculum poſtponas. Moneo te, vt in omni tempore in domo Dei permaneas, & vt nunquam ad ſęculũ redire quæras. Quare? Quia in monaſterio eſt vita contemplatiua, in ſæculo eſt vita laborioſa, in monaſterio eſt vita ſancta, in ſæculo eſt vita crimino ſa, in monaſterio eſt vita ſpiritualis, in ſæculo eſt vita carnalis, in monaſterio eſt vita cæleſtis, in ſęculo eſt uita terreſtris, in monaſterio eſt uita quieta, in ſæculo eſt uita turbulenta, in monaſterio eſt uita pacifica, in ſæculo eſt uita litigioſa, in monaſterio eſt uita tranquilla, in ſęculo eſt uita*

(D. Ber. ſer. 2. de S. And.) (idē ſer. 3 de Circũc) (D. Ber. de modo bē. viuendi.)

con-

contentioſa, in monaſterio eſt uita pacifica, in ſęculo eſt uita iurgijs plena, in monaſterio eſt uita caſta, in ſęculo eſt uita luxurioſa, in monaſterio eſt uita perfecta, in ſęculo eſt uita uitioſa, in monaſterio eſt uita plena uirtutibus, in ſęculo eſt uita plena uitijs. Et poſt alia ſic ſubiungit. *Ecce in conſpectu tuo bonum, & malum. Ecce ante oculos tuos perditionem animę, & ſalutem. Ecce ante te uitam, & mortem. Ecce ignis, & aqua, extende manum tuam, elige quod uis.* Hæc etiam tibi, ò religioſè, ſume, & quantum boni tibi monaſterium tribuat, quantumque damnum inutilis euagatio extra cœnobium, accuratius expẽde. Hanc ob cauſam idem Bernardus alibi monachos diſcurſantes, impudentes, & religioſos appellat. *Videas* (inquit) *quoſdam fratres deſcurrere, tam impudenter, tam irreligioſè ſecularibus ſeſe implicare negocijs, ac ſi hoc eſſet tota eorũ portio, hęc uniuerſa ſubſtantia.* Hanc etiam ob cauſam idem Pater monachum huc, illucque diſcurrentem, ſub onere Duma iacere metaphora ſumpta è vndecim oneribus, Eſai. 21. illis verbis: *Onus Duma ad me clamat ex Seir,* ſic exponit. *Si uideris monachum in clauſtro reſidentem, huc, illucque reſpicere, oſcitare crebrius, manu, & pedes extendere, nunc librum ponere, nunc reſumere, poſtremo quaſi quibuſdam ſtimulis agitato de loco in locum, de auditorio in auditorium curſitare, ſub onere Duma eum ſuſpirare non dubites.* Hæc, & alia Bernardus, quibus, ſi rectè penſetur, inuenietur ſanè cellæ, monaſteriiue clauſuram plurima bona religioſis parere; è contra vero egreſſum è cœnobio monachũ innumeris ſubiicere malis.

Idẽ Bern in pſ. qui habitat ſer. 7

Eſaia 21

Idẽ in ſer de ſeptẽ oneribus

11 Nec iure omittere poſſum, quæ author opuſculi de laude vitę ſolitarię ad fratres de monte Dei, apud ipſum Bernardum, ipſius nomen (melius dicerem ſpiritum) oſtentans, de cellę clauſura dixit. Cuius verba, & ſi non pauca, quia tamen rei, quam intendimus maximè ſuffragantur, ſubiungere placuit. *Cella autem nequaquam debet eſſe recluſio neceſſitatis, ſed domicilium pacis, oſtium clauſum, non latebra, ſed ſecretum. Cum quo enim Deus eſt, nunquam minus ſolus eſt, quam cum ſolus. Tunc enim liberè fruitur gaudio ſuo, tunc ipſe ſuus eſt ſibi ad fruendum Deo in ſe, & ſe in Deo. Tunc in luce ueritatis, in ſereno mundi cordis, ultro patet ſibi pura conſcientia, & liberè ſe infundit affecta de Deo memoria: & uel illuminatur intellectus, & bono ſuo fruitur affectus, uel ſeipſum deflet humanæ fragilitatis defectus. Propter hoc ſecundum formam propoſiti veſtri habitantes in cælis, potius* quam

Author apud Bern. de vita ſolit. ad frat. de mõte Dei

quam in cellis, excluſo à vobis toto ſæculo, totos vos incluſiſtis cū Deo. Cella ſiquidem, & cæli habitatio cognatæ ſunt: quia ſicut cęlum, & cella ad inuicem videntur aliquam habere cognitionem nominis, ſic, & pietatis. A celando enim cælum, & cella nomen habere videntur: & quod celatur in cęlis, hoc & in cellis. Quod geritur in cęlis, hoc & in cellis. Quidnã eſt hoc? vacare Deo, frui Deo. Quod cum ſecundum ordinem piè, & fideliter celebratur in cellis, audeo dicere ſancti Angeli Dei cellas habent pro cælis, & ęque delectantur in celis, ac in cellis. Nam cum in cella iugiter cęleſtia actitantur, cælum cellę, & ſacramenti ſimilitudine, & pietatis affectu, & ſimilis operis effectu, proximum efficitur: nec iam ſpiritui oranti, vel etiam à corpore exeunti, à cella in cælum longa, vel difficilis via inuenitur. A cella enim cęlum ſępe aſcenditur; uix autem unquam à cella in infernum deſcenditur: niſi ſicut dicit Pſalmiſta: Deſcendant in infernum, uiuentes, uidelicet ne deſcendant morientes. Hoc enim modo ſępe cellarum incolę in infernum deſcendunt. Sicut enim aſſiduè contemplando reuiſere amant gaudia cæleſtia, ut ardentius ea appetant: ſic & dolores inferni, ut horreant, & refugiant. Et hoc eſt, quod imprecantur inimicis ſuis orantes, ſcilicet ut deſcendant in infernum uiuentes. Moriens autem uix, aut nunquam aliquis à cella in infernū deſcendit: quia uix, unquam aliquis, niſi cęlo prędeſtinatus, in ea uſque ad mortem perſiſtit. Filium enim gratię, fructum uentris ſui cella fouet, nutrit, amplectitur, & ad plenitudinem perfectionis perducit, & colloquio Dei dignum efficit, alienum uero, uel ſuppoſiticium abdicat à ſe citius, & proijcit. Vnde ait Dominus ad Moyſen: Solue calceamenta pedum tuorum: Locus in quo ſtas terra ſancta eſt. Morticinium enim mortuarum affectionum, uel hominem mortuum à corde locus ſanctus, uel terra ſancta nequaquam diu patitur. Cella terra ſancta & locus ſanctus eſt; in qua Dominus, & ſeruus eius ſæpe colloquuntur, ſicut uir ad amicum ſuum. In qua crebro fidelis anima uerbo Dei coniungitur, ſponſa ſponſo ſociatur, terrenis cęleſtia, humanis diuina uniũtur. Si quidem ſicut templum ſanctum Dei, ſic cella eſt ſerui Dei. Et in templo enim, & in cella diuina tractantur: ſed crebrius in cella. In templo uiſibiliter, & figuratiue, aliquando Chriſtianę pietatis ſacramenta diſpenſatur, in cellis uero, ſicut in cęlis, ipſa ueritate, ipſo ordine, etſi nondum ipſa puritatis maieſtate, uel ęternitatis ſecuritate, res ipſa omnium ſacramentorum fidei noſtrę aſſidue celebratur. Hæc pius author, quibus, quam rectè de cel-

læ obſeruanti clauſura monacho ſentiendum ſit, piè expreſſit.

Deſeruiunt ad intentum quæ S. Petrus Cœleſtinus Papa V. in opuſculo quinto de ſententijs Patrum Eremitarum cap. 1. de fuga, & contemptu Mundi deſcripſit: *Venit aliquando Archiepiſcopus Theologus ad Arſenium cum quodam Iudice, & petebant ſermonem ab eo. Quibus Arſenius dixit. Si dixero uobis ſermonem, cuſtodietis? Illi autem promiſerunt ſe cuſtodire. Et dixit eis: vbicumque audieritis eſſe Arſenium, approximare nolite. Item alia die miſit ad eum Archiepiſcopus, ſi aperiret ei. Senex autem reſpondit: ſi uenis aperio tibi; ſed ſi tibi aperuero, omnibus aperio; & tunc iam ultra hic non ero.* De quodam etiam Monacho ſcribit dixiſſe alij: *Vade, ſede in cella tua, & ipſa docebit te uniuerſa.* Item: *Homo fugiens homines ſimilis eſt uuę maturę, qui autem cum hominibus conuerſatur ſicut uua acerba erit.* Item de quodam Eremita ſic dicente: *Initium malorum eſt extendere mentem. Bonum eſt fugere corporalia, quando enim eſt homo iuxta corporalia, ſimilabitur uiro ſtanti ſuper lacum profundiſſimum, ut qua hora uiſum fuerit, inimicus facilè eum deorſum impingat. Si autem à corporalibus longe fuerit, ſimilabitur uiro longe poſito à lacu; ut ſi conetur inimicus proÿcere eum deorſum, Deus auxilium ei tribuat.* Præterea, ex Diuo Antonio ſic dicente: *Qui ſedet in ſolitudine, & quieſcit à tribus bellis eripitur; ideſt auditus, locutionis, & uiſus, ac unã tantum habet pugnam, ſcilicet cordis.* Præterea cap. 2. quod eſt de Monachi cella, ſic refert ex præfato Antonio. *Cum ſedes in cella memor eſto diei mortis, cogita cladem, ſuſcipe dolorem, horreat tibi iſtius modi uanitas: eſto modeſtus, & ſollicitus, ut ſemper in quiete permaneas. Cogita pœnas inferni, diem iudicij, & gloriam ęternam: vt per hęc ſaltem noxias, & ſordidas cogitationes fugias.* De quodam etiam venerabili Monacho interrogato ab alio, quare ipſe in cella ſedens tædium pateretur, reſpondiſſe refert: *Quia nondum uidiſti gloriam ęternam, nec tormenta inferni. Nam ſi hęc uidiſſes, etiam ſi cella eſſet plena uermibus, ſuſtineres abſque tędio.* S. Petrus Cœleſtin. Opuſc. c. 1.

12 Adſtipulatur ad idem Petrus Damianus Illuſtriſſimus Cardinalis, qui grauiſſimis verbis in ſuis epiſtolis monachorum vagam deambulationem acriter reprehendit. Ergo in epiſtola ad Teuzonem monachum, ſic loquitur. *Si monachus es, quid tibi cum orbibus? Si eremita, quid tibi ciuium cuneis? Quid cella, uel fora ſtrepentia, uel turrita conferunt propugnacula?* Pet. Dam. l. 6, ep. 3.

Eni-

Enimuerò,qui tanquam deficientibus ſiluis ſolitudinem in vrbibus quærunt, quid aliud credendum eſt,niſi quod ſolitariæ vitæ nō perfectionem,ſed fauorem potius, & gloriam aucupentur? Præterea in epiſtola ad Abbatem quendam,& monachos ſic habet.
Id l. 2 ep 17 *Errat,pater,errat,qui confidit ſe ſimul, & monachum eſſe, & curiæ deſeruire. Quam male mercatur, qui monachorum præſumit clauſtra deſerere,vt mundi ualeat militiam baiulare.* Exemplo quoque piſcis ex aqua educti rem totam confirmat. *Vndis erutus ſanus eſt piſcis: non ut ſibi uiuat,ſed ut alios paſcat.* Ac ſi clarius dicat;quemadmodum piſcis ex aqua extractus,non ſibi,ſed aliis cibus eſt; ſic monachus cellam, monaſteriumue egreſſus.

13 Accinit egregie egregius auctor Hugo Victorinus Bernardo coætanus,& de monaſtica diſciplina optimè meritus. In opere de clauſtro animæ,ſic habet ad intentum. *Si monachus es,*
Hugo de cla.anim. lib. 3 *quid facis in turba? Si amas ſilentium, cur declamantibus aſſidue intereſſe delectaris?* Rurſus pericula,quibus vagi religioſi ſe exponant,ſic deſcribit. *Qui diſcurrunt per alienas domos,qui foris ſpectacula ſequuntur qui non ad neceſſitatem communem, ſed ad propriam uoluntatem ſunt parati,qui cauſas itineris ſui non habent,ſed fingunt: tales dico ſicut ſunt faciles ad diſcurrendum: ita forſitan proni ſunt ad ea,quæ loci opportunitas ſubminiſtrat.*
Idē deci. anim. l. 1 c. 4. In miſcellaneis etiam l. 1. tit. 198. ſic dicit. *Gloriatio monachi, quando in loco ſuo permanet,& huc,illucque non uagatur.* Caue ergo ſancte, pièque religiosè, ab inepta, & inutili euagatione extra Cœnobium,ne,& tu ad ea pronus,& paratus ſis, *quæ loci opportunitas ſubminiſtrat.*

14 Seraphicus quoque Doctor Bonauentura piæ cauſæ quā tuemur,pius patronus aſſiſtit.In alphabeto monachorum,ſic habet. *Dilige ſolitudinem, & ſilentium, & inuenies quietem magnam,& conſcientiam bonam.Vbi enim multitudo,ibi frequenter ſtrepitus,& magna diſtractio cordis.*
D.Bonau in Alph. Rurſus in eodem opuſculo. *Fuge homines,& ſæculi rumores; quia non potes eſſe ſatis Deo, & hominibus, æternis, & tranſitorijs.*
Ibidem In opere etiam, quod Pharetra ab ipſo nuncupatur,euagationem regularium in inconſtantiam interiorem refundit inquiens. *Qui ſtatum mentis perdidit,ſubſequēter foras in inconſtantiam motionis fluit, atq. exteriori mobilitate indicat,quod nulla interius radice conſtātiæ ſubſiſtat.*
Idem l. 3 Pha. c. 6 Ad idem quoque intentum antiqui Senecæ ſententiā affert.
Idem. *Frequens migratio corporis, inſtabilis animi proprium eſt.*

eſt. Et rurſus. *Vt animum poſſis continere, primò corporis tui fugam ſiſte.* Hęc, & alia Doctor Seraphicus noſtræ piæ cauſæ defenſor accerrimus. Idem

Ad idem intentum deuotiſſimus Nicolaus Gallicus Ordinis noſtri peruetuſtus Generalis Præſul in ſuo aureis litteris digno opuſculo, *Sagitta ignea* nuncupato, ſic cum fratribus ſuis, cap.9. loquitur. *O quam ſecurè in cella cuſtoditur, noſtrę, quam uouimus, floſculus caſtitatis. Ecce in cella ſolitudinis, à tripli ci bello celamur, ut dixi, contra cogitationes tantum illicitas pugnaturi. Ecce in cella ſpiritualiter occupamur, ne per otium, quod inimicatur animæ, pudicitia maculetur. Ecce in cella quid facere, quid uitare oporteat, ne decepti ſeducamur, à Spiritu ſãcto iuxta illud Prouerbiorum, Doctrina replebuntur cellaria. ſuauiter edocemur. Ecce in cella contemplationis aromaticę Theſaurus ineſtimabilis, atque incomparabilis nobis oſtenditur, vt terrenis & caducis penitus contemptis, in eius feruenti appetitu animus noſter expeditus totaliter expandatur, Legitur autem in Iſaia; Oſtendit eis Ezechias cellam Aromatũ, auri, & argenti, & odoramentorum, & vnguenti optimi: quæ nobis omnia in cella ſolitudinis à noſtro vero Ezechia, imo multa plura ſpiritualiter oſtẽduntur. Ecce in cellam uinariam à Reg eRegum introducti, ordinatam in nobis conſequimur charitatem. O quam benè appellatur cella vinaria, nã in ea Spiritus ſanctus veros cellitas uino deuotionis mirificè ſobriè inebrians, ſuauis contemplationis glorioſo lectulo efficit obdormire. Sed quid de cella referam, cum eam ſufficienter nequam commendare? Certè inter cellam, & cælum nullum ſcio medium, & ideo de hac ad illud facilius peruenitur.* Nicolaus Gallicus.

15 Nec minus pius, & deuotus author Thomas Campenſis, iure optimo inter Patres referendus, cellæ vtilitates, inutiliſque euagationis damna, ſæpius monachis intimauit. Primo enim in alphabeto monachi ſimilia illis, quæ ex D. Bonauentura etiam in alphabeto monachi ſupra retulimus, hæc habet. *Dilige ſilentium, & ſolitudinem, & inuenies quietem magnam, & conſcientiam bonam. Vbi enim multitudo, ibi frequenter eſt ſtrepitus, & magna diſtractio cordis.* Et rurſus. *Fuge quantum potes homines, & ſeculi rumores, quia nec potes eſſe ſatis Deo, & hominibus, æternis, & tranſitorijs.* In valle etiam liliorum, lilia hæc monachis colligit. *Fuge dilecte mi, fuge. Quare? Propter multa pericula mundi, quæ ſępe homini contingunt, quæ in ſeculo conuerſatur, Nam qui Deo vacare appetit, libenter ſolus eſt,* Th. Cãp: in alph lec.4.& 6 Idem in vall. lilior c.23

O &

Digitized by Google

& orat, ſtudet, & ſcribit, & per multa bona exercitia; à vitiorum periculis cuſtoditur, & tempus ſuum fructuoſe expendit, & alios ædificat. Qui autem libenter foris ambulat, & hinc inde fabulari deſiderat, raro eſt quin cor ſuum maculet, & indeuotior ad cellam pacis amicum redeat. Optimè ſané, nec melius ad propoſitum deſiderari poteſt. In quodam etiam ſermone aurea hęc protulit ad intentum verba. *Beatus monachus deſolatus, cui mundus exilium, cælum patria, cella paradiſus eſt. Beatus religioſus Deo deuotus, ſæculo ignotus, cui oppidum carcer, clauſtrum refrigerium, ſolitudo ſolatium, ſilentium pacis hoſpitium.* In Enchiridio, quoque monachorum, ſic habet. *O monache, quid facis in cella? Lego, ſcribo, colligo mella. Hæc animæ meæ ſolatia. Bene dixiſti.* Paucis rem totam peregit. Ex ijs autem, ſimulque, ex inferius afferendis conſtabit plane, quantum ſibi damni vagi religioſi, quantumque vtilitatis cellæ clauſuræ addicti, ſibi ex mente Campenſis adquirant.

Idē in 2. p. ſer. 4

Idem in Enchirid c. 1.

15 Libet præterea, quæ Guillermus de Peraldo in tractatu de profeſſione monachorum, contra vagum, & curioſum monachorum diſcurſum ſcripſit, aliquibus non neceſſariis ex punctis, hic tranſcribere. cap. 7 loquitur. *Sequitur de vago, & curioſo monacho: de quo vane, & curioſe diſcurrēte poteſt dici illud Hieremiæ 1. Dilexit mouere pedes ſuos, & non quieuit, & Domino non placuit. Monachos gyrouagos dicit* D. *Benedictus per omnia deteriores eſſe Sarabaitis. Ipſi ſunt diaboli imitatores, in cuius perſona dicitur Iob 1. Circuiui terram, & perambulaui eam. Ipſi etiam ſunt participes maledictionis Cain: habentes caput cordis tremulum, trepidauerunt enim tremore, vbi non erat timor: præſentia mala, quæ non ſunt vera mala, ſed quaſi vmbra futurorum malorum, aſperitatem ſcilicet clauſtri formidantes, & fugientes. Ipſi ſunt vagi, & profugi, & ab ijs, qui eis occurrunt, dum diſcurrunt, delicijs, diuitijs, honoribus occiduntur, dum inordinate ab eis talia concupiſcuntur. Sic dicit Cain de ſe. Ero vagus, & profugus ſuper terram: omnis igitur, qui inuenerit me occidet. Ipſi ſunt ſidera errantia, quibus caligo tenebrarum obſeruata eſt in ęternis.* Hæc, & alia habet ad intentum noſtrum author iſte, quæ cap. ſequenti placuit referre.

Guillerm Peraldus.

16 Ex Dacriano Abbate, iure Bibliothecæ Patribus adiuncto, breui compendio rem totam, quam intendimus claudente, hæc elicio. *Si cum ſęcularibus eſſe gaudes, ſi extra monaſterium per vicos, & vrbes euagari deſideras, monachus non es.* Similia verba

Dacriā in ſpec. mon 5 to. Bib.

verba in ſpeculo monachorum Ludouici Bloſſij reperio. Vnde vel idem eſt author cum Dacriano, vel vnus ex alio mutuauit sẽtentias, Quidquid dixeris inuenies ſanè, ex horum authorum mente, monachum deambulatorem, crebroque inter ſæculi turbas commorantem, monachum non eſſe.

17 Claudat agmen celebris Abbas Trithemius, qui præcedentium Patrum mentem aſſequutus, graphicè ſanè quid de vagis monachis nobis ſentiendum ſit, hiſce verbis deſcribit. *Monachorum eſt mũdum fugere, & hominum turbas amore ſolitudinis omni tempore declinare. A ſolitudine monachus dicitur, ſicut ab vnitate vnus nominatur. Monachus eſſe non poteſt, qui frequẽtiam ſectatur populorum; & qui delectatur in vrbibus monaſticam nedum guſtauit dulcedinem: qui monachus eſt: cœnobij ſolitudinem ſine cauſa rationabili non debet deſerere. Quiſquis amat vagos in vrbe diſcurſus, conſcientiam ſuam deſeruit, & qui frequens eſt extra monaſterium, puritatem interni profectus non cuſtodit.* Hæc Trithemius, quibus noſtrum intentum ſatis expoſitum liquido conſtat. Trit.hom 12. dæmo.

18 Ex his autem planè cõuincitur, non modo hos Patres acriter, monachos vagos, clauſuramque monaſterii ſpernentes reprehendere; ſed eam eſſe huius reprehenſionis cauſam, quod extra cellam, monaſteriique ſepta egreſſi monachi, plurium criminum occaſiones concipiant: è contra, cellæ, clauſtrorumque tectis protecti, & ſuæ profeſſionis cultores, & omnium virtutum fructus colligentes euadant. Nec obſcurè id in Prouerbiis Salomon dixit. *Sicut auis tranſmigrans de nido ſuo, ſic vir, qui derelinquit locum ſuum.* Ac ſi diceret: Aues è nido auolantes. *Nunc viſco eas fallere, nunc retibus, aut laqueis captare contendimus*, (ſic loquitur D. Ambroſius:) pariter virum (tu lege monachum) è loco ſui cœnobij egreſſum, vitiorum retia comprehendunt. Quod exprimit idem Salomon, dum mulier illa, *garrula, & vaga, quietis impatiẽs, nec valens in domo conſiſtere pedibus ſuis, nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos* depingitur: ea enim *ornatu meretricio, & garrula* deſcribitur. Hoc autem adeo verum eſt, vt teſte Antiocho monacho inter Bibliothecarios adducto. *Monachus gyrouagus, ne vnius quidem virtutis frugem refert.* Celebris quoque eſt ad intentum Beati Nili, qui Chryſoſtomi fuit diſcipulus, ſententia. *Imperforabilis manet à ſagittis inimici, qui amat quietem; qui autem miſcetur multitudini crebra ſuſcipiet uulnera,* Moyſes quoque Abbas etiam inter Prou. 27. Amb. me. c. 18 Prou. 7 Antioch hom. 26. Nil. in apoth. c. 8.

Moiſ.ibid ter Bibliothecæ Patres relatus, non minus piam ad intentum protulit ſententiam, *Homo* (inquit) *fugiens hominem ſimilis eſt* Moiſ.ibid *uuę maturæ, qui autem cum hominibus conuerſatur, ſicut uua acerba eſt.* Ac ſi diceret ad intentum: Monachus extra Monaſteria, cellęque clauſuram conuerſans, nihil non acerbum, inſipidum, & iniucundum facere poteſt.

19 Ad idem Sancta Abbatiſſa Sincletices dixiſſe fertur, teſte Helinando apud Ioannem Nider tit.2.cap.17. *Sicut gallina* Io.Nider *deſerens nidum ſuum, facit oua ſua ſine pullis exire, ſic monachus, vel virgo de loco ad locũ tranſiens frigeſcit, & mortificatur.* Sanctus quoque Benedictus, 4.cap. ſuę regulæ, enumeratis his, S,Ben.c4 quæ pertinent ad monachi perfectionem, ſubdit. *Officina ubi hęc omnia operemur, clauſtra ſunt monaſterij, & ſtabilitas in congregatione.* Proculdubio indicans extra cellæ recluſionem regulæ obſeruantiam prorſus perire.

20 Quænam verò ſpecialia vitia monachus clauſuram crebro egrediens ſæpius contrahat, etſi plurium Patrum teſtimonia, quæ adduximus diſerte pronuncient; clariora tamen forſan in medium producam. Deuotus Thomas Campenſis in dialogo nouitiorum, ſic habet ad intentum. *Niſi monachus fugiat, & recedat à ſocietate mundana, incẽdetur celeriter igne carnalis cõcupiſcentiæ, & inquinabitur pice lubricalis vitæ, diſcurrẽdo per mortifera itinera gulæ, luxuriæ, auaritiæ, ſuperbiæ, & inuidiæ, uelut equus effrenis ſine timore, & tanquam inſenſatus ſine ratione.* Vnde ibidem tale cõſilium monacho egreſſuro è cœnobii clauſura præbet. *Oportet quod valde fortis ſit, & bene fundatus in virtutibus, atque in omni actione, & locutione incedat circũſpectus, qui fructificare debet in populo, & abſque periculo conſcientiæ conuerſari in ſæculo* Clarius tamen breuius, & ſuccinctius S. Thomas de Villa noua, vitia quæ monachi extra cœnobium contrahant, ſic expreſſit. *Monachum, vel religioſum extra cœnobium ducit Satan, vt ſic per plateas uagantem libidine inficiat, curioſitate ſauciet, ambitione inflet, curis ſecularibus diſturbet, & à deuotionis feruore diſtrahendo tepefaciat, & infrigidet.* Ecce mala ex inepta vagatione religioſis prouenientia à Thoma graphicè deſcripta.

(Tho. Cãp. in dial. nouit. c.4 — id. ibidẽ — D.Th. de Villanou. Cõc. 2. in 1. domin. Quadrag.)

Spiritũ quoque puriſſimæ orationis, qualem in regularis diſciplinæ alumnis tota veneranda Patrum corona deſiderat, ab his euagatoribus Monachis neceſſario abeſſe Nicolaus Gallicus in ſua illa *Ignea Sagitta, cap.8.* contra quoſdã quos ibi carpit, ſic expreſſit.

expreſſit. *Vos autem Ciuitatum habitatores, qui cellulas ſeparatas in domum communem redegiſtis, quid in ea ſanctæ occupationis gratia, alijs alios intuentibus ſpirituale tractatis? Qua hora in lege Domini meditamini, & in orationibus vigilatis? Nõne vanitas, quam de die vagando diſcurrẽdo, videtis, & auditis, dicitis, ac facitis, veſtra de nocte occurrit memoriæ? Eam cogitationibus illicitis, & immundis occupatis, vt in nullo, præter quam in ipſis diſtractus animus valeat meditari. O quam fælices eſſetis ſi quilibet veſtrum poſſet cum Propheta verbo veraci dicere Saluatori:* Quomodo dilexi legem tuam Domine? tota die meditatio mea eſt; *& iterum.* Ab omni via mala prohibui pedes meos. Nicolaus Gallicus.

21 Ad hęc pręter opera virtutum, ſancta exercitia, honeſtiſſimaque munia, quæ regularibus ex obſeruanti cellæ, clauſtrique clauſura, ex mente Patrum, quos adduximus obueniunt, hoc vnum inſuper, maximumque bonum, commodumque ipſis contingit, vt ſcilicet virtutis, vitæ compoſitę, indoliſque honeſtiſſimę ſignum, & indicium maximum ſit, poſſe ſecum in quiete cellę, clauſtrique clauſura crebro commorari. Docet id magnus Baſilius in ſuis conſtitutionibus, ſic inquiens. *Sedata animi, & requieta conſtitutio, virtutis eſt argumentum certiſſimum.* Habet id etiam author apud Bernardũ in opuſculo de vita ſolitaria. *Cellam (inquit) pati, ſecumque commorari, in proficiente bonæ compoſitionis initium eſt, & certum bonæ ſpei argumentũ.* Subſcribit Bonauentura in ſuo opuſculo de pharetra, Senecæ proloquium approbans, dicentis. *Primum argumentum compoſita vita exiſtimo, poſſe conſiſtere, & ſecum morari.* Porro, quæ ethnicus Seneca ad intentum noſtrum dicit, placuit trãſcribere; ea enim doctrinæ plena ſunt. *Bonam (inquit) ſpem de te concipio: non diſcurris, nec locorum mutationibus inquietaris, ægri animi iſta iactatio eſt. Primum argumentum compoſitæ mentis exiſtimo, ſecum poſſe conſiſtere, ac ſecum commorari.* Rurſus hęc ſubiunxit ſatis etiam ad intentum. *Nuſquam, eſt qui vbique eſt. In peregrinatione uitam agentibus hoc euenit, vt multa hoſpitia habeant, nullas amicitias. Non prodeſt cibus, nec corpori accedit qui ſtatim ſumptus emittitur. Nihil ęque ſanitatem impedit, quã remediorum crebra mutatio. Non coaleſcit planta, quæ ſæpe transfertur. Nihil tamen vtile eſt, quod in tranſitu proſit.* Veritatem quoque iſtã olfeciſſe videtur monachus ille, de quo S. Ephrem Syrus hæc refert in Apothegmatibus. *Frater quidam,*

D. Baſ. in cõſt. c. 8 Aut. apud D. Ber. de vita ſolit. D. Bon. l. 3 pha. c. 6 Sen. ep. 2 Idem

dum

S. Ephr. in apoth. c. 11. *dum de exeundo cœnobio impugnaretur, cum is ſanctum habitũ acceepiſſet, adducebant ei cogitationes exemplum eiuſmodi. Conſidera horti olera, & vide, quod niſi ex areola plantas extraxerit, qui hunc excolit, alioque loco inſeruerit, in altum non excreſcẽt. Frater ergo cogitationi reſponſum dabat tale. Verumtamen, quę euelluntur, non ita ſunt in tuto, vt ea, quæ in loco remanent. Eſto igitur, & tu vnus ex ijs, qui non euelluntur. Atque ita cooperante gratia vincebat tentationem.* Tu ergo pie, bone, ſanctéq; religioſe, ſi ſapis, hoc tibi vſurpa conſilium, cellæque clauſura contentus, & vitia eradicare, ſeminare virtutes, bonæque indolis, & honeſtatis ſpecimen præſtare poteris.

22 Nec poſſum non miraculoſum euentum à D. Gregorio relatum, de monacho quodam vago, mobilitati, inconſtantiæque dedito, in hoc capite referre, vt, vel ſic, ſi qui ſunt inquieti religioſi, cellæ, clauſtrique clauſura, libentius ſe contineant. Caſum, viſionem, ſeu miraculum ſic refert D. Gregorius in dia-

D. Greg. 2. dial. 25 logis. *Quidam monachus mobilitati mentis deditus erat, & permanere in monaſterio nolebat. Cumque eum vir Dei (videlicet S. Benedictus) aſſiduè corriperet, frequenter admoneret, ipſe vero nullo modo conſentiret in congregatione perſiſtere, atque importunis precibus, vt relaxaretur innueret, quadã die idem venerabilis Pater, nimietatis eius tędio affectus, iratus iuſſit, vt diſcederet. Qui mox, vt monaſterium exijt, contra ſe aſſiſtere, aperto ore, draconem in itinere inuenit: cumque eum idem draco, qui apparuerat, deuorare vellet; cœpit ipſe tremens, & palpitans, magnis vocibus clamare dicens: Succurrite, ſuccurrite, quia draco iſte deuorare me vult. Currentes autem fratres draconem minimè viderunt, ſed trementem, atque palpitantem monachum ad monaſterium reduxerunt. Qui ſtatim promiſit, nunquam ſe eſſe à monaſterio receſſurum, atque ex hora eadem in ſua promiſſione permanſit.* O quoties, bone Deus, draco iſte, Diabolus ſcilicet, vagis regularibus occurrit, eoſque ſpiritualiter deuorare, & ad inferorum viſcera trudere cupit. Adaperiat Dominus omnium noſtrum oculos, vt illum conſpicere poſſimus, & ſanctorum monachorum, tam noſtri, quam antiqui ſæculi veſtigiis innixi, clauſtri ſepta, cellæque clauſuram omnes teneamus. Memo-

In vitijs Pat. l. 6. res vtinam celebris illius antiquorum Patrum ſententiæ. *Quando intrabat Moyſes in nube, cum Deo loquebatur; quãdo autẽ exibat de nube, cũ populo ſic, & monachus, quando in cella ſua eſt, cũ Deo loquitur, egrediens autem de cella, cum Dæmonibus eſt.*

23 De

13 De hoc inſtruimur, exemplo cuiuſdam monachi, qui curandæ infirmitatis cauſa monaſterium egreſſus eſt: qui ſpiritu fornicationis actus, fœminam, quæ illi infirmo miniſtrauerat, vitiauit. Quod, & ante egreſſum è cœnobio illi prædixerat abbas Moyſes. Teſtatur caſum Marcus Marulus in ſuo opuſculo lib. 4 cap. 3. Marc. Ma. Quod ipſum narrat Seuerus Sulpitius dial. 1. accidiſſe alii monacho à Diabolo arrepto, eo, quod ſub prætextu ſaluandi cognatos monaſterium deſerebat. Seu. Sulp. Vtinam his terreamur, & clauſuræ cellę amatores effecti, egreſſum è monaſteriis formidemus. Idem quoque intentum cap. ſequenti confirmabimus.

Proſequitur idem intentum de nimia euagatione Regularium extra cœnobia euitanda.

CAP. VIII.

1 TAnti ponderis, & momenti obſeruantia de regulariũ decenti clauſura apud me habetur, vt plus cæteris in hac cauſa laborandum cenſeam. Hoc ipſum ex Patribus didici, qui dum reformationem rectamue inſtitutionem monachorum intendunt, totis viribus huic obſeruantię inhærent. Plura teſtimonia pręcedenti capite congeſſi, reſtant tamen alia, quæ eo præcipuè tendunt, vt nullam cauſam, excuſationemue pro religioſis nimis vagis, admittant. Quo magis ipſi vitium recognoſcant, & negligentes inuenti corrigantur, ad rectumque tramitem religioſæ clauſuræ reuocari poſſint. Id fiet, dum aliquot excuſationis cauſæ ab imperfectis religioſis adductæ diſcutiantur, qualiterque à Patribus religioſæ perfectionis anteſignanis æſtimentur, in medium producam.

2 Prætendunt primò deambulatores iſti regulares (ſi qui iã ſunt) hanc irreligioſam euagationem licere; vt ſibi victum, alimenta, corporiſque neceſſaria comparent; non enim alio modo ſæcularium frigida corda ad eleemoſynas elargiendas emolliri (inquiũt) poſſe, niſi cum illis crebra, continuaque communicatio habeatur; ad quam neceſſe eſt cellæ, clauſtrique clauſuram ſæpius derelinquere. Sed bone Deus! quantum iſti errant, & quam

Digitized by Google

quam longè à veritate diſtant, dum victum, cæteraque corporis adiumenta ex irreligioſa vitæ ratione ſibi mendicare volunt! Satius illis foret, ſi hęc, & alia, ex rectè compoſita monaſtica vita
Matth. 6 ſibi ſuſumerent. Ignoro prorſus quantū apud iſtos valeat illud Chriſti Domini. *Nolite ſoliciti eſſe dicentes. Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quomodo operiemur? hæc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim Pater ueſter, quia his omnibus indigetis. Quærite ergo primum regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adijcientur uobis.* Quæ vera adeò expreſsé noſtrum comprobant intentum, vt expoſitione non egeant. Vnde Lau-
D. Laurē Iuſt. de obed. c. 19. rentius Iuſtinianus ex hoc loco intulit intētum, monachos monens, quod iuxta promiſſionem Chriſti, quærentes primum regnum Dei, & iuſtitiam ſoliciti non ſint circa corporis neceſſaria. *Nam quemadmodum* (inquit) *eſt liberalis promiſſor, æque eſt fideliſſimus redditor; fiet iuxta ipſius ſponſionem, ſi tamē verbis illius adhibeatis fidem.* Innuens Laurentius corporeas monachorum neceſſitates, potius per regularem obſeruantiam, quam per irreligioſam vitæ rationem, mederi poſse. Idem mihi ſonat
Lactā. de ira c. 12 celebris illa Lactantii ſententia. *Religio, & timor Dei ſolus eſt, qui cuſtodit hominum inter ſe ſocietatem.* Ac ſi apertius diceret, religioſis, potius regulari obſeruantia, & timore Dei, quam magna ſolicitudine victualia quærere, conuenire. Ad idem quoque
S. Eph. Paræn. 44. intentum S. Ephrem Syrus hæc habet. *Quid nobis, & ſæculo? Quid nobis, & negotiationibus huius uitæ, qui mortui ſumus mūdo?* Subiungit poſtea imperfectorum monachorū excuſationem, de alimento quærendo. *At de alimentis fit ſermo?* Cui reſpondet. *Minus ad carnis miniſterium ſufficiunt, maximè adiuuante nos Domino.* Ac ſi diceret, corporeas monachi neceſſitates, potius manuum labore, & quod magis eſt, ſpeciali Dei prouidentia veris religioſis promiſsa, quam vitioſa euagatione extra cœnobia comparandas eſse. Optimè quoque Caſſianus expendit, monachos iſtos, qui ſub prætextu alimenta quærendi, nimium extra clauſtra euagantur, neque apud ſæculares ipſos, inter quos obambulant, honeſtè incedere poſse, aut inhoneſtos non apparere,
Caſsiā. de Spi. acce. n. 10. c. 7 Caſſiani en verba. *Nunquam poteſt, neque apud eos quidem, qui ſæculi homines ſunt; honeſte incedere, qui nequaquam clauſtris cellę inhęrere contentus eſt. Sed neceſſe eſt eum inhoneſtum eſſe, dum neceſſaria uictus requirit.* Vt vel hic videant religioſi: vagam deambulationem extra cœnobia, etiam ad victum neceſſarium quærendum, inutilem eſse.

Digitized by Google

3 Ex Patribusquoque recentioribus idem intentum confirmare libet. Ex quibus D.Bonauentura, experientia doctus, teſtatur, ex inhoneſta regularium deambulatione, non ſolum ad eleemoſynas illis faciendas ſæculares non induci, ſed potius ad odium erga ipſos excitari. Ergo in epiſtola quadam ad Prouinciales ſui Ordinis tranſmiſsa, in qua de cauſis relaxationis religionum loquitur, hæc dicit. *Occurit euagatio plurinorum, qui propter ſolatium ſuorum corporum grauãdo eos, per quos trãſeũt, non exempla poſt ſe relinquũt vitæ, ſed ſcandala potius animarũ. Occurrit importuna petitio, qua omnes tranſeuntes adeo abhorrent fratrum occurſum, vt eis timeant, quaſi prædonibus obuiare.* D.Bonau Vnde inferius ſtrictè precepit iiſdem Prouincialibus. *Vt vagãtes compeſcant ad quietem, & importunè petentibus imponant ſilentium.* Intelligebat ſanè S. hic Pater victum, alimentumue neceſſarium, nullatenus ex nimia vagatione fratrum, ſed potius ex honeſta clauſura procurari: cum potius vaga monachorum deambulatio exoſos, & moleſtos ſecularibus, quam amabiles reddat. Vnde venerabilis Thomas de Campis ad noſtrum intentum hæc habet. *Vagus, & otioſus religioſus, qui otioſè circuit, donis cæleſtibus indignus efficitur, & alijs eſt moleſtus.* Cãpis de valle lili. c.18 Optima certè compenſatio pro inquieta deambulatione; vt donis cæleſtibus priuetur religioſus, & ſæcularibus moleſtiam pariat. Quare hoc vnum religioſis mentibus inhęrere debet, vt Deo toto corde inhærentes, reformationem ſui ordinis ſectentur, hincque putent ſibi à Deo neceſsaria corporis, prouenire. Vnde teſtatur Ioãnes Nider. *Vidi, & expertus ſum, quotieſcumque reformabantur monaſteria virorum, aut fœminarum noſtris temporibus, ſemper quam anteaſe in tẽporalibus melius habuiſſe. Non ergo trepidẽt timore, vbi non eſt timor hi, qui deformato verè renunciant ſæculo.* Io.Nider tit. 1. de lapſu rel. c.12 Optimè quoque noſtri ſæculi decus S. Tereſa, modum, quo religioſi ſe gerere debeant circa corporis victum, alimentumque quærendum, præſcribit; affirmans, non induſtria humana, ſed recta in Deum intentione, obſeruantia ſcilicet regulari Ordinis, metiendum eſſe. Sic enim habet ad moniales. *I amas por artificios humanos pretendais ſuſtentaros, que morireis de hambre, y con raçon. Los ojos en vueſtro eſpoſo, que el os ha de ſuſtentar. Contento el, aunque non quieran, os daran de comer los menos vueſtros deuotos.* S. Tereſa in lib. de via perfe. c.2. Hæc ſi attenderent regulares omnes, ſimulque illud pſalmi. *Non eſt inopia timentibus eum. Diuites eguerunt, & eſurierunt, inquirentes autem Dominum non mi-* Pſal 35.

P nuentur

nuentur omni bono, facilé ſibi perſuaſum haberent, victum, alimenta, corporiſque neceſſaria non per inutilem, ineptamque euagationem extra cœnobia; ſed per clauſuram honeſtam, ſanctæque religionis obſeruātiam ſibi paranda eſſe. Ac proinde futilem excuſationē irreligioſe euagationis, ex hoc capite deſumi.

4 Alij ſecundò forſan eam ob cauſā ſibi egreſſum quotidianum à monaſterijs licere contendent, quod circa pietatis, charitatisue, aut etiam miſericordię officia exerceri ſe extra cœnobia dicant. Quid verò de iſtis ſentiendum ſit, quidue illis non raro contingat, quam friuolaque ſit iſtorum excuſatio, non ſemel, ſed ſæpius depingit B. Thomas de Villanoua, de ſęculo noſtro, & monaſtica diſciplina optimè meritus. In concione ſecunda de Dominica prima Quadrageſimæ, ſic habet. *Religioſum, & honeſtum monachum ſub charitatis prętextu, ad pacem inter fratres componendum, ad ſolatium infirmis exhibēdum, & alia pietatis opera exercenda, extra cœnobium ducit Satan; vt ſic per plateas vagātem, libidine inficiat, curioſitate ſauciet, ambitione inflet; curis ſęcularibus diſturbet, & à deuotionis feruore diſtrahē do, tepefaciat, & infrigidet.* Deinde in concione de D. Nicolao, improbos aliquos, quos arbores ſilueſtres, filioſque huius ſæculi vocat, commemorans, ſic inquit. *Tales ſunt religioſi negociatores, qui deſerentes clauſtrum, ſilentium, & chorum, & cætera, quę ſtatui ſuo principaliter cōueniunt, tota die per vicos, & plateas negocijs quibuſdam pietatis (vt ipſi dicunt) implicantur. Quæ vtique opera, & ſi alijs bona eſſent, ſibi tamen minimè conueniunt.* Præterea in concione prima de S. Dorothea ſui propoſiti non oblitus, ſic loquitur. *Videas monachos clauſtro relicto, in media ciuitate vagantes, aliorum negocijs libenter implicari: alios pauperibus alendis, alios viduis viſitandi, alios populis erudiendis, alios amicitijs reconciliandis, non ſine grauiſſimo lampadis proprię detrimento, indiſcretè incumbere, ſuamque diſperſionem charitatis zelo palliare.* De his tamen quid ſentiat ſubiungit. *Non eſt hæc charitas, ſed grandis ſtoliditas; proprię vocationis terminos tranſgredi, propriam lampadem extinguere, vt alienas accendant: ſeipſos damnationi exponere, vt alioſ ſaluos faciant.* Et inferius. *Si accedat mandatum Prelati, vt alijs copiam faciat, confidenter obediat.* Quę omnia ſi coniungas, elicies ſané monacho non licere, etiam ſub prætextu pietatis, charitatiſque operum, monaſteria crebro exire, niſi in caſu ſpeciali, Prælatique obedientia vrgente. Alioquin excuſatio inutilis

B. Tho. de Villanou. conc. 2 Dom. 1 Quadrag.

Idem in concione de D. Nic

Idem in concione de S Dor

Ibidem.

Digitized by Google

tilis putatur à viro Sanctiſſimo, Antiſtiteque celleberrimo.

5 Idem quoque intentum ex Patribus antiquioribus cõfirmare libet, vt inde videant deambulantes, vagique religioſi futilem eorum eſſe excuſationem, ſi ſub prætextu charitatis proximorum ſuas cellas, cœnobiaque relinquant. Ergo S. Ephrem Syrus in tractatu de monacho, & turture, poſtquam vagam monachorum inconſtantiam de vno loco ad aliũm properantiũ damnauit, ſic adſtruit. *Neque prætexueritis ò monachi, errore ducti, mandata, & beneficia, curam ſenum, & hoſpitalitatem: non enim ab Angelis talia requirit Deus, ſed tantummodo vt ſẽper laudetur, & honorificetur ab ipſis.* Ac ſi diceret, nullatenus ſub prætextu piorum operum cellę quietem amittatis, cum muneris veſtri potius ſit in illa laudare Dominum, quam externis aliis operibus incumbere. Ad idem D. Hieronymus eccleſiæ lumen, dum Paulinum inſtruit, Epiſcopi opus eſſe saluti aliorum proſpicere; monachorum verò non niſi cœnobij clauſtra ſectari. *Si officium* (inquit) *vis exercere Presbyteri, ſi epiſcopatus te, vel opus, vel bonos fortè delectat, viue in vrbibus, & caſtellis, & aliorum ſalutem fac lucrum animæ tuæ. Sin autẽ cupis eſſe quod diceris monachus, ideſt ſolus, quid facis in vrbibus, quę vtique non ſunt ſolorum habitacula, ſed multorum?* Egregiè ſané frigidam religioſorum retundit excuſationem, qui ſub prætextu ſalutis aliorum, propriam ſpernunt ſalutem, propriam quoque dimittendo cellam, clauſtrique ſepta. Hinc Caſſianus, antiquorum monachorum mores deſcribens, ſpiritu acedię agitari docet tales religioſos, qui cellularum clauſtra deſerentes, pia opera erga ſæculares prætendunt. Sic verò loquitur graui, & eleganti ſtylo de hoc monachorum vitio. *Honeſtas, ac neceſſarias ſuggerit ſalutationes fratribus exhibẽdas, viſitationeſque infirmorum, vel è minus, vel longius poſitorum. Quædam etiam pia, ac religioſa dictat officia, illos, vel illas parentes debere inquiri, & ad ſalutandos eos crebrius properari. Illam religioſam, deuotamque Deo fœminam, omni præſertim parentum prę ſidio deſtitutam, magnum opus eſſe pietatis frequentius inuiſere, ac ſi quid ei ſit neceſſarium, qua à proprijs parentibus negligitur, atque deſpicitur, ſanctiſſimum procurari. Magiſque oportere in his operam pietatis impendi, quam infructuoſè, & ſine vllo profectu in cellula reſidere.* Hæc Caſſiani verba adeò vera ſunt, vt ſe ipſis prodant vitium, & defectum illorum regularium, qui ſub prætextu ſimilium bonorum operum, cellæ quietem;

S. Ephrẽ de mona. & turture

D. Hiero. in ep. ad Paulin.

Caſſ. de epi. aced. l. 10 c. 2.

clauſuramque ſpernunt; vt, vel hinc tales agnoſcant, non charitatis calore, ſed acediæ ſtimulis agitari ſuperfluos diſcurſus, viſitationeſque intendentes. Hic etiam Anthiocus monachus in homiliis, quæ in Patrum Bibliotheca habentur, ea referens, ob quorum ſuggeſtũ monachi monaſteria egredi ſolent, illud affert. *Quod id fiat ob publicam vtilitatem procurandam, aut certè infirmos, vt interuiſant.* Abs dubiè indicans ſæpè ſępius excuſationem hanc diaboli ſuggeſtu prouenire: ac perinde reiiciendam eſſe à monachis ſui inſtituti zelatoribus.

Anth. 2. to. Biblio hom. 26.

6 Porrò quantum ſibi damnum monachiſmi poſeſſores aſciſcãt, ſub falſo prætextu charitatis, pietatiſue cœnobij clauſtra deſerentes, aptiſſimum exemplum ex Vitis Patrũ ab Vmberto relatum, & in apothegmatibus 8. tom. bibliothecæ adductum, ſatis declarat. *Cum tres facti fuiſſent monachi, elegit vnus litigantes ad pacem reducere; alter infirmis ſeruire, tertius quieſcere in ſolitudine. Primus autem tędio victus venit ad ſecundum, & conferens cum eodem de ſtatu ſuo, inuenit, & ipſum prę tędio deficientem, & concordantes venerunt ad tertium narrantes ei tribulationes ſuas, & quęrentes quid ipſe profeciſſet, & implens ſcyphum cum aqua turbata dixit eis: Reſpicite. Et reſpicientes in aqua nihil viderunt. Tunc poſuit ſcyphum, & dimiſit aquam quieſcere, & cum quieuiſſet, dixit eis: Reſpicite. Et tunc reſpicientes viderunt uultus ſuos. Et dixit: ſic eſt, qui eſt in medio hominum prę turba non videt peccata ſua, cum autem quieuerit in ſolitudine, cognoſcit illa.* Exemplum hoc manifeſtè ſatis exponit, quietem conſcientię, ſui cognitionem, & alia huiuſmodi bona impediri maximè ſi monachi clauſtra egrediantur, etiã ſub vmbra charitatis, vel pietatis. Quod intellige, ceſſante obligatione pręcepti, aut obedientia ſuperioris.

Vmb. l. 2. de modo Predic. c. 23. 8. to. biblio. in apotheg. l. 2. de quiete.

7 Libet etiam exemplum aliud proferre, de monacho peregrinationis cauſa pia loca viſitante, monaſteriumque, cui erat addictus, relinquente. Caſum per hæc verba refert Ioannes Nider Dominicanus ex Gaufrido ſuper Apocalypſim, & Vincentio in ſuo ſpeculo hiſtoriali. *Honorabilis quidam Ioannes nomine ſacerdos Eccleſię Lugdunenſis, propoſitum concepit Ordinem Ciſtercienſem in monaſterio regulariſſimo intrare: mutato autem propoſito in eius recompenſam limina S. Iacobi uiſitauit. A quibus domum propriam rediens fatigatus ex itinere in cubiculo obdormiuit. Cui Chriſtus cum Apoſtolo Petro, & Iacobo apparuit. Petro autem librum tenenti Chriſtus iubet, ut aperiat.*

Io Nid. de fruct. reli. tra. 3. c. 12

Erat

Erat autem ſcriptus aureis literis nomina prędeſtinatorum continens. Et cum Petrus legeret nomina plura, & ad Ioannem venire et prædictum, dicit Chriſtus. Tolle, tolle, dele eum, dele: quia meum futurum promiſerat, & reſilÿt a promiſſo. Accedens autem Iacobus orabat: Domine, meus eſt peregrinus, ne deleas eum, obſecro. Cui Dominus: Meus, inquit, non peregrinus: ſed ciuis eſſe debuerat. Nonne maius eſt ciuem meum eſse, quam tuum peregrinum? Et iterum Iacobus. Ne quæſo pÿſſime, eum deleas, obſecro, fideiubeo pro eo, quod propoſitum exequetur. Et Dominus: Quando? Cui Iacobus, infra quindecim dierum ſpatium. Et tunc Ioannes euigilauit, & ſolotenus proſtratus, pro fideiuſſione B Iacobo gratias egit cum lachrymis, dicens. Faciam prorſus B Iacobe, quod me ſpopondiſti. Poſt fletum igitur iterũ obdormiens vidit Chriſtum, & præfatos Apoſtolos, ac Petrum ad Chriſti iuſſum de libro legentem ita. Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. Iterum euigilans ante dies promiſſionis mox monaſterium bonæ vallis intrauit. Vbi primus Abbas effectus, & poſt Eccleſia Valerię Antiſtes, in vita, & morte multis coruſcans miraculis. Ex quo caſu, diuinaque viſione liquidò manifeſtum fiet, plus Deo placere religioſum loci ſui ſepta tenentem, quam peregrè abeuntem, deuotionis etiam cauſa, dummodo pręceptum ſuperioris abſit. Ac proinde admittendam non eſſe excuſationem foras exeundi religioſis, qui ſub ementito prætextu charitatis, pietatis, aut religionis etiam, cœnobii ſui clauſtra deſerunt.

8 Alii forſan tertiò ſunt, qui ex eo licentioſam ſibi exeundi extra cænobia, permittendam eſſe facultatem, velint, quod inuiſendorum, conſolandorumue parentum, fratrum, aut conſanguineorum, cauſa, exeant. Sed hanc excuſationem reiiciendam eſſe, & quid de illa ſentiendum D. Baſilius, ſic inſtruit. *Illud etiam tenendum eſt, vt nequaquam quouis prætextu, viſendorum, conueniendorumque fratrũ crebro è monaſterio velimus egredi.* D. Baſ. in conſtitut. c. 8 *Siquidem diabolicum iſtud quoque commentum eſt; quãdo huiuſcemodi artificio vti aduerſarius ſolet, ad diſciplinæ noſtræ ſtabilitatem, ordinemue religioſæ huius vitæ labefactandum, ac peruertendum, atque hoc modo nos, voluptatum illecebris illectos, varÿs, ÿſque inſtabilibus cogitationibus facere obnoxios, ſtudet.* Concinnè ſatis hic depingit Baſilius futilem excuſationem hanc eſſe, & à Satana in cor monachi immiſsam, vt eum voluptatum illecebris obnoxium reddat. Rurſus alibi, eaſdem viſitationes conſan-

conſanguineorum damnans, ſic addit. *Nam ſupra hoc, quod illis nullam vtilitatē exhibemus, inſuper, & noſtram vitam, tumultibus, & turbatione replemus, & peccatorum occaſiones attrabimus.* Alibi quoque ſic *Eoque promouet, ut habitum religionis tantum inſtar ſtatuę circumferamus, illi nullo pacto virtutum ſtudio correſpondentes.* Alio quoque loco, ſic admonet monachum de huiuſmodi viſitationibus conſanguineorum. *Si mortuus es cum Chriſto à cognatis tuis ſecundum carnē, quid rurſus inter ipſos conuerſari cupis? Si uerò quæ deſtruxiſti propter Chriſtum, rurſum ædificat propter cognatos tuos, tranſgreſſorē te ipſum conſtituis. Ne igitur ob cognatorum tuorum neceſſitatem receſſeris à loco tuo, nam diſcedens è loco, fortaſſis ex æquo diſcedes à moribus tuis.* Baſilij mētem aſſecutus videtur Hieronymus, qui in regula collecta per Lupum, ſic habet. *Quanti monachorum, dum patris, matriſque miſerentur, ſuas animas perdiderunt.* Quibus verbis mors ſpiritualis monachorum egreſſui è monaſteriis propter patrem, aut matrem tribuitur. Quod expoſuiſſe videtur Iſidorus, dum de ſummo bono ſcriptum reliquit. *Multi monachorum amore parentum, non ſolum terrenis curis, ſed etiam forenſibus iurgijs, inuoluti ſunt, & pro ſuorum temporali ſalute ſuas animas perdiderunt.* Benè ergo, conſultè ſatis, lepideque nimis, ſanctus ille Franciſcanus monachus Aegidius, cuidam volenti fieri religioſus dixit. *Vade ergo prius, & occide omnes cognatos tuos.* Ac ſi diceret, ſi propter illorum curam mors tibi ſpiritualis imminet, ſatius tibi erit, eos ſpiritualiter, per obliuionem ſcilicet, interficere, quam ab illis, miſere occidi. Ad quod meo videri, non incongruè affertur illud Deuteron. 33. ſic dicitur. *Qui dixit patri ſuo, & matri ſuę neſcio vos, & fratribus ſuis ignoro vos, & neſcierunt filios ſuos; hi cuſtodierunt eloquium tuum, & pactum tuum ſeruauerunt.* Hoc intellige ſpiritualiter, & miſtice de monachis.

Idē in q. fuſis diſp. 32. — Idem in conſt. mō c. 21 — In ep. ad Chiſonē. — D. Hierō. in reg. — D. Iſid. de ſum. bon. l. 1. — Hiſt. San. Fran. p. 1 — Deut. 33.

9 Extat circa hoc memorabile Machetis Abbatis factum, qui poſtquam quindecim iam annos in ſolitudine exegiſset, & ad eum patris, matris, amicorumque literæ ex Ponti Prouincia delatæ eſsent, eas non modo non lectas, ſed ne reſignatas quidem, ne vel inani eum gaudio lactarent, vel infructuoſa triſtitia afficerent, igni ſtatim comburendas tradidit. *Ite,* inquiens, *inanes cogitationes patriæ, pariter concrememini; ne me ulterius ad illa quæ fugi, reuocare tentetis.* Legatur Caſſianus lib. 5 cap. 32.

Caſſianus

Quis

10 Quis verò credat dulciſsimum Bernardum in hoc puncto ſterilem fore, qui in omni negotio ſpirituali, ſecundum ſe præbet? Ergo ſermone quodam hæc habet, circa expoſitionem verborũ Chriſti: *Quid mihi, & tibi mulier?* Bernardum attendite. *Vt quid ergo fratres, vt quid ſic reſpondeat? Vtique propter nos, ut conuerſos ad Dominum iam non ſolicitet carnalium cura parentum, & neceſſitudines illum non impediant exercitium ſpirituale. Quandiu enim de mundo ſumus, debitores non eſſe cõſtat parentibus. At poſtquam reliquimus noſmetipſos, multo magis ab eorum ſolicitudine liberi ſumus.* Quod, & confirmat exemplo cuiuſdam eremitæ, propinquitatis huiuſmodi iura etiam in fraterna neceſsitate denegantis. *Vnde* (inquit) *legimus fratrem quendam in eremo conuerſantem, cũ ad eum carnalis frater, auxilij gratia aduentaret, reſpondiſſe; ut audiret alterum fratrem eorum, cum ille utique iam obijſſet. Cumque admiratus, qui uenerat, reſponderet, quia ille obijt: eremita ſe quoque obijſſe reſpondit.* Concludit ergo Bernardus. *Optimè ergo nos docuit Dominus ne ſolicitiſsimus ſuper propinquos carnis noſtræ, pluſquam religio poſtulat, quando ipſe matri, & tali matri reſpondit: Quid mihi, & tibi mulier, &c.* Ecce Bernardum clarè docentem religionem propinquis præponendam eſſe. Ac proinde, clauſuræ amorem maiori pretio apud regulares habendum, quam inordinatum parentum, & aliorum affinium affectum.

D. Bern. ſer. 2. de mut. aqu. in vin.

Idem.

11 Si verò Patres iſthæc de monachis egredientibus extra cœnobium, propter parentum, vel conſanguineorum aliqualia commoda dixerunt, quid ſperabamus dicturos de illis, qui ſuimet ſolam conſolationem carnalem quærentes, domos propinquorum viſitare contendunt? De his audiatur Ioannes Trithemius monachus, & ipſe de monachorum perfectione benemeritus. Homilia quadam ſic loquitur ad intentum. *Qui domos parentum circuit, & epulis delectatur proximorum ſe non conſiderat monachum. Qui dormit in domo cognati ſui, quærit ſolatia: & qui declinat religioſorum conuentus, perniciosam ſequitur libertatem. Monachus in domo patris, & matris, quaſi agnus in medio luporũ, & quaſi lepus, qui uenatorum circumdatus eſt canibus. Si monachus es, ſi Dei ſeruus, & miles, quid facis in domo parentum?* Grauia ſanè verba, & à religioſo quouis ruminanda, nedum amorem parentum, cognatorumque ſectatur, propriæ profeſſioni, & ſtatui vale dicat. Vnde ſanctimonialibus, religioſiſque fœminis, quæ cognatorum communicationem auidius

Trithem. hom. 12. de mon.

Digitized by Google

dius ſolent appetere, hæc intimat Hieronymus Sauaronola Dominicanus in opuſculo de tribus votis. *Abeant hæ, quę huiuſmodi ſunt ad legendum Sanctorum Patrum uitas, & reperient, quod nec filius propriam matrem, nec frater ſororem, nec ſoror fratrem uidere uolebant. Dicente Saluatore: Non ueni pacem mittere, ſed gladium. Veni enim ſeparare hominem aduerſus patrem ſuum, & filiam aduerſus matrem ſuam, & nurum aduerſus ſocrum ſuum, & inimici hominis domeſtici eius.* Tandemque Magdalenam quandam Comitem Mirandolanam, habitum Monialis ſuſcipere volentem, ſic admonet. *Itaque chariſſima in Chriſto Ieſu filia, ſtatim ut intraueris religionem, debes relinquere omnes tuos exiſtentes foris; itaut non ſolum nolis eos amplius uidere, ſed nec illorum recordari. Dicit enim Pater æternus Audi filia, & inclina aurem tuam, & obliuiſcere populum tuum, & domum patris tui.* Hæc ergo omnia ſibi dicta putent religioſi omnes, & domum patris obliuiſcentes, ſolum Patrem, qui in cælis eſt, cellæ ambitu quærant. Nec ſub prætextu, parentes, vel conſanguineos inuiſendi, clauſtri tecta deſerenda eſſe, vllatenus proponant.

Sauarono in opuſc. de trib. vot. c. 3.

12 Quartò præterea, forſan alii religioſi erunt, qui ex eo nimiam euagationem, & egreſſum extra conuentus ſibi licere putent, vt cordis anxietati, triſtitiæque medeantur. Iis tamen ex diametro opponitur Caſſianus collat. 14. cap. 5. cuius titulus, & intentũ ſic ſe habet. *Quod euagatione corporis, grauetur magis, quam releuetur cordis anxietas.* Vnde inter alia verba illius capitis hæc ſunt maximè notanda. *Hi ergo, qui nec dum poſſunt, uel norunt uoluntatum ſuarum inſtigationibus reluctari, cũ intra cellam fuerint anxiati; ſi progrediendi ſępius libertatem, ſibi remiſſa diſtrictionis lege, conceſſerint: acriorem aduerſus ſe peſtẽ, hoc ut putant, remedio, ſuſcitabunt. Sicut gelidiſſimæ aquę hauſtu uim internarum febrium, quidam reſtringere ſe poſſe credũt, cum utique accendi ex hoc ignem illum conſtet, potius quam ſedari; ſiquidem momentaneam illam aleuationem multo grauior conſequetur afflictio.* Ecce quomodo nullum leuamẽ ex inordinata egreſſione extra cœnobia regulares accipiant, ex mente Caſſiani, nec etiam cogitationum tumultibus, vitiorumque adumbrationibus, aliiſque animi anxietatibus, medeatur monachus foras progrediendo. *Si enim* (Sancti Ephrem Syri verbis vtor) *Dum in noſtra reſidemus, atque quieſcimus cella, vitiorum cogitationibus, rerumque adumbrationibus obſiſtere nequimus,*

Caſſianus

S. Ephrem paræn. 44.

quo-

quomodo non magis, faciliuſque capiemur, ſi in alienigenarum manubias nos ipſos conieccerimus: Inepta ergo, prorſuſque inſipida excuſatio monachorum eſt, dum ob animi torporem vitandum, egreſſum è cœnobijs prætendunt Ad idem Bernardus, ſeu author ſermonis ad fratres de monte Dei. *Qui animi ægretudinem contenuit expellere de loco in locum procedendo quaſi qui vmbram ſuam contendit euadere fugiendo.* Optimè quoque Seneca *Licet vaſtum traieceris mare, licet, vt Virgilius terræque, vrbeſque recedant , ſequentur te quocumque perueneris vitia ,* Et Socrates à Seneca relatus. *Quid miraris nihil tibi prodeſſe peregrinationes, cum te circumferas? Premit te eadem cauſa, quę expulit.* Vnde merito hæc omnia monachis vagis (ſi qui sũ) tædij auferendi, ſeu mitigandi cauſa, dicere poſſumus. Cum enim huiuſmodi tædium, animiue triſtitia, ex propria immortificata voluntate ortum ducat, abs dubiè ex vago circuitu, inquietaque deambulatione medelam non accipit ; ſed augmentum , vt ex Caſſiani verbis adductis innoteſcit D. Bern. fratr de mont. Dei Senec. ep. 28. Socrates.

13 Aſt tandem rationibus iſtis conuictus, quis dicat, cum monachi clauſuræ votum, non emiſerint, non eſt cur ad illa in obſeruandam aſtringantur. Sed certe aliud eſt quotidiana , circumuagaque deambulatio monachorum, aliud verò honeſta , prudens , regulataque egreſſio è monaſterio. Primum prohibet ratio, abhorrent Patres, noſque in præſenti deteſtamur? Secundum vero, vtpote rationi conſentaneum , nedum damnare, ſed potius approbare volumus, verbis D. Baſilii fidentes . *Neque vero tamen propterea perpetuo eſt tanquam in cuſtodia permanendum : ſed quandocunque, & res poſcit , & conſcientia non reprehendit, libere eſt, fidenterque prodeundum.* Ecce monache, non tibi perpetua cellulæ clauſura præcipitur; *Sed quandocunque res poſcit, & conſcientia non reprehendit.* Res tamen, nunquam quotidianam, & continuam tibi egreſſionem poſcit ; nec conſcientia, ſi recta eſt, hoc tibi vnquam approbare potuit. Vt verò, quando res poſcat, & conſcientia non reprehendat , ſcias regulam tibi viuam præſcribo, legem ſcilicet, ſeu ſuperioris voluntatem, qui tibi tempus egrediendi deſignabit. Sed proh dolor! quia vt teſtatur S. Ephrem Syrus : *Sunt nonnulli qui prę textu obedientia, proprium quoque perficere concupiſcentiam quęrũt, ſecundum hominem veterem.* His ſimilis eris, ò religioſé, ſi neceſſitatem ementitam Prælato propoſueris, ſi ab illo importunis precibus licentiam exeundi obtinueris, ſi ipſe ob tui ſuperbiam, D. Baſilii conſt. mon c. 8 S. Ephrem paræn. 44.

iram, animumque rebellem, talem tibi facultatem inuictus conceſſerit. Satius tibi erit, ſi honeſtiſſima, vrgentiſſimaque cauſa non vrgente cellę clauſura contentus viuis, te ſolo, in Domino gaudens,

Senec. ep. 10. ad Luci.

Senecam auſcultans dicentem. *Audeo te tibi credere. Vide quid de te ſperem: non inuenio, cum quo malim te eſſe, quam tecum.* Vel ſaltem ſanctorum religioſorum, cum quibus commoraris ſocietate gaudeas, nullam aliā expetere velis;

Xenophō in lib. de Cyro.

Xenophontem audiens affirmantem *In periculis fouet ſpem bonorum ſocietas.*

14 Si verò neceſſitas exeundi, præceptum Superioris, vel aliqua vrgens cauſa, monachum è cella extractum, per vicos, & plateas ciuitatis, aliquandiu ambulare cogat; tunc ex Patribus antiquis, grauiſſimorumque religioſorum, huius etiam noſtri ſæculi exemplo, modum excipiat,

D. Baſi. ſer. 2 exercit.

Baſilium audiat iſta loquentem. *Si ita contigerit te iuxta circumſtantiā negotiorum aliquando è cella proficiſci, armatus pectore timore Dei, & inſerta in manu charitate Chriſti, deuictiſque per omnem continentiam, voluptatum incurſibus, ſtatim neceſſitate expleta, reſili.* Ecce modum, ecce normam è Baſilio.

Pet. Dam de cōtep. ſecu. c. 12

Vel audiat Petrum Damianum in ſuo apologetico, ſic loquentem. *Si occaſionis articulus accidat, vt egrediendi neceſſitas imminere uideatur, non mox ad uagandum ſe leuiter proruat, non ad ſeculi vanitatem affixus, mundo animus concaleſcat: ſed moroſè, & grauiter intra ſe deliberet dicens: Spoliaui me tunica mea, quomodo induar illa? Laui pedes meos, quomodo inquinabo illos?*

Eſai. Abb.

Si placet tandem Eſaiæ Abbatis inter Bibliothecæ Patres numerati tom. 2. orat 3. conſilium, accipiat *Si in ciuitatē, aut vicum proceſſeris, oculi tui deorſum aſpiciāt, ne hoſtes tibi in cella ſuſcites.* Multa ad hoc intentum legi in

Nazianz. orat. 1. de pace

Nazianzeno oratione de pace. Multa quoque in aliis facile obuia ſunt. Solum addam ex Baſilio adducto, quo animo quoque affectu, ac iucunditate, religioſus reditum ad conuentum expetere debeat.

Baſ. vt ſu.

Velocibus (inquit) *alis vtere ad reditum, uelut innocens quędam columba ad arcam, quę te emiſit. transfugiens. Sicque perſuadens tuis cogitatibus, contingere tibi non poſſe in ullo alio loco ſalutarem requiem.* Hæc faciendo, religioſe ſanctè, viues; dicens cum Hieronymo.

D. Hierō. ep. ad Ru.

Viderint quid alij ſentiant. Vnuſquiſque enim ſuo ſenſu ducitur. Mihi oppidum carcer, & ſolitudo paradiſus eſt.

Nec prætermittendum, quòd Religioſo è clauſura egredienti, ſocius, & comes ſemper, & inſeparabiliter adherere debeat.

Id etenim Sanctorum Patrum, præſertim Pachomij, Auguſtini, Benedicti, & aliorum monumenta docent. Id quoque facto ipſo docebat S. Carolus Cardinalis in Sanctorum album meritò relatus, vt traditur à Scriptoribus vitæ ipſius: quamquam enim in reſalutando nunquam deerat officio ſuo, vir humilis verè, atque humanus; tamen obuios Religioſos ſine ſocio minime reſalutabat; quod haud vllo honore dignos duceret eos, in quibus maximam Religionis, ac probitatis notam deeſſe videret. Nam omni improbitatis extincta ſuſpicione per ſocij præſentiam neceſſariò conficitur, vt Religioſus probus habeatur, Regularis obſeruantię cultor in omnibus, virtutis, ac morum honeſtate decoratus: proinde illo dignus honore, qui huiuſmodi Religioſis debeatur. Sic quoque Thomas Cantipratanus *lib. 2. cap. 11. §. 1.* Quam ſit vera, inquit, hæc ſententia, vę ſoli, ego noui qui annis 30. vices Epiſcopi in diuerſis Prouincijs habui: qui in hoc articulo, quo Religioſi ſoli vadunt in vijs, vel ſoli manent in curijs, horrenda mala, horrenda ſcandala, horrendaque pericula frequenter audiui; quæ nunquam ſuſtinuiſſent adiuncto ſocio, vel feciſſent. Hæc, & alia ad intentum Laurentius Beyerlinck *in Theatro vitæ humanę tom. 6. littera, R. verbo Religioſus Religio*, ſubiungens etiam S. Thomam Aquinatem dicere ſolitum fuiſſe, *Monachum ſolum Dæmonem eſſe ſolitarium*. Cantipratanus. Beyerlinck

15 In hoc capite illud adiungam, quod ſcilicet, vna ex præcipuis cauſis, quare religioſus, nimiam euagationem fugere debeat; ea ſit, quod incauta, indecens, vagaque monachorum deambulatio inter ſæculares vilipendium, contemptumq. monachiſmi generet.

16 Nec circa hoc curo de improborum hominum ſenſu, qui omnia in malignitatem vertunt, qualis fuit Eraſmus, qui teſte Alberto Pio, lib. 5. de monachis eos accuſabat, inquiens: *Vndique offendi, eorum aliquos in vehiculis, aliquos in nauibus, in vijs, &c.* Quia vt ipſe Albertus dicit. *Id efficit, tum eorum multitudo, tum munus illis iniunctum, non quippe prorſus, ſecedendo ab hominibus, uitamque tantummodo contemplatiuam ducēdo, quemadmodum monachi incolę deſerti primo inſtituti ſunt, ſed etiam partim ad actiuam, & ad ea munia peragenda, quę ad populi procurandum ſalutem pertinent.* Eraſmo ergo, & alijs prætermiſſis, pios teſtes aduocabo, qui cauſam noſtram tueantur. Albertus Pius l. 5. de mona.

Q 2 Habet

17 Habet id Bernardus in paruis ſermonibus. Exponens namque illud Canticorum: *Dentes tui ſicut grex tonſarum*, per *Dentes* religioſos intelligit, ex eo inter alia, quod riſus, & contemptus ſint ſigna cum videntur. Sic vero loquitur. *Dentes clauſi ſunt, ne videantur: ſic, & nos materialibus vallis circumcingimur, ne ſæcularium oculis, & acceſſui pateamus. Indecens eſt ſi appareant niſi interdum forte ad riſum, quia nihil turpius, quam monachus per vrbes, & caſtella diſcurrens* Ecce riſum, & contemptum religioſi ſtatus, ex nimia monachorum deambulatione. Habet idem piiſſimus Rusbrochius per hæc verba. *Alij fratres hinc, inde, obambulant; alij viſitatum eunt filios ſuos, ſeu filias ſpirituales, quod vtilitatis quidem, aut parum, aut nihil habet; ſæpe verò etiam dedecus ingens, ac ignominiam parit.* Habet id etiam cõmune proloquium *Nimia conſuetudo parit cõtemptũ.* Si enim ſæculares religioſos omnes paſſim, & ſingulis momentis cernant, eos mundo nondum mortuos, ſed viuentes probant: ſicque facilè aſpernantur, quos ſolo habitu à ſe diſſitos conſpiciunt. Huiuſcemodi autem cauſam optimè tradidit Trithemius hęc dicẽs *Tot monachorum ſunt iudices, quot inſpectores adeſſe videntur. Omnium oculi ſæcularium in monachos ſuſpiciunt, & ſanctitatem, quam illos audiunt profeſſos, in operibus exquirunt. Plus offendit monachus in vno temerario verbo, quam homo ſæculo deditus in decem millibus. Quantumlibet enim leuis, & ſcurrilis homo videatur mundanus, monachorum tamen inſolentiam æquanimiter tolerare non didicit: quoniam omnes clauſtrales, non quales ſint, ſed quales eſſe deberent, ruſtica ſimplicitate credit. Vnde malum verbum, aut factum, apud illos, monacho ad damnationem aſcribitur, quod mundano homini ad veniam imputatur. Nec immeritò.* Cum igitur religioſi omnes famæ, & honoris integerrimi zelatores eſse debeant: *Prouidentes* (vt inquit Paulus) *bona non tantum coram Deo, ſed etiam coram hominibus*; qualiter inter ſęcularium choreas, vrbium ſtrepitus, oppidorumque concurſum, bene ſe habebunt? *Omnis vita* (inquit Auguſtinus, vel auctor nomen eius oſtentans) *religionis profeſſe, integritatis debet famam ſentire, ne quem expectat corona virtutis, pudoris damno feriat.* Pigeat ergo ſanctum, probumque regularem, ſuæ ſaluti, bonæ famæ, authoritatique religioſę, derogare, clauſtra monaſterii, ſine vrgentiſſima cauſa egrediendo.

Cantic. D. Ber. in ſer. par.

Rusbr. in tabernac. fœd. c. 123

Trith. ho 12. de monach

Auctor l. de bono diſcipl.

18 Libet vltimo in calce huius capitis, Guillelmi de Peraldo verba in tractatu de profeſſione monaſtica, tranſcribere. Ea enim

enim aliquot mala continent,quibus religioſi vagi irretiri ſolẽt. *Stella de cœlo cadit,cum monachus celeſtem conuerſationem deſerens ad ſæculum redit. Abel egreſſus in agrum occiſus eſt,ſic clauſtralis innocens,cum à clauſtro in mundum regreditur,morte culpæ occiditur. Coruus cum ab arca regreſſus eſt, ad illam non eſt reuerſus;cadaueribus enim eſt illectus:ſic aliquando monachus de monaſterio egrediens,& per mundum diſcurrẽs,amore carnalium delitiarum,capitur & retinetur. Egreſſa Dina filia Iacob curioſè, vt videret mulieres regionis illius, rapta eſt, & corrupta. Dina ratione ſexus infirma ſignificat clauſtralem mẽte infirmum,qui de clauſtro egrediens;dum mundi concupiſcibilia curioſe conſiderat,amore eorum, rapitur, & corrumpitur. Semei, dum manſit in Ieruſalem,vixit;poſtquam vero exijt de Ieruſalem ad requirendum ſeruos ſuos,occiſus eſt:ſic monachus, qui dum eſſet ſimplex clauſtralis,& in clauſtro remaneret, vita gratię vixit;poſtquam verò adminiſtrationem,quam ambierat, obtinuit,occaſione eius per mundum diſcurrens, mortem culpę incurrit. Piſcis extra aquam poſitus moritur:ſic monachus extra clauſtrum moram faciens,facilè corrumpitur.* Vtinam hæc legant,perlegant religioſi omnes, & amore cellę, clauſuræ que regularis affecti extra monaſterium occaſiones peccandi non quærant. Guillelm. de Peral.

19 Et ſciant caſu quo euagandũ quãdoque è monaſterio ſit non indiſcriminatim omnibus,ſed peritioribus,& moribus probatioribus in potiori iure competere poſſe. Prout noſter ille Nicolaus Gallicus *cap. 7. ſuę Sagittę Igneæ* iam relatæ ſic expreſſit: Nicolaus Gallicus. *Ecce Dominus,cuius prouidentia in ſui diſpoſitione nõ fallitur, cum Religionum multitudinem in horto militantis Eccleſię plãtare vellet,alios cum Maria in ſolitudine, alios cum Martha in ciuitate proinde collocauit. Viros quoque ſcientia præditos,in ſcripturarum ſtudioſè ſententijs occupatos,ac moribus ſufficiẽter dotatos, in ciuitate conſtituit,ut populo verbi ſui ſollicite pabulum miniſtrarent. Simpliciores verò,cum quibus eſt ſecreta eius ſermocinatio,ad ſolitudinem tranſmitti diſpoſuit cum propheta,qui dixit.* Ecce elongaui fugiens & manſi in ſolitudine. Expectabam eum,qui ſaluum me fecit à puſillanimitate ſpiritus, & tempeſtatè.

20 Quia tandem importuna egreſſio è Monaſterijs apoſtatandi anſam tribuere ſolet: idcirco exemplares aliquot caſus, quos Laurentius Beyerlinck *in Theatro vitę humanę littera R.* Beyerlinck

verbo

uerbo Religioſus Religio ſub uerbo Apoſtatarum à Religione pœna, retulit, quibus miſeri euentus talium Apoſtatarum deſcribuntur, hic placuit adiungere verbis ipſius. *Quidam cum Ordinem Carthuſianum eſſet ingreſſus, nec eſſet ſedulus cuſtos mentis ſuę, facilem prębuit diabolicę uoluntati. Enim uerò ſoror illum ueniens inuiſere, cum copiam haberet ſermocinandi, multis ſermonibus implicuit miſerum fratrem, ut uotis aſſentiret ſuis, & ſecum ad ſaeculum repedaret. Ille ſtatim, abiecto babitu (licet in contrarium Sancti Patres hortarentur) retrorſum ueſtigia intorquens, poſt diabolum ambulabat. Sed, heu, non impune Fratre igitur, ac ſorore, læto animo ad ſęculum remeantibus, triſtis eis ſubitò ſuperuenit interitus. Cum enim nemus pręterirent, quod Cœnobio adiacet, repente inſiliunt rapidiſſimę ferę nunquam illic prius cognitę: quę hos miſeros nimis mordaciter inuadunt, ſtrangulant, occidunt: & dicto citius in uentrem deglutiunt, paucis reliquijs permanentibus. Viderunt hęc paſtores, & agricolę qui huic ſpectaculo non longe aberant: & ſtatim, quę geſta fuerant, nunciant Monaſterio. Illi audientes funeſtam cladem, & nimis amarum iudicium Dei, in communi omnes lacrymantur: & amaros gemitus effundunt ad cœlos dicentes: Quam terribilia ſunt opera tua Domine? Nimis profundę factę cogitationes tuę: uir inſipiens non cognoſcet, & ſtultus non intelliget, quam terribilis ſis in conſilijs ſuper filios hominum.* Chronica Carthuſianorum *lib. 6.* Recentiorem alium caſum ex Annalibus Societatis ſic refert idem Auctor. *Petrus Paradi, cum diuinę ſe uocationis indignum reddidiſſet, nec in Societatis corpore contineri poſſet, ad extremum domum ſuam, haud tamen à votis liber, immuniſque, remiſſus eſt. Non tulit hominis audaciam cœleſtis ultio. in ipſo articulo temporis, quo ſe ad Eccleſię myſteria tractanda, proximiſque adminiſtranda conuertit, dirum ei morbi genus, & medicis ignotũ immittitur: tantis enim ubiq. doloribus torqueri cœptus eſt, talemq. in tumorem corporis membra conuerti, ut nullã caperet quietis partem, neq. diurna, neque nocturnę, pręſertim nulla antegreſſa febri, nulla cauſa; ut in ea inueſtiganda, reperiendaque hęſitaret, deſudaretque omnis ars medicorum. Eius pes lęuus intumuit, ſerpebatque in eodem tumor cum amplificatione doloris, & deportatus ad ægrorum hoſpitium, chirurgis, mediciſque committitur, quorum de ſententia erat, ut ipſe pes totus detruncaretur: Lata iam erat ſententia, & expedita*

pedita iam Scalpella, qua chirurgus immitis in putreſcentem demergeret pedem, cum denique mens obſtinata reſipuit, & ſui miſertus ager aperuit oculos. Tum demum, ne totus, & animo, & corpore funditus interiret, Rectorem Collegij Conimbricenſis accerſit, agnouit erratum, & profeſſus, quam abiecerat obedientiam, ad omnia ſe paratum oſtendit. Mirum dictu, ſimul ac Rectoris amplexatus obſequium, tumorem animi poſuit ager, tumor quoque corporis ſtetit, ſerpens putredo quieuit, tametſi antea medici confirmarant: nullam ad eum curandum morbum reperiri potuiſſe medicinam niſi ſcalpello, perpetuamque ſectionem, vt appareret malum inuectum à Deo, cuius comparatum ſapientia, vt in ſuo quiſque vitio plectatur, & noxa pœna reſpondeat. Secandus tamen pes putridus fuit, & quod erat marcidum excidendum. Quem ille tantum ſubiturus ictum voluit noſtros, quos antea fugerat, intereſſe, & ijs inſpectantibus exſecari; qui cum ſuper ferrum, manumque chirurgi Sanctiſſimum Ieſu nomen identidem inclamarent, tantum ille concepit animo robur, vt poſtmodum affirmaret, in excipiendo vulnere vix ſe ullum ſenſiſſe dolorem. Is poſtea ſibi reſtitutus, cæteros inter homines manſit, ſegregatus à noſtris, meritò quidem ſanus, nec Conimbricenſi Epiſcopo, à quo multum adhibebatur, inutilis, cæterum altero pede mutilus, quo diuini beneficij, quoties gradum faceret, ueniret in mentem, Societatis recordaretur amiſſæ. Annal. Societat. *ann.* 1554.

Nimia cum ſęcularibus communicatio religionum obſeruantiæ nocet.

CAP. IX.

1 EA quæ ſuperioribus capitibus diximus, de regulari clauſura religioſorũ tenenda, vanaque euagatione extra cœnobia vitanda, eo tendunt vt in ſcopum, & finem; vt nimiam cum ſæcularibus neceſſitudinem, communionemue regularibus interdicant. Si enim Patres, alijque doctores, & ſancti, tanto animi conatu, monachis extra monaſterium deambulationem vetant, iden faciunt, vt nimiam

illis

illis familiaritatem, & coniunctionem cum ſæcularibus prohibeant. Certe,ſi vrbes.& oppida hominibus vacua forent, quaſi eremi eſſent: vnde nequaquam ad eo acceſſum Patres precluderent.Cum verò contra ſæcularibus,improbiſque hominibus plena ſint;non mirum.quod adeo anxiè,& obnixe, monachis clauſuram,clauſtrique obſeruantiam præcipiant. Cuncta ergo, quæ duobus capitibus præcedentibus allata fuere, preſenti deſeruiũt inſtituto: ſpecialiora tamen alia in medium producamus, more noſtro Patres in teſtes vocando.

2 Adeſt primus S.Hieronymus, qui ſępè ſæpius ſæcularium hominum conſortia religioſis hominibus interdicit. Pauca ſubiungam.Ad Paulinum ſic loquitur.*Obſecro itaque te,vt quoniam* D.Hiero. ep.ad Pau *ſanctæ ſororis tuæ ligatus es vinculo, & nõ penitus expedito pergis gradu,ſiue hic,ſiue ibi,multitudines hominum,& officia, & ſalutationes,& conuiuia. veluti quaſdam catenas fugias voluptatum* Et infra clarius. *Sæcularium,& maximè potentum conſortium deuita.Quid tibi neceſſe ea videre crebrius,quorum cõtemptu monachus eſſe cœpiſti?* Item ad Ruſticum,ſic admonet Idẽin ep. ad Ruſtic monachos. *Quid deſideramus vrbium frequentiam. qui de ſingularitate cenſemur?* Hęc, & alia ex Hieronymo obuia ſunt legenti.

S.Nilus Secundus eſt Sanctus Nilus *in Aſcetico* contra monachos negociatores,ſic inuehens. *Nos vero cariſſimi,qui ſtudio virtutis incitati,vitæ, mundique cupid itatibus renunciauimus,nobiſque Chriſtum ſequendum propoſuimus,quid rurſum ſęculi negocijs implicamur? Cur quæ benè deſtruximus reędificamus? Cur ea, quę non decet,exercentes,malis conſilijs utimur,& uanitatum ſtudio animos infirmiorum incendimus,& ſimplicioribus uiam ad auaritiam patefacimus?*

3 Audiatur Bernardus,ex quo innumera ad intentum elici valent,pauca tamen ſe iungam,aliis ad alium locum remiſſis. Ergo homilia 4.ſuper miſſus eſt, ſic ſentit de communicatione Ber.ho 4 ſup. miſ. monachorum cum ſæcularibus. *Video aliquos, quod non ſine dolore,uideri debet,poſt aggreſſam Chriſti militiam,rurſus ſæcularibus implicari negocijs,rurſus cupiditatibus terrenis immergi, cum magna cura erigere muros,& negligere mores, ſub prętextu quoque communis utilitatis,uerba uendere diuitibus,& matronis ſalutationes.* Rurſum quoque. *Ita ne mundum ſibi,& ſe mundo crucifixerunt,ut qui antea uix in ſuo uico,uel oppido,cogniti fuerant: modo circumeuntes prouincias,& curias frequẽtantes,*

tantes, regum notitias, principúque familiaritates aſſecuti ſunt? Ecce quam ſiniſtrè ſentiat Bernardus de monachorum communicatione cum ſecularibus. Idem quoque Pater, monialem quandam, quæ volebat congregationem deſerere, forſan, vt ſæcularium communionem admitteret, ſic admonet de periculo: *Agnoſco filia, agnoſco, vtinam, & tu mecum agnoſcas ſerpentis virus fraudolenti dolum, verſipellis aſtutiam. ſi ſola ouicula vmbras penetras, præda nis eſſe lupo. Sed audi me filia, noli te ſeparare à grege, ne quando rapiat, & non ſit qui eripiat.* Hæc, & alia D. Bernardus. Idem ad moniale.

Potuerunt hi Patres in hac doctrina antiquiorem Hilarium ſequi *in pſalm.* 118. ſic loquentem: *In cœleſtem ſcientiam eruditus es, quid tibi cum terrenis operibus, & geſtis? Auis effectus es, cur non in elemento naturæ tuæ moraris? Volucres enim cæli nūcupantur. Non iniuſtè ergo illis in poſſeſſione terrenę habitationis inſidię ſunt. Sęculo renunciaſti: quid tibi cum ſæculi rebus? quid quæris captus in ſęculo? quid quæris iniuriam laquei in regione non tua? Dic potius, & vtere ipſe tu voce Pſalmiſtę decentis iſta*; Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam. *Natura auiū eſt, vt non niſi cum volant, requieſcāt. Tu autem iam factus es columba, volando requieſcis; id eſt in cœleſtem te ſedem, & cognitionem à laqueis terrenis fidelis animę efferendo.* Hæc Hilarius aurea ſanè. S. Hila. in pſ. 118

4 Petrus quoque Damianus Cardinalis Illuſtriſſimus, monachuſque celeberrimus ſic ſentit de nimia monachorum cum ſæcularibus familiaritate, in epiſtola quadam ad Abbatem, & monachos. *Errat, pater, errat, qui confidit ſe ſimul, & monachum eſſe, & curię deſeruire. Quàm malè mercatur, qui monachorum præſumit clauſtra deſerere, vt mundi valeat militiā baiulare. Vndis erutus ſanus eſt piſcis, non vt ſi viuat, ſed vt alios paſcat. Vocamur, attrahimur, ſed ut viuamus alijs, moriamur nobis. Amat venator ceruū, ſed vt ſibi faciat cibum, perſequitur capras, lepuſculos inſectatur, ſed ut ipſe benè ſit, illa nihil ſint. Amant homines, & nos, ſed non nobis: ſibimet diligunt, in ſuas nos vertere delicias concupiſcunt. Quos nimirum dum proſequimur, quid aliud, quam monacho noſtro, qui latebat intrinſecus, repudium damus. Mox enim ad ſummam tendentis vitę ſtatus euertitur, rigor eneruatur diſciplinæ, atque ſilentij cenſura diſſoluitur. Et ad effluendum quidquid libido ſuggeſſerit, ora laxantur.* Pet. Dam l. 2 ep. 17
Lepidè ſatis depingit Damianus qualiter mors ſpiritualis mona-

chorum ex nimia cum extraneis communione procedat, ſimulq; quam neceſſarium ſit talem communionem deteſtari.

5 Adſtat, & Seraphicus Doctor Bonauentura qui, vt bonus monachorum pater, monachis ipſis, quantum poteſt fieri a ſæcularium, extraneorumque conſortia vetat. Primò enim in epiſtola quadam ad miniſtros Prouinciales directa præcipit illis, vt religioſos, *familiaritates ſæcularium quęrentes arceant ad ſolitudinem*. Quia vt inquit, *inter cauſas, cur ſplendor Ordinis obſcuratur, Ordo exterius inficitur, & nitor conſcientiarum interius deſœdatur, occurrit multiplicatio familiaritatum, quam regula prohibet; ex quo ſuſpiciones, infamationes, & ſcandala plurima oriuntur*. Satis inſinuans, quam prauè ſentiendum ſit de nimia regularium cum ſæcularibus familiaritate. Inſuper in quæſtionibus ſuper regulam, inter ſigna perfectorum religioſorum illud ponit, *ſi à ſæcularium frequentia ſe ſubtrahant*. Rurſus alio loco inter cauſas diſſormationis religionũ, quibus (vt ipſe inquit) *ſtatus religionis deficit, vt non ſolum fiat deterior, ſed etiam quaſi deſperabilis, quod uix unquam, niſi Deus ordinet aliter, reformetur*, ponit: *frequentiam inter ſæculares, ex qua oritur multarũ tentationum carnalium materia, & teporis, &c.* Clariora ſunt hęc, quam deſiderari poſſint. In ſoliloquiis verò ſic loquitur. *Grauis, & nimis periculoſa eſt mundana conuerſatio, quia ſecũdum Bernardũ periclitatur caſtitas in delitijs, humilitas in diuitijs, pietas in negocijs, veritas in multiloquio, charitas in hoc nequam ſæculo*. Et rurſus *O anima debilis, & infirma, quę tam facilis es ad decipiendum, tam prona ad cadendum, tam difficilis ad ſurgendum, an ignoras, quod ſicut difficile eſt arborem iuxta viam poſitam, fructus pulcherrimos, vſque ad maturitatem ſeruare; ſic difficile eſt hominem iuxta ſæculum viuentem, iuſtitiã immaculatam, vſque in finem conſeruare*. Hæc Bonauentura, pauca autem ex Chriſoſtomo mendicans, ex quibus, & aliis inferius adducendis, optimè noſcitur ſanctus hic Doctor, cauſæ, quam intendimus patronus.

D. Bonaũ in ep. ad dam:

Id. q. 18. in regul.

Idẽ q. 19

Idẽ in ſoliloq. c. 2

Idem . .

6 Veneralibilis etiã Thomas de Campis doctrinę ſpiritualis pręclarus magiſter, non ſemel, ſed ſępius, conſortium cum ſęcularibus, religioſis interdicit. In dialogo nouitiorum nouitium quendam monachum, circa veram religionis obſeruantiam inſtruens, hęc habet. *Ad cautionem tuam animaduerte, quę dico, ſi non uis decipi in uia Domini, ſi intendis proficere, & in bono perſeuerare, fuge conſortia hominum ſæcularium, caue occaſiones*

Th. Cão. in dial no uit. c. 4

Digitized by Google

nes tentationum, vt non videas, nec audias, quæ mundi ſunt: ne corpore aſſociatus eis, etiam mente inquineris. Et infra, ſaluberrimam regulam tradit, quæ ſi religioſorum omnium animis inſita eſſet, ad perfectionis apicem omnes euolarent. *Fuge, tace, quieſce, abſcondere, elongare, ama neſciri, diſce mori, luge præterita, ſperne præſentia, meditare futura. Hac breuis regula maneat in memoria tua, & docebit te vincere omnia terrena.* Inferius quoque ſic proximius ad intentum. *Noli affectare familiaritatem extraneorum qui habitum geris deuotorum, ſed per contemptum mundanorum, diſce ſcandere ad ſocietatem ciuium ſupernorum.* Alibi quoque ſic habet. *Quędam omninò fugere debes, vt fabulas leues, & ſęculi rumores, homines ſęculares, mulierum allocutiones, iuuenum familiaritates, amicorum viſitationes, hoſpitum ſalutationes, quia iſta diſtrahunt mentem, & maculant conſcientiam, & qui talibus delectatur, ab internis bonis minoratur.* Rurſus in dialogo nouitiorum, ſic nouitium monachum monet. *Relinque notos, & amicos, parentes, & vicinos, vt Chriſtum inuenias, & Angelorum ſocius poſtmodum fias.* Hæc, & alia pius hic auctor ad intentum noſtrum, clarè ſatis dixit.

Idē ibid

Idē ibid

Idem lib. de diſcip. clauſt. c. 5

Id. in dial. nouit.

7 Accedit grauiſſimus Abbas Thrithemius de ſtatu monachorũ optimè meritus, ſic monachũ docens de cõmunicatione cum extraneis. *Amicitiam ſęcularem hominum verus Chriſti monachus non quęrit, nec amat, ſed deſpicit. Qui autem familiaritatem diſſimilium multiplicat, paulatim decidet à propoſito ſãctitatis. Maledictus homo clauſtralis, qui ponit in hominibus cõfidentiam ſuam, & receſſit à Domino cor eius. Non quęras amicitias hominum, ſed cura, vt inuiſibilium conſequaris conſortiũ Angelorum, non conueniunt monachos frequentes amicitię mortalium, per quas, & uigor mentis diſſoluitur, & varię occupationes ingeruntur.* Hæc in Trithemio inuenire potui ad noſtrum propoſitum.

Trith. hõ. 12 demõ.

8 Libet præterea diuinam reuelationem, noſtri temporis profeſſę Beatę Tereſiæ, ſuper hoc intentum à Deo factam, referre. Anno igitur 1579. in Veſperis Pentecoſtes, dum maximũ ſibi à Deo collatum beneficium recoleret, in ſpiritu ſuſpenſa, à Deo audire meruit modum, & formam, qua nouiter ab ipſa inſtituta familia Patrum diſcalceatorum, magis in dies creſceret. Modus verò à Deo pręſcriptus, ſanctæque Virgini intimatus, quatuor continebat documenta. Ex quibus tertium illud erat *Quod parum cum ſæcularibus agerent, & hoc propter bonum*

ipſorum animarum. Verba Sanctæ Tereſię ipſius, ſubſcriptione roborata, hiſpanè, ſunt hæc. *Que tratasen poco con ſeglares, y eſto para bien de ſus almas.* Video documentum iſtud experientia comprobatum. Patres enim diſcalceati, tantę Virginis proles, hoc, & aliis adiumentis inter Eccleſiæ religiones, ſic lucent, vt pluribus aliis, ſanctitatis, & perfectionis monaſticę, exempla præbeant. Reuelationem autem iſtam cælitus immiſſam fuiſſe, confirmat ſimilis alia facta magno illi Arſenio, qui in palatio Imperatorum exiſtens, audiuit hanc vocem. *Arſeni fuge homines, & ſaluaberis.* Factus verò monachus hanc audiuit. *Arſeni, fuge, tace, quieſce: hec enim non peccandi radices ſunt.* Referunt hæc inter plures Hieronymus, vel, vt alij volunt Pelagius Diaconus in apothegmatibus Sanctorum. Ex vtraque autem viſione infertur intentum noſtrum, quod ſcilicet nimia communicatio cum ſęcularibus, & extraneis, maximum nocumentum religioſis omnibus afferat.

S. Tereſia in eius vit

Arſenij Author Apothegm.

9 Ad id quo due deſeruiunt, quę alij Patres circa parentum, fratrum, conſanguineorumque conſortium vitandũ religioſis intimarunt. Ex quo, ea, quę diximus magis roborata, firmaque manebunt. Si enim eos, quos ſanguis, naturaliſque ratio coniungit, habitus regularis ſeparat; multò magis extraneos alios monachalis perfectio abhorrebit. Porrò quędam Patrum teſtimonia circa tem pręſentem de familiaritate, etiam cum conſanguineis, monachis vitanda, capite pręcedenti adduximus. Alia modo adiungam, S. Ephrem Syrus ad monachum hæc habet. *Admone parentes, atque conſanguineos tuos carnales, ne te frequentent, dum enim illi coram te de tuis loquuntur, diſtrabunt mentis in te officium: ſimul vero te etiam incontinentem, ſua doctrina, vel exemplo reddent. Verum ſatis eſt ſemel, vel bis in anno ab ijs uiſitari. Si porro inutilem illorum conuerſationem penitus præſcideris, melius ages.* Hæc Ephrem. D. quoque Iſidorus præter adducta capite præcedenti, hæc etiam habet ad propoſitum. *Vir ſpiritualis ita prodeſſe debet ſue propinquitati, vt dũ illis gratiam carnis pręſtare ſtudet, ipſe à ſpirituali propoſito nequaquam declinet.* Rurſus. *Sicut noſtra nobis non eſt odienda anima, ſed eius carnales affectus odio habere debemus, ita neq parentes odio à nobis habendi ſunt, ſed eorum impedimenta, quę nos ab itinere noſtro prępediunt.* Subiungit poſtea, miſticè hoc deſignaſſe vaccas Philiſtinorum Dei arcã ge ſtantes, quę quamuis vitulos lactaneos haberent; recto tamen tramite, neque ad

Ephrē in doct. var. c. 53

Iſid. 3 ſer. c. 21

Idem.

dexte-

dexteram, nec ſiniſtram declinantes ; Bethſames peruenerunt .
Nam ſicut illæ(inquit Iſidorus)*pignorum effectibus à recto itine-* 1 Reg. 6
re minimè digreſſæ ſunt, ita, & vir ſanctus mundo renuncians, Idem.
parentelæ obtentu, non debet à bono impediri propoſito . Pulchrè
etiam, vt ſolet D.Bernardus qualiter monachus circa patrem, D.Ber.in
& matrem ſe gerere debeat, ſic oſtendit . *Sit monachus quaſi* ſpe.mon.
Melchiſedech ſine patre, ſine matre, ſine genealogia: nec patrem
ſibi vocet ſuper terram. Imo ſic ſe exiſtimet, quaſi ipſe ſit ſolus, &
Deus Bernardi quoque mentem ebibiſſe viſus eſt Bonauentura,
ſic loquens. *Extra cognatos ergo quiſque, ac proximos, debet* Bonau.in
fieri: ſi vult parenti omnium verius iungi. Inferius quoque ex phar.c.27
Chriſoſtomo de compunctione cordis, approbat iſtud dilemma.
Dico tibi monache, quid quęris matrem? aut ſancta eſt, aut pecca-
trix. Si ſancta eſt, gaudet, quia ſeruis Domino. Si peccatrix, Chriſoſt. relat à Fo
dimitte illam, quia mortua eſt. Si dicas peccatrix eſt, & volo ha.
illam conuertere. Contra te habes deuotiſſimum Thomam
Campenſem ſic. *Quidam ſub ſpecie pietatis, inducti ſunt ad con-* Th. Cāp.
uertendos amicos, & cognatos, & dum inter illos morari non in dialog.
timuerunt, inimici fraude circumuenti, ſuum propoſitum infre- nou.c. 4
gerunt. Manet ergo ex his Patribus, vt firma, inconcuſſaque
veritas, ſic religioſos deditos fore fugę ſæcularium, vt etiam
parentes, & propinquos, niſi maxima vrgeat neceſſitas, vitare
teneantur.

10 Fauent etiam huic noſtro propoſito de nimia cum ſęcularibus communione religioſis vitanda, quæ alii Patres de monachis dixerunt. Eos namque ſic à ſæculi rebus abſtractos volunt, vt mundo mortuos exiſtiment. Sic, vt ſemper monachi ſæ- Luc. 16
cularibus dicere poſſint Euangelicum illud : *Inter nos, & vos* D.Baſil.in
chaos magnũ firmatum eſt. Ad quod intentum optimè Baſilius cōſt mon.
hæc habet. *A propinquis autem, amicis, parentibuſue, animi af-* c.21
fectione, nos tam longè oportet eſſe diſiunctos, quam longè eos, qui iam ſunt vita defuncti, à viuis videmus diſtare. Et rurſus. *Qui enim verè ſe mundo crucifixerit, is mundo & omnibus, quæ in mundo ſunt, mortuus eſt.* Clarius S. Ephrem Syrus Baſilio con-
iunctiſſimus, ſic monachos monet. *Quid nobis, & ſęculo, qui* Ephrē pal ræn.44.
mortui ſumus mundo? Subſeruit optimè Abbatis Apollo celebris Caſſianus
illa hiſtoria, ad fratremque ſuum reſponſio, quam his verbis re- collat. 24,
fert Caſſianus. *Cum ad eum germanus ſuus intempeſta nocte* c. 9.
veniſſet, implorans, ut de monaſterio ſuo paulisper egreſſus, ad euellendum bouem, quem cęno plauſtri eminus inhęrere, flebiliter

quere-

quærebatur, ei eſſet auxilio; quia eum nequaquam ſolus poſſet eruere Abbas Apollo pertinaciter obſecranti: Cur, ait, iuniorem fratrem noſtrum, quem prçteriens propiorem, quam me, babueras, non rogaſti? Cumque ille, eum, mortem olim ſepulti fratris oblitum, & ex nimia continentia, ac ſolit udinis iugitate, velut impotem mentis, exiſtimans, reſpondiſſet. Quemadmodum poteram de ſepulcbro eum, qui ante annos quindecim obijt, inuocare? Abbas Apollo: ignoras ergo ait, me quoque ante annos viginti, huic mundo fuiſſe defunctum; nullaque iam poſſe de huius cellæ ſepulcbro, quæ ad præſentis vitæ pertineant ſtatum, tibi conferre ſolatia? Hęc ſanctus hic Abbas ſatis oſtendens, religioſum, poſt profeſſionem ſæculo, ſæcularibuſque hominibus, & negocijs, conſanguineis etiam, defunctum fore: ac proinde nullam cum illis communionem, ſocietatemque habiturum.

Experientia quoque rerum magiſtra comprobatur intentum de damno, videlicet quod Monachis conſanguineorum communio afferre ſolet. Pro quo vnicus eſt ſingularis, ſed omni ex-
S. Bernardus. ceptione maior teſtis ſufficeret Sanctus Bernardus cuius ſermone 64. in Cantica hæc ſunt verba: *Vidi ego hominem currentem benè, & ecce cogitatio (quid ni vulpecula fuit) quantum, inquit, bonum, quo ſolus fruor, ſi eſſem in patria, poſsem vtique impartiri fratribus, & cognatis, notis & amicis? Amant me, & facilè acquieſcerent ſuadenti. Vt quid perditio hæc? Vado illuc, & ſaluo multos ex illis, & me pariter. Nec verendum in loci mutatione. Etenim dum benefaciam, quid intereſt vbi, niſi quod illi proculdubio ſatius, vbi fructuoſius degam? Quid plura? It, & perit miſer, non tam exul ad patriam, quàm canis reuerſus ad vomitum. Et ſe perdidit infælix, & ſuorum acquiſiuit neminem. En vna vulpecula, iſta videlicet fruſtratoria ſpes, quam habuit in acquiſitione ſuorum. Potes tu quoque per teipſum in te ipſo alias, atque alias, ſimiles huic inuenire, ſeu aduertere, ſi non negligas.* Hæc Bernardus, ſatis ad intentum.

Illud tandem pro coronide adiungendum, pro huiuſmodi nimia cum ſæcularibus communicatione fugienda prudentiſſimè
Iulius Nigronius. Magiſtros ſpirituales cauere ſolitos eſſe, ne Religioſi perfectionis ſtudioſi vllis negociis ſæcularibus ſe implicent. Qua de re Iulius Nigronius integrum tractatum aſceticum edidit; quo id latè proſequitur ex iuris communis decretis, ſeu Canonibus Conciliorum diffinitionibus, Religionum conſtitutionibus, ac, Sãctorum

rumPatrum teſtimoniis.Ex quibus aliqua proferre liceat.Primo Ambroſ.
Ambroſianum illud. *Etenim,is, qui Imperatori militat, à ſuſceptionibus litium,actu negociorum forenſium,venditione mercium prohibetur humanis legibus; quantò magis qui fidei exercet militiam,ab omni vſu negotiationis abſtinere debet?* Ac illud Hieron.
Hieronymi.*Procuratores & diſpenſatores domorum alienarũ, atque villarum,quomodò poſſunt eſſe clerici qui proprias iubentur contemnere facultates?* Item quę PetrusCluniacenſis in epiſtola ad ſanctum Bernardum obiecit *Contra monaſtici Ordinis inſtituta, cauſas ſęculares religioſi tractant; monachi cauſidici efficiuntur; accuſant,& accuſantur, teſtes fiunt, contra Apoſtolum iudicijs interſunt,atque ſub prætextu iuris proprij tuêdi, cordibus in Aegyptum reuertuntur.* Illa quoque ſancti Thomę Aquinatis præclara ex opuſculo. *Aduerſus impugnantes religiones,cap.2.* vbi ſic. *Qui moritur alicui vitæ, ab illis operibus decidit,quæ illi vitæ congruunt; & qui viuere incipit aliquã vita,illa opera tunc fiunt illi maximè conuenientia,quæ illi vitæ competunt. Vnde Dionyſius, cap.2. Eccl. hierarchiæ oſtendit, quod ante baptiſmum,per quem homo diuinam vitam accipit,nõ poteſt exercere diuinas operationes: quia ſicut ipſe dicit,oportet primum exiſtere,deinde operari. Sed religioſus per votum religionis,ſęculo moritur,Deo viuens; ergo per hoc,quod religioſus eſt, interdicuntur ſibi operationes ſęculares, ſicut mercationes, & alia negocia ſæcularia, non autem actiones diuinæ, quę ſcilicet hominem in Deo viuentem requirunt.* Item pulchra illa D Bonauenturæ in ſuo ſpeculo diſciplinæ: *De mundanis ſęcularium negocijs expendendis,religioſus temerariè non ſe debet intromittere.* Et: *Non eſt militantis Deo,ſe iterum occaſione propinquorum, vel amicorum ſæcularibus implicare negocijs, quæ mundo moriens abdicauit. Impius eſt,qui animę ſuę,pro parentibus ſuis eſt crudelis.*

Petr. Cluniacenſis. S. Thom. Bonauen.

11 Ex his autem ſanctorum Patrum dictis,factiſque relatis, hoc vnum facilè intelligi datur: videlicet eam ob cauſam, congreſſum,communionemue cum extraneis, interdixiſſe monachis; quod ex illorum conſortio,non niſi peccata,infamque,& occaſiones peccandi arriperent. Hoc ita,ex eorum teſtimoniis, comprobatum manet, vt teſte[illegible]ius non deſiderẽ. Aliqua tamen ad intentum expendenda ſunt [illegible]fert ſe primo Arſenii reſponſio. Interrogatus enim, cur tãtope[illegible]acceſſum hominum deuitaret; Arſenius. reſpondit. *Non poſſum cũ De[illegible]r hominibus ſimul eſſe,* Capiton Capiton.

itidem

itidem interrogatus dixit. *Vereor ne ex hoc imbecillior ad ſuſtinendos inimici impetus reddar*. Vtrumque refert Marcus Marulus in opuſculo de religioſa viuendi inſtitutione. Id etiam profitetur Hieronymus dum in epiſtola ad Paulinum dixit; *Multitudines hominum, & officia, & ſalutationes, & conuiuia, veluti quaſdam catenas fugias voluptatum*. D. quoque Baſilius miré hoc monachorum damnum, ſic deſcribit. *Qui maiorem in modum ſæcularium hominum amicitia delectatur; eaque re aſſidue cum illis eſſe in colloquijs cupit, is, ex frequenti cum illis ſermone, prauas eorum affectiones in animum facilè inſinuauerit; & mente rurſum cogitationibus mũdanis completa, à præclara, illa, quã erat aggreſſus, inſtantia operis deſciſset; & à ſe deinceps proſcripta vita ſpiritualis ſtabilitate, quem animo effuderat vitæ prioris vomitum, reſorbebit: atque adeo tandem ſaucius concidet*. Eleganter ſanè magnus Baſilius rem totam peregit. Clarius id facit Caſſianus; loquens enim de monacho cum ſæcularibus cõuerſante, dicit: *Neceſſe eſt, eum inhoneſtum eſſe, adulationi quoque operam dare, nouitates etiam rumorum ſectari, cauſarum, fabularumque occaſiones conquirere*. Adſtipulatur Iſaias Abbas Oratione 5. ſic dicens: *Quæ mundi ſunt ne curioſius inquiratis, ne latrinis ſimiles ſitis, ad quas homines accedunt, vt ventris onera deponant, atque ita fætore ſunt plenç? Sed eſtote potius templa, & altaria Dei inſarctitate, vbi mane, & veſperè thymiama adoleatur. Nunquam altare hoc ſit ſine thymiamate*. Concinit egregiè Sanctus ille Ioannes, Climacus vulgo vocatus, ſic loquens. *Qui poſt abrenunciationem cum ſæcularibus verſatur, ſiue iuxta illos commanet: prorſus aut in eoſdem laqueos incidet, aut cor in eiuſmodi cogitatione inquinabit: aut certè, ſi non coinquinatus fuerit, eos, qui inquinantur iudicans, atque condemnans, & ipſe inquinabitur*. Teſtatur idem D. Dionyſius Carthuſianorum decus in præfatione ſermonum de ſanctis ad Religioſos, dicens. *Quid olim fuit filijs Iſrael ruinç occaſio, Idolatriç cauſa, niſi cum Amorræis communio? Sic religioſis incitamentum multiplicis caſus eſt, cum ſæcularibus confabulatio, ſocietas, & mixtura* Sequitur Thomas Campenſis iam adductus, qui conſortia hæc ſæcularium monet monachos fugere: *Quia diſtrahunt mentem, & maculant conſcientiam, & qui talibus delectatur ab internis bonis minoratur*. Inter omnes tamen hos Patres clarius adhuc habet noſtrum intentum B. Thomas de Villanoua; qui ex eo docet

Marul. in op. de rel. l. 3 c. 7
Hier. vt ſu
Baſil. ſer. cõſt. mon. c. 21

Caſſia. de ſpir. aced. l. 10 c. 7

Climac. grad. 3.

cet Diabolum curare monachum inter ſæculares verſari: *Vt libidine inficiat, curioſitate ſauciet, ambitione inflet, curis ſæcularibus diſturbet, & à deuotionis feruore diſtrahendo, tepefaciat; & infrigidet.* Hæc B. Thomas. Th. Villā. cōc. 2. in 1 Dominic. Quadrag.

Accedit grauiſſimus pro hac re teſtis Nicolaus Gallicus Ordinis noſtri Præſul Generalis à quadringentis fermè annis, qui proſpiciens eundem Ordinem, (etſi ex Pontificia diſpēſatione) Eremos, ac deſerta loca Carmeli, Iordanis, Montis Neroi, & Terræ Sanctæ alia reliquiſſe, ac Vrbes, oppida, & villas, cū gentibus habitare cœpiſſe, inenarrabilibus lachrymis ex mōte Ennatrot, quod ſibi deſertum pro habitatione elegerat, eorum ſtatū ſic deplorat *cap.* 2. illius opuſculi, quod de hac re conſcripſit, *Ignea Sagitta* nūcupati. *Quis dabit capiti meo fontē lacbrymarum? vt die, noctuque plorans, gemens, & ſuſpirans, tuum contra eos excitem plantatorem, qui te de terra ſolitudinis eradicantes fructifera, in terram ſalſuginis à malitia inhabitantium in ea miſerabiliter tranſplantarunt. Recordare, & ſuſpira, & ſuſpirans recordare quam digna, & quam ſancta eras in ſtatu priſtino, ac in oculis omnium mirabilis, & famoſa, dum Patres noſtros Eremitas ſāctiſſimos in loco paſcuæ ſpiritualis optimè collocatos ſuper aquam refectionis mirabiliter educatos, nutritiuo nō ceſſabas pabulo ſaginare. Nunc vero conſidera (quod conſidentem te in lacbrymarum alueo forſan balneabit) quoniam talis facta es, vt filiorum tuorum, imo præuignorum peccatis exigentibus iam vniuerſis, & ſingulis appareas oneroſa. Propter hoc Hieremias planctum ſuum continuans te alloquitur dicens.* Filii tui inclyti amicti auro primo, quomodo reputati ſunt in vaſa teſtea, opus manuum figuli? Prophetæ tui viderunt tibi falſa, & ſtulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, vt te ad pænitentiam prouocarēt. Conſurge Iuda in nocte in principio vigiliarum, effunde ſicut aquam cor tuum in conſpectu Domini, leua ad eum manus tuas pro animabus paruulorum, qui defecerunt in fame, in capite omnium platearum. Et infra *cap.* 5. ſic ait. *Audite ergo Eremitæ ab Eremo nuncupati, qui in corde ciuitatis habitaculum elegiſtis, audite inquam; non quod ego, ſed quod propheta protulit.* Vidi, *inquit*, iniquitatem, & contradictionem in ciuitate, die, ac nocte circumdabit eam ſuper muros eius iniquitas, & labor in medio eius, & iniuſtitia, & non defecit de plateis eius vſura, & dolus. *O quam tuta, & ſecura exiſtit manſio veſtra, quæ tot excubijs vtique ſolicitis tam interius, quam exterius, horis, momētis*

Nicolaus Gallicus

S omni-

omnibus dignoſcitur cuſtodita. Ecce iniquitas ſuper muros diligenter excubans, ut non ſit in ea, qui ſe abſcondat à calore eius. Ciuitatis habitatores ambiens circumcingit, uniuerſos ſui ſigni charactere cupiens maculari. Sunt etiam, & alij iniquitatis ſatellites in medio, & in plateis Ciuitatis ſimiliter excubãtes, quorum uocabula in generali exprimens Propheta contradictionem, laborem, iniuſtitiam, uſuram, & dolum connumeras in hoc pſalmo. Sex audiſtis ciuitatis excubias à Propheta generaliter nominari, qui ad ſpecialia forſitan deſcendiſſet, niſi in infinitũ utique numerum proceſſiſſet. Animaduertite fratres quod manſionẽ veſtram ironicè tutam dixerim, cogitantes inter vos quot, & quales excubiæ, ſed & crudeles inſidię, vos in ciuitate ſemper, & vbique circumcingentes muniunt, aſſociant, & ſequuntur. Ecce quomodo in ciuitate circumuallati eſtis. Nunc autem vide quomodo in ſolitudine muro ſuo inexpugnabili circumcingens Dominus armis ſuę potentiæ ab hoſtium inſidijs liberat, ac defendit. In ſolitudine cæleſtes excubię nobiſcum ſtãt in acie, in ſolitudine noſtri conciues ſuper muros ciuitatis veſtrę in Eremo fundatæ, cuſtodes conſtituti, tota die, ac nocte fideliter excubantes, non tacent nomen Domini collaudare. Ecce in ſecreto ſolitudinis verã ciuitatem, ideſt ciuium unitatem fœliciter obtinemus, & uos ita non contenti aliam cupientes indiuiſionem, quęritis deſtruere unitatem. Hæc ille, ardentiori forſan, quam par eſt, ſtylo, cum conſtet Regulares plures inter medias vrbes, cum magno fidelium commodo habitare, ſed eo fine dicta, vt ſuperfluam cum ſæcularibus familiaritatem veris Religioſis fugiendam eſſe demonſtraret.

Sed vel ob vnam dumtaxat cauſam, ſcilicet boni ſocii ſemper eligendi, debere ſanctos Religioſos ſæcularium conſortia vitare, inſigni Vulpis aliquot animantia pro ſociis viæ accipientis, & cætera animalia reſpuentis Apologo graphicè depingit, & ad oculum repreſentat Cyrillus *lib. 1. Apolog. Moral. c.* 24. cuius titulus: *Cum ſocio electo, proficiſcaris, aut conuerſeris.* Cyrillus. *Vulpes*, inquit, *ad declinem ætatem deducta, patrati reatus conſcia, cum ad ſatisfaciendum peregrinari uellet mox eius peregrinationis rumor increbuit, atque peregrinanti canis ſe in comitem dedit. Cui uetula dixit: Latratu, et morſu ſoles iniuriam prouocare, atque ideo non ibo tecum. Quo quidem repudiato, onager aiebat. Sequar te ſoror; cui illa: In ſereno inquit, doles, & in tenebris gaudens, liuidus es. Si mihi malum ingrueret, lætareris: Si bo-*

num

num contingeret, triſtareris. Vade ergo, quia nolo in comitem Cuminis hoſtem: Quo reiecto, ſtatim ſe vrſus offerens aduenit. vi i vulpes reſpondit: nimis furioſi pectoris es, & paratam vindictę vngulam habes: ſi fortaſſis in me, vel in alium ira deſęuires uel rueres, tunc aut confunderes ſociam, aut ream hoſtiliter laniares. Tecum ergo non pergam. Tunc leoni id ipſum cum peteret; quęſo, inquit, chariſſime, vt mecum non venias, quoniam pręcordialis validitate virtutis, multum es pręſumptuoſus, & audax. Tale quid fortè uelles attentare, vnde vix, aut nunquam pedem eriperem. Deinde dimiſſo leone, cum pauoſe illi ſocium offerret, ei dixit: Nimirum propter auream pennam deſiderari, & pompa effunderis, tecum non pergam. quoniam nolo caudam perdere ob tuam pennam, & pompam; Quo ſic repudiato, lupus ſe obtulit, & dixit: Queſo, vt contritum recipias, & pœnitentem; cui illa: Rogo, vt dimittas facinora me lugentem. Quippe cum fure nullatenus vadam, ne tuę damnationis, & criminis particeps fiam. Sed et porco mox ingerenti ſe dixit: Vade, quia nolo tua ſordeſcere fœditate. Tandem aſino multum ſe commendanti, reſpondit: Recede à me inſenſate: quoniam alicubi ſine ratione clamares, & lupis occurentibus una tecum confunderer. Omnibus ergo biſce reiectis, vide quos vulpes ſibi ſocios aſciuerit. Cũctis igitur his eli rationis iudicio confutatis, cõſurgens vulpes, ſecũ hos in ſocios, eorũ allecta precibus, duxit: Pantherã, cuius os redolet: ſimiã, quę in plenilunio gaudet; agnũ mitẽ; leporẽ puſillanimẽ; merinaceum cutis ſpinoſę; bouem de labore viuentem; arminium ſordes vitantem; formicamque prudentem. Cum quibus hilariter cui opergeret, coruus obuius dixit: Quę nam eſt hęc caterua? Cui illa: Electus, inquit, comitatus prudentis: nam cum electo electus eris; & qui cum ſapientibus graditur ſapiens erit. Tum ille, rectè, inquit, iudicaſti. Sed doce, cum quibus conuerſando quis proſperetur. Mox illa; Cum amatore, inquit, ſapientię, & zelatore iuſtitię & cum amicitię fideli cultore. Quibus dictis vltra proceſſit. Hęc ſi Religioſi rum nent facilè iuenient intra domeſticos parietes ſocios ſibi congruos, potiùs quàm inter extraneos, reperiri poſſe.

12 Placuit tamẽ aliquot ſpecialiora crimina referre, quibus maximè expoſiti manent religioſi cum ſęcularibus familiaritatem nimiam, communionemue habẽtes Occurrit primò, quòd eiſdem actibus publicis, ſpectaculis, ludis, hyſtrionicisque exer-

 citiis,

citiis, quibus ſæculares aſſiſtunt; occaſionem quoque, commoditatemque aſſiſtendi habeant regulares, ſi cum illis conuerſentur. Hęc verò omnia monachis detrimentum magnum afferre, tradidit Ephrem Syrus, ſic dicens. *Diabolicorum ſpectaculorũ ſtrepitum, monache, fugito; quoniam in eo Dæmonum eſt deceptio.* Hinc etiam, quod agitationibus taurorum (barbarico certè, & gentilico more conſuetis) contra decreta Pontificia, religioſi aſſiſtendi anſam, & occaſionem arripiant. Hinc prætereà, quod comædiis, mimis, ſaltibus, tripudijs, & aliis ſimilibus ludis ſcenicis, mulierumque prophanarum cantilenis, teſtes monachi adſtent, occaſio, anſaque conceditur. De hoc verò, quid Concilia aſtruant, Patres ſentiant, piique Theologi, & Doctores doceant, longum eſſet recenſere. Aliqua tamen ſubiungam Hugo Victorinus hæc habet. *Qui foris ſpectacula ſequuntur, &c. forſitan proni ſunt ad ea, quę loci opportunitas ſubminiſtrat.* In miſcellaneis quoque lib. 1. tit. 198. ſic habet. *Vtilius eſt audire baſiliſcum ſibilantem, quam mulierem cantãtem.* Rationem dederat dicens. *Facies enim mulieris ſagitta eſt truculenta, infigit vulnus in animam, & venenum.* Thomas Campenſis, ſic. *Vanis ludis intenti, crucis Chriſti ſigno contrarij, & a ſanctorum ſocietate, moribus, & actibus ſunt valde remoti. Qui quaſi infans gaudent in varijs mundi ſpectaculis in pſalterijs, & citharis, in tubis, & organis, currunt, & ſaltant pedibus, plaudunt manibus, cantant vocibus, rident dentibus, & præ lætitia cordis vix ſe capiunt in geſtibus corporis, quia ſummum bonum ſuum conſtituunt in ludis, & gaudijs præſentibus.* Poſtea autem, quid ſentiendum ſit de monachis hæc facientibus, vel qui facientibus aſſiſtunt, ſic ſubiungit. *O quam longe ſunt iſti à ſummo bono, à Dulcedine Dei, à melodijs Angelorum, à ſemitis Iuſtorum, à ſanctitate religioſorum, & ſpirituali gaudio deuotorum. Veniet, veniet, cito mori ſuper eos, antequam ſciant, & ceſſauit omnis ludus, & cantus in domibus eorum.* Anthiochus quoque monachus inter Bibliothecæ Patres relatus, ſic habet ad intentum. *Aſſiſtere cantillantibus mulieribus vix aque nobis incommodum aliud occurrit. Monaſteria nomine ipſo arcent nos, &c.* Manet ergo ex his Patribus compertũ, monachis omnibus incõmodũ magnũ afferre, huiuſmodi ineptis ludis circũſtãtes adſtare. Ac perinde nimiã cũ ſæcularibus cõmunionẽ, vndę tale malũ originẽ ducit, penitus fugiendã eſſe regularibus.

S. Ephrẽ paræn. 1

Hugo de clauſt. l. 1 c. 4.

Th Cãp. 3. p. ſer ad nou. ſer. 1

Idem

Antioch. 2. t. biblio hom. 18

13 Deinde ex hac ſuperflua monachorũ cum extraneis familiarita-

miliaritate quis non cernit, vana, ſcurrilia, iocoſa, mundanaque multa, mentem ſimplicis monachi haurire, quę illum in obliuionem ſui, Deique ſæpe ſæpius tradant? De hoc etiam Patres loquuntur. Dorothęus ſic habet. *Aſſueſce, oculos non circumferre ad alienas, & vanas res; hoc enim labores omnes monaſticos deperire facit.* S. Ephrem, dum de perfectione monachorum agit, hæc ſcribit. *Non ridiculis vacandum, non verborum multiplicitate gaudendum: non tropis, figuriſque verborum frequētibus, non diuerſis aſpectibus, licet etiam voluptatem minimè ſuggerētibus non etiam multiloquio gaudendum, etiam ſi adſtantes rogent.* Rurſus in eodem libro ſic. *Ad uerba otioſa noli relaxari, & ad narrationem inordinatas affectiones continentē ne conſederis. Multorum congreſſus oderis, quia confuſionem animi pariunt Silentium ama, vt in te, magiſtri inſtar ſit conſcientia. Fuge multiloquium, ne reddaris obliuioſus. Fuge conuiuia, ne fornicator, etiam ſine fœminis, euadas. Superfluas conuerſationes reijce, ne iudex efficiaris iniquus.* Rurſum etiam. *Monachus conculcatus mundum, cum Chriſto familiariter agit at rebus mundanis implicitus placere non poterit militiæ præfecto Chriſto.* D. quoque Benedictus occidentalium monachorum Pater, in regula, ſic habet. *Scurrilitas vero, vel verba otioſa, & riſum mouentia, ęterna clauſura in omnibus locis damnamus; & ad tale eloquium diſcipulum aperire os, non permittimus.* Hæc inter alia Patres ad noſtrum intentum.

Doroth ſerm. 21

S. Ephrē de perfe. monach.

Idē ibid

Idem pa‑ ræn 1.

D. Bene.

Caſtitatis porrò vel totalem ruinam, vel non leue detrimentum ex huiuſmodi Regularium licentioſa cum ſæcularibus communione ſæpiùs ſuboriri, plus ęquo omnibus pro comperto eſt. Sacrarum pręſertim Deo in Cœnobijs Virginum flagitia quandoque ex ea pullulaſſe, quis non planget? Horrenda piacula, ſolo inferno digna, & quę crebrius à Deo in hac vita puniri cernuntur. Vnius tantùm Monialis crimen omnium ſororum pœna moleſtiſſima luebat in vno Monaſterio, vt refert Molinetus *in Chronic. Belgic. ann.* 1490. De quodam Sacerdote, qui impudica cum alia Moniali pertractabat, viſibiliter Dei iram expertum fuiſſe, habetur ex Brendembrachio *lib.* 1 *c.* 4. & authore *lib. vitę Petri Cluniacenſ. c.* 2. Tremendum alium caſum non prætermittam. Erat quidam nobilis qui cum Moniali laſciuiens; cum ad eam noctu accederet, per Eccleſiam ingrediens funerales exequias cuidā defuncto à clericis, & Religioſis fieri vidit. Interroganti autem quisnam is defun-

Molinetus.

Brendembrachius.

ctus

ctus foret, reſponſum datur eſſe talem (nomen videlicet interrogantis nominando). Subriſit primò dicens; ſcio talem ſuperſtitem. Sed cum iterum idem percontaretur, ſimileque reſponſum audiret, obſtupeſcere cepit. Nec inanis timor. Egredienti namque mox è templo horribiles duo, & nigri canes comites adhæſerunt, quos nec minis, nec armis à ſe abijcere potuit; quin in ipſum irruentes miſerum trucidarunt. Caſum refert Alfonſus Ribera Dominicanus *in Hiſto. SS. Sanctiſs. Sacrament. Tract.* 16. *§. n.* 10. ex Antonio Torquemada, & Villegas.

Alfonſus Ribera.

14 Præterea ex hac nimia communicatione monachorum cum hominibus ſæcularibus, præſertim principibus, & magnatibus, hoc vnũ aliud malum, ipſumq; intolerabile naſcitur; quod ſcilicet, monachi ipſi ſæcularium moribus imbuti, eiſdem terrenis, & prophanis rebus caducis, ſuperfluiſque curis, & ſolicitudinibus diſtendantur, immenſum ſibi damnum, ſanctæque religioni inferentes. De hoc conquæritur S. Bernardus feruentiſſimus zelator religioſę profeſſionis his verbis. *Ex his, qui religioſè veſtiti, & religionem profeſſi ſunt, nonnunquam audiuimus aliquos reminiſci, & iactare impudentiſſimè mala ſua præterita, quæ ij g. aliquando, uel fortiter, gladiatorio, uel literario geſſere conflictu ſeu aliud quid ſecundum quidem mundi uanitatem fauorabile ſecundum uerò animæ ſalutem, nociuum, pernicioſum, damnoſum Sæcularis adhuc animi indicium, eſt hoc, & humilis habitus, qui geſtatur à talibus, nõ ſanctæ nouitatis eſt meritum, ſed priſcæ uetuſtatis operculum. Nonnulli alia, quaſi dolendo, & pęnitendo rememorant ſed gloriam intentione captantes, commiſſa ſua non diluunt, ſed ſeipſos illudunt* Nam *Deus non irridetur.* Hæc Bernardus. Hugo quoque Victorinus ſimilia crimina ex ſæcularium contagio monachis ſæpius adhærere, hiſce deſcribit *Contingere quandoque ſolet, ut monachi, qui curias frequentant, cauſas audiant, iudicia perquirant, & ſi aliquando propriç cauſæ neceſſitates occurrant, ad curiam ſecuriores recurrant. Nec tantum ſuas. ſed etiam alienas, defendunt cauſas, hoc amant, hoc frequentant; amant decreta conciliorum, non ſecreta myſteriorum. Decreta, non pſalmos ruminant, fiunt oratores, in cauſis; rethoricis utuntur coloribus. Laudari appetunt, quia, pro multis loquuntur. Sed monachus multum loquẽs, multis diſplicet. Coniugia copulant illicita; licita quandoque diſſoluunt. Quorum non nouerunt patres, atauos nominant; conſanguinitati,*

D. Bern. ſer 16. in cã.

Hugo 2. de clauſt. c. 17.

ſanguinitatis ordinē narrant; hunc ex illo deſcendiſſe cōfirmāt. De incertis iudicant; teſtantur ſæpiſſimè quod ignorant, &c. Iuſtus quoque Abbas Ciſtercienſis in ſermone ad monachos, qui habetur inter bibliothecę opera, ſic de ſimilibus cōqueritur. *Quę curia, quod conſilium, quodue colloquium eſt, cui monachus noſter non interſit.* Iuſtus 2. t. auct. biblioth.

15 Quid verò de huiuſmodi aſſuetis monachis ſentiant Patres, iam audiamus. D. Hieronymus ſic conſulit Paulinum. *Sęcularium, & maximè potentum conſortium deuita.* Gloſſa quædam à D. Thoma relata, ſic dicit. *Rigida vita, & prędicatio debet declinare molliū palatia, quæ frequentant mollibus induti, uidelicet, adulantes.* Magnus Gregorius ſic. *Nequaquam mens ad ſuperna attollitur, ſi curarum tumultibus cōtinuè occupatur. Quid enim de Deo occupata obtineat, quę de illo appręhendere etiam aliquid, uacans laborat?* Amicus eius S. Iſidorus Hiſpalenſis hoc. *Qui ſimul, & terrenis parere curis, & diuinis exerceri ſtudent, utrumque complecti ſimul non ualent: Nam duas curas pariter ineſſe pectori humano nō poſſe; & duobus dominis ſeruiētem, utrique placere, difficile eſſe, &c.* Et infra. *Niſi prius à ſecretioribus cordis expellatur importuna ſæcularium multitudo curarum, anima, quę intrinſecus iacet, nequaquam reſurgit. Nam dum ſe per innumeras ſæculi cogitationes ſpargit, ad conſiderationem ſui ſe nullatenus colligit* Hugo Victorinus poſt relata, quæ adduximus ſupra, de monachis conqueſtus, quod ſæcularibus rebus inhærerent, ſubiungit poſtea. *Proh dolor, vbi vera religio? vbi perfectionis integritas? Vbi charitatis inuenitur fundamentum?* Digito indicans hæc omnia nullatenus ſtare poſſe, ſi monachus ſæcularibus iſtis næniis deditus ſit. Alibi quoque ſic habet, contra curiales iſtos monachos. *Ordo curiæ, & ordo clauſtri diuerſus eſt. Ibi ſedes in inſidijs cum diuitibus, in occultis, vt interficias innocentem: hic audis; Non ſedi cum concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo. Ibi inſidiaris, vt rapias pauperem, dum attrahis eum: Hic dicit: Odiui Eccleſiam malignantium, & cum impijs non ſedebo. Ibi dextera tua repleta eſt muneribus: hic lauas inter innocētes manus. Ibi laudator peccator in deſiderijs animæ ſuæ, & iniquus benedicitur; hic benedicitur Deus. Si vis eſſe monachus curialis, laudas, quod non debes, defendis, quod non expedit, operaris, quod non licet, loqueris, quod non decet.* Ecce monache, quanta tibi mala paraſti, ſi curialis es, aulicorumue numero cenſeris, ex mente grauiſſimi Hugonis.

D. Hierō. ad Paulin. D Th. opuſc. 19. D. Greg. 5 mor. c. 6 Iſid. 3 ſēt. c. 21 Hugo vt ſupra. Ibid. c. 16

Hugonis Hinc alter Hugo ſanctus, & Epiſcopus Lincolnienſis, (teſte Suro) cum inita pace inter Franciæ, & Angliæ reges, domum Arueriam Carthuſiani inſtituti veniſſet, rogatus à monachis de pacis conciliatæ conditionibus reſpondit. *Rumores audire, & referre monachis non licet.* Factis, verbiſque docens, quantum religioſi omnes ab huiuſmodi ſæcularibus rebus aufugere debeant. Hinc etiam Doctor Angelicus S. Thomas in epiſtola ad monachum quemdam, ſic eum monet. *De uerbis, & factis ſecularium nullatenus te intromittas.* Seraphicus quoque Bonauentura eadem mutuatus hęc dixit. *De mundanis ſecularium negocijs expediendis, religioſus temerariè nõ ſe debet intromittere.* Alibi quoque, cauſas recenſes, quare religiones in Eccleſia defecerint, inter eas refert multitudinem ſæcularium occupationum. *Quę corda diſtrabit, affectum deuotionis extinguit, mores alterat, interius occaſiones vitiorum inducit, & ne de ſua correctione, efficaciter cogitent, ſemper noua impedimenta religioſis innectit. Donec tandem conſueſcant ſola exteriora cogitare, & obſcurato conſcientię oculo, etiam cum deſunt, occupationum cauſas impudenter quærere.* Optimè etiam Anthiocus monachus bibliothecæ Patribus inſertus *Rerum alienarum ſatagere curioſius, & quæ ſuperuacanea ſunt, nec ullius frugis moliri, prorſus diſſentaneum videtur, nec conuenire ei, qui Deo contendit, quam maximè eſſe gratioſus.* Omnium tamen breuius, luculentius, & compendioſus Bernardus hæc expreſſit, dum de huiuſmodi externis, & impertinentibus occupationibus, fabulationibuſque dixit. *Aurem implent, euacuant mentem.*

Sur t. 6 in vita Hugonis.

D. Thom. opuſc. 68

Bonau. in ſpecul. diſc. 1. p.

Idẽ q. 19. circa reg.

Anthioch 2. t. biblio hom. 34.

D. Bern. ep. 351.

De horum Religioſorum ſæcularibus negotiationibus, quid ſenſerit noſtra Magdalena de Pazzi, ex ipſius vita *cap.* 126. ſic habetur. *Similmente le fu moſtrato dal Signore, vn' altro eſtaſi, che molto le diſpiaceuano quelle Religioſe, che continuamente ſtanno occupate in trafficbi ſecolareſchi, onde ella piena di Spirito, di pietoſo ſdegno, diſſe queſte parole,* O queſti traffichi di coſe eſteriori, che hà la ſpoſa di Gesù, e che le tolgono il tẽpo, e'l modo di poter fare il ſuo vero trafficó cõ Dio, piaccia, paccia à Dio, che non le tolghino al fine la Diuina viſione; *E queſte parole minaceuole le proferiua con tanta grauità, e maeſtà, che metteua terrore, e ſpauento in chi l'udiua.*

B. Magd. de Pazzi.

16 Placuit tandem, quæ pius, & deuotus religioſus, recentior quidem, ſed doctrinæ grauitate venerabilis, circa has ineptas, curioſas, & ſuperfluas curas, & ſolicitudines religioſorum. dixit,

dixit, huc transferre: pietatem namque ſimul cum veritate re-
dolent. *Præfecto indignum admodum eſt, & à vita ſpiritualiũ* Aluarez de Paz de vit.ſpi-
virorum alienum, religioſos curioſè verbis inquirere, quos auli- rit t.1.l.5.
cos rex ad aliquas dignitates promouerit, quos nobiliũ inſigni- c.28.
bus affecerit, quos diuitÿs auxerit. Indignum eſt tractare qui ex
ciuibus coniugium inierint, qui bonoris cauſa, aut primarũ ſe-
dium obtentu, contenderint: qui in negocÿs, aut magnum lucrũ
fecerint, aut partas antea opes amiſerint. Videas alios ſedere, &
de bellis, de magnatum diſcordÿs, de ludis publicis, de ſæcula-
rium ambitione, & de alÿs huiuſmodi, ſine vlla circũſpectione
tractare. Et, ſi non veſtes religioſas videas, ſed ſolos ſermones
audias, eos non religioſos, ſed merè ſęculares putabis. Faceſſant
à noſtris colloquÿs, ò religioſi, tot vana, tot inutilia, tot à ſan-
ctiſſimo noſtro ſtatu diſcrepantia. Et, ſi mũdo mortui ſumus, &
Deo viuimus, ea, quæ mundi ſunt, relinquamus, & quæ viros de-
cẽt ſpirituales tractemus. Alio quoque loco hęc etiam ſcripſit.
Si quærerent religioſi Charitatẽ, quę à nobis ipſis incipere debet, Idẽ to.1. l.2.c.8.
non ſuſtinerent mundanorũ vana colloquia, non lites ſęculares
audirent, non nuptias, & carnalia connubia, ſed ſpiritualia
conciliarent. Non admetterent eſſe principes principũ, guberna-
tores populorum, patroni delinquentium, teſtamẽtorum execu-
tores, aduocati cauſarũ, quia iſtas diſſenſiones non efflagitat cha-
ritas, ſed tædium cellæ, lectionis, & orationis. Hæc velim reli-
gioſi attenderent, & qui huiuſmodi vanis rebus ſæcularium no-
ſcuntur impliciti, penitus reſipiſcant, ſuique memores voti, &
profeſſionis, cum Deo potius, Angelis Diuiſque aliis in Cælo
commorantibus, ſuam communicationem exerceant: non verò
cũ huius ſęculi hominibus, qui nihil niſi ſęculare in cor religio-
ſorum ſeminare poterunt.

17 Denique, ſi quod humanum, & neceſſarium ſæpius eſt
regularibus, cum ſæculi hominibus communio, conſortiumue
aliquod haberi debeat; neceſſe, vt cum illis ſic ſe gerant, vt, &
ipſi ſæculares vtilitatem aliquam ſpiritualem percipiant; religioſi
etiam commodum aliquod pro anima ſua reportent. Id docet D.Bern.
Bernardus in ſpeculo monachorum. *Si cum ſęculari loquendũ* in ſpe.
eſt, tunc maximè adhibeat cuſtodiam ori ſuo, vt nihil proferat mõ. Laur.
quod non ædificet audientem, Sic in cũctis ſe habeat, vt ædificet Iuſt.
videntes, & nemo dubitet, cum viderit eum, vel audierit, quin
verè ſit monachus. Optimè quoque Sanctus Laurentius Iuſti-
nianus ſic habet ad intentum. *Studeant Chriſti ſerui, ſemper*

T *de*

de diſcip. monaſt. cõuerſa. c.15 *de rebus neceſſarijs, vel de animę profectibus habere ſermonem. Maximam namque, & indeficientem loquẽdi materiã inuenĩet, ſi de miſeria præſentis vitæ, de periculis huius peregrinationis, de varijs tentationum generibus, de diaboli fraudibus, de vitiorum deformitate, de virtutum ornamentis, & meritis, de mortis ineuitabili neceſſitate, de pœnis inferni, de Regno Dei, & pręmio paradiſi: frequẽtius verò de Dei ineffabili charitate, humano generi per Chriſtum, & in Chriſto exhibita. De huiuſmodi autem, tam pro Dei amore, & dilectione, quam pro audientium ędificatione, & ſuimet profectu, Dei ſerui tractare non deſinant.* Hęc faciendo monachi, non ſolum conſortii ſęcularium nocumenctã effugient, ſed etiam, tum ſibi, tum aliis, ſpiritualem afferent vtilitatem. Faxit Deus.

Otioſitas Monachorum religioſam, & regularem vitam euertit.

CAP. X.

1 Nihil magis cum nimia regularium extra cœnobia euagatione, vanoue cum ſæcularibus commercio, coniunctionem habet, quam ipſorum regularium otioſitas: ſicut enim illa vitiorum omnium ſentina à Patribus cẽſetur, ſic etiam inquietę deambulationis monachorum, irreligioſæque cum ſecularibus communicationis, initium, & cauſa reputatur. Idipſum experientia teſtis comprobat; religioſi etenim ſancti, & deuoti, qui ad ſui ſtatus perfectionem anhelantes, ſemper alicui operi incumbũt; durè nimis euagationem extra cœnobia, conſortiumue cum ſæcularibus admittunt. Qui verò contra otioſitati deſeruiunt (ſi qui ſunt) totis neruis, vagam deambulationem, longamque cũ extraneis fabulationé habere contendunt. Ideo poſt præcedentium capitum doctrinã, iure præſentis materia annectitur. Nec eſt animus, ad errorem

D. Thom. opuſc. 19. c. 5. Bonau. in apol. pau. Th. Vald. l. 4. doct. fid. c. 21. Ioan. Viclephi, Caluini, & Guillelmi de ſancto amore, ſatis à monaſticæ diſciplinæ coriphæis, D. Thoma, S. Bonauentura, & Thoma Vvaldenſi noſtro, reiectum, vel leuiter declinare; iſti enim, vt Aegyptij quondam Hebręos, religioſos omnes ad labores manuum, addictos eſſe volebant; nos autem ſolum intendimus

tendimus ſanctam aliquam occupationem monachis neceſſariã eſſe,ſuadere : ſiue illa externam, ſiue ſolum ſpiritualem operationem contineat. Ergo ex Patribus, vt moris nobis eſt, intentum roboremus.

2 Adſtat primus orientaliũ monachorum reſtaurator egregius S. Baſilius, cuius reſponſione ad 36. interrogationem ex libro regularum hæc ſunt verba, otioſitatem monachorum reprobantia. *Cum Dominus noſter Ieſus Chriſtus dicat, dignus eſt, non ſimpliciter, neque ſine alia exceptione, quilibet, ſed operarius cibo ſuo. Cumque Apoſtoli præceptum ſit, qui fatigari, & laborare nos iubet proprÿs manibus, quod bonum eſt, vt ſit nobis, vnde egentibus tribuamus: ſanè quin ſtudioſius ſit laborandum re ipſa liquet. Neque enim cauſa ad inertiam, aut laboris fugam ſpectāte, vita ſecundum pietatem inſtituta exiſtimari debet: ſed maxima potius ſubeundi certaminis, & maioris laboris, & in rebus difficilibus tolerantia, vt nobis quoque verè liceat dicere: In labore, & ærumna, in vigilÿs multis, in fame, in ſiti. Cum non ad corporis caſtigationẽ modo, vtilis nobis huiuſmodi uita ratio ſit; ſed ad charitatem etiam erga proximum.* Et infra: *Sicut igitur vnicuique ad vitæ ſuſtẽtationem neceſſarius eſt cibus quotidianus; item nihilominus vnicuique in opere faciendo neceſſaria induſtria eſt.* Hæc inter alia ad noſtrum intentum ſubminiſtrat Baſilius. D. Baſil.

3 Accedit vt ſolet Sanctus Ephrem Syrus, qui parænesim octauam de opere manuum ad monachos ſcripſit. Cuius hæc ſunt prima verba. *Opus quoque manuum non negligas.* Inſuper in libro de perfectione, qua præditum eſſe monachum decet, ſic loquitur ad intentum. *Ne ſines monache corpus otioſum, ſicuti egit, qui vnum talentum accepit; remiſſionem quippe cum gratia nactus, & otio indulgens, condemnatuſque vt reus, Chriſti miles euaſit.* Et infra. *Si inert es, ac pigri fueritis fratres, iam cauſam vaſtationis vos præbetis.* Inſuper alibi hoc exemplo monachis otioſitati fugam ſuadet. *Nonnè ſi literas diſceres, uexationem ſuſtineres? Si opificium aliquod ſæculi, nonne laborem ſubires? Quid propter Deum?* Ac ſi diceret, ſi propter literas humanas ad diſcendas, aut propter familiam alendam, ſæculi homines, nunquam otioſitati dant locum, quãto magis Chriſti diſcipulus monachus, debet vt Chriſtum addiſcat, & animæ alimentum quærat, laboribus ſemper inſiſtere, otiaque fugare ? S. Ephrẽ paræn. 8. Idẽ lib. de perf. mon. Idẽ par. 8.

4 Magnus quoque Pater Hieronymus optimas adſtat teſtis,

cuius ea ſemper cura fuit monachos monens, vt eos ab exitioſiſſima peſte otii liberaret. Specialiter ad Ruſticum monachū, ſic loquitur *Facito aliquid operis, vt te ſemper Diabolus inueniat occupatum.* Rationemque reddit. *Si Apoſtoli habentes poteſtatem de Euangelio viuere, laborabant manibus ſuis, ne quem grauarent, & aliis tribuebant refrigeria, quorum pro ſpiritualibus debebant metere carnalia, cur tu in vſus tuos ceſſura non præparas?* Et poſt pauca aliquot opera exteriora recensēs, quibus antiqui illi monachi occupari ſoliti erant, ſubiungit. *Scribantur libri, vt, & manus operetur cibum, & animus lectione ſaturetur.* Idem Hieronymus alio loco, ſic habet. *Nihil in ſancto propoſito otio deterius, quod non ſolum non adquirit noua, ſed etiam peracta conſumit.* Et rurſus. *Sanctę vitæ ratio proceſſu gaudet, & creſcit, ceſſatione torpeſcit, & deficit.* Rurſumque. *Statue quot horis ſanctam ſcripturam addiſcere debeas, quanto tempore legere, non ad laborem, ſed ad delectationē, & ad inſtructionem animæ. Cumque hæc finieris ſpatia, & frequenter te ad figenda genua ſolicitudo animæ ſuſcitauerit, habeto lanam ſemper in manibus, vel ſtaminis police fila deducito, vel ad torquenda ſubtegmina in alueolis fuſi vertantur, aliarumque neta, aut in globum collige, aut texenda compone.* Alia ex Hieronymo inferius afferemus. Ex illis autem luce clarius patet, ex mente ipſius, religioſum virum, ſemper bona aliqua occupatione detineri debere.

D.Hier. ep. ad Ru

Idem ad Demetr

Idem

5 Iungitur his Patribus ſanctus Auguſtinus, ex quo vnum ſufficiat afferre; integrum ſcilicet librum per 33. capita digeſtum, de opere monachorum ad Aurelium Carthaginenſem epiſcopū ſcripſiſſe. Contendit hic Pater grauiſſimis, acerrimiſque rationibus, aliquorum monachorum otia taxare; quod ex ſacrę paginæ teſtimoniis, variiſque exemplis corroborat; graphicè aliquando, monachos otioſos, & vagos, capitibus tonſos, comatos, & crinitos fratres, (vt ipſe loquitur) depingens. In ſermonibus etiam ad fratres in eremo commorantes, qui vel Auguſtini ſunt, vel ex eiuſdem regula conſarcinati, ſermo 17. de vigilatione, & otioſitate vitanda inſtituitur; ex quo aliquæ grauiores ſententię colligi poſſent. *Vigilate* (inquit) *fratres, otioſitatem deponentes in cunctis. Quid enim otium eſt, niſi viui hominis ſepultura, ut ait paganus ille ſanctiſſimi Apoſtoli amicus chariſſimus?* Et infra. *O fratres mei, ſemper occupatos uos eſſe deſidero, ut brauium ſalutis per gratiam Dei recipere mereamini. Hāc fugere cupiens ſā-*

D.Aug.

Auct. ap. Auguſtin

ctus monachorum pater Antonius clamauit ad Dominũ in eremo, & dixit: O ſamaritane Domine Deus, ò animarum, & corporum verè cuſtos, ſuſcita in me gratiam tuam, & infunde ſeruo tuo miſericordiam, vt in eremo collocatus in tuo cõſpectu otioſus non maneam. Et audiuit: Antoni cupis Deo placere? Ora, & dum orare non poteris, manibus labora, & ſemper aliquid facito. Et inferius, *Fuge otium, quod non eſt, & aperi oculos mentis, & corporis, videbiſque ſingulas creaturas ad officia ſingula deputatas.* Ac tandem omiſſis aliis. *Eia ergo, fratres dilectiſſimi, corona mea, & gaudium meum omnem otioſitatem expellite, ſemper aliquid boni facite, & quem tedet orare, vel pſallere, laborare manibus non deſiſtat.* Plura ad hoc intentum in dicto ſermone facilè reperiuntur. Idem.

6 Iunge Euſebium Emiſſenum, qui vno verbo totam monachi œconomiam, intentumque noſtrum concluſit. *Religioſus debet eſſe neglector quietis, fugax voluptatis, appetitor laboris, patiens abiectionis, &c.* Hęc ille. Euſeb. Emiſ.

7 Ioãnes quoque Caſſianus antiquus monaſticę diſciplinę cultor, otioſitatem monachis fugiendam ſæpe ſæpius inculcat. Ergo totum librum 10. de ſpiritu acedię in eo ponit, vt aliquid operis ſemper illis faciendũ iniungat. Specialiter cap. 8. D. Pauli exemplum adducẽs, qui manibus pro victu laborabat, ſic loquitur. *Cum itaque non gratis, qui Euangelium prædicabat, tam ſublime, ac ſpirituale opus exercens, cibum ſibi præſumeret, quid nos faciemus monachi, quibus non ſolum nulla prędicatio verbi commiſſa eſt, ſed nec ulla quidem, niſi animæ noſtræ ſollius cura mandatur? Qua fiducia otioſis manibus gratis panem comedere audebimus, quem vas electionis, euangelica ſolicitudine, & prædicatione conſtrictus, ſine opere manuum comedere non præſumit?* Cap. etiam 23. celebrem illã ſententiam contra otioſos monachos protulit. *Hæc eſt apud Aegyptum ab antiquis Patribus ſancta ſententia, operantem monachum, Dæmone uno pulſari: otioſum uerò innumeris ſpiritibus deuaſtari.* Capite etiam ſequenti grauiter commendat Abbatis Pauli exemplũ, qui cũ neceſſaria pro victu haberet, nec cõmodè poſſet ea, quę laborabat, aliis erogare, ſemper tamen in labore manuũ erat occupatus, & in fine anni totum igni trãdebat. *Interim probans* (inquit Caſſianus) *ſine opere manuum, nec in loco poſſe monachum perdurare, nec ad perfectionis culmen aliquando conſcendere.* Huc uſque Caſſianus, de quo etiam alia poſtea. Caſſ. l. 10 c. 8. Idẽ c. 23. Id. c. 24

Ex

8 Ex D. Iſidoro Hiſpalenſi antiſtite hęc contra otium monachorum capere licuit. *Dei ſeruum ſine intermiſſione legere, orare, & operari oportet, ne fortè mentem otio deditam ſpiritus fornicationis ſubripiat.* Breuis quidem, ſed vtiliſſima Iſidori ſententia.

Iſid. 3 ſēt. c. 20

9 Accedit Bernardus melliſſuus, ſimilia ferè, ac Iſidorus proferens in opuſculo de ord vitę. *Dei ſeruum* (inquit) *ſine intermiſſione legere, orare, & operari op ortet, ne fortè mētem otio deditā vitia ſibi praeoccupent.* In apologia etiam ad Guillemum Abbatem, ſæpius, vt credo à monachis relegenda, otioſitatis vitium, ſic reprehendit. *Longas noctes dormitando conſumitis, & dies fabulando ducitis otioſos? An dicitis pax, & non eſt pax? Cur nō verecundamini?* In epiſtola etiam ad fratres de monte Dei, ſi Bernardi eſt talis epiſtola, ſic habet. *Nulla vnquā inueniat ſeruum Dei, non dicam dies, ſed hora; niſi vel in exercitij labore, & proficiendi ſtudio; vel in experientia dulcedine & fruendi gaudio.* Et infra. *Nūquam otioſus ſit ſeruus Dei, quamuis à Deo feriatus ſit.* Hæc Bernardus.

D. Ber. de ord. vitæ.

Id. in apol ad Guill.

Ep ad fra. de monte Dei.

10 Hugo quoque de ſancto Victore optimé de ſtatu monachorum promeritus, ſic loquitur ad præſens. *Si à lectione ceſſatur, debet manuum operatio ſubſequi, quia otioſitas inimica eſt animæ.* Rurſus. *Antiquus hoſtis, quem à lectione, vel oratione vacantem inuenerit, facilè ad vitia rapiet.* Breui ſanè cōpendio rem totam peragit.

Hug. Vict de clauſt. c. 14

11 His Patribus accedit D. Albertus Hieroſolymitanæ Eccleſię Antiſtes, & regulæ noſtris Carmelitis traditæ, ex dictis S. Baſilii, Ioānisq; Patriarchæ, egregius author, qui in dictæ regulæ cap. 15. hęc habet contra otioſitatem monachorum. *Faciendū eſt vobis aliquid operis, vt ſēper vos diabolus inueniat occupatos, ne ex otioſitate veſtra, aliquem intrandi aditum ad animas veſtras valeat inuenire.* Et infra. *Audiuimus quoſdam inter vos ambulantes inquietè nihil operantes. His autem, qui eiuſmodi ſunt denunciamus, & obſecramus in Domino Ieſu Chriſto, vt cum ſilentio operantes ſuum panem manducent. Hæc uia ſancta eſt, & bona, ambulate in ea.* Quę verba exponens Ioann. Soreth noſtræ religionis quondam Generalis Prior, ſic quorundam monachorum ſuitemporis otia carpit *Nonne vobis aptiſſimè his diebus præmiſſa diriguntur eloquia? Expereientia clamante, audiūtur inter vos quidam ambulare inquietè, ideſt de loco ad locum tota die vagari, & nihil manibus ſuis operātes, quod utile ſit eis,* vel

Alb. in regu. Carm. c. 15

Soreth in exp. reg. Carm. c. 16.

uel alijs:ſed curioſè agentes,ideſt cum quadam ſuperflua,& inutili ſolicitudine quærentes de alijs. Quid Turca? Quid Sultanus? Quid Rex Portugaliæ agant? Aut quanti ſit annona, ſeu tempus quale anno ſequenti ſit futurum? Et his ſimilia,quibus otioſi, & curioſi animi dignoſcuntur. Curioſè namque agunt, qui ad hoc uacant,ut dicere,uel audire aliquid noui poſſint. Hæc Sorethus noſter Alberti regulam exponens;ſimulque mentem ſuam circa otioſitatem fugiendam, religioſis denuncians.

Iuuant ad intentum quæ Sanctus Petrus Cœleſtinus Mundi miraculum quòd Papatui renunciaſſet in Opuſculo quinto de ſententijs Patrum Eremitarum circa otij fugam, & laborem Monachi ſcripſit. Etenim cap. 3. ſic: *Quidam Monachus ex negligentia perdidit Regulam Monaſticam, & nunciauit cuidam ſeni. Qui dixit ei hanc parabolam: quidam homo habuit poſſeſſionem,& de negligentia eius ſentibus repleta eſt; cum autem uellet eam excolere, dixit filio ſuo, uade,& purga agrum. Et ueniens ille, uidens multitudinem ſpinarum,dixit, quando hæc omnia eradicabo,& purgabo? Vndè proiecit ſe in terram, & cæpit dormire; quod & fecit multis diebus. Poſtea autem uenit pater eius, & inuenit eum nihil operantem: tunc ait ei, fili,admenſuram latitudinis, quantum iaces in terra occupa per dies ſingulos,& operare:& ita paulatim perficies opus tuum. Qui,& fecit,& in paruo tempore purgata eſt terra. Ita ergo, & tu frater paulatim operare, & non deficies; quod & fecit.* Et infra *Cum moriturus eſſet quidam Monachus, aperuit oculos ſuos, & riſit uſque tertiò. Interrogantibus Monachis cur riſiſſet, dixit: primò riſi quia omnes timetis mortem: ſecundò quia non eſtis parati: tertiò riſi, quia ex labore ad requiem uado: & hęc dicens obdormiuit in Domino.* Item cap. 8. relatis alijs quæ nos etiam alibi notamus hæc habet. *Abbas quidam dixit fratribus ſuis,ad laborandum in hunc locum uenimus: hic autem nullus eſt labor, eamus igitur, ubi laborare poſſimus. Senex quidam habebat aquam duo milliaria diſtantem à cella: quodam iret, defecit,& dixit; quid mihi opus eſt hunc laborem ſuſtinere? Veniam,& habitabo circa aquam. Et cum hæc dixiſſet, conuerſus uidit quendam ſequentem ſe, & numerantem ueſtigia ſua: cui dixit, quis es tu? Angelus Dei ſum, qui numero greſſus tuos, & retribuam tibi mercedem. Quod cum audiſſet ſenex confortatus eſt, & adhuc longiùs poſuit cellam ab aqua.* Et infra ſic: *Erant quidam Monachi qui dicebantur Chita,*

S. Petrus Cœleſtin. Opuſc. 5. c. 3.

Digitized by Google

ideſt orantes : quibus ſenex ait , quod eſt opus manuum ve-ſtrarum ? at illi dixerunt , nos nihil operis facimus, ſed ſicut dicit Apoſtolus 1.Theſſ.5. ſine intermiſſione oramus . Et dixit ſenex : quando ergo manducatis,uel dormitis quis orat pro uo-bis ? & non inuenerunt quid reſponderent ei : & dixit eis, parcite mihi,quia nõ facitis quod dicitis: Ego autẽ oſtẽdã uobis, quia operans manibus,ſine intermiſſione oro: ſedeo enim adiu-uante Deo, & operor manibus , & dico , miſerere mei Deus, eſt ne oratio , an non ? At illi, etiam: & ille ait, quando perman-ſero tota die laborans , & orans corde,vel ore , facio ſexdecim nummos , de quibus pono duo ad oſtium , & reliquos man-duco ; qui autem accipit illos , orat pro me tempore comeſtio-nis, & dormitionis, & ſic adimpletur quod dicitur, ſine intermiſ-ſione orate .

12 Audiatur etiam Seraphicus Doctor Bonauentura reli-gioſæ perfectionis feruentisſimus zelator,qui ſępius otiũ regu-laribus fugiendũ, accuratè perpendit,in alphabeto hæc habet . *Omne tempus cum Deo vtiliter expendas. Nihil enim pretioſius tempore, in quo promereri potes regnum Dei in perpetuum.* Alibi quoque ſic inſtruit monachum nouitium. *Nũquam debet otioſus vagari,nec rumoribus vacare, & verbis otioſis,nec luſui, & ſcurrilitatibus deditus eſſe;quia hæc faciunt mentẽ vagam & inanem.* In epiſtola quoque inſtructoria ad Prouinciales,& cuſtodes de reformádis fratribus ſui ordinis.inter cauſas diſtor mationis religionum, otioſitatem aliquorum regulariũ connu-merat,ſic. *Sanè perquirẽti mihi cauſas,cur ſplendor noſtri or-dinis quodammodo obſcuratur, ordo exterius inficitur, & nitor conſcientiarum interius defœdatur, &c. Occurit quorundam fratrum otioſitas,quæ ſentina eſt omnium vitiorũ,quaplurimi conſopiti, monſtruoſum quendam ſtatum inter contemplatiua, & actiuam vitam eligentes,non tàm carnaliter,quàm crudeli ter Sanguinem comedunt animarum.* Hæc Bonauentura acer-bè ſatis de monachorum otioſitate iudicans , illamq. *Mon-ſtruoſum ſtatum inter contemplatiuam, & actiuam vitam* compellans.

D.Bonau in Alpha.

Idẽ in ep. infor.no. p.2.c.4.

Id.in ep.

13 Præterea ſapientiſſimus Dionyſius Carthuſianus,ſic ha-bet ſerm.7. de Dominica ſeptuageſimæ ad Religioſos . *Simus iugiter timorati,ſemper ſoliciti,inceſſabiliter cuſtoditi,nec ali-quod temporis momentum infructuoſè pertrãſeamus,ſed orãdo meditando, pſallendo, comtemplando, ſtudendo, ſcribendo, aut a-liud*

Diõ.Cart ſerm.7

lliud quidpiam vtile, præſertim quod à præſidente iniungitur, faciendo, omni hora ſalubriter occupemur. Et infra. *Nil æſtimemus tam nocivum, tam ſtolidum, vt inutilem temporis deductionem.*

14 Forſan tamen inter Patres cæteris accuratius, otioſitatē monachis fugiendam, S. Laurentius Iuſtinianus, non ſemel, ſed ſæpius intimauit. Primò ergo in libro de diſciplina monaſticæ conuerſationis integrum capitulū ſub hoc titulo, & ſcopo edidit. *Quod pernicioſum ſit ſeruis Chriſti collegialiter viuētibus otiū, quod magnoperè deuitare debent.* Ex hoc ergo capite ſpeciales ſententias proferre liceat. *A torpore, & otio cuncti currere debent, & potiſſimum ſerui Dei.* Infra. *Non prætermittendum eſt, vel breuiſſimū præſentis temporis ſpatium ſine ſpirituali fructu.* Inferius *Quid reprahenſione dignius, quam ornamenta ſumpſiſſe regalia, & in lutoſis operibus tota die verſari: Bellica quippe arripuiſſe arma, & ad prælium recuſare accedere propter metum, valdè ridiculoſum eſt. Non tamen minus vituperabile eſt, mundo, ſolo corpore, & hominum aſpectibus renunciaſſe, atque in monaſterio otioſam ducere vitam. Conſidera, ò ſerue nequam piger, & otioſe, quod in ſtadio certaminis poſitus es. Oportet enim te pugnare, alioquin miſerabiliter occideris.* In libro quoque de triūphali Chriſti agone. *Qui diuini amoris ardet incēdio, in bonis actibus ſemper ſe occupare cupit, nunc interius, nunc exercetur exterius. Otium abhorret ſummopere veluti charitatis inimicum, &c.* Hæc Iuſtinianus: nec his contentus, alia protulit, quæ nos inferius congruentiori loco afferemus.

Lau. Iuſt. de diſcip. mon. con. c. 14

Idem

Idem de ago. Chri. cap. 27

15 Egregiè quoque deuotus author Thomas Campenſis ad intentum noſtrum, cuiuſdam monachi quæſitum, ſimulque ſenioris reſponſum affert. *Frater interrogauit ſenem: Quod eſt ſtatutum in Ordine, pro pace, & deuotione maximè proficuum? Reſpōdit notabile verbum. Seruare à Patribus ſilentium ſtatutum, vitare tumultus hominum, & otium. Hæc tria in ordine valde neceſſaria ſunt, Deo, & Angelis accepta; ſcilicet laborare manu contra otium; amare lectionis ſtudium contra cordis tædium, & continuare orationis vſum contra Diaboli dolum.* Hæc vtinam profiteamur omnes, vt vel ſic, concordet vita noſtra cū nomine.

Thō Cāp in vall. lil. c. 18

16 Grauiter etiam grauis author Ioannes Trithemius, & otioſitatis vitium reprehendit, ſimulque fugiendum monachis ſuadet. Homilia 6. ſic habet. *Conſiſtens in cella tua; ſemper otium caueto, quoniam nihil ita vires mentis eneruat, ſicut otium. Si Deum ardenter amaueris, nunquā eris otioſus.* Homilia quo-

Ioan. Tri. hom. 6.

que 7. ſic fatur. *Otioſitas inimica eſt animæ, & ideo certis temporibus occupari debent monachi in labore manuũ, certiſque horis*
Id.hom.7 *in lectione diuina. Tunc enim verè ſunt monachi, ſi labore manuum ſuarum viuant.* Rurſumque. *Ne igitur monachi, panem veſtrum manducetis otioſi, ſemper vos aliquo labore honeſto, & vtili, oportebit eſſe mancipatos, quo mens à tædio releuetur obſeruantię regularis.* Et infra. *Monachus, quia miles eſt regis ęterni, nunquam debet eſſe otioſus.* Rurſuſque, laboris monachorum normam ſic deſcribit. *Labores monachorum ita ſunt moderandi, vt nunquam à diuinis vacent colloquijs, ſed inter opera manuũ in corde meditatio ferueat ſcripturarum.* Hęc Trithemius, piè ſatis occupationem mentis, & corporis monachis pręſcribens.

Pro hac etiam cauſa ſtrenuè laborauit Iulius Nigronius deuotus author tractatũ aſceticum de inerti otio fugiendo, fugãdoque à quibuſuis Religioſis viris, & ſtudioſis Chriſtianæ perfectionis conſcribens. Ex quo proinde aliqua ad intentum noſtrum habere poſſumus. Primò ergo in principio prologi loco hęc habet. *Tam acris, & frequens eſt inertis otij deteſtatio, qua Philoſophi morales, priſci Doctores Chriſtianorum, & cuncti magiſtri*
Iul.Nigrõ *virtutis, tum religioſos viros, quibus perfectionis comparandæ impoſita lex eſt; tũ Chriſtianos omnes, quibus animæ ſalutis curę debet eſſe, deterrent ab otiando: tam vehemens, & ardens cohortatio eorundem, ad aliquam honeſtam occupationem in omni parte vitæ, ac temporis retinendam eos extimulat; vt me cupiditas inflammata corripuerit, coegeritque adſcribendum tractatũ de inerti otio fugiendo, fugandoque ſtrenuè ab omnibus hominibus, quibus æterna ſalus cara eſt, nõ modo perfectio virtutis inoptatis.* Deinde in ſequentibus ex Hugone Cardinali affert illa.
Hug.Car *Stultus eſt otioſus, quia non declinat vitanda; ſtultior quia non deſiderat appetenda nec colligit merita: ſtultiſſimus, quia cumulat, & theſaurizat ſibi æterna ſupplicia.* Item illam otioſorũ
Idem. diffinitionem ab eodem Hugone allatam. *Vobis nihil proficientes, proximis non ſubuenientes, Deo non ſeruientes, hoſtibus non reſiſtentes, pœnitentiam non agentes, in poſteram non prouidẽtes.*
S. Cyrill. Ac illud Cyrilli Alexandrini pro religioſis optimum conſilium. *Conſultiſſimum eſt operari, ne alijs ſis oneri, alienos ſudores in priuatam tuam vtilitatem conuertens, cum poſſis tuis laboribus viduę, & pupillo ſubuenire, ijſque, qui ex fratribus ſunt infirmiores.* Illamque pulchram Chryſoſtomi in otium inuectiuam.
Chriſoſt. *Otium malitiæ pars eſt; immo vero non pars, ſed cauſa, & malæ radix.*

radix. Omnem quippe malitiam docuit otium. Itaque cauendum ne ſtultè quæſtiones iſtas indagemus: nempe quē ſit habiturus locum, qui nihil boni fecit. Nihil enim boni facere, hoc ipſum eſt malum facere. Dicas enim velim; ſi ſamulum haberes, qui etſi nec furaretur, nec conuitiaretur, nec contradiceret; immo nec inebriaretur, nec reliquorum malorum quidquam deſignaret; ſederet tamen perpetuo otioſus, nec aliquid eorū, quæ ſeruus hero ſuo præſtare debet, faceret: non flagellares illum, vt peruerſum? Prętereą Baſilianum illud *Quo modo non odio proſequendum* S. Baſilius
otium, quod formica, & ape peiorem efficit hominem, qui vtique initio ſuę conditionis poſitus in paradiſo eſt, vt operaretur, & cuſtodiret eum? Inſuper, & Ambroſianum illud. *Non otio, non* Ambroſ.
ſomno merces paratur. Nullum opus dormientis eſt, nullus fructus otij; immo magis diſpendium. Otioſus Eſau amiſit primatus benedictionem. Et alibi. *Non dormientibus, non otiantibus, ſed vigilantibus pollicentur premia, & labori merces parata eſt.* Anſelmum quoque monachos quoſdam admonentem. *Otioſita-* Anſelm.
tem quoque ſicut rem inimicam animarū veſtrarum à vobis excludite; & vnuſquiſque conſideret, quia de ſingulis momentis vitæ noſtrę reddituri ſumus Deo rationem. Ad hæc Petrum Bleſenſem Epiſcopum quemdam ſic inſtituentem. *Nullum tempus fe-* Bleſenſis.
riatum habeas, ſed ſemper, aut orationi, aut lectioni, aut alij honeſtatis ſtudio te impendas. Et poſt. *Ad huc replico, ſemper ſis in exercitio Scripturarum, nullumq; tempus te inueniat otioſum. Otium ſine litteris eſt viui hominis ſepultura.* Et maximè in ſequentibus verba Petri Maffæi Sancti Ignatij vitam deſcribētis, Maffæus.
quæ talia ſunt. *Otium, & omnium uitiorum fomitem, ac ſeminarium in primis oderat. Itaque duos, treſue rei familiaris adiutores, cum ad ianuam alieno tempore confabulantes è ſuperiore loco aſpexiſſet, illicò iuſſit aceruum lapidum in proximo ſitū, in ſummam ædium contignationem ſine clictatione transferre. Eoſdem tertio poſt menſe, cum ibidem iterum otiantes animaduertiſſet, illam ipſam lapidum congeriem, vt in eundem locum referrent, unde aſportauerant, imperauit; amicè inſuper admonens, nihil in Dei famulatu periculoſius eſſe deſidia.* Plura tandem ad intentum in hoc Authore lector reperiet.

17 Nec mirum, patres tanto conatu, monachis otii fugiendi doctrinam tradidiſſe: adeò enim malum, nociuumque rationali naturæ cenſetur otium, vt, & Ethnici, Paganique philoſophi, ſolo rationis ductu, id antea intimauerint. Xenophon in libro de

V 2 repu-

Xenophō republica Lacædem. *Permulta ab otioſis, & abſurda patrari*
Euripid. *ſolent.* Euripides aiebat. *Idem eſt otioſus, & malus ciuis.* Cato:
Nihil agendo homines, male agere diſcunt. Ouidius. *Ignauum*
Ouidius. *corrumpunt otia corpus.* Catullus. *Otium reges prius, & beatas*
Catullus. *perdidit vrbes.* Menander apud Stobæum. *Homo ſanus otioſus*
Menand. *miſerior eſt, quam febricitans, & infirmus, nam corruptio ani-*
mi, quam corporis miſerior eſt. Quintilianus declamat. 4. *In fa-*
Quintil. Lucanus *ſcinus otioſus ardor erumpit.* Lucanus lib. 4. *Variam dant ſem-*
per otia mentem: nam qui propria non curat, vel attendit; ad ſu-
peruacanea, & aliena neceſſario ſe extendet. Ex quibus omnibus
Patric. l. 1. de Inſtit. Reipub. merito intulit Patritius. *Otioſi, & ignaui homines venenum ſunt*
ciuitatis, proni ad libidinem fiunt, & bonis inuident, aliena appe-
tunt, denique ſeditioſi, & turbulenti euadunt. Merito etiam ad-
ducti Patres, vt tantum malum à delitioſo paradiſo Dei, religio-
ne ſcilicet monaſtica, procul relegent, tam concordi, conſtanti-
que omnium aſſenſu, otioſitatem opprobriis affecerunt, eamque
a religioſis procul abeſſe curarunt.

18 Ex dictis autem, dicendiſque conſtabit, eam ob cauſam, Patres tam ſollicite, & obnixè monachis otia interdixiſſe; quod putent: totam paſſionum, criminum, vitiorumue colluuiem ex otioſitate manare. Id oſtendunt Ephrem, Hieronymus, auctor apud Auguſtinum, Hugo, Bonauentura, Iuſtinianus, & alii iam
Caſſ. de
ſtit. c. 21. relati. Sed ſpecialius alii intentum concludunt. Ex quibus Ioannes Caſſianus ſic loquitur. *Qui ſectatur otium replebitur pauper-*
tate, vel viſibili, vel inuiſibili, quia neceſſe eſt otioſum quemquā,
& diuerſis vitijs inuolutum teneri, & alienum ſemper exiſtere à
Hier. in ep. ad Ruſtic. *contemplatione Dei.* Multa ad hoc propoſitum ex eodem omittam. Loquatur Hieronymus. *In deſiderijs eſt omnis otioſus.*
Aegyptiorum monaſteria hunc morem tenent, vt nullum abſque
operis labore ſuſcipiant, non tàm propter victus neceſſitatem, quā
propter animæ ſalutem. Ne vagetur pernicioſis cogitationibus
mens, & inſtar fornicantis Hieruſalem, omni tranſeunti, diuaricet pedes ſuos. Indicat Hieronymus, omni vitio expoſitum eſſe otioſum, ſicut meretricem omni viro. Clariſſimè inter alios S. Auguſtinus, vel qui nomen eius præfefert in opere ad fratres in eremo. *Per otioſitatem fratres, rigorem ſanctæ ſolitariæ reli-*
Auct. ap. Augū. ad frat. in er. ſer. 17. *gionis faſtidimus; per hanc, eremum ſæpe exire tentamur; per hāc accendimur frequenter ad luxuriam; per hanc, animamur ad ſuperbiam; per hanc, ducimur ad mundi gloriam; per hanc, tentamur delicatè paſci; per hanc, ſuffocamur pratioſè veſtiri; per hanc, ad ſuperfluam dormitationem trahimur, per hanc ad*

verba

uerba ſæcularia ducimur libenter audire. Hæc eſt illa otioſitas peſſima, quæ frequenter ſanctorum conuentus deſtruit, pariens in eis luxuriam, nutriens in eis gulam ſeminans inter eos zizania, generans inter eos homicidia, & omnia, quæ ſunt opera carnis. Quid ergo dicis, ô frater? Quid otioſè agere poteris, niſi opera carnis? Nunquam quis ciuis cælorum erit, ſi otioſitatem amauerit. Omnia hæc, & veritatem continent, & ſpiritum Auguſtinianum redolere videntur. Accinit egregiè os aureum Chryſoſtomi ſic: *Otium malitiæ pars eſt; imò uero non pars, ſed cauſa, & mala radix; omnem quippe malitiam docuit otium.* Bellè etiam Laurentius Iuſtinianus. *Nihil in ſancto propoſito otio deterius, quod non ſolum nõ adquirit noua, ſed etiam adquiſita conſumit. Sanctæ enim uitæ ratio, proceſſu gaudet, & creſcit; otio autem, & ceſſatione torpeſcit, & deficit.* Nec plura teſtimonia quæram: res enim apud omnes comperta eſt, otium malorum omnium ſentinam originalem eſſe. Chriſoſt. hom. 16. in ep. ad Epheſios

Argutum tamen, & acutum bouis, & lupi Apologum apud Cyrillum *lib. 1. Apolog. Moral. c. 14.* cui titulus eſt *Quietem mentis dilige, & otium fuge,* hic apponam. *Hora ueſpertina* (inquit) *bouem iugo oneratum, otioſus, uaguſque lupus reperiens quaſi compatiens illi dixit: Quandonam ſolutus beata libertate uagaberis, & fatigatus grata quiete reſocillaberis otioſus? cui ille reſpondit: Nimirum quando ſapientia relinquet naturam. Labores enim quandiu ſuſtinebit membrorum ſocietas, nunquam me rapiet uagationis captiua libertas, aut otioſitas cordis fluctuans tempeſtatibus. Nam uagatio quædam mentis eſt alienatio, & otium tempeſtas eſt cordis. Siquidem alienatus à uirtute ſenſus, mox ſicut Cain profugus, uaguſque diffunditur, & ueluti ſtatim procella uitioſitatis inuoluitur animus otioſus. Adhuc lupus adiunxit; Nunquam ergo quieſcit ſapiens? Reſpondit bos: Imo poſſidet eum ſecura quies. Nonne attendiſti quod, ſuperior mandibula licèt non moueatur, minimè ſit otioſa? Sic utique ſapiens etiam nunquam otioſus, continuè aut mente exercitatur, aut corpore. Quid enim eſt otium niſi perditio irreuocabilis horæ? effuſſio uitæ? Retrogradatio proficienti? Hinc gignit carnis deſidiam, parit ſuperbiam, accendit luxuriam, ſoluit linguam, nutrit indigentiam, & introducit rapinam. Egeſtatem namque operatur remiſſa manus, & qui ſectatur otium eſt ſtultiſſimus. Etenim ſabbatizante Iſrael Cælum non pluebat manna. Quin & aqua putreſcit immobilis, & immotus*

enſis

enſis rubigine mox ſordeſcit, pes quietus obſtupeſcit, & veſtem depoſitam dirus tinea dens corradit. E contra Cœlum continuò currit, cor dum viuit nunquam quieſcit, naturalis virtus non dormit, & regina mundi prudentia ſemper agit. Propter hoc chariſſime, ego otiũ vitans, ſemper aut aro, aut comedo, aut rumino, aut ligatis nubecula ſenſibus cibum digerens requieſco, & dormio. Quibus auditis lupus otioſus, vaguſque mox abijt confuſus.

19 Specialius tamen ſpecialiora aliquot crimina referam, quibus monachi otio dediti expoſiti manent, quibuſque aliquando irretiri, experientia ſorte comprobabit. Vnum eſt; vaga mundana, vanaque egreſſio extra cœnobia, ſatis in ſuperioribus improbata. Otium etenim, ſi quandoque in monachis reperitur, ad inutilem, & ſuperfluam deambulationem extra clauſtra cogit. Id oſtendit auctor apud Auguſtinum iam relatus, illis verbis. *Per otioſitatem rigorẽ ſanctæ ſolitaria religionis faſtidimus; per hanc, eremum ſæpe exire tentamur, &c.* Hoc ipſum tradit Caſſianus, id comprobans exemplo cuiuſdam monachi otio dediti, qui nõ modò egreſſum ſuũ é monaſterio quæritabat, ſed quod peius eſt, ad ſimile vitium prouocabat alios. *Hoc vnum,* inquit, *exemplum de iſtiuſmodi genere hominum, pro incipientium cautione, dixiſſe ſufficiat, quo pateat euidentius, quanta mala otioſitas in monachi mente parturiat.* Omnium tamen clarius, & enucleatius Antiochus monachus inter bibliothecæ Patres relatus, qualiter otioſitas, ſeu accedia monachum gyrouagum, & inquietum efficiat his verbis, nec inelegantibus demonſtrat. *Tali ſuggerit Dæmon cogitationum intemperiem, nempe vt alio emigret, & quia tempus omne, & labor omnis, vacua ſibi erunt frugis bona, & inania, niſi ſe ad alia conferat loca. Is tandem nihil diſſimilis comperitur virgulto deſerti, quod vbi aliquantulum interquieuit, rurſus huc, illucque, aſpiratione ventorum perpellitur. Aut certè, quemadmodum planta procerior, & exoleſcens, genitali loco emota: ita & monachus gyrouagus, ne vnius quidẽ uirtutis frugem referet. Quemadmodum item nubes nullo aqua humore concreta, venti agitatione percellitur: ita monachus ſpiritu agitatus accediæ, nullam habet ſolidam requiem.* Hęc ille. Nec eſt cur plura afferantur, cum experimento conclamante, conſtet, gyrouagos, ſeu deambulatores monachos, otioſitatis morbo laborare, nec alicuius bonæ occupationis detentos negotio.

Auctor, apud Aug vt ſupra.

Caſſ.l.10 de aced. c.20

Antio.ho. 26 2 t.biblior.

Deinde

20 Deinde otioſos monachos (ſi aliqui tales ſunt) gulæ, & ventris crapulæ expoſitos eſſe, plures Patres confirmant. Ex quibus auctor Auguſtinus nomen oſtentans iam adductus, ſic. *Per otioſitatem; fratres tentamur delicatè paſci.* Rurſus. *Hæc eſt illa otioſitas peſſima, quę frequenter ſanctorum cōuentus deſtruit, nutriens in eis gulam.* Clarius Caſſianus libro iā adducto. *Mens otioſi nihil aliud cogitare nouit, quam de eſcis, ac ventre, donec inuenta quandoque ſodalitate cuiuſquam uiri, vel fœminę, equali tepore torpentis, rebus eorum, ac neceſſitatibus inuoluatur, & ita paulatim reddatur noxijs occupationibus irretitus, ut tanquam ſerpentinis ſpiris obſtrictus, nunquam deinceps ad perfectionem profeſſionis antiquę, ſe ualeat enodare.* Eadem ferè, quæ Caſſianus, Sanctus Laurentius Iuſtinianus mutuata habet, dicens. *Otioſi mens nihil aliud cogitare nouit, quam de eſcis, aut uentre, & qui otioſa mente perfruitur, niſi ſpiritualiter uixerit, more pecudum, uitam ducit.* Vnde concludit. *Quiſquis ſobrietatem Deo offerre feſtinat, magno ſibimet debet moderamine prçeſſe, ut non ad culpam caro per otium tranſeat.* Abs dubio pro comperto habens, religioſum otio deditum, gulæ, & veneris crapulę ſeruum eſſe. Clariſſimè etiam Antiochus monachus iam adductus, hoc vnum cura eſſe monacho otioſo adſtruit, vt ventrem impleat, tempuſque prandii, & comeſtionis expectet, hiſce. *Hiſ adde: Dæmon illi eſuriem ſuggerit tempore prolixiori ſuſtinendā. Ad eum modum ſupinus ille, ac ſecurus boni operis, ſi opum unum expectat, nempe horam ſumendę alimonię.* Rurſus. *Hæc eò facit, ut horas deteret, ac temporis fallat prolixitatem. Atque audito primum ſignifero, & indice prandij, quam alacer, quam promptus eò prouolat?* Hæc Antiochus. Hæc, & iſta, quibus ſatis clarè intentum noſtrum elucidant, habemuſque compertum, otioſum monachum, gulæ, quoque, & crapulæ vitio expoſitum eſſe.

Auct. ap. Aug vt ſu

Caſſ. l. 10. de acced. cap. 6.

Lau. Iuſt. de ſobrie. c. 4.

Antio. vbi ſupra.

21 Adhęc caſtitatis violatio inſeparabilis comes otioſitatis monachorum, à Patribus habetur. Hinc auctor apud Auguſtinū iam relatus. *Hæc eſt illa otioſitas peſſima, quę ſanctorum conuentus deſtruit, pariens in eis luxuriam.* Et rurſus. *Quid otioſe agere poteris, niſi opera carnis?* Rurſuſque. *Per otioſitatem accendimur frequenter ad luxuriam.* Hinc ad caſtitatem ſeruandā pro antidoto, otii fugam ſuadent Patres. Quod inſigni exemplo deſcribit D. Hieronymus, narrans, monachum inhoneſtè tentatum; laboribus, & perſecutionibus fatigatum, carnis flammam

Antioc. vt ſupra.

exti-

D.Hierō. epiſt ad Ruſtic. extinxiſſe. Ipſius verbis tranſcribam. *Græcus adoleſcens erat in cœnobio, qui nulla continentia, nulla operis magnitudine, flammam poterat carnis extinguere. Hunc periclitantem Pater monaſterij hac arte ſeruauit. Imperat cuidam viro graui, vt iurgijs atque cõuitijs inſectaretur hominem, & poſt irrogatam iniuriã primus veniret ad querimoniam. Vocati teſtes pro eo loquebantur, qui contumeliam fecerat. Flere ille contra mendacium. Quid multa? Ita annus ductus eſt. Quo expleto interrogatus adoleſcens ſuper cogitationibus priſtinis, an adhuc moleſtiæ aliquid ſuſtineret Papè (inquit) viuere mihi non licet, & fornicari libeat?* Certè, ſi monachum iſtum otioſum, & deſidem ſinerent, abſdubiè luxuriæ laqueis, irretirent; quia tamen laboribus oppreſſum fatigabant, ideo à carnis tentationibus immunem fecerunt. Hinc etiam pulchrè D. Laurentius Iuſtinianus. *Semper aliquid agendum eſt, ne mens diſtracta per deſideriorum campos, ſuis capiatur concupiſcentijs* Hinc quoque Thomas de Campis; ſic docet. *Valet maximè ad caſtimoniæ decus promerendum ſobrietatis virtus, quæ laborare manibus prædicat; occupari ſemper in Dei opere adhortatur; quoniam otium, & delitiæ prędones sũt caſtitatis.* Quid plura? Adeo certum, compertumque omnibus extat, otium parentem eſſe luxuriæ, vt ethnicum Ouidium non latuerit res. Inquit.

Laur. Iuſt in lig. vit. de ſobr. cap. 4. Thom. de Cam. ſer. 5. ad fra.

Ouid. de remed. amoris

Otia ſi tollas periere Cupidinis arcus,
Contemptaque iacent, & ſine luce faces.

Nec dubitent ergo religioſi omnes caſtitatem cum otio non cõpati poſſe; inſidiatur enim otium inimicabiliter, animæ, corporiſque munditiæ.

Eſt, & aliud malum, quod ex præfata monachorum otioſitate oriri ſolet, vt vel propter ipſum ſolum fugiendum iure deberẽt Religioſi cũcti aſſiduis occupationibus aſſiſtere. Illud porro eſt, quod prędicti otioſi plerumque vanis conuerſationibus, inutilibuſque ſermonibus diſtẽti plurimum à monaſtica perfectione deuiare conſpiciantur. Hinc plura ex Patribus cõtra has impertinentes collationes inſurgentibus haurire poſſumus. Sed illud non prætermittendum, quod Caſſ. *lib. 5. renunciant. cap. 31.* ex Machete monacho ſic refert. *Hic idem ſenex otioſarum fabularum Diabolum eſſe fautorem, ac ſpiritualium collationum impugnatorem ſemper exiſtere, his declarauit indicijs. Nam cum*

Io. Caſſiã lib. 5. renunciant. c. 31

*fratribus quibuſdam de rebus neceſſarÿs,ac ſpiritualibus diſpu-
taret,eoſque videret Letheo quodã ſopore demergi,nec poſſe ab ocu
lis ſuis põdus ſomni depellere,otioſam repentè fabulã introduxit.
Ad cuius oblectationẽ cum eos euigilaſſe confeſtim,atque erectas
aures ſuas habere vidiſſet, ingemiſcens ait. Nunc vſque de ſpiri-
tualibus loquebamur,& omnium veſtrum oculi læthali dormi-
tione deprimebantur, at cum otioſa fabula intromiſſa eſt,omnes
expergefacti torporem ſomni dominanti excuſſimus. Vel ex hoc
ergo perpendite,quiſnam collationis illius ſpiritalis fuerit impu-
gnator, aut, quis huius infructuoſæ,atque carnalis inſinuator
exiſtat. Ille enim eſſe manifeſtiſſimè depræhenditur, qui malis
adgaudens,vel iſtam fouere, vel illam impugnare non deſinit.*
Hactenus Caſſianus. Ex cuius narratione habemus Dæmonem
inſinuatòrem otioſarum,infructuoſarumque fabularum eſſe:quod
in noſtrorum temporum recreationibus illum conari mihi per
ſuaſiſſimum eſt. Confirmat meam poſitionem viſum S. Domi-
nico exhibitum,permittente Deo. Etenim viſus eſt Dęmon in Hiſt. Ord
aula locutioni pro honeſta recreatione deputata exultare,geſti- Prædicat.
re,cachinnis *in* gentibus bacchari;magnum quęſtum eo ſe lòco l. 1. c. 47.
facere aſſerens,è peccatis oris, atque linguæ: quem quęſtum
poſtea perderet in Capitulo,vbi culpę pateſiunt humili confeſ-
ſione publica,& impoſitis à Priore pœnis eluuntur. Ante S. Do-
minici tempora *S*anctus Cæſarius,hanc prauam Dæmonis læti-
tiam in hoc genere agnouit, & indicauit ſuis in exhortationibus
quibuſdam dicens. *Certum eſt,quod quando ea, quæ ad ſęculum* S. Cæſa-
pertinẽt,loquimur,aut nimÿs murmurationibus,ac obtrectatio- rius hõ. 6
nibus nos mordemus,ille horas noſtras Deo ſubtrahi,& ſibi gau- ad monac
det acquiri. Cæterum Diabolum pelli,aut certè audaciam eius
retundi,ac reprimi hoſtilem impughationem per ſermones ſpiri-
tualeș tempore recreationis,diſcimus ab ea viſione,quæ magno Vitæ Pa:
viro de ſenioribus facta eſt,quæ ſic refertur in eorum vitis. *Ali-
quando quamplurimi ſedebant fratres,& ſimul loquebantur in-
ter ſe de ſanctis ſcripturis,quæ ad ſalutem pertinent animarum.
Stabant autem circa eos S. Angeli lętantes, in hilari vultu con-
ſiderantes. Delectabantur enim de eloquÿs Domini. Cum autem
aliud quodcumque loquerentur, ſtatim Sancti Angeli recedebãt
longius,indignantes, contra eos. Veniebant autem porci ſordiſſi-
mi,& volutabant ſe inter eos. Dæmones enim in ſpeciem porcorũ
delectabantur ſuper ſuperflua,& vaniloquia eorum. Beatus au-
tem ſenior hæc videns, abÿt in cellulam ſuam,& per totam noctẽ*

X *cum*

Digitized by Google

cum grandi fletu, & vlulatu gemebat miſerias noſtras. Exhortabatur ergo ſanctos Patres per monaſteria, & commonebat fratres, dicens: Cohibete à multiloquio, & ab otioſis ſermonibus linguam per quam malus interitus animæ generatur. Refert eãdem viſionem Ioannes Subdiaconus, addens, quod cum repetebant fratres ſpiritualia colloquia, redibãt Angeli, & eos lauabant, quos porci polluerant. Colloquia ſpiritualia ſanctos Angelos accerſunt: horum aduentus, ac præſentia Dæmones fugat, qui vel introducunt vaniloquium, vel certè continuant introductum. Igitur rectè dictum eſt ſermonibus ſpiritualibus Dæmonẽ vaniloquii ſuaſorem, auctorem, & altorem extrudi. Hęc porro ex Iulio Nigronio *in tract. de recreat. Religioſ.* mutuatis verbis accepi, vt vel ex eis nouerint Religioſi cuncti colloquia bona, pia, aut ſpiritualia miſcentes Angelos bonos pro ſociis habere, vaniloquia vero otioſé ſectantes, non niſi cacodæmonum conſortia promereri.

Io Subdia con. l. de contempl. §. 3.

Iul. Nigró. in tract. de recreat. Relig.

22 Cum vero hæc ita ſint, mirabile ſanè, & pluſquam mirabile erit, ſi aliqui ex religioſis reperiantur, qui otioſitati, vel leuiter inſeruiant. Quis enim tantum malũ a Regularibus proſequẽdum credat? Quis vitiorum ſentinam, peccatorum parẽtem, omniumque ruinam virtutum, toto cęlo a religioſorum animis abeſſe non putet? Sed, proh dolor, non paucos in religionibus repertos, qui otij ſub ſtemmate vixerint, Patres arguunt, repręhendunt ſancti, & hęretici inimici noſtri, plenis buccis inclamant. Ne tamen inter ſanctos, pioſque religioſos, ſanctis, pijſque laboribus ſemper addictos, otioſi iſti (ſi qui iam ſunt) obtegatur, ſicut lupi veſtimentis ouium; neceſſe erit, otioſorum ſigna, notaſue, quibus ab aliis ſecernuntur, in medium afferre, vt dum ſe viuis coloribus depictos agnoſcunt, ad bonam frugem redacti, ſemper alicui bonæ, ſanctęque occupationi animum, corpuſque addicãt. Ergo quę ſigna, aut notas Patres de otioſis monachis protulerunt, in medium proferam. Ex quibus Caſſianus otioſum monachum ſic depingit. *Horrorem loci, faſtidium cellæ, fratrum quoque qui cum eo, vel eminus commorantur, tanquam negligentiũ, ac minus ſpiritualium, aſpernationem gignit, atque contemptũ. Ad omne quoque opus, quod intra ſepta ſui cubilis eſt, facit deſidẽ, & inertem. Non eum in cella reſidere, nec operam ſinit impẽdere lectioni, nihilque ſe proficere conqueritur, atque ſuſpirat. Abſentia, lõgeque poſita magnificat monaſteria. Loca etiam illa magis ad profectum vtilia, & ſaluti congruentiora deſcribit: Conſortia*

Caſſ. l. 10 de acced. c. 2.

quoque

quoque ibidem fratrum ſuauia, & plena ſpiritaali conuerſatione depingit. E contra vniuerſa, quæ habentur in manibus, aſpera, & non ſolum ędificationem nullam eſſe fratribus, qui morantur in loco, ſed ne ipſum quidem victum corporis, abſque ingenti labore quæri. Ecce, ſancti religioſi, ſigna, quibus otioſos monachos inter vos forſan commorantes, agnoſcere poteritis. A fructibus eorum cognoſcetis eos. Clariora tamen ſigna otioſorum regularium depingit optimè S. Bernardus in ſer. de ſeptem oneribus. *Si videris monachum in clauſtro reſidētem, huc, illucque reſpicere, oſcitare crebrius, manus, & pedes extendere, nunc librum ponere, nunc reſumere: poſtremò, quaſi quibuſdam ſtimulis agitatum, de loco in locum, de auditorio in auditorium, curſitare; ſub onere Dumà eum ſuſpirare non dubites.* Hoc eſt, crede eum eſſe otioſum, & deſidem: &, ſi id non fateatur, crede ſuperbum. Forſan Clarius Seraphicus S. Bonauentura, otioſi religioſi mores, ſignaque denotat, hiſce verbis. *Non curanda curat, neceſſaria negligit, & ſui oblitus aliena conſiderat, notat, & explorat. Si quod inſonuerit verbum, anhelat ſolicitus ad ſciendum, & honeſtate poſtpoſita, id ab inuitis, & celare forſan volentibus, inuerecūdè requirit. Locis ſibi non conceſſis, congregationi, & collocutionibus fratrum ſe ingerit non vocatus. Cum eum abeſſe putaueris, adeſt impudens lateri, adeſt auri, vt nec ſecretum valeas occultare ſermonem. Obſeruat angulos, vagis circumſpicit oculis hæret ad ſingula, quę occurrunt. Communes obſidet tranſitus, ſuperuenientium, & forenſium gaudet occurſu, rumoribus, & ſecularibus verbis audiendis, & referendis intendit. Res ſibi nō deputatas curioſè reuoluere non quieſcit, literas etiam alienas, ſi caſu apertas inueniat, inſpicere non veretur.* Graphicè ſanè, & cōcinnè, & ſpiritu diuino actus hęc retulit Bonauentura. Adeò enim veritati conſonant dicta, vt non niſi à ſimili ſpiritu pronunciari poſſent. Nec minus verè, enucleatèque Antiochus monachus, loco iam addicto, otioſi, & accedioſi monachi opera, ſignaque quibus ab aliis dignoſci poteſt, deſcribit ſic. *Circa horam ſextā, velut ex inſidijs Dæmon aſſilit monacho, tædioſam, ac formidabilem agoniam illi incutiens, vſque adeo, vt locum oderit, verius autem fratres ipſos inuiſos habeat, quibus cum viuit. Ad opus quodlibet, ad diuinæ ſcripturę lectionem, neſcio quam illi ingerit inſuauem, & hiulcam oſcitationem. His adde: eſuriem ſuggerit, tempore prolixiori ſuſtinendam. Ad eum modum, ac ſecurus boni operis, ſcopum vnicum ſpectat, nempe horam ſumendæ alimoniæ.*

D. Bern.

D. Bonau. 2. p. ſpec. c. 5.

Antioch. vt ſupra.

Interim tamen ſumpto in manus libro, legit nonnihil, quem, & ordine ſuo locat. Mox oculorum acie intendere incipit, inque feneſtras propius defigit. Quiddã rurſus legit, deinque ſuos admetitur, & enumerat quaterniones. Plicato mox libro obdormiſcit, Somni aliquantũ ubi decerpſit, rurſus aſſurgit experrectus. Hęc eò facit, vt hora deterat, ac temporis fallat prolixitudinem. Hæc Antiochus. Hæc, & Patres, otioſi monachi vitioſa ſigna deſcribentes, vt & qui tali noxa conſpiciuntur affecti, & ſibimet verecundè proſpiciant, & ab aliis, piis, ſanctiſque religioſis, qui diu noctuque Deo ſemper laborant, noſcantur diſcreti.

23 Reſtat modo ſolum, vt a tali lue, talique nota, quilibet religioſus abeſſe feſtinet. Regulę proprię, proprioq. modo viuẽdi, ſemper bonam aliquam operis occupationem iniungenti, aptare ſe curet. *Lapidem amuſſim applicandum, nõ ad lapidẽ amuſſim*, aiebat Plutarchus. Quod eſt dicere ad intentũ. Regularem quem libet ad legis voluntatem otium prohibentem, aptandum eſſe, non è contra, legem ad propriam voluptatem trahendam. Amaſis (Herodoto teſte) legem apud Aegyptios condidit, vt ſinguli apud Prouinciarũ præſides, quotannis, redderent rationẽ proprii laboris. Quod, & Solon Athenienſibus præcepit. Sciat ergo religioſus quilibet, Deo, & ſuperioribus, redditurum ratio nem, iugis, & ſanctæ occupationis. Attendat tandem, quæ ad ipſum loquitur pius, & ſanctus Laurẽtius Iuſtinianus per hęc verba. *Animaduerte, O ſerue Dei otioſe, O quiſquis es, qui ad ſeruitium poſitus, negligenter dies tuos peragis, quia decurrente tẽpore, pariter tu quoque latho appropinquas. Cum verò extremus aderit dies, cum ſuprema mortis hora, te de corpore exire compellet, tunc (& vtinã non ſero) cognoſces, quanti æſtimare debueras præteritum, quod abſque vllo ſpirituali profectu inaniter cõſumpſiſti tempus.* Et infra. *Quomodo potes in medio tot periculorum; tam crudelium inimicorum, & tantarum inſidiarum, conſtitutus, ſecurus eſſe? Otioſum namque te intuens aduerſarius irruit ſuper te, & nullo illi renitente, vinculis ſuæ malignitatis te tenẽs aſtrictum, ducit te quo vult.* Inferius ſic. *Omnia, quę omnipotẽs creauit, ſiuè in cælo ſiuè in terra, iniunctum ſibi a Deo exhibent miniſterium, & tu, ò tepide, qui Angelicam vitam ducere, crederis, qui ſanctitatis habitum induis, qui cæleſtia contemplari debes, qui laboribus pauperum, & eleemoſinis egenorum ſuſtẽtaris vis eſſe otioſus? Suſpice Cœlum, & Solis, ac Lunę, Stellarumque infatigabilem curſum contemplare. Terra arbuſta, herbarum* ger-

Plutarch.

Herodot.

Laur. Iuſt de diſcip. monaſt. conuerſ. cap. 14

Idem.

germina, cęlorum volatilia, terrarum reptilia, aquarum piſces; & omnium genera iumentorum, quadrupedum, & ſerpentium, diligenter attende. Et ſi qua videris ab ingenita lege naturæ, vel ab impoſito conditoris ordine, aliquantulum declinare, edicito. Hęc omnia corã vniuerſitatis Domino, aduerſum te, teſtimoniũ dicent. Nihil enim de operibus naturę otioſum reperies, & tu ſolus vis ab opere vacare, qui plus cęteris ex debito iuſtitię aſtringeris? Inferius quoque. *Vt quid manum ſub axilla tenens, maximam tuę vitę partem otioſè conſumis? Proh pudor, quotidie ſedes per monaſterij clauſtra, per angulos domus vaniloquia tractando, & inutilia, atque pernicioſa cogitando. Diſcurris huc, illucque, nunc clamitando, nunc ridendo, nunc otioſa peragendo. Non aduertis, ò miſer, quo inertia tua; & infructuoſa conuerſatio, ſcandalum generat fratribus pro te laborantibus?* Idem Hæc ſi puro corde, & animo auſcultarent regulares omnes, nullus, abſque dubio, otioſitati, deſidiæ, accediæue operam daret: ſed omnes suę vocationis memores alicui operi incumberent. Vtinam Deus omnium noſtrum adaperiat oculos. Nunc ad alia procedamus.

Litterarum exercitium Religionum perfectioni proficuum, reformationique vtiliſſimum eſſe.

CAP. XI.

1 PAtres relati capite pręcedenti, dum otioſitatem fugiẽdam monachis pędicant, præcipuè laborem corporalem illis intimare videtur. Sed vt ibi vidimus, dogma hoc iampridem, Theologi contra fatuos hæreticos exſibillarunt. Cum quibus incunctanter affirmandũ eſt, externum manuum laborem, monachis, non eſſe ſub præcepto, neceſſarium: mentique Patrum abundè ſatisfieri, ſi exercitiis ſpiritualibus, functionibuſque mentis, & quandoque corporis, ingem occupationem impendant. Quia verò inter iſta nõ infimũ locum tenent litterarum exercitia, operè pretium duximus, poſt otii monaſtici deteſtationem; litterarum diuinarum ſtudium commendare. More ergo noſtro loquantur Patres.

Primus

2 Primus ſit S. Ephrē Syrus ſępius à nobis adductus, & afferendus: ex eo enim plurima pro reformatione regularium excipi valent. Multa etiam contra monachorum inertiam, & pro ſacris ſtudiis conſcripſit. Parenæſi 1. ſic loquitur. *Initium bonę vitę monachi eſt cognitio Dei: ignorantia autem de Deo, monachi mentem excęcat.* Et rurſus *Exercitatio monachi ſit meditatio ſcripturarum.* Rurſus quoque. *Iners autem eſt monachus, qui in his verſatus non fuerit.* Alibi quoque clarius ſic habet. *Qui mundi iſtius prœceptores, atque interpretes agunt, ſtudioſè in lectionem ſapientię, quę non eſt, incumbunt: cum ſapientia mundi ſtultitia ſit coram Deo. Quantò magis meditari nos decet, atque perdiſcere ad ſalutem animarum noſtrarum, eloquia Dei?* Hęc ribiſò religioſe, contra inertiam, & ignorantiam, profero ex Ephrem.

S. Ephrē paræn. 1.

Idē. pa. 16

3 Aſtat magnus Pater Sanctus Hieronymus, qui ſicut inter totius orbis ſapientes, ſapientiſſimi nomenclaturam accepit, ſic quoque a monachis, & inſcitiam penitus ablegandam cenſuit. In epiſtola ad Florentium ſic loquitur *Ama ſcientiam ſcripturarum, & carnis vitia non amabis.* Idem ad Ruſticum. *Sic viue in monaſterio, vt clericus eſſe merearis; multo tempore diſce, quę poſtmodum doceas.* Rurſumque. *Si Clericatus te titillat deſiderium, diſcas quod poſſis docere.* Præterea ad Paulinum monachum, ſeu prologo bibliorum, qui totus eſt in monendo Paulinum ad ſtudium ſacrarum litterarum; inter alia hæc habet. *Oro te frater chariſſime, inter hæc viuere, iſta meditari, nihil aliud noſſe, nihil quęrere. Nonne tibi videtur iam hic in terris regni cęleſtis habitaculum?* In regula quoque monachorum collecta per Lupum de Oliueto ſic habet. *Crebrius lege, & diſce quamplurima, &, tenente te codicem, ſomnus obrepat, & cadentem faciem pagina ſancta ſuſcipiat.* Ibidem quoque poſt pauca. *Poſt ſanctas ſcripturas, doctorum hominum tractatus lege; eorum dumtaxat, quorum fides nota eſt; quoniam eruditio timorem creat, imperitia confidentiam. Illorum igitur tractatibus, illorum delecteris ingeniis, & libris, quorum pietas non vacillant.* Et circa finem *Quid enim eruditione melius? Quid ſuauius diſciplina? Quid dulcius Domino? Sit autem conuiuium Chriſtus; lectio Chriſtus; cogitatio Chriſtus. Quæ enim poteſt eſſe uita ſine ſcientia ſcripturarum, per quam etiam ipſe Chriſtus agnoſcitur? Qui tibi, quæ mella ſunt dulciora, quam Dei ſcire prudentiam?* Hęc ex Hieronymo excerpta commendant ſatis religioſis, diuinarum

Hierō. ad Floren.

Idem ad Ruſtic.

Idem ad Paulinum

Idē in regula.

Ibidem.

narum litterarum exercitia.

4 Clemens Alexandrinus ſtromatæus adſtet,ex quo breuẽ, perlucidamque ſententiam, pro cauſa, quam tueor, excipere valui. *Iam uerò* (inquit) *tempus eſt, vt Græcis oſtendamus, eſſe ſolum uerè pium; ac religioſum eum, qui eſt cognitione præditus.* Ecce ſanctè religioſe, vt verè pius, ac religioſus dicaris, quod ſis ſcientia præditus, a te expectat Clemens. Clem.l.7. ſtromat.

5 Albinus quoque Flaccus grauis, & antiquus author, Carolique Magni magiſter, monachos de eruditione ſacrarum litterarum ſic inſtituit, ad monachos Iuuauenſis Eccleſiæ loquens, *Armate voſmet ipſos ſcientia veritatis, ſententÿs euangelicæ authoritatis, vt reſiſtere ualeatis contradicentibus ueritati.* Rationem verò ſic ſubiungit. *Quomodo pugnat inermis? Vel quomodo docere poteſt, qui diſcere noluit? Spirituales ſunt diuitiæ, ſapientia in corde.* Clarè hiſce verbis, quam vtile ſit ſacrarum litterarum exercitium monaſtici ſtatus profeſſoribus indicans. Idipſum autem opere impleuit: Eboraci namque in Anglia ſacras litteras palam docuit. Quò ad ipſum audiendum ex Friſia S. Ludgerus conceſſit, tantumque profecit, vt ad ſuos reuerſus Friſiorum Apoſtoli nomen meruerit. Alb. Flac. Annalia Friſ.& author. vitæ S.Ludger

6 Sanctus etiam Anſelmus Cantuarienſis Antiſtes in ſuo illo celebri carmine de contemptu mundi, ſic monachis ſuadet ſacrum litterarum ſtudia. D. Anſel. in carm.

A ſtudÿs ſacris tempora nulla uacent.
Vtilibus ſemper ſtudeant, & rebus honeſtis:
Res eſt ſegnities perniciosa nimis.

Breuiter, & ſuccinctè, quantum malum ex ignorantia monachis eueniat, exponit.

7 Accedit Angelicus Doctor; qui, ſicut religionis perfectionem cum ſummo ſtudio ſacrarum litterarum coniunxit, ſic etiã, faciendum aliis religioſis intimauit. Primò ergo in opuſculo 68. quendam, qui ipſum S. Thomam de modo ſalubriter ſtudendi conſuluerat, ſic admonet. *Tale à me ſuper hoc traditur conſilium, vt per riuulos non ſtatim in mare eligas introire: quia per faciliora ad difficiliora oportet deuenire.* Et infra. *Ea, quæ legis, & audis, fac ut intelligas, de dubÿs te certifices, & quidquid poteris in armariolo mentis reponere ſatage, ſicut cupiẽs vas implere; Altiora te ne quæſieris. Iſta ſequens veſtigia frondes,* D.Thom. opuſc. 68

&

& fructus in vineā Domini Sabaoth vtiles, proferes ac produces. Ecce modum ſtudēdi, & ipſarum litterarū ſtudium ſatis ab Angelico Doctore cōmendatum, viro religioſo, qui ipſum de hoc puncto conſultabat. Inſuper in opuſculo 19. quod eſt validiſſimum propugnaculum, pro Mendicantium Ordinibus, contra Guillelmum de ſancto amore, & Sigerium quendam, Pariſienſes Magiſtros, multipharie ſacrarum litterarum vſum religioſis vtiliſſimum tradit. Specialiter cap. 2. multis Sanctorum Patrum teſtimonijs, & exemplis confirmat, licere religioſis munus docendi. Et cum ad illud, addiſcendi ſtudium neceſſarium ſit; prorſus etiam ſciētiarum exercitium illis cōſentaneum eſſe demonſtrat. Sicque concludit. *Monachis maximè docere, & ſtudere competit.* Ideoque in eodem cap. adſtruit, poſſe religioſum ab aliquibus obſeruantijs regularibus abſtinere, *vt utilitati cōmuni vacet docendo.* Adhęc cap. 15. eiuſdem opuſculi affirmat, imitatores Iuliani Apoſtatæ eſſe, *qui religioſis ſtudium interdicunt.* Additque. *Eis præcipuè litterarum ſtudium competit.* Quod non modo de ſacris litteris, ſed, & de ſæcularibus ſcientiis etiam, dummodo ab illis, quæ nociua ſunt reſecentur, ex mente Hieronymi, & Auguſtini intelligit, his verbis. *Item, quod non ſolum ſtudio litterarum ſacrarū, ſed etiam ſtudio litterarum ſęcularium laudabiliter vacare poſſint religioſi, expreſsè habetur per Hieronymum in epiſtola ad Pamachiū monachū. Si adamaueris captiuam mulierem: ſcientiam ſcilicet ſæcularē, & eius pulchritudine captus fueris, decalua eam, atque illecebras crinium, atque ornamenta verborum, cum vnguibus ſeca. Laua eum prophetali nitro, & tunc requieſcens cum illa dicito: Siniſtra eius ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me, & multos tibi fætus captiua dabit, ac de Moabitide efficietur Iſraelitis. Ex quo patet, quod, & monachis liceat ſæculares ſcientias addiſcere, dummodo ea, quę ibi reprehenſibilia inueniuntur, ſecundum regulam ſacrę Scripturæ reſecentur; Item Auguſtinus in 2. de doctrina Chriſtiana dicit. Philoſophi, qui vocantur, ſi qua forte vero, & fidei noſtræ accommoda dixerūt, maximè Platonici, non ſolum formidanda non ſunt, ſed ab eis tanquam ab iniuſtis poſſeſſoribus, in vſum noſtrum vendicanda.* Hæc omnia S. Thomas ex Hieronymo, & Auguſtino pro litterarum ſtudio religioſis commendando protulit; quæ non ſolum ſacrarum, ſed, & humanarum, etiam ſcientiarum, ſi rectè exerceantur, patrocinantur cauſam.

Margin notes: Idem op. 19. — Idem. — Idē S. Th. — D. Hier. — D. Augu.

Accedit

8 Accedit Seraphicus Bonauētura, qui in ſua illa pharetra, tota fermè ex Patrum dictis compacta, ex mente Auguſtini, & Bernardi, religioſorum ignorantiam, & deſidiam ſic carpit. *Rectè dicimus eorum animos, qui nullis diſciplinis eruditi ſunt nihilque bonarū artium hauſerūt, ieiunos, atque famelicos eſſe.* Et poſt hęc. *Quando excuſare ignorantia poſſit hominem, qui ſe magiſtrū infantium, & doctorem inſipientium profitetur? Ignorans vtique ignorabitur, & multos ignorare faciet, & ignorari.* En quid ſentiat Bonauentura de inſcitia regularium. D.Bonau in phare. l.3.c.29.

9 Venerabilis præterea Thomas de Cāpis, inter piiſſimos myſticæ Theologię Patres iure cenſendus, circa ſtudium, & lectionem ſacrarum litterarum, ſic admonet clauſtrales: *Tria ſunt omni religioſo neceſſaria; ſine quibus non poteſt diu ſtare in bona vita. Hęc ſunt; oratio, lectio, & operatio. In iſtis omni die ſe exercere debet, & ſemper in aliquo horum occupari.* Et infra. *Lectio debet eſſe quaſi oratio, & antequam legas pręcedat oratio. Lectio ſacra ignorantiam noſtram erudit, dubia ſoluit; errores corrigit, bonos mores inſtruit, facit cognoſcere vitia, hortatur ad virtutes, excitat ad feruorem; incutit timorem, recolligit mentem, recreat faſtidioſum animum.* Iſti ſunt ſacrarum litterarum fœtus, quos ex illarum cōtubernio religioſus acquirit. In opere etiam, quod Vallis liliorum vocatur, ſic loquitur ad intentum. *Quod multi habeant multa dubia, non eſt culpa, nec vitium ſacræ ſcripturæ ſed cæcitatis mentis eorū, & negligentia ſtudij in ſacris libris, qui cōtinent ęternę ſalutis neceſſaria documenta. Igitur canonicas ſcripturas libenter lege, & expoſitiones Doctorum cum diligentia aduerte, & intelligere ſtude.* Alia ibidem pius author. Th.àCāp de diſcip. clauſt.l.5 Id.in vall lil.c.21.

10 Accinit adhæc grauis auctor Ioannes Trithemius, qui in libro exhortatorio ad monachos ſæpius illis exercitiū ſacrarum litterarum, neceſſarium eſſe docet. Serm. 4 ſic loquitur: *Monemus quod monachus in diuinis ſcripturis debet eſſe ſtudioſus, vt ſciat, quid eum ſancta mater Eccleſia iubeat credere, ac poſſit omnes errores fidei contrarios præcauere.* Clarius idē intētū proſequitur hom. 4. cuius ſcopus, & titulus eſt. *De lectione, & ſtudio diuinarum ſcripturarum;* Vbi inter plurima alia hęc quoque. *Vos itaque fratres mei, ſi Dominum Ieſum in toto corde veſtro veraciter diligitis, ſi cōplacere illi ſuper omnia, vt veri milites deſideratis, ſi denique ad perfectionem vitę monaſticę cupitis proficere, in lectione diuinarum ſcripturarum, debetis vos* Tri. ſer.4 Idē hō. 4

ſemper cum affectione feruida occupare. Et infra. *Vos autem maximè decet fratres, diuinas ſcripturas, quotidie legendo, & diſcendo reuoluere; quibus, & tempus copioſum, ab occupationibus feriatum conceditur, & locus, raritate occurrentium ſatis conueniens offertur. Idcircò uos hortor, & moneo, ſi ueſtram ſalutem diligitis, ut diuinas lectiones in manibus sẽper habeatis quatenus omne tempus, quod vobis poſt orationis cultũ, ſine labore permittitur, ad ſacræ ſcripturæ ſtudium expẽdatur.* Inſuper monachos litterarum ſacrarũ ſtudia ſpernentes, ſtultos, & perditiſſimos petrones, ſtultiſſimoſque tenebriones vocat, acerrimiſque increpat verbis addens. *Nihil infelicius monacho indocto qui ſtudiũ ſanctarum ſcripturarum, uel negligit, uel contemnit, quia nunquam poteſt in vera cordis tranquillitate apud ſemetipſum purus conſiſtere, ſed compellitur inquietudine propria contra monaſticæ conuerſationis integritatem, externis, mentẽ, & inutilibus occupare.* Tandemque concludit. *Quanto monachus in perdiſcendis ſcripturis fuerit ſtudioſior, tãto minus carnalium uoluptatum ardoribus inflammatur.* Hæc cũ aliis grauis author Trithemius protulit, quibus clariora propoſito noſtro nec deſidero.

Idem.

11 Libet pręterea his Patribus adiũgere, quę Ioannes Nider Dominicanus, circa id, quod comprobare intẽdimus, ſcripta reliquit; concinnè namque ſubſeruiunt. *Octaua radix perditionis religioſæ eſt ſtudij religioſi omiſſio, quę iam mendicantiũ Ordines, eos comparando ad præterita, multum tendere facit ad occaſum. Percepi id ipſum ab ordine poſſeſſionatorum, & à uiris optimę conſcientiæ, ſe nõ diu reformatos eſſe manſuros, niſi ſtudium apud ſe reſuſcitarent. Habet igitur locũ hodie in utriſque illud Oſeę 4. Conticuit populus meus, eo quod non habuit ſcientiam; quoniam tu ſcientiam repuliſti, repellam te, ne ſacerdotio fungaris mihi.* Et infra. *Litteratorum enim uirorum carentia in monaſterijs; litteratis ſęcularibus ingreſſum uetat; Ordinis prælatos reddit contemptibiles; uitioſos neſcit corrigere; nec iuuenes credere, ſicut oportet, ſuis rectoribus.* Hæc author iſte, magis vere, quam eleganter, litterarum exercitium, monachorum, reformationi, neceſſarium eſſe ſuadens.

Io. Nider tit. 2. c. 17

12 Tandem, quæ Guillemus de Peraldo vir doctus, & pius, circa monachorum ſtudia, damnaque ex regularium inſcitia orta, dixit in medium producam. *Negligentiam lectionis in multis monaſterijs multa mala ſunt ſecuta. Primũ ſuabſecuta eſt inde cæcitas*

Guillelm Perald in ti. de prof. mon. 3. p. c. 3.

cęcitas ignorantię: quę inter maculas prima numeratur propter
quas à Deo miniſterio aliquis repellitur. Rurſus *Negligentia*
lectionis in multis monaſterijs collocauit monachos in obſcuris,
ſicut mortuos ſaeculi. Quomodo immunditia caueretur, ubi quid
eſſet immundum nõ agnoſcebatur? Quomodo praecepta regularia
obſeruarentur, ubi non intelligebantur? Quomodo ſemitam reli-
gionis tenere poterant, qui caci erant? Difficilius eſt enim tenere
ſemitam, quam uiam latam, & publicam. Rurſus quoque. *Ex* Idem.
defectu ſapientia cõtigit in multis monaſterijs, ut ibi non ſana-
retur, qui infirmus intrabat, uel qui infirmitatem incurrebat:
ſicut enim ſalus eſt, ubi multa sũt conſilia; ſic erit mors ubi nul-
la conſilia. Item ex eadem cauſa contigit, quod paruuli, qui in-
trabant monaſteria illa, non proficiebant; imo pro defectu cibi,
ſpiritualiter peribant. Si enim petebant panem, nõ erat qui frã-
geret eis; unde pro eſurie, & ſiti anima eorum in ipſis defecit.
Ex eadem etiam cauſa contigit, quod illi, qui in monaſterijs im-
pugnabantur, uincebantur, cum nõ haberent gladium ſpiritus,
ſcilicet uerbum Dei: quo hoſtes maximè inuiſibiles ſuperantur.
Ex eadem etiam cauſa conſecuta eſt in monaſterijs ſimoniaca
corruptio, tam in receptione monachorum, quam in inſtitutione
Prȩlatorum. Item ex eadem cauſa contigit, ut monachi carna-
les delitias quaererent, cum ſpirituales non haberent. Anima
enim rationalis nobiliſſima eſt creatura, & ad aeternas delicias
creata, ſine delicijs eſſe non poteſt. Item ex eadem cauſa cõtingit,
ut in monaſterijs, de rebus maximis cura minima, & de rebus
minimis maxima cura haberetur. Corpora procurabãtur ſplẽ-
didè, & nõ curabatur de animarum refectione. Si ammittebatur
aſina, quaerebatur, & ſi peribat anima, non reputabatur. Tandẽ Idem.
ſic. *Monachi, qui ſunt in monaſterio, ubi deeſt ſapientia, ſunt*
ueluti cęci iuxta foueas magnas, quas non cauent, quia non ui-
dent. Hęc inter alia auctor iſte grauis, paucis a me mutatis, vel
interiectis, de inſcitia monachorum, ignorantiaque quorundam
regularium dixit, vt, vel ſic agnoſcant omnes, litterarum peritiã
vtiliſſimam eſſe religioſorum cætui.

13 Quis tandẽ de re certiſſima, vel leuiter dubitare poterit,
cum conſtet eccleſię primates Patres, monachos fuiſſe, ſimul-
que litterarum, humanarum etiam, ſtudioſiſſimos. Hoc ex ip-
ſorum teſtimoniis, vel aliorum pro ipſis, liquidò innoteſcet. Rufin. lib
De Gregorio Nazianzeno, & Baſilius ſic Rufinus. *Diuina uo-* 11. hiſt.
lumina nõ ex propria praeſumptione, ſed ex maiorum ſcriptis, &

 autho-

authoritate, commentando peruoluebant. De ſancto Ephrem Baſilii coætaneo, præclaroque eremi cultore, ſic loquitur Gregorius Niſſenus eiuſdem Baſilii frater. *Omnem, & antiquam & nouam ſcripturam, aſſiduo ſtudio, ſtudioſè verſauit, accurateque ad verbũ eſt interpretatus. Et ab ipſa procreatione mũdi, vſque ad poſtremum gratiæ librum, quæ abdita, queque arcana, ac recondita erant, ſpiritus adiutus lumine, commentarijs illuſtrauit.* De magno quoque Hieronymo in eius legéda ſic habetur. *Quanquam variè morbis, doloribuſque tentaretur, tamen corporis incommoda, pijs laboribus, & perpetua lectione, ac ſcriptione ſuperabat.* Hac de cauſa latinam bibliorum verſionem conſignauit Eccleſiæ. Hebræas (vti Cato) Græcas litteras in ſenectute perdidicit; Bethleem, & loca ſancta adiit, & veteres omnes græcos, latinoſque commentatores, teſte S. Auguſtino, legit. Sed quid de eodem Auguſtino referam? Quis vnquam diſcernere potuit, in quo, num in monaſtices perfectione, num in ſacrarum litterarum ſtudiis magis profecerit? Audiatur ipſe. *Tanta eſt Chriſtianarum profunditas litterarum, vt in eis quotidie proficerem, ſi eas ſolas, ab ineunte ætate, vſque ad decrepitã ſenectutem, maximo otio, ſummo ſtudio, meliori ingenio, conarer addiſcere.* En Auguſtini votum circa ſacrarum litterarum ſtudia. De ſancto, ac venerabili Beda Benedictino monacho loquatur ipſe *Ego ſeptenis monaſteriũ ingreſſus, ibi tota vita, omnem meditandis ſcripturis operam dedi, atque inter obſeruantiã diſciplinę regularis, & quotidianam cantandi in Eccleſia curã, ſemper, aut diſcere, aut docere, aut ſcribere dulce fuit.* Quid de ſanctiſſimis Patribus. Chryſoſtomo, Gregorio, Cyrillo, Ildefonſo, Anſelmo, Bernardo ex antiquioribus, & ex recentioribus, Thoma, Bonauentura, Alberto, Bernardino, & aliis, dicam? Niſi ſtatum religioſum, monaſticumue, ſacrarum litterarum ſtudiis coli, perfici, & augeri, opere ipſo demonſtraſſe. Sicque nullum ſanè mentis fore credam, qui diuinarum litterarum ſtudium perfectioni religioſæ obeſſe, cõtradicat. Solũ id hæretici eſ ſugiunt, qui cũ ſua dogmata à monachis euerti ſciant, litteris orbatos, peritiaque deſtitutos vellent; Catholici verò nec in ſomniis tale delirium patiantur.

Greg. Niſ in vita S. Ephrem.

Legenda D. Hierõ

D. Augu ep. ad Voluſ.

Beda in hiſt. Ang.

14 Aſt nobis vehementer obiicient, bonarum litterarum quidam oſores, Patrum plures, antiqui, & noui æui, ipſarum litterarum ſtudia monachis reprobaſſe, verbis, factiſque interdixiſſe.

xiſſe. Celebre eſt illud D. Hieronymi,quod habetur 16.q.1.
Monachus non doctoris habet,ſed plangentis officium. Celebre D.Hierõ
quoque illud Auguſtini 8.confeſſ.cap.6 *Surgunt indocti,& ra-* in cap. ad
piũt regnum Dei,& nos cũ noſtris litteris demergimur in pro Ripariũ
fundum. De sãcto quoque Benedicto narrat S.Gregorius,quod D Aug.
cum Romæ liberalibus litterarum ſtudiis traditus eſſet à tali e- D. Greg.
xercitio,quantocius pedem retraxit,ne in immane præcipitium 2. dialog.
totus iret. Addens. *Receſſit igitur ſcienter neſcius,& ſapienter* Caſſ.l 3.
indoctus. Auctor etiam eſt Caſſianus Theodorum monachum de inſti.
ſanctum rudem quidem,ſed diuino lumine peritum,dicere ſoli-
tum. *Plus in vitijs extirpandis,quam libris euoluendis operę po-*
nendum eſſe. Ad hęc Hugo Victorinus ſic inuehitur in monachũ Hugo de
ſtudiis litterarum deditum. *Tu monache,ſemper ieiunijs,& fleti-* clauſt an.
bus inſiſtere debes,& tu philoſophari queris? Simplicitas mona- l.3.
chi,philoſophia eius eſt. Sanctus quoque Bernardus in ſermone
de tẽtationibus monachorum inter eas reponere videtur exer-
citium litterarum: ſic enim docet. *Scimus monachi officium* S Ber ſer.
eſſe,non docere,ſed lugere. Et quod magis eſt,ſe ipſum litteris,& 64.
lectioni addictum lamentatur,iſtis verbis. *Va mihi,quia iſta di-* Idem in
co,& iſta non facio. Et infra *Plus diligo lectionem, quam ora-* medi.c.7
tionem. Verumtamen nihil aliud me docet diuina ſcriptura, niſi
religionem amare,unitatem ſeruare, charitatem habere. Ego
autem miſer,& miſerabilis,citius curro ad lectionem, quam ad
orationem libentius uolo legere,quam miſſas auſcultare. Expe-
ctat me aliquis volens de neceſſitate ſua mihi loqui; ego verò li-
brũ aliquẽ accipio,lego in eo,& legẽdo ammitto fructus charita-
tis. Petrus quoque Damianus inſignis auctor, Cardinalis, &
monachus,totã epiſtolã 17.in eo conſumit,vt Ariprandum mo-
nachum a litterarium ſtudijs penitus amoueat. Demum Sãctus
Aegidius B.Franciſci comes quondam dicebat. *Sufficit ſcientia*
bene,beateque viuendi. Quibus omnibus ea, quæ ſuperius dixi- Pet.Dam
mus,de litterarum exercitiis,euerti radicitus videntur.

15 Maximè id ſecundo ſtabiliri poſſet; quia ſi litterarum
exercitium monachis neceſſarium eſt ideo neceſſarium eſt, vt
inſcitia,ignorantiaue euertatur. Hanc verò potius per oratio-
nem tolli ſuadent Antonii,& Pauli antiquiores monachi, qui
ſine litterarum, gymnaſiique concurſu doctiſſimi euaſerunt. Et
ex recentioribus Franciſcus vterque, Aſſiſius, & Calaber, Frã-
cus Senenſis, Didacus Complutẽſis,& alii, qui ſcholaſticorum
concurſus abhorrentes,perfectiſſimi manochi euaſerũt,nec in-
docti,

docti, myſticę ſolum Theologiæ ſtudio, quod orationis mentalis exercitio habetur. Quin ex Marci Marulli verbis idipſum comprobare libet. *Hormontis Nitriæ Abbas litteras non didicerat, & oblato ſibi libello, cum oraſſet, legere cœpit: neque minus doctrinæ illi, vnius, aut alterius horæ contulit oratio, quam alijs, multorum annorum ſtudium.* Quam etiam vim habuiſſe Sancti Romualdi orationem in eodem loco idē Author deſcribit. *Romualdus Abbas Ordinis Camaldulenſis, cum ad Sutrij montis monaſterium deueniſſet, & ibidem miſſam celebraret, aliquamdiu in eſtaſi raptus ſtetit. Poſt hæc, Pſalmorum meruit effici expoſitor, quorū paulo ante, nec lector quidem ſatis idoneus fuerat. Dum enim ipſum Dei Verbum, quod tunc manibus contrectabat, intentius, aut etiam attentius conſiderat, ſanctorum verborum percipere meruit anagogem, latentemque ſub littera ſenſum. Plurimorum annorum ſtudiū ad tantum diuinę eruditionis profectum nunquam illum extuliſſet, ad quātum die vna Chriſti perduxit contemplatio.* Accinitque Hugo Victorinus dicēs. *Ad ſacra Scripturę cognitionem, opus eſt intima compunctione, magis quam profunda inueſtigatione; ſuſpirijs, quam argumentis, crebris gemitibus, quam copioſis argumentationibus; lachrymis, quam ſententijs; oratione quam lectione; gratia lachrymarum, quam ſcientia litterarum; cæleſtium cōtemplatione, magis quam terreſtrium occupatione.* Si ergo ob vitandam ignorantiam, litterarum exercitium in religionem inducimus, facilior nobis demonſtratur via, oratio nempe: ac proinde iuſtū videtur ſcientiarum vſum à Chriſti ſchola, quę eſt monachalis profeſsio, relegare.

Marc. Marul. in op. de religioſe viuēdi inſtit. l. 2. c. 2.

10 Id tandem non incongrue corroborant, a viris probatis exempla relata, quibus, nocuam eſſe regularibus ſcholaſticam exercitationem, conuinci videtur. Mirabile in primis eſt, quod ex actibus S. Franciſci graues auctores adducunt. Frater Ioannes de Stracia, tempore Sancti Franciſci, ex Ordine ipſius miniſter erat Bononię, vir doctus, & litteratus. Abſque licentia tamen S Franciſci Bononienſe ordinauit ſtudium. Ob quod talem ab ipſo Franciſco increpationem meruit accipere. *Tu vis deſtruere Ordinem meum. Deſiderabam enim, & volebam exemplo Domini mei, & fratres meos, magis orare, quam legere.* Quin rediens Bononiam dira maledictione prædictum Ioannē affecit. Qui ſtatim infirmari incipiens, & decumbens, ad Sanctum Frāciſcum miſit, vt retractaret maledictionem. Cui reſpōdit: Quod

illam

illam iam confirmaſſet Dominus Ieſus in Cælo, vt eſſet maledi-ctus. Accidit quoque, vt ſubitò quædam gutta ignea, & ſulphu-rea, de alto, ſupra corpus infirmi caderet, quem, & lectum, in quo iacebat perforauit: ſicque miſer maximo cum fætore expi-rauit poſtea. Tremendum hũc caſum Fr. Antonius Perez Bene-dictinus ex libro exemplorum Patrum retulit. In libro quoque Corona Virginis nuncupato, & per Fratrem Mauritiũ de Vil-la probata compoſito, hæc habentur in prologo. *Cum frater quidam valde religioſus tempore D. Innocentij IV. ſuper quen-dam ligatũ Dęmoniacum deuotè oraret; cœpit clamare per os e-ius. O quot mala mihi facitis vos Prædicatores, & Minores? ſed breui nos vindicabimus de vobis. Cum eum frater per crucifixũ adiuraret, vt diceret, quomodo? Coactus reſpondit: Duo de ma-gnis principibus noſtris exierunt contra vos. Vnus, vt prælatos, & principes concitet contra uos. Alius, vt vos mutationibus lo-corum, & ędificiorum, & librorum, & opinionum impediat, & perturbet.* Ecce quomodo perturbatio librorum, & opinionum, quæ litterarum exercitiũ comitatur, effectus dicitur principis Dæmoniorum. In eodem quoque libro ſermone 3. exemplum quoddam affertur, quod abſdubio intentum iſtud roborare vi-detur. Auctoris en verba. *Exemplum etiam de illo ſcholaſtico Pa-riſienſi, qui apparuit magiſtro ſuo poſt mortem, habens pallium ſuum ſchedulatum multis ſophiſmatibus, & plenũ multis ſyllo-giſmis. Et quęrente magiſtro quomodo ſtabat? Dixit, quod cappa illa plus ponderabat, quam aliqua turris mundi, & quod intus indicibiliter vrebatur. Tunc magiſter eius dixit, cum deuotus mori viſus ſis, quid hoc eſt? Ille dixit: Vis ne modicum experiri? Extende manum tuam. Quod cum feciſſet; ille ſcholaris diſtil-lat vnam guttam ſudoris in manu ipſius magiſtri. Et ſtatim cũ magno dolore manus eius erat perforata. Et ipſe ſcholaris eua-nuit ab oculis eius. Tunc magiſter dixit:*

Linquo coax ranis, cras coruis, vanaque vanis.
Ad logicam pergo quæ mortis non timet ergo.

Et intrans religionẽ Claræuallenſem, arctam egit pœnitentiam. Hæc iſte author. Ex illis verò ſatis clare elici videtur intentum. Ac perinde inutilia videri ea, quæ in fauorem litterarũ, pro re-gularibus, ſuperius adduximus.

17 Verum enim verò, quæ nos attulimus, vt ſtudia ſciẽtia-rum in religionibus inſerantur, ſolidiora, robuſtioraque ſunt. Quę verò in contrarium obſtant, leuidenſia, lanea, teſtaceaque

reputari

Ant. Perez in laur. ſalm.

Corona Virg in prolog.

Ibi. ſer. 3.

reputari debent. Ea enim, vt puto, tantum conuincunt, ea litterarum exercitia, in quibus religioſi, non Dei honorem, & gloriam, ſed ſolummodo humanam opinionem, vanumque ſæculi applauſum deſiderant; vana quoque, inutilia, immo, & nociua reformationi eſſe. Et propter hanc cauſam munus docẽdi, religioſis interdici a Hieronymo, & Bernardo adductis. Optimè quoque ab Hugone loco iam citato per hæc verba. *Si tamen Doctor eſſe deſideras, audi quod facias. Vilitas habitus tui, & ſimplicitas vultus, innocentia vitæ, & ſanctitas conuerſationis tuæ docere habent homines.* Solum ergo inhoneſtum, vitioſum, vanumque ſcientiarum ſtudium in religioſis carpi dignũ eſt, vanas etenim, vaniloquas, loquaces, arroganteſque litteras penitus a religioſis, tamquam peſtifera dogmata relegandas cenſemus. Scientiam inflantem ſuperbi ſolum ſæculares amplexentur: ędificantem tamen doctrinam monachi etiam proſequãtur. Primos accubitus in menſis, ſalutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi, phariſęi quærunt. Regulares tamen, humilitate, paupertateque Chriſti retenta, ſciant Chriſtum, & hunc crucifixum, Contentioſam, altiſonam, tubiſque concrepantibus proclamatam ſcientiam, vt peſtem exhorreſcant. Qui ſecus faciunt, a Domino per B. Brigittam ſic corripiuntur. *Hæc eſt ſapientia eorum, loqui pulchrè, & agere male: ſimulare ſe meum, agere nequiter contra me.* Et alibi de quodã religioſo tali morbo vanitatis infecto, ſic loquitur idem Dominus. *Melius eſt illi ad ſalutem cum deuota ſimplicitate orando legere Pater noſter, quam de tam ſubtilibus, propter vanum mundi nomẽ ſophiſticè diſputare.* Et rurſus. *Iſte religioſus loquax non deſiderat medicinam, qua ſtercus ſcientię vanitatis eſt in ore eius.* Ergo tria maximè neceſſaria ſunt regularibus, vt litterarum vſus, & exercitium, tam ipſis, quàm religioni, commodum, vtilitatemque afferant. Quæ omnia ordine ſolito, ex ſanctorum Patrum, grauiſſimorumque auctorum mente comprobare libet.

Hugo vt ſupra.

s. Brig. l. reue. c. 56

lib. 6 c. 56

lib. 6 c. 90

18 Primum ego, & generale documentum, monachis ſacrarum litterarum ſtudioſis, præ oculis habendum, illud erit, vt ſemper orationem, & ſtudium ſic coniungant, vt ſibi viciſſim ſuccedant, mixtim tractarentur, & alternis vicibus exerceãtur. hoc monet Hieronymus. *Sic dies tranſeat, ſic nox inueniat laborantem, orationi lectio, lectioni ſuccedat oratio.* Et in regula monachorum per Lupum collecta, idem ſubindicat. *Tunc ſcriptura vtilis eſt, cum abſque Chriſto non diſcitur; cum ſine patr.*

D. Hierõ. ep. ad lętã

Id. in reg.

non

nõ probatur, cum ſine Spiritu ſancto, &c. Abſdubiè docere volens, Dei præſentiam, quæ per orationem habetur, iure cũ ſtudio litterarum admiſceri. Idem imitatur Sanctus Athanaſius in exhortatione monachorum dicens. *Orationes ſola intercapedo legendi intercidat.* Ad idem D. Bernardus: *Dei ſeruum ſine intermiſſione legere, & orare oportet.* Ecce mixtiònem Clarius in ſpeculo monachorum. *Post lectionem eſt orandum, & ſi ad legendum accedat, non tam quærat ſcientiam quam ſaporem. Eſt autẽ ſcriptura ſacra puteus Iacob, ex quo hauriũtur aquę, quæ in oratione funduntur. Nec ſemper ad oratoriũ eſt eũdum, ſed in ipſa lectione poterit contemplari, & orare.* Ecce modum ſtudendi, tibi, ò monache à Bernardo pręfixum. Idem facit Anſelmus in ſuo carmine, ſic. Athanaſ. D. Ber de ord. vitæ Idem.

Diſtinctiſque legant ſpatijs, operentur, & orent. D. Anſel. in carm.

S. quoque Nilus Abbas in ſuis parænesibus. *In labores, & orationes oportet animam partiri: ſic enim non multos in nobis introitus inueniet Diabolus.* Rurſumque in cap. 57. de oratione. *Si es Theologus, verè orabis. & ſi eris Theologus, & verè orabis, Theologus verè eris.* Ac ſi diceret, tunc religioſum bonũ Theologum euaſurum, cum Theologiã. cum orationis exercitio attemperet. Idem, vt puto, ſibi volebat Bonauẽtura, cum dicebat. *Stude ſemper expendere tempus tuum, aut in oratione, aut in lectione.* Clarius hoc habet Thomas Campenſis. *Lectio debet eſſe quaſi oratio, & antequam legas præcedat oratio.* Et infra. *In qua operatione oratio præeat, oratio intercurrat, oratio totum finiat.* Bellè quoque, & dilucidè Ioann. Trithemius hom. 7 *Labores monachorum ita ſunt moderandi, vt nunquã à diuinis vacent colloquijs, ſed inter opera manuum, in corde meditatio ferueat ſcripturarum, quæ poſteaquam in odorem ſpiritus mẽtem perduxerit, mox in orationem deuotiſſimam commutetur.* Clarius tamen Aluarez de Paz doctus Ieſuita, ſic habet. *Religioſi, qui litteris vacant, lectiones, quas audiunt, priuatum ſtudium, quo occupantur diſputationes, quas ineunt, & cætera ad litteras pertinentia, ab oratione incipiant, oratione interrũpant, in oratione definiant, &c.* Infra quoque *Breues orationes in principio, & medio, & fine ſtudij litterarij fundantur.* Ecce modum ſtudendi, ecce intentum mixturam exercitij litterarii cum oratione. Nilus 5. t. biblioth. Bonau. in Reg. nou. c. 2. Th. Cãp. L. 1. 5. diſc. c. 3. Trithem. Paz de vita ſpir. l. 2. c. 33.

19 Omnium tamen clarius, ſimplicius (vt ſolet) & humano ingenio varietate gaudéti congruentius, S Vincentius Ferrer. Hiſpaniæ, & grauiſſimæ Prædicatorum familiæ decus, qualiter religioſus omnis, lectionem, ſeu ſtudium cum oratione, alternãtibus vicibus, ſeu permixtim exercere debeat, his verbis expoſuit. *Nullus quantumcumque pollens ingenio debet omittere ea, quæ poſſunt eum ad deuotionem excitare: imo qui legit, & ſtudet debet ad Chriſtum inflectere, cum ipſo loquendo, & ab ipſo intelligentiam poſtulando. Sæpe dum actu ſtudet, à libro debet ad horam oculos auertere, & oculis clauſis, ſe in Chriſti plagis abſcõdere; & iterato ſe ad librum conuertere. Etiam quandoque debet à ſtudio ſurgere, & in cælum flexis genibus, aliquam ignitam orationem, cum breuitate ad Deum fundere, vel cellam egredi, Eccleſiam, clauſtrum, vel capitulum circumire ſecundum quod Chriſtus confert, & aliquãdo oratione formata, vel informi, per gemitus, & ſuſpiria, de ebullitione cordis diuinum auxiliũ implorare, uota ſua, & deſideria altiſſimo præſentãdo, & Sanctorũ ad hæc auxilium implorando. Et illud negotium quandoque agitur, ſine pſalmis, & ſine quibuſcumque orationibus externis formatis uerbo; quamuis hoc aliquãdo initium ſumpſerit, vel ex aliquo verſu pſalmi, vel loco alterius ſcripturæ, ſiue alicuius ſancti, nobis interdum Deo inſpirante interius. Dum autem ille feruor ſpiritus tranſierit, qui communiter parũ durat, potes ad memoriam reuocare, ea, quæ paulo ante ſtudueras, & tunc dabitur tibi clarior intellectus. Quo facto, iterato ad ſtudium redeas, vel ad lectionem, & iterato ad orationem, & ſic alternãdo commutes. Nam per huiuſmodi commutationem in oratione, maiorem reperies deuotionem, & in ſtudio intelligentiam clariorem.* Omnia hæc ſanctus, & religioſiſſimus Vincentius, ideo à me ſigillatim tranſcripta, quod credam; facillimum, veriſſimumque modum ſtudendi, & orandi, religioſis omnibus; his verbis expræſſum. Nec aliquem putauerim, huiuſcemodi exercitio addictum, qui breui ſpatio, doctus, & ſpiritualis non euadat. Nec mirum, quia vt Bonauentura quondam dixit. *Lectio dat materiam, & quaſi ſemen bonæ cogitationis, oratio rigat, & ad perfectum roborat, & cor illuminat ad intelligentiam* Nullus ergo adeo hebes, ruſticus, aut tardus ingenio, inter regulares inueniri poteſt, qui huiuſcemodi exercitium amplexus, nõ breui ſufficienter doctus, gnarus litterarum, & myſticè ſapiens, euadat.

D. Vinc. de vit. ſpi. c. de ſono. &c.

D Bonau de inſt. nouit. p. 2 c. 4.

20 Hoc ipſum quoque ex cœleſti reuelatione per Angelum

facta B. Antonio antiquiſſimo monachorum Patri innotuit, Ca-
ſum verò ex S Ephrem verbis capere poſſumus. *Sanctus Anto-* S. Ephrē
nius olim in eremo conſtitutus, ac torpori, varijſque cogitatio- in enarra.
num tenebris obnoxius, ſic ad Deum locutus eſt. Domine cupio ss. Patr.
ſaluari, & non me ſinunt cogitationes improbę: Quid in tribula-
tione mea agam? Et quo pacto ſalutem conſequar? Paululumque
foras digreſſus, vidit quendam Antonius ſedentem, & operan-
tem, ac deinde ceſſantem ab opere & orantem, rurſuſque conſi-
dentem, & catenas operantem, atque iterum opus ſuum relin-
quentem, atque orantem. Erat autem Angelus Domini ad diri-
gendum, inſtituendumque Antonium miſſus. Audiuitque Ange-
lum ſibi dicentem: Sic fac, & viues. Hoc ipſum religioſis ſtuden-
tibus agendum puto; vt aut orationis, ſtudijque permixtū exer-
citium, alternantibus vicibus ſemper exequantur. Hinc etenim
æternam vitam in veræ ſtudioſitatis præmium habebunt. Et hęc
de primo documento regularibus litterarum ſtudioſis neceſſa-
rio, nunc ad alia procedamus.

21 Secundum documentum illud ſit; in eo precipuè mona-
chum ſtudentem curam præſtiturum, vt id, quod ſtudet, ſcit, le-
git, aut docet, in finem charitatis, amorem Dei, & proximorū
dirigat. Id Patres docent, dum illud Pauli pręmanibus verſant. 1. Cor. 1.
Scientia inflat, charitas ædificat. Ad quod Ambroſius hæc.
Tunc ſcientia magna eſt, & vtilis, ſi charitate humilietur, vt D. Ambr.
amplius creſcat. Temperatur enim à dilectione, vt non ſatis me-
ra ſit, & inebriet ſcientem, vt ſe extollat. Sicut enim vinum
non temperatum admixtione aquę, mentem alienat, ita, & ſciē-
tia ſuperbū facit, niſi fuerit temperata. Ad idem D. Auguſtinus. D. Augu.
Scientia ad finem charitatis adhibita multum eſt vtilis, per ſe epi. 119.
autem ipſam ſine tali fine, nō modo ſuperflua; ſed etiam pernicio-
ſa probata eſt. Idem docuit Angelicus Doctor, cum enim con-
tra religionum æmulos defendendum ſtatuiſſet; licere religioſis
ſtudium litterarum, obiiciens ſibi illud Pauli *Sciētia inflat, cha-*
ritas ędificat. Subiungit. *Ad illud quod obijciunt, quod ſcientia* S. Th op.
inflat, dicendum eſt: quod eſt intelligendum, quando ſcientia 19. c. 11.
eſt ſine charitate: Vnde gloſſa ibidem dicit, ſcientia inflat, ſi ſola
eſt. Et infra. *Addite ergo ſcientię charitatem, & vtilis erit ſcien-* 2. 2. q. 82.
tia. Vnde in illis, qui charitatis operibus inſiſtunt, minus eſt pe- a. 3. ad 3.
riculoſa ſcientia. Alibi quoque loquens de deuotione, & ſciētia
ſic habet. *Dicendum, quod ſcientia, & quidquid aliud ad ma-*
gnitudinē pertinet, occaſio eſt, quod homo conſideret de ſeipſo, &

ideo non totaliter ſe Deo tradat. Et inde eſt, quod huiuſmodi quã-doque occaſionaliter deuotionẽ impendiunt. Et in ſimplicibus, & mulieribus deuotio abundat elationem comprimendo. Addit tamen Sanctus Doctor. *Si tamen ſcientiam, & quamcumque aliam perfectionẽ homo perfectè Deo ſubdat, ex hoc ipſo deuotio augetur.* Idem dicam de charitate, quod ſi ad illam ſcientia religioſorũ dirigitur, augebitur deuotio, & ſpiritualis dulcedo; ſin vero; ſolum inflatio vanitatis adquiritur. Vnde D. Bonauentura. *Cum charitas ędificando non erigit, ſcientia inflando peruertit.* Moxque. *Scientia cauenda eſt, ne inflet. Ergo amate ſcientiam, ſed anteponite charitatem, quia charitas ædificat, & non permittit inflari ſcientiam.* Optime quoque Laurẽtius Iuſtinianus. *Cui præſto eſt ſcientia plurima, & ſacra legis intelligentia perſpicua, deſitque illi bonitatis operatio, virtutũ experientia, Dei, ac proximi fragrantia, parũ ſibi, & cæteris proficit.* Ergo vt intentum ſatis euidens cõcludam; religioſi omnes, litterarum ſtudiis addicti eſtote, verumtamen condimentũ charitatis apponite, ne ſcientia veſtra inſulſa, & inſipida inueniatur. Dilectione Dei, & proximi feruete. *Hic phiſica, quoniã omnes omnium naturalium cauſę in Deo creatore ſunt. Hic ethica, quoniam vita bona, & honeſta non aliunde formatur, quam, cum ea, quę diligenda ſunt, quemadmodum diligenda ſunt, diligantur; hoc eſt, Deus, & proximus. Hic logica, quoniam veritas, lumenque animæ rationalis non niſi Deus eſt. Hic etiam laudabilis reipublicę ſalus, &c.* Hæc Ioannes Niderus quondam ex Auguſtino retulit.

Bona. l. 4 pharet. c 45.

Lau. Iuſt. de inſt & reg. pr. c. 6

Nider tr. 3 de fruct. relig. c. 10

22 Sit præterea tertiũ documentũ pro ſtudentibus in religionibus apprimè, & quam maximè neceſſarium; & vt ſcilicet omnia eorum ſtudia, humilitate fundentur, humilitate erigãtur, humilitate proficiant, humilitateque totum ſuum incrementum accipiant: &, vt vno verbo dicam curare debent religioſi, vt totam, quam addiſcunt ſcientiam: humilitatis, & modeſtię ſapore ſic condiant, vt vanitatis, curioſitatis, inaniſue gloriæ, cute detracta, acceptabile Deo fiat ſacrificium. Hoc ex Patribus facillimè comprobatur. Ex quibus Ambroſius. *Quẽ fructum habebit, aut cũ inflatione ſcientia, aut cũ humana gloria fides? &c.* Ac ſi diceret: Nullum. Optime etiam Bernardus; quærens enim quo fine ſcientia adquiri debeat, ſic inquit. *Quo fine? Vt non ad inanem gloriam, aut curioſitatem, aut aliquid ſimile, ſed tantũ ad ędificationem tuam, & proximi.* Et ſubiungit. *Sunt namque*

Ambroſ. p. 84. ad demetr. 2

qui

qui ſcire volunt, eo fine tantū, vt ſciant, & turpis curioſitas eſt. Et ſunt, qui ſcire volunt, vt ſciantur ipſi, & turpis vanitas eſt. Qui profectò non euadent ſubſannantem ſatyricum, & ei qui eiuſmodi eſt decantantem.

Scire tuum nihil eſt, niſi te ſcire hoc ſciat alter.

Et ſunt item, qui ſcire velunt, vt ſcientiam ſuam vendant, v. cauſa, pro pecunia, pro honoribus, & turpis queſtus eſt. Pulchrè etiam Bonauentura ex mente Gregorii, ſic habet. *Cum ſumma cura prouidendum eſt, ne accepta ſcientia, cum ignorātiæ tenebras illuminat, lumen humilitatis tollat.* Quod adeo neceſsariū eſt, vt vera ſapientia, & ad æternitatem proficua, nō niſi per humilitatem haberi poſſit. Docet id D. Auguſtinus ad Dioſcorū. *Non aliam ad capeſſendam, & obtinendam ueritatem, & ſacrā ſapientiam, viam munias quam qua munita eſt ab eo, qui greſſuum noſtrorum, tamquam Deus, videt infirmitatem. Ea autem eſt prima humilitas; ſecunda humilitas; tertia humilitas; & quoties interrogares hoc idem dicerem. Itaque ſicut Demoſthenes, in eloquentia, pronunciationi, primas, ſecundas, tertias, dedit: ita ego in Chriſti ſapiētia, primas, ſecūdas, tertias, dabo humilitati.* Hac forſan de cauſa D. Bernardus ſermone quodam dixit. *Neceſſe eſt, vt cognitio ſui ipſius precat ſcientiam noſtram.* Quia ſcilicet, humilitas neceſsaria eſt, ad veram ſcientiam maxime religioſis viris, adquirendam. Ad quod pulchrè etiam Bonauētura. *Caſtitas, & humilitas ſunt pediſequæ ſapientiæ, iuxta viſionem Gregorij Nazianzeni: Si vis me, quę ſum ſapientia, ſerua pediſequas meas. Munditia ergo cum humilitate eſt principalis columna ſapientiæ.* Et in alphabeto boni monachi ſic. *Zachæe frater deſcende de altitudine ſæcularis ſciētiæ, & diſce in ſchola Dei viam humilitatis, &c.* Quin, vt intentum concludam, illius religioſi ſcientia quę humilitate, & modeſtia, aptata, temperataque fuerit, plus Eccleſiæ, Ordinique confert, quam plurium aliorum, qui inſolenter, ſuperbe, vanè, aut inani gloria capti, ſcientias adquiſierint. Grauis, & pii religioſi hęc ſunt verba. *Magis iuuat Eccleſiam Dei unus religioſus, qui ſanctè, modeſtè & circumſpectè ſcientijs ſtuduit, quam mille, qui inſolēter ſeipſos, & ſuum honorem quærentes, litteris vacauerint. Plures ille una concione ferventi conuertet, quam iſti mille ſermonibus.*

D. Bonau l. 4. phar. c. 45

D. Aug.

Ber. ſerm 37. in Cāt

Bona. t. 1. de lumin. Ecc. ſer. 2

In alphab. li. Z.

Paz t. 1. de vi. ſpir. l. 2. c. 33.

23 Ex his ergo manifeſtè liquet, perditiſſimam eſſe illorum

regula

regularium conditionem,(ſi qui ſunt,quod non credam)qui hu-
iuſcemodi documenta ſpernentes, ad inanem hominum gloriã
aucupandum, aliquemue honoris gradum adipiſcendum,nõ ad
Autor de vit.ſolit. adfrat de mõt. Dei Dei honorem,ſtudiis litterarum vacant.*Horum ſtudia* (inquit
Bernardus vel quidam eius ſpiritum ſapiens *vana ſunt, nugige-
rula,verboſa,contentioſa, curioſa; ambitioſa , etiam ſanctum
animum,vel iam perfectum diſſipant & corrumpunt.* Plures il-
lorum forſan,linguoſi,loquaceſque concionatores,ſeipſos,non
Greg. 23 mor.c.10 Deum prędicantes,euadent. *Arrogantes iſti*(inquit Gregorius)
*cum ſcientiam accipiunt,nihil ſe accepiſſe æſtimant ſi hanc eos
occultam habere contingant.Nuſquam quippe ſuum gaudium
Ibidẽ c.9 niſi in ore hominum ponunt* Et rurſus. *Hanc partem ſuam om-
nis arrogans ęſtimat,ſi ſcientiam non tam habeat,quam oſten-
dat quia nimirum omnes elati ſcientiam habere non appetunt
ſed oſtendere* Et infra. *Non enim loquendo curat,quid proſit nec
Ibidẽ c.11 ſtudet vt malum,quod cernit,corrigat ſed bonum quod ſentit ;
oſtendat.* Nec mirum ſanè ,quia vt bene Bonauentura loquens
de ſcientia iſtorum. *Eſt fluuius torridus exſiccans flumina gra-
D.Bonau t. 2. in principio tiarum: fluuius turbidus obfuſcans ſplendores intellectus: flu-
uius tepidus tepefaciens amores effectus fluuius turgidus tume-
faciens expræſſiones affatuum.* Iſti erunt vt in plurimum , ſcioli
pauca ſcientes,& multa præſumẽts,ſemidocti, aut ſemiliterati ,
ad perinde animarum ſeductores,vt Sancta Tereſia docuit , &
experientia monebit. Demum,vt vir doctus,& pius diſſertè di-
S.Tereſia c. 5. Paz de vi. ta ſpir.t.1 l.2. c. 33. xit.*Scientia iſtorum*(ſi aliqui tales ſunt)*eſt ſcientia arrogans,&
procax;& inuerecunda,ſeipſam exagerans,nouitates conſectãs ,
magiſtros,ac pręceptores paruipendẽs,& aut minus ſubtiles,aut
nimis ſcrupuloſos accuſans.Eſt ſcientia libertatis amans,obſer-
uantiæ inimica relaxationis cupida,quę diſciplinam fugit,mor-
tificationem timet ſeniorum monitiones auerſatur; regulas, vt
non ſeruet,interpretatur. Eſt tandem non ſapientia deſurſum
deſcendens ſed terrena,animalis,diabolica.* Et rurſum. *Eſt ſcien-
tia ſuperba,& ambitioſa , quæ in teneris annis , & in principio
religioſæ vitæ,iã ad primas ſedes,ad cathedras,ad pulpita, & ad
Idem. relationes aſpirat.Eſt ſcientia inuida laudis alienę,ac condiſci
pulorum ingenio,& profectibus męrens, quæ opinioni ,ac laudi
prouectiorum inuidet,ſubtilitatem,& diligentiam æqualium
contemnit,minorum imperitiam,& ruditatem irridet,& ſola
ab omnibus laudari,& in vniuerſorum ore uerſari ſtudet . Eſt
ſcientia curioſa nimis,nihil quærens,niſi quę intellectus intẽpe-*

rantia

rantię ſatisfaciant, & oſtentationi; ac plauſui deſeruiant, non quæ fratrum ſaluti proficiant, Quid tandem de iſtis dicam? Certè nō aliud, niſi illis forſan euenturum, quod cuidā Religioſo ex reuelationibus S. Brigittę accidiſſe nouimus. Dicebat quidam religionis cuiuſdam, quam ſciens non refero, Religioſus. *Ego addiſcere volo, artes liberales. & ſcientiam, adhoc, vt ex illa honorem, & dignitatem aliquam habere ualeam*. Chriſtus Dominus de hoc, & ſimilibus ad S. Brigittam reſpondit *Iudicabũtur ad pœnas infernales in profundo inferni, ſi ante mortem ſe noluerint corrigere*. Lib 7. reuel. c. 20.

24 Ex ijs forſan vnus erat quidā magnę ęſtimationis, cuius vitia Beatiſſima Virgo Maria in quadā reuelatione ad S. Brigittā *l. 3. c. 22.* ſic expreſſit. *Quid uides in iſto, qui aſtat reprehenſibile? Reſpondit illa. Quod rariſſimè dicit Miſſam. Cui Mater: non eſt ideò iudicandus. Sunt enim multi, qui factorum ſuorum memores rationabiliter abſtinent, & non minus mihi ſunt accepti. Sed quæ uides in eo alia? Et illa. Quod non habet veſtes à B. Benedicto inſtitutas. Cui Mater. Contingit multoties, quod cōſuetudo quędam inchoata, & omnes, qui ſciunt eam eſſe malam, & imitantur reprehendendi ſunt, qui uero ignorāt inſtituta laudabilia, eſſentque libenter contenti de abiectioribus, ſi non conſuetudo longinqua pręualeret, tales nō ſunt faciliter, & improbè iudicandi. Sed audi, & indicabo tibi, quod in tribus alijs reprehendendus eſt. Primo, quod cor eius, in quo Deus quieſcere deberet, eſt in pectore meritricum. Secundò, quod dimiſit medicum ſuum, & cōcupiſcit multa aliena, promiſit abnegare ſeipſum, & ſequitur totam propriam voluntatem. Tertiò, quod Deus creauit animam ſuam pulchram, quaſi Angelū, & ob hoc deberet habere Angelicam uitam, ſed modo anima eius habet imaginē illius Angeli, qui per ſuperbiam à Deo apoſtatauit. Hic apud homines magnus eſt, ſed qualis apud Deū, nouit Deus. Ipſi enim Deus eſt ſicut ille, qui clauſum aliquid habet in pugno, abſcondit illud ab alijs, donec aperit pugnum. Sic Deus infirma eligit, & coronas eorum in praſenti abſcondit, donec unicuique reddit ſecundum opera ſua.* S. Brigitta

Iſtorum etiam ſuperbè ſapientium ſtoliditatem perbellé ſubſanat Apologus Galli, & vulpis apud Cyrillum. *lib. 2. Apologorum moral. cap. 15.* Cui titulus: *Contra tumentes ex ſcientia. Gallus*, inquit, *intelligens diſpoſitionem mutabilitatis cœleſtis, mox de ſua ſcientia tumidus, in arboris ramunculum* Cyrillus.

manculum aſcendit, & erecto collo alta voce cantauit. Quem cum vulpes audiſſet ad eius cantum quàm citiſſimè accurit, & ſtans deorſum ipſum ſalutauit, & dixit: frater mi, audiui uocem exultationis tuę, quęro cantationis cauſam indica mihi. At ille protinus, inquit, nimirum intelligentia supernę diſpoſitionis dotatus, eam cum ſentio, ſtatim uoce cantabili nulli inuidus pango. Tunc uulpes ſubridens ait; Ergo plenus es ſcientia, qua eſt diuinorum ſublimium diſciplina. Quo audito Gallus plus intumeſcens cantauit, moxque uulpes ſaltauit. Cui ille deſuper, ut quid ſaltaſti? Ipſa reſpondit, quia tu prius exultaſti. Gaudere namque cum gaudentibus licet. Doloſitatis deinde rete exponens, verbis callidis adiunxit: O galle, tu es gloria noſtra, tu es beſtiarum lętitia. Te nunc quaſo porrige, ſi dignaris, ut oſculer mirum intelligentię tuę caput: At ille adulationis doloſę mellea lingua emollitus, ſtatim uitale caput improuidus ori famelico porrexit; quod auida uulpes ſtringens deorſum miſerum traxit, & ſubiunxit. Galle, galle, ubi eſt ſapientia tua? Concepiſti ſuperbiam, & perdidiſti prudentiam, & dediſti pro nihilo uitam tuã. Cui Gallus: Quid gloriaris in Malitia? At illa reſponait: Non eſt malitia humiliare ſuperbiam, ſed ars uera. Sidus namque quanto ſplendidius, tanto demiſſius eſt, & quanto ſublimius, tanto apparet minus. Paruus oculus rimatur acutius, & in cauda vermiculi lucis clariſſima fulget decus. Porrò quia ſciuiſti, ſi te ignoraſti? aut ſi nouiſti, quomodo ſuperbiſti, puluis & cinis? Quid plura? Nulla maior dementia eſt, quàm per ſcientiam cum inflaris, perdere ſapientiam. Quo dicto, ſtatim famelica ſuum ori ex præda officium dedit. Audiant hæc etſi primo aſpectu ridiculoſa de ſua ſapientia inaniter glorioſi.

25 E conuerſo tamen illorum regularium ſtudia, quæ, oratione concocta, humilitatis, & charitatis ardore digeſta, ad Dei honorem (prout multi faciunt) ordinantur; & ipſis ſtudentibus proficua, Eccleſiæ quoque, & religioni ſalutaria eſse conſpiciuntur. Dei regnum cumulant, Diabolique poſseſsionem diripiunt. De iſtis Gregor. *Sancti partem ſuam reputant, ſi intus quidem ipſi de ſapientia gaudeant, foris autem alios ab errore compeſcant. Neque à ſe, ita loquendo exeunt, ut gaudium mentis in oſtenſione ponant differ talocutionis, ſed bonum ſcientię in cordis ſecreto meditantur.* De iſtis etiam D. Bernardus, vel author ad fratres de monte Dei vbi ſupra. *Studia hęc litteratoria*

D. Greg. vt ſupra c.10

D. Bern.

non

non ſunt, non cauillantia, non diſputantia, non garrula, ſed ſpiritualia, pacifica, & humilia, humilibuſque conſentientia. Quæ, etſi foris exercentur, intus potius aguntur in ſpiritu mẽtis, vbi renouatur homo de die in diem. Et infra. *Studia hæc ſilentium amant, quietem deſiderant cordis, in labore corporis paupertatẽ ſpiritus, & pacem in exterioribus preſſuris, & bonam conſcientiam in puritate cordis, & corporis.* Abſdubiè etiam de iſta iſtorum ſcientia loquebatur D. Laurentius Iuſtinianus dicẽs. *Vtilis eſt ſcientia, cum perducit ad ſapientiam, cum diuinitatis radios oſtendit, cum Verbi præbet notitiam, cum ad cœleſtia cõtemplanda animum attollit, cum ad Deum quærendum, poſſidendum omnia cordis interiora inflammat.* Tandem hæc iſtorum regularium ſciẽtia viuis coloribus depingitur, à pio, grauique, ac religioſo moderno, hiſce. *Eſt ſcientia modeſta, & humilis, quæ ſui contemptum, proximorum conuerſionem, & Dei laudem concupiſcit. Diligenter ſtudet, ita vt ſuo tempore valeat poni ſuper cãdelabrum, ſed ipſa, ſi Deo ita viſum fuerit, magis cupit latere, & eſſe ſub modio. Eſt charitatis plena, quæ de profectu condiſcipulorum gaudet, illos amat, illos reputat, illos laudat, & ſi doctiores, aut ingenioſiores habeantur, non mœret, ſed vehementer exultat. Eſt ſapiens, eſt diſcreta & plena prudentia non eſt violenta temporis deprædatrix, ſed ſuis horis contenta, alias libentiſſimè orationi, & muneribus obedientiæ concedit. Eſt ingenua, ac verecunda, & circumſpecta, quæ non libertatem, ac priuilegia, nõ exemptiones affectat, ſed in id ſemper tendit, vt regulam diligẽter ſeruet, & teneat diſciplinæ cenſuram. Eſt denique ſapientia deſurſum deſcendens, &c.* Hæc, & alia, quæ ſciens omitto, boni, perfectique religioſi (quales multi ſunt) ſcientia meretur. His, & portioribus digna eſt præconiis, his gaudet epithetis, ac denique eſt vera ſcientiæ Dei participatio, angelicę imitatrix, humanę cõditionis conſolatrix optima. Vtinã omnes ac peritia frueremur. Concedat id nobis Deus Opt. Max. vt quilibet Hieronymianum illud verè fari poſſit. *Sic ſtudeo tanquam ſemper victurus, ſic viuo tanquam cras moriturus.*

Lau. Iuſt. de caſt. con. c. 14.

Paz vbi ſupra

Hieron. ep. 11. ad Acheru.

25 Cæterum pro capitis coronide omittenda hic non ſunt quæ ſancta, & illuminata fœmina Brigitta de probè & improbè doctis in ſuis reuelationibus exarata reliquit. Etenim *lib. 1 reuelationum cap. 33.* Hęc habet: *Amici mei aliqui ſunt ſcholares mei, qui habent tria. Primò, conſcientiam intelligentem ſupra naturam cerebri. Secundò, ſapientiam ſine homine, quia*

S. Brigitta.

Aa perſo-

perſonaliter doceo intus. Tertiò pleni ſunt dulcedine, & diuina dilectione, qua vincent Diabolum. Sed è contrario nunc addiſcunt homines. Primò, volunt eſſe ſcientes propter iactantiam, vt dicantur boni clerici. Secundò, volunt eſſe ſcientes, vt habeant diuitias. Tertiò, volunt eſſe ſcientes, vt obtineant honores, & dignitates. Propterea cum adeunt ſcholas ſuas, & ingrediuntur, ego exeo ab eis, quia ipſi addiſcunt propter ſuperbiam, & ego eos docui humilitatem. Ipſi ingrediuntur propter cupiditatem, & ego non habui, vbi caput reclinarem. Ipſi ingrediuntur, vt habeant dignitates inuidentes alijs ſe eſſe ſuperiores, & ego iudicabar à Pilato, & ab Herode deridebar. Ideò ego ex eo ab eis, quia non addiſcunt doctrinam meam. Sed tamen quia mitis ſum, & bonus do vnicuique quod petit. Qui enim petit à me panem, ipſe habebit: qui autem ſtramen, dabitur ei. Amici autem mei ipſi petunt panem, qui ſapientiam diuinam, in qua eſt charitas mea, quærunt, & addiſcunt. Sed alij petunt ſtramen, id eſt mundialem ſapientiam. Quia ſicut in ſtramine nulla eſt vtilitas, ſed eſt cibus animalium irrationabilium: ſic in mundi ſapientia, quam ipſi quærunt, nulla eſt vtilitas, nulla animæ refectio, niſi tantum nomen modicum, & labore vacuus. Quia cum homo moritur, omni ſapientia eius annihilatur, & à quibus laudabatur non poteſt videri. Vnde ego ſum quaſi magnus Dominus multos habens ſeruos, qui diſpenſat ex parte Domini, quæ omnibus neceſſaria ſunt, ſic Angeli boni, & mali ſtant ad imperium meum. Qui autem ſapientiam meam, id eſt, ſeruire mihi addiſcunt, his adminiſtrant boni Angeli reficientes eos conſolatione, & delectabili labore. Sapientibus autem mundi aſſiſtunt Angeli mali, qui eis, quod volunt inſpirant: & informant eos iuxta voluntatem eorum, & inſpirant cogitationes cum labore magno. Veruntamen ſi ad me reſpicerent, ego ſufficerem eis dare panem abſque labore, & mundum ad ſatietatem, de quo nunquam ſatiantur, quia dulce vertunt ſibi in amarum. Deinde *lib. 2. reuelat. cap. 25.* ſic etiam ad intentum: *Diuina ſapientia non eſt præciſè in litteratura, ſed in corde, & bona vita. Quicumque cogitat ſedulè viam ad mortem, qualitatem ipſius mortis, & iudicium poſt mortem, hic ſapiens eſt. Quicumque abijcit à ſe vanitatem mundi, & ſuperflua, quicunque contentatur de ſolis neceſſarijs, & laborat in amore Dei, quantum poteſt, hic habet edulium ſapien-*

tiæ.

tiæ, quo voluntas bona, & diuina præmeditatio ſapiunt melius. Quando enim homo cogitat mortem, & in morte nuditatem; quando homo perpendit iudicium Dei terribile, vbi nihil occultatur, nihil dimittitur impunitum; quando & cogitat mundi inſtabilitatem, & vanitatem; Nunquid non tunc gaudet, & dulciter ſapit in corde reliquiſſe voluntatẽ ſuam Deo, & abſtinuiſſe ſe à peccatis? Nunquid non tunc confortatur caro, & ſanguis melioratur? ideſt omnis infirmitas animæ, ſcilicet accidia, & morum diſſolutio propellitur, ſanguis diuinæ charitatis fit recentior. Quia conſiderat rationabilius fore diligenda ea, quæ æterna ſunt, quàm quæ caſura. Ergo diuina ſapiẽtia non eſt præciſe in litteratura, ſed in bono opere, quia multi ſapientes ſunt ſecundum mundum, & ad deſideria ſua, ſed omnino inſipientes ſunt ad Dei mandata, & voluntatem eius, & refrenationem corporis ſui, Et hi non ſunt ſapientes, ſed inſipientes, & cœci, quia ſciunt ea, quæ caſura ſunt, & ad momentum vtilia. Æterna verò deſpiciunt, & obliuiſcuntur. Alij ſunt inſipientes ad mundi delectabilia, & honorem eius, & ſapientes ad conſiderandum quæ Dei ſunt, feruentes in obſequio eius. Hi veraciter ſapientes ſunt, quia ſapit eis præceptum Dei, & voluntas eius. Iſti veraciter illuminati ſunt, & apertos habent oculos, quia conſiderant ſemper, quomodo veniant ad veram vitam, & veram lucem. Alij verò ambulant in tenebris, & delectabilius eis videtur, eſſe in tenebris, quàm viam inquirere, per quem venire poſſent ad lucem. Ruminent hæc boni ſcholares Religioſorum, & inuenient modum rectè ſtudendi, & placendi Deo, fugientque ſæculi vanitatem, & ſuperbiam.

Plures exempti, & priuilegiati in Religionibus obſeruantiam regularem euertunt.

CAP. XII.

1 INter ea mala, quę ex inordinato, vanoue, aut ſuperbo ſcientiarum, aut litterarum vſu, euenire poſſunt, & forſan ſæpe ſæpius eueniẽt; illud in primis cenſendum venit,

nit, quod non pauci religioſi, ſub alicuius litteraturæ, ſcientiarumue peritiæ prætextu, ſuper omnes alios extolli cupientes, exemptiones, priuilegia, immunitateſque in ipſis religionibus quærant. Hoc ante nos expertus videtur D. Gregorius magnus, dum in ſuo paſtorali dixit. *Sæpe dum quoſdam maior ſcientia erigit, à cæterorum ſocietate diſiungit, & quo plus ſapiunt, eo à concordia virtute diſipiſcunt.* Hac de cauſa, poſtquã de recto ſacrarum litterarum vſu regularibus permittendo, ſermonem habuimus, placuit nũc de ipſorum exemptionibus, immunitatibuſque diſſerere. Hoc igitur capitis huius intentum erit; videlicet: multitudinẽ exemptorum in religionibus magna non perurgẽte cauſa, immunitatibuſque, ſeu priuilegiis, quo ad obſeruantias regulares fruentium, reformationi religionum obſtare, regularemque obſeruantiam euertere. Hoc quidem cum grano ſalis intellectum, (ne Sanctiſſimarum quorundam religionum legibus, vſui, laudabilique conſuetudini obuiam ire videamur) ex Patribus, morem ſolitum ſeruando, comprobare decet.

Greg. 3 paſt. c. 23

2 Audiatur primus magnus Baſilius, qui in ſermone de inſtitutione monachorum, inuidiæ, odiique materiam, ac ſeminariũ appellat, quod inter monachos, alioſque regulares, inæqualitas iſta ſit priuilegiorum, immunitatũ, & exemptionum à communibus obſeruãtiæ regulis. Hæc Baſilius *Vbi æqualitatis defraudatio eſt, inuidia, odÿque materia, ac ſeminarium extitit, ÿs, qui defraudantur.* Vnde concludit. *Quemadmodum igitur Deus promiſcuè omnibus lucem impartitur, ſic imitatores Dei, charitatis ipſorum radium æqualiter communicare omnibus debent.* Ecce Baſilium, de hac cauſa ſic ſentientem.

D. Baſil. ſer. de inſtit. mon.

3 Accedit Sãctus ille, egregiuſque monaſticæ perfectionis zelotes Ephrem Syrus, ex quo pauca quædam, nec tamen inutilia, excipere valui. Adhortatione prima ad monachos, hæc habet. *Aequalitas inter monachos extirpat ſuperbiam, & humilitatem ipſis familiarem reddit.* Quibus clarè denũciat ſingulares exemptiones monachorum, ſuperbiam nutrire, & humilitatem extenuare. Vnde quondam ſic admonet monachum. *Frater, dignus es habitus ſancto indumento monaſtico? Ne extollaris aduerſus ſpectantes. Non enim videri aliquem primum eſſe, virtus eſt.* Attendat hæc monachus, nec velit primus inter fratres per priuilegia videri. Audiat, & ſequentia *Vide frater, ne forte dum vis primus ſupra fratrem tuũ eſſe minimus inueniaris in ſuturo ſæculo. Tũcque audias, quod audiuit prædiues ille ambitioſus,* qui

S. Ephrem paræn. 1.

Idem paræn. 17.

qui vritur igne illo inextinguibili: fili recordare, quod recepiſti bona in vita tua. Scriptum eſt, quæ alta ſunt hominibus, abominabilia ſunt coram Deo: Numquid oblitus es dicentis; Qui cupit inter vos magnus fieri, ſit veſter miniſter. Cogita ergo, quod mortuus ſis mundo. Hęc, & alia pius hic Pater, priuilegia, ſingularitateſque quorumdam regularium damnans, æterniſque pænis, cum diuite epulone adiudicans.

4 Ex Chriſoſtomo etiam, qui os aureũ eloquentiæ iure vocatur, aliqua, nec incongrua, propoſito noſtro, inducere poſſumus. Laudat S. Doctor monachos, & cęnobitas, propter æqualitatis vitam, ſummamque conuenientiam quo ad omnia, in ipſis repertã; ac proinde reprobare videtur inæqualitatẽ ex huiuſmodi priuilegiis, & exemptionibus ortam. Chriſoſtomus ſic loquitur. *Nullus ibi* (inter monachos, & cœnobitas) *paupertatem exprobrat. Nullus diuitÿs honeſtior eſt Inde id, quod omnia perturbat, & peruertit, meum, & tuum penitus eliminatũ eſt. Cũcta quippe illis communia ſunt, menſa, domus, indumentum, & quod ſanè mirabilius eſt, vnus etiam idẽque animus omnibus eſt. Omnes eadem ſunt nobilitate nobiles, omnes eadẽ ſeruitute ſerui, eadem libertate liberi. Vna ibi voluptas, vna iucũditas, vna delitiæ, vnum deſiderium, vna ſpes omnibus ineſt. Nulla ibi inæqualitas, cæterum ordo ſummus, & moderatio, & conuenientia, & ineffabilis concordiæ ſeruandæ diligentia, iugis, atque perpetuæ lætitiæ materia, &c.* Hæc Chriſoſtomus ad intentum. Criſoſt. 3 de ſacerd

5 Accedit etiam S. Mediolanenſiũ antiſtes Ambroſius, qui in epiſtola ad Demetriadem Deo ſacram Virginem, tum ipſã, tum moniales omnes, monachoſque ſingulos, qualiter vitium ſingularitatis in exẽptionibus, priuilegiis religionum affectandis, fugiendum ſit, ſic admonuit. *Prima humilitatis ratio, in cõmunis vitæ verſatur officÿs; quibus, & diuina clementia conciliatur, & ſocietas humana connectitur.* Expẽdat hæc religioſus, &, ſi ſibi diuinam clementiam conciliandam quęrit, *in communis vitæ officÿs* ſe exerceat, exemptiones ab illis non ambiẽdo, Inferiuſque. *Pulchrè, & mirabiliter à pleriſque proficitur ad illam humilitatis fortitudinem, quæ ſe, & extra omnem conſtituit dignitatem, & mauult apta eſſe iniurÿs accipiendis, quam idonea repellendis.* Carpit hiſce verbis Ambroſius peſſimã illorum conditionem, qui ideo dignitates, priuilegiaq; in religionibus appeterent, vt ab iniurijs accipiendis immunes redderẽtur & ad vindicandam aptiores, cum vtrunq. ſit ſuperbiæ magnum D. Ambr. ep. 84. a Demetr. Idẽibidẽ

Idem. argumentum. Inferius quoq; *Inter omnes igitur hominũ lapſus, inter omnia commiſſa peccantium, nulla eſt grauior, quam ſuperborum ruina.* Quorum Ambroſi? illorum certe; *Qui cupiditate extolletia ſingularis omnibus appetunt anteferri.* Inferius ad huc. *Hæc ſuperbia a Diabolo ſumpſit exordium.* Lege, religioſe ſanctetotam iſtam epiſtolam Ambroſii; inſpicieſque clarè, qualiter excellentias, immunitateſue appetere, piorum animum, ſanctorum præcipuè, offendat.

6 Audiatur præterea S. Præſul Auguſtinus, qui de monaſteriis loquens hæc habet. *Seruetur ibi parilitas æquabilitatis, cõſtantia charitatis, & quando forte ventus ex iſta parte, qua patet, irruerit, ſit ibi cauta gubernatio.* Ac ſi dicat, vt religionis perfectio non corruat, neceſſe eſt religioſos ipſos æquabiliter connecti, & æqua charitate cõfoueri. Vt enim ſubdit *Si naues in portu bene ſibi applicẽtur, nõ ſibi collidũtur.* Proculdubio indicãs, rixas, ſectioneſque monachorum, quibus *ſibi forsã colliduntur*, ex imparilitate priuilegiatorum poſſe oriri, qui cũ omnibus præeſſe cupiant, neceſſe eſt ab aliis contradictionẽ, & repulſam pati. Vnde idem Auguſtinus alibi verba illa: *Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnũ*, dicit excitaſſe monachos, & monaſteria in orbe. *Iſta* (inquit) *verba pſalterij, iſte dulcis ſonus, iſta ſuauis melodia, tã in cãtico, quã in intellectu etiã, monaſteria peperit. Ad hunc ſonũ excitati sũt fratres, qui habitare in vnũ cõcupierũt. Iſte verſus fuit tuba ſporũ.* Vt hinc animaduertant regulares, ad hunc finem præcipuè ad religionem vocatos fuiſſe, vt in vnum viuentes, non priuilegia, non exemptiones, non immunitates, prærogatiuamque ſupra alios quærant; ſed humili æqualitate contenti, communibus obſeruantiis degere cupient, ſi veri, vel ſaltẽ perfecti monachi eſſe deſiderant. Vnde ſic ſubiungit *Qui ergo ſic viuunt vt vnum hominem faciant, vt ſit illis vna anima, & vnum cor: multa corpora, ſed non multæ animæ; multa corpora, ſed non multa corda, rectè dicitur monos, id eſt, vnus ſolus.* Quare monachos illos, qui ſingularitatibus gaudent, nomine monachorum, indignos videtur exiſtimare Auguſtinus.

D. Auguſ. in pſal. 99

Idẽ in pſ. 132

Idẽ ibidẽ

7 Adſtipulatur Ioannes Caſſianus, qui non ſolũ huiuſmodi ſingularitates, priuilegiaque monachorum damnat, ſed etiam vanitatis, gloriæ, atque vanæ oſtentationis ſigna eſſe, clarè demonſtrat. *Quidquid enim extra conſuetudinem præſumitur, vſumque, & communem, vt vanitatis, & gloriæ, atque oſtentationis*

Caſſ. l. 5. c. 13

tionis morbo pollutum, antiquiſſima Patrum traditio notat. Idque exemplo ſanctiſsimorum monachorũ clarius confirmat dicens. *Nec quemquã ex his, quos merito ſcientia, ac diſcretionis intuiſſe peruidimus, vel quos ad imitandum gratia Chriſti, velut ſplẽdidiſſima luminaria omnibus prælocauit, eſu panis, qui apud eos vilis habetur; ac facilis, abſtinuiſſe cognouimus.* Ecce Caſſianus, non modo ſingularia priuilegia monachorum damnat, ſed nullum verum, & ſanctum religioſum fuiſſe dicit, qui ſimilibus prærogatiuis frueretur.

8 Aſtat præterea D. Gregorius Magnus, qui in epiſtola quadam ad Ioannem Subdiaconũ Rauennę, grauiſſimis verbis admonet, vt peculiaritatem, ſingulariaue priuilegia, & exemptiones à quibuſdam monachis compeſcat, tanquam peſtẽ monaſteriorum. Verba Gregorij ſunt hæc. *Hoc autem prædicto fratri, coepiſcopo noſtro, omnino dicere ſtude, vt peculiaritatem à quatuor, aut quinque monachis monaſterij ſtudioſiſſimè compeſcat; & hoc ipſum monaſterium à tali peſte mundari feſtinet.* Rationem reddit. *Quia ſi illic peculiaritas à monachis habetur, nec concordia, nec charitas, in cõgregatione poterit permanere.* Ecce ſingularia priuilegia peſtem religionis a D. Gregorio nũcupata: hincque iure optimo, regulares ſimilia priuilegia ambientes, peſtiferos religioni, ex mente ipſius, quodammodo appellare licet. Nec ſui oblitus idem Pater; huiuſmodi rei cauſam tradit in Moralibus. *Omnes nãque homines natura æquales ſumus. Si igitur hoc à mente deprimimus, quod temporaliter acceſſit inuenimus citius, quid naturaliter ſumus. Manu ergo humillima conſiderationis deprimẽdus eſt tumor elationis. Si enim apud ſemetipſam mẽs deſcendit de vertice culminis, citius planitiem inueniet naturalis æqualitatis.* Quæ omnia magis vrgent religioſos omnes, qui non ſolum ęquales ſunt natura, ſed profeſſione, regula, habitu, conuictuque communi. Adhuc tamen congruentius propoſito noſtro hęc habet in epiſtola quadam. *Si in rebus ſæcularibus ſuum cuique ius, & proprius ordo ſeruãdus eſt, quanto magis in eccleſiaſticis diſpoſitionibus; nulla debet eſſe confuſio, ne ibi diſcordia locum inueniat, vnde pacis debent bona procedere. Quod hac ratione ſeruabitur, ſi nihil poteſtate ſed totum æquitati tribuitur.* In quibus non modo æquitatem, quoad fieri poteſt in Eccleſiaſticis perſonis obſeruari petit, ſed & hoc congruere dicit, *ne ob id diſcordia locum inueniat.*

D. Greg. l. 10. ep. ind. 5. ep. 12.

Idem 21. Mor. c. 11.

l. 12. ep. e 31.

9 Audiatur præterea Seraphicus Bonauẽtura, qui ſicut no-

ſtro

Digitized by Google

ſtro ſeculo nequã proximior fuit:ſic quoque cæteris clarius hoc vitium à religionibus extirpare contendit. Primò enim in pharetra ſua verba D. Gregorij ſuperius adducta repetit, & approbat: *Si peculiaritas (inquit) à monachis habetur, nec concordia, nec charitas in congregatione eadem poterit permanere*. Ecce ſingularia priuilegia, exemptioneſque monachorũ á Bonauentura reprobari, vt nociua charitati, & concordiæ religionis. Contra tamen, monachi perfectionem in communibus obſeruantiis ſitã eſſe, al. bi ſic docet. *Optima religioſi perfectio eſt perfectè communia quaque conuentualia ſeruare*. Et in alphabeto ſpirituali ſic. *Qui cõmunia ſectatur, & ſingularia vitat, magis diligetur, & citius ad bonum finem perueniet*. Hinc etiam idẽ pater alibi monachum monet. *Sequi conuentũ ſine murmure deſtructi corporis, & communem Ordinis rigorem cum cæteris tenere*. Rationem ſic ſubiungit. *Quia qui poſt te ad Ordinem veniunt, non attendunt, quid ante eos laboraueris, ſed ſolum accipiunt, quale eis exemplum præferas in præſenti, in laboribus, vigilijs, in cibis, & alijs obſeruantijs Ordinis; in quibus vellent ſibi ſeniores ſuos præire. Alioquin, aut ſcandalizantur de ipſis, aut imitari eos incipiunt, parcendo corpori plusquam expediat*. Ecce monachi qualiter, nec propter antiquitatem in Ordine, nec propterea, quod plurimum in eo laboris perpeſſi ſitis, vos a communibus obſeruantiis velit Bonauentura excuſatos.

D. Bon. l. 1 pharet. c. 32.

In ſpec. di ſc. p. 2. c. 2

In alph. l. 16.

In infor. nouit. c. 9

10 Iungatur his Patribus S. Ignatius noſtri ſæculi decus, & Ieſuiticæ familiæ orbi celeberrimæ, anteſignanus, qui feruẽti zelo obſeruantiæ regularis cupiens ſuos vigere, inter ea, quæ illis commendata reliquit, hoc vnum eſt: vt penitus ſingularitates, priuilegiaque in religione abiiciant. Vnde ingredientem Societatem interrogari præcipit. *An contentus fuerit eodẽ, atque alij modo in collegio agere, nulliſque priuilegijs, aut prærogatiuis minimum omnium, quin in eo fuerint anteire*. Non ergo rectis oculis aſpicere viſus eſt Sanctus hic Pater priuilegia, exemptioneſque multorum regularium, à communibus, & ordinariis regularis diſciplinæ documentis.

D. Igna. c 7. exa.

11 Nec iure omitti poteſt Eccleſię iubar, noſtræque religionis ſingulare ornamentum, Sancta Virgo Tereſia de Ieſu. Quæ inter cęleſtia alia documẽta, fratribus, & monialibus Carmelicolis tradita, hoc vnum de ſingularitate priuilegiorum, & exemptionum fugienda, ſæpius inculcauit. In documentis ſic habet. *Huia ſiempre la ſingularidad, quãto le fuere poſſible; que*

S. Tereſa in docum Monialiũ

es gran mal de la communidad. In libro quoque ab ipſa cōſcripto de itinere perfectionis, ſolicitè curat paſſiones huiuſmodi quibus religioſi appetunt peculiares exéptiones honoris, & reuerentiæ, vel ratione antiquitatis, vel maioris laboris in religione, reprimendas, & coercendas eſſe. Poſtea ſic concludit. *Eſtos penſamientos, ſi vinieren, es meneſter atajarlos con preſteza: que ſi ſe detienen en ellos, o los ponen en platica, es peſtilecia de donde nazen grandes males en los monaſterios.* Tandemque leges iſtas graduum, dignitatum, & exemptionum in religione; Diabolicum inuentum compellat, dicens. *El Demonio inuenta las honras en los monaſterios, y pone ſus leies, que ſuban, y bajen en dignidades, como los del mundo.* Hæc Hiſpano ſermone à tāta Virgine cōſcripta referre malui, quam ſi latina redderem, ſpiritu ſapientiæ, quo redolent, orbarem. Ex his tamen, luce clarius infertur; quam prauè, ſiniſtréque de priuilegiis, exemptionibuſque inordinatis regularium, ex mente ſanctę Virginis, aliorumque Patrum ſentiendum ſit. S. Tereſa de itinere perfect. c. 12 Ib. d c 36

12 Aſt præſidium magnum ſibi forſan putāt amatores huiuſcemodi immunitatum in religionibus habere, eo quod à plurimis, ſanctiſſimis, religioſiſſimiſque familiis regularium, vſu, conſuetudine, legeque approbari dicant. Hinc plures Magiſtri, Doctores, Præſentati, Licentiati, Baccalaurei, Iubilei, Lectores, Emeriti, ſimileſque, iſtis, vel aliis nominibus decorati, in multis religionibus cernuntur. Quod non cōtingeret ſi priuilegia, exmptioneſue regulariū religioſo ſtatui, vel leuiter derogarent: Nec id rationi, & æquitati diſſonum vllatenus æſtimari debet. Vt enim prudens quidam, grauis, doctus, & diſſertus. *Nihil æqualitate ipſa inæqualius.* Quorſum ergo inęquales meritis religioſi, æqua lance præmiorum decorandi erunt? Ad idē Antiſtenes Reipublicæ ruinam dicit. *Probos, & malos ſine diſcrimine degere.* Optimè etiam Socrates rogatus. *Quænam ciuitas rectè gubernari poſſit.* Reſpondit. *Ea, in qua inuitantur boni præmijs.* Pręclarè etiam Cicero. *In homines moderatio profecto nulla eſt, ſi in ea deſcrimen nullum eſt bonorū, ac malorū.* Alexander quoque rogatus. *Quā rempublicam maximè probaret: eam* (inquit) *in qua fortibus viris, ac meticuloſis congrua vtriuſque redduntur.* Denique Theophraſtus rogatus. *Quidnā vitam humanam conſeruaret.* Reſponſum dedit. *Beneficentia, honor, & pœna.* Quæ omnia, aliaque, tum ex humanioribus, tum ſacris litteris deprompta facilia, æquum, & conſentaneum Antiſten. Socrates. Cice. 5 de nat Deor. Plutarch in l. 10

 rationi

rationi eſſe huiuſmodi ſingularia priuilegia ſingularibus concedere, ſuadere videntur.

13 Verumtamen hęc, & his ſimilia, probant quidem aliquando, & aliquibus occaſionibus, ſummū ius regularis obſeruantiæ ſeruandū non eſſe. Neque enim omnia poſſumus omnes, neque pares viribus natura cunctos effecit. Ergo hęc omnia duo ſatis ſuadent. Primum eſt: quod vbi infirmitas, debilitas, ſenectus, vel ſimilis alia neceſſitas vrget, ab obſeruātia regulari aliqualiter diſcedere monacho liceat. *Neceſſitas enim caret lege* Et optimè Hugo Victorinus. *Non negat religio, quod requirit neceſſitas naturæ; probibet tamen, quod appetit ſuperfluitas.* Et benè Caſſianus. *Diuerſum eſſe refectionis tempus, modum, & qualitatem pro impari corporum ſtatu, vel ætate, vel ſexu.* Et Sanctus Baſilius. *Ita amplectanda à nobis continentia eſt, vt eam cum viribus corporis commetiamur.* Et infra. *Quamobrem cōuenit vnumquemque, nec naturæ ordinem, neque præſcriptos à natura opifice limites tranſilire, potiuſque in his cōtinere ſe, & corpus in actione aliqua occupatū tenere, illudque prouidere, ne ipſum, dum grauius, quam par eſt, premit, opprimat.* Secundum eſt: quod in eis rebus, quę, vel ad Ordinis obſeruantias, vel ad regularem diſciplinam tuendam, non ſpectant, inæqualitas aliqua exemptionū, priuilegiorumque regularibus permitti poſſit. Vt enim benè D. Laurentius Iuſtinianus. *Sciat paſtoris prudentia ſingulis impertiri, quod cuique magis proficuum eſt; alioquin non ſine ſuo præerit damno. Curet quoque ſolerter qui præſidet, æqua diſcretionis lance, & non propria affectione, vel paſſione, ſingulorum dijudicare itinera.* Rationem ſubiungit eodem capite. *Non enim omnia vno medicaminis genere ſanantur corpora, neque cuncta anima, pari inſtitutione purgātur. Propterea inæquali modo ſicut expedire cenſetur, dirigendæ ſunt, vt in virtutibus creſcāt.* Ad quod deſeruit illud D. Hieron. regula monachorum. *Tātum tibi ieiuniorū aſſume, quantum ferre poteſ; diuerſus eſt enim hominū ſtomachus, alij amaris, alij dulcibus, alij auſterioribus, alij leuibus delectantur cibis.* His ergo præmiſſis, quo ad cætera, quæ, vel obſeruantiam regularem redolent, vel neceſſitas ſpiritualis, vel corporalis non contradicit, generalis regula ex patribus deducta habeatur; æqualitatem in omnibus, regulares cunctos habere, adſtrictos eſſe, alioquin (vt Patres innuunt) & charitas violatur, & iuſta quærimonię cauſa fratribus conceditur.

Hugo de clauſtro anim. l. 2. c. 19
Caſſianus
D. Baſil. in conſt. c. 5.
Lau. Iuſt. de diſcipl. monaſt. conu. c. 9.
Idem
D. Hierō. in c. de tē per. ieiu.

Cum

14 Cũ hæc ergo ſic ſe gerant, lamentabilis profectò eorũ religionũ abuſus eſſet, in qua plures religioſi, nulla neceſſitate corporis, vel ſpiritus, perurgẽte, immunitatibus, & priuilegiis huiuſcemodi fruerẽtur, quoad cõmunes Ordinis inſtitutiones: vel ſi ad ſimiles exẽptiones ſectãdas, totis cordibus inhiarẽt religioſi, Apud iſtos nõ ordo, ſed inferorũ more, ſẽpiternus horror adeſſet, dũ alii hiſce cibis, alij diuerſis vterẽtur. Abũdaret vnus, egeret alius: vnus extolleretur: deijceretur alius: quidã choro, capitulo, & refectorio cogerentur adeſſe; alii verò ab iſtis omnibus immunem, & exẽptam ducerent vitam. Diabolicũ hoc eſſe inuentũ ex hiſt. S. Franc. narratũ vidimus. Dum enim Franciſcani ſanctiſſimi in primordiis Ordinis, Comitiis generalibus aſſiſterent; Diaboli quoque comitia inierunt, vt Ordinem Sãctæ pullulantem perimerent. Ex quibus vnus, cęteris callidior, deſtructionem Ordinis promiſit, propterea quod plures futuri eſſent, qui huiuſmodi immunitates a regularibus inſtitutis impoſterũ ſectarentur. Magnum quoque ſuarum animarum diſpendium perpeti iſtos, ex reuelationibus Sanctæ Brigittę habetur. Apparuit illi cuiuſdam religioſi anima ſcapulari quodã induta, & mirabiliter in omnibus membris deformata, & (vt videbatur) ęternis ſuppliciis deſtinata: cauſam verò tradidit Chriſtus S. Brigittæ. *Quia ſuperbiendo præfert ſe cæteris.* Satis per hoc innuens, propter huiuſmodi irrationabilia priuilegia, religioſum illum æternis pænis addictum fore. Nec mirum, quia, vt bene Ioannes Niderus, de ſimilibus priuilegiatis, qui communem obſeruantiam chori, & refectorii fugiunt, proprias cameras, tamquam ſęcularium domos habentes, dicit. *In talibus priuatis habitaculis fiunt comeſſationum ebrietates, & rerum communitatis diſpẽdia, vbi quilibet non communia proprijs, ſed propria cõmunibus anteponit. Ibi inepta ſolatia, chorus neglectus, ibi detractiones, & cõtra prælatum murmura, ſeminaria ibi incboantur diſcordiæ, & conſpirationum vitia.* Hæc Niderus. Quę ſi vera ſunt, non mirum religioſos tales inferni tartara deſcendere, ſi talia facere audeant.

Hiſt. S. Frãciſci p. 1 l. 1. c. 53.

l. 6 reuel. c. 35

Ioã. Nid. tract. i de lãpſ. rali. c. 17

15 Placet præterea, quæ Ioãnes Rusbrochius de aliquibus iſtorum dixit, in medium adducere. *Inueniũtur ſolo nomine religioſi, quorum Prior, aut alius, vbi ad refectorium pulſat, tres, aut quatuor ex iunioribus veniũt: tametſi vnius Ordinis ſint omnes. Dominus Abbas cum ſua familia manet in domo ſua, alij malè habent, & edendis carnibus, ac alys lautitijs, ſi quas habe-*

Rosbr. in taber. fæd. c. 123

Idem. *repoſſunt, ſua curant corpora.* Et infra. *Bona temporalia, & mundanos honores per plures eorum non mediocriter ambiunt. Et licet quidam ex eis, exiguam dent virtutibus operam; verũtamen, & de ipſis virtutibus ſpirituales honores expetũt. Edere quoque, & bibere delicatè, & curioſum, & comptum ferre habitũ libet: nec vlla apud eos, vel eſculenta, vel poculenta, vel veſtimenta, plus nimio prætioſa habẽtur, quæ obtinere poſſint.* Adhuc

Idem. inferius. *Nemini iſtos corrigere licet quippe, qui præ ſuperbia ſui repræhenſionem indignè ferunt. Quod ſi ob peccata ſua quopiam relegandi eſſent, potentium hominum implorant opem; & ſi nummos habent, facile etiam quibuſcumque inuitis, à ſuperioribus ſuis permanendi impetrant facultatem. Si quis inter eos ſit pietati deditus ſimplex, & timens Deum, & qui Patrũ inſtituta, ac canonem monaſticum ſeruare velit, illum habent cõtemptui.* Hæc Rusbrochius de quibuſdam regularibus huiuſmodi priuilegiis prauè fruentibus. Vnde non mirum, vt quemadmo-

Vt ſupra. dum ex reuelationibus Sãctę Brigittę habetur, iſti tales ad ęterna tartara trudantur. Quod etiam roborari poſſet ex viſione relata capite 5. huius operis, vbi habetur omnes illos religioſos, qui, vt apparet, damnati cernebantur, ex huiuſmodi exemptis, & priuilegiatis fuiſſe. Sic enim ille, qui pro omnibus reſponſum

Ant. Sen. in chron. dabat dixit. *Quod omnes fuerant eiuſdem Ordinis religioſi, & pro maiori parte Magiſtri, Priores, Superiores, Baccalaurei, Lectores, & alijs officijs donati.* Ex quibus ſi vera ſunt iam habetur, inquãto animæ ſuæ periculo verſentur illi, qui ſine iuſta, & rationabili cauſa, importuna priuilegia in religionibus appetent, ambient, & quęrent.

16 Nec poſſum non aliquot iſtorum regularium, qui ſpecialibus prærogatiuis, priuilegiiſque in religionibus, ſine cauſa conſentanea, & æquiſſima ratione expenſa, perfruentur, vitia ſpeciatim recenſere; quibus aliquandiu, quidam forſan, irretiti noſcentur vel ſaltem quibus crebrius expoſiti manent; vt, vel ſic ruinam ſibi imminere timeant. Primum illud eſt, quod illorum plures, ſub prætextu alicuius infirmitatis, diuerſis cibis, alimentiſue, ac cæteri ex communitate, vtẽtur. Hos bene notauit Rusbrochius vbi ſupra. Optimè etiam notat Bernardus, dum talem

D. Bern ſer. 30. in cant. priuilegiatum monachũ, ſic alloquitur. *Puta te quæſo monachũ eſſe, non medicum, nec de complexione iudicandum, ſed de profeſſione. Parce obſecro, primum quidem quieti tuæ, parce deinde labori miniſtrantium, parce grauamini domus, parce conſciẽtiæ*

Et

Et infra. *Scandalizatur in tua ſingularitate frater, iudicans te ſuperſtitioſum, tanquam ſuperflua quæritantem.* Carpit optimè quoque iſtos Hugo Victorinus ſic loquens. *Ecce fratres, Diabolus phyſicam docet. Ecce medicus factus eſt. De complexionibus loquitur, infirmitates diuerſas ſi teneatur religio, generari prædicat. Sed quare hoc? non vt mederi velit, ſed vt occidere poſſit: non vt ægritudines curet, ſed vt ſecurius inferat mortem.* Quibus ſanè denotat religioſos iſtos, priuilegijs ineptis abutẽtes perperam ſub prætextu infirmitatis, vel debilitatis prætenſæ, religionibus importunos, & ſibimet noxios eſſe. Cum tamen potius obſeruantiæ regulari, quã propriæ commoditati addicti eſſe deberent. Bernardi conſilium ſibi aſſumentes, qui ad Fratres de Sancto Anaſtaſio in regione infirma habitãtes, ſic loquitur. *Scio equidem, quod in regione habitatis infirma, & multis aliqui ex vobis laborant infirmitatibus; ſed mementote quis dixerit: Libẽter gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Chriſti: Et cũ infirmor, tunc fortior ſum. Compatior vtique, & multum ego compatior infirmitati corporum, ſed timenda multo magis, ampliuſque cauenda infirmitas animarum. Propterea minimè cõpetit religioni veſtræ medicinas quærere corporales, ſed nec expedit ſaluti* Et infra. *Hæc omnia gentes inquirunt. Scimus autem, quod qui in carne viuunt, Deo placere non poſſunt. Spiritualia proinde ſpiritualibus comparanda, & quærẽda potio humilitatis, & clamandum in toto corde: Sana animam meam Domine, quia peccaui tibi. Huic ſanitati, fratres dilectiſſimi, operam date, hanc ſectamini, hanc ſeruate, quia vana ſalus hominum.* Ecce ſancte religioſe, qualiter imprudentem regularem, qui exquiſita, & contra ſuam religionem priuilegia anhelat iſtis verbis carpat dulcifluus Bernardus.

Hug Vict.

D Bern. ep. 321

Idem.

17 Placuit ad hoc intentum tremendum caſum, à Ioanne Rusbrochio viro pijſſimo relatum, in mediũ afferre, vt qui ſub prætextu immunitatis, & priuilegiatæ conditionis, contra regularem inſtitutionem à cõmunibus obſeruãtijs, præſertim quoad cibum, & potum, (ſi qui tales ſunt) ſeparantur, ſciant ſibi reſeruatam vindictam. En verba Rusbrochij. *Tres guloſi Monachi circa Rhenum in quodam degebant Cœnobio, qui non contenti cibis communibus, eſcas ſingulares ſibi miniſtrari volẽtes, ſeorſum à fratribus alijs ſemper edebant. Quorum duo ſubitanea, ac improuiſa abrepti ſunt morte; vno præfocato; altero dum ſe lauaret ſubmerſo in aquis. Vnus autẽ ex eis ſocio tertio videlicet*

Rusbr. in tract. de fid. & iud.

ſuperſtiti

ſuperſtiti apparens, ait: ſe damnatum eſſe. Interrogatus ab illo, ſi magna pateretur tormenta: extenſa manu guttam vnam ſudoris ſui in candelabrũ ſtanneum, vel æneum, quod ibi forte erat cadere permiſit: quod momento celerius, perinde, vt ſeuum, vel cera in ardenti fornace, liquefactum eſt Tãtuſque inde extitit fœtor, vt illius loci monachi tribus diebus à cœnobio abeſſe cogerentur. Ille autem frater, qui hæc vidit, relicto eo monaſterio, Franciſcanus effectus eſt. Videant ergo hæc, & contremiſcát, qui vana priuilegia, in religionibus affectantes, cibaria extra communem menſam quærerent.

18 Alterum iſtorum regulariũ, qui priuilegia inordinata in ordinibus quærent, crimen, ſatiſque commune abſdubiè erit, quod ipſi ſoli; ſeipſos, tumidi, & elati aliis præferentes, prælaturas, ſuperioritates, ſimiliaue officia in Ordine ambient; itaut ſimplicioribus aliis, qui tales gradus exemptioneſque non ſunt aſſecuti, quamuis ipſis digniores, & meliores ſint omnino præponi ſtudeant. De illis optimè Laurẽtius Iuſtinianus hæc prędicat. *Attendunt huiuſmodi præſentia, nec futura proſpiciunt. Magni æſtimant, ſi præponãtur cæteris, ſi alijs imperent, ſi honoribus extollantur. Gaudent, iuxta Domini ſententiam, vocari ab hominibus Rabbi, & à ſubditis, vt patres venerari: attendunt quid æſtimentur, non quid ſint; nec conſiderãt ipſi elatione tumidi mente, fœcati, intentione corrupti, & moribus perditi, quam ſit breue ipſorum gaudium, quam formidabilis ſtatus, quam fugitiui honores.* Iſtorum etiam mores criminoſos ſic prodit Ioannes Rusbrochius. *Nonnulli ſunt in religioſis Ordinibus nequã, aſtuti, & duplices; & ſimulant ſe quod non ſunt, & hos ſæpius contingit in ſublime tolli, alijſque præponi, ac præfici. Tunc verò ipſi ſe produnt. Haud ſecus enim, quam ſi in mundo agant, bonaque cœnobiorum, & honor ab anteceſſoribus ad ipſos iure, ac ſucceſſione hæreditaria deuoluta ſint, ſuper alios ſeſe efferunt, moxq; ſanctitatis obliti, bona temporalia adminiſtrant, ſuumque exercent dominatũ.* De talibus præterea ſic loquitur Dominicanus Nider. *Veniunt ad monaſterium de ſæculo, vt poſſint honorari, quia in ſua domo, non niſi contemptibiles potuerũt eſſe. Tales autem laborant, vt poſtmodum ad loca mittãtur ditiora, aut murmurant contra diſpenſatores rerum temporalium, vt lautiora quærentes. Proprio nomine vocari erubeſcunt gaudentes Abbates, Priores, nuncupari, vel ſimilibus titulis inſigniri.* Tandemque, vt ſciamus quantum ſibi detrimẽti acquirant iſti (ſi qui fue-

Lau. Iuſt. de diſcip. monaſt. conu. c. 9

Rusbr. de taber. fœder. c. 123

Nid. ract. 3. c. 1

(rint

rint) ineptas exemptiones, immunitateſque ſub fine ſuperbię, & tumiditatis affectantes, ſic concludit. *Huiuſmodi pauperibus nõ Chriſtus promittit regnum, ſed infernum.* Idem.

19 Quis tandem, vt vera colligam, iſtorũ, qui contra ſui ordinis inſtituta, improba priuilegia affectarent (ſi qui erunt) crimina receſeat? Cum magna ex parte difformatæ religionis duces conſpicerentur. Barbas nutrient ſecularium hominum more, quia hoc decet, inquient, eorum authoritatem, quantumuis iuxta canonem monaſticum, eas radi oporteret. Famulos in ſuis cameris, vel cellis, etiam ex ſæcularibus quærent, neſcientes Eſaiæ Abbatis doctrinam. *Si in monaſterio es, ſeruum habes in quem imperium exerceas, habitum afficis contumelia.* Ipſas cameras, & cellas ſic ornari curabunt picturis, imaginibuſque, capſulis, repoſitorijs, aut ſcriptoriolis, vt Duci, vel Marchione, quantauis fulgeat dignitate, ſuſcipiendo, aptæ iudicentur. Cum Choro aſſiſtent, quod rarum erit, canere ſicut cæteri ſpernent, Inclinationes etiam, aliaſque cęremonias religionis, canone intimatas, vel prorſus omittent, vel ſaltẽ magna ceruicis elatione facient. Optimè Dacrianus Abbas modum iſtorum ſic prophetat. *Libertatem laxioris vitæ deſiderant; à diuino officio, cæteriſque actionibus conuentualibus abeſſe gaudent, delicatum, ſuperfluumque cibum aut potum; percipere geſtiunt; opportunitates nugandi exquirũt; inordinati riſus ſolatia affectant; ſæcularia audire, vana videre, curioſa in ſuos particulares vſus accipere ardent; propriam complacentiam, ineptam lætitiam, otium, vaniloquia, fabulas, geſtus incompoſitos, cæteraque huiuſmodi vitia, aut non eſſe vitia, iudicant; ſine ſcrupulo cõſcientiæ ea admittunt* Deinde illorum habitus ſic depingit Hugo Victorinus. *Alij iactãdo, & ventilando pannos ſuos, leuitatem mentis ſuæ ex ipſa habitus ſui mobilitate oſtẽdunt. Alij incedẽtes ſinuoſſo ſyrmate terram verrunt, & lymbis dependentibus, imo retro conſequentibus, caudis in ſimilitudinem vulpium, veſtigia ſua obducunt. Bene profecto, vt poſtquam tranſierint, pereat memoria eorum, ne ſint amplius in recordatione in terra viuentium.* Hæc Hugo. Ex quibus aliiſque, quę omitto, liquidò, manifeſtèque iſtorum, qui ineptis, & contra ordinem immunitatibus extraordinariis vtentur, ſi, quod Deus auertat, aliqui fuerint, crimina pateſiunt; ſimulque, quantum religioſo ſtatui cõtraueniant, innoteſcit.

Eſai. Ab. orat. 4

Dacrian. Abbas in ſpec. mõ. c. 5. bibl.

Hugo in dial. noui. c. 11.

20 Hæc verò omnia, ſingulaque, quę ex Patribus, aliiſque authori-

authoribus in præſenti capite diximus; ſolum de illis,qui priuilegia,exemptiones,immunitateſque contra ſui Ordinis canonē ſuſcipere affectarent intelligi velim. Aliorum autem regulariū, qui iuxta ſui inſtituti leges,ſimilia priuilegia adepti ſunt,vitam mores,conditionemque nec leuiter tangam. Scio etenim plures inter illos eſſe,quorum vita exemplaris,modeſta,religioſa, & humilis, ſuadet ſanè illorum immunitates, non obeſſe, ſed prodeſſe religionibus.Illa namque non ad propriam commoditatem, ſed ad religionum authoritatem accipiunt. Dignitates iſtas, non ad honorem proprium, ſed ad decorem ſuæ familiæ quęritant.Non proprium lucrum, ſed ſui inſtituti profectum affectant. Minoribus aliis,non ſuperbiæ, tumiditatiſue ſigna, ſed veræ obſeruantiæ radios præoſtentant. Suntque ſuæ familiæ lux,ſal,ciuitas,refugium,firmamentum,& bonorum omnium, firmiſſimum promptuarium. Vnde gloria,laude,corona potius, quam pœna,repræhenſioneque digni habendi ſunt.

Religioſorum ambitio Religionem deſtruit,humilitas autem ędificat.

CAP. XIII.

1 INter præcipua damna, quæ ex regularibus inordinatè priuilegiatis,& exemptis,à pluribus animaduerſum eſt religionibus obuenire poſſe;illud eſt ſatis compertum, quod illorū plures,peſtifero ambitionis morbo allecti, officia,& prælaturas tam in Ordine,quam extra, ſolicitè anhelent,Tantum reipublicæ damnum, vt nullū maius corruptæ religionis,& familię ſit ſignum. Vt enim optimè Plato dixit. *Si bonorum virorum extaret ciuitas,in ea haud aliter nō imperandi gratia pugnaretur, quā nunc certetur imperandi cupiditate.* Hinc,poſtquam caput pręcedens,quā nociui ſint ſimiles exempti in religionibus comprobauit,nunc præſens, dinumerat mala, quæ ex ambitione, & ſuperbia religioſis adueniant, quæ vero maxima commoda, ex ipſorum humilitate oriantur, narrare intendit. Audiamus ergo, quid Patres de regularium ambitione ſentiendum dicant.

Plato 1. de Repub.

Primus

2 Primus D. Baſil. monachorum pater ſic loquitur in conſtitutionibus monaſticis cap. 10. Cuius titulus eſt *Quod ab omni prorſus cleri, aut præſidentiæ inter fratres appetitione abeſſe monachus debet*. Deinde ſubiungit. *Inter fratres principatum nullo modo appetere monachus debet. Siquidem Diabolica iſta peſtis eſt, & libidinis dominandi labes*. Cap. quoque 25. cuius titulus eſt. *Quod honores, ſiue vllam præter cæteros prærogatiuam appetere monachus non debet*, ſic etiam loquitur. *Prorſus autem ab omni ambitione alienum habere animum, monachus debet*. Et infra. *Caueat igitur omni ratione pietatis cultor ne honores conſectetur, cæteriſue ſe præponi velit. Omnis enim, qui ſeipſum exaltat humiliabitur, & qui ſe humiliat exaltabitur*. Hęc, & alia, quæ infra adducentur, magnus Baſilius his capitibus expreſſit, reprobans ſanè diabolicam peſtem, vt ipſe dixit, ambitionis. D. Baſil. Cap. 25.

3 Sed, & S. Ephrem. Syrus, amicum, coætaneum S. Baſilium ſequitur. Ergo opuſculũ quoddam confecit ſub hoc titulo. *Ad correctionẽ eorum, qui vitioſè viuunt, & honores appetunt*. In eo autem grauiſſimis verbis monachorum ambitionẽ taxat. luget, carpit. Inter alia ſic. *Hei mihi, quis non ſuſpiret? Quis non lugeat? nõ adſunt opes, ſed nõ abeſt ſuperbia. Nuptias ſpreuimus, & ab inani cupiditate nõ recedimus. Exterius humilitatem ſimulamus, & animo honores repetimus*. Et poſt alia ſic. *Sæpe, qui ante renunciationẽ domi ſuæ opifex fuerat, ignorabatque prius, quæ ipſius eſſet dextera, quæue ſiniſtra, in monaſterio litterarum ſtudioſus, & interpres, doctorque incedit. Frater ille altioribus intentus eſt, & ego ſublimiora ſpectare debeo. Frater ille honoribus ornatus eſt, quare non ego? Frater Magiſtratum aſſequutus eſt, quare non ego? ille auctoritas commiſſa eſt, nonne, & ego dignus ſum, cui hoc, atque illud credatur, & cõmittatur?* Poſt alia quoque ſic. *Os illud terribile, & incomprehenſibile, ac formidandum locutum eſt. Qui vult inquiens inter vos maior fieri, ſit omnium nouiſſimus, & omnium ſeruus. At nos cum nondum, vel à limine religionem ſalutauerimus, inſoleſcimus, & vnus aduerſus alium extollimur. Cuncti volumus eſse duces, cuncti cum auctoritate, cuncti cum imperio, cuncti repræhendere, cuncti præcipere, cuncti domini cuncti curatores, cuncti œconomi, cuncti primi*. Concludit autem inferius ſic, *Ne quæſo, fratres chariſſimis, nos carnis perturbationibus ſuperari patiamur, vt per eas æternæ fælicitatis iacturam faciamus*. S. Ephr. Idem.

Ne propter caducum, ac momentaneum honorem gloria priuemur æterna. Ne propter contentiones, & æmulationes, atque rancores horribili condemnemur gehenna. Hæc, & plura S. Ephrem contra monachorum ambitionem diſſeruit, quæ vellem ab omnibus excipi, vt ſic horrendum vitium fugarent.

4 Sanctus quoque Iſidorus ambitionem in monachis 3. lib. ſent. cap. 19. cui titulus eſt. *De profeſſione monachorum*, ſic reprobat. *Qui ad hoc conuerſionem ſanctitatis prætendit, vt alijs quandoque præeſſe deſideret, iſte non diſcipulus Chriſti, ſed grauitatis ſectator exiſtit: quia non pro Deo, ſed pro ſæculi honore portare ſtudet crucis Chriſti laborem.* Et cap. ſequenti. *Summa Virtus monachi, Humilitas, ſummum vitium eius ſuperbia eſt. Tunc autem ſe quiſque monachum iudicet, quando ſe minimum exiſtimauerit.* Et infra. *Omnis Dei ſeruus de ſuis meritis non debet extolli, dum poſſe videat ex inferioribus ſibi prælatiores alios fieri. Nouerit autem ſe alterius non præponere ſanctitati.* Hæc Iſidorus commendans clarè religioſis humilitatem, damnanſque eorum ſuperbiam, extollentiamque ſupra alios.

S. Iſidorus. Idem. Idem.

5 Sanctus etiam Bernardus totis viribus ſæpius impiũ ambitionis crimen in monachis deteſtatur. Primo in ſermone quodam ſic loquitur. *Vnde tantus prælationis ardor? Vnde ambitionis impudentia tanta? Vnde veſania tanta præſumptionis humanæ?* Et rurſus. *Audeat ne aliquis veſtrum terreni cuiuslibet reguli, non præcipiente, aut etiam prohibente eo, occupare miniſteria, præcipere beneficia, negotia diſpenſare?* Ac ſi dicat: ſi nemo ita audax reperitur, quod cuiuslibet Domini temporalis officia, aut miniſteria, ipſo non vocante, aut præcipiente, audeat vſurpare, quomodo virtuoſus monachus ſpiritualia officia, prælaturas, dignitateſue à ſolo Deo concedendas, ſibi procurare non timet? Clarius in epiſtola ad Henriquum Senonenſem Archiepiſcopum ſic ſentit de ambitione monachorum. *Sanè ſi attenditur rerum dignitas hanc monachi abhorreat profeſſio.* Et infra. *Quo iſta, ô monachi? Vbi timor mentis! Vbi rubor frontis? Quis vnquam probatorum monachorum, tale aliquid, aut verbo docuit, aut reliquit exemplo? Duodecim humilitatis gradus Magiſter veſter ediſſerit, proprijſque diſtinguit deſcriptionibus. In quo quæſo illorum docetur, aut continetur, vt hoc facto delectari monachus, has quærere debere dignitates? Labor, & latebræ, & voluntaria paupertas, hæc ſunt monachorum inſignia, hæc vitam ſolent nobilitare monaſticam.* Adhuc clarius ſororum quamdam ſic monet.

D. Ber. in ſerm. de conu. ad cler. c. 27. Idẽ ep. 42.

Caue

Caue ergo ne velis alijs te præferre, quanto maiores, tanto te hu- Id. de mo
milia in omnibus. Attendant hoc monachi, videantque quan- do bene
tum à recto tramite veræ religionis aberrent, dignitates, officia, viu. c. 17
prælaturaſque ſi ambiant.

6 Loquatur Eminentiſſimus Cardinalis Petrus Damianus,
qui Marinum ſuum patruelem monachũ Claſſenſem ſic inſtruit,
in quadam epiſtola. *Ad locum porrò regiminis nunquam ambi-
tioſus anheles; dum in proximo digreſſurus, diem propriæ voca-
tionis ignores.* Inſuper epiſtola quadam monachum quendam,
quod ſe Abbatis dignitate abdicaſſet, vt prudentem nimis ſic cō-
mendat. *Nunc verè meus Abbas eſſe cæpiſti, cum præeſſe alijs de-* Idē. ep. 7;
*ſijſti. Ecce de iugo multigenæ ſeruitutis ereptus, ingenuæ libertati,
es per Dei miſericordiā reſtitutus.* Et infra. *Dic pater, dic inquā,
videlicet, vt expertus; quis poteſt hoc ferreo ſæculo monaſterium,
ſine ſui capitis periculo regere? imo quis poteſt ſimul cum Abbate,
& monachum poſſidere. Mox enim, vt quis Abbas fieri incipit;
monachus eſſe deſiſtit, & quicunque abbatizandi culmen efflagi-
tat, nihil eſt aliud, niſi quod monachum, velut importabile
pondus quærit abijcere, & ne apoſtata videatur, ſub fucato ſe
vult colore regiminis palliare.* Lege alia in eadem epiſtola,
quibus ſatis oſtendit quantum malum monacho ſit ambitioſa
prælatio.

7 Hos Patres imitatur, vt ſolet, Sanctus Bonauentura, qui
in Alphabeto monachi, quaſi pro primis rudimentis ſupponit,
monachum omnino fugacem fore cuiuſcumque prælationis gra
dus, ſic inquiens. *Magna ſuperbia altum petere gradum, ad alta* D. Bonau
ſemper Diabolus ſuadet, honores ambire, fugere deſpectum vt in alphab.
cadat aſcenſor eius retrorſum, cum ad breue dominatus fuerit. lect. 12
Et in apologia pauperum ſic. *Eſt ſtatus prælationis ſimul excel-* Id. in apo
ſus, & periculoſus, & ideo ipſum appetere, ſimul eſt periculoſum, log.
*& ſtultum. Propter quod ait Auguſtinus. Locus ſuperior, ſine
quo populus regi non poteſt, etſi ita adminiſtretur, vt decet, tamē
indecenter appetitur.* Et infra, quaſi intentum concludens. Idem.
*Ex his aperte colligitur, quod locus prælationis pro ſublimitate
quidem gradus, & multiformitate periculi, à viris iam probatæ
virtutis poteſt coactione, & formidine ſuſcipi: à peccatoribus ve-
rò, & infirmis, tota debet intentione vitari, & à nullis prorſus
appeti.* Ecce iam religioſe, regulam tibi in prælaturis accipien-
dis à Bonauentura præſcriptam, quam ſi ſeruaueris, ambitionis
morbum fugabis.

8 Præterea piiſſimus author Dionyſius Carthuſianus ſer. 6.

Digitized by Google

Dió. Cart. Dominica prima Quadrageſimæ monachorum ambitionem, ſic reprobat. *Cum ad monachum ſpectet nihil honoris, & delectationis in mundo quærere, ſed abiectione, & ſubiectione gaudere, & quantũ in ſe eſt velle ab omnibus deſpici, conculcari, vituperari, ſeque omnium vtiliſſimum reputare; conſtat, quam longè, & infinitè diſtet à veritate perfectionis monaſticæ omnes ſuperbi, & ambitioſi. Rurſus cum monachorum ſit in omni conuerſatione, actione, & intentione ad Deum directè conuerti, & nequaquam ad ſeipſum inordinatè reflecti, intendendo propria commoda, aut honores. Omnis elatio, & ambitio debent à monachis in infinitum contemni, quia elati, & ambitioſi, quaſi in cunctis, quæ agunt, etiam quæ bona videntur, atque ex genere, bona ſunt, ad ſeipſos reflectuntur inordinatè, ſuntque valde obliqui, iniuſti, diſtorti, non plani, recti, & iuſti.* Deinde ſer. 5. de Dom. Palm. ſic

Idẽ ſer. 5. habet. *O quam turpiſſimum; & coram Deo monſtrum, eſt ſuperbus & ambitioſus religioſus: cum ad religioſus ſpecialiſſimè ſpectet omnis humilitas, plena ſubiectio, & omnium mundanorum contemptus, &c.* Item in ſerm 7. de Domin. ſecunda poſt Trinitatem, cum multa de religioſorum ambitione dixiſſet, concludit. *Si ergo, ò religioſe cupis verè proficere, tuæ profeſſioni ſatisfacere, puram, & rectam coram Deo intentionem habere, fuge hoc infernale venenum, & in ſincera, ac ſtabili humilitate te inuiolabiliter funda.*

S. Lau. Iuſt de inſtit. & regim. præ. c. 1. 9 Ad hæc Sanctiſſimus Laurentius Iuſtinianus innumera ferè in ſuis ſcriptis protulit, quibus ambitionem monachorum omnino abſcidit. Ergo in libro de regimine prelatorum, poſtquã multa de ambitione dixerat, ſic concludit. *Nemo igitur primatum cupiat, nulluſque alijs præeſſe deſideret.* Rationem ſubiungit. *Si quis pro ſe ipſo rationem reddere nequaquam ſufficit, quãto minus pro ſe, ſibique commiſſis.* Deinde. *Iudicium duriſſimum inquit ſapiens, fiet his, qui præſunt. Nempe ſi hoc homines conſiderarent, minime ambirent præeſſe, nec eccleſiaſticæ dignitatis cathedram, tanto cũ ſtudio queritarent.* Præterea. *Quamobrem quicunque humilitatis celſitudinem adipiſci deſiderat, prælationis fugiat cathedram, & ambitionem imperandi corde perhorreſcat.* Cap. quoque frequenti, ſic habet. *Saluberrimum itaque conſilium hoc eſt, vt ſummo cum ſtudio omne prælationis deſiderium reſecetur, à quocunque Deo placere cupienti, ſiue doctus, ſiue bonus, ſiue ſit prudens.* Rurſus infra. *Quamobrem nullus ſibi percipere præſumat honorem hunc, neque precibus, neq;*

Idem. ibid.

Idem ib. c. 2.

adu-

adulatione, vel pretio, gubernandæ plebis onus quærat aſſumere. Solicitè cuſtodiat quiſque cor ſuum ab omni tumore ſuperbiæ, atque præſidendi amore; ſibique metipſi cum ſilentio vacet. Rurſus inferius. *O quantæ redargutionis, quantorumue ſuppliciorum eſſe cenſendi ſunt rei, qui nullo eos quærente, nemineque vocante, primatum pontificalis officij ambiunt, & præſulatus honores adipiſci peroptant.* Hæc, & alia in S. Iuſtiniano attendant religioſi, quantumque damnationis incurrant, conſiderent, ſi officia, dignitateſque appetunt.

10 Iam ergo motiua, quibus Patres iſti tantoperè ambitionem officiorum, dignitatemue monachis prohibent, ſimulque inconuenientia maxima, quę ex tali regularium ambitione ſequuntur, accuratius expendamus. Illud primum eſt, maximeq; præ oculis habendum, nullo alio vitio maius periculum damnationis ęternę incurrere poſſe, quam ſuberba appetitione officiorum. Id clarè habetur ex Patribus allatis. Quo ſenſu Ioannes ille, Climacus nuncupatus, meritò duxit. *Cœnodoxia, id eſt inanis gloria pro honore, miniſtrauit ignominiam; ſuis enim diſcipulis irata, confuſionem illis maximam indicit.* Hoc etiam ſenſu D. Bonauentura in apologia dixit. *Officium prælationis nõ eſt vera ſublimatio, ſed deiectio, non glorioſa excellentia, ſed perículoſa ruina, pro eo, quod potentes tormenta patientur, & duriſſimum iudicium his, qui præſunt fiet.* Vnde Chriſtus ad B. Brigittam. *Qui ambiunt honores, & prælationes, erunt participes omnium pœnarum, & peccatorum eorum, quos ſuſceperunt regere, & confuſio eorum erit ſine fine.* Bone Deus, quot ex Prelatis, ambitionis cauſa, forſan ad inferos truduntur, qui ſi humiliter vita communi degerent, ad cęleſtia regna euolarent. De Antheo gigante fabula finxit, quod eum in terra iaceget, vires reſumebat, cum autem in ſublime leuatur, ſtrangulatur ab Hercule. Sic pluribus iſtorum fortè eueniſſe, dubium non eſt.

Io. Clim. gra. 21.

Bonau. in apolog.

S. Brig. l. 4. reuel. c. 65.

11 Placuit ad hoc intentum, caſum ex verbis Marci Maruli depromptum afferre, per ipſius verba ex D. Hieronymo mendicata. *In quanto ſalutis ſuæ diſcrimine verſentur hi, qui cæteris præſunt, venuſto admodum exemplo D. Hieronymus docere aggreſſus eſt. Senex quidam eremi cultor, & Spiritu ſancto plenus, nepotem ſuum quærentem, vtrum Epiſcopus electus munus accipere deberet, ſuper diſco ſatis alte à terra erecto diu fecit volutari. Cumque ille poſtremo caſum ſe timere dixiſſet, iuſſit vt deſcenderet; atque itidem ſuper latam mollioris ſoli planitiem, ſeſe agitaret.*

Marc. Mar. de exemp. l. 1. c. 6.

ret. Ex multa volutatione ſudanti, ac defeſſo, ſurge inquit, & tũ facere perge, quod tibi tutius factu putas. Itaque edoctus de præeminentiæ periculo iuuenis, electioni renunciauit, ætatis vitio deliraſse ſenem, dicere poſsent improbi cauillatores, niſi rem ſaluberrimi conſilij plenam, miracula confirmarent. Conſtat enim iuuenem illum poſtea vita defunctum, ſeni apparuiſſe, & poſtquã gratias egiſſet dixiſſe. Scio quia nunc eſſem de numero damnatorum, ſi fuiſſem de numero Epiſcoporum. Ecce caſum, & mentem noſtram ſatis comprabari.

Pro ipſius autem confirmatione inſerere hic placuit, quæ
Ioannes Euſebius Ioannes Euſebius *in doctrinis Aſceticis lib. 3. cap. 20.* ſcripta reliquit. *Quædam anima ſerua, & ſponſa Chriſti Franciſcani Ordinis, ſanctimonia, miraculis, & cœleſtibus viſitationibus perilluſtris, cum à Domino, poſtularet, an cuidam Religioſo expediret honorificis prælationum officijs ſe miſcere. Hæc diuinitus oracula accepit. Mea voluntas eſt, ne ſeruus meus vllum ambiat officium, imò nec vllam eius habendi voluntatem ſignificet, nec vllam cogitationem toleret, aut deſiderium; ſi tamen obedientia maiorum, diſpoſitioque Superiorum ad aliquod officium eum adegerit, pareat iubenti; & vt obligationi ſuæ ſatisfaciat, me in oratione conſulat, ego illi lumen impertiam, adeoque cum gratia mea, vt in omnibus ſciat meam exequi voluntatem. Ne pro amicis meis officia hæc à me petatis. Petite potiùs gratiam, & miſericordiam; pauci habent officia ex voluntate mea, pauci propter illa ſalui fiunt, & multi ſanctorum, qui ea habuerunt, non proinde plus ſancti fuerunt. Inuidus Dæmon boni illius, quod amici mei poſſident, cum officijs carent, ſolicitat, qui ad officia aſſumat illos, & nonnunquam medijs, quæ ſanctitudinis ſpeciem præſeferant. Multæ quippe fraudes in hoc poſſunt accidere. Dicunt à me in officijs collocatos, quod minimè ita eſt; imò potius meos ab hac occupatione remoueo propter eius ingens periculum. Plus enim placet mihi in angulo domus poſſidere eos tanquam meos, quàm ſi miracula patraſſent, vbi cupiditas propria illos conſtituit. Relinquite vos vt à me ducamini, ego enim dabo vobis quod magis expediat; quandocumque enim voluero, facillimè corda moueo, vt ibi vos ſtatuam, vbi vobis magis expediet abſque veſtris diligentijs. Imo quanto magis obliti, & negligentes vos met ipſi fueritis tanto magis memor, & ſolicitus ero vtilitatis veſtræ, & Eccleſiæ meæ. Illos qui mei ſunt humiliare ſoleo, abigens illos ab officijs quæ appetunt;*

nec

nec enim attendo eorum inclinationi ſed deſiderio, & vtilitati, vt integrè mei ſint. Memores eſtote, & grati filio meo, quoniam humilio vos; qui autem largiri cupit quod plus eſt, nequaquam vult auferre quod minus eſt, cùm vobis expedierit. Multis, quia probi ſunt, conferuntur officia, quibus carere, & caruiſſe præſtaret illis, magnum quippe peruigilium eſt neceſſarium regendis animabus. Sæpe permitto malos præeſſe alijs, ijsdemque munia conferri, ſiue vt hoc pacto remunerem paruula eorum obſequia, ſiue ne deſperatione tententur, ſi ſemper ſe deſpectos, derelictoſque videant, ſiue vt illos occupem in rebus terreſtribus, & mei filij expediti, & liberi ſint, vt orationi vacent, ſuoque profectui, & ſaluti inſiſtant, ſiue vt ij ipſi mali, qui officia, gubernaculaque poſſident, exerceant, humilient, & purificent eos, qui mei ſunt, ſiue vt filij mei agnoſcant quantum bonum ipſis prouiſerim, & quot culpis illos liberauerim, dum ſine officiorum onere illos conſeruauerim. Quæ officia multos, qui antea videbantur ſenſati vanitate ſua infatuarunt. His officijs multi annectuntur labores, vituperia, inhonorationes, curæ, multaque alia onera, è quibus omnibus eripio ego meos, amouens illos ab officijs. Vnicum dumtaxat munus volo, vt meos occupet, imitari ſcilicet filium meum Ieſum Chriſtum in vita, & morte. Et ego prouidebo quidquid illis vtile, & ſalutare erit. Confidant de me qui ſum Pater omnia potens, & ex corde diligo illos, atque præſtabo eis officia, & quiquid ſpiritualiter, & temporaliter ſalutarius erit. Sufficiens bellum habent filij mei in cellis ſuis cum carne ſua, & dæmone abſque eo quòd voluntate ſua in mundi diſcrimina ſe immergant per gubernardi curam. Docta quoque cœlitus illa fæmina Prælatum ſui Ordinis ob geſtam præfecturam damnatum, exclamauit. Proh! quot in tartara detruſit hæc præſidendi paſſio. Quam immenſa cæcitas. Quanta Dei miſericordia eſt, cum per ſanctam ſuam voluntatem, & per intercedentes creaturas officia ab aliquo ſe mouet, priuans appetitum ſua ſuperficiali dulcedine, vt vtiliora tribuat. Quis hanc veritatem cæcis hominibus intimaret, quoniam qui ſanctiſſimus eſt, & prudentiſſimus, quique rectam intentionem habet, nec ambiuit munus, ſatis negotij habet conſtitutus in aliquo officio, vt abſque conſcientiæ detrimento gubernacula adminiſtret. Deus protegat nos, atque eneruet, ac debilitet hanc peſſimam ambitionis feram, & omnem tollat cupiditatem iuberdi, & excellendi in mundo.

mundo. Hęc omnia Author iſte congrua valde, ac pietate plena, ex prædicta reuelatione.

Rem comprobat infælix exitus cuiuſdam Epiſcopi Regularis Epiſcoparum ambitioſè abtinentis, qui apud Sanctam Brigittam *lib. 3. reuelat. cap. 28.* ſic miſerrimè conquerebatur. *O, ò, ò, ablata eſt mytra, & ecce apparet quod latebat ſubtus. Vbi eſt nunc honorabilis Epiſcopus? certè abeſt Epiſcopus, qui vnctus fuit oleo in officium Apoſtolicum, & in puritatē vitæ. Remanet verò ſeruus Sterliquinij pinguedine maculatus. Abeſt etiam ſacerdos, qui conſecratus fuit verbis ſanctis, vt mutaret inanimatum, & mortuum panem in viuificantem. Deum. Remanet verò proditor fallax, qui vendidit eum propter cupiditate, qui redemit omnes ex charitate. Abeſt quoque pauper frater, qui cum iuramento abnegauit mundum, ſed nunc pro ſuperbia, & oſtentatione mea ſum iudicatus. Verumtamen nunc compellor dicere, veritatem, quod ille iuſtus iudex, qui iudicauit me, magis voluiſſet liberare me tam amara morte ſicut tunc patiebatur, cum ſtaret in ligno crucis, ſed iuſtitia, cui obuiare non poterat, contradicebat, quam quod taliter fuiſſem, ſicut nunc experior iudicatus.* Hęc ibi alta conſideratione digna.

s. Brigitta

12 Extat etiam de hoc caſus terribilis, quem vt hiſtoriam notam, refert Adrianus Mangotius. In quodam monaſterio, religioſi quidam olim mortui, qui fuerant præcipui, & Primates, viris aliis religioſis apparuerunt dicentes. *Ambitio, & crapula duxerunt nos ad tartara.* Ecce viſionem. Similis illi eſt alia, quam cap. 5. & etiam præcedenti attulimus, de quibuſdam aliis, qui ad inferos damnati apparuerunt dicentes. *Quoniam ambitio multa ſuperbia, inuidia, & alia huius generis vitia, eos fecerant damnatione dignos.* Huic quoque ſimilis caſus eſt, quem Petrus Damianus per hæc verba ſcriptum reliquit in epiſtola quadam iam relata. *In eodem Claſſenſi cænobio, quod nunc incolis, ætate noſtra quidam monachus vicem Prioris obtinuit, qui Abbas ibidem fieri ardentiſſimè concupiuit; ſed dum ſatagit, dum conciliabula cogit, dum fabricat, & verſutiæ malleos infatigabiliter verſat, quod ſciens mens conceperat, ore neſciens effluebat. Ecce inquit, in proximo comprehendam, mihi dabitur monaſterium: adeſt virga, accipiam, & præualebo. Inter hæc igitur verba defunctus, ſiniſtram de ſe fratribus ſpem reliquit.* Ecce patres, quam malum exitum ambitioſi regulares obtineant, quamque iuſtum ſit, à tanto periculo, animas noſtras liberare.

Adrianus Mangor. mon. 120

ſupra c. 5 & præcedenti.

Pet. Dam l. 6. ep. 92

Audiatur circa hoc vel honeſtę recreationis gratia feſtinus

ſimiæ

ſimiæ, & vulpis Apologus apud S.Cyrillum *lib.2. Apologorum Moralium cap.6.* cui titulus: *Contra ſuperbos qui volunt æquiparari Deo. Simia,* inquit, *videns agilem nautam in velociter aſcendentem, cum eum imitari niteretur, coruus id animaduertens dixit ei. Sta in loco tuo chariſſima, ne in regionem extraneam eleuata, graui ruina corporis depereas. At illa verbis eius ſpretis aſcendens, ſtatim profunditatis altæ contuitu debilis cerebri imaginatione confuſa in præceps ruebat, & ceruice fracta nunquam de cætero vultum potuit eleuare. Denique cum Regem ſolio ſedentem conſpexiſſet, cœpit idem ipſa cupere, & eo abſente quaſi princeps alter in throno conſedit. Quo viſo vulpecula venit ad ſolium, & ſalutato ſophiſtico Rege tanquam miniſtra prouida ironicè flagitauit mandatum. Cui Simia dixit, hoc tantum præcipio vt læta gloriam meam cernas. At illa; ego autem conſulo tibi, vt hinc quàm citiſſimè deſcendas. Quod cum negligeret vanæ ſimilitudinis ſitibunda, ſtatim inde deiecta eſt caninis dentibus laceranda. Tunc ad ſe reuerſa doloribus; væ mihi, inquit, quia ſpreui conſilia ſapientum. Neſciebam quod vbi non eſt concilium deſit ſalus. Quæ cum audiſſet vulpes appropinquauit, & dixit: Amodo quippe te video vexatione ſenſui reſtitutam: Verum cur cæteris animalibus Adæ naturâ ſubiectis, tu ſol commune iugum refugiens, eidem æquiparari conaris? At illa reſpondit: moueo me ad hoc innata cupido. Nonne cunctis brutis humano corpori ſum plaſmata conformior? tunc vulpes arguens inquit. Quanquam certè ſecundum figuram plus omnibus homini ſis conformis, tamen quia hæc in te ſimilitudo peruertitur, hinc tua forma difformior inuenitur. Quid enim ſimo naſo turpius? aut bracca digitali deformius?* Cyrillus.

13 Secundum damnum, maximumque incommodum ex regularium ambitione proueniens, illud eſt, quod tales, non modo ſibi ſolis, ſed, & religioni ipſi pernicioſiſſimi exiſtant. Quæ quondam de Caio Cæſare, Seneca dixit, dicere, & nos de ambitioſis poſſumus. *In ſua fata, pariter, ac publica immiſit gloria, & ambitio, & nullus ſuper cæteros eminendi modus.* Nec mirum, quia vt benè Plato in ſua republica dixit. *Vbi de Principatu contenditur, cum proprium hoc ſit, & inteſtinum bellum, tum eos, qui ita pugnant, tum reliquum ciuitatem perdit.* Quod etiam D.Leo Papa ſatius expræſſit dicens. *Principatus, quem, aut ſeditio extorſit, aut ambitus occupauit, ipſius initiŷ eſt pernicioſus* Senec.ep 95 Plato dialog.3. de Repub.

D d *exemplo,*

ſuperbè, ac præſidenter ſe geret. Dolos conſciens conmachinabitur, perturbationeſque innumerabiles, ac ſuſpiciones ſibi acerſet; à ſequi animi tranquillitatem fugabit, & Deus pacis expelletur, vt pote cui locus in eo non ſit, vbi acquieſcat. En totam vitiorum colluuiem ambitioſi animum poſſidere, expreſſit Baſilius. Concinit Caſſianus affirmans, eos, qui fratribus præeſſe ſtudēt, nec prælatis ſuis, nec Deo obedire ſolitos. *Dum fratribus præeſſe feſtinant, nunquam ſenioribus ipſi ſubijciuntur, & à ſuperbia inchoantes, dum inſtituere cupiunt, nec diſcere ipſi, nec agere ea, quæ ſunt Deo agenda merentur.* Optimè etiam Ambroſius aſſeruit, ambitionem facere homines criminoſo. Sic enim loquitur ſuper Lucam. *Hoc ipſo pernicioſior eſt ambitio, quod blanda quædam eſt conciliatricula dignitatum, & ſæpe, quos vitia nulla delectant, quos nulla potuit mouere luxuria, nulla auaritia ſubruere, facit ambitio criminoſos.* D. quoque Bernardus breuiter rem totam peregit. *Ambitio,* inquit, *futile malum, ſecretum virus, peſtis occulta doli artifex, mater hypocriſis, liuoris parens, vitiorum origo, tinea ſanctitatis, excæcatrix cordium, ex remedijs morbos creans, ex medicina languorem.* Pulchrè etiam, eleganter, & facetè Petrus Rauennas ambitionem deſcripſit. *Ambitio,* inquit, *eſt quædam ſimia charitatis, charitas enim patiens eſt pro æternis, ambitio pro caducis, charitas benigna eſt pauperibus, ambitio diuitibus, charitas omnia ſuffert pro veritate, ambitio pro vanitate: vtraque omnia credit, omnia ſperat, ſed longe diſſimili modo.* Habes ergo ſancte religioſe ex Patribus antiquioribus, totam fere vitiorum turbam, ambitioſi regularis animam inuadere ſolitam.

Caſſ.coll. 4.c.20.

Ambroſ in 4. Luc.

D.Ber.ſer 6.ſup. qui habitat.

Pet.Chri ſol.

15 Iunge ex recentioribus pium, & S. Dionyſium Carthuſianum ſer. 7. de Dom. 2. poſt Trinit. ſic dicentem. *Fugiat omnis religioſus malum tam enorme, & inquietum* (loquitur de ambitione,) *cupiat ſub eſſe, & obedire, neſciri, & paruipendi, non præeſſe, apparere, aut dominari, &c.* Et poſt pauca. *Quoties hominibus præeſſe deſidero, toties Deum meum præire contendo. Nōne ex ambitione naſcūtur viles adulationes adulatoriæ attractiones, pœnales, ac ſtolidæ ſuſpiciones, debitæ correptionis, ac correctionis omiſſio, perſonarum acceptio, inuidia, ſimulatio, falſitas, & multa prorſus ſimilia vitia æternaliter deteſtanda, omnique religioſo in infinitum odienda, ac fugienda, atque (vt breus concludam compendio (in omni pene, quòd agitur, inordinata ad ſe ipſum reflexio.* Item ſerm. 5. de S. Michaele. *Idcircò ſumme*

Diō.Cart

vitanda eſt omnis ambitio, ac inuidentia, quia ambitioſi, & inuidi virtuti, & gratiæ, atque excellentiæ inuident proximorum. Veretur enim ambitioſus, ne eum præcedat in bonore, aut prælatione, qui eum præcedit in prudentia, gratia, & virtute. Hinc ambitioſi ſunt detractores, & aliorum bona denigrare conantur, ac eos deprimere, intantum, vt crebro facta illorũ veraciter virtuoſa, ac dona Spiritus ſancti illis collata, trahant in peius, attribuantque dæmonibus. Hæc, & alia pius hic author in hoc, & alijs ſermonibus.

16 Nec ſilentio inuolui poteſt, quod grauis author Innocentius circa intentum noſtrum, ambitioſi monachi crimina recenſes, cæteris enucleatius dixit per hæc verba. *Ambitioſus ſẽper eſt pauidus, ſemper attentus, quid dicat, vel faciat, quod in oculis hominum valeat diſplicere. Humilitatem ſimulat, honeſtatem mentitur, affabilitatem exhibet, benignitatem oſtendit ſubſequitur, & obſequitur, cunctos honorat, vniuerſis inclinat, frequentat curias, viſitat optimates, aſſurgit, & amplexatur, applaudit, & adulatur. Bene nouit illud poëticum.*

Innoc. l. 2 c. 26. & 27

Et ſi nullus erit puluis, tamen excutit illum.

Promptus, & feruidus vbi placere cognouit, remiſſus, & tepidus vbi putauerit diſplicere. Improbat mala, deteſtatur iniqua, alia cum alijs probat, & improbat, vt iudicetur idoneus, vt reputetur acceptus, vt laudetur ab hominibus, vt à ſingulis approbetur. Et ecce grauem intra ſe ſuſtinet pugnam, difficilemque conflictum dum iniquitas pulſat animum, & ambitio continet manum, & quod illa ſuggerit faciendum, hæc fieri non permittit Hæc doctus, grauiſque magiſter ambitioſi regularis vitia graphicè, lepidè, eleganterque deſcribens.

17 Sed quid malignam ambitioſorum indolem deſcribam ſi ipſi nihil mali non perpetrabunt, vt concupitam dignitatem, prælaturamque conſequantur? Cui crimini colla non ſubdent? Loquitur Laurentius Iuſtinianus. *Pecuniarum precio, adulatione verborum, ſimulationibus vanis, mercenariorum commercio, amicitijs fictis, & etiã cum corporis periculo, & interitu animæ, honoris primatum adipiſci deſudant*. Lege quendam Tartarorum Principem, Chan vocant, cum Stephanus Poloniæ Rex obiiſſet, populuſque in Comitiis de rege creando deliberaret, ad Comitia, mediis legatis, hęc dixiſſe. *Potentem ſe eſſe, & poſſe*

Laur. Iuſt. de regim. Prgl. c. 1

My-

Digitized by Google

Myriades equitum educere è ſuis terris, Poloniæ tuendæ, vel au- Laur. Bo-
genda. Item frugalem ſe eſſe, ac continentem, & ſine vllis ciborum ycrlim in Apotheg.
delicijs, ſola equina, in fame contentum. Tertio, quod ad religio- verb. am-
nem attinet, tuas inquiebat, Pontifex, meus Pontifex eſto, tuus bitio.
Lutherus, meus Lutherus eſto. En quid non ſuadeat male ſuada ambitio: in quot crimina non detrudit, quæ barathra non deſcendit? Meritò ergo tantũ malum à ſanctiſsimis religioſis propulſare curemus, quod, & poſſeſſori ipſi, ſimulque clientibus, & nocumentum affert, & ſingulis vitijs oſtia pandit.

18 E contra tamen ſanctiſsimam humilitatem monachi, qui ſolum Deo contentus dignitatum faſtigia, honorumque celſitudines non quærit, quis non commendat, quis non ſummopere laudibus extollit? Loquantur Patres. Sanctus Ephrem Syrus, ſic habet. *Monachus, qui non inſoleſcit, ſed ſubmittit ſeſe, fideliſ-* S. Ephrē. paræn.
ſimam pacis mercedem accipiet, & altiſſimi filius vocabitur, pacis mediator factus. Suauiter verba ſua cum humilitate depromens monachus, etiam ex lapideo corde lacrhimas excitabit. Rurſum
alibi, humilitatem monachi commendat exemplo cuiuſdam, qui paræn. 3
propter eam, à Dęmonis vexatione liberatum fuiſſe quendam Idē de ti-
alium, tradit. Alibi quoque. *Magna*, inquit, *fœlicitas, & gloria* more
eſt humilitas, & non eſt in ea lapſus, atque ruina. Et inferius. Dei.
Sicut piſcibus aqua; ita monacho vita quieta in humilitate, & charitate. Iſidorus etiam hęc ſcripſit. *Summa monachi virtus*
humilitas eſt. Tunc autem ſe monachum quiſque iudicet, quando Iſid. l. 1.
ſe minimum æſtimauerit. De hac etiam monachi humilitate lo- de ſum. bo.
quens Bernardus hęc habet. *Sponſæ humilitas, tanquam Nar-* D. Bern.
dus, ſpargit odorem ſuum, amore calens, deuotione vigens, opi- ſerm. 42.
nione redolens. Voluntaria eſt, perpetua eſt, fructifera eſt. Odor in Cant.
eius, nec reprahenſione exterminantur, nec laude. Sanctus quo-
que Laurentius Iuſtinianus, humilitatem religioſam, ſic com- Laur.
mendat. *Hæc humilitas ſancta eſt religionis ſtabilimentũ, con-* Iuſt. de
dimentum orationis, formentum charitatis, ſalutis mediũ, com- inſt. &
punctionis incentiuum, ornamẽtum prælationis, & totius forma reg. pręl. c. 14
virtutis. Adhuc melius in eodem libro ſic. *Pacatiſſimus ergo,* Idē ib. c. 3
atque ſecurus eſt humilitatis locus, quoniam habitatorem ſuum à caſu protegit, diſponit ad gratiam, & quamquam in præſidentiæ ſublimitate conſtitutum, prorſus periclitari non ſinit. Sanctus etiam Doctor Dionyſius Carthuſienſis hæc dicit ſerm. 5. de Dominic. 5. poſt Trinitatem. *Elatus monachus eſt monſtrum turpiſſimum coram Deo, humilitas autem facit religioſum Deo,*

&

Digitized by Google

& ſuis confratribus valde amabilem. Claudit agmē venerabilis Thomas Campenſis monachi humilis ſic mores commendans. *Humilis frater prælatum ſuum non iudicat, ne Deum Iudicem offendat, Socium non contriſtat, ſeniorem bonorat, imperfectum tolerat, pro tentato orat, ſuccurrit indigenti.* Et infra. *Humilis ſubditus magno præmio coronabitur in cælis.* Vnde concludit caput. *Sola humilitas vniuerſos diaboli laqueos euadit, potentiamque proſternit. Quotquot decepti ſunt, & eiecti, per mentis elationem, inflati ceciderunt. Eſto ergo humilis, & vilis in oculis tuis, ne Deo deſpliceas, & cum Diabolo corruas. Nam cælum non ſuſcipit, niſi humiles, nec Deus elegit, niſi humiles, nec iuſtos approbat, niſi ſint humiles.* Ecce iam religioſe frater, ſuperbam ambitionem officiorum, & dignitatum tibi reprobatam, veramque humilitatem, quę te in humili ſubiectionis ſtatu conſeruat, magnis encomiis à Patribus tibi etiam commendatam.

Th. Cāp. de diſcip. clauſt. l. 4 c. 1

Idem.

19 Hinc monachorum ſanctiſſimi anteſignani humili monachorum ſtatu contenti, totis præcordiis officiorum faſtigia refugiebant. D. Bernardus à tribus opulentis ciuitatibus in Epiſcopū à duabus in Archiepiſcopum electus, nunquam adduci potuit, vt eam dignitatem admitteret. Beatum quoque Dominicum quatuor Epiſcopatus vario tempore oblatos, recuſaſſe legimus. Ipſum imitati Sanctus Thomas Aquinas, & Vincentius Ferrerius; Neapolitanam cathedram ille; & iſte Valentinam, Illerdenſem, & Cardinalatum reiicere, Bernardinus etiam Senenſis à tribus populis Senenſi, Vrbinatę, Ferrarienſique poſtulatus, nulli aſſenſit: quin Eugenio Papæ ſibi ſupra caput mitram imponenti, humiliter reſtitit, Alii autem Patres, & monachi ſanctiſſimi, ſi Deo inſtigante dignitates aliquas ſuſceperunt, eas nihilominus non propria voluntate, ſed à Deo vocatos ſuſcepiſſe, tanquam à crimine ambitionis ſe purgantes, ipſi teſtati ſunt. Diuus Chriſoſtomus ſic de ſeipſo mitram detrectante, loquitur. *Vbi exitum imminet, non nauis, ſed animæ, quo non in maris aquas, ſed in ignis æterni abyſſum corruendum eſt; vbi etiam mors manet, non corporis ſolum, ſed cum ipſo corpore, etiam animi, quis admiretur, ſi me tanto diſcrimini exponere detrectem?* Legatur Anſelmus, qui in epiſtola ad Falconem Epiſcopum Beluaſenſem, ſic habet. *Sciant ergo omnes ſicut mea conſcientia dicit coram Deo, quem inuocare teſtem mendacij nefas eſſe ſcio, quia non me rapit, aut alligat ad Archiepiſcopatum Angelorum cupiditas alicuius rei, ſed timor Dei me cogit, pati, vt quamuis dolens,*

D. Bern.

D. Domi.

S. Thom.

s. Vincēt. Ferrer.

s. Bernardinus.

D. Chryſ. 3 de ſacerdotio.

dolens, & timens ab Eccleſia Dei trahar. Legatur etiam, & Gregorius, qui in epiſt. ad Epiſcopos quoſdam hoc in primis eorum animis ſuadere contendit, quod non niſi inuitus ad Paſtoralis curæ culmen euectus ſit. Sic vero loquitur. *Impar meritis, ac toto animò renitens paſtoralis curæ pondera portare cõpulſus ſum.* Adiungam, & alios, de quibus Marcus Marulus mira egiſſe narrat, ne oblatam ſibi dignitatem acciperent. Iſaac monachus de Scythia tranſmigrauit in Aegyptum, vaſtæ ſolitudinis ſeceſſum quæritans, vt prælationem ſibi oblatam recuſaret. Lamon monachus deuotiſſima oratione Deum precatus eſt, vt ſe ex hac vita migrare iuberet, quem importunę preces aliquorum ad dignitatem acceptandam cogebant. Exauditus eſt pro ſua reuerentia, & inuentus in oratione efflaſse animam. Amonium Originis diſcipulum aurem ſibi præcidiſſe fuerũt, ne idoneus epiſcopali officio haberetur, & cum nihilominus ad eam dignitatem ſuſcipiendam vrgeretur ab omnibus, etiam linguam ſibi amputaturum, niſi miſſum facerent, proteſtatus eſt. Hæc, & alia Marcus Marulus. Sanctus quoque Hugo Carthuſienſis, & Lincolnienſis Epiſcopus, teſte Dionyſio ſer. 2. de eodem cum ad Prioratum poſtularetur, ſapientiſſimè reſpondit. *Nunquam per vnum diem potui cuſtodire me ipſum.* Concludam ergo intentum ſancti Gregorij verbis in ſuo Paſtorali. *Hinc ergo præcipites colligant, cum quãta culpa, ex appetitu proprio, cæteris præferri non metuunt, ſi ſancti Viri plebium Ducatum ſuſcipere, Deo etiam iubente, timuerunt.*

Greg. l. 1 epiſt. c. 24

Marc. Marul in ope de modo relig. viuendi l. 2 c. 6

D. Greg. 1 p. paſt. c. 7

20 Tibi ergo conſulens, ſancte religioſe, officiorum, dignitatũue faſtigia, ſiue intra, ſiue extra, omnino refugias, memineris Chriſtum petentibus, ſedes reſpondiſſe. *Neſcitis quid petatis.* Laqueos Diaboli, officia, miniſteriaque reputa. *Date mihi* (inquit Abbas quidam Ciſtercienſis) *Vnum de monachis in ſacerdotium promotis, qui per occaſionem Pontificatus non tulerit diſpendiũ ſanctitatis. An neſcitis, quia honores mutant mores? Beatus Martinus dicebat, maiorem ſe habuiſſe gratiam ante Epiſcopatum, quam poſt Epiſcopatum. Beatus Gregorius papa conqueritur in primo Dialogorum libro, & deplorat ſe cecidiſſe a priori conuerſatione ſua.* Grauius tibi ſit aliorum humeris ſuperponi, quam vni prelato ſummitti. Teſte enim D. Bernardo: *Stupenda eſt inſania, animarum turbas cuſtodiendas colligere, & vnum ſuper propriam grauari habere Paſtorem*: Etiam ſi videas officia, Prelaturaſque appeti ab aliis, renuas, fugias, & obnixè repellas.

Math. 20

Iuſtus Ab. 11 2 tom. auct. bibl.

D. Bern. ep. 42.

Vt.

ſeneca de vita beata c.1 Vt enim optimè Seneca. *Nulla res nos maioribus malis implicat,quam quod ad rumorem componimur; optima rati ea, quæ magno aſſenſu recepta ſunt,quorumque exempla multa sũt.* Dicque cum Platone, & Homero ab ipſo relato. *Malle in alieno rure,apud alium virum exiguæ ſortis mancipium effici, & quidlibet perpeti;potiusquam opinionibus iſtis illudi,& in ea miſeria verſari.* Scias cum Seneca. *Regnum eſſe nolle regnare cum poſſis.* Et cum Lypſio. *Qui rectè facit, non qui dominatur, erit Rex.* Aluarez de Paz Ieſuitam audi ſic loquentem. *Si quid habueris,cui laus, & honor debeatur, illud ſi potueris, prudenter abſcondas. Periculoſum eſt talentum ad laborandum abſcondere & in ſudario ligare: at valde tutum eſt,cauſas accipiendi honoris, & laudis occulere, & quemque ſe ab occaſionibus elationis ſubtrahere.* Et infra. *Occulta bona tua,ne ea fures, ſiue fauores humani deprædentur. Si Deo placitum fuerit,ipſe te manifeſtabit ipſe te è latebris extrahet,& ſuper candelabrum ponet. Si autem ipſe non dixerit, aſcende ſuperius, caue ne aſcendas, ne honores, & laudationes inquiras, quia eas fortaſſe Diabolus tibi ſuppeditabit, vt pereas.* Hæc ille, ſi tibi tamen forſan non diſplicuerit Prælaturę onus,vt aliis ſpiritualiter profis, virtute potius, ſanctaque obſeruantia religionis,quam fautoribus tale munus tibi adquirendum putes. Vt enim bene Plautus.

Plato dial 7 de rep.

Senec. de beneficijs

Lypſ. in polit

Aluerez de Paz de vita ſpiri. t.2 l.4.2.3 c.6

Plaut. in Amph.

Virtute ambire oportet,non fautoribus,
Sat habet fautorem ſemper,qui rectè facit.

Conſultus tamen tibi erit,ſic nec ſub prætextu vtilitatis aliorum onera officiorum inhies,conſiderans vix eſse aliquem qui Deo, ſubditorumque voluntati,ſatisfacere queat. En Petrum Damianum Cardinalem ſic loquentem. *Quis valeat ſola monachorum tædia ſuſtinere? Quis tot, & tam varijs voluntatibus ſatisfaciat? Quis ſemetipſum per tam diuerſa formarum monſtra componat.* Et infra. *Si delinquentium vitia diſtrictæ animaduerſionis iudicio corrigit,impius, ſi circa eos remiſſius agit, zelo Dei creditur alienus.* Tandem, pie,ſanctèque religioſe, D. Gregorii verba velim attendas. *Quid ſequendum eſt, & quid tenendum? niſi, vt virtutibus pollens coactus ad regimen veniat; virtutibus vacuus,nec coactus accedat.* Hoc tibi dictum putes.

Pet.Dam ep.7

D. Greg. 1 p. paſt. c.9

21 Et feſtiuum hirci, & ericij Apologum apud Cyrillum lib.2.Apolog. Moral.c.3. vel recreationis gratia audias. *Hircus,* inquit,

Cyrillus.

inquit, *ad fontem accedens vt ardentia ſiti viſcera refrigeraret, oculis in laticem nitore fulgentem coniectis ſimilitudinem vultus ſui quam in eũ emiſerat, reuerberantibus riui ſpeculis, mox ſuſcepit. Cumque videret caput altis cornibus ornatum, atque protenſam faciem pendente barba inſignem, corde hilari vocem exultationis emiſit, atque ſe in maximis magnificare cœpit, dicẽs: Quam decenter ſtaret eminens in cornuto capite corona pauonica, & torquata ceruix quam conuenienter deſcenderet facie ſubtus barbata. Hunc cum audiſſet Ericius ſtans & ipſe in fonte deriſit amentem, & dixit: O ſi poſt tergum oculos haberes, te de corona, & torque nullo modo dignificares. Nimirum videres caudulam pudendam tuam, & mox humiliatus de faſtuoſo capite deponeres iactantiam. Vt quid dignificas te de maximis, & magnipendis miſeriam tuam? Pone te in libra iuſtitiæ, tunc videbis qualis ſis. Nempe pugillus es terræ, & quid te extendis in regna? ò fauilla ignis quare te erigis ſuper ſtellas? Porrò ſi te magni æſtimas cum ſis parui, tentabis maiora, & ſufficientem mox te confundent maxima: Sed ſi te ipſum paruipendis, vbique tutus eris; quoniam humilitas parit timorem, & timor procurat ſecuritatem, & hæc cuſtodit ſalutem. Verum, ſi teipſum in altis dignificas, iam te ipſum extra menſuram iudicas. Quæſo igitur vt ſequaris commune ius; hoc autem præcipit vt in iudicio non credatur vni, nec alicui minus, quam ſibi de bonis. Crede mihi, quia maximè ſe vilificat, qui ſe magnis dignificat. Sicut qui ſe iudicat ſapientem, fit amens. Lux quidem lucem confunditur, & altitudo altitudine curuatur, ſed altior ſtella mentitur aſpectibus, & cunctis inferior Luna ſuper omnia decoratur. Vbi ergo eſt profunda humilitas, ibi excelſa eſt dignitas; & vbi ex temetipſo eſt deiectio magna, ibi ex virtute tibi eſt dignificatio maxima. Nam dum mundanis honoribus nos iudicamus indignos, tum nos humilitas ſempiternis atque cœleſtibus reddit dignos. Quibus auditis; hircus eruditus quia ſe deificauerat, erubuit.* Iucundos alios Apologos ad intentũ reperiet Lector apud eundẽ Cyrillum quos ſi legerit vtilitatem non paruam delectabilitati coniunctam experietur. Legat pręſertim *lib.2.c.11.* Apologum vrſi, ceruæ, & vulpis, & cap. 4. eiuſdem libri Apologum ſtruthionis, & gallinæ; ac cap. 12. Apologum nubium, & terræ.

Sectæ, diuiſiones, partialitates, contentioneſque Religiones euertunt, regularique obſeruantiæ maximè obſunt.

CAP. XIV.

1 NVllum maius malum, nocumentumue ex parua Regularium ambitione exoriri poteſt, quam, ſi (quod abſit (in aliquā religionem ſemel propter Diaboli malitiam ingrediatur, maximas quoque in ipſa, ipſorum Regularium diuiſiones, partialitateſque conſpici, fere neceſſarium ſit. Teſtatur id S. Baſilius *cap.* 31. *Conſtit* ſic dicens: *Is ſatis ſe à charitate, humilitateque diſiunctum declarat, qui primas deſiderat.* Antea ſic Plato. *Ciuitas in qua ciues ad expetendos Magiſtratus minime ambitioſi ſunt, optimè, & procul à ſeditionibus permanet: cōtra vero, quæ aliter affectos habet ciues.* Sequitur Platonē diſcipulus Ariſtot. *Minores, vt fiant æquales; æquales verò vt fiant maiores, ſeditionem faciunt.* Teſtatur, & id Sanctus Laurentius Iuſtinianus. *Vbi oro componuntur fraudes iurgia fiunt, iuſtitia deprauatur, pietas perit, opprimitur innocens, ſupplantatur ſanctus, peccator laudatur, &c. Nonne in ciuitatibus, in quibus vnuſquiſque cæteris appetit eſſe potentior, facultatibus locupletior, opinione vulgi famoſior.* Bene etiam Thomas Campenſis. *Si omnes in clauſtris regere volunt, erit confuſio magna, & turbatio frequens, peribit diſciplina, &c.* Merito proinde poſtquam caput præcedens religioſorum ambitionem damnauit præſens iam partialitates, ſectas, & diuiſiones animorum, quę ex ipſa exoriri poſſunt, abominabiles eſſe oſtendat. Loquantur ergo Patres, & quid de tanto malo ſentiendum ſit proferant.

Plato l. 31 dialogo 7

Ariſt. 5. polit.

D. Lauré. Iuſt. de vi. ſolit. c. 2

2 Magnus Baſilius multus eſt in præſenti negocio. In ſermone etenim de inſtitutione monachorum, illud in primis ſtabiliendum contendit, vt ſumma pax, ſummaque concordia inter eos habeatur. Ad quod tenendum prorſus neceſſarium cenſuit, ſectas, contentiones, ſingulareſque ſodalitates à conuentibus abeſſe. Hæc ſunt verba Baſilij. *Quoniam autem æquali prorſus inter*

D. Baſil. de inſtit. mon. in ſerm.

inter ſe viciſſim charitate complecti omnes debent, iuſtitia violatur quotieſcũque in communi conuentu priuata aliqua coitiones reperiuntur, aut ſodalitates. Qui enim vnum aliquem, magis quam cæteros diligit, is, quod non perfecte cæteros diligat, de ſe ipſo indicio eſt. Quocirca ſimiliter ex conuentu reijcienda ſunt turpis, & indecora contentio, atque amor iſte ſingularis, ſiquidem ex contentione inimicitiæ, ex amore autem ſingulari, ſodalitateque, ſuſpiciones, inuidiaque oriuntur. Rurſus quoque ſic. *In hoc communi contubernio neutiquam patitur charitatis lex, aliquas coiri, aut amicitias, aut ſodalitates. Siquidem nullo modo fieri poteſt, quin affectiones iſtæ, quæ in hanc magis, quam in illam cohærent partem, plurimum incommodum communi omnium concordiæ.* In conſtitutionibus etiam monaſticis, perfectiſſimam communionem religioſis neceſſariam appellat illam *A qua priuata omnis rei cuiuſque excluſa poſſeſſio eſt, & eliminata; Itemque, vnde diſſenſio omnis, ac perturbatio omnis, contentio omnis, abeſt, & rixa. Contraque; vniuerſa communia, animi mentes corpora, communis Deus, communis pietatis mercatura, communis ſalus, communia certamina, communes labores, communia præmia, & certaminum corona, vbi multi vnus, & vnus non ſolus, ſed in pluribus.* Eodem quoque libro ſic loquitur idem Baſilius ad intentum. *Charitatem quidem habere inter ſe mutuam fratres debent, non ita tamen, vt duo, treſue ſeorſum a cæteris ſodalitatem inter ſe coeant. Quando quidem hoc non charitas eſt, ſed ſeditio, & eorum, qui ſic coeunt improbitatis indiciũ. Si enim communi decus diſciplinæ charum haberẽt, qui tales ſunt, ſine dubio communem, æqualemque aduerſus omnes charitatem tenerent. Si verò ipſi à reliquis ſua ſponte abſciſſi, disiunctique in cætu, cætum efficiant, vitioſa huiuſmodi amicitiæ conciliatio eſt, atque hoc profecto nihil eſt aliud, quam contra veterem diſciplinæ ſtabilitatem, conſtantiamque innouatio. Quocirca danda ſtudioſè opera eſt, ne vllus omnino in conuentibus, ſodalitatibus, eiuſmodi locus detur*. Hęc Baſilius, qui ſolus ſufficeret pro pręſenti cauſa patronus.

Idẽ in cõſtit. mon. c. 19

Ibid. c. 30

3 Baſilio adhæret Sanctus Ephrem coętaneus, inter celeberrimos Eccleſiæ Patres iure numerandus, qui improborum Regularium ſui temporis mores deteſtans, quos vocat: *Crudeles, inhumanos, peſtiferos, ſceleratos, exitioſos inimicos, ignauos, prædones, vagamundos, arrogantes, contumelioſos, obtrectatores, pernicioſos, proditores*, dum ſimilium vitiorum radicem quærit,

S. Ephrẽ aduerſus eos, qui vitioſe viuunt, & honores appetũt.

non aliam, niſi monachorum diſcordiam, prauamq; ac contentioſam ęmulationem eſſe tradit,dicens. *Vnde, quæſo accidit tales non eſſe,niſi inde, quod mutuam inter nos dilectionem non habeamus? Niſi quia pura inter nos nõ ſit concordia? Niſi quia in nobis vera humilitas non eſt?* Paulo ante, angelicam monachorum vitam in diabolicam,&mundanam tranſlatam ex ſimili ſectarum radice in cœnobijs, elicit. *Cũ Angelicum feramus habitum,vna cum Diabolo militiamgerimus, habitus quidem eſt Angelicus, at vita mundana. Nunquid inter Angelos in Cœlis contentiones vigent, & æmulationes,ſicut nunc inter monachos videmus? Radices quippe egit inter eos æmulatio, & inuidia.*

Idem Ibidem. Rurſus ad idem de tanto vitio remouere monachos conans, ſic

Ibidem. dicit. *Ne in contentionibus fortes ſitis, & in pſalmodijs imbecilles. Nolite in cogitationibus eſſe vigiles, & ferarum inſtar,contueri inuicem, in præcationibus autem dormitare. Ne ſitis in nugis adferendis valentes tanquam tauri,& in laudando,æglorificando Deum debiles, vt vulpes. Ne in verborum contentionibus ſitis inuicti, & in rebus ſpiritualibus oſcitabunds.* Paręneſi quoque prima, rixas,& contentiones ex monachorum ſuperbia oriri affirmat. *Monachus*(inquit)*ſuperbus excitat rixas, & contentiones, in monaſterio.* Et infra. *Monachus cum alijs colluctãs abominationi erit,& coram honoratis Viris dedecorabitur.*

Id. par. 2. Hęc, & alia Sanctus iſte Pater de ſectis, & diuiſionibus monachorumdiſſeruit, quibus quantum mali religionibus afferant,ſatis oſtendit.

4 Adſtipulatur etiam Diuus Hieronymus,qui adeo neceſſariam putat inmonachis charitatem, quæ eorum partialitatibus opponitur, vt ſine ipſa, nec monachos, nec religioſos eſſe, nec aliquid illis obſeruantias regulares prodeſſe,dicat. Hæc Hieronymus.

D. Hier. in regul. mon. c. 1. *Charitas religioſos, charitas monachos facit: ſine hac monaſteria ſunt Tartara, habitatores ſunt dæmones; cum hac vero ſunt paradiſus in terris,& in eis degẽtes ſunt Angeli. Ideoq; licet vos longa macerent ieiunia, abiecta, & nigra veſtis deformet; longa officiorum, & operum texatur ſeries; ſi intus deſit charitas, ad infimum nondum religionis gradum peruentum eſt.* Ecce religioſe, quantum deteſtetur Hieronymus monachorum diſſenſiones, & ſectas.

Author, apud Aug. ſer. 2 de pace. 5 D.quoque Auguſtinus in ſermone de pace,inter ſermones ad fratres in Eremo,ſi Auguſtiniani ſunt,multa dicit, quibus, & concordia monachorum commendatur,&illorum rixæ,& conten-

ten-

tentiones maximè damnantur. *O Pax*, inquit, *Eremitarum mater, Cœnobitarum pater, monachorum ſoror, tu Patriarcharum vinculum, tu Prophetarum vehiculum, tu Apoſtolorum refugiũ, tu Martyrum ſolatium, tu Confeſſorum baltheum, tu Virginum tripudium, tu Viduarum ſpeculum, tu Coniugatorum ſpectaculum, tu Tyrannorum odium, tu Latronum ſuſpendium.* Infra quoque monachis concordiam ſuadens, ſic loquitur. *O monache, habeto pacem in cunctis: nam ſi fratri iraſceris, ſi proximum odis, tibi contradicis in oratione Dominica: clamat enim monachus: Dimitte nobis debita noſtra, ſicut, & nos dimittimus debitoribus noſtris. O monache, ſi pacem non diligis, ſi proximum odis, quo iure, quo pacto, qua fronte, quid tibi petis dimitti, qui proximo rancorem non dimittis? Habeto ergo pacem cum omnibus.* Concludit vlterius. *Vos autem fratres ad inuicem pacem amate, quæ quidem pax cuſtodiat corda veſtra, & intelligentias veſtras, quæ exſuperat omnem ſenſum, Amen.* Ecce monache, pacem ſatis commendatam, rixaſue, & contentiones, ſi quas habes, non obſcurè authoris iſtius verbis, repræhenſione damnatas. Idem.

6 Liceat poſt hos Patres antiquiorem Originem recenſere, qui quantum malũ religionis afferant diſſenſiones, & diſcordiæ, hiſce adſtruit verbis. *Diſcenda igitur nobis magnopere eſt conſonantia diſciplinæ, quia tanquam in muſicis, ſi harmonia chordarum fuerit conſonanter aptata, ſonum ſuauem modulati carminis reddit; ſi vero ſit aliqua in fidibus diſſonãtia, ingratiſſimus ſonus redditur, & carminis dulcedo corrumpitur: ita, & ijs, qui Deo militant, ſi diſſenſiones, & diſcordias inter ſe habeant, ingrata erunt omnia, & nihil acceptum Deo videbitur, etiamſi multa bella conficiant, etiamſi ſpolia multa deferant, & multa munera offerant Deo.* Eleganter ſane, & aptiſſimo exemplo declarat Origenes, obſeruantiam regularem penitus abeſſe, vbi diſſenſiones, & ſectæ regularium adſunt. Orig. hom. 26 in Numeros.

7 Audiatur præterea mellifluus Pater Bernardus, ex quo paucas, & breues, & ſi aureas, pro hoc intento ſententias excepimus. In ſermone quodam ex paruis, ſic habet. *Nihil tam horrendum, & horribile eſt, ſicut murmur, & diſſenſio in congregatione*. Deinde in tractatu de ordine Vitæ ſic alloquitur monachum. *Deteſtare ſuperbiam, fuge contentionem. Rectores monaſterij dilige, vt parentes, time vt Dominos, crede eſſe ſalutare, quod iniungunt.* Dixerat autem ſuperius. *Superbiendo, contendendo, dimicando, murmurando, detrahendo, ſuſurrando, negligendo.* D. Bern. ſer. 63. Id. in tract. de Ordine vitę.

Digitized by Google

gendo, contemnendo, & proprias voluntates faciendo, infinitas monachi, qui nunc ſunt, culpas incurrunt. Hinc eſt, quod ex horum magna multitudine, qui ſæculum deſerunt, rari valde inueniuntur, qui mortificatis vitijs aſcendere contendant ad perfectionem virtutum. Specialius tamen idem Pater in tractatu de modo viuendi ad ſororem, mirè veritatem hanc confirmat. *Volo*

Id. de modo viuend. ſer. 17

inquit, *quod cognoſcas, quia nihil eſt turpius, quam lites inter religioſos, qui debent per concordiam, & dilectionem lucere in mundo, ſicut luminaria in cælo.* Et infra. *Si detractio, & iurgia ſunt in clauſtro; vbi eſt taciturnitas Regularis? Vbi ſanctitas Religionis? Vbi ſilentium Ordinis? Vbi religioſitas Monaſterij? Vbi vinculum Charitatis? Vbi pax Vnitatis? Vbi concordia Fraternitatis? Vbi amor ſocialis? Heu proh dolor! Perijt taciturnitas regularis, ablata eſt ſanctitas religionis, defecit ſilentium ordinis, ad nihilum deuenit religioſitas monaſterij, annullata eſt charitas fraternitatis.* Et inferius. *Si illi, qui in pace debent viuere, incipiunt contendere, litigare, detrahere, vbi eſt vita tranquilla, vbi vita quieta, vbi vita pacifica, vbi vita honeſta, vbi vita modeſta, vbi vita caſta, vbi vita contemplatiua, vbi Angelica.* Adhuc inferius. *Tu ergo cum conſilio vanitatis non ſedeas, &*

Idem.

cum malè loquentibus non commiſcearis, non contendas in vlla cauſa, in nulla cauſa decertare ſtudeas. Contentio lites parit. Contentio pacem cordis extinguit. Contentio rixas gignit. Contentio iurgia ſeminat. Contentio faſces odiorum accendit. Contentio concordiam rumpit. Contentio conturbat oculum mentis, &c. Tandem ſic concludit caput, & intentum. *Igitur chariſſi-*

Idem.

ma ſicut ſuperius dixi, in nulla cauſa decertare ſtudeas, niſi vt ſoli Deo placeas. Hæc inter alia ſanctus Bernardus, ſatis clarè monachis pacem commendans, iurgiaque damnans.

7 Appoſitè etiam venerandus Antiochus *in Pandectis Sac.*

Antiochus.

Scripturæ Homilia 80 *Tametſi ſumus multiplici varietate membrorum diſtincti, eadem ſit, & ſententia, & par voluntas, quam vnum, idemque ſimus corpus. Quemadmodum enim examen apū, fauum ſibi conficit mellis; ita fratrum congregatio, regnum repræſentat Dei. Sicut tubarum clangor bellantium promouet, & excitat alacritatem; ita eſt practicæ virtutis doctrina, ſtudia diſcipulorum mirè exacuit. Nam quiſquis ſe à cæteris ſegregat, & in totum auellit; nihil differre videtur ab aui, quæ è nido proprio euolauit, eoque cogitur è loco permutare. Auicula quæ talis eſt, nihil difficile capitur per aucupis, aut venatoris inſidias.*

Omni

Omni enim ex parte aucupes illi, & ſpirituales captores, laqueos, ac ſcandala iniquitatis præſtruunt, & agglomerant illi vago, coruique rapaces iſtiuſmodi excauant, & exterebrant oculos. Decora prorſus, & aptè per omnia congruens, fraterna eſt vnionis conſenſio cum animorum concordia id quod locum habet, vel maximè vbi ſolida, ac perfecta charitas radices ſuas fixius impreſſit.

8 Sed, & grauis Auctor Riccardus de ſancto Victore, cætus religioſos, in quibus diſſenſiones, diſcordięque inueniuntur, non ſine lamentis, & mærore deplorat ſic. *Heu in quas fines, imo fæces ſæculorum, homines deuenerunt. Cum ipſa religionis electio, noſtro miſerabili tempore, tãta diuiſione ſpargatur, vt vix vnus alteri cõueniat in vnum, niſi forte aduerſus Dominum, & aduerſus Chriſtum eius. Vbique apparent ſciſſuræ Ciuitatis Dauid, & in tantum iam hiant, vt vicinam ruinam omnino minentur. Seruatur ſub tunica vna, & veſte ſimili cor varium, & omnino diſſimile; ita vt de religione antiqua vix ſigna ſeruentur.* Hęc de ſui temporis monachis plangit Riccardus, faxit Deus de noſtri ſæculi regularibus nihil tale dicere poſſimus.

Riccard. lib. de gradibus charitatis.

9 Iunge his Patribus ſanctum Antonium Patauinum, Minoritarum ornamentum, qui in ſermone de ſexageſima hæc habet. *Heu quantæ ſciſſuræ, quanta ſchiſmata, quantæ diuiſiones, & diſſenſiones ſunt in petra, ſcilicet religione. Super quam ſi ceciderit Diuini Verbi ſemen, non fructificat: quia non habet humorem gratiæ Spiritus ſancti, qui non in ſciſſuris diſcordiæ, ſed in veritatis habitat manſione.* Et infra ſic. *Vbi ſciſſuræ, ibi lis in capitulo, diſſolutio in Choro, murmuratio in Clauſtro, gula in Refectorio, carnis petulantia in Dormitorio.* Inferius quoque ſic. *Talis religio eſt camera apothecaria. Poſtquam enim diſſident interius, laudes quærunt exterius. In foro enim communi, tanquã quidam Apothecarij, falſi religioſi, ſophiſticas ſpecies vendunt. Sancti videri volunt, ſed eſſe nolunt.* Hęc Antonius, ſatis magna excuſſione, & ponderatione digna intentum.

S. Anton. de Padua

Idem.

10 Ad hæc Dionyſius Carthuſianus ſermone ſexto de Pentecoſte ad religioſos, ſic habet. *Studeamus ſemper pacificè pariter conuerſari, imo, & cum his, qui odium pacem pacati, & tranquilli conſiſtere, diſcordantes pacificare. Beati namque pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Turbatores verò, contentioſi, detractores, ſeminatores diſcordiæ, litigatores, pungitiui, mordaces, cuius, niſi filij Diaboli comprobantur. Nam ſicut in pace factus eſt*

Diõ. Cart

Digitized by Google

eſt locus Dei, ita in perturbatione, contentione, & diuiſione eſt locus Diaboli.

11 Vltimo audiatur noſtri ſæculi decus Sancta Virgo Tereſia, quę dum in conuentu Abulenſi Sancti Ioſephi in Veſpera Pentecoſtes moraretur, in extaſi, & raptu à Deo illuminata, quatuor ab ipſo verba ſuſcepit, Patribus diſcalceatis commendanda, quibus in dies, magis, & magis eorum noua planta religionis ſuccreſceret: Quorum primam illud erat; quod prælati

S. Tereſia in eius vit. conformitatem voluntatum ſemper haberent. *La primera, que las cabeças eſtuuieran ſiempre conformes.* Ne vero putaretur documentum hoc, ſolum pro prælatis, non tamen pro ſubditis, neceſſarium eſſe, ea propter ipſamet Virgo, alibi, maxima ſolicitudine euitandas eſſe amicitias, & conuentiones ſingulares ſanctimonialium ſuadet. Inter alia ſic. *Eſtas amiſtades grandes,*

Item in l. de via perfect. c. 4 *pocas veces van ordenadas, à ayudarſe à amar mas à Dios; antes creo las haze comenzar vandos en las religiones.* Et inf. a. *Todas han de ſer amigas, todas ſe han de querer, todas ſe han de ayudar; y guardenſe, por amor de Dios de eſtas particularidades.* Adhuc inferius magnam curam adhibendam eſſe in obuiandis huiuſmodi partialitatibus in ſui initio, ſic docet. *En atajar eſtas parcialidades, es meneſter gran cuidado, deſde el principio.* Tota hęc

Ead. ſanctiſſimæ Virginis doctrina euidenter ſatis exponit, partiales diuiſiones, & contentiones regularium, totius ruinæ religioſę cauſam eſſe.

12 Nec mirum hos Patres tam ſolerti cura, & ſolicitudine, huiuſmodi contentioſas partialitates reprobaſſe, quia re bene perpenſa, nec monachi, apud quos illę vigent (ſi aliqui ſunt) monachi nomine digni erunt, nec multitudo ſcelerum ab illis abeſſe poterit. Primum optimè Dacrianus Abbas in ſuo ſpeculo monachorum ſic expręſſit. *Si inuidiam, odium, amarulentiam, indi-*

Dacrian. in ſpec. *gnationem, à te pro viribus nõ repellis, ſi ſuſpiciones temerarias, querimonias pueriles, murmurationes ſceleratas non reijcis, monachus non es. Si contentioſo, acrique diſſidio, inter te, & alterum forte exorto, non mox de reconciliatione tractas, & quauis iniuria affectus, non ſtatim condonas, ſed vindictam expetis, aut voluntariam ſimultatem, minuſque ſinceram affectionem in corde retines, monachus non es, Chriſtianus non es, abominabilis coram Deo es.* Hæc Dacrianus quoad primum.

13 Quoad ſecundum verò, adeo difficile eſt, ſcelera criminoſa, quæ partialitates regularium ſequi poſſunt, recenſere, vt

non

non mirum omittantur plura. *Magna diſſenſionibus incommoda oriri ſolent*, dixit quondam Iulius Cæſar. Sanctus quoque Ephrẽ Syrus ſic. *Familiaritates, ac colloquia eiuſmodi, haud exiguum detrimentum pariunt animæ*. Ergo primum illud erit: diſpendium ſcilicet veræ charitatis, inter tales partiales neceſſario reperiri. Exprimunt id S. Baſilius, Ephrem, & Bernardus iam adducti. Ex quibus Ephrem pro eodem reputat, quod inter monachos non ſit pura concordia, ac quod inter illos, non ſit mutua dilectio. Clarius Baſilius. Ideo enim coitiones, vt ipſe loquitur, ſodalitates, & partialitates in monachis deteſtatur. *Quoniam* (inquit) *Aequali prorſus inter ſe viciſſim charitate complecti omnes debent*. Et rurſus inquit. *Quia charitatem habere inter ſe mutuam fratres debent*. Et inferius. *Quando quidem hoc non charitas eſt, ſed ſeditio*. Et rurſus. *Qui vnum aliquem magis, quã cæteros diligit hic, quod non perfectè cæteros diligat, de ſe ipſo iudicium eſt*. Habent id quoque Hieronymus, author apud Auguſtinum, & Origenes relati: ſpecialiter S. Virgo Tereſia per hæc verba. *Haze daños à la comunidad muy notorios: porque de aqui viene el no ſe amar tanto todas*. Ecce ex his Patribus habetur, charitatem cum diuiſionibus, & partialitatibus monachorum, ſtare non poſſe. Charitate vero à religioſis cætibus detracta, neceſse eſt vitam regulárem deperdi, ſimulque ſtatum perfectionis extingui. Optimè enim Seneca. *Concordia paruæ res creſcunt, diſcordia maxima dilabuntur*. Melius Baſilius *Poſsibile non eſt Eccleſiam in altum creſcere, vinculis non colligatam pacis, ac charitatis*. *Quia* (vt ibidem loquitur) *facti ſumus velut arena, non coniuncti inter nos, ſed ſinguli per ſe diuiſi*. Ad quod bene Mantuanus noſter.

Cęſar. l. 7
S. Ephr. ti pag. 51
S. Baſil: vt ſupra:
S. Tereſia vbi ſupra
Sene. l. 14
D. Baſil. in orat. quadam.
Baptiſta Mantu. de pace.

Sydera pace vigent, conſiſtunt terrea pace.
Nil placidi eſt ſine pace Deo, nec munus ad aram.

Proinde ergo elici merito valet, cætum illum religioſum, in quo partialitates vigent, cum charitas neceſſario abſit, ruinam certiſsimam minari.

15 Præterea incommodum aliud ex partialibus diſsenſionibus regularium procedere potens, ſilentio non concludam. Illud vero eſt: quod nec boni religioſi præmiis afficientur, nec improbi pænas debitas luent. Seditio namque, ſic ſectarios, & rixoſos excæcat, vt ſæpius in maledictum illud propheticum ca-

Iſai 5. dant, dicentes. *Malum bonum, & bonum malum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras, ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum*. Quapropter merito Nazianzenus dixit. *Malos, & bonos, apud nos, non conſtituunt mores, ſed diſſidium, & in opinione conſenſus*. Vnde ſubiungit *Quæ hodie laudamus, cras vituperamus, ac quæ apud alios vituperantur, apud nos admirationi habentur*. Congruit ad id etiã illud magni Gregorii in moralibus. *Peruerſa mentes, ſi ſemel ad ſtudiũ contrarietatis eruperint, ſiue prauum ſiue rectum quid à contradicentibus audiãt, aduerſus hoc reſponſionibus impugnant*. Rationemque eleganter ſubdit. *Quia cum perſona per contrarietatem diſplicet, nec recta quæ protulerit, placent*. Fiunt tales vulturibus ſimiles de quibus Plinius. *Ad extincta corpora odore feruntur, ſana non ſentiunt: ſic inimicus, ſi quid eſt delicti ſtatim olfacit, atq; eò ſtatim accurrit, ad rectè facta ſtupidus*. Clariſſimè tandẽ id pius, & modernus religioſus ſic expreſſit. *Detracta à viris religioſis charitate, virtutes aliorum ſpernuntur, & vitia videntur. Manſuetudo apparet inſenſibilitas, ſilentium ſingularitas, feruor iudicatur imprudentia, & deuotio ſancta, muliercularum, vel puerorum lachryma* Ecce magnum nocumentum ex ſectis, diuiſionibuſq; regularium manans.

[Margin: D. Greg. Nazianz — D. Greg. l. 9. moral — Plin. l. 10 c. 6. — Paz. t. I. l. 3. p. 3. c. 32.]

16 Regulæ quoque, ſacrarumq; conſtitutionum regularem obſeruantiam, à monachis ſeditioſis, & partialibus vilipendi, facilius comprobatur. Habet id clariſſimè ſanctus Bernardus adductus, itaut alius deſiderandus non eſſet. Riccardus quoque iam allatus de iſtis, qui in religionibus, *cor varium, & omnino diſſimile*. fuerunt, merito ſubiũxit: *Ita vt de religione antiqua vix ſigna ſeruentur*. Veriſſimè etiã Caſsiodorus rẽ totã expræſſit dicens. *Conſpiratio apud ſpiritualiter viuentes, contra Ordinis diſciplinam, & maiorum inſtituta confœderatio eſt*. Pulchrè etiam Antonius Paduanus iam relatus. *Vbi ſciſſura, ibi lis in Capitulo, diſſolutio in Choro, murmuratio in Clauſtro, gula in Refectorio, carnis petulantia in Dormitorio*. Olfeciſſe videtur id Perſius. Poſtquam enim dixit.

[Margin: Bernard. — Ricard. — S. Anton. vt ſup. — Perſius.]

Mille hominum ſpecies, & rerum diſcolor vſus,
Cum hoc coniungit poſtea.
Velle ſuum cuique eſt, nec voto viuitur vno.

Melius Chriſtianus Poeta Mãtuanus noſter in Egloga, cui titulus

ius eſt Benbus, vbi de religioſis cętibus agit, his verſibus expreſſit.

Qui veteres audent ritus mutare, ſuoque
Arbitrio, & nullis ducunt ſub legibus Aeuum.
Hi ſunt, ò, Mirmix, qui bella domeſtica gignunt. Mantuan. Eglog. 10.

Vbi clarè præclarus Poeta, noſtræque quondam religionis Antiſtes, bella domeſtica gigni ab illis, qui regularem diſciplinam ſpernunt, docet. Id tandem Aluarez de Paz optime intellexit, dicens. *Væ cætibus religioſis, qui habenas diſcordiæ, & diſſidijs laxarunt, quia ad horum ingreſſum, egreditur Sanctitas, fugit mentis puritas, & ſtudium virtutum procul abigitur.* Et rurſus. *Si religioſi ſe auerſione mutua, & diſſenſionibus ſeparant, ſi ſe mordeant detractionibus, & contumelijs lacerent, & mala voluntate conſumant, hinc religionum pernicies, hinc ſanctitatis exitium, & calamitas, &c.* Habeat ergo ex ijs teſtimoniis Lector, ſectas, & diuiſiones in communitatibus regularibus, religioſam, obſeruantemque vitam penitus euertere. Paz vbi ſupra.

17 Inſuper quomodo, aut qualiter ſeditioſi, diſcordeſque religioſi, Dei laudibus inſiſtere poterunt? Teſte enim Auguſt. *In diſcordia nemo benedicit Deum.* Vel ſaltem, ſi Deum laudãt, non in choro laudare promerentur. Dicente Hieronymo. *Quiſquis concordiam deſerit, Deum quidem laudat in tympano, ſed non laudat in choro. Vbi diſſenſio eſt, ibi chorus non eſt.* Optimè quoq; Gregorius in ſuo Paſtorali. *qui abſtinentiam à concordia ſeparat, quid admoneat Pſalmiſta, perpendat: Laudate eum in tympano, & choro. In tympano namque ſicca, & percuſſa pellis reſonat. In choro autem voces ſocietate concordant. Quiſquis itaque corpus affligit, ſed concordiam deſerit, Deum quidem laudat in tympano, ſed tamen eum non laudat in choro.* Rurſus quoque idem Pater. *Diſcordes, tamdiu nullum bonum operis ſacrificium immolant Deo, quandiu à proximorum charitate diſcordant.* Ecce tam religioſi Patres, damna, incommodaque aliqua ex innumeris aliis ſelecta, quæ prauas diſſenſiones, & diuiſiones communitatum, vel comitantur, vel ſubſequuntur. Auguſt. in pſalm. Hie. in ep. ad Rom. D. Greg. 3. paſt. c. 23.

18 Vt verò quantum ſibi damnum, in ſpirituali vita quoq; adquirant monachi, ſectis, diuiſionibuſque dediti, ex tremendo exemplo, quod de quodam monacho narrat Illuſtriſſimus Petrus Damianus facile innoteſcet: Verba ipſius Damiani hæc ſũt *In Peruſino Monaſterio, ſancti videlicet Saluatoris, cui nuper, &* Pet. Dam. l. 6. ep. 30

ipſe præſui,quidam monachus paulo ante fuerat,nomine Guinizo, aſtutus nimis, & callidus, ſæcularibus argumentis,ac litigioſis contentionibus vehementer intentus. Hic itaque,dum in mutuis Abbatibus, & fratribus perturbandis, æſtuans non quieſceret, ad hoc vſque peruenit, vt Diaboli ad ſuperandos æmulos patrocinium quæreret, & eius ditioni, ſe etiam corporaliter mancipare t. Cui tamen ſeductor ſpiritus exigenti ante promiſit, quod tertio priuſquam moreretur die, ſuum ſibi exitum nunciaret. Credidit infalix, & diu poſtmodum viuens, ita ſub hac deceptoris ſecuritate permanſit. Tandem in ægritudinem lapſo, adeſt fideiuſſor iniquus, & perendianum, ſicut ſpoponderat, obitum, innoteſcit. Protinus, aduocatis ille fratribus, cuncta hæc, quæ cum nequiſſimo pepigerat, per ordinem narrat. Cumque illi iſtarent dicentes: eſto confeſſus, age pænitentiam; repente ille obdormiebat, & ſiue pulſantibus, ſiue clamantibus, euigilare non poterat, ſi non illi obticeſcerent, vel aliud quid, præter pœnitentiam, loqui vellent. Mox ille expergefactus inuicem loquebatur; ſed rurſus, audito nomine pænitentiæ, obrigeſcebat in ſenſibus, ſopore correptus, donec horrenda morti traditus, ad eum, cui deditionem fecerat, eſt infaliciter deuolutus. Poſtmodum verò per plures noctes nigra canum turba non ceſſabat ſepulturæ eius aſſiſtere, & quaſi depoſitum cuſtodire; ita vt non minimo videntes horrore concuterēt. Horribilis hic caſus à grauiſſimo,& fideliſſimo authore relatus, conuincit maniſeſtè, quam in proximo ſibi æternam damnationem pariant monachi litigioſi, & partiales in religionibus, Vnde ipſe Damianus ſic ſubdit. *Heu quam pernicioſa res ſpiritus contumax; & litigioſus in monacho!*

Hiſtoriis Germanis. Idem confirmat viſio de qua in Hiſtorias Germaniç in Annalibus Dominicanorū Colmarienſium ad an. Dom. 1292. ſic habetur. *In Lombardia apparuerūt in aere duo Monachi paruialbus, & niger bonā horam ſe mutuo impugnabant, & poſtea in vallem ſeu vaſtam ſolitudinem deſcenderunt.* Hęc vallis abſdubiè infernus eſt, locus ſanè rixantibus Monachis aptus.

19 Omninò ergo, Deo dicati Patres, ſectas iſtas, partialeſq; diuiſiones in noſtris cætibus fugiamus, dicamus omnes, nos eſſe Ieſu Chriſti, non autem Zephæ, vel Apollo. Schiſmata charitati aduerſantia omnino pellamus. Antiquorum monachorum veſtigia ſectemur, in quibus nihil tale repertum fuit, quin potius Chryſoſtomo teſte. *Non eſt illis tumultus, non morbus, non ira, omnia tranquillitas, omnia pax.* Et infra. *Propterea hos præſertim laudo, & admiror, tum propter alia, tum propter hanc dilectio-*

Chryſoſt. hom. 57 de popul. Antioch.

lectionẽ. Audiamus Salomonem in prouerbiis. *Homo peruerſus ſuſcitat lites,& Verboſus ſeparat Principes*. Et rurſus. *Labia ſtulti immiſcent ſe rixis, & os eius iurgia prouocat*. Et Paulum dicentem. *Non eſt diſſenſionis Deus, ſed pacis*, Et rurſus alibi. *Si inuicem mordetis, & comeditis, videte ne ab inuicem conſumamini*. Audiatur præterea Caſſiod. *Summopere iurgia fugæ. Nam contra parem contendere anceps eſt; cum ſuperiore furioſũ; cum inferiori ſordidũ*. Cũ ſpiritui, & nõ carni monachi ſeruire debeamus, ideo ſchiſmata, diuiſioneſq; nõ patiamur. Teſtatur .n. Aug. *In eccl. carnales diuidũtur, ſpirituales omnino non diuiduntur, quia illis eſt cor vnum, anima vna, vnũ velle, & nolle*. Porrò regulares non poſſe ſpirituales euadere, quantumlibet virtutibus polleant, ſi diſcordes ſint, clarè habet Gregorius vbi ſupra dicens. *Diſcordes admonendi ſunt, quia quantislibet virtutibus polleant, ſpirituales fieri nullatenus poſſunt, ſi vniri per concordiam proximis negligunt. Scriptum quippe eſt: fructus autẽ ſpiritus eſt charitas, gaudium, pax. Qui ergo ſeruare pacem non curat, ferre fructum ſpiritum recuſat*. Ergo cum D. Bonauentura, mutuatis verbis ex Bernardo, loquar. *Iungant ſe animi, qui iuncti ſunt inſtitutis, inuicem ſe foueant, inuicem ſe defendant, inuicem onera ſua portent*. Quia vt ipſe alibi loquitur. *Quid pace honeſtius? Quid vnitate iucundius? Aut commodius ſocialitate? Quid charitate melius, aut prætioſius inuenitur? Glorioſiſſimum quidem, & potiſſimum liberalis animi, & conſcientiæ bonæ indicium, pacem proximi cuſtodire*.

prouerb 16. & 18
1. Corint 14. & ad Gal. 5.
Caſſiodor in pſal.
D. Aug. ſerm. de quinquageſima.
D. Greg.
Bonau. l. pha. c. 28
Idem in ſoc. p. 2 p. l, c, 3

20 Quamuis tamen in ſubditis, & inferioribus regularibus huiuſmodi diuiſiones, contentioneſque partiales minus malę forent, in prælatis tamen, ſuperioribuſque religionum, tale crimen admittere, horrendum eſſet, & intollerabile malum. Teſtatur hoc ſanctus Ephrem Syrus dicens. *Nefas eſt maiores ſcandalo eſſe inferioribus, ipſiſque exemplo eſſe improbæ conuerſationis. Quoniam ſcriptũ eſt: Væ qui potat proximum ſuum ſubuerſione turbida*. Habet, & id dulcis Pater Bernardus in quodã ſermone. *Si ſubditi quandoque turbantur, prælatorum eſt in mente cõpoſita perdurare*. Id ipſum ſancta Virgo Tereſia ſuperius adducta ſentiebat, dicẽs; huiuſmodi diſsenſiones peſſimas eſse in ſubditis, in ſuperioribus verò peſtiferas. *Si, que es maliſſima coſa en todas las monjas, y en las Preladas ſeria peſtilencia*, Quorum omnium ratio eſt, quia prælatorum diſsidium in totius cõmunitatis diſpẽdium redundat. Vt enim Chryſoſtomus concinnè diſseruit.

S. Ephr. in doct. var. c. 65
D. Bern. ſer. 63. ex paruis.
S. Tereſia vt ſupra.

Quemad-

Chryſoſt in primū Mattæi *Quemadmodum certantibus ventis mare concutitur, ſic Regibus aduerſantibus ſibi, populus regni vexatur.* Congruit Horatianum illud.

Horatius. *Quidquid delirant Reges plectuntur Archiui.*

Cicero 1 de finibus Concinitque Cicero. *Neque ciuitas in ſeditione poteſt eſſe beata, nec in diſcordia dominorum domus.* Eò præſertim, quod tales prælatorum ſeditiones, vt plurimum validiores ſunt cæteris. Teſtatur enim Ariſtoteles. *Tunc potiſſimum paruæ ſeditiones inualeſcunt, cum inter Reipublicæ Principes agitantur.* Vnde merito ſubiungit. *Itaque talibus malis initio occurrere, & Principum, potētiumque diſcordias, protinus dirimere oportet.* Occurrant igitur ſacrarum communitatum Rectores tanto incommodo, quale ex illorum partialitatibus oriri poſſe conſtat.

Ariſtot. 5 polit. c. 4 Plutarc. in moral.

21 Curent etiam prælati, ſuperioreſque omnes à tali labe commiſſum ſibi gregem illæſum cuſtodire; totis precordiis in id anhelent. *Vt enim* (Plutarchus loquitur) *macula ſtatim eruēda, ne inhæreſcat, & difficilius eximatur, ita diſſenſio fratrum illico tollenda, ne gignat odium.* Id ipſum Gregorius admonet his verbis in Epiſtola ad Subdiaconum Rauennę. *Prædicto fratri, & Coepiſcopo noſtro dicere ſtude, vt peculiaritatē à quatuor, aut quinque monaſterij monachis, in quibus corrigi actenus minime potuit, ſtudioſiſſimè compeſcat. Et hoc ipſum monaſterium à tali peſte mundari feſtinet. Quia ſi illic peculiaritas à monachis habetur, nec concordia, nec charitas in Congregatione eadem poterunt permanere.* Id ipſum quoque D. Oriſieſius antiquiſſimus monachus in bibliotheca relatus, Prælatis conſiliū dabat, dicens. *Cauete ne alios diligatis, alios oderitis, nec hunc ſuſtentetis, & illum negligatis, & caſſus inueniatur labor veſter.* Imo hoc eſſe boni, rectique Prælati officium teſtatur Laurentius Iuſtinianus talem dum vocans. *Qui dirimit lites, fugit iurgia, tollit odia, pacem ſectatur.* Quæ tandem Epiſcopus Pacenſis Simancas ad aliud intentum dixit, huic propoſito accomodare libet. *Si forte Ciuitas, vel Prouincia factionibus diuiſa ſit, neutri parti præfectus Vrbis faueat: id enim ſcelus maximum eſſet; imo verò ſumma ope, ac diligentia curet, vt vtroſque ad amicitiam ducat, vel certè ad concordiam trahat.* Faxit Deus, vt ex his, quæ hoc capite diximus, monachi omnes ſectis, diuiſionibuſque omninò contradicant, in id quoque Prælati præcipuè incumbant.

D. Greg.

Lau: Iuſt: de inſtit. præl. c. 20 Siman. de repub. l. 8 c. 26

22 Sed placet vltimò modo preſcribere quo ſancti, piique

Religioſi

Religioſi charitatem, & vnionem conſeruare, & ſectas, ac diui-
ſiones euitare poſſint. Pro quo Patres ſic loquuntur: D. Gre- D. Gregorius.
gorius Homilia 39. ſuper Euangel. *Omne quid odis tibi fieri, ne
ipſe alteri facias. Sic enim & quod impendi nobis rectè volumus,
hoc alijs impertiamur, & quod nobis fieri nolumus, hoc alijs fa-
cere ipſi deuitamus, charitatis iura illæſa ſeruamus. Charitas
autem vera eſt, cum & in Deo diligitur amicus, & propter Deum
diligitur inimicus.* Disertè etiam Antiochus Monachus horta-
tur ad innocentiam vitæ, vt pax & vnio Religioſa ſeruetur, di- Antiochus monachus.
cens: *Vbi timor Domini, illic charitas, & fratrum concor-
dia; vbi nullus relinquitur timori Dei locus, ibi contentio, ac
zelus; vbi reuerentia, ac pietas erga Deum, & amabilis erga
proximum affectus; illic inter medius horum habitat Deus; vbi
autem inuidia, ac malè morigera, & inobſequens ſubiectio; illic
è regione, ambitio regnat gloria inanis.* Tria ſuper hoc con-
ſulit Iſaias Abbas oratione ſeptima. ſic dicens: *Tres ſunt vir-* Eſaias Abbas.
*tutes, quæ menti lucem præbent aſſiduè. Non noſſe cuiuſcumq;
hominis malitiam, & benefacere ijs à quibus affecti ſumus iniu-
ria, & ferre quæcumque accidunt ſine perturbatione, hæ tres
virtutes, tres alias pariunt ſe ipſis meliores. Non noſſe hominis
malitiam beneuolentiam gignit. Benefacere illis à quibus affi-
cimur iniuria, pacem generat. Ferre ſine perturbatione quæ-
cumque accidunt parit manſuetudinem.* Ad vnionem quoque
fraternã cõſeruandã optimè deſeruit quę S. Bonauĕtura *in infor-* S. Bonauentura.
matione Nouitiorũ cap. 14. hoc vnico verbo dixit: *Dilige fideli-
ter, & de aliorum certam dilectionem relinque illorum arbitrio,
& diuinæ voluntati*: Magnopere etiam expendenda, & rumi-
nanda ad intentum, quæ Ieſuitarum Princeps 10. *par. conſtitu-
tionum* tradit, & refertur *Regula* 30. inter communes: *Caueant,*
inquit, *ſibi omnes ab illo affectu, quo aliæ de alijs nationibus
ſiniſtrè ſentire, aut loqui ſolent: quin potius, & bene ſẽtiãt pecu-
liari affectu diuerſas à ſua nationes proſequantur in Dño; ac pro-
inde nemo bella, contentioneſuè, inter Chriſtianos Principes in
colloquium inducat. Vſque adeò planè abhorreat ab hoc malo,
vt ne eos quidem ſermones ſuis licere vellet, quibus aut de Prin-
cipum agatur ſimultatibus, aut alijs aliæ nationes obloquantur.
Ne quid igitur inter nos inimicum concordiæ, ſiue id ex ſtudio
nationum, ſiue ex alijs redundet fontibus ſunè amariſſimis, cum
ad latiores progreſſus omne nobis iter, atque aditum interclu-
dant.* Plura alia in Patribus curioſus Lector reperiet.

Sancti, rectique Prelati Religiones in ſuo nitore conſeruant, improbi verò regularem diſciplinam naufragari faciunt.

CAP. XV.

1 INter ea incommoda, quę ex partialibus monachorum factionibus pullulare poſſunt, illud imprimis recenſeri debet, quod ſępius mali, deprauatique regulares ad officia ordinis adminiſtranda eligantur. Cum enim partiales regulares (ſi qui ſunt) improbi quoque ſint, improbos etiam ſibi ſuperiores præfici curant. Hac de cauſa cum præcedens caput, rixas, & ſeditiones regularium damnarit, præſens nunc Prelatus improbos totius Religioſi ſtatus oſores eſſe ſicut, & bonos Rectores, veræ quoque Religionis patronos iure vocari ex Patribus comprobabit. Iam ergo ipſi, vt iudices recti noſtro more ſententiam dicant.

2 Ad quod vnus pro mille ſufficeret D. Gregorius Magnus, qui ſicut prælationis munere maximopere excelluit, ſic quoque ſæpius in ſuis ſcriptis boni, malique prælati mores recenſet. Libeat ergo aliquot ipſius ſpecialiora Teſtimonia, circa noſtrum intentum, de damno, quod improbi prælati religionibus inferunt, in medium proferre. Primo ergo ſuper euangelia, de infructuoſo Paſtore ſic loquitur. *Si fructus non habet operationis bonæ, etiam impedimentum præſtat cæteris quia quicumque ſub ipſo sũt, exemplo prauitatis illius, quaſi vmbra peruerſitatis eius præmuntur.* Ad idem in ſuo Paſtorali, celebrem hanc ſententiam protulit. *Cum Paſtor per abrupta graditur, ad præcipitium grex ſequitur.* Et rurſus ibidem. *Nemo amplius in Eccleſia nocet, quam qui peruerſè agens, nomen, vel ordinem ſanctitatis habet.* Rurſuſque. *Neceſſe eſt, vt eſſe munda ſtudeat manus, quæ diluere aliorum ſordes curat: ne tacta quæque deterius inquinet, ſi ſordida in ſe lutum tenet* Deinde ſic habet. *Diſcant Prælati, quomodo etiam commiſſis ſibi exempla bene viuendi exterius præbeant. Scire enim debent, quod ſi peruerſa vnquam perpetrant, tot mortibus digni ſunt*

D. Greg. hom. 31

Idem in paſt. p. 1 c. 2

Idem in paſt. p. 2 c. 2

Item 3 p. admon. 5

ſunt, quot ad ſubditos ſuæ perditionis exempla tranſmittunt. Vnde neceſſe eſt, vt tanto ſe cautius à culpa cuſtodiant, quanto per praua, quæ faciũt non ſoli moriuntur, ſed aliorum animarũ, quas prauis exemplis deſtruxerunt, rei ſunt. Alibi quoque ſic idem Pater. *Ita ſibi regentium merita connectuntur, & plebium, vt ſæpe ex culpa præſidentium deterior fiat vita ſubiectorum.* Idem tangit in epiſtola ad Leonardum Hiſpalenſem dicens. *Sētio, quod negligente me creſcat ſentina vitiorum.* Alia ex Gregorio prætermitto, quæ, & in ipſo non difficile reperiantur; quia, & hæc ſatis iudicant intentum, proclamantq. ſatis, qualiter mali prælati, ſuperioreſque religionum, vitam ſibi ſubditorum peruertant. Li.6. ep. ind 25. c. 171. Li.1.ep. c. 41.

3 Ante D.Gregorium Sanctus Ephrem Syrus improborum prælatorum vitam valde nociuam religioſis fore, hiſce verbis cõprobauit. *Oportet maiores minoribus formam præbere, atque exemplum ad omnem virtutem, vt non demus occaſionē quærentibus occaſionem. Nam ſi nos inobedientes ſimus, quomodo cæteris obedientiam demonſtrabimus? Si guloſi, aut ebrioſi, aut auari, quomodo inferiores nobis temperantiam, aut patientiam docere poterimus? Si nos temerarÿ, aut multiloqui, inſtabileſue fuerimus, quo pacto iuniores nobis grauitatem morum, ac tolerātiā, conſtantiamque docebimus.* Poſt hæc, reijcit futilē improbi prælati excuſationem, ſic. *Sed dices mihi: Tametſi ego non faciam: dico tamē quod expedit fratri meo. Et quid prodeſt nobis chariſſime, alios admonere, ſi ipſi contraria agamus?* Ex quibus liquido ſatis innoteſcit, plurima vitia inuadere religioſum cœtũ, ſi illi improbus prelatus preficitur, nec excuſari, quod bene moneat, ſi benè monendo ſuæ rectæ vitæ ſpecimen non præbeat. S. Ephr. paren n. 15. Id. ibid.

3 Accinit, & Sanctus Bernardus, qui non obſcurè veritatē hanc ſæpius inculcat. Audiatur in expoſitione ſuper Cantica. *Parum eſt noſtris vigilibus, quod non ſeruant nos, niſi, & perdant alto quippe demerſi obliuionis ſomno, ad nullum Dominicæ comminationis tonitruum expergiſcuntur, vt ſuum ipſorum periculum expaueſcant. Inde eſt, vt non parcant ſuis, qui non parcunt ſibi, perimentes pariter, & pereuntes.* Ecce ſubditorum ruinam à Vigilum negligentia exortam ex mente Bernardi. Vnde in ſententiis ſic habet. *Tria prælatis neceſſaria ſunt, viua fidei, & doctrinæ ſinceritas, vt inhabitent in eadem regione; ſtudioſa bene operādi ſedulitas, vt vigilias cum paſtoribus celebrēt, de ſalute ſubditorum diligens curioſitas, vt cuſtodiant gregē ſuũ.* D.Bern. Id.in ſen ten.

Quid diceret Bernardus de Prælatis contraria facientibus, facile innoteſcet.

4 Graues quoque ſententias pro hac parte, grauis quoque Doctor Sanctus Iſidorus proferat. Sic ergo loquitur ad intentum de improbis prelatis. *Sæpe per quos iuſtitia docetur, per ipſos peccati morbus irrepit, & mors ad plebem pertranſit, ſcilicet, vel dum mala docent, vel dum praua faciunt. Plerique Sacerdotes, & Clerici, praue viuëtes forma cæteris in malum exiſtunt, qui in bonis exemplum eſſe debuerunt.* Et infra. *Ex carnalium præpoſitorum exemplo plerumque fit vita deterior ſubditorum.* Rurſus. *Capite languente, cætera corporis membra inficiuntur. Vnde ſcriptum eſt: Omne caput languidum, & omne cor mœrens, à planta pedis, vſque ad verticem, non eſt in eo ſanitas. Caput enim languidum, eſt doctor agens peccatum, cuius malum ad corpus peruenit, dum eo, vel peccante, vel praue docente, peſtifer languor ad plebem ſubditam tranſit.* Eodem quoque libro ſic. *Exemplis ſuis vitam bonorum corrumpunt.* Hęc Sanctus hic Pater propoſito noſtro deſeruientia protulit.

D Iſid. 3 Sen. c. 38

Id. ibid.

5 Præterea Seraphicus Bonauentura, inter cauſas quare religiones, ab antiquo feruore defecerint, eam ſtatuit, *Quod cum regimen Ordinis deuoluitur ad Iuuenes, tales nutriunt, quales ipſi ſunt.* Quod eſt dicere: Improbos Rectores, improbos ſubditos gignere. Hinc idem Sanctus Doctor in ſoliloquio inquit. *Semper timeo, quod dicit Gregorius in regiſtro Ita ſibi regentiũ, & ſubditorum merita connectuntur, vt ſæpe ex culpa præſidentium, fiat deterior vita ſubditorum Et ſæpe ex merito plebium delinquat vita Paſtorum.* In ſua quoque pharetra ex Auguſtino ſic habet *Omnis, qui male viuit in cõſpectu eorũ, quibus præpoſitus, eſt quantum in ipſo eſt, omnes occidit.* Rurſus, ibidem ex diuo Gregorio. *Cum maiores ipſi voluptati deſeruiant; minoribus laſciuiæ fræna laxantur.* Hęc ex Bonauẽtura excerpſi, forſan curioſius inquiſitus, maiora dabit. Sed hęc ſufficiant.

D. Bonau. q. 19 circa reg.

Id. in ſoliloq. c. 2

Id. pharet l. 1. c. 2

6 Deuotiſſimus quoque Venetorum decor ſanctus Laurẽtius Iuſtinianus, grauiſſimé veritatem hanc confirmat dicens. *Perſæpe ex admonitione inexperti ducis, in barathrũ deductus eſt ſubditus deſperationis. Nonnunquam etiam ex imprudentia Paſtoris, qui ad ſummam virtutum arcem, & perfectionis faſtigium facile conſcendiſſent, euanuerunt; nihil de fuga proficientes, conuerſatione. Et quod deterius eſt, à ſancto propoſito reſiliunt. Terra etenim, quæ ſagaci excolitur agricultoris manu,*

Laur Iuſt de diſcip. monaſt. cõuer. c. 9

Vberem

Digitized by Google

Vberem producit ex ſe fructum, ſi autem hæc eadem negligenti tradatur, ac neſcienti operario, repẽte vrticis repletur, & vepribus. Ecce damnum ex improbis prælatis non raro veniens ſubditis, a ſancto prælato deſcriptum. Ex libro quoque de inſtitutione, & regimine prælatorum, multa pro hoc intento confirmãdo, lector ſtudioſis excipere valeat, nunc autem pauca recipiat. Capite 4. de prælato curam ſubditorum negligenti, ſic loquitur. *Curam quicunque, prout decet, adminiſtrare neglexerit, malus eſt, & pœne innumerabilium criminum eſſe cenſendus eſt reus; quoniã pretioſum domini theſaurum, nedum multiplicare deſpexit, verũ etiam illum diſperſit, atque furibus, homicidis, & ipſius domini inimicis, quantum in ipſo fuit, diripiendum expoſuit. Accepit, inquam, vineam, vt vepres ex eadem euelleret, infructuoſas arbores eradicaret, illam coleret, ſepibus, propter ſpiritualium incurſus ferarum, circumdaret, in illa plantaret vineas fructuoſas, inſereret arbores, & ſemẽ Verbi Dei ſpargeret, vt produceret ſpirituale germen delectabile Domino. Sed prob dolor, ex ipſius iniuria, delictorum ſentes profert, inculta manens, & latronibus diripientibus patet.* Et infra ſic. *Perdit, qui talis eſt animam ſuã, & ſuorum, quantum in ipſo eſt, animas ſubiectorum, negligentia vtique ſua, exemploque ſuo.* Rurſus quoque capite ſexto ſic habet. *Indignum eſt, vt qui ad eruditionem, correctionemque inſtitutus eſt aliorum, habeat ipſe reprehenſibile aliquid, vnde ſit merito corripiendus. Nam, quonam quæſo modo, poterit ſibi creditos ad mundi hortari contemptum, à Lenocinijs abſtrahere vitiorum, atque à cupiditate temporalium?* Hęc inter alia, ſanctus hic Patriarcha, ſatis monens, quantum malum religonibus obueniat, ex irreligioſis prælatis.

Idem.

Idem.

7 Diuus quoque Dionyſius Carthuſianus in opuſculo de profeſſione monaſtica, cęteris clarius ruinam ſubditorum in negligentiam prælatorum refundit. *Eccleſiaſt.* 10. *legitur: Secundum Iudicẽ populi, ſic: & miniſtri eius, & qualis eſt lector ciuitatis, tales, & habitantes in ea. Ex his verbis Patres concludũt; quod præcipua cauſa ruinæ ſubditorum, eſt negligentia, atque peruerſitas prælatorum, ſub quorum præſidentia, vel virtuoſa ſubditorum conuerſatio cadit & perit; vel eorum, qui dudum iam lapſi ſunt, deformatio, ac ruina dura, ac pereſeuerat.* Ecce clarè noſtrum intentum à Dionyſio confirmatum.

D. Dion. de profeſ. mon. c. 5

8 Ioãnes quoque Niderus in ſuo opuſc. de religione, cauſas lapſæ religionis referens, in primo loco, & ante alias, prælatorum

indignitatem,& maliciam conſtituit ſic. *Cauſa diſtractionis regularis obſeruantiæ quoad capita, indignorum,& malorũ prælatio,correctionis omiſſio, officialium inutilium multiplicatio,& larga in profeſſionis diſpenſatio. Quoad ſubditos vero; prælatis exhibita rebellio,priuata temporalium appropriatio,incauta cũ exteris conuerſatio,& ſtudij religioſi omiſſio.* Ecce relaxationis cauſas,& inter eas primarum locum tenens improborum ſuperiorum vita,quod abunde ſatis ex Patribus adductis confirmatum manet.

Io. Nider tract. 2. de relig. c. 16

Contra hos etiam negligẽtes Prælatos ſic inſurgebat in Raptu quodam B. Virgo Magdalena de Pazzis,prout in eius vita, *cap.* 100. habetur: *Quanti veggo,che ſotto mantello di miſericordia laſciano andar impuniti i difetti proprij, e quei de' loro ſudditi,& inferiori! e per queſto s'eſpongono à gran pericolo d'andar all'Inferno: E riuolta à Dio ſoggiunſe. Ma che maggior immiſericordia può eſſere,che hauer miſericordia dell'offeſſe,che sõ fatte à te,ſenza vſare mezzi,di far conoſcere la grauezza delle medeſime offeſe,e che ne ſortiſca in loro pentimento,& emendatione.* Et vltra. *Ancora i miei Criſti non attendono à quello, che ſono obligati di fare,e non aprono gli occhi à vedere quello s'appartiene à loro di correggere,e d'emendare, laſciano ſcorrere le pouere anime in difetti,peccati,e cecità,ſi che precipitano nel profondo d'ogni miſeria,& infelicità.*

B. Magd. de Pazzi.

9 E contra vero,quantum emolumenti religioſis cœtibus, Sancti,probi,reformatique Superiores afferát,& ipſa ratio ſuadet,& comprobat experientia,& Patres teſtãtur. Ex quibus D. Gregorii celebris extat ſententia. *Præpoſitorum ſolicitudo ſubditorum eſt cautela.* Sermo erat ad Abbatem Lirinenſem: inde infra. *Studij tui cautelam,& tibi ad vtilitatis exemplum prodeſſe non dubium eſt.* Ad idem D. Iſidorus. *Sacerdos, qui digne agit, vt Sacerdotem decet,miniſterium eius,& ipſi,& alijs vtile eſt.* Quantum vero vtile ſit, elegenter id recenſet Sanctus Laurentius Iuſtinĩanus his verbis. *Præſul amator Iuſtitiæ,obtemperat legi Dei,præcepta cuſtodit,proximum diligit,nemini nocet, cunctis prodeſſe quærit; dirimit lites,fugit iurgia, tollit odia,afflictis compatitur, largitur propria,aliena non diripit,ſimpliciter graditur,pacem ſectatur loquitur veritatem, hominis perſonam non accipit,rem alterius non concupiſcit, Deum colit, honorat Sanctos,veneratur iuſtos,parentibus defert,vniuerſiſque humanitatis præſtat obſequium.* Demum,ne actum erigere videar,cœ-

D. Greg. 19 ep in d. 4. c 8. D. Iſid. 3. ſent. c. 37.

Plutarc. in conui.

tus

Digitized by Google

tus ille religioſus, qui ſanctum, rectumque prælatum, (quales innumeri ſunt) aſſequitur, optimus, & feliciſſimus euadet. Refert Plutarchus in conuiuio ſeptem ſapientum, eos inter ſe mutuo diſputaſſe, *Quænam reſpublica foret optima, & faliciſſima*. Reſpondiſſeque Pittacum. *Vbi magiſtratum gerere, non licet malis, licet bonis*. Sic ergo, pium illum religioſorum cætum, cui ſanctus ſuperior præficitur, ſimili encomio decantare poſſumus. Nec mirum, quia vt bene Seneca epiſt. 114. *Aequitas Principi omnia ſeruat in æquitate, & pace*. Seneca.

10 Hinc talibus piis, ſanctiſque prælatis, qui in religionibus, ſubditos, doctrina, exemploque paſcunt, mille benedictiones imprecari poſſumus. Chriſtus ad Sanctam Brigittam de ſancto prælato hæc dixit. *Prælatus bonus, qui propter amorem Dei, & pro ſalute animarum, ſuſcipit onus regiminis, non curans de honore, duplicem mercedem habebit. Primo, quod particeps erit omnium bonorum eorum, quotquot perduxit ad portum. Secundo, quod gloria eius augebitur ſine fine*. Hæc bonus Paſtor, Chriſtus pro bonis paſtoribus dixit. Iunge bonum alium paſtorem D. Iſidorum ſic loquentem. *Qui in hoc ſæculo bene imperat, ſine fine in perpetuum regnat, & de gloria ſæculi huius, ad æternam transmeat gloriam*. Adde ſanctum alium paſtorem Laurentium Iuſtinianum ſic dicentem. *Qui paſtoris veri fungens officio, animas, quas vitiorum labe fædatas amiſit de ſæculo, ſpiritualium ſtudiorum dealbatas lauacro, laborat largiri Deo; hic corona redimitus immortalitatis, inter choros Angelorum magnificè ſublimabitur*. Et infra. *Dignus ſempiterna ſit gloria, qui non ſolum ſe, ſed etiam plurimos ſecum Chriſto, proprijs laboribus lucratus eſt. Tantorum prorſus erit particeps meritorum, quantorum ſalutis extiterit cauſa*. Alia ex Patribus adduci poſſent, quę plurimis obuia erunt ad intentum. Legatur tamen Climacus, qui de ſancto Myna prępoſito cœnobii verba agens, refert, ſanctum eius corpus, è pedibus duos fontes vnguenti optimi emanaſſe, ita vt totus monachorum chorus ſuauiſſimo repleretur odore. Quod ſanctitati huius ſancti prælati, piiſque ſudoribus, & laboribus pedum attributum eſt.

S. Brig. l. 6 reue. c. 65.

D. Iſid. l. 3 ſent. c. 48. Laur. Iuſt. de diſcipl. monaſtic. con. c. 9.

Climac.

Horum porro piorum Prælatorum præcipua documenta, quibus ſubditos ſuos Religioſè inſtruunt ſic deſcripſit pius quoque auctor Ricardus Hallus Theologus Flāder *in libro de proprietate monachorū in epiſtola dedicatoria*, vbi hæc expreſſit. Primum. *Vt hi, qui alijs præſint omnem operam daturi ſint, vt quas* Ricardus Hallus.

Le-

Leges, & conſtitutiones ſuæ fidei cõmiſſas acceperunt, eas curent quam accuratiſſimè à ſuis ſubditis obſeruari; fruſtra enim eſſet bonas leges ſancitas fuiſſe, niſi ſint, & magiſtratus, qui eas in vſũ atque praxim hominũ deducant. Secundum. *Quod vitiũ peculiaritatis, vt Legiſlator in Regula ſua Benedictus præcepit, ante omnia radicitus ex monaſterijs extirpent, & euellant. Ex quo & caſtitas, & obedientia monachorum in ſummum diſcrimen adducuntur, omniumq; aliorum malorum colluuies naſci; & profundi ſolet.* Tertium. *Abbates ipſos vt aliorum ductores, & arietes gregis verſatiſſimos eſſe oportet, ne aut quicquam alijs præcipiãt in huiuſmodi, quod non ipſimet prius parati ſint facere, aut in quibus non fuerint ante probè exercitati, & edocti.* Quartum. *Prouideant præterea, & ſummo ſtudio procurent, vt quibus rebus Religio Carthuſiana hactenus viguiſſe dicitur, ſolitudine videlicet, ſilentio, & viſitatione perpetua, quæ hac dictione* (So ſi vi) *comprehendi ſolent, eaſdem iam poſtliminio in integrum reſtituant. Quod de frequenti viſitatione propterea admonui, quia ea in re maximum eſſe monumẽtum, & ad ſerendos bonos mores, & ad eoſdem confirmandos, ac ſtabiliendos eſſe noui.* Quintum. *Qui ſi, & hoc diligenter curent vt contemplandi, & mentaliter orandi modus in monaſteria reuocetur, nihil erit, quod ab eis hac in parte deſideretur amplius.* Sextum. *Vt ſit mens ſana in corpore ſano proprij illorum Abbates operam dabunt, vt ad laborem aliquẽ corporeum, quamuis monaſterium eorum ſit ditiſſimum, fratres ſuos exerceant, ne quod plerumq; accidit ex humore cellarum, & ſedentariæ vitæ incõmodis, in morbos quoſdam melancholicos incidant, ad quos pellendos magis eis opus erit Hippocratis fomẽtis, quam præceptorum documentis, & labor, & latebræ, & voluntaria paupertas, ſunt, vt ait Bernard. inſignia monachorum.* Septimum. *Vt haberent ſinguli ad manum libros ſuæ profeſſioni aptos, & accommodatos, in quibus ad petram, ex qua exciſi ſũt, reſpicere poſſent communibus monaſteriorum ſumptibus. Pulcherrimis typis excuderetur liber ille quem vulgo V*itas Patrum *appellant, vna cum Caſſiano, Climaco, Prato ſpirituali, Palladio, & cæteris id genus innumeris opuſculis. Neque enim dici poteſt quantopere appetitum hominũ ſpiritualium varietas rerũ, quæ in his libris continentur delectet, in quibus Euangelij, & doctrinæ Apoſtolicæ ipſam quaſi praxim licet cernere.* Hęc hic author magnum emolumentum Regularium Superioribus allatura, ſi ea opere expleant.

11 E con-

11 E conuerſo tamen incommoda, quæ ex difformatis prælatis, ſubditis religioſis eueniant, quis recenſebit? Primum illud ſit, quod malorum ſuperiorum exemplum non ſolum ſubditos, ſed & ſuperiores ipſos ad gehennam perducit. Hoc dæmones ipſi, veritate coacti, teſtati ſunt. Vt enim viri docti affirmant: Cum prælati quidam comitiis quibuſdam aſſiſterent, principes quoq; tenebrarum ſimile concilium coegere, & ad illos epiſtolam hæc continentem tranſmittunt. *Principes gehennarum, principibus Eccleſiarum, id quod nobis ipſis, & Gratias vobis reſcrimus, quia propter veſtram negligentiam, & mala exempla, quot vobis cõmiſſi, tot ad nos miſſi.* Horrendus caſus, & timendus valde à ſuperioribus religionum, ſi prauo exemplo, aut negligentia familiam ſibi creditam gubernent. Ad idem quoq; ſimiliter induci poſſet caſus ille, quem ex Antonio Senenſi, & Martino Delrio, capite quinto retulimus. Illi enim religioſi, qui in viſione illa post mortẽ, & ad inferorum pœnas traditi apparebant, vere fuerant in religione Superiores. Sic enim ipſi confeſſi ſunt dicẽtes. *Quod ipſi omnes fuerant eiuſdem Ordinis religioſi, & pro maiori parte, Magiſtri, Priores, Superiores, &c.* Similiter, qui, vt ex alia viſione ab eodem Martino relata, conſtat, dixerunt poſt mortẽ, & damnationem æternam: *Ambitio, & crapula duxerunt nos ad Tartara.* Abſdubiè quoque in religione illa prælationis munere decorati fuerant. Ex quo iam liquet, gehennæ dãnationem certiſſimè incurſuros improbos, & negligentes prælatos religionũ. De illis merito etiam intelligi poteſt os aureũ Ecclebæ Chryſoſtomus, dum ſuper epiſtolam ad Hebræos dixit. *Miror an fieri poſſit, vt aliquis ex Rectoribus ſit ſaluus, cũ videam poſt minas, & præſentem ſocordiam, aliquos adhuc accurrentes, & ſe conÿcientes in tantam molem Rectionis, & adminiſtrationis. Nam ſi ÿ, qui neceſſitate trahuntur, non habent quo confugiant, & quo ſe excuſent, ſi rem male adminiſtrent, & ſint negligentes (Nam & Aaron tractus eſt neceſſitate, & venit in periculum, & Moyſes rurſus venit in periculum, cum ſæpe recuſaſſet, & Saul cui fuerat creditum aliud imperium, poſtquam recuſauit, vocatus eſt in periculum, quoniam ipſum male adminiſtrauerat quãto magis ÿs qui in hoc ſuum ſtudium ponunt: & in id irruunt? Qui eſt autem talis longe magis ſe omni priuabit venia. Timere enim oportet, & contremiſcere, & propter conſcientiam, & propter molem imperÿ, & neque, ſi ſemel trahantur, recuſare, neque ſi trahuntur in ipſum irruere: imo vero etiam fugere, præuidentes.*

Fr. Aug. Lopez Ciſtercienſis tract. 2. de ambition.

ſupra c. 5

ſup: etiã c. 5

Chryſoſt. in c. 13. ad Hebr. hom. 34.

Rusbr. de vera contẽpl. c. 61. *tes magnitudinem dignitatis.* De iſtis etiam loquitur pius,& deuotus Ioannes Rusbrochius,dum inquit. *Tales paſtores, vel in tartara relegãtur,vel pænitentes,ad immanes purgatorij pœnas.* D. Aug. ad Valer. Forſan propter illos D. Auguſtinus dixit, & habetur diſtinctione 40 can. ante omnia *Nihil apud Deum miſerabilius,& damnabilius eſſe,quam officium mali paſtoris in Eccleſia.*

12 Nec credi difficile erit improbos illos ſuperiores, acriores pænas ſubituros,quam ſi ſuperioritatis officio priuati,ſoli ſibi vixiſsent. D. Greg. in paſt. 1. p. c. 2. Quod D.Gregorij verbis in ſuo paſtorali cõfirmare licet. *Qui ad ſanctitatis ſpeciem deductus, vel verbo cæteros deſtruit,vel exemplo,melius profectò fuerat,vt hunc ad mortem ſub exteriore habitu terrena acta conſtringerent, quam ſacra officia cæteris in culpa imitabilem demonſtrarent: quia nimirũ ſi ſolus caderet, tollerabilior inferni pœna cruciaret.* Clarè indicans Gregorius, improbum prelatum ſuę malignitatis maiores pœnas ſubiturum.

13 Secundum quoq; maximumq; incommodum ex inordinata Prępoſitorum vita prouenire potens, illud eſt, quod tales, nec poſſint,nec audeant,ſubditorũ vitia,defectuſque corripere: Sicque,tam ipſi,quam ordo in ſuo ſemper difformationis, & relaxationis ſtatu perſeueret. Hoc exprimit S.Ephrẽ ſuperius adductus, inquiens. S.Ephrẽ. paræn. 15 *Si nos Prælati inobedientes ſimus, quomodo cæteris obedientiam demonſtrabimus? Siguloſi,aut ebrioſi, aut auari quomodo inferiores nobis, temperantiam, aut patientiam docere poterimus? Si non temerarij, aut multiloqui, inſtabileſue fuerimus,quo pacto iuniores,grauitatem morum, ac tolerantiã. conſtantiamque docebimus?* Hinc etiam D. Hieronymus in epiſtola quadam. D.Hierõ *Quomodo poteſt præſes Eccleſiæ auferre malum de medio eius,qui in delictum ſimile corruit. Aut qua libertate, peccantem corripere poteſt,cum tacitus ipſe ſibi reſpondeat, eadẽ ſe admiſiſſe,quæ corripit?* Sanctus quoque Laurentius Iuſtinianus ſic etiam ad intentum. Lau.Iuſt. de inſtit. & regim. pręl. c. 6. *Si Prælatus habet aliquid reprehenſibile, quomodo quæſo,poterit ſibi creditos ad mundi adhortari cõtemptum,à lenocinijs abſtrahere vitiorum, atque à cupiditate temporalium?* Alibi quoque ſic. *Quonſam quæſo animo, qua fronte,qua authoritate, audebit peccantium redarguere vitia, vitiorum amator? Aut de ſpiritualibus loqui, cupiditatem carnalium ipſe ſectator?* Iſid. 3. ſen. c. 45. Optimè tandem D. Iſidorus, dum cauſam tradit,quare mali pręſules ſubditos corripere metuant,ſic loquitur *Proh dolor,inde metuunt,quia,vel amore rerum ſecularium im-*

implicantur, vel quia aliquo facinoris onere confundũtur. Vnde de iſtis inquit Dionyſius Carthuſien. ſermone 5. de SS. Simone, & Iuda, intelligi illud. *Errore Balaam mercede effuſi ſunt.* Quia ſcilicet. *Sibi commiſſos debitè increpare, atque corrigere negligunt, ne forte illos offendendo, ingratitudinem, moleſtiamq; incurrant, aut ſuis per illorum machinationẽ priuentur officijs, fauoribus, ſiue honoribus, in quibus regnat affectio, commodi potius, quam honeſti.* Dõ. Car.

Quomodo autem Prælati iſti negligentes in ſuorum ſubditorum correctione à Deo in altera vita puniantur ex vnius Prælati poſt obitum apparitione relata in Chronicis Ordinis S. Hieronymi facile elicitur. Etenim, vt ibi habetur Ferdinandus Iañez vnus ex primis eius Ordinis fundatoribus vitæ ſanctimonia clarus, poſt mortem apparuit fratri cuidam, habitu Monachali veſtitus, ſed lacerato, & detrito, vultu triſti, & nigricãti, miſerandus ſacrificia aliqua poſtulans, quoniam in Purgatorio detineretur nõ ob peccata vitæ ſæcularis, neque vitæ Religioſæ, ſed eo dumtaxat, quod præ mãſuetudine, & benignitate noluit videri nimis ſcrupuloſus, & minutus in corripiendis fratribus, quibus præerat, ne grauis illis eſſet; quod tamen non credebat culpam fuiſſe, imò prudenter egiſſe putabat. Chronica Nrd. S. Hieron a p. lib. 2 c. 3.

14 *Si* autem religioſus Prælatus crimine proprio impeditus, contra delinquentium vitia, iuſtitiæ virgam, puniendo, exercere non poteſt, quo modo prælati iure, nomineque cenſebitur? Teſte enim Gregorio. *Prælatus debet eſſe contra delinquentium vitia, per zelum iuſtitiæ erectus, vt & bonis in nul.oſe præferat: & cũ prauorum culpa exigit, poteſtatem ſui Prioratus agnoſcat.* Etſi enim compaſſio, & miſericordia præſuli religioſo neceſſaria ſit, iuſtitiæ tamen zelus omitti nequaquam poteſt, ſed vtrumq; admiſceri. Optimè ad hoc Laurentius Iuſtinianus. *Sic itaque ſe habere debet in cunctis, vt nec iuſtitia compaſſionem repellat, neque compaſſio iuſtitiæ regulas prætermittat. Nam iuſtitia ſine compaſſione crudelitas eſt, & compaſſio abſque iuſtitia rectitudine, ignauia, & puſillanimitas iudicanda.* Quando ergo ſuperior regularis ſubditorum vitiis irretitus manet, abſdubiè ea punire non poteſt, ac perinde hoc magnum incommodum ex difformatis prælatis, ſanctæ Religiones ſibi reportant. D. Greg. l. 1. ep. c. 24. Lau. Iuſt. de inſtit. præl. c. 9.

15 Denique, quia longum valde eſſet, damna, quæ ex inordinata vita Rectorum obuenire poſſunt religionibus, ſigillatim receſere, ea quaſi coaceruatim ex Laurentio Iuſtiniano accipiat

Hh lector,

Id.ibid.c. lector. *Si homo(inquit) in regimine poſitus,ſuam tranſgreditur*
10. *profeſſionem, aut delinquit publicè, notoriū infert Eccleſiæ ſcandalum, honorandæ derogat dignitati,cæterorum præſulum denigrat famam, adimit authoritatem regimini, vilem reddit cathedram ſanctitatis,&c.* Inferius quoque, notabilem hanc ſtatuit
ſententiam. *Non poteſt non peccare grauiter,qui ad aliorum in-*
Trit.hom. 10.de ob. monach. *ſtitutionem deditus,palam offendit,* Doctiſſimus quoque Trithemius vnico verbo rem totam declarat. *Quoties*(inquit)*homo inquietus, turbulentus, & imperitus, Abbas monachorum præficitur,mox regularis diſciplinæ integritas naufragatur.* Neſcio ſi
D.Bern. ad Euge. idem D.Bernardus ſuſpicatus eſt,dum de improbis prȩlatis loquens: *Quorum zelus eſt,* inquit,*pro dignitate tuenda, Dignitati datur totum,ſanctitati parum, vel nihil.* Rurſus quærens de il-
Ibidem. lorum ſubditis. *Quid interim faciūt oues?* Reſpondet. *Hoc quippe fateor,& paſcua ſunt dæmonum, non hominum.* Ac ſi diceret nihil non dæmoniacum,nihil non diabolicum,nihil humanum in ſubditis improborum præſulum inuenitur.

D.Iſid.3. ſent.c.38 16 Merito proinde ſancti Patres, multis opprobriis, maledictis, ac conuitiis, improbos, & diſformatos paſtores proſequuti ſunt:ex quibus D.Iſidorus ſic. *Deteriores ſunt his,qui ſubſtantias aliorum,prædiaque diripiunt.* D. Bonauentura de illis
D.Bonau. 2.phar.c. 12. ſic ſentit ex mente Bernardi. *Fures ſunt,& latrones, non cuſtodes;neque cultores in vineis.* Optimè quoque Laurentius Iuſti-
Laur. Iuſt de regim prȩla.c 2. & de diſc. mon. c.9. nianus. *Tales non proprie domini,ſed Tiranni,& raptores ſunt; dum non ſubditorum,ſed propria quærunt commoda,diuitiarum videlicet, voluptatis, honoris, & famæ.* Alibi quoque ſic. *Negligens paſtor, & ſola temporalia concupiſcens,ſua quærens, & ſubditorum commoda paruipendens,vti fætidū cadauer, in profundum demergetur abyſſi.Ibi cum tenebrarum Principe vltricibus traditur flammis æternis damnabitur cruciatibus.* Pius
Rusb. de vera cōt. c 81. quoque author Rusbrochius de eis loquēs,quos vel in Tartara relegari,vel pœnitentes ad immanes purgatorij cruciatus damnari dicit,ſic habet. *Tales vtique veri paſtores non ſunt,ſed lupi*
Id. de taber. ſæ. c. 134. *rapaces,non parcentes cuiquam,ſed communia Dei bona male conſumentes.* Et alibi. *Tales ſemper, vbi rerum temporaliū lucra ſperant,verſuti,rigidi,ac crudeles ſunt.* O bella, pulchraque encomia à Patribus,improbis prȩlatis conceſſa?

17 Quis iam ignoret,quanta cura, ſolertique ſollicitudine ſtudendum ſit, vt Sancti, recti, reformatique Prælati religio-

nis

nis cætibus præficiantur? *Penſandum valdè eſt* (inquit D. Gregorius) *ad culmen regiminis, qualiter quiſque veniat: atque ad hoc rite perueniens, qualiter viuat; & benè viuens, qualiter doceat; & rectè docens, infirmitatem ſuam quanta conſideratione cognoſcat.* Ac ſi dicat nihil magis Sanctæ obſeruantię zelatoribus incumbere debet; quam, quod ſemper pios, & ſanctos paſtores, reformatoſque regulares, monaſteriis pręficiant. Vnde in quadam Epiſtola ſic loquitur idem Gregorius *Omni cura vigilandum eſt, vt Rector cogitatione ſit mundus, operatione præcipuus, diſcretus in ſilentio, vtilis in verbo, ſingulis compaſſione proximus, præ cunctis contemplatione ſuſpenſus, bene agentibus per humilitatem ſocius, contra delinquentium vitia per zelum Iuſtitiæ erectus.* Eleganter quoque idem proſequitur intentum mellifluus Bernardus ſic. *Neceſſaria eſt nauis iſta Prælatis, tribus compacta lateribus, vt ſit charitas de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta. Puritatem quidem cordis in eo prælatus habeat, vt prodeſſe deſideret, non præeſſe; vt proprium commodum, & honorem ſæculi, & aliud quidpiam ſuum in prælatione non quærat, præter ſolum beneplacitum Dei, & animarum ſalutem. Sed cum intentio pura. Irreprehenſibilis quoque neceſſaria eſt conuerſatio, vt forma factus gregis, incipiat facere, & docere, ne docens audiat a fratre: medice cura te ipſum. Talis enim occaſio plurima damnatio prælati, plurima ſubditorum perditio eſt: oportet enim irreprehenſibilem eſſe eum, qui præeſt; quoniã ea, quæ arguit in diſcipulis, oportet ſummopere vitare magiſtrum.* Nec minus eleganter, quid in bono prælato quærendum ſemper ſit, adſtruit Sanctus Laurentius Iuſtinianus his verbis. *Hoc præſidentibus neceſſarium eſt, qui amore iuſtitiæ, & ardore dilectionis proximi, debent opus, non dignitatem quærere; laborem, non delitias, non creſcere faſtigio, ſed humilitate decreſcere; vt fiant ſerui, & miniſtri hominum propter Chriſtum.* Rurſus quoque alibi. *Qui præſunt regimine, non pro accepto glorientur beneficio, ſed ex eo quærant fructum, non temporalem, & perfunctorium, ſed verum, ſed iucundum, ſed imprædabilem, ſed æternum. Omni inſuper, qua valent, induſtria, á ſe abdicent, quæ ſibi aduerſantur, altum videlicet ſapere, eſtimationem ſui, proximi contemptum, mentis hebetudinem, delectationem præſentis vitæ, metum mortis, immoderatamque terrenarum rerum curam.*

D. Greg. prolog in paſtoral.

D. Greg. l 1 ep. c. 24.

D. Bern. ſer de tribus Ord. Eccl. ad Patres in capitulo

Laur. Iuſt de ligno vitę de inſtit. c. 6

Idē de inſtit. præl. c. 6

Riccard. de ſecur. conſc. c. 17. 18 Porrò in eos, qui indignos ad prælaturæ dignitatem aſſumunt, optimè inuehitur. Riccardus per hęc verba. *Quid quæſo eſt, quod facitis, qui eiuſmodi bruta, & beſtialia corda in ſublime attollitis, & velut in aere ſuſpenditis? Si verè eos diligitis, cur eis non parcitis? quid quæſo, eis aliquid aliud, quam ruinam paratis, dum eos ad alta ſuſpenditis; & quaſi in ramis portatis? Quid aliquis quiſque ſuo ſublimatori, vel potius ſubuerſori dicturus eſt in fine, in ipſo cõfinio ruinæ, niſi quia eleuans alliſiſti me? Conuerſantur volucres cæli in ramis, locumque teneãt in ſummis, quos ſubleuat pennas Sanctitatis. Beſtiæ ſub ramis locum teneant, in imis; & qui pronos vultus habent per appetitum carnis, diſtrictionem ſentiãt, piæ ſeueritatis, & iuſtæ humiliationis.* Caue ergo à ſimili conuitio, ò monache, nec patiaris vnquam, quoad potueris, improbum aliquem, aut diſcolum, prælatum communitati præfici; & multo minus illi ſuffragium prælaturæ præſtes; ſciens quod (Aluerez de Paz ſic loquitur.) *Veniet Princeps Paſtorum, & ſuarum ouium ſtragem ab iſtis præfectis allatam, de manu illorum, qui eos præfecerant, requiret.* Immo D. Gregorius nobis teſtatum relinquit. *Peccata reliqua ſingularis pœnæ meritum obtinent, qui verò carnalem præpoſitum cõſtituit, tot incurrit pœnarum merita, quot ille fidelibus ſubditis præbet prauitatis exempla.* Satius ergo erit, ſi Laurentii Iuſtiniani conſilium accipias, qui pręlatum in religione præficere debeş: Sic autem monet Iuſtinianus. *Non petentis perſonam, non claram progeniem, non amicorum preces, non ſupplicantis adulationes attendas, ſed litteratorum ſufficientiã, honeſtatem vitæ, bonorũ teſtimonium, conſcientiæ rectitudinem, ac morum probitatem: Iſta profectò ſunt, quæ reddũt virum Eccleſiaſtica idoneum dignitate, non quidem ad plenum, ſed quantum patitur humana fragilitas.* Hæc Iuſtinianus, quę ſi feceris, non indignum aliquem, aliorumque pedibus merito calcandum (quod intollerabile religionis malum eſt) ad thronum prælaturę, euehes, aut attolles.

Aluarez de Paz t. 1 l. 3. c. 39.

D. Greg. in 1. Reg. 12.

Lau. Iuſt. de regim. prel. c. 16.

19 Si tamen boni prælati conditiones, ſimulque qualitates ſcire deſideras, vt vel illi, in religioſis cœtibus prælationis ſuffragium pręſtes, vel ad talem dignitatem, ſi potes, attollas; accipe ex Patribus. Ex quibus Gregorius, talibus notis ſanctum, perfectumque prælatum ſubindicat. *Qui nulla illicita perpetrat, ſed perpetrata ab alijs, vt propria deplorat, qui ex affectu cordis alienæ infirmitati compatitur, ſicque in bonis proximi, ſicut in ſuis profectibus*

D. Greg. in paſtor. c. 10.

profectibus lætatur. Qui ita ſe imitabilem cæteris in cũctis, quæ agit inſinuat, vt inter eos non habeat quod ſaltem de tranſactis mens erubeſcat. Qui ſic ſtudet viuere, vt proximorum corda a-rentia doctrinæ valeat fluentis irrigare. Qui orationis, vſu, & experimẽto, iam didicit, quid obtinere à Domino, quid poſcere poſcit. Audi quoque D. Bernardum, qui vt bene expertus huiuſcemodi conditiones bono prælato preſcribit. *Nec præceps erit in sẽtentia, nec vehemens in vindicta, non in corrigendis remiſſior, non in parcendis ſeuerior, non puſillaminis in expectandis, non ſuperfluus in victu, nõ notabilis in veſtitu, non citius ad promittendum, non tardus ad reddendum, non prodigus dator, non tenax ad largiendum.* Pius quoque Doctor Dionyſius Carthuſienſis hęc habet. *Omnino oportet, vt præſidens tantæ ſit perfectionis, vt ſua bonitate, aliorum malitiam ſua humilitate, patientia, charitate, & ſapientia, ſibi ſubditorum ſuperbiam, irã, impatientiam, auerſionem, imprudentiam, poſſit vincere. Alioquin non bonus, neque idoneus eſt medicus animarum.* Hæc, & alia ſermone quinto de Dominica 15. poſt Trinitatem. Eleganter etiam, vt ſolet, mores boni prælati, Sanctus Laurentius Iuſtinianus nobis depictos reliquit. Ipſum ergo appellat. *Conſtantem in opere, lætum in corde, in ſermone eruditum, compoſitum in moribus, in ſe pacificum, iucũdum in facie, in regimine prouidum, & in omni ſua actione diſcretum.* Alibi etiam qualiter futurus ſit prælatus ſic deſcribit. *Sit diſcretione prouidus, experientia probatus, ordinatus moribus, grauitate maturus, decoratus honeſtate, ſanctarum ſcripturarum gnarus, auſterus in ſe, proximo compatiens, orationi aſſiduus, corde mitis, eloquio verax, & in omni, ſi poſſibile eſt, ſpirituali diſciplina prouectus.* Demũ alia ex Patribus ad hoc intentum libens omittẽs, & quæ Abbas Trithemius vir ſatis expertus de regulari diſciplina monachorũ ſcripſit, hic ſubſcribam. *Non puer, non indoctus, non carnalis, non indigẽs diſcretione, nec animo leuis, vel inexpertus ſpiritualium certaminum, in Abbatem ordinandus; ſed moribus canus, in diuinis ſcripturis eruditus, ſpiritu ambulans in vera cõuerſatione ſanctitatis, pius, manſuetus, mente trãquillus, atque quietus, qui, & improbis iudicium, & beneuolis nouerit exhibere miſerationem.* Hæc Trithemius: ex quo, Patribuſque relatis, boni ſuperiores qualitates accipere licet.

D. Bernar in ep.

Dionyſius Carthuſ.

Lau. Iuſti de regim. prel. c. 13.

Id. de obedien. c. 20

Trit. hom. 10. de obi monach.

Iure etiam inter boni Prelati notas ea recenſeri debet quod ipſe, plus agere quã loqui, & plus opere, quàm ſermone agẽdum

ęſti-

Eccleſ. 4 eſtimare debeat. Illud Eccleſiaſtici 4. ſemper præ mente habens: *Noli citatus eſſe in lingua tua, & inutilis, & remiſſus in operibus tuis*. Seu vt Arabicus textus habet: *Ne ſis tumidus in lingua tua, & iners & negligens in operibus tuis*. Quaſi dicat; Noli eſſe celer in mandando, tardus in operando, vt multa aliis ordines, & mercedes; ſed nolis ipſe manum operi admouere. Verus enim familię, cœtus, & belli, dux non dicet ſuis. Ite facite hoc milites. Sed, eamus, faciamus, commilitones, primusque ſuis anteibit, & manum operi admouebit, vti dicebat, faciebat Iulius Cæſar. Ad quod valde deſeruit Apologus Leo-

Cyrillus. nis, & aſini apud S. Cyrillum. lib. 1. *Apologorum Moralium cap. 16*. cuius titulus eſt: *Dic voce tenui, & age actu grandi. Leonem*, inquit, *ſocius aſinus antecedens, cum de longè Luporum turmam aſpiceret, eminus cœpit vocem emittere, vt eius granditate venoſa grex inimicus diſcederet perculſus. At verò cum hoſtes à clamore hunc eſſe aſinum cognoſcerent, fixi ſtantes cœperunt ridere, ſcientes tantum ſonitum pectoris minime reſpondere virtuti cordis. Tunc leo percepta voce ſtatim cucurrit ad ſocium, atque dixit: Amice quid tibi eſt, quod clamaſti? cui ille: Mi frater, grex luporum apparuit, quem grandi voce perterrui, nec ſe mouet: Sed mox ad odorem tuum, non ſine mea admiratione diſparuit. Ad hæc Leo prudenter ſubridens: Si noſti, inquit, nequam, lupus eſt callidus, clamorem deridet, ac virtutem tantum timet, latratum canis ſubſannat, dummodo morſum effugiat. Nimirum expertus miles tubam bellicam non paueſcit, ſed gladium: & eruditus Philoſophus nubis tonitruum non veretur, ſed fulgur. Quid enim eſt clamor niſi pectoris euacuati, & oris ſonus effuſus? Nempe vacua magis ſonant, ventoſaque concrepant. Quapropter chariſſime, qui clamoribus vtitur, à ſapiente minime timetur. Quoniam ventoſus, & vacuus ſine virtutis ſoliditate fore cognoſcitur. Clamore ſiquidem iracundiæ flamina in clibano cordis accenditur de qua ſtatim fumus exoritur, & obfuſcata ratione, virtutis ſplendor fuſcatur. Ex lumine namque rationis oritur virtus. Quare magis prudenter id efficitur, quod inanis apparentia ſpreta voce, rei granditate finitur. Sic regularis cœli motus cum ſit actus virtuoſus, grandi virtute ſine ſono completur. Quo dicto de clamoroſa voce confuſus aſinus, à Leonis ſocietate diſceſſit*. Hæc ſi rectè expendantur quamuis feſtiua, & ludrica appareant contra Prælatos, tamen multa clamantes, & parum, aut nihil operantes manifeſtè ſunt.

E con-

20 E conuerſo tamen, imperiti, & inepti prælati notas, præter adductas, alias quoque ex Bernardo tranſcribimus. Hę ergo ſunt. *Gradus ſummus, & animus infimus, ſtatus ſupremus, & greſſus minimus, ſedes prima & vita ima, lingua magniloqua, & manus otioſa, ſermo multus, & fructus nullus, vultus grauis, & actus leuis, ingens authoritas, & nutans ſtabilitas.* Hęc Bernardus. Vt verò vno verbo loquar, & quod expertus dicam, nullum maius indicium inepti, & imperiti pręlati eſse poteſt, quam ſi ſolum rebus temporalibus tranſitoriis, & terrenis deditus cõſpiciatur, rebus autem ſpiritualibus, ęternis, & animarum ſaluti pertinentibus, parum, aut nihil addictus videatur. Quæ prauitas quantum nocumentum religionibus afferat, expreſſit ſanè veriſſime Guillermus de Peraldo Dominicanus in tractatu de profeſſione monachorũ, ſic loquens. *Hæc negligentia multa monaſteria, in quibus omnia honeſtè, & ſecundum ordinem fieri debuerunt, in tantam inordinationem, & confuſionem induxit; quod in eis eſt terra ſurſum, & cælum deorſum, pedes ſunt ſupra, caput infra, facies eſt retro, inferiora effuſa ſunt extra. Deus ibi conculcatur, & terra deificatur, Diabolus honorificè recipitur, Deus verò, & contumelioſè repellitur, vel ignominioſè recipitur.* Et rurſum. *Si populum peccantem viderint, obticent; omnes de ſuo honore ſolliciti ſunt, de honore autem Dei nullus. Cadit aſina, & eſt qui ſubleuet, perit anima, & non eſt qui cogitet. Pedes ſunt ſupra caput, vbi viri ſpirituales deſpiciuntur, homines verò terrena ſapientes, ad regimen vtiles, & in honore, habentur:* Hæc Peraldus.

D. Bern. de conſid.

Perald. in tract. de profeſſ. mon. c. 9.

21 *Si* verò vnicam, ſingularemq; notam à me quiſpiam expoſcere velit, qua bonus, rectus, ſanctuſque Prælatus palam dignoſcatur, & cui merito prælationis onus imponi debeat, illud dicam; quod ſit vir orationi vacans, orationi intendens, orationiq; deditus: hoc enim vnico pharmaco, & ſuæ domui, cui prę ponitur mederi, ſibique, veri bonique Paſtoris nomenclaturam conciliare poterit. *E* contra tamen ſi orationis præſidio deſtitutus ſit, regularis prælatus nec ſibi, nec aliis, vtilis eſse poterit. Audiatur Gregorius, qui ſæpius hanc veritatem nobis ſcriptam relinquit. In Paſtorali ergo dum quærit, *qualis quiſque ad regimen debet venire.* Sic reſpondet. *Qui orationis vſu, & experimẽto iam didicit, quod obtinere à Domino poſſit, cui prophetica voce iã quaſi ſpecialiter dicitur: adbuc loquente te, dicam, ecce adſum.* Rurſus alibi. *Qui de rebus dubijs ſemper ad tabernaculum*

D. Greg. p. paſt. c. 10.

ne-

recurrit, coram teſtamenti arca, Dominum conſulit, exemplum proculdubio rectoribus præbens, vt cum foris ambigunt quid diſponant, ad mentem ſemper, quaſi ad tabernaculum redeant, & velut coram teſtamenti arca, Dominum conſulant. Inferius

Idem 2.p paſt.c.11.

quoque, quærens quantũ Rector ſacræ legis meditationibus eſſe debeat intentus? Respondet. *Omne hoc*. (ideſt totum ſuum munus & officium) *rite à Rectore agitur, ſi ſuperna formidinis, & dilectionis ſpiritu affl..tus, ſtudiosè quotidie ſacri eloquij præcepta meditetur*. Sanctus quoque Bernardus in epiſtola quadam prelatum quendam de ſui officii munere inſtruens, orationis e-

S.Bernar ep.201.

xercitium illi præcipue his Verbis commendat. *In his duobus mandatis, verbi ſcilicet, atque exempli, ſummam tui officij, ad conſcientiæ ſecuritatem, pendere intellige. Tu tamen ſi ſapis, iunges, & tertium ſtudium videlicet orationis, ad complementum vtique trinæ illius repetitionis in Euangelio, de paſcendi ouibus Ioann.21. Manent itaque tria hæc, verbum, exemplum, oratio; maior autem his eſt oratio*. Hæc Bernardus. Ad idem Abbas Ioachim ſuper Apochalypſim, p.1. expendens, quod Eliſeus iubeatur reſpicere in cælum in aſcenſu patris Eliæ dicit. *Neceſſe*

Laur.Iuſt de inſtit. præl.c.10

eſt, vt iugiter intueatur in cœlum, vt ſine intermiſſione memor ſit Dei ſui quicunque prælatus, &c. Iunge quoque D. Laurentium Iuſtinianum in lib. de inſtitutione prælatorum ad noſtrum intẽtum, ſic loquentem. *Prælatus ſit in oratione aſſiduus, & poſtulet pro ſe ipſo à Deo. Conſilij donum exquirat, ad apprehendendum insinuandumque, quid pernicioſum, quidue proficuum ſit, tam ſibi, quam cæteris ad ſe accedentibus; ne petra efficiatur ſcandali, &c*, Itemq; rurſus.

Ibidem.

Quoties populus ſpiritualiter, ſeu corporaliter fatigatur in prælio, ſi quando diuina præcepta grauiter peccãdo trãſgreditur, quãdiu æquiſſima animaduerſione percutitur, ad orationis debet prælatus aduolare præſidium: ibiq; corde compunctus, proſtratus corpore compaſſione plenus, ignitus charitate, deprecari Dominum, *&c*. Rurſuſq; clarius. *Expedit illi, qui paſtorale gerit officium, Dei iugiter orando aſtare conſpectui, & nunc piè interuenire pro populo, nunc humiliter ſupplicare pro ſe*. Et infra. *Qui enim valet per ſe ipſum perſoluere debitũ paſtoralis officij, niſi introrſus ſit imbutus, in ſpiritu roboratus, atque directus*. Adhuc inferius. *Fallitur profectò: quiſquis opus hoc periculoſum, & grande, abſque deuotionis pabulo, & orationis præſidio, prout decet, conſumare ſe putat*. Hæc Iuſtinianus, pulcherrima ſane ad intentum, quod quærimus:

Pla-

22 Placuit prætere a duos Carthuſienſes Patres intentum noſtrum docentes in medium proferre. Ex quibus D. Dionyſius, de modo, quo Abbas, vel ſuperior in religionibus reformandis ſe gerere debeat, ſic loquitur. *Quo maior res eſt reformatio cõmunitatis, eo amplius dependet à Deo, & tanto plus neceſſarium eſt ſpeciale ſubſidiũ directionis, & cooperationis Spiritus ſãcti. Abbas ergo, ſiue ſuperior ad reformationem ſuorum ſubditorum, verè, & ordinate volens procedere, inprimis humiliet ſe profundiſſimè coram Deo, propriam inſufficientiam, totis præcordijs cõfitens, adiutoriumque diuinum lacbrimosè, affectuoſiſſimè, & indeſinenter exorans, vt ſe illuminet, dirigat, & confortet, ad exhortandum ſalubriter, ad agendum exemplariter, ad conſumãdum feliciter, ſubditorumque corda dignetur miſericordioſiſſimè intueri, mollificare, & aperire, ad audiendum, & conſentiendũ, ad perficiendum, quod eis ſuadetur, & dicitur, & ad quod tenentur.* Hæc Dionyſius. Pius quoque, & grauis author Ioannes Lanſpergius Carthuſianus etiam, dum Priores, alioſque ſuperiores religionum inſtruit; qualiter ſe circa curam domus gerere debeant, ſic piiſſimè monet. *Ipſi quidam cuncta regant, magis tamen oratione, quam diſcurſu, & occupatione. Ipſi oratione fruges ſerant, & arbores, Ipſi oratione tueantur pecudes. Ipſi oratione totam familiam, atque omne prorſus monaſterium gubernent, foueant, ac protegant. Felicius, fortiuſque olim in Amalechitas Moyſes oratione, quam Ioſue armis pugnauit; imo, vt vinceret, ille oratione impetrauit. Pari modo hoc faciunt Priores, orationum ſuarum vbertate, quod cæteri exequuntur diſcurſu, & ſolicitudine. Omnibus interſint officinis, omnibus aſſiſtant fratribus; nulli domus negotio deſint, orationum protectione. Oratione pericula abigant: Oratione animas ſibi creditas muniant, & ſentient, facto periculo, plus ſeſe oratione in quiete proficere, quã illa neglecta, corpore, & animo moueri.* Hęc pius auctor, pie ſane, orationis exercitium prælatis Religionum commendans. Si ita fiat, vt par eſt, crederem abſdubio ſanctos, rectoſque prælatos omnes euaſuros.

D. Dion. Carth. de reform. clauſtr. c. 21

Ioã. Lãſp.

23 Hoc tandem in calce annotare libet, dum boni prælati conditiones quærimus, eos ſolum regulariter loquẽdo, bonos, & vtiles futuros prælatos, qui ad regimẽ religionis inuiti, coacti, penituſque renuẽtes ſubuehũtur. Hoc Philoſophi, & Patres ſępius clamant. Plato aiebat: *Turpe eſt, vt quis ſponte ad imperandum accedat.* Lex quoque Valentiniani, & Marciani ſic habet. *Felicem fore rempublicam, ſi à nolentibus, & actus publicos*

Plato 1. de repub. Lib. leg. nou. Mar.

Simāc.de rep.l.6.c.13. *recuſantibus,gubernetur*. Alexander quoque Seuerus dicere ſolitus erat: *Inuitos, non ambientes,in rempublicam collocandos*. Quos imitatur Epiſcopus Pacenſis dicens: *Magiſtratus dandi ſunt hominibus Imperij minime cupidis*. Ex Patribus, ſatis hoc habet D.Gregorius,quęrens enim, cur Moyſes tantumdem recuſaret Ducatum populi;Paulus autem non ita aduentū in Hieroſolymam,reſpondet;*Quia proſperis huius ſaeculi, ex ſola iuſſione, aduerſis autem etiam ex deuotione militemus*. Optimè Rusbroc. Ioannes Rusbrochius in libro de contemplatione capite 50.dixit.*Qui præ alio honorari appetit, nullo dignus honore eſt*. Et capite 55.*Qui ad dignitates ſpirituales electi ſunt,& vocati tāquam Aaron,hi veri ſunt Prælati,& placent Deo. Qui autem ipſi ſe eligunt,ac ingerunt, eos plane reijcit, reprobatque Deus*. Alia ex Patribus omitto.

24 Sed quod Hugo Victorinus celebris author circa præſentē cauſam,qualiter ſcilicet Religioſi circa prælaturas accipiendas, vel non:ſimulque aliorum Patrum circa hoc ſenſum non prætermittam.Hugo ſic habet. Hugo de clauſtr l.2. c.12 *Sunt quidam,qui ſciunt, & poſſunt,& volunt præeſſe:quidam qui ſciunt,& poſſunt,ſed nolunt: quidam qui nec ſciunt,nec poſſunt,ſed volunt: quidam, qui nec ſciunt,nec poſſunt,nec volunt.Scire,& poſſe,& velle, charitatis eſt,vel ſuperbiæ: ſcire,& poſſe,& nolle humilitatis, vel inertiæ: nec ſcire,nec poſſe,ſed velle cupiditatis,& ſtultitiæ:nec ſcire,nec poſſe,nec velle,diſcretionis,& prouidentiæ.Qui enim ſciunt, & poſſunt,& volūt præeſſe,ſi volūt prodeſſe,charitatis eſt: alioquin, ſuperbia.Qui vero ſciunt,& poſſunt,ſed nolunt,humilitatis eſt, quod renuunt inertiæ vero cū ſciunt ſi omni deſiſtunt. Qui autē nec ſciūt,nec poſſunt,ſed volunt,ambitionis videtur eſſe,quod volunt;ſtultitiæ ſi velint,quod nec ſciūt,nec poſſunt.Illi ſiquidē,qui nec ſciunt,nec poſſunt,nec volunt,prudenter agunt*. Hæc Hugo Vict. D. Iſid. Diui Iſidori ſenſus libro tertio de ſummo bono cap.33.hic eſt. *Multis intercipit Satanas fraudibus eos, qui vitæ, & ſenſus cupiditate, vtilitate præſtantes præeſſe, & prodeſſe alijs nolunt*. S.Bern. Sancti Bernardi mens epiſtola 86.hæc eſt. *Nec præeſſe refuge, dum prodeſſe potes,quia væ tibi ſi præes,& non prodes,ſed væ grauius,ſi quia præeſſe metuis,prodeſſe refuges*. Abbatis, quoque Ioachim,in cap.3.Apochalypſis hęc eſt ſententia ad hoc propoſitum.*Non eſt parui pendendi muneris habere materiam proficiēdi in populo,pro quo paſſus eſt Chriſtus,nec quaſi humilitatis gratia,dum quis vocatur à Deo,nolle conſeruis ſuis fructuoſam impendere ſeruitutē.Quia ſicut ambitioſa voluntas deteſtabilis eſt*.

eſt ita amor proficiendi remuneratione condignus. Sancti Thomæ ſenſus 22. quæſt. 185. art. 12. & quodlibet 5. hic eſt per huiuſmodi ſententias expreſſus. *Primatum eccleſiæ cõcupiſcere, neque iuſtum eſt, neque vtile. Quis enim ſapiens vult vltra ſe ſubijcere ſeruituti, & periculo tali, vt det rationem pro eccleſia, niſi forte qui non timet Dei iudicium?* Rurſuſque; *Poteſt aliquis laudabiliter conſiderans proprium defectum, ex humilitate officium prælationis recuſare.* Præterea ſic habet. *Melior eſt intẽtio prælationem fugientium ſecundum proprium deſiderium, dummodo non adſit neceſſitas ex parte imponentis hoc onus:* Tandem ſic habet. *Quia ergo valde difficile eſt, purgatum ſe quemlibet poſſe cognoſcere, prælationis officium tutius declinatur.* S. Thom.

25 Ecce ſancti Religioſi modum vobis à patribus præſcriptum, quo prælationum dignitates accipiendæ, vel reiiciendæ erunt. Humilitatis pedibus præuoluti dignitatum faſtigia fugite. Obedientiæ tamen nexibus ligati, quæ veſtris humeris impoſſibilia non ſunt, ſubite, vt enim quidam, Prudens dixit. *Ambienda dignitas non eſt, nec ſollicitè quærenda, nec proteruè repellenda.* Faxit Deus in omnibus Dei honorem, & gloriam quæramus. Quidam.

Nimia bonorum temporalium cupiditas Religioſos deformat.

CAP. XVI.

1 PEſtilens adeo eſt auaritia, nimiaque bonorum temporalium cupiditas, ſeu appetentia, vt non modo ſæculares fere omnes, ſed & Religioſos plures, veneno ſuo forſan inficere, ſauciare, & perdere poſſit. *Certè multis nomen pauperum* (dicebat Sanctus Hilarion) *occaſio auaritiæ fuit.* Nec mirum ſane, dicente Propheta. *Omnes auaritiæ ſtudent.* Et Chryſoſt. *Omnium corda poſſidet, & tyrannica dominatione deuincit.* Tale ergo, ac tãtum malum procul, à religionibus abigendum Patrum, antiquorumque monachorum verbis, & exemplis comprobemus. D Hier. in vi S. Hila. Chryſoſt. hom. 30

2 Accedat primus Sãctus Baſilius egregius monaſticæ perfectionis inſtructor qui in conſtitutionibus ſuis monaſticis clariſſimè omnem bonorũ temporalium poſſeſſionem à monachis

D. Baſil. in cōſtit. ablegandum eſſe docet. Cap. ergo 35. ſic habet. *Debet autem pietatis cultor, qui eam, quam ſupra expoſuimus in Vita communitatem amplexus eſt, ab omni priuata rerum poſſeſſione, liber eſſe.* Et infra. *Omnimodè fugiendum nobis eſt, ne priuatim omninò quidquam poſſideamus præter ea, quæ promiſcuè omnibus ſimul comparantur.* Alibi quoque ſic. *In ſocietate fratrum, nihil priuatim haberi debet, qui enim dicit ſuum aliquid eſſe, is ſeipſum alienum reddit ab Eccleſia Dei.* Ecce tibi religioſe, conſultor adeſt Baſilius, & temporalium bonorum poſſeſſionē priuatam abdicare conatur. (Id in reg. breu. q. 85. & 87.) Hoc vero tibi ad perfectionem tui ſtatus conducere idem Baſilius ſic docuit *Perfectiſſimam ego vitæ rationem illam appello, à qua priuata omnis rei cuiuſque excluſa poſſeſſio eſt, & eliminata.* (In conſt. mon. c. 19) Satis indicās, nunquam religioſum ad ſui ſtatus perfectionem debitam peruenire poſſe, niſi omnem rerum priuatam poſſeſſionem à ſe abiiciat.

3 Sequitur vt ſolet ſanctus Ephrem Syrus, ex quo nō pauca contra auaram cupiditatem monachorum, diuitias, bonaque temporalia ſectantium elici poſſunt. Primo ergo in Paræneſi prima ſic loquitur. (S. Ephrē paræn. 1) *Diuitias ne conſecteris monache; anguſta enim, & ſtricta via.* Ac ſi dicat; quod monachus temporalibus diuitiis onuſtus, ianuam regni cæleſtis ingredi non poſſit. Vnde ſubiungit. *Diuitias manibus contrectans non intromittetur in portas regni cælorum.* Rurſuſque. *Mala eſt monachis auaritia, eos regno Dei priuans.* In tractatu quoque de monacho, & turture ſic habetur. (Idem.) *Monachus auarus, & diues, mundanus eſt profeſſor.* Et infra. *Neque monaſticum habitum ferre poſſunt, qui ſæcularibus diuitijs ſunt dediti. Non enim poſſibile eſt, Deo ſeruire, & mammonæ.* Et inferius. *Si videris monachum diuitem, & auarum, opes caducas ſectantem, deplange illum; quoniam in nocte, ac tenebris talis ambulat.* Rurſuſque. *Cur igitur lætiferat tibi diuitias conſciſcis, ò monache?* Rurſuſque ſic concludit. (Idem.) *Tu vero ò monache haſce diuitias ne appetas, nec poſſideas, neque congreges, nam monachi primum, & magnum mandatum ſecundum Deum eſt paupertas.* Tandem alibi, tentationem Satanę eſſe dicit, monachis ſuperflua quærere, etiam ſub prætextu egeſtatis. (Idem in doct. var. c. 99) *Sic monachum* (inquit) *inimicus tentat, vt qui large, ac liberaliter ſuas opes in pauperes diſperſerit, viliſſima deinde quæque, egeſtatis prætextu, iniuſtè perſequatur.* Hęc Ephrem, qui ſolus ſufficeret, vt improbam monachorum auaritiam retunderet.

Accedit

4 Accedit magnus Pater Hieronymus, qui in epiſtola ad Heliodorum, totus eo contendit, vt illum, vtpote monachiſmi ſtudioſum, à diuitiarum amore abducat. Hinc ferè in principio epiſtolæ, ſic habet. *Qui in Chriſtum credis, & eius crede ſermonibus. Quærite primum regnum Dei, & hæc omnia ponentur vobis. Non pera tibi ſumenda eſt, non virga eſt. Affatim diues eſt, qui cum Chriſto pauper eſt.* Et infra circa medium. *Perfectus ſeruus Chriſti, nihil præter Chriſtum habet, aut ſi quid præter Chriſtum habet, perfectus non eſt. Et ſi perfectus non eſt, cum ſe perfectum fore Deo pollicitus ſit, mentitus eſt. Os autem, quod mentitur, occidit animam. Igitur, vt concludam, ſi perfectus es, Cur bona paterna deſideras? Dominum fefelliſti, ſi perfectus non es. Dominicis Euangelij vocibus contonat, non poteſtis duobus dominis ſeruire: & audet quiſquam mendacem Dei facere, mammonæ, & Domino ſeruiendo. Vociferatur ille ſæpe: ſi quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me, & ego onuſtus auro arbitror Chriſtum me ſequi.* Alibi quoque ſic. *Monachum, quem ſenſeris tibi aut ſemper, aut crebrius de nummis loquentem, excepta eleemoſyna, quæ indifferenter omnibus patet, inſtitorem habeto, potius quam monachum.* In regula quoque hæc animaduertit, pro ſuppellectili religioſa. *Neque opus ſit clauibus, vt iam ex ipſis monſtretur exteriorum indicijs, quod nihil habetur extrinſecum præter Ieſum.* Grauiſſima hęc verba Sanctus Hieronymus ſcripſit: Ille verò ſatis eleganter auaram cupiditatem quorundã religioſorum (neſcio cuius æui) reprehendit. Audiant, & perlegant, ſciantque quantum à perfectionis tramite abſint, qui ſemper pecuniis, boniſque temporariis congregandis inhiabunt. Vnde alio loco religioſos quoſdam cupiditati, auaritiæque deditos, ſolum habitu, & voce, non reipſa ſæculo renunciaſſe, ſic docet. *Vidi quoſdam, qui poſtquam renunciauere ſæculo, veſtimentis dumtaxat, & vocis profeſſione non rebus; nihil de priſtina conuerſatione mutarunt, res familiaris magis aucta, quam imminuta. Eadem miniſteria ſeruulorum, idem apparatus, &c.* Timeant ergo religioſi noſtri, ne de illis, ſicut de antiquis hæc Hieronymi verba ſumantur, ſi infami auaritiæ vitio deſeruiant.

D. Hierõ ad Helio

Idem.

Idem in reg.

Idem ep. 4

5 Ioannes quoque Caſſianus antiquus monaſticæ reformationis defenſor, quam prauè ſentiendum ſit de regularibus, qui congregandis pecuniis, boniſue terrenis dediti ſunt habet his verbis. *Quod pudet dicere, ita pleroſq; abrenũciaſſe conſpicimus,* Caſſ. coll. 4. c. 20.

vt

vt nihil amplius immutaſſe de anterioribus vitÿs, comprobatur, niſi ordinem tantummodo, atque habitum ſæcularem. Nam, & adquirere pecunias geſtiüt, quas nec ante poſſederunt, vel certè, quas habuerant retinere non deſinunt, aut quod eſt lugubrius, etiam amplificare deſiderant. Indicat ſanè his verbis ſolum habitu, non reipſa monachum eſse, qui bonis temporalibus adquirédis ſtudet. Rurſuſque idem author. *Vitium cupiditatis, & auaritiæ, quod erga ſpecies pretioſas exercere non poſſunt, circa viliores materias retinentes, non abſcidiſſe, ſed mutaſſe probant. Eadem, qua antea, libidine detinentur, quaſi differentia tantummodo metallorum, & non ipſa paſſio cupiditatis, habeatur innoxa.* In opere quoque de inſtitutis monachorum lib. 7. contra hoc vitium auaritiæ, quod ipſe græco nomine philargyriam appellat, conſcribit. Vbi inter alia ſic loquitur. *Vitium hoc non aliunde in monacho ſumit principium, quam de corruptæ, ac torpidæ mentis ignauia, & plerumque initio abrenunciationis male arrepto, & erga Deum tepido amore fundato.* Vt inde nõ temerè iudicare cenſeamur, ſi monachum cupidum, corruptæ conſcientiæ, de prauatique Spiritus dicamus. Capite quoque ſeptimo eiuſdem libri futilem eſse, & inanem eorum monachorum excuſationem, qui ſub falſo prætextu neceſſitatis corporalis, pecunias congregant, grauiſſimis verbis oſtendit. Ea verò nos commodius infra adducemus.

Idem. l. 7 c. 1.

Ibid. c. 7.

6 Ad hæc Sanctus Nilus antiquus, & grauis monachus, ſæpius de cupiditate fugiẽda monachos admonet. In parænefibus, ſic habet. *Ne appetas bona, quorum vſus præterit, & poſſeſſio perit.* In oratione etiam de auaritia ſic. *Monachus, qui multa poſſidet, eſt velut nauis onerata, quæ influctuum tempeſtate facile ſubmergitur; quemadmodum enim illa ſingulis vndis aſpergitur, ſic opulentus ſollicitudinibus opprimitur.* Et rurſus. *Monachus auarus cumulari prouentibus gaudet, monachus auarus laborat vehementer. Monachus auarus auro ſtudet arcam implere. Execrabilis eſt, qui facit Idolum: huic ſimilis eſt, qui auaritiæ vitio laborat.* Hęc, & alia ex ſancto monacho Nilo excipi valent.

Nil. ſ. 16. biblioth. Idem.

7 Accedit Antiochus monachus inter Bibliothecę authores iure relatus, qui non minus cęteris, cupiditatem monachorum aſpernatur, *Mocachus* (inquit) *inhians cumulandæ pecuniæ, enixiſſimè intendit operi, qui autem nullũ quærit poſſidere peculiũ, nunc orationi ſtrenuam dat operam, nunc in lectione eſt totus.*

Antioch hom. 8. in 2. t.

Mo-

Monachus pecuniæ ſtudioſus theſaurum corradit,& indit marſupio. Dixerat autem in antecedentibus. *Impoſſibile eſt,eum,qui congerendæ pecuniæ ſit cupientior,ſecundum Deum vitam,vt inſtituat ſuam.* Hęc ex Antiocho excipere valui.

8 Sanctus quoque Theodorus Studitis inter Bibliothecæ Patres Venerabilis; de auaritia à monachis fugienda, ſic illos monet in Epiſtola quadam. *Contenti præſentibus auerſemur cupiditatem congerendæ pecuniæ, nec vllum poſſideamus peculium.* Et infra poſt aliqua. *Equidem.ſi ad hanc viuendi formulam conuerſabimur, in nobis glorificabitur Deus. Profeſſio noſtri huius* S Theod. *propoſiti magni æſtimabitur,& aduerſarij quanticumq; fuerint,* t.3 bibl. *ſuppudeſcent: denique ad conuerſionem inuitabuntur. Quod ſi nō ad eum modum vixerimus,male nobis metuo,ne pro ſperata beatitudine, æternam reportemus condemnationem.* Audiant hæc regulares cupidi,& auari (ſi qui ſunt) videantque,in quanto ſuæ damnationis periculo verſentur.

9 Ex eadem quoque Bibliotheca Abbas Marcus inconſultatione quadam,ſeu colloquio cum anima ſua,ſic arguit monachos, qui rerum caducarum poſſeſſioni, multum ſunt addicti. Marcus *Et nos,inquies,anima chara, nec aurum cumulamus, nec prædia poſſidemus,& ego reſpondebo tibi, nec aurum,nec prædia per* in 3.t. bibl. *ſe detrimentum afferre,ſed præpoſterum illorum vſum. Quidam enim diuites,cum diuitiarum amore minime tenerētur,Deo placuerunt,vt ſanctus Abraham,Iob, & Dauid. Nos verò ſine diuitijs auaritiæ vitium in materia abiectiſſima nutrimus, non cumulamus aurum, ſed res viliſſimas congerimus. Principatus, & Dignitates non accipimus, ſed omni ratione gloriam, & laudem aucupamur.* Hęc Marcus ſatis verè auari monachi indolem exprimens.

10 Pius quoquę author Hugo Victorinus,piam etiam verba pro hoc intento habet lib. 1. Miſcellan.tit. 198. *Vt enim* (inquit) *nimio onere cumulata nauis, vndarum ictu obruitur, ſic* Hug.Vict *multa poſſidens monachus,in via impeditur; nihil poſſidens quaſi Aquila ad celſitudinem peruolat,tuncq; ſolum deſcēdit ad eſcas quando comppellit neceſſitas. Nihilque poſſidens,vt curſor leuis, velociter ad brauium ſupernæ vocationis Dei perueniet. Nihil poſſidens monachus theſaurizat in cœlo,& canit Deo laudes die, ac nocte in timore Dei. Gloriatio monachi cum nullas res præſentis vitæ poſſidere deſiderat.* Hæc, & alia Victorinus.

11 Sanctus quoque Bernardus plura pro pio intento piiſſimus

mus Pater ſuppeditat,in tractatu de ordine vitæ auaritiā, vt peſtem deteſtandam monachis,ſic deſcribit.*Eſt, & tertium genus peſtis huius,quando monachus ex ipſis neceſſarÿs,ſine quibus viuere non poteſt,plus deſiderat habere, quam neceſſe ſit; aut ea volumus in monaſterio poſſidere,quæ ſi eſſemus in ſaculo,minime habere valeremus*. Hinc alibi ipſe pater ſic habet. *Clericus, qui partem ha bet in terra, non habebit partem in cœlo. Clericus, ſi quippiam habuerit præter dominum, pars eius non erit dominus. Verbi gratia, ſi aurum, ſi argentum, ſi poſſeſſiones, ſi variam ſuppellectilem cum iſtis pars eius dominus fieri non dignatur.* Hinc etiam in pſalm.Qui habitat; Monachorum auidè lucra captantium,bonaque temporalia ſollicitè exquirentium, ſic ſortem deplorat. *Videas fratres quoſdam, tam auidè lucra captare præſentia,tam ſæculariter trāſitorÿs vtilitatibus adgaudere,ad terrenarum damna, vel minima facultatum, tam puſillanimiter turbari, tam carnaliter ſuper his decretare, diſcurrere tam impudenter, tam irreligioſè ſecularibus ſeſe implicare negocÿs, ac ſi hoc eſſet tota eorum portio, hæc vniuerſa ſubſtantia.* Bellè miſeram conditionem cupidorum regularium deſcribit,& quantum malū ſit terrenis diuitiis inhiare docet; vt à tanto vitio religioſi omne procul ſimus. Optimè etiam idem Bernardus ad monachos S.Bertini ſcribens,contra religioſos,qui magnis rebus cōtemptis, in paruis nimium delectantur,hæc habet. *Miſerabiliores ſumus omnibus hominibus nos monachi,ſi pro tā exiguis tāta patimur detrimenta. Quid enim inſipientiæ, imo quid inſania eſt, vt qui maiora reliquimus, minora cum tanto diſcrimine teneamus? Si mundum contempſimus vniuerſum, ſi abrenunciauimus affectibus propinquorum; ſi monaſteriorum carceri mancipauimus noſmetipſos, ſi deniq; non venimus voluntatem noſtrā facere, ſed impoſuimus homines ſuper capita noſtra, quid non oportet fieri, ne forte cōtingat hæc omnia nobis in inſipientia noſtra; & negligentia deperire?* Attēdant hoc monachi omnes, videantque quid ſentiat Bernardus de iis, qui quantumuis modicis rebus,animo,voluntateque adhæreſcunt.

Idem in ſer. ccccnos &c.

Id. ſer. 7. in pſ. Qui habitat.

Idem.

12 Clariſſime quoq; Dionyſius Carthuſianus ſer.6.de Dominica decima poſt Trinitaté, cauſā relaxationis pluriū regulariū rerum temporalium abundantiam cenſet,dicens. *Sic, multis heu religioſis cauſa diſſolutionis, & negligentiæ, ac quotidianæ ruinæ, ſeu defectionis, eſt temporalium abundantia rerum, paxque carnalis. Dum enim temporalibus rebus abundant, ſeipſos ſuperfluè,*

Diō.Cart

ac

at lautè reficiunt, nec neceſſarÿs ſunt contenti, ſed curioſa requirunt. Lautè autem, & immoderanter refectos magis delectat cõfabulari, iocari, ridere, ludere, quam orationibus, meditationibuſque vacare, compunctioni, & diſcuſſioni propriæ conſcientiæ inſudare, ſeu lectioni, aut alteri exercitio virtuoſo, vtilive, labori inſiſtere. Et ita mente infrigidantur, vanitatibus diſſoluuntur, & noxÿs cogitationibus immorantur, non formidantes, &c. Item ſerm. 12. de natiuitate Domini, inter alia hec habet. *Per quid adeo perÿt monaſtica omnis ſacra religio, ſicut per temporalium affluentiam rerum? Ex qua, immoderantia, & exquiſitio ciborum, ac potuum, multaque alia vitia gulam conſequentia oriuntur.*

13 Adſtipulatur ad idem intentum Sanctus Laurẽtius Iuſtinianus ſæpius docẽs, cupiditatem temporalium bonorum nullatenus regularibus ſectãdam eſſe. In ſermone de ramis ſic habet. *Quicumque renũciantes ſæculo, ſanctæ religionis, ac paupertatis voluntariæ, ſe voto ſtrinxerunt, nihil omninò poſſidere valent in terra; quippe cum illis cæleſtis hæreditas ſpondeatur.* Et infra. *Diſce itaque, ò religioſe, nihil proprium habere in ſæculo, vt cæleſtem hæreditatem conſequi merearis in cælo. Diſce inquam, nedum temporalium facultatum reÿcere ſarcinam, verum etiam illarum à te abdicare affectum, ne irrita cenſeatur eſſe profeſſio tua. Sat tibi ſit monaſterÿ communis ſubſtantia, de qua vnicuique neceſſaria miniſtrantur abundè. Ditior prorſus eris, ſi contempſeris omnia, quam ſi pecuniarum, & gemmarum millia poſſidebis.* Adhuc inferius. *Minime religioſo congruit quidquam dicere ſuum, vbi omnia omnibus cenſentur eſſe communia.* In ligno quoque vitæ ſic habet. *O peſtis maligna, ò deteſtanda auaritiæ obedientia, & ſemper bonis animis exhorrẽda, quid illæſum, quid inconcuſſum dimittis?* In libro etiam de obedientia, terribilia hæc contra auaros religioſos, eorumque cœnobia protulit. *Sũt multa cœnobia, quæ non ſanctorum habitacula, ſed latronum ſunt dicendæ ſpeluncæ, ſpectacula dæmonum, & officinæ vitiorũ.* Hæc vero opprobria, & conuitia in auaritiam monachorum refundit dicens. *Vbi enim quiſque priuata quærit commoda, pecunias cumulare non deſinit, &c. ibi proculdubio religionis deſtructus eſt cultus.* Ecce quantum malum ſanctis cænobiis comparabũt regulares cupidi, vt propter auaritiam eorum, latronum ſpeluncas, ſpectacula dæmonum, & officinas vitiorum, ea compellet piiſſimus Iuſtinianus.

Laur. Iuſt in ſer. de ramis.

Ibem

Id in ligno vitę de ſpec. c. 19

Idẽ de obed. c. 19

Kk Faueut

14 Fauent quoque noſtro propoſito aliqua, quæ in Sanctæ Brigittę reuelationibus habentur, contra impiam cupiditatem, ſi in regularibus reperiatur. Primo enim tam ipſi, quam clerici
S. Brig l. 1. reue. c. 56. ſic reprehenduntur à Chriſto. *Receperunt decem mandata mea, & compoſuerunt in vnum verbum; Quid eſt hoc vnum verbum? Porrige manum, & da pecuniam*. Et rurſus. *Ipſi denique pro muneribus libenter patiuntur peccantes, in peccatis*. Rurſus quoq; de eis conqueritur Deus, *quod nunquam contentantur de obtētis*. In ſexto quoq; libro reuelationum introducitur anima cuiuſdam religioſi ſcapulari induta, & mirabiliter in omnibus mēbris deformata, de qua Chriſtus ad Sanctam Brigittam. *Multi religioſi ſimulantes, quod non ſunt, & ſeruientes mundo ſub habitu religionis excludūtur ab illa æterna hæreditate. De talibus eſt iſte, cuius animam Diabolus nouem iuribus poſſidet*. Inter alia verò hæc recenſet. *Secundum eſt, quia deſiderat illa, quæ videt, neceſſarijs non contentus. Sextum eſt, quia gloriatur in ſuperfluis, & habitu peregrino, cuius proprium deberet eſſe, ipſa vera paupertas*. Iam inde quid ſentiendum ſit de tua cupiditate, & auaritia Religioſe, ſi forſan tibi cumulare non deſinis pecunias, bonaque temporalia, tu iudex eſto. libro quoque ſeptimo quidam monachus, & Beato Franciſco aduerſarius introducitur, ſic dicens. *Ego ſecundum regulam non poſſum licite pecuniam tangere, neque aurum, vel argētum poſſidere, & ideo aliquem ſpecialem amicum habere volo, qui pecuniam, & aurum meum teneat ſecretè, vt illa pecunia vtar ego, ad voluntatem meam*. De quo fratre, & ſimilibus ſic loquitur Chriſtus. *Illi, qui ſunt de regula fratris aduerſarij, iudicabuntur ad pænas æternales in profundo inferni, ſi ante mortem ſe noluerint corrigere*. Vnde liquido ſatis innoteſcit, quantum ſibi detrimentum, æternæque pęnæ periculum, monachi pecuniæ negotiatores adquirant.

Ib. c. 48

6 lib. c. 35

Li. 7. c. 10

15 Ad hęc piiſſimus contemplator Ioannes Rusbrochius multa habet in ſuis operibus, quibus ſuperbam, & vanā bonorum temporaliū curam, in monachis deteſtatur. In tabernaculo fęderis ſic habet inter alia, in quibus, exceſſiſſe videtur plus æquo, forsā nimio zelo ductus. *Quæ primi illi fratres deſerebant, & reſpuebant, hodie à pleriſque quæruntur, & appetuntur. Si quidem bona temporalia per pluries eorum non mediocriter ambiunt*. Et infra. *Edere quoque, & bibere delicatè, ac curioſum, & comptum ſe exhibitum libet; nec vlla apud eos, vel eſculenta, vel poculenta, vel veſtimenta plus nimio pretioſa habentur, qua*

Rusbr. de taber fęd c. 123.

obtinere poſſint: Et deinde. *Mendici, & pauperes dici volunt, & ſuã ſemper quæri inopiam; & tamen omnibus abũdare rebus. Inter eos ſanè, & diuites, & pauperes reperire monachos licet, quaſi in mũdo verſentur; & alios videat quatuor aut quinq; tunicas habere, alios vix vnam obtinere.* Inferius ſic. *Quidam ex eis lanam potius, quam oues, ideſt, ſuum magis lucrum, quam animarum ſalutem quærunt: & ſunt inter eos cupidi quidã, & vani, quos nihil explere queat. Siue enim frumentum, ſiue ſemen, ſiue oua, ſiue caſei, ſiue nummi, ſiue alia qualibet, quæ homines præſtare queant, offerantur, omnibus his indigere ſe aiunt.* Tandem ſic inquit. *Qui inter eos multa adquirere, & quæſtum facere nouit, charus in primis habetur, & hilariter accipitur.* Hęc pius author ſeuerè ſatis cupiditatem monachorũ ſui æui reprehendens. In opere etiam de vera cõtemplatione ſic habet. *Iam verò per plures inuenire licet in monaſtica, ac religioſa vita, qui Dei conſilia polliciti ſunt exequi; & tamen, ne dum conſilijs, ſed ne præceptis quidem morem gerant. Polliciti enim sũt paupertatem, nec quidquam ſe habituros proprij, &c. ſed reditus libentibus accipiuntur animis.* Et infra, alia quoque habet contra monachorum reditus, quę nos inferius afferemus. Rurſum quoque. *In pleriſque cænobijs, & congregationibus, diuites, ac inopes, haud ſecus, quam in mundo, viſuntur: & diuites quidem, quidquid libet, edunt, ac bibũt, cultis teguntur veſtibus, opes ſibi accumulant, &c.* Videant religioſi, quid ſentiat Rusbroch. de vana cupiditate, & ſuperbia. — Idem. — Id. de cõtẽpl. c. 61

Iſtis porrò Patribus, ac Doctoribus iure annumerari debet huius ſęculi, ac noſtri Ordinis inter Virgines ſplendidiſſimum Sydus B. Magdalena de Pazzi, de qua quãto odio proſecuta fuerit ſuperfluam regularium ſuppellectilem, quantoue amore ipſorum ſimplicitatem amplexata ex eius vita, c. 124. ſic habemus. *Come quella, che penetraua l'importanza, e'l bene della pouertà religioſa, e come dall'oſſeruanza di queſta ne dipende ogni bene, e perfezione della Religione, nell' iſteſſa maniera, che eſſa ſuiſceratamente amaua la ſua Religione, così deſideraua, che in eſſa riſplendeſſe perpetuamente la pouertà, e ſemplicità religioſa, sì nel vitto, e veſtito, come in tutte l' altre coſe ancorche minime. Aueua vna ſua Nouizia fatto alcune figure più ornate che non era ſolito per donarle fuora a' parenti: la bona Madre la ripreſe, e non volle che vſciſſero fuori, acciò non fuſſero vedute. Vn'altra Monaca auea fatto per la Sacreſtia alcuni lauori, quali eccede-* — B. Magd de Pazzi

uano la ſolita ſemplicità; eſſendo la Beata Madre Maria Maddalena vna volta in ratto, gli preſe, e gli ſtracciò. Così quando vedeua alcuna coſa, che tēdeſſe ad allargare vn minimo chè, queſta pouertà, e ſemplicità, ricorreua con gran zelo alle Superiore, & à Padri ſpirituali, e gli auuiſaua, acciò non ſi laſciaſſe pullulare coſe, che offendeſſe queſta ſemplice pouertà. & in vn ratto, che hebbe, nel quale inteſe quãto piaceua à Dio queſta ſemplicità religioſa, e come queſta à guiſa di cagnuolo ſcuopriua i ladri, e nimici della Religione, e teneua lontani i ſecolari, e faceua la Religione abitatione di Dio, alla fine concluſe: Guardaſi ciaſcuna, e ponga cura di non indurre, ſotto colore di compaſſione, in ſe la maledizione di qualche vanità. Guai, guai, e per mille volte guai à chi indurrà tal maledizione di vanità nella Religione; e maſſimamente doue regna vn poco di lume di ſemplicità. *E vn' altra volta diſſe.* Chi non ama la pouertà, ſia ſchifata come lebbroſa, e come tale tenuta. *Nõ poteua ſoffrire di ſentir biaſimare le coſe della Religione ſemplici, e pouere, sì nel vitto, come nel veſtito, e in tutte l'altre coſe, diceua, che quanto più le coſe della Religione ſono pouere, & abbiette, tanto ſi debbono più ſtimare, e cercare dalle Religioſe, perche hanno profeſſato pouertà, & i poueri apprezzano ogni coſa, ſapendo, che non ſi conuiene loro coſe pregiate, e di valore: e ſoleua dire.* Chi ama l'humiltà, e pouertà, non iſpende mai parole in dolerſi di coſa alcuna. *Altra volta diceua.* Chi è poſſeſſore della pouertà, ſempre penſa al pouero Chriſto; e tanto fa ſtima del corpo ſuo, quanto fa il Rè della tela del ragno. *E quello, che ella diceua, lo conferma con l'eſempio, perche ſtimaua, & apprezzaua ogni coſa, che dalla Religione l'era data, ancorche minima: e quanto erano più pouere più ſe ne gloriaua.* Aurea hæc pro paupertatis Regularis commendatione è tantę Virginis penu libens hauſi.

16 Placuit vltimo Hieronymi Sauaronolæ verba referre, quibus religioſos omnes de paupertate ſectanda, auaritiaque fugienda ſic monet. *Ita debet religioſus paupertatem diligere in particulari, & in communi; vt ſtatuat firmiter in corde ſuo, nullo modo ſe velle aliquid poſſidere, nec aliquid ad vſum habere, niſi quod ei ſummopere neceſſarium fuerit, in tantum, vt odio habeat omnes diuitias magnas, & paruas, etiam ipſa veſtimenta, ſine quibus bene ſtè viuere non poteſt, gaudeatque de monaſterij paupertate, & doleat de eius abundantia, cum deſiderio, vt pauperrimè viuat, vſque ad extremam neceſſitatem: quia vere pauper*

Hier. Sau in reg. quibusdã ad religioſos.

in

in paupertate gaudet. Inferius quoque, monachos oppoſitum agentes innumeris vitiis deditos eſſe affirmat; cuius verba, capite quarto huius operis adduximus.

18 Quis tamen è contrario, vel leuiter, recenſere poterit, quæ ſancti Patres, & Doctores de paupertate religioſorum dicant? quot laudibus extollant, quoque prædicent encomiis? ex multis aliqua ſuccintè referam. Sanctus Ephrem Syrus ſic. *Theſaurus monachi paupertas voluntaria. Diuiniſſimus eſt monachus in hac exercitatus*. Et rurſus. *Immortalis virtus monachi eſt paupertas*. Rurſuſque. *Fideliſſimus regni cælorum præco eſt monachus, ab omni auaritia alienus: male autem peribit qui auaritiæ morbo laborat*. Rurſus tandem. *Lumen in terris purum eſt monachus, in quo non eſt reperta cupiditas*. Ioannes Climacus pauperem monachum dominum eſse mund dixit. Saluianus quoque, beatiores omnibus, cenſet religioſos pauperes. Venerabilis Beda eos vocat. *Poſſeſſionem Dei decantatam à Dauid pſalm. 2 poſſeſſionem tuam terminos terræ* Dicit enim. *Terminos terræ accipere poſſumus ſolos perfectos, qui vera poſſeſſio Dei dicuntur, quia adeo ſe à terrenis elongauerūt, quod nihil in eis retinuerint, niſi quantū ad ſupplendā neceſſitatem vix ſufficit*. Diuus quoque Laurentius Iuſtinianus miris his encomiis religioſum voluntariè pauperem extollit, dicens. *Voluntaria paupertas reddit animum à curis ſæcularibus liberum, ad ſe cognoſcendum, ſecumque habitandum aptiſſimum, ad vacandum orationi paratum, in parcitate lætum, in communicatione hilarem, in periculis ſecurum, & omni virtutum exercitatione depoſitum*. Et infra. *Nemo proculdubio explicare valet, quantum expleatur gaudio, quanta potiatur pace, quibus ſpiritualibus reficiatur delitijs, quantis ſæpiſſimè internis recreetur conſolationibus, & quos diuinis quotidie illuſtretur ſplendoribus, qui deliberato animo, renunciat ſponte ſeculo, militat Deo, nihil terrenum ambiens, nihil temporale poſſidens, nihilque, quod amorem ſuum vendicare queat, omnino reſeruans*. Sed de hoc puncto mira Sanctus hic Pater, mira etiam alii quoque Patres, ita vt vanum ſit omnia recenſere, vnico tamen verbo S. Ignatius Ieſuitarum Patriarcha rem complectitur dum *in Regulis Summarij* 24. paupertatem, *vt matrem*. à Religioſis diligendam eſse dixit. Quo vnico epiteto quidquid alii de paupertate dixerunt complexus videtur.

S. Ephrem. paræn. 1

Idem.

Climacus grad. 13.

Salu. li. de proui.

Beda in pſal. 2.

Lau. Iuſt. de obed. c. 18.

18 Id quoque ipſum grauiſſimis Patrum exemplis paupertatem

tem ſectantium, auaramque cupiditatem bonorum temporalium reiicientium, luce clarius innoteſcet. Sanctus Hilarion monachus, monachorumque Pater, Conſtantio Imperatori ſibi
D.Hierō. in vita Hilarieſis decem auri libras offerenti, hordeaceum panem obtulit dicens. *Qui tali cibo aluntur, non maioris aſtimant aurum, quam lutū.* Orioni quoque cuidam, à quo legionem dęmonum expulerat,
Marc. Mar. in opuſc. de recte viuendi inſtit. l.1.c.7 dona non modica ſecum allata porrigenti, ait. *Non legiſti, quid Giezi, quid Simon paſſi ſunt?* Cumque Orion fl. ns diceret: *Accipe, & da pauperibus.* Reſpondit. *Tu melius potes tua diſtribuere, qui per vrbes ambulas, & noſti pauperes, ego, qui mea reliqui, cur aliena appetam?* Sanctus quoque Baſilius etiam monacho-
Trip. l.7. 36 rum Princeps, cum Cæſareę præfectus opes promitteret, recuſauit dicens. *Hæc homini Chriſtiano non conueniunt, ſed adole-*
Sauaron. in ep. ad Comitem Mirād. c. 21 *ſcentulis, ijsque, qui talibus promiſſis capiuntur.* De Abbate Arſenio hoc extat exemplum, verbis Sauaronolæ. *Cum eſſet magnus, & potēs in curia Imperatoris ſicut nullus in curia induebatur magis ſplendidè, quam ipſe, ita poſtea factus monachus in eremo, omnibus alijs pauperibus veſtiebatur. In tantum, quod cæteri monachi conſiderantes, quam longè inferioris conditionis in ſæculo fuiſſent, erubeſcebant, ſi aliquando contingebat illis, habere veſtem alicuius momenti.*

19 Præterea Sanctus Paulinus, ex opulento diuite voluntarius pauper effectus eſt. Et teſte Auguſtino, cū barbari Nolam
Aug. 1. de Ciu. Dei vaſtarent, ſic in corde ſuo deprecabatur. *Domine, non excrucier propter aurum: vbi enim ſunt omnia mea, tu ſcis. Ibi enim* (inquit Auguſtinus) *habebat omnia ſua Paulinus vbi eum cōdere, & theſaurizare, Chriſtus monuerat.* Sanctus quoque Ephrē
S. Eph. in teſtam. Syrus in ſuo teſtamento ſic. *Nec crumena, nec baculus, nec pera mihi vnquam fuit: nunquam aurum, aut argentum, aut vllam rem aliquā poſſedi: nam bonum regem ad ſuos diſcipulos audiui dicentem: Nihil in terra poſſederitis.* Vnde moriens Idem Ephrem adiurauit ſuos, ne ſe veſte prætioſa inuoluerent, ac ſepelirent. Cum verò quidam in eius venerationem propenſior, ſecus feciſſet, mox à Dæmone correptus eſt, licet ipſius
Niſſ. in vita Ephr. Ephrem precibus liberatus, vt narrat Niſſenus in eius vita. Abraam Aegyptius permultam hæreditatem à parentibus relictam ſic contempſit, vt nullus diſcendēs in ſolitudinem, ibi cel-
Mar. Mar de exēpl. l.1 c.1 lam ſibi conſtruxerit, venditis paternis bonis, & mendicis liberaliter donatis. Niccardus Bernardi Clareuallenſis frater (teſte Marulo) cum a fratribus audiſſet. *Niccardè frater, nunc te ſo-*

lum

*lum totius ſumma reſpicit patrimonij; nos namque ius omne vni
tibi cedentes, Chriſtum ſequimur.* Tunc ipſe. *Cælum vos ergo
poſſidebitis* (inquit) *ego terram.* Nihilque moratus, poſt eos adiit
monaſterium.

Patrum verò, & priſcorum Monachorũ exempla ampliſſimas
hæreditates, & pecunię ſummas ſibi oblatas reſpuentium, ex Idem.
Riccardo Hallo *in libro de proprietate monachorum cap.* 12. ſic
damus, *Beatus Arſenius filiorum Theodoſii Magni, Arcadij, &* Riccard.
Honorij Imperatorum olim præceptor, cũ aula vale dixiſset, vt Hallus.
*vitam ſolitariam, atque eremiticam ageret, eique diuitis cuiuſ-
dam Senatoris mortui teſtamentum eſſet allatum, in quo hæres
ex aſſe ſcriptus eſset, illud primum voluit conſcindere, dicens.*
Ego prius mortuus ſum, quã ille, ipſe autem, qui modo mortuus
eſt, quomodo me fecit hęredem? *Tum remiſit teſtamentum ni-
hil accipiens. Et alius quidam ſenior pecuniam ſibi oblatam cum
negaſset ipſi eſſe neceſsariam, ne eam quidem accipere voluit, vt
egentibus diſtribueret.* Duplex enim, *inquit*, mihi erit oppro-
brium, qui & cum non indigeo, eam accipio, & aliena tribuens
vanam gloriam colligo. *Quidam verò cum grauiſſima lepra affli-
geretur, & quiſpiam eius miſertus, non nihil ei nũmorum attu-
liſset, vnde infirmitatem ſuam, ac ſenectutem ſuſtentare poſset,
noluit accipere, ſed his verbis refutauit, dicens.* Tu poſt ſexa-
ginta annos veniſti ad me auferre nutritorem meum, ecce tantũ
tempus habens in infirmitate mea nulla re indigui, Deo tribuẽ-
te, & paſcente me. *Et non acquieuit accipere. Sed & alius cum
nihil haberet præter librum Euangelij, ipſum vendidit in paupe-
rum nutrimentum, dicens. Se* verbum illud vendere, quod iu-
bet, vende omnia quæ habes, & da pauperibus. *Barlaam deni-
que monachus, cuius vitam Ioannes Damaſcenus accuratiſſime
cõſcripſit, pecuniam ſibi vltro à Ioſaphat Regis filio pro ſe, ac fra-
tribus ſuis oblatam reſpuit, eiq; cauſam cur illã recuſaret perco-
tanti reſpõdit.* Quoniã pecuniarũ profeſſioné exitioſã eſſe ſcio,
nec illos, nec me ita huiuſmodi laqueo implicabo. Quis autẽ nõ
videt totum huius authoris diſcurſum intẽtũ noſtrũ cõprobare.

20 Oportet iã aliqua ex multis, quæ ex auaritia, cupidita-
teque monachorum oriri poſſunt, recenſere; vt exinde religioſi
omnes, eam, vt peſtem abiiciant, Chriſtique paupertatem cer-
tatim amplectantur. Et primo, vt vno verbo dicam, omnia fermè S. Ephrẽ
vitia, inuadere neceſſe eſt animũ religioſi auari, pecuniarumque paren. 2
cupidi. Adſtruunt id patres, S. Ephrem ſic. *Lumen in terris pu-*

rum

Digitized by Google

rum eſt monachus, in quo nõ eſt reperta cupiditas; cum ea radix
ſit omnium malorum, & non producat fructus bonos. Ecce om-
nia vitia in radice, in anima tua, ò Religioſe, ſi ſolam auaritiam
cumulaſti. Ex verbis quoque Caſſiani in lib de ſpiritu philargy-
Caſſ. l. 7. c. 3 riæ, ſeu amoris pecuniarum, ſæpius id accipere poſſumus, capi-
te ſecundo ſic. *Hic morbus malorum omnium efficitur radix,*
Cap. 6 *multiplices fructificans fomites vitiorum* Et capite ſexto ſic.
Nulli vilis, deſpectuſque videatur hic morbus: receptaculum
nempè vitiorum, malorumque omnium radix; & inextricabilis
nequitiæ fomes efficitur, dicente Apoſtolo: Radix omnium malo-
rum eſt philargyria, ideſt amor pecuniæ. Quænam verò ſint hęc
vitia, quę cupiditatem monachi comitantur, inferius ſic recen-
Cap. 7. ſet. *Pro hac non mendacij, non periurij, non furti facinus ad-*
mittere perhorreſcit: non fidem frangere, non iracundiæ furore
noxio ſuppleri, ſi quaquam à ſpe quæſtus deciderit; nõ honeſtatis,
non humilitatis modum tranſcendere pertimeſcit, ſitq; ei per om-
nia, vt alijs venter, ita huic aurum, & ſpes lucri pro Deo. Cla-
rius in ſequenti capite, in quot vitiorum præcipitia cadat mona-
Cap. 8 chus cupidus, & auarus, ſic deſcribit. *Nullam deinceps humili-*
tatis, nullam charitatis, nullam obedientiæ, non dicam virtutẽ,
ſed ne vmbram quidem virtutis retinere cõtentus, indignatur ad
omnia, & ad ſingula opera murmurat, atque ſuſpirat. Nulla
iam reuerentia ſeruata, velut equus duriſſimus, ad præcipitium
Cap. 10. *fertur infrænis.* Demum capite decimo ſic. *Pecuniæ poſſeſſæ nũ-*
quam monachũ in monaſterio reſidere, vel viuere ſub regulæ in-
ſtitutione permittũt. Abundè ſatis in his demonſtrat Caſſianus,
totam turbam vitiorum irruere in animum monachi cupidi, pe-
D. Gre. 31 mor. c. 32 cuniarum poſſeſſoris. Nec diſſentit D. Gregorius Magnus per
hæc verba. *De auaritia proditio, fraus, fallacia, periuria, in-*
quietudo, violentiæ, & contra miſericordiam obdurationes cor-
dis, oriuntur. En ſatis habes religioſe ſancte, ex Patribus iſtis;
quomodo tota vitiorũ vorago cupidos regulares abſorbeat. Ac
proinde mirabitur nullus, vt commune prouerbiũ, de quo Dio-
nyſius Carthuſianus ſerm. ſexto de Dominica palmarum, dicat.
Monachus habens obulum, non valet obulum.

D. Baſil. in conſti. mon. c. 35 21 Placuit quoque incommoda alia, ex priuata poſſeſſione
monachorum manantia, ex D Baſilio recenſere. *Primum* (in-
quit) *Societatis exactam diſciplinam priuata poſſeſſione corrum-*
pit, cum etiam ipſe, etiam magnopere de ſe indicio eſt. vt qui Deũ
perpetuò ijs, alimenta ſuppeditaturum diffidat, qui in nomine
ipſius

Digitized by Google

ipſius congregati ſunt. Et infra. *Porro incommodum, quod ex iſtiuſmodi poſſeſſione naſcitur, nequaquam hic tantum ſiſtit, ſed vlterius etiam progreditur. Etenim, qui proprium habere aliquid ſtudet, is ſine dubio, nihil aliud quam diſiunctionem, ac defectionem à cæteris meditatur*. Inferius quoque, recenſet mala ex bonorum temporalium peculiari poſſeſsione orta, dicẽs. *Impuris, ac prauis cogitationibus ſua intemperie exagitant, & cõturbant. Idque contingit à dolo, ſimulatione, inuidentia, contentione, quæ vitia, & charitatem radicitus euellunt, & Deum ex eorum animis, in quibus sũt fugat*. Ecce damna, quæ tibi religioſe, ex inordinata cupiditate bonorum temporalium aduenire, admonet Baſilius Idem inferius.

22 Placuit præterea, quæ Dionyſius Carthuſianus, ex mẽte cuiuſdam doctoris Colonienſis, in opuſculo de reformatione Clauſtralium dixit; vitia, quia ex proprietate, ſeu peculio religioſorum procedere poſſunt recenſens, hic adiungere. Hæc ſunt ipſius verba. *Si ſcire delectat, quare proprietas, ſiue peculium tam rigoroſè prohibetur in monaſterio, attendite vitia, quæ inde ſequuntur: quæ prudentiſſimi, ac deuotiſſimi viri, qui religiones inſtituerunt, conſiderauerunt, & per experientiam etiam didicerunt. Conſiderauerunt enim, quod ex proprietate, ſeu peculio, tanquam ex venenoſa radice, multa peccata proueniunt, vtputa contumacia, ſuperbia, contentio, partialitas, auaritia, vanagloria, inuidia, mendacium, luxuria, occupatio infructuoſa, multiplex diſſolutio, varia mentis diſtractio, accedia, negligenſque diuini officij perſolutio, atque ſimilia. Quoniam abundantes in peculio ad reſiſtendum ſuis ſuperioribus ſiunt audaces, nec diſciplinam, nec correptionẽ patienter ſuſcipiunt, partialitates efficiũt, & interdum commeſſationibus, & ebritatibus vacant: ex quibus ad vitia carnis labuntur, & votum ſuum de caſtitate ſeruãda, ſceleratiſſimè frangunt. Sicque ad Diuina ſiunt pigri, & accedioſi, opuſque Dei negligenter perſoluunt: atque innumerabiles defectuoſitates damnabiliter incidunt non obſeruantes ſilẽtium, & ſæpe neque ieiunium, nec ad commune refectorium veniunt: ſicque quotidie magis excæcantur, & obdurantur*. Vnde infra ſic concludit. *Cum ergo tot vitiorum peculium, ſit origo, iuſtiſſimum, valdeque neceſſarium eſt, vt religioſis, ſecundum decreta Cõciliorum, & Decretales Summorum Pontificum, Sanctorumque Patrum Regulas, penitus auferatur. Et ſi religioſi libenter permitterent, ſe à corporali purgari veneno, incorporabiliter li-* Diõ. Cart in opuſc. de refor. c. 16. Idem.

bentius debet habere, vt ab hoc ſpirituali veneno, æternam damnationem inducente purgarentur. Hoc obſecro, religioſi attendant, legant ſępius, ſępiuſque ruminent, vt incommoda proprietatis, auaritiæque bene perpendant.

Quam verò charitati aduerſetur cupiditas iſta temporalium bonorum, ac proinde quanta cura, & vigilantia à monachis fugiẽda, Riccardus Hallus in ſuo *de proprietate monachorũ opuſc. cap.* 10. Ex Patribus, & Philoſophis graphice ſic deſcribit noſtro intento congrua ſatis. *Non dubitamus cum Auguſtino aſſerere, præcipuum venenum charitatis eſſe cupiditatem, ſiue ſpem rerũ temporalium adipiſcendarum, atque retinendarum, augumẽtum vero charitatis cupiditatis diminutionem, perfectionem, nullam cupiditatem. Hoc eſt enim quod alibi ad Deum loquens ait.* Minus te amat, qui aliquid tecum amat, quod non propter te amat. *Ex qua vna cupiditatis radice, quot mala pullulent, enumerare vix poſſum, cũ Apoſtolus Paulus auaritiam dicat eſſe* radicem omnium malorum, *& Chriſtus Dominus facilius eſſe* Camelum intrare per foramen acus, quam diuitem intrare in Regnum Cœlorum. *Quare non ſine cauſa, & Apoſtolus diuitibus præcepit non ſuperbire, neque ſperare in incerto diuitiarum: eſt enim, vt ait Auguſtinus:* Primus vermis diuitiarum ſuperbia, ex quibus deinde rixę, contentiones, & innumera alia incommoda cõſequuntur. *Diuitiarum enim,* inquit Chryſoſtomus, *ſequela eſt luxuria, ira intemperans, furor iniuſtus, arrogantia ſuperbia, omniſque irrationabilis motus. Et alio in loco, quod omnia peruertit, & perturbat, meum eſt, & tuum. Idem diuitias fugitiuas, & homicidas appellare ſolet. Quare, & Seneca recte, conuenientiſſime ait homines victuros, ſi hæc duo pronomina meum, & tuum, tollerentur. Hoc morbo cupiditatis periit Balaam, cuius animum turpi lucro deditum aſina brutum animal attritu pedis ſui redarguit, cum illectus promiſſis muneribus conatus eſt maledicere Iſraeli. Propter hũc eundem morbum, Achab lapidatus eſt, quod abſtuliſſet quædam de anathemate Hiericho. Hac etiam de cauſa tota domus Achab extincta eſt, quod vineam Naboth, ſimul, ac vitã ei contra omnia iura diuina, & humana, ſuſtuliſſet. Giezi ideo percuſſus eſt lepra, quod clam Heliſæo pecuniam, & veſtes, à Naman Syro petiſſet. Iudas laqueo ſuſpendi ſe, non ſolum, quia cum fur eſſet, & loculos penes ſe haberet, de pecuniis ſibi cõmiſſis, in ſuos vſus peculiares aliquid detraxerat, ſed multo etiam magis eo, quod Chriſtum Dominum triginta argenteis vendiderat.*

Ricardus Hallus

Ananias

Ananias denique, & Saphiras ad pedes Diui Petri ceciderunt mortui. poſtquam de pretio agri, quod in commune conferre vouebant, defraudauiſſent. Harum diuitiarum tantus eſt æſtus, & tam inexplebilis ſitis, vt Chryſoſtomus appetitione diuitiarũ maiorem accendi flammam, & vehementiorem multo fieri cupiditatem aſſerat. Gregorius auaritiam deſideratis rebus non expleri, ſed augeri ſentiat, nam more ignis, cum ligna, quæ conſumit, acceperit, excreſcit, & vnde videtur ad momentum flamma comprimi inde cernitur paulò poſt dilatari. Hoc incommodum Plutarchus ita amplificat, vt tantum abeſſet aiat, vt à cæteris malis homines liberet, vt ne hoc quidem ipſum malum adimat ſui cupiditatem. Cum enim potus ſedet ſitim, cibus famem ſanet, & ille, qui dicit, da pallium Hypponacti, vehementer enim algeo, pluribus impoſitis pallijs offenditur, ac deijcit, at agenti cupidinẽ nõ extinguit argẽtum, nec aurum auris, neque ſi plura poſſideas, coercetur plura poſſidẽdi cupiditas, quin idem dicas diuitijs licebit, quod in medicum competit impoſtorem: Pharmacum tuum morbum auget. Denique, & illud Solonis eleganter in auaros dictum commemorat. Haud eſt finis opum fixus mortalibus vllus. Venio nunc ad anguſtias, & curas animi, quibus tanquã ſpinis punguntur, qui harum rerum cupiditate tenentur. Nam qui ad res terrenas aſpirant, non ſine labore quærunt, nec ſine difficultate inueniunt, ſine cura non ſeruant, ſine anxia delectatione non poſſident, ſine dolore non perdunt. Quod & poſt D. Proſperum Gregorius affirmat, ſed alijs verbis, nimirũ. Si ad terrena cõcupiſcenda cor inhiet, ſecurum, tranquillumque eſſe nullatenus poteſt, quia, aut non habita concupiſcit, vt habeat, aut adepta metuit, ne amittat, & dum in aduerſis ſperat proſpera, in proſperis formidat aduerſa, huc, illucque quaſi quibuſdam fluctibus voluitur, ac per modos varios rerum alternantium mutabilitate verſatur. Beatus vero Nilus eum, qui auaritiæ morbo laborat, nunquam à cura, & ſollicitudine liberum eſſe vult, nec auaritiæ cũ charitate vllum fœdus eſſe poſſe. Charitas enim æquo, & libenti animo ſe fraudari patitur, facultates ſuas ſola impartit atque interdum etiam magno animo abijcit, auaritia autem contrariũ omnino efficere conſueuit. nunquam ſine fluctibus eſt mare, nec auarus ſine ira, & mœrore. Auarus in Cœlum contendens, huic ſimilis eſt, qui pedibus ſuis vinculo conſtrictis currere conatur. Ex hac ſiti diuitiarum fit etiam, vt monachus in manuum laboribus ſit diligẽtiſſimus, eoſque pro ſeria opera habeat, pro perfun-

ctoria præcationem, & lectionem, & ſi quid aliud ſpirituale eſt? Qui ad huiuſmodi affectus patrocinium, illud quoque Apoſtoli dictum oſtendit; qui non laborat, non manducet; cum tamen è contra illa, quæ ex animæ virtute ſunt, pro ſerio opere habere debeat, pro leuiore autem, atq; perfunctorio ea, quæ manibus conficiuntur. Hæc Nilus. Hunc vero hominē ita cupiditatibus malis irretitum, multis curis diſtrictum, animi anxium, & omni perturbationum generi obnoxium, Dei, ac proximi charitate flagrare quiſnam dixerit? Eſt igitur harum rerum maximum impedimētum monacho, quo minus ad charitatis perfectionem poſſit peruenire. Hæc etſi aliquãtulum prolixa, quia tamen vtilia intento prætermittenda non cenſui.

23 Specialiora tamen aliqua recenſebo, quę ex inordinata cupiditate bonorum temporalium monachis oriri poſſunt. Et in primis occurrit; quod ſæpius illi, qui bonorum temporaliū poſſeſſione in religionibus gaudebunt, vſualibus, mobilibus, fluentibuſque bonis nō contenti, etiam perpetuos, ſtabiles, & immobiles redditus, annuoſque cenſus, ſibi, exquiſitis modis procurent. Hæc autem, num religioſæ paupertati contradicant, num Decretis Pontificum, & Conciliorum, maximè Tridentini, nouæque reformationi Clementis Octaui nouiſsimé à Sanctiſſimo Domino Vrbano Papa Octauo approbatæ, & confirmatæ contraueniant, aliorum iudicio relinquo, alii iudices ſunto. Theologi viderint, quam difficilè cum illis cohæreant. Mihi tamen hoc ſolum dicere incumbit; perfectioni videlicet paupertatis regularis omnino cōtrariari. Quod quidem, præter adducta Patrum teſtimonia, confirmant alia D. Anſelmus in Carmine de contemptu mundi, ſic monet monachos de huiuſmodi cenſibus reſpuendis.

D. Anſel. in carm.

Quærebat cenſus aliquis, captabat honores:
At nunc vileſcant cenſus, honorque ſibi.

Sanctus quoque Laurentius Iuſtinianus identidem monachum monet, de huiuſcemodi redditibus, immobilibusq; bonis aſpernandis, dicens. *Sat tibi ſit, ò monache, monaſterij communis ſubſtantia, de quo vnicuique neceſſaria miniſtrantur.* Abbas quoque Trithemius adeo pernicioſos huiuſmodi cenſus monachis cenſet, vt totam ipſorū perditionē ex illis pullulare videatur aſſerere, ſic loquitur. *Poſteaquam cenſus monachi habere cœperunt, & redditus, priſtina mox ſimplicitatis ſtudia defecerūt,* cre-

Lau. Iuſt. in ſer. de ramis.

Trithem. hom. 7. ad mo.

creuitque paulatim cum diuitijs, rerum temporalium ſuperbia.
Pręterea pius Ioannes Rusbrochius multus eſt in hac parte.
Primo enim, vt vidimus, hos redditus, annuoſque cenſus, mona- Rusbr. vt ſupra.
choſque illos habentes damnat. Alibi rurſum acerrimè, vt ſolet,
in illos ſic inuehitur. *Eſt, & aliud quoddam in multigeno reli-*
gionis monaſticæ ſtatu inuenire vitium, plane diabolicum; puta,
quod res terrenæ (Sic corrigo authorem) *cõmunes non ſunt, ſiue*
eas res inter ſeſe non communicent. Enim vero ex bonis commu-
nibus, alij inopes, alij locupletes, alij domini, alij ſerui ſunt. Idem de contemp c. 62.
Et infra. *Qui multum habent peculij, aut de rebus communibus,*
ijs liberiores facere ſumptus, aut plura ſibi coaceruare, aut repo-
nere licet. Inferius quoque *Cœnobia huiuſmodi, ſuperbia, infi-*
delitate, auaritia, dedignatione, ira, odio laborant. Tandem-
que propter iſtam cauſam ſic concludit *Chriſtus hodie à multis*
neſcitur, vita, inſtitutiones, actuſque illius, cunctis illis inuiſa
ſunt, qui vitijs ſeruiunt, & propriæ ſunt dediti voluntati. Hæc
Rusbrochius. De Beata quoq. noſtra Florentina Magdalena de Idem.
Pazzi hęc ſcripta videntur in vita ipſius. *cap* 126. *Vn'altra vol-*
ta parlando con le ſorelle diſſe. O ſorelle, io non intendo, come i
Religioſi poſſino cõ buona conſciẽtia auere entrate particolari, e
che gli offitij del Monaſtero s'abbino à mantenere cõ l'entrate, e
lauori particolari, talche bene ſpeſſo ſortiſce, che più ſono attac-
cati alle coſe del mõdo i Religioſi che i ſeculari. E ſoggiũge. *O Ge-*
sù mio fatemi patire ogni pena, perche tãte Spoſe à voi conſegrate
ſi diſpõgono all'oſſeruanza del viuer commune, perche voi mi fate
vedere cõ mio gran trauaglio molte di quelle meſchine deſcendere
nell'Inferno. Alia quoq; ex alijs auctoribus prætermittam; hoc
vnum ſolum recenſens; quod nec in antiquioribus vitę monaſti-
cę profeſſoribus, tales redditus, aut cenſus annui, exemplo, vel
doctrina approbati inueniuntur, nec video qualiter cum illis
paupertatis religioſæ perfectio (forſan nec ſubſtantia) conſiſte-
re poſſit.

24 Ad hæc ſecundo forſan malum aliud, ipſumque grauiſſi-
mum ex inordinata cupiditate pecuniarum, temporaliumq; ſupel-
lectilis, monachis continget, quod ex ſe ipſo, quantum vitium
ſit illorum cupiditas, ſatis oſtendit. Hoc vero malum in eo ſitũ
eſt, vt religioſi cupidi, & auari, actiones ſacras illas, quas ob a-
morem Dei, & proximi facere tenebantur, vtputa confeſſiones
audire, conciones, &c. non niſi turpis lucri gratia forſan exer-
ceant. Peſtis hęc adeo deteſtari debet, vt propter eam ſolam
fu-

fugiendam; cupiditatem pecunarum deteſtari quo q e debeant monachi De ea ſic loquitur Laurentius Iuſtinianus. *Vbi impellente cupiditate fiunt ſacramenta venalia,&c. ibi prorſus deeſt timor Dei, zelus animarum, charitatis bonum, proficiendi deſiderium, contemptus ſui, orationis guſtus, religionis delectatio, dulcedo virtutum, conſcientiæ pax, æternorum ſpes, & futuri iudicij metus.* Vocat Iuſtinianus ſacramenta fieri venalia, quando, ſiue illa, ſiue quaſcunque alias actiones ſacras, quas regulares exercent, non ob Dei laudem, proximique vtilitatem ſpirituale͂, ſed, vt ſibi temporalia bona adquirant, exequantur. Apud iſtos animarum zelus vigere non poteſt, eodem Iuſtiniano dicente: *Cumulandi amor, aggregandiq; diuitias, contrarius eſt ſaluti fidelium.* Rupertus quoque cap. 21. in Ioſue affirmat Achan illu͂, de quo habetur, ſacrilega rapina pallii coccinei, ſiclorum arge͂ti, & regulæ aureæ ſcandalizaſse populum, figuram eſse cupidoru͂ regularium ſi ſub ſpeci pietatis, militiæque ſpiritualis ſacra ſua venalia faciunt. Ruperti en verba: *Dum enim ſub ſpecie pietatis pulchri incedentes, atque religioſi, auaritiæ ſtudent, quæ eſt ſimulachroru͂ ſeruitus, & cuncta militiæ ſpiritualis faciunt venalia, quid aliud, quam anathema furantur, & mentiuntur. & abſcondunt inter vaſa ſua, imo inter conſcientias ſuas?* Vnde co͂cludit; hoc vitium cauſam eſse, quare ſæcularium vitia non ſanentur. Erunt illi ſimiles quibuſdam antiquis (Sarrabayte, vel Renuytę nuncupabantur) quos Diuus Iſidorus appellat circumcelliones, qui, eodem Iſidoro teſte, *per mundum vagabantur venalem circumferentes hipocbryſim.* Et infra eorum cupiditatem recenſens. *Fimbrias, & philaſteria ſua magnificant, gloriam captantes ab hominibus.* Et inferius. *Omnes petunt, ab omnibus exigunt, aut ſumptum lucroſum egeſtatis, aut ſimulatæ pretium ſa͂ctitatis.* Inferiuſque. *Certatim in operibus laborantes, non vt indigentibus diſtribuant, ſed vt adquirant pecunias, quas recondant* Tandemque. *Faciunt bona, ſed propter famam, non propter vitam æternam; ſcilicet, vt aut affectent gloriam laudis, aut perueniant ad faſtigium deſiderati honoris. In his ſæpius amor temporalium rerum graſsatur; ſequentes terrenas concupiſcentias, tanto inaniter, qua͂to ſæpius.* Quæ omnia imitari neceſſe eſt improbos monachos, ſi qui ſunt, qui propter lucru͂ temporale, & pecuniarium, ſimilemue inhoneſtu͂ finem, actiones ſacras ſacramentorum, co͂cionum, & miſsarum, exerceant. Vnde de illis, quæ D. Iſidorus de antiquioribus dixit, dicere, & nos poſſumus.

Iuſt. de l. obed. c. 19

Idem de inſti. præl. c. 8

Rupert.

Iſidorus 2. officio

Idem

ſumus *Tales nequaquam monachi vocit andi ſunt, qui Deo, ſola profeſſione, non actione coniungũtur.* De illis bene Bernardus ſuper Cantica. *Chriſti opprobria, ſputa, flagella, clauos, lanceam, crucem; hæc omnia in fornace auaritiæ conflant, in acquiſitione turpis quæſtus, & pretiũ vniuerſitatis ſuis marſupijs includere feſtinant.* Bene etiã de illis Abbas Ioachimus Apoc. c. 18. dixit. *Quod vendunt orationes, & miſſas pro denarijs, facientes domum orationis apothecam negociationis, facientes in quam focum publicum, & ſpeluncam latronum.* Et poſt aliqua. *Ecce hi omnes ſunt negociatores terræ qui commutant dona Dei pro rebus temporalibus, & caducis.* Similes quoque erunt iſti rerum ſpiritualium male tractatores Ioanni Bugen Hagio impoſtori Lutherano, qui ad Daniam ſe conferens, vt hæreſis zizania ſeminaret, dicebat ſic. *Tu meum habeas, Dania, Euangelium, ego tuos nummos Vale.* Pari paſſu, iſti Euangelium dabunt, ſed nummos accipient. *Quidam ex eis lanam potius, quam oues, id eſt ſuum magis lucrum, quam animarum ſalutem quærunt.* Dicebat Rusbrochius; Satius illis foret, quod S. Thadæus quondam cuidam Regi ſibi ob Euangelii prędicationem aurum offeren reſpondiſſe ferunt, dicerent. *Si noſtra reliquimus; quomodo accipiemus aliena?* Hinc Seraphicus Doctor Bonauentura in epiſt. ad Prouincialẽ quendam tranſmiſsa, inter alia præcipit. *Vt toti ſæculo clareſcat, quod non commoda rerum, ſed lucra quærimus animarũ.* Quod fiet religioſe ſanctè ſi, vt docet, actiones ſacras, quas exerces, ſolum ob Dei laudem, proximorumque ſalutem exequaris. Quod erit, ſi auaram, torpidamque cupiditatem pecuniarum, à corde tuo omnino abſcindas.

Id, vt ſup. Bern. in Cantica. Abb. Ioac. Lant. Beerl. in apot. verb. auaritia. Rusbroc in taber. fæd. c. 1. 3 Euſeb. l. 1 hiſt. c. 15 D. Bonau. t. 1. opuſc.

25 Aſtat quoque horrendum aliud malum, quod ex inordinata cupiditate bonorum temporalium, pecuniæ præſertim, monachis accidere poſset, quod vnum ſufficeret, vt cupiditatis vitium iure deteſtarentur. Illud vero eſt, gulæ vitium; ad quod ſæpius cupidi, & auari religioſi procliues eſse poſsunt, plus æquo, cibo, potui, commeſsationibuſque ſuperfluis, vacantes. Contra hoc vitium in monachis preſertim, multa Patres ediderunt. Ex quibus Hugo Victorinus, & ipſe monachus, ſic loquitur. *Cum legas deliquiſſe Ionatam in guſtu mellis, Eſau in Edulio lentis, Sodomitas in ſaturitate panis, putaſne, ſine periculo eſſe, tot carnium ferculis, tot piſcium generibus, tot frixurarum diuerſitatibus, delectari? Nonne ſic differt Palatium à refectorio, ſicut Aegyptus à deſerto? Si igitur in deſerto ſumus, mirandum eſt, ſi aliAS*

Hugo. 2. de clauſt. anim. c. 19.

Digitized by Google

D.Bernar ſer.30. in Cantic. *las carnium ſuſpiramus.* Hæc Hugo: D.quoque Bernardus eleganter ſic concinit. *Quid prodeſt, ciborum varietatibus exquirendis quotidianam expendere curam? Legumina, inquit, ventoſa ſunt, caſeus ſtomacum grauat, lac capiti nocet, potũ aqua nõ ſuſtinet pectus, caules nutriunt malencoliam, colerã porri accẽdunt, piſces de ſtagno, aut de lutoſa aqua, meæ penitus complexioni non congruunt. Quale eſt hoc, vt in totis fluuijs, agris, hortis, cellarijſue, reperiri vix poſſit, quod comedas? Puta te, quæſo, monachum eſſe, non medicum, &c.* Hæc, & alia ſanctus hic Pater contra monachos illos, qui vulgaribus, & communibus cibariis non contenti, exquiſita lautitia expetant. Quod abſdubiè ex magna pecuniç cupiditate ſæpius originem ducet. Iſtos ſimiles eſſe vult Lyranus Iſraelitis *Qui tentauerũt Deũ in cordibus ſuis, vt peterent eſtas animabus ſuis.* Vnde de illis ſic loquitur.

Pſal.77

Lyran. in c.11. numeror. *Per iſtos, qui flagrarant deſiderio carnium, ſignificantur religioſi mendicantes, qui poſt factam profeſſionẽ in pauparcula religione, in qua nihil eis permittitur, quantum ad vitam præſentem, niſi auſteritas, & paupertas: tamen volunt nimis lautè viuere, ac delicatè, & frequenter hoc contigit illis, qui in ſæculo minus habuerunt, & acriter murmurant contra illos, qui pro victu illorum procurando fideliter laborant.* Hæc Lyranus. Damna, porro, quę ex ingluuie, gulaq. religioſorum illis obuenient, expræſſit bene Sanctus Laurentius Iuſtinianus per hęc verba.

Lau. Iuſt. de regim. prel.c.19. *Hebetatur intellectus, dormitat ratio, meus diſſoluitur, negligitur cordis cuſtodia, noxiæ cogitotiones ebulliũt, deſideria voluptuoſa irficiunt, laſciuit caro, abundat riſus, contentiones fiunt, & rixæ, ſcurrilia verba proferuntur, & vana, detractoria, atque elata. Tunc quippe nequaquam delectat legere, non orare, non meditari, non ſcribere, ſed neque placet, quod ſit commẽdationis; quod uirtutis, quod meriti. Efficitur profectò ex hoc homo cõtrarius ſibi, inutilis proximo, legi inobediens, inimicus Dei, contemptor gratiæ, corruptor naturæ, pudicitiæ hoſtis, pelagus vitiorum, reus mortis, æternoque ſupplicio dignus.* Hæc Iuſtinianus. En tibi mala, quæ comparaſti tibi religioſe ſancte, ſi, quod abſit, per inordinatam gulam, ex cupiditate pecuniæ tibi pullulantem, pecces; fuge ergo matrem, ne tales ſoboles ex ea ſuſcipias.

26 Ad idem quoque valent, quę Dionyſius Carthuſianus

Diõ.Cart ſerm.7. de Dominica ſecunda aduentus, guloſos reprehendens, dixit. *Nos miſeri, qui etiam nunc poſt religionis ingreſſum, poſt*

voluptatum

voluptatum abnegationem, poſt pœnitentialis vitæ profeſſionem, volumus in omnibus abundare vſque ad ſatietatem, exquiſitis refici alimentis, & corporaliter, atque ſuperflue repauſare: Quod ſi parum quid videatur deeſſe, protinus murmuramur, indignamur, obloquimur, etiam præſidenti, ſpiritualique Patri, Vicario Chriſti. Inſuper carnalitatem, teporem, defectum noſtrum, impudenter, ne dicam mendaciter, excuſamus, impotentiam allegantes, quaſi experientia non demonſtret, ac doceat huius oppoſitum, cum vſque in præſens, ſint quidam verè deuoti, ac feruidi notabilem abſtinentiam, magnaſq. corporis afflictiones ſtrenuè exercentes. Et rurſus. *Idcirco manemus in fæcibus noſtris, & rudes, incircumciſi carnales, irreformati, paſſionatique ſumus. Et quod ſumme periculoſum cenſetur, quo in religione diutius viuimus, eo pene tepidiores, & negligentiores efficimur.* Inferius quoque. *Non ita nos cibo repleamus: ac potu, vt ad diſſolutiones, cachinnos, loquacitates, contentiones, animoſitates, pigritias, ſomnolentias dilabamur, ſed ad Dei obſequium fortiores reddamur.* Gulæ propterea definitio à prudenti vulpecula apud Cyrillum. *lib. 4. Apolog. Moral. cap. 4.* tradita, optima eſt. *Gula infirmitatis eſt fons, pœna libidinis, deſipientiæ ſemita, mortis ianua, & nunquam vllis epulis contenta.*

26 *Contraria ſatis bis guloſis Beata Magdalena de Pazzi noſtri Ordinis decus erat. De ipſa enim in vita eiuſdẽ c. 123. ſic legitur.* Oltre al cibarſi parciſſimamẽte guſtaua auere cibi groſſi, e di vil prezzo, e diceua, che queſti erano ſecõdo lo ſtato di pouertà, che le monache profeſſauano; e ſe per mancanza di condimento erano inſipide, non ſi doleuà mai, mà diceua, che la pouertà religioſa le condiua, e glie ne faceua parer ſaporiri. Se tal volta li dauano à menſa, per ſtraordinario, cibi delicati, gli laſciaua, e diceua, che non erano buoni per il ſuo ſtomaco, e che non erano coſa da lei. Medeſimamente ſe gli erano mandati di fuori, gli raſſegnaua alla Superiora, acciò li diſtribuiſſe all'altre, ò di ſua licenza li diſtribuiua eſſa; e tanto guſtaua d'hauer coſe da poueri, che tra l'altre mortificationi, che le daua la Superiora, le apportaua molta conſolatione, quando era mandata in refettorio alle menſe à chiedere, per l'amor di Dio, vn poco di pane alle ſorelle, e poi mangiarlo in terra in mezzo del refettorio; e da ſe ſteſſa molte volte, quando non era potuta interuenire alla prima menſa con le monache, andaua alla cucina, e ſi faceua fare vna ſcudella di quello che era B. Magd. de Pazzi

 auan-

auãzato nelle ſcudelle dell'altre, dicendo, che la volena per vna pouerina; e ſattagliela, ſe la portaua a mangiarla in refettorio, e diceua, che la pouerina era lei; e ſimili altre inuentioni d'amore di pouertá inuentaua per oſſeruarla più perfettamente, e renderſi più ſimile che poteua á Gesù Crocefiſſo.

27 Quam certum tamen ſit, ęterno ſupplicio dignum, eſſe Regularem, gulæ, ventrique deditum, vt Iuſtinianus aſſeruit, ex vero exemplo, quod pius, deuotuſque Ioannes Rusbrochius retulit, coniici poteſt. *Tres, inquit, guloſi monachi circa Rhenum, in quodam degebant cœnobio; qui non contenti communibus, ſed eſcas ſingulares ſibi miniſtrari volentes, ſeorſum à fratribus alijs ſemper edebãt Quorum duo ſubitanea, ac improuiſa arrepti ſunt morte, vno præfocato, altero, dum ſe lauaret, ſubmerſo in aquis, vnus autem ex eis ſocio tertio ſuperſtiti apparens ait, ſe damnatum eſſe. Interrogatus ab illo, cui apparuit, ſi magna pateretur tormenta, extenſa manu guttam vnam ſudoris ſui in candelabrum ſtaneum, vel æneum, quod ibi forte erat cadere permiſit; quod momento celerius, perinde vt ſeuum, vel cera in ardenti fornace liquefactum eſt. Tãtuſque inde extitit fætor, vt illius loci monachi tribus diebus à cœnobio abeſſe cogerentur.* Hæc Rusbrochius. Ex quibvs liquido innoteſcet, quæ per inordinatam ingluuiem monachis nocumenta ſequantur. meliuſque illis fore, parſimoniam potius in cibo, & potu, antiquorum ſequi monachorum (quos Marcus Marulus refert) quam tali vulnere animas ſuas perimere. Ac perinde cõſultum ſatis illis erit, ſi pecuniarum poſſeſſionem fugiant, quæ tanti mali initium, radixque eſt.

Rusbr. in tra. defid. & iudic.

Mar. Mar. l. 4. c. 2

28 Huic quoque vitio affine aliud eſt, ex eadem radice improbæ cupiditatis contingenter eueniés, quod ſcilicet religioſi ſæpius propter bonorum temporalium, pecuniæ pręſertim, poſſeſſionem, habitu, ornatuque exteriori, religioſo ſtatui contrario, vtantur. Contra hoc vitium ſic loquitur Diuus Baſilius. *Si in eo ſtudendum eſt nobis, vt omnium infimi ſimus, ſine dubio, & quod in hoc genere indumentorum infimum eſt, id ſummopere eſt nobis amplectendum: vt enim gloriæ cupidi gloriam, & inanitatem ex veſtium cultu, ac ſplendore aucupantur; ſic videlicet humilis, & religioſæ vitæ ſtudioſi, ex veſtimenti quoque vilitate debent venari humilitatem, & eam conſectari.* S. quoque Ephrē Syrus ad monachum quendam ſic loquitur. *Veſtium ornatu ne delecteris.* Et in doctrina varia ſic: *Superfluus veſtium ornatus mortem*

Baſil. reg. 22 cxfuſis

S. Ephrē paræn. 4

mortem conciliat. Legatur D. Paulinus epiſtola ſeptima ad Seuerum, vbi monachos, molliora veſtimenta quærẽtes multo cũ felle carpit, & arguit. Legatur, & D. Benedictus in reg. ſic habẽs *Nemonachi cauſentur de veſtimẽtorum colore, aut groſſitudine ſed quales inueniri poſſunt in prouincia, qua degũt, aut quod vilius comparari poteſt.* Optimè etiam Hugo Victorinus ſic monachos inſtruit. *Debent amatores religionis, opere demonſtrare, quantum ipſi terrena diſpiciant, nec carnem, quæ moritura eſt, cultu ſuperſtitioſo excolere: ſed pompa indumentorum; morum ornamenta anteferre. Veſtimenta plus vilia, quam pretioſa, plus groſſa, quam ſubtilia, plus aſpera, quam mollia, plus fuſca, quam nitida, plus neglecta, quam accurate compoſita.* Vnde D. Bern. hoc vitium in monachis ſui temporis ſic deplorat. *In hoc habitu non iam calor, ſed color requiritur; magiſque cultui veſtium, quam virtutum inſiſtitur. Pudet dicere, vincuntur in ſuo ſtudio mulierculæ, quando à monachis pretium affectatur in veſtibus, non neceſſitate, nec ſaltem forma religionis retenta. in babitu ornari, non armari, appetunt milites Chriſti: qui dum ſe præparare ad prælium, & contra aëreas poteſtates, prætendere paupertatis inſigne debuerant, quod vtique aduerſarij valde formidant: in mollitie veſtimentorum pacis potius prætendentes indicium, vltro ſe hoſtibus, ſine ſanguine tradunt inermes.* Ioannes quoque Rusbrochius iam adductus, religioſos iure carpit. *Quod curioſum, & comptum ferre babitum licet, nec vlla apud eos veſtimenta plus nimio pretioſa habẽtur, quæ obtinere poſſint.* Alibi etiam deplorat. *Quod ipſe etiam externus habitus, quantum maximè fieri poteſt, ad hominum mundanorum conſuetudinem formatur, nec quicquam fermè ab eorum babitu diſtat colore, & effigie.* Deplorat, & illud B. Thomas de Villanoua, verbis relatis à nobis cap. 1. huius libri.

D. Paulin.

D. Bened c. 55

Hugo de inſt. mon. c. 11

D. Ber. 4. ſuper miſſus eſt

Rusbr. vt ſupra.

Idem de contẽpl. c. 61

De quo & Sorethius *in Regul. text. 10. cap. 5.* ſic cõqueritur. *In ipſo quoque fratrum babitu, iã non calor, ſed color quæritur magiſque cultui, veſtium, quam virtutum in ſiſtitur. Pudet dicere, vincuntur in ſuo ſtudio mulierculæ, cum à fratribus pretium affectatur in veſtibus, cum ſine neceſſitate, nec ſaltẽ forma Religionis retenta, in babitu ornari, nõ amari appetunt milites Chriſti, qui dum ſe præparare ad prælium contra aëreas poteſtates, prætendere paupertatis inſigne debuerãt, quod vtique aduerſarij valde formidant, in mollitie veſtimentorum potius præferentes indicium vanitatis, vltro ſe hoſtibus, ſine ſanguine tradunt inermes.*

Sorethius

mes. Hodie quæritur ad induendum non quod vtilius, ſed quod ſubtilius inueniri poteſt, nõ quod frigus expellat, ſed quod ſuperbire compellat: non denique iuxta Baſilij regulam, quod vilius comparari poteſt, ſed quod venuſtius, imo vanius, oſtentari. Deinde ſic lachrymatur. *Heu me miſerum! cur adbuc viuo, videre Ordinem noſtrũ, ſcilicet qui primus fuit in eccleſia, quo nullus in terra ſimilior Angelicis Ordinibus, nullus vicinior ei, quæ in cælis eſt Ieruſalem, mater noſtra, ſiue ob decorẽ caſtitatis, ſiue propter charitatis ardorẽ, cuius Prophetæ inſtitutores, cuius hi quos Paulus toties ſanctos appellat, inchoatores extiterunt. Fuſiſumus nunc exterius, & de Regno Dei, quod intra nos eſt, relictis veris, ac perennibus bonis, foris quærimus vanam conſolationem, & vanitatibus, & inſanijs falſis, ac iam religionis antiquæ non ſolum virtutem amiſimus, ſed nec ſpeciem retinemus. Ecce enim habitus noſter (quod & dolẽs dico) qui humilitatis eſſe ſolebat, indignè à fratribus noſtri temporis in ſignum geſtatur ſuperbiæ. Vix iam in noſtris Prouincijs inuenitur, quo veſtri dignemur. Miles cum fratre ex eodem panno partitur ſibi cappam, & chlamidem, omnis de ſæculo quantumcumque honoratus, etiã ſi Rex, etiam ſi Imperator fuerit, ille tamen noſtra non horrebit indumenta, ſi ſuo ſibi modo præparata fuerint, & aptata. Vanũ cor vanitatis notam ingerit corpori, & exterior ſuperfluitas interioris vanitatis indicium eſt, mollia indumenta animi mollitiem indicant. Non tanto ſtudio curaretur corporis cultus, niſi prius neglecta fuiſſet mens inculta virtutibus. Operiuntur huiuſmodi impietate, & iniquitate ſua.* Hæc ille, etſi dura ſatis, eatenus vero æſtimanda, quatenus non omnes, ſed aliquos infimioris notæ fratres tangere credendum ſit.

20 Quale tamen ſuæ detrimentum ſalutis ęternæ patiantur religioſi, ſi veſtium culturę ſint nimium dediti, habetur ex reuelatione Sanctę Brigittæ facta. Ex qua liquet animam cuiuſdam religioſi, inter alia damnari. *Quia gloriabatur in ſuperfluis, & habitu peregrino.* Extat quoque viſio, & reuelatio cæleſtis, quá B. Odo Abbas Benedictinus retulit, ex qua liquet, quantum Deo diſpliceat monachorum inhoneſtus, & nimiũ comptus ornatus. *Cum apud Turones in Eccleſia B. Martini, monachi degerẽt, ceperunt deſciſcere à moribus, & inſtitutis monaſticis, propriamq; ſectando voluptatem, vitam profeſſionemq; ſuam corrumpere. Abiecto enim monachorum ſolitu habitu, fucatos atque fluxos, & pallio ornatos induerunt cucullos, & tunicas, calceis vtebantur*

S. Brig. l. 6 reue. c. 35

Apud Sur. in Noueb.

adeo

adeo rotundis, & nitidis, vt vitrei videri poſſent. Quibus, cum vellet Deus finem imponere, nocte quadam, omnibus ſomno correptis, vnus ex eis vigilans, duos viros vidit in dormitorium ingredi; vnum manu tenentem gladium, alterum imperantem ei, vt quos ipſe digito demonſtraret, gladio percuteret. Cumque ille etiam eum, qui videbat, cædere vellet, adiuro te, inquit per Deũ viuentem, ne me interficias. Illico retraxit ille gladium, & hic ſolus ex omnibus euaſit. Hęc Sanctus Odo: ex quibus elici valet quantum Dei iræ ſibi aſciſcant regulares, nimium ornatum in veſtibus affectantes. Alia quoque viſio cuidam monacho contigit, in qua vidit B. Benedictum pro monacho moribundo cópellatum, qui ſpreta ſimplicitate veſtis religioſæ, habitum̃ inhoneſtum aſſumpſerat, reſpondiſſe. *Hominum quidem ſe videre, ſed habitum non agnoſcere, itaque alterius inſtituti hominem, eiuſq. cauſam diſcutere ſe non debere, nec in eius vitam inquirere.* Idem Sur. Hæc & alia Surius: ex quibus, & adductis, conſtare liquido poteſt, magnum malum regularibus eſſe veſtibus inordinatis ornari, ac perinde fugiendum auaritiæ, cupiditatiſque vitium, ex quo, & pecuniarum poſſeſſione, tantum detrimentum naſcetur.

30 Præcludere tandem oportet ementitam quandam, ſimulatamque excuſationem, qua ſibi regulares quidam, pecunias, bonaque temporalia, plus æquo procurare dicent. Eſt autem excuſatio hæc ſub prętextu indigentiæ, neceſſitatiſque futuræ obtecta. Dicent enim fortè, cænobia, aut conuentus, non ſibi in neceſſariis prouidere, vel ſi aliquatenus prouident, talem tamen morbum, oblongum iter, ſenectutem, ſimilemue indigentiam, accidere poſſe, vt niſi propriis diligentiis adiuuentur, miſerè ſint perituri, ob quod vitandum damnum ſibi putabunt licere, pecuniæ copiam, librorum, aliorumque temporalium bonorum ſupellectilem reſeruare. Sed, gaudeo, guadeo ſanè, quia nec noua eſt, ſed antiqua, prętenſa hæc, & palliata cupiditatis monaſticæ excuſatio. Eam enim ſimilibus verbis Ioannes Caſſianus antiquus Eremita, loquens de monachis cupiditatis vitio infectis, exaratam reliquit. Sic verò loquitur. *Philargyria, ſeu cupiditas pecuniarum, cũ remiſſam tepidamq; poſſederit monachi mentem, iuſtos quoſdam, & velut rationabiles ei colores, ob quos reſeruare ſibi aliquid pecuniæ debeat, vel parare, deſcribit. Nam, & ea, quæ præbentur in monaſterio, queritur non eſſe ſufficientia, & ſano, robuſtoque corpore, vix poſſe tolerari. Quid faciendum, ſi valetudo mala corporis emerſerit, & conditam* Caſſ. l. 7. de philar. c. 7

tum non fuerit aliquid peculiare, quo ſuſtentetur infirmitas? Præſtitionem monaſterij eſſe pertenuem, & negligentiam erga ægrotantes maximam. Si proprium aliquid non fuerit, quo cura corpori valeat adbiberi, miſerè moriendum. Ipſum etiam veſtimentum, quod præbetur, non ſufficere, niſi procurauerit, vnde ſibi aliud valeat exhiberi. Poſtremo, nec diu poſſe in eodem loco, vel monaſterio commorari, & niſi parauerit ſibi viatici ſumptus eu-ctionisq. transmarinæ mercēdē non poſſe cum voluerit transmigrare, &c. Et infra. *Tunc deinde vita longæua promittitur, ſenectus incurua, infirmitates diuerſæ, atque prolixæ, quæ tollerari in ſenecta non poſſint.* Hæc Caſsianus. Ecce eandē excuſationem, quam neſcio ſi aliqui religioſi noſtri temporis, auaritiæ forſan, & cupiditatis morbo infecti, ſibi vſurpant, ab hinc 1200. annis ab improbis fuiſse monachis traditam.

Idem intentum pijsſimus Ioannes Soreth in expoſitione Regulæ Carmelitar. *cap.9.* circa illa verba. *abdicatione proprietatis*, his verbis proſequitur. *Auaritiæ morbus poſterius ſuperue-*
Io. Sorerh. *niens, & extrinſecus animæ accedens, quanto facilius caueri poteſt, ac reſpui, tanto neglectus, & intromiſſus ſemel cordi fit pernicior, & cunctis vitijs difficilius propellitur, malorumque omnium radix eſt. Igitur ſi remiſſam, tepidamq; poſſideat viri Religioſi mentem, per quoſdam velut rationales illi colores, licet obliquos, vel reſeruare aliquid pecuniæ, vel comparari deſcribet; nā ea, quæ præbentur, in monaſterio queretur non eſſe ſufficientia, etiam ſano, robuſtoque corpore vix poſſe tolerare negligentiam erga ægrotantes maximam. Itaque cum eiuſcemodi cogitationibus laqueauerit mentem, qualiter ſaltem vnū denariū acquirere poſſit excogitat. Cumq; ei ad votum ceſſerit, fames excreſcit, & ſic pecuniæ incremento rabies cupiditatis augetur: deinde vita longæua promittitur, ſenectutis incuruatio, infirmitates diuerſæ, ac prolixæ, quæ niſi maior ſumma fuerit in iuuentute præparata, tolerari in ſenectute non poſſunt.*

31 *Sed* quis non videat frigidam hanc excuſationem, ipſamet teſtante comprobari. Etſi enim aliquid naturę fragilitati concedi queat, vitioſæ tamen cupiditati, ſub velo naturalis ne-
Caſſ. vt ceſſitatis obtectę, nihil cōcedi debet. Hoc ex ipſiſmet Caſſiani
ſup D. verbis clareſcit, dum monachum tali excuſatione munitum.
Greg. 2. in Ezech *remiſſum, tepidamq. mentem* poſſidere aſſeruit. Indicat id quo-
hom, 20. que Diuus Gregorius dicens. *Sæpe quod auaritia, ex appetitu ſuggerit, neceſſitatem putat, & cum minora ſufficiant, docet maiora*

iora deeſſe. Præſertim id verum habet, quia ſi naturæ neceſſitati
conſulitur, vt iſti ſimulant, certe *natura paucis cõtenta redditur*.
Indicat hanc rationem, ſolo ipſo rationis ductu; Seneca epiſt. 7. Seneca.
ad Lucillum dicens. *Frugalitas autem paupertas voluntaria eſt.*
At neceſſaria deerũt? Deeſſe non poterunt, quia natura minimũ
petit. Ecce monachi excuſationem veſtram abethnico quoque
reiectam. Sed eſto, nobis aliqua in corporeis neceſſitatibus de-
ſint, nunquid ideo infamiæ auaritiæ ſerui erimus? Cupiditatis
mancipia vocabimur? Non ideo, Patres, paupertatem profeſſi
ſumus, vt nihil omnino nobis deſit. *Fædum enim eſt.* (inquit Bo-
nauentura) *profanumq; mendacium ſatanæ, paupertatis volun-* D. Bonau.
tarium profeſſorem ſe aſſerere, & rerum penuriam pati nolle. ep. quadã
, t. opuſc.
De his quoque ſic loquitur Bernardus. *Vidimus pauperes ali-* D. Bern.
quos, qui ſe veram paupertatem haberent, non adeo puſillanimes ſer. 4. de
inuenirentur, & triſtes. Sed hi ſunt, qui pauperes eſſe volunt, aduentu.
eo tamen pacto, vt nihil eis deſit, & ſic diligunt paupertatem, vt
nullam inopiam patiantur. Indicat ſanè his verbis Bernardus,
iſtos tales non veros, & perfectos pauperes eſſe. Deinde: igno-
ro prorſus, quantum valeat apud iſtos illud Chriſti. *Primum*
quærite regnum Dei, & hæc omnia adijcientur vobis. Et illud. Matth. 6.
Nolite ſolliciti eſſe in craſtinum. Prorſus etiam ignoro, qualiter
apud iſtos firma, roborataque ſpes permaneat, cum (verbis D.
Baſilii vtar) *Deum ijs alimenta ſuppeditaturum diffidant, qui in* D. Baſil.
nomine ipſius cõgregati ſunt. Nec video, quomodo religioſi iſti, cõſt. c. 35
totos ſe Deo animo, corde, & corpore tradiderint; cum ſic re-
bus caducis inhiantes, ſuam profeſſionem relinquant. *Similis*
eſſe debet monachus (loquitur Ephrem) *Viro ex alto demiſſo, qui*
funem excelſo interuallo pendentem arripit; & ſe illi appendit, & S. Ephrẽ
indeſinenter pro auxilio ad dominum clamat, ſciens ſe, ſi defece- de timo-
rit, vſumque vtriuſque manus perdiderit, præcipitem illico rui- re Domi-
turum, & moriturum. Si ergo religioſus omnis indeſinenter, ni.
à Dei auxilio, proteſtateque, pendens eſſe debet, quorſum pro
temporalibus angitur, pro caducis torquetur, & pro terrenis,
cæleſtem paupertatem commutat? Hoc docet Euangelica Ve-
ritas, patres aſtruunt, veri, perfectique monachi ſtatus hoc re-
quirit.

3. Addiderim præterea, ſæpius, diuina prouidentia diſpo-
nente, iſtos, qui ſub futuræ neceſſitatis, vel indigentiæ prætextu,
propriæ profeſſionis, & paupertatis religioſæ limites tranſgre-
diuntur, his etiam pecuniis, quas ſibi conſiderant, miſere pri-
uari.

uari. Forſan expertus loquar. Sed extat de hoc memorabile exemplum, quod refert Guillelmus de Peraldo in tractatu de profesſione monachorum, de hortulano quodam, qui ſimili ſpiritu cupiditatis ductus, pecuniam ſibi indebitè reſeruauit, quam tamen ſibi nihil prof.uiſse, ex angelica reuelatione innotuit, ſimulque cupiditatis eius vitium reprehenſione dignum fuiſse probatur. Hæc ſunt Peraldi verba. *Suggeſtum eſt ei inſpiratione ſpiritus maligni, vt colligeret aliquam pecuniam, quam, cum ſeneſceret, vel ægrotaret, poſset expendere. Et fecit ſic. Contigit autem eum infirmare in pede, & expendit quidquid habebat in medicis; curarique non potuit. Tandem vnus ex peritis medicis dixit, eum non poſse curari, niſi per pedis abſciſſionem. Et cum quadam die, medicus eſset allaturus inſtrumẽta ſua ad pedes abſcindendum, nocte præcedenti hortulanus pœnituit de nũmis collectis, & quod non dederat eos pauperibus. Et ſtatim Angelus Domini aſtitit ei dicens. Vbi ſunt nummi, quos collegiſti, & vbi eſt pes, quem tractaſti? Qui cum pœniteret, & miſericordiam peteret, Angelus Domini tetigit pedem eius, & ſanatus eſt. In mane vero medicus veniens, inuenit hortulanum in agro ſanatum, & operantem. Et glorificauit Deum.* Ecce caſum; ex quo liquido innoteſcit, Deo maxime diſplicere monachum, qui ſub vmbra neceſsitatis venturæ, contra regularem paupertatem peculium congregat: Ipſoq. facto oſtendiſse, in Deo plus ſanctum religioſum, Deiq. prouidentiæ, quam pecuniis fidere oportere. Ac perinde euaneſcere, vt futilem & inanem, eorum excuſationem, qui præ timore neceſsitatis futuræ præſentem profeſsionem pretermittent.

Peral. de prof mõ. p 3. c. 11.

ſed quod horribilius eſt, cupidos Religioſos æternam proinde ſibi præparare gehennã, non temerè formidari poteſt. De quo noſter Gratianus *in ſua diſciplina Regulari c. 9.* §. 1. notabilem hunc caſum ſic refert. *Stauaſi morendo vn frate di più di ſettant'anni di età, e vedendo, che più non v'era ſperanza di vita, chiamò il compagno, che lo ſeruiua, e diſsegli, che diſcuciſſe certa parte del ſuo giubbone, e ne cauaſſe diciaſsette doppioni d' oro, e prendeſſe vn coltello, egli apriſſe la carne ſua propria in vn fianco, & iuiglie li poneſſe, e ritornaſſe à cuſire. Il frate ſuo compagno ſi riſe della ſciocchezza del vecchio, vennelo à dire à i Superiori, i quali viddero i doppioni, ma il vecchio ſi morì co'l ſuo deſiderio, e Dio sà doue andò quell' anima.*

Hieron. Gratian.

33 Reſtat tandem duas alias euaſiones retundere, quibus

frigidi aliqui regulares forte putabunt, magnam bonorum temporalium copiam ſibi illicitam non eſſe. Nec propriam ſententiam proferam; ſed quid ſentiat grauiores alii dicam. Prima eſt, quia dicent tales, etſi habeant plurium bonorum temporalium copiam; affectionem tamen internam ad res ipſas temporales nō habere. Sed hanc reiicit Hieronymus Sauaronola ad Comitem Mirandolanum ſic dicens. *Nec permittas te ſeduci ab aliquibus,* Sauaron. ad Comi. Mirand. c. 2 *qui dicunt, quod paupertas non conſiſtit in hoc, quod non habeamus res exteriores, ſed in hoc, quod non habeamus affectionem, & amorem ad illas: quia quanquam hoc verum ſit, tamen, & difficillimum, & fere impoſſibile eſt, poſſidere res exteriores, & non habere amorem, & affectum ad illas: propter quod Sancti, etſi habebant totum amorem ſuum in Chriſto, nihilominus ſpoliabant ſe huiuſmodi rebus, ſcientes, quod poſſeſſio illarum eſt multorum peccatorum occaſio, & hoc apertiſſimè apparet, in religioſis, qui in monaſterio, & in cella habent abūdanter ea, quibus opus habent; quia ſunt tepidi in diuino amore, vagi, rari in oratione, ſenſuales, loquaces, murmuratores, iracundi, impatientes, inſatiabiles, inquieti, inuidi, otioſi, ſuperbi, & inobedientes. Et hoc euenit illis, quia dereliquerunt primum religionis fundamētum, quod eſt ipſa paupertas, non conſiderantes neceſſarium eſſe omni volenti ſeruire Chriſto in religione, vt ſit pauper nō ſolum corde, ſed opere, in omnibus huius mundi rebus.* Secunda euaſio eſt quorumdam, qui dicent ſe poſſe plura bona temporalia, & pecunias poſſidere, quia non habent dominium, ſed vſum illorum. Hoc tamen ſic reiicit D. Dionyſius Carthuſ. ex graui quodam Diō. Cart in opu. de refo. clauſ. c. 16 Doctore. *Magis nocet religioſo habere vſum peculij ſine proprietate ciuili, quam habere proprietatem ſine vſu. Proprietas neque in ſe non eſt peccatum, neque ad peccādum inducit, niſi per vſum rei. Eius exemplum eſt, quod puero, vel furioſo non noceret proprium habere cultellum, dummodo non haberet libertatem vtendi illo. Habere tamen libertatem vtendi ad placitum communi cultello eſſet furioſo, ſeu puero valdè periculoſum. Quemadmodū ergo ſtultū, & deriſibile eſſet, ſi quis paterfamilias prohiberet filio ſuo habere propriū cultellū, ne cū illo ſe læderet; nihilominus daret illi licentiā vtēdi ad placitū cōmuni cultello domus ſic ſtultū videtur, & deriſibile, ſi pater ſpiritualis filio ſuo ſpirituali prohibeat poſſidere aliquid proprium, & nihilominus aſſignat ei aliquā portionem de communibus bonis cōuentus, cōcedítq. vſum illius. Quia libertas vtendi illa portione eſt ſibi magis periculoſa quàm*

eſſet ſi proprietas eiuſdem ſine vtendi licentia. Et infra. *Quæ intum ad progreſſum de malo in bonũ parũ, aut nihil refert, an habeatur vſus, ſine proprietate, vel cum proprietate.* Hæc iſte author Quæ, obſecro, attendant regulares omnes, nulloq; palliato colore, cupidam ſibi, auaramq; bonorum temporaliũ poſſeſſionem prætẽdant, *ad excuſandas excuſationes in peccatis.* Sed propriæ profeſſioni attendẽtes, ſciant cum S. Hypolito martyre. *Conſumationis mundi, & extremæ ætatis illius ſignum eſſe ſi monachi expetunt, quæ ſunt mundi* . Sed de hoc etiam capite ſequenti.

S. Hypol. in ora. de cõſumm mundi c. 7. bibliot

34 Interim tamen, vel vt ſic aliquantulum lectoris animum recreemus, illuſtrem Cyrilli Apologum corui, & vulpis, quo auaritiæ incommoda graphicè deſcribuntur, hic placuit inſerere, ex *lib. 3. Apolog. Moral. cap. 1.* Coruus ergo optans ditari modum quæſiuit à vulpe. Cui illa: *totum*, inquit, *officium diteſcendi in tribus aſſiduis vitijs, & in vno continuo tormento conſiſtit, videlicet in inſatiabili cupiditate, in inquieta rapacitate, in illiberalitate continua, & in timore perpetuo. Hæc enim ſunt inſtrumenta artis diteſcendi, ſcilicet, ſemper cupere; cum enim cupiditas deerit, mundanæ diuitiæ minorantur, ſed vbi ſemper hæc aderit, augentur. Minorato ſiquidem appetitu, caro macreſcit; & eo addito, mox reſarcita pinqueſcit. Nam ob hoc exceſſiua oneratur pinguedine porcus, quia inextinguibilem patitur appetitum. Alterum verò eius officium eſt vndecumq; & quomodocumq. rapere: propter hoc enim æſtiuo tempore cum plurimi fluuij deficiant. Nilus auctus fines ſuos tranſgreditur. Quoniam vndecumq. contingit humiditas, vi caloris rabientis hauritur. Tertiũ eſt, nihil vnquam donare. Ex quo namq. ſurſũ altiſſimæ arbores rapiuntur, niſi quia foris minimè in fructũ effunduntur? Atque ideo inteſtinum cauum ſemper eſt vacuum, & quod ebili, mox cum ſuſceperit, ſit effuſiuum. Vltimum verò eſt, timore ſollicito ſemper parta ſeruare. Plures & ſi non datis, negligentia, tamen perditis diuitijs caruerunt. Audax enim pauo caudam auream perdidit, & pauidus lepus propriam pellem cuſtodiuit. Hæc igitur frater mi oportet diligenter ſeruare ſi mũdi huius diuitias cupis acquirere. Scilicet, vt ſis ſemper cupidus illas affectando, violentus in rapiendo, auarus in tenendo, timidus in ſeruando. Vbi hæc coruus audiuit, digeſtam ſententiam protulit. O certè infeliciſſimæ paupertatis fallaces diuitias mundiales, & omni cũ ſtudio ſapienti deteſtandas, vt pote quarũ dilectio cupiditas eſt, acquiſitio rapacitas, poſſeſſio illiberalitas, et cõ-*

Cyrillus.

ſer-

Digitized by Google

ſeruatio timiditas eſt horrenda: Sed quid cupiditate ſceleſtius? quid rapacitate iniquius? quid illiberalitate deformius? & timeditate moleſtius? Sperno de cætero immoderatas diuitias Crœſi, & Aſſueri opum magnalia, & aurea ſcuta repudio Salomonis. Mea verò diuitiæ ſint, ſine cupiditate quietum, ſine rapacitate iuſtum, ſine illiberalitate benignum, abſque timiditate ſecurum me poſſidere:

Superfluitas bonorum temporalium etiam in ipſis communitatibus, religioſorum reformationi eſt contraria.

CAP. XVII.

1 ABundè ſatis caput præcedens cupiditatem, & auaritiam à regularibus perſonis, Patribus teſtantibus, relegauit; præſens vero etiam à communitatibus ipſorum regularium, monaſteriis ſcilicet, conuentibus, aut collegiis, abigendam fore ſpecialius comprobabit. Anſam hinc tollemus aliquibus, ſi ſuperfluam bonorum temporalium poſſeſſionem priuatis perſonis, & regularibus nolint permittere; Ipſorum tamen cœnobiis, magnam copiam iſtorum bonorum tolerandam eſſe, verbis, aut factis conentur defendere. Hoc ergo côtra perfectam reformationem religioſorum militare accuratius oſtêdamus. Ad quod in primis omnia, quæ capite præcedenti adduximus deſeruire poterunt: ſi enim ſuperflua bonorum temporalium poſſeſſio religioſos non decet, nec decebit etiam communitatem ipſam religioſam: quę ex pluribus particularibus componitur. Nihilominus ſpecialiter de communitatibus regularium loquemur.

2 Ergo primus, vt ſolet, loquatur D. Baſilius, magnus, & egregius reformationis monaſticæ defenſor. In ſermone ergo de inſtitutione monachorum ſic loquitur. *Conuenit igitur, vt quẽadmodum; qui in balneum ingrediuntur, veſtimentis ſe omnibus denudant, ita & qui colendæ pietatis cauſa ad ſolitariam vitam accedunt, omni rerum vitæ huius materia exuti, genus vitæ, quod eſt ſecundum philoſophiam, ingrediantur.* Loqui autem Baſilium, non modo de ſpecialibus religioſis, ſed etiam de ipſis cęnobiis, conuentibuſue, in quibus degunt, ex ſequentibus eli- D Baſil. in ſer de inſt. mon.

Nn 2 cio.

cio. *Si quidem earum rerum, quæ ſunt cum materia coniunctâ ſolicitudo, procuratioque magnopere mentem, atque animum diſtrabunt.* Quæ ratio non minus in communitatibus religioſis, quam in ipſis regularibus perſonis vim habet.

3 Adſtipulatur S. Ephrem Syrus, qui in opuſculo quodam aduerſus quoſdam religioſos edito, eorũ ſtatum eo maximè luget, quod cum in mundo poſſeſſiones, diuitiaſque reliquerint, in religione tamen, pro ipſarũ poſſeſſione multum anhelent. Eius verba, paucis diſpunctis, ſic habent. *Hei mihi, quis non ſuſpiret? quis non lugeat? quo pacto Angelicum hoc inſtitutum, ac Ordinem confundimus? Reliquimus mundũ, & quæ mundi ſunt ſapimus. Reliquimus domos, & earum cura, atque ſolicitudine quotidie abſumimur. Videmur quidem paupertatis amatores; & habendi cupiditate detinemur, atque abſorbemur. Ore quidem, ac verbo paupertatem colimus, mente autem auaritiæ morbo laboramus. Quis igitur noſtram conditionem, atque inſtitutum nõ doleat?* Inſer. quoq. aſcetico de vita relig. ſic habet. *Attendamus nobis ipſis, ne duplici pœna in iudicĳ mulctemur, maximè ſi poſt ſæculi abdicatione adbuc ea, quæ mundi ſunt ſapiamus, ſi poſt pecuniarum, opumq. cõtemptum, de ĳs adbuc ſolliciti ſumus, &c.* Attendant hoc religioſi, & videant qualiter illis etiam pro communi cõuentu, ſollicita pecuniarũ inquiſitio interdicatur, oppoſitumque conantibus, duplex pæna comminata ſit ad Ephremo.

S. Ephr. in opuſc. ad. uerſus vitioſe viu.

Idem.

4 Accedit S. Gregorius Nazianzi Epiſcopus, qui, & ipſe monachus, monachorum quoque, & cenobitarum vitam deſcribens, qualis nã ſuo tempore fuerit, qualiſue noſtro futura ſit, ſic docet. *Vita eorum ſunt opes in egeſtate: poſſeſſio in peregrinatione, gloria in contemptu, patientia in infirmitate, proles egregia in cælibatu: Qui delitias aſpernari pro delitĳs habent: qui regni cæleſtis cauſa, humilitatem amplectũtur, qui in mundo nibil babent, & mundo ſuperiores ſunt, qui cum in carne ſunt, extra carnem tamen viuunt: qui pro portione Deũ babent; qui propter regni ſpem inopia laborant, & propter inopiam regnant;* Hęc ſanctus hic Pater, quę ſi attendant aliqui ex religioſis, non magno conatu bona temporalia, pecuniarumq; abundantiam, ſibi, ſuiſue cænobiis coaceruabunt, cum opes noſtras in egeſtate, poſſeſſioneſque in peregrinatione ſitas eſſe, Nazianzenus moneat.

Greg. Naz. 1. orat. de pace.

5 Euſebius quoque author epiſtolę ad Damaſum de morte D. Hieronymi, & habetur 4. tom. Operum ipſius, cupidam auaritiam quorumdam monachorum grauiſsimis verbis, carpit, re-

pre-

prehendit. Primo ergo nihil peius in mundo eſſe, quã malus monachus, affirmauit, inquiens. *Nulla certe in mundo tam crudelis beſtia, quam malus monachus* Cauſam ſubiungit. *Nam corrigi non patitur, nec veritatem vnquam audire poteſt. Et vt breuiter dicam, omnes præeminent malitia.* Vt autem præcipuam cauſam tradat, cur tam malignus, incorrigibilis, & crudelis beſtia, monachus prauus ſit, totum hoc in auaritiam refundit, hiſce verbis. *Heu quantum in quibuſdam ſpiritualibus, habitu, & nomine, creuit cupiditas: qui certe ſunt lupi rapaces in veſtimẽtis ouium.* Concludit tandem. *Vbi ſacerdos, & monachus cupidus eſt, ab eodem pluſquam à ſerpente fuge.* Ne autem putaretur, ſolum loqui de monachis, qui priuatim ſibi nummos, & bona temporalia congregant; ſed etiam de illis, ſi ſuperfluè, & auarè nimis monaſteria ipſa ſupra modum ditare contendant, hæc addit. *Sunt nonnulli, qui totum ſuum fructum exiſtimant, Eccleſias, & monaſteria miro modo, & opere, ex pauperum mercede adificare, in quibus tanta viget cupiditas, vt terram ſibi, & omnia deficere putent. Ibi cor, ibi mens, ibi ſemper ſua eſt cogitatio, vt aliena poſſint expoliare marſupia.* Neutiquam author hic improbare valet religioſam eorum monachorum, regolariumque curam, Deo, ſanctiſque templa, Eccleſias, monaſteriaq; extruentibus: hoc enim pium, & laudabile eſt. Improbat tamen eorum ſolicitudinem, & cupiditatem, qui ſub horum prætextu, pauperum bona, nobiliumue hæreditates ſibi aſciſcunt, vel ſuperfluas, impertinentes, vanaſq; diuitias ſub pretextu ſuſtentationis acquirent: hi enim reprehenſibiles valde eſſent, & vitio auaritiæ notabiliter infecti.

Eiuſ in ſe. 4. t. op. D. Hiero.

Idem.

6 Ad hæc D. Gregorius Magnus in ſuo 3. lib. Dialogorum ſanctiſſimi cuiuſdam Iſaac ſerui Dei virtutes, & miracula referens, inter alia in hoc maxime ipſum commendat. *Quod cum eum crebo diſcipuli humiliter admonerent, vt pro vſu monaſterij, poſſeſſiones, quæ offerebantur, accipere; Ille ſolicitus ſuæ paupertatis cuſtos, fortem ſententiã tenebat dicens. Monachus, qui in terras poſſeſſiones quærit, monachus non eſt.* Hæc Sãctus Gregorius de hoc eximio viro, ſatis ſuperque laudans eius factum, & dictum: *Monachus, qui in terra poſſeſſiones quærit, monachus non eſt.* Quod, ſi plures, vt æquum eſt, ruminent, non nimis ſolicite, auide, & cupide exquiſitas diuitias, poſſeſſiones, hæreditateſque ſibi quærent, cum ſanctus hic vir à Diuo Gregorio commendatus, neque pro vſu monaſterii, poſſeſſiones, quæ of-

D. Greg. dial. c. 14.

fere-

Id lib. 10 ep. ind. 5 cp. 22. ferebantur acciperet. Fauet quoque in epiſtola quadam. *Si peculiaritas* (inquit) *à monachis habetur, nec concordia, nec charitas in congregatione poterit permanere.* Alibi quoque ſic habet idem Gregorius. *Quid eſt habitus monachi, niſi deſpectus mundi, quomodo ergo mundum deſpiciunt, qui in monachali habitu poſiti, aurum quærunt?* Hæc, & alia Magnus Gregorius, ſatis exoſam habere indicans, cupidam auaritiam monachorum, etiam ſub prætextu communitatis augendæ.

Idem.

7 Nec minus fauet D. Bernardus, qui in ſua illa celebri apologia ad Guillelmum Abbatem, ſæpius, meo videri, à monachis perlegenda, vanas, ſuperfluaſque monaſteriorum diuitias damnans. ſuperfluam quoque monachorum in illis acquirendis ſolitudinem condemnat: ſic vero loquitur. *Abſit vt credam, tantas, ſanctos Patres, quantas video in pleriſque monaſterijs vanitates, ac ſuperfluitates, præcepiſſe, vel conceſſiſſe. Miror etenim, vnde inter monachos tanta intemperãtia in commeſtationibus, & potationibus. in veſtimentis, & lectiſternijs, & equitaturis, & cõſtituendis ædificijs inoleſcere potuit: quatenus, vbi hæc ſtudioſius, voluptuoſius, atque effuſius, fiunt, ibi. Ordo melius teneri dicatur, ibi maior putetur religio. Ecce enim parcitas putatur auaritia, ſobrietas, auſteritas creditur, ſilentium triſtitia reputatur. E contra remiſſio diſcretio dicitur, effuſio liberalitas, loquacitas, affabilitas: chachinnatio iucunditas: mollities veſtimentorum, & equorum faſtus honeſtas: lectorem ſuperfluus cultus munditia.* Et infra. *Quis in principio, cum Ordo cæpit monaſticus, ad tantam crederet inertiam monachorum deuenire? O quantum diſtamus ab his, qui in diebus Antonij extitere monachi?* Et inferius. *Quæritur ad induendum, non quod vtilius, ſed quod ſubtilius inuenitur, nõ quod repellat frigus, ſed quod ſuperbire compellat: non denique iuxta regulam, quod vilius comparari poteſt, ſed quod venuſtius, imo vanius oſtentari.* Multa alia S. hic Pater in dicta apologia, contra ſuperfluam ſolicitudinem monachorum in diuitiis, delitiis, temporalibuſque bonis habendis. ſcripſit; quæ tranſcripſimus, ſufficiant, vt quantum ex mente Bernardi a vero religionis tramite iſti aberrent, notum fit. Quia tamen ſuperfluam, vanamque hanc bonorum poſſeſſionẽ, ſolis priuatis religioſis, non autem monaſteriis eorum interdici, aliquis forſan putabit, ex ſermone ad fratres de monte Dei, etiã de ipſis domibus religioſis loqui manifeſtè liqueſcet, ſic vero loquitur. *Iam enim ſubintrauit de ære alieno ſumptuoſa, & quantum*

D. Bern. apolog.

Idem.

tum pudor finit, ambitioſa ædificatio, & abiecta ſancta ſimplicitate, & ruſticitate, ſicut Salomon dicit ab Altiſſimo creata, quaſi religioſas quaſdam nobis creamus habitationū honeſtates; in quibus tantum compaſſum eſt à talibus, vt pene omnes in hoc effecti ſimus animales. Dimiſſam enim nobis à patribus noſtris iure hæreditario formam paupertatis, & ſanctæ ſimplicitatis ſpeciem. Verum decorem domus Dei alienantes à nobis, & à cellis noſtris, per manus artificum exquiſitorum cellas, non tā eremiticas, quam aromaticas ædificamus nobis de eleemoſynis pauperum. Et infra. *Ergo obſecro, in peregrinatione ſæculi huius in militia hac ſuper terram ædificamus nobis non domos ad habitādum, ſed tabernacula ad deſerendum.* Optimè etiam ſermone quarto ſuper miſſus eſt, hęc habet. *Video, & alios, quod non ſine dolore videri debet poſt aggreſſam Chriſti militiam, rurſus ſæcularibus implicari negotijs, rurſus cupiditatibus terrenis immergi: Cum magna cura erigere muros, & negligere mores: ſub prætextu quoque communis vtilitatis verba vēdere diuitibus, & matronis ſalutationes, &c.* Alia ſanctus hic Pater, ex quibus liquido innoteſcit, quam male ſentiat de auara cupiditate aliquorum monachorum, ſi ſibi nimis amplas magnificas, pretioſaſque cellas, aut domos ædificent ad habitandum in hac peregrinatione, etiam *ſub prætextu communis vtilitatis*, vt dicit.

Author ſermonis ad fratres de monte Dei apud Bernard.

Idē Bern.

8 Grauiſſimus quoque author Cardinalis Petrus Damianus in epiſtola ad quoſdā monachos eremitas, cōtra illos, quod ſuperflua monaſterio bona adquirēda inhiarēt, ſæpius inuehitur. *Hoc etiam* (inquit) *me nō leuius mouet, quia prætergreſſo nihilominus inobedientiæ limite, eleemoſynas à ſæcularibus indifferenter accipitis, poſſeſſionis iræ funiculos inhianter extenditis; & vt cuncta breuis ſermo concludat, in occulto ſimul, & publice, fieri diuites feſtinatis.* Et infra. *Porro autem ad quid diuitiarū lucra congerimus? an quia hæc in noſtros vſus expendere, natura modico contenta prohibente, non poſſumus: quos prodigi valeant, anxia ſemper ſollicitudine perquirimus.* Vnde inferius cōcludit, *Spernite diuitias, ne perpetuo mendicetis, eſtote voluntariè pauperes, vt ſine fine regnetis.* Ex quibus non incongruè elici valet Illuſtriſſimum monachum Damianum, toto animo, cordeque, reprobare nimiam bonorum temporalium cupiditatem, etiam ſub prætextu communitatis monaſterii ampliandæ.

Pet. Dam. l. 6. ep. 3 r

9 Nec omittam, quæ Iuſtus Abbas Ciſterciēſis in ſermone quodam ad Ciſtercienſes monachos, circa copioſam bonorum

tempo-

Digitized by Google

Iuſtus in 2.c.auctu. bb Patrũ temporalium ſupellectilem ſcripta reliquit. *Noſter (inquit) ordo bonum habuit fundamentum humilitatis, & ſpontaneæ paupertatis. Super hoc fundamentum noſtri priores ædificauerunt cõſimilem ſtructuram, ſcilicet humiles domos priuatas, laboris habitacula, tenuiſſima temporalis vitæ ſubſidia. Nos vero ſicut iudicibus noſtris videtur, tranſiuimus terminos, quos poſuerunt patres noſtri. Nos iam non humiles domos, ſed ſpatioſas, & ſpecioſas aulas inſtruimus. Ipſa noſtra habitacula vrbibus ſimilia ſũt, & iã, vt vulgo dicitur, in chimino poſita, commeantibus quadriuiatim patent.* Et inferius. *Primi Ciſtercienſes diuitias fugerũt, nos quærimus, paupertatem quæſierunt, nos fugimus.* Inferius quoque. *Prouideamus famæ noſtræ, propter nimiam libertatem noſtram iam valde periclitanti. Caueamus, ne nomen Dei per nos blaſphemetur inter gentes. Diuitias congregare, dignitates ambire, negociaciones exercere, vrbana fora frequentare, ſine præuaricatione noſtri Ordinis non poſſumus.* Hæc Iuſtus Abbas, re, & nomine iuſtus, vt temporalium bonorum cupiditatem à Ciſtercienſi familia (alioquin grauiſſima, & religioſiſſima) procul abigeret, ſcripta mandauit. Vtinam religioſi omnes ſibi hęc dicta intelligant, opereque exequantur.

10 Iungã quoque libenter, quæ Abbas Ioachim ſuper Apocalypſ. capitulo tertio ad noſtrum protulit intentum. Dum enim grauiſſimę cuiuſdam religionis interitum lamentatur, in eam cauſam refundit. *Quia dum diuites eſſe voluerunt, ſub regula paupertatis facti ſunt delicati, & teneri; facti ſunt inualidi, & infirmi; facti ſunt, quibus lacte opus ſit, non ſolido cibo. Nec mirum: Quis enim vnquam inter diuitias, & delitias potuit tenere inopem vitam, & caſtitatis propoſitum vbi multi ſunt cibi? Taceo, quod intra vrbes, & vicos plura monaſteria ſita ſunt, & præſto ſunt, quæ monachorum mentes alliciant, & nonnullis, proh dolor, captiuitatis, oculos eruant, & in Gazam ducant.* Taceo, & ego etiam alia, quę ibi grauis iſte author, & à pluribus propheta reputatus, non tacet. Eaque ex magna copia diuitiarum religioſis naſci, aſſeuerat.

Ab. Ioac. in Apoc.

11 Omnium tamen Patrum clariſſimè huic noſtro inſtituto fauet Seraphicus Doctor S. Bonauentura. Primò enim in quęſtionibus circa regulam cum quęſiſſet. *Cum ſecundum Patres laudetur monachi in caſellis, & in vilibus habitaculis habitaſſe, quid eſt quod altas, & magnas domos erigitis, oratoria ſumptuoſa, & areas latas magno pretio comparatas, cũ ſitis pauperes, & mendici,*

S. Bonau. in q. circa reg. q. 6

mendici, & contemptores mundanorum eſſe debeatis? Cauſaſque
aſſignaſſet, cur religioſis ædificare domos, templa, oratoriaque
liceat; ſubiungit tamen. *Non tamen intendo in his excuſare*
niſi, quæ valde neceſſaria ſunt: Vbi autem ſuperfluitas, curioſi-
tas, & irreligioſitas, & regulæ, & paupertati noſtræ derogantes
eſſent ſtructuræ reprehendo tecū. Quintuplicis enim peccati rei
ſunt qui ſuperflua in ædificijs, & alijs quibus vtimur, procurāt,
& acquirunt. Primo propter tranſgreſſionem profeſſionis, quia
pompis renunciantes ſæculi, in proprietate, & humilitate vera
promiſerunt Deo famulari. Secundo propter malum exemplum,
quo alij diſcunt ab eis ſimilia facere; vel ſcandalizantur, quando
vident eos, qui huiuſmodi pro Chriſto ſpernere deberent, quæ-
rere, vel ſectari. Tertio propter inquietudinem fratrum, prop-
ter huiuſmodi ædificia, & procurationes: quia, & deuotio ex-
tinguitur, & diſciplina religionis plurimum diſſipatur. Quarto,
propter ſpoliationem aliorum pauperum, quibus ſæpe eleemoſy-
næ præcipiuntur, & huiuſmodi ſtructuræ fiunt, ex quibus illi
deberent veſtiri, & paſci; dum quod iſtis datur, eis negatur;
quia ad dandum vtrique ſæpè deficit dantis largitas & facultas.
Quinto, quia quando nimis vrgemus homines ad dandum,
perdunt deuotionem ad nos prius habitam, quod nec de prædica-
tione, nec exemplis, nec alijs, quæ facimus, ædificantur; Vnde cū
vident nos accedere, terrentur, & timēt, quod aliquid velimus ab
eis expetere, quod graue ſit eis dare, & erubeſcunt negare, &c.
Hæc, & alia tam piè, quam verè, aduerſus auaram cupiditatem
monachorum, bona temporalia, etiam communia, ſupra modum
augere conantium ſcripſit. Inferius etiam inter cauſas difforma-
tionis religionum recenſet. *Nimia opes, ex quibus fiunt carna-*
les, ſuperbi, & multipliciter vitioſi. In epiſtola quoque quadam Idē q. 19
ad ſui ordinis Prouincialem quendam, ſic loquitur. *Quoniā pau-*
pertas eſt noſtris religioſis prærogatiua, &c. Sumptuoſitatē ædifi-
ciorum, librorumque, veſtium, ac ciborum, ſic ſtudeas amputa- Idē in ep
re, quod à profeſſionis excellentia vitæ obſeruantia nō diſcordet.
In alia quoque epiſtola ad miniſtros prouinciales ſui Ordinis
tranſmiſſa, inter cauſas relaxationis religioſæ, ſuperfluam bono-
rum temporalium abundantiam, etiam in communitatibus re-
cenſet, ſic loquitur. *Occurrit ædificiorum conſtructio ſum-*
ptuoſa. & curioſa, quæ pacem fratrum inquietat, amicos gra- Idē in ep.
uat, & hominum peruerſis iudicijs multipliciter nos exponit.
Solus hic ſanctus Doctor religioſus, religioſorumque ſupe-

cior, cauſam, quam intendimus, abunde confirmaret; ex eo que elicere omnes poſsumus, quam contrarium ſit reformatis religioſis pluribus bonis temporalibus, etiam in communitatibus abundare.

12 Porrò bonorum temparalium abundantiam etiã in communitatibus, & ſub prætextu bonorũ operum, reformationi religioſæ contraire, ex quadã diuina reuelatione B. Brigittę fęminæ ſanctisſimæ facta, liquido innoteſcet, Reuelationis en verba. *Videbatur æthiops teterrimus in quodam monaſterio, inter velatas moniales exiſtere, cum nigro velo, & habitu monachali, de quo, admirante ſponſa* (ſcilicet B. Brigitta) *Chriſtus loquebatur dicens. Scriptum eſt in euangelio meo, quod cauendum eſt de illis, qui ambulant in veſtimento ouiũ, intus autem ſunt lupi rapaces. Si nunc dico tibi, quod ille æthiops, qui apparebat inter moniales cum habitu monalium, ipſe eſt Dæmon cupiditatis, qui ſuadet eis aggregare poſſeſſiones, & caſtra, & plures diuitias, vt ex illis lautius viuant, & diſtribuant largas eleemoſynas, vti ſub tali religioſa ſpe recedentes a paupertate mihi grata, diſſoluãtur paulatim, donec præuaricantes regulam, & priorem obſeruantiã, perdant animas. Ideo ſcito, quod niſi vigilanter caueant ab iſto lupo cupiditatis, contentando ſe de his quæ habent, & nihil plus volendo accreſcere in poſſeſſionibus, & terrenis diuitijs, inficitur ab eo, etiam ſanæ oues iſtius gregis, damnabiliter, & poſtea à lupis dilaniabũtur immiſericorditer. Magis enim mihi placet, quod in paupertate quieta, & ſancta, quam profitebantur viuant, & contententur, quam quod terrena cura regiminis temporalis implicantes ſe, de diſtributione eleemoſynarum bonorum aliorũ, inaniter glorientur.* Hæc Chriſtus, cuius verba ſi religioſi cætus attenderent, nequaquam multo conatu in congregandis diuitiis inſiſterent; cum etiam ſub prætextu eleemoſynæ elargiendę hoc a Chriſto prohibitum ſit.

S. Brig. l. 6 reue. c. 99

Similiter, quod nec ſub prætextu Diuini cultus (intellige vani, & ambitioſi) ſuperflua bonorũ poſseſsio religioſis expediat, Chriſtus Dominus ad S. Brigittã in ſancta Ciuitate Ieruſalẽ orãtem *lib. 7 reuelat. cap. 20.* ſic affatus, ſatis manifeſtauit. *Certiſſimè ſciant dicti fratres, quod tã ipſi, quam cæteri religioſi, quibus Regula prohibet habere proprium, & tamen habent aliquod proprium contra Regulam ſuam, volentes per hoc me placare, quod inde aliquam partem mihi conferunt, eorũ munera abominabilia ſunt mihi, & exoſa, nec aliqua remuneratione bona ſũt digna.*

S. Brig.

Ma-

Magis enim mihi gratum, & placitum eſt, quod paupertatem beatam, quam profeſſi ſunt, ſecundum Regulas ſuas diligenter obſeruent, quam quod totum aurum, & argentum, ac etiam omnia metalla, quæ in mundo ſunt, mihi præſentarent.

13 His iungitur pius auctor Ioannes Rusbrochius: hic enim, vt capite præcedenti vidimus, auaritiam monachorum ſeuerè ſatis reprehendit; vt vero non ſolum de particularibus religioſis, ſed de etiam communitatibus ipſis loqui innoteſceret, multa ſubdit. Inter alia hæc. *Aedes quidem ſacras, & cænobia magnificè extruunt, hominesque rebus locupletes ſibi potius alliciunt, & adiungunt quam vel ad Deum, vel ad virtutum ſtudia cohortẽtur.* Et infra. *Licet ſeptem milliaria non niſi vnum complectatur cænobium, quidquid inter ea vndecunque colligitur, id facilè in illius vſus ceſſerit.* His autẽ verbis manifeſtum eſt dãnare hunc ſanctum auctorem, vanam, & auaram cupiditatem monachorum, ſi ſuis cænobiis ſuperflua, & ſuperabundantis bona tẽporalia, non contenti neceſſariis, exquirant. Neque enim cenſendus eſt damnare eos, qui ſibi modeſta clauſtra, ædes, & Eccleſias etiam eleemoſynis congregatis, extruunt, quia iſti potius laudandi ſunt. Rusbroc. in taber. fęd. c. 123

14 Omnium tamen clariſsimè grauis author Ioannes Trithemius, vanam, & ſuperfluam bonorũ temporalium poſſeſsionem reformationi monaſteriorum contrariam eſse teſtatur. Homil. 7. ad monachos ſic loquitur. *Poſteaquam cenſus monachi habere cæperunt, & redditus, priſtinam mox ſimplicitatis ſtudia defecerunt, creuitque paulatim cum diuitijs, rerum temporalium ſuperbia. Quamdiu fuerunt pauperes monachi, Deum in veritate coluerunt; poſtea verò, quã diuitijs abundaſse cæperunt, ſimplicitatem fugauit duplicitas. Integritas namque obſeruantiæ regularis abundantiam peperit rerum temporalium, ſed paulatim diuitiæ monachorum puritatem Ordinis funditus extinxerunt.* Ecce clarè inſignis Benedictinus caſum religionis, in magnam copiam bonorũ temporalium refundit; vt vel ſic falſi teſtes inueniantur, qui oppoſitum, verbis, vel factis docuerint. Adhuc clarius ſermone ſecundo ad monachos. Cum enim grauiſsimum ſuum Benedictinum Ordinem adeo illuſtraſse orbem dixerit, vt quindecim mille, & ſexcentos Diuos cælo dederit, à ſuoque ſplẽdore tam ſanctum Ordinem paulatim decidiſse cauſam aſſignans ſic habet. *Cõtulit monachis religio ſancta diuitias, donec matrem filia ſuffocauit. Nam vt ſcriptura dicit: omnes, qui vo-* Trith. hom. 7.

Idem. *ſunt diuites fieri incidunt in tentationes Diaboli, incraſſatus eſt dilectus, & recalcitrauit, impinguatus, & dilatatus terrenis poſſeſſionibus, dereliquit inſtitutionis primæ ſancta ſtudia; abijt poſt vanitates falſas, quem copia rerum temporalium, diuitijs ſpiritualibus inopem, & miſerum fecit*. Nihil clarius, aut verius expectari poteſt, vt inde eliciatur, ex abundanti copia diuitiarum, religiones, religioſaſque communitates à vero tramite obſeruantiæ deficere.

15 Demum Ioannes Niderus in tractatu de radicibus cur religio perit, & deformatur, vnam ex illis cupiditatem monachorum recenſet, viſioneque ex cælo facta in quodam monaſterio ſuum, & noſtrum intentum corroborat. Sic verò loquitur. *Quartadecima radix eſt diuitiarum impertionata augumẽtatio,* Io. Nider ra.2.c.19. *per quã videmus hodie grauiſſimè collapſa in religione monaſteria, nec mirum, quia abijcitur paupertatis votum per diuitiarum inordinatum appetitum. Ex radice hac monaſterium S. Martini Turonis, in moribus adeo collapſum fuit, tempore magni Caroli, ita vt ibi monachi viuerent nimis delicioſè, induerentur ſericis veſtibus, & calceamẽta aurei coloris. Vnde duo Angeli ingreſſi ſunt dormitorium, & vno digitum extendente, alios monachos indicatos percutiebat. Vigilans hoc videns, fugit, & Angelum ne ſe occideret, per nomen Dei adiuratum emolliuit, vt* S. Odo Vincent. *refert Sanctus Odo Abbas, & Vincentius in ſpeculo hiſtoriali, lib. 24.* Hæc iſte author, quibus non incongruè fulcitur intentum.

16 Iam ergo, quę nam ſint cauſæ inſpiciamus, quare tam accuratè Patres iſti, ſanctique Doctores, ſuperfluam, & copioſam bonorum temporalium poſſesſionem, religioſis cætibus interdixerint. In quo ex in primis ratio occurrit; ex eo communitates regularium à ſuperabũdanti bonorum poſsesſione abſtinere debere; quod ob eam cauſam, ſeculares ægrè id ferentes, inuidia, detractione, odio, murmurationibuſque aduerſus religioſos inſurgant. Cum enim videant ipſos, ſub pretextu paupertatis Chriſtianæ, rerumque temporalium contemptus, omnia ſibi coaceruatim cumulare, aduerſus illos indignantur, & fremunt. Hoc videre licet in deuota illa, piaque diſputatione inter mun- S. Bernardini Sen. dum, & religionem habita, & S. Bernardini Senenſis concionibus tom. 1. inſerta. In qua ſic loquitur mundus. *Antiquis temporibus regularis vita mirandis virtutibus erat inſignita, contecta radicibus, & pilis veſtita, ſed vt patet omnibus modo nõ eſt ita.*

De

Degebant in abditis ſuis primitiui, erāt pleni meritis, cordis exceſſiui: plane nunc aduertis, quod deriuatiui ab eorū ſemitis ſunt valde decliui. Monachi antiquitus ſe legi diuinæ ſubiecere penitus, ſed hos paulatiuè cacauerūt redditus, & burſa vicina, & ſic acres primitus fracti ſunt in fine, Inferius quoque ſic. *Iamiam vellus ouium vertūt in lupinum, cellam in palatium, ſolem in caminum, olus in conuiuium, melotes in linum: lac in eſum carnium, & aquam in vinum mutant, nec officium recitant diuinum. Si prodire videris abbates iſtorum vadunt cum tot faleris, & turmis equorum, & cum tot armigeris, & turba curſorū, Principes hos dixeris, & duces Caſtrorum, non patres putaueris monaſteriorum.* Hæc, et alia obiicit mundus contra religionem in dicta diſputatione. Huius etiam ſpiritus fuit quidam hæreticus miles apud Ioannem Lanſpergium in dialogo habito cum monacho. Sic enim de ſimilibus religioſis loquebatur iſte. *Quod ad paupertatē voluntariam attinet, quam eos colere oporteret, vndequaque corradunt, atque coaceruant ſibi bona temporalia, vt nedum nullam patiantur inopiam, vel defectum, ſed interim etiam multa habeant ſuperflua.* Hæc impius Lutheranus ex ore, menteque ſęcularium loquens. Porrò ſcandalum non ſolum ab impio Lutherano, ſed etiam ab Eccleſiaſticis Patribus cognitum eſse, Seraphicus D Bonauentura teſtatur in epiſtola ad quendam Prouincialem ſui Ordinis, ſic loquens. *Cum Euangelici culminis obſeruata perfectio, hactenus ſpectabiles, & amabiles nos mūdo reddiderit, omnique fauore, ac reuerentia dignos: Ecce iam nunc multitudine in procliua tendente, & remiſſius agentibus his, qui præſunt, vitiorum quædam ſentes cernūtur ſuccreſcere, quæ dum ſacrum hoc, Venerandumque collegium deſpicabile, & oneroſum reddunt populis; conuertunt in ſcandalum, quod cunctis debuerat eſſe in exemplum:* Et poſt hęc recenſens cauſas, ſic loquitur. *Nam frequentia diſcurſus, & importunitas quæſtus, viles nos, & graues efficiunt; pro eo videlicet, quod dum paruis nolumus eſse cōtenti, & ædificia ſumptuoſa conamur erigere, vilia ſummo ſtudio quæritantes, nobilia per incuriam perdimus.* Hęc Bonauentura adeò clarè, vt ſolus ſufficiat, pro re quam intendimus.

Lāſperg. in dial.

Idem.

17 Nec vnum omittam, quod nec Patres omiſerunt ſilentio; ſcilicet odium hoc, & inuidiam ſæcularium, aduerſus prędiuites, copioſoſque cętus religionum, eo mag. augeri, ſi forte in ipſis cernantur, qui in ſęculo, aut tanta copia non potirentur bo-

bonorum, aut magna potius inopia laborarent. Etenim ſi aduerſus omnes monachos, etiam qui in ſæculo diuites, magnates, potenteſque fuerunt, inuidia, odioque ſæculares, cum eos in religioſis cætibus plus æquo abundare cernunt, exardeſcunt: *Quid*
Caſſ. l. 7 c. 25. *cenſendum* (loquitur Caſſianus) *de his, qui nunquam poſſeſſas pecunias cupiunt congregare;* Certè incomparabile ex hoc gignitur odium erga religionem, inuidia contra tam ſanctum ſtatum, grauiſque murmuratio ſæcularium aduerſus religioſos. Hinc de illis quæritur D. Hieronymus. *Quod in illis res familiaris magis*
D. Hier. ep. 4 *aucta, quam diminuta.* Hinc optimè Caſſianus. *Si Paupertate*
Caſſ. vt ſu c. 27 *te præuentus, nihil quod dimitteres habuiſti, multo magis adquirere non debes, quod antea non poſſediſti.* Ac ſi clarius diceret, verearis, ò monache, tot diuitiis in conuentu abundare, cum in ſæculo vix pane ſuſtentari poſſis. Alibi quoque, pudendum di-
Id. collat. 4. c. 20 cit, aliquos ſic abrenunciaſſe ſeculo, vt tamen. *Acquirere pecunias geſtiant, quas nec antea poſſederunt.* Hoc iam congruet il-
D. Bern. ho. 4. ſup. permiſſus eſt. lud Bernardi. *Ita ne mundum ſibi, & ſe mundo crucifixerunt, vt qui antea vix in ſuo vico, vel oppido cogniti fuerunt, modo Regũ notitias, Principumque familiaritates aſſecuti ſunt?* Rurſuſque. *Plerique in domo Dei non patiuntur haberi contemptui, qui in ſua, non niſi contemptibiles eſſe potuerunt.* Alibi quoque, tertiũ genus auaritiæ monachorum, quã peſtem ibi vocat, in eo poſi-
Idem de ord. vitæ. tam eſſe dicit. *Quod ea volumus in monaſterio poſſidere, quæ ſi*
Hugo 2. de clauſt. c. 18 *eſſemus in ſæculo, minime habere valeremus.* De his etiam Hugo Victorinus. *Qui ante conuerſionem lectulum proprium nuſquam habebant, nunc ſi forte voluntas eis fuerit eundi aliquo, ornamenta lectuli ſecum portant.* Ecce religioſi, qualiter ne in hanc ſæcularium contumeliam cadatis, neceſſe vobis ſuperflua, a veſtris communitatibus etiam abdicare.

18 Præterea ſecundo, ex hac ſuperflua temporalium bonorum copia in communitatibus regularium ortum ducet, vt illæ, quo magis illis coaceruandis ſtudent, eo magis in ruinam temporalem tendant, & in miſerum caſum procliuiores ſint. Hoc quidem experiẽtia teſtis in Eccleſiæ religionibus docuit, de quo Hiſtoriæ Eccleſiaſticę. Antiquitus etiam monachi peruerſi quidam, quos Aegyptiorum lingua Sarabaytas, ſiue Venuytas appellatos fuiſſe, teſtatur D. Iſidorus, iam omnino exinaniti defecerũt; eos autem cupidos, aggregatoreſque pecuniarum fuiſſe,
Iſid. 2. de offic. tradit idem Iſidorus affirmans; *Ab Anania, & Saphira in exordio eccleſiæ pullulaſſe, & certatim in operibus laboraſſe, non vt indi-*

indigentibus diſtribuerent, ſed vt adquirerent pecunias, quas reconderent. Vnde fas eſt ſuſpicari, propter hoc vitium extinctos, & exinanitos fuiſſe, vt innoteſcat inde bonorum temporalium copiam ſuperfluam religiones euertere. Vnde merito Thimotheus inter bibliothecarios numeratus lib. 2. ad Eccleſiā catholicam, ſic monet de præſenti cauſa. *Non eſt itaque, quod competere quiſquam, aut non obeſſe diuitias religioni putet. Impedimenta hæc ſunt, non adiumenta, onera non ſubſidia. poſſeſſione enim, & vſu opum non ſuffulcitur religio, ſed euertitur, ſecundum illud, quod Dominus ipſe dicit: Sollicitudo iſtius ſæculi, & fallacia diuitiarum ſuffocant verbum Dei.* Hinc etiam præclariſſima Virgo S. Clara Seraphici Ordinis, & totius Eccleſiæ lumen ſolita dicere erat monialibus ſuis. *Tunc Collegium firmum, ac ſtabile futurū ſi propugnaculis, ac manibus paupertatis muniretur.* Haud dubié damnans vulgarium opinionem, qui non niſi opulentum cænobium ſtabile, ac firmum credit. Rationem vero tradit Dionyſius Carthuſienſis ſermone ſexto de Dominica decimaquinta poſt Trinitatem, dicens. *Iuſto Dei moderante, ac permittente iudicio, magna multoties damna religioſis contingunt, à quibus, ſi ab omni auaritia ſe arcerent, Deus bonus, Iuſtus, & ſapiens eos vtique præſeruaret. Et tunc eſſent hominibus cunctis magis amabiles, exemplares, honorabiles, & præclari, nec dubium quin, & plura in eleemoſynas eis darentur, nūc autem contemnuntur, & blaſphemātur à multis.* Ad idem Sanctus Pater Ignatius in ſuis conſtitutionibus. *Paupertas* (inquit) *vt murus religionis firmus diligenda, & in ſua puritate conſeruanda eſt.* Indincans ſane, quod è contra diuitiarum opulentia, auaraque monachorum cupiditas, etiam pro communitatibus ampliandis, religionem euertat.

Timot. l. 2. in 5. to. bibliot.

S. Antoninus.

s. Ignat. 6 p. cōſt. c. 2.

19 Hoc etiam, quod dicimus de euerſione temporali cęnobiorum ex inordinata cupiditate regularium orta, exemplo quodā, quod ex Cyrillo refert Marcus Marulus in ſuo opuſculo de exemplis, placuit confirmare per eius verba. *Fuit monaſterium quoddam in Thebaidis partibus ducentarum fere fæminarum, ſanctarum vtique; ſi non auaritiæ fæditate, ſanctitatis decorem polluiſſent. Conſuetudo peſſima apud illas inoleuerat, nullam in collegium admittendi, quæ certum pecuniæ numerum non offerret. Cuidam ex ijs, cuius Deo deuotus animus, à tam prophana negociatione abhorrebat, apparuit in ſomnis D. Hieronymus iubens, vt cæteris pergeret nūciare, niſi ab ea exactione deſtiterint*

Marul. in exemplis l. 1. c. 7.

vltia-

Digitized by Google

vltionem à Deo paratam, iam ipſarum capitibus imminere. *Cumque hæc in conuentu omnium narrata eſſent, ridiculè excepta ſunt, exiſtimantibus deliramentum eſſe muliercula. Altera deinceps, item tertia nocte, eadem viſa rurſum replicantem, iam odio habitam probris agitantes eiecere, Deo pro illa prouidente, ne ſcilicet ſicut Loth cum Sodomis diſperiret, iuſtus cum impijs. Vix etenim mulier ſepta monaſterij egreſſa fuerat, cũ monaſterium ipſum terribili fragore funditus cõcuſſum, reliquas oppreſſit ruina, vt ex tanto numero, nec vna quidem ſaltem, poſt caſum illum, ſit inuenta; Itaque concuſſis mirabiliter artubus, vna omnes tam paruo temporis momento extinctæ tunc demum auaritiæ, cum vitæ finem fecere.* Hæc Marulus. Caſũs iſte ſuadet ſatis intentum, nimiſque exemplariter monet, qualiter auara cupiditas regularium, ipſorum cænobia ſæpius euertat.

20 Nec omitti debet inconueniens aliud, quod ex magna temporalium bonorum copia communitatis religioſorum ſępius contingere queat. Quod ſcilicet, dum diuitiarum, pecuniarumque opulentia abundant, ſollicitè nimis, magna, ſumptuoſaque ædificia, ampliſſimas domos, magnifica clauſtra (ne dicam Palatia) ampliſſimaſque cellas; ſibi ad habitandum, viuendumque conſtruant. Et ſi enim religioſis cunctis iure, meritoque concedatur, vt ſibi honeſtas domos, honeſta clauſtra, honeſtaſque cellas ædificent, iſtorum tamen ſuperfluam ambitionem, ſumptuoſitatem, & opulentiam Patres merito, Iureque condemnant. Ex quibus Sanctus Ephrem Syrus ſic iſtorum ſortem luget.

S. Ephrē aduerſus vitioſè viuentes.

Reliquimus domos, & earum cura, atque ſollicitudine abſumimur. Euſebius etiam, vt vidimus, iam dixit.

Euſeb. vt ſupra.

Sunt nonnulli, qui totum ſuum fructum exiſtimant, Eccleſias, & monaſteria, miro modo, & opere ex pauperum mercede ædificare: in quibus tanta viget cupiditas, vt terram ſibi, & omnia deficere putent. Quibus verbis clare ſatis ambitioſam ſumptuoſitatem, ex pauperũ mercede damnat. D. Gregorius etiam iam adductus, merito huc

D. Greg. vt ſup.

inſeritur, dum dixit. *Monachus, qui in terra poſſeſſiones quærit, monachus non eſt.* Ex Diuo Bernardo iam etiam conſtat in hoc

D.Bern. vt ſupra.

capite ex epiſtola ad Guillermum, & ex ſermone ad fratres de monte Dei, quam praue de ambitioſa cellarum ædificatione ſẽtiat.

Idẽ hõ.4. ſupermiſ.

Alibi quoque de talibus regularibus plorat, quod, *cum magna cura contendant erigere muros, & negligere mores.* Hugo quoque celebris author ſic loquitur ad intentum.

Hugo de clauſt.l.2 c.4.

Ædificia fratrum non ſuperflua ſint, ſed humilia, non voluptuoſa, ſed honeſta,

vti

vtilis eſt lapis in ſtructura, ſed quid prodeſt in lapide cælatura? Et de monachis ad oppoſitum conantibus, ſic loquitur. *Monachi ſibi clauſtra faciunt, quibus homo exterior teneri poſſit, vtinam clauſtra facerēt, quibus homo interior ordinate teneretur.* Pręterea, quę pius Rusbrochius, Iuſtuſque Abbas Ciſtercienſis de hoc dicant, ex Superioribus innoteſcunt. Optimè tamen Seraphicus ſanctus Bonauētura Epiſtola ſępius adducta ad quēdam ſui ordinis Prouincialem, ſauet ad intentum. Inter alia etenim, quę illi ad obſeruantiam Ordinis in ſuo nitore conſeruandam præcipit, illud eſt, vt ſumptuoſitatem ædificiorum, à ſuis religioſis ſtudeat amputare. *Quoniam* (inquit) *paupertas eſt noſtræ religionis prærogatiua ſublimis, ne nobilis hæc margarita conculcanda porcis viliter exponatur, diſcurſuum cauſam, & quæſtuum, ſumptuoſitatem ædificiorum, &c. Sic ſtudeas amputare, quod à profeſſionis excellentia vita obſeruātia non diſcordet.* Vnde tandē pulchrè ſatis Venerabilis Thomas de Campis, qualiter religioſus circa huiuſmodi ſumptuoſa ædificia monaſteriorum, ſe gerere debeat, ſic monet. *Non optes, vt monaſterium tuum abundet diuitijs, & altis ædificijs, ſed vt floreāt omnes fratres bonis moribus, & virtutibus Sanctis. Et ſi alicubi pulchra, & ſumptuoſa videas, excuſare potes, & tollerare pro honore Dei, & reuerentia loci, ſed non debes ſimilia affectare.* Optimum ſanè conſilium, & paupertati religioſę, euangelicæque perfectioni, conſentaneum ſatis.

Ibi. lic. 2

D. Bonau in epiſt.

Thom. de Cāpis ep. quadam:

21 Placuit ac idem intentum, quę Venerabilis Pater Ioannes Soreth noſtrę religionis quondam Generalis, vitæque religioſiſſimæ exemplar, regulam noſtram Carmeliticam exponēs dixit, huc afferre. Igitur in expoſitione parenethica Regulæ expendit caput illud ipſius. *Iuxta ſitum loci quem inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrum ſingulas habeant cellulas ſeparatas,* dicens, *non dixit palatia, quæ ſunt amplæ domus, in quibus vagari poſſunt, ſed cellulas diminutiuum à cella, quaſi diceret habeant ſinguli paruas cellulas.* Rurſus quoque dum illud, *oratorium prout commodius fieri poterit, &c.* ſic dicit. *Non dixit templum, quod eſt amplum tectum, ſed oratorium, quia religioſa loca decet eſſe moderata.* Infra. *Cur pauperes, & mendici quærimus oratorium immenſas altitudines, immoderatas longitudines, ſuperuacuas latitudines, ſumptuoſas depoſitiones, curioſas depictiones habens, quæ dum in ſe orantium retorquent aſpectū, impediunt mentis affectum. Alia ratione hoc faciunt ſæculares*

Io. Soreth in expoſitione regulę Carmelit.

qui ſapiētibus, & inſipientibus ſunt debitores, & carnalis populi rectores. Hi enim hebetis plebis, cuius non valent ſpiritualibus documentis excitare deuotionem, corporalibus excitant ornamētis. Nos vero, qui de populo exiuimus, qui mundi quæq; ſpecioſa, ac pretioſa pro Chriſto reliquimus, qui omnia pulchra, lucentia, canore mulcentia, ſuaue olentia, dulce ſapientia, tactu placentia, cuncta denique oblectamenta corporea arbitrati ſumus, vt ſtercora, vt Chriſtum lucrifaciamus, quorum quæſo, in his deuotionem intendimus? quem quæſo ex his fructum inquirimus? ſtultorum admirationem, an ſimplicium oblationem? & vt aptius loquar, an totum facit hoc auaritia: & non quærimus fructum, ſed donum. Sed quæris quomodo? *miro inquam modo, tali quadam arte diſpergitur æs, vt multiplicetur, expenditur, vt augeatur, & ſic effuſio copiam parit: ipſo quippe ſumptuoſarum rerum viſu ſed & mirandarum vanitatum accenduntur magis ad offerendum quam adorandum. Opes opibus hauriuntur, ſic pecunia pecuniā trahit, quia vbi amplius copia cernitur, ibi offertur libentius.* Et inferius *Quid putas in his omnibus quæritur. An pœnitentium compunctio? an intuentium admiratio? Quæritur nitor in parietibus, & non decor veritatis in ſpiritibus.* Hæc, & alia magnus hic Pater noſtræ religionis antiſtes, quæ omitti non potuerunt, quia vtiliter ſatis propoſito noſtro deſeruiunt.

Idem.

Maximè ad intentum deſeruit cæleſtis quædam reuelatio, in qua de ſacrorum Templorum ędificiis Beatiſſima Dei genitrix ad Sanctam Brigittam. *lib. 3. reuelat. cap.* 18. ſic habet. *Quando Eccleſia in tantum lata eſt, quod capit ingredientes, quando muri tantum in altum excreuerint, quod non coarctant introeūtes, quando murorum ſpiſſitudo tam fortis eſt, quod non à quolibet vento diſſoluatur, quando tectura tam firmiter compacta eſt, quod non ſtillat, ſufficit eis ædificaſſe. Nam placet Deo magis cor humile in humili Eccl. quā alti muri, in quibus corpora ſunt intra ſed corda ad extra. Propterea nō habēt neceſſe arcas auro, & argēto implere propter ædificia, quia nō profuit Salomoni ædificaſſe tā ſūptuoſa ædificia, ex quo neglexit eum diligere, propter quē ædificabātur.* His antē, & ſi magnificas, & illuſtres Deo ædes cōſecrari nō prohibeatur, Religioſis tamē ambitioſa ædificia, et à sācta ſimplicitate aliena nō cōuenire, proculdubio monemur.

S. Brigit.

22 Tertio quoque magnum aliud incommodum ex nimia bonorum, ſuperfluaque poſſeſſione, monaſteriis ipſis quandoq; proueniet, vt ſcilicet tam communitates ipſæ, quam priuati religioſi,

gioſi, negociationibus ſollicitudinibus, litigiis, aliiſque ſæcularibus curis plus æquo diſtendantur. Quæquidem maximopere pacem religioſam, vitamque regularem perturbare Patres docent. Ex quibus Baſil us ſic. *Earum rerum, quæ ſunt cum materia coniunctæ ſol icitudo, procuratioque, magnopere mentẽ, atq; animum diſtrahunt*. Alibi quoque ſic. *Hoc vno pauperes à diuitibus differrimus, quod ſecuri ſumus, atque eos vigilantes, nos dormientes ridemus. Præterea in magna quiete agẽtes eos in magna rerũ perturbatione cõſtitutos, aſpicimus.* Hæc Baſil. ex quibus elicitur, cętus, cõuentuſq; regular ũ, ſi diuitiarum copiã affectẽt neceſſario *in magna rerũ perturbatione cõſtitutos* eſſe quod teſtatur Baſil. D. etiã Bernardus pari modo ſentit, & loquitur ad intentum dicens. *Video alios, quod non ſine dolore videri debet, poſt aggreſſam Chriſti militiã, rurſus ſæcularibus implicari negotÿs, rurſus cupiditatibus terrenis immergi, cum magna cura erigere muros, & negligere mores. Sed, & cõtra Imperatoris ſui edictum & concupiſcere aliena, & ſua cum lite repetere, non audientes Apoſtolum ex Imperio Regis tubicinantẽ, hoc ipſum delictũ eſt in vobis, quod cauſas habetis*. Ecce quã prauẽ de religioſorum cupidis negociationibus ſentiat Bernardus. Forſan ex ipſo mutuauit Eugenius Papa dicens. *Nullus monachorum pro lucro terreno de monaſterio nefandiſſimo auſu præſumat exire, nec quibuſcũq; negocÿs ſe implicare.* Nec mirum hoc apparebit, qui religioſi ſtatus inſtitutum perſpexerit, quod non ad litigia, ſollicitudines, inutileſque negociationes, ordinatur, ſed (loquitur Laurẽtius Iuſtinianus) *Vt diuinis commodius valeant vacare obſequiis, intereſſe laudibus, orationibus inſtare, curis ſæcularibus omnino ſemotis*. Pulchrẽ tandem Cardinalis Petrus Damianus; poſtquam, vt vidimus, cupiditatem religioſorum damnauit, pro damnationis cauſa ſollicitudines iſtas, curaſque ſæculares propoſuit dicens *Hæc facientes, amariſſimis nos terræ concupiſcentiæ motibus laceratis, non ſolum vobis, ſed, & poſteris, dulcitudinem quietis adimitis, curarum ſæcularium vos laqueis innodatis, & quod detrimentum eſt, pugnandi ſemper cũ ſæcularibus, vel potius materiam ſeruiendi conſtituitis non conſiderãtes illud egregÿ prædicatoris, quod veris abrenunciatoribus ait. Habentes alimenta, & ex quibus tegamur, ÿs contenti ſumus. Nam qui volunt diuites fieri incidunt in laqueos diaboli, & tẽtationes, ac deſideria multa inutilia, quæ mergunt hominem, in interitum, & perditionem*. Hæc Damianus, ex quibus, & addu-

D. Baſil. ſer. de inſtit. mon.
Id. in pſ. 14.
Idem in pſ. 14.
1. Cor. 9
Eugenius
Lau. Iuſt. l. de obe. c. 19.
Pet. Dam l. 6. ep. 32

ctis liqueſcit ſane, ex eo magna diuitiarũ copiam etiam religio- ſis ipſis communitatibus nociuam eſſe, quod inde pluribus liti- giis, negociationibus, ſollicitudinibus aliiſque ſæcularibus cu- ris, plus æquo intermiſceri fere neceſſarium ſit.

23 Caueant igitur Communitates omnes Regulariũ à tan- ta labe, tantoque vitio, quod, & in ſæcularibus odium, & in ipſis religionibus perditionis cauſas gignit. Studeant paupertati reli- gioſæ, quæ anima eſt totius perfectionis. Parcè, & limitatè bona tẽporalia pro religioſorum neceſſitatibus prouideant; ſuperfluã tamen, & ſuperfluentem ipſorum bonorum copiam penitus fu- giant. Sciant præterea, cupiditatis vitium ſemel admiſſum, dif- ficillimè amputari. Eſt enim vitium hoc ex illis (teſte Caſſiano) *Quæ vix ad ſanitatis concedunt remedia peruenire, ſiue quod à Domino non merentur curari celeri medicina, qui ab his ſaucia- ti ſunt, vel certè, quod male fundati virtutum ſtructuram, & perfectionis culmen ſuſcipere indigni ſunt.* Communitatem quoq. religioſam, non ex eo fœlicem putent monachi, quod temporali- bus diuitiis abundet, ſed ex eo potius, quod in paupertate fun- data, ad frugalem ſufficientiam neceſſaria poſſideat. Sic refert Plutarchus in conuiuio ſeptem ſapientum eos diſputaſſe. *Qui populus, quænamue reſpublica foret optima, & fæliciſſima?* Ad quod bene Thales. *Vbi neque diuites nimis, neque pauperes ſunt ciues.* Optimè quoq; Pittacus ad ſimilẽ quæſitum reſpõdit. *In qua, neque requiruntur ſuperuacanea, neque deſiderantur ne- ceſſaria.* Paucis contenti vitam ſuam cætus religioſi agant, ſi enim paucioribus contenti viuant, vitam angelicam ducent. Nam (inquit Chryſoſtomus) *in hac ab Angelis differimus, quod ipſi non egent, vt nos? Igitur quãto paucioribus indigemus, tanto magis Angelis appropinquamus quãto pluribus, tanto magis ad hanc caducam vitam deflectimus.* Et contra vero, rebus tempo- ralibus plus iuſto inhiantes monachi, male ſentire de cæleſti vita comprobantur. Hinc Ephrem Syrus ad eoſdem. *Bene ſentite de Regno, ac Paradiſo, & mox res terrenas contemnetis.* Con- gruit bene Laurentius Iuſtinianus, ſic loquens. *Quid oro, locu- pletius, quam nihil habere, & omnia poſſidere, carere rebus ſu- perfluis, & vti neceſſarÿs; proprium ſpernere patrimonium, & Chriſti eſſe hæredem.* Quod quidem aſſequentur Communitates omnes, ſi ad naturam, limitatamque indigentiam vixerint, nihil ſuperfluum admittentes. Audiant quoque ipſummet Iuſtinianũ ſic monentem monachos de paupertate promiſſa ſeruanda.

Caſſ. l. 7 de philar c. 5.

Plutarch

Chryſoſt hom 79 in Ioan- nem.

S. Ephrẽ paræn. 50 Lau Iuſt de obed. c. 18.

Abÿci-

Abijcite quæſo, tenebrarum opera quamdiu dies eſt, deponite onus grauiſſimum proprietatis. Spopondiſtis paupertatem, exoluitè: ſufficiat vobis habere ad neceſſitatem indumenta, & victus. Fiduciam veſtram erigite in eo, qui pollicitus eſt dicens: nolite ſolliciti eſſe animæ veſtræ, quid manducetis, neq; corpori veſtro quid induamini. Scit enim Pater veſter, quia ijs omnibus indigetis. Primum igitur quærite regnũ Dei, & iuſtitiam eius; & hæc omnia adijcientur vobis. Nã quemadmodum eſt liberalis promiſſor, æque eſt fideliter redditor. Fiet iuxta ipſius ſponſionem, ſi tamen verbis illius adhibeatis fidem. Tandem, quæ Ethnicus, & gentilis Seneca, Chriſtianè certe quondam dixit, communitatibus religioſis, regularibuſque cunctis libens dicam. *Indixiſtis pecuniæ odium, hoc profeſſi eſtis, hanc perſonam induiſtis, agenda eſt. Iniquiſſimum enim eſt, vos pecuniam ſub gloria egeſtatis adquirere.* Hæc Seneca. Seneca l. 2. de be. c. 15.

Sed pro paupertatis Religioſæ commendatione, infamiſque proprietatis abominatione exclamantem piiſſimam Virginem Magdalenam de Pazzi in extaſi quadam, quam anno 1585. in quinta die Octauæ Pẽtecoſtes habuit, prout ex ipſius vita, *c.* 122 elicitur. ſic audiamus. *Feliciſſimi quelli, che puramente vanno ſeguitando te ſenza poſſedere coſa alcuna tranſitoria, ſendo che hauerãno per premio te, che ſei ricchezza d'ogni ricchezza, teſoro d'ogni teſoro, e la ricchezza infinita del Paradiſo. Ma chi cõprarà il Paradiſo? Que ſi trouarà danaro, che queſta agguagli? Che ſi può dare in prezzo di bene ſi grãde? O chi lo crederebbe? il nulla, il nulla Per l'amor di Dio nõ poſſeder nulla, nõ bramar nulla di queſto mondo, nõ volere altro, che Dio.* Dominus pars hæreditatis meæ. *Dico di più: Anzi non voler Dio, ſe non per Dio: ò altiſſima, e ricchiſſima pouertà. Di queſta ſorte hanno prezzo in mano da comprar il Cielo quelli, che ſon poueri: perche queſti teſori ſi comprano con vna ſomma pouertà; e quanto più l'anima è pouera, tanto più Iddio infonde in lei i ſuoi teſori, con quali può comprare il Paradiſo. Chi non amarà la pouertà, poiche è cagione, che Dio ci dia tanti gran doni?* Beati pauperes ſpiritu, &c. B. Magdâ de Pazz. Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum. Concupiſcit, & deficit anima mea. *Dico del deſiderio della poſſeſſione del Cielo, ò del deſiderio della poſſeſſione della pouertà tua, che mi vale quãto il Cielo, poiche con quella vuoi, che mi compri il Cielo, & è il prezzo baſteuole per coſi gran Regno,* Et vltra. *O felici Religioſi, che ſono tanto honorati da Dio, che la lor parte vuol eſſere egli*

ſteſ-

ſteſſo,poiche per amor ſuo con voto ſolenne hanno laſciato tutte le altre coſe:ò ricca pouertà,che ne fai poſſeſſore d l ſommo bene Ma per il contrario guai à quei Religioſi,che con atto proprietario ſi ritengano alcuna coſa trafficando con quella.come chi nõ hà tale obligo: ohimè,che in tal modo vengono a rifiutare la lor parte, che è Dio,volendo e tenendo altre coſe fuori di lui,contro alle promeſſe fattegli Ma Dio voglia, che poi alla morte,quando ſi verrà alla diſcuſſione nõ ſiano rifiutati dallo ſteſſo Iddio,ſeparati da lui ſommo bene.O poueri Religioſi tanto ciechi dello ſtato loro.O ſemplicità,ò pouertà tanto ſcaduta nelle Religioni,e tanto poco conoſciuta,& oſſeruata da chi ti profeſſa.Dio sà ſe meriterà ſcuſa tal cecità in quella diſcuſſione diuina, doue non ſolo i difetti, ma ancora molte coſe, che noi ſtimiamo virtù, appariranno diffetti, e vitÿ. Spiritum efflantia hęc prętermittenda non erant in præſenti.

24 Opum demum damna Simia rogata à Vulpe apud Cy- Cyrillus. rilium *lib.* 3. *Apolog. c.* 5. ſic recenſet. *Nonſunt niſi pœnalitates naturæ.Nam cum ſic poſſeſſores ſuos illudant & ad huiuſmodi calamitates adducant, quid niſi virus putandæ ſunt? Hũc ſiquidẽ edentant,illum exoculant, huic cerebrũ vaſtant,illi vitalia perforant,iſti genitalia vorant,alterũ excoriãt, alterum decaudant. Nonne ſic auaritiæ ingenioſa vi a viris imprudentibus collectæ diuitiæ, poſſeſſores ſuos plurimis vitÿs lacerant, amatores deprauant, dum os lingua magniloqua, contuitum inuidentia caput ignauia, ventrem gula, libidine genitalia, corpus infamia, & virtutum inopia totum vaſtant? O malum bonum, tam odioſum! O beatas paupertas! O ſtultè dilectum malum! O infelix opulentia! De cætero paupercula pellis, ditiſſima mihi eſt, & vilis magis mihi placet, quàm pretioſa. Malo certè iam eſſe Simia ſine cauda, quam Pauo cum cauda.* Alia ibide vulpe, hyena Gallo, & Caſtore idem Cyrillus lectu quidem gratioſa, & ad intentum congrua reperiet pius lector.

Iuniorum;

Iuniorum,& tyronum recta educatio religiones reformat, educatio autem praua deſtruit.

CAP. XVIII.

1 QVę quondam Ariſtoteles in ſuis Politicis ſcripta reliquit, videlicet. *Iuuentutis diſciplina neglecta facit magnum Reipublicæ detrimentum*: Mihi in mẽtem attulere, præcipuam cauſam, quare ſi Religionum aliquę ab antiquo forſan feruore deſciuerint, eam fore, quod in eis iuniores, tyrones, ſeu nouitij, non rectè diſciplina regulari in primoribus annis imbuantur. *Puer enim* (inquit Bonauentura) *qui dimittitur voluntati ſuæ, confundit matrem ſuam religionem*. Rurſuſque. *Peruerſus, & inſolens, in onus religionis, & diſſolutionem admittitur*. E contra vero ſanctæ religiones, quæ in ſuo antiquo nitore, ſplendoreq; perſiſtunt: Ideo eſſe, quia adoleſcentum animos regulari diſciplina educandos, & informandos curãt. Teſte enim Diotogene in libro de ſanctitate. *Adoleſcentium educatio, fundamentum eſt totius Reipublicæ*. Hãc ob cauſam caput hic, opuſculi noſtri vltimum, eo tendet, vt reformationem religionum in eo maxime ſitam eſſe probemus, quod nouitij, & alijiuuenes recte inſtituantur, ſicut, & difformationem, eo fonte manare, quod parua, aut nulla cura circa iuuenes inſtruendos adhibeatur.

Ariſt. 8 polit. c. 1

Bonau. in infor. no. p. 2. c. 2

Diotegen

2 Id quidem Patres non obſcure indicarũt, cum tam ſolerti cura, & ſollicitudine libros ſpeciales, ſingulareſue tractatus, de nouitiorum inſtructione ſcripſerunt. S. Ephrem Syrus multus in hac parte extitit, adhortationes enim, & pareneſes plures ad nouitios monachos, de eorum inſtructione ſcripſit. *S.* Baſilius Ephremo coëtaneus, non ſolum de inſtitutionibus monachorũ ſermones, conſtitutiones, monaſticas regulas, fuſius, & breuius diſputatus, ſed, & admonitiones ad iuniores monachos tradidit. Ioannes etiã Caſſianus antiquiſſimus author, & monachus, de inſtitutis renunciantium librũ ad monachos edidit, qui eſt quartus inter ipſius opera. Iunge S. Linum Abbatem, qui prout in 5. tom. Bibliothec. habetur, inſtitutionem vnam ad monachos, alterã ad Iuniores monachos compoſuit. Eſayas Abbas author

S. Ephrẽ

S. Baſilius

Caſſianus

S. Linus.

Eſai. Ab.

tendat; deſiccatur, & cadit, & ad demum deſtitutus, ab hoſtibus ſuis captiuus trahitur, qui vt voluerint, in ipſum graſſantur. Hæc, & alia Dorotheus, vt oſtendat, quantum ſibi nanciſcantur mali monachi, Iuniores præcipuè, ſi ſine recta inſtructione, diſciplina regulari imbuantur, abſdubie cõtrarium dicturus, ſi eos ſancta, religioſaque inſtructione confirmatos agnoſceret.

5 Hos Patres ſequitur ſeraphicus D. Bonauentura. Ex quo in primis celebrem illam ſentẽtiam in ſpeculo diſciplinæ habemus. *Formam, quam primum quis recipit, vix deponit, & qui diſciplinam in nouæ conuerſationis initio negligit, ad eam poſt modum difficile applicatur.* In tractatu quoque de informatione nouitiorum, totam cauſam ruinæ quarundam religionum, in prauam puerorum, nouitiorum, & iuuenum educationem refundit, his verbis. *Ideo tot ordines confunduntur, quia pueriles mentes ſibimet dimittuntur ſine fræno retrahente à noxijs, & ſine virga ad ſalubria compellente, aut ex negligentia ſeniorum, aut ex nociua condiſcenſione. Sicut imprudens medicus, qui ne contriſtet ægrum, quem curare deberet, patitur eum nociua comedere; ex quibus grauius, & diutius infirmatur.* In tractatu quoque de proceſſu religionis, proceſſum, & progreſſum illius, *in feruore nouitiatus* conſtituit. Abſdubie indicans, quod ſicut difformatæ religionis eſt cauſa, & origo parua iuuenum educatio; ſic quoque perfectæ religionis progreſſus, in recta illorum inſtructione conſtitui debet.

D. Bonau.

Idem in inform. p. 2. c. 1.

Idem.

6 Accedit ſanctus Laurentius Iuſtinianus, ex quo graues ſententias pro præſenti cauſa elicere valemus. Ex libro de obedientia hæc excepi. *Sunt* (inquit) *nouitij in via Dei, tanquam arbuſcularum virgæ tenerrimæ, quæ ad poſſidentis libitum huc, illucque abſque contradictione flectuntur, at verò ſi indurruerint, nequeunt a ſe emollire.* Et infra. *Vinea quippe ſpiritualis Domini Sabaoth eſt incoantium noua plantatio, quæ vt fructum afferat, ſolerti eſt excolenda peritia. Nam ſi inculta remanſerit, dilatat quidem palmites ſuos, ſed nulla vtique bonorum vbertate fæcundos. Proinde omni ſeduitate exercendi ſunt in religione rudes, ne pereffluant, ne torpeant, ne obdureſcant.* Ad idem intentum in libro de diſciplina monaſtica religionis hæc habet inter alia. *Paſtores ſolerter vigilent, cum primum ſuſceperint nouum militem recenter poſitum in monaſterio, ipſum ſpirituali reficere exhortationis pabulo, & ſalutari recreare poculo, antequã mentis patiatur ariditatem, & immundorum ſpirituũ experia-*

Lau. Iuſt. in lib. de obe. c. 10

Idem de diſc. mon. c. 8

tur inſultus. Qui autem hoc agere neglexerit, ſibi ipſi iudicium, & ſubdito graue inducit diſpendium. O quot ex incuria Paſtorũ, ignorantes, quæ Dei ſunt, & quo ſancto congruunt ſtatui à ſancto retrocedunt propoſito? Heu quãti, ariditate ſpiritus confecti, & deuotionis guſtu alieni, quia ſicut oportuit, in primordio conuerſionis ſpiritualis, non fuerunt imbuti, vocationis gratiam, quam habere meruerunt, perdiderunt. Hæc, & alia ſanctus Laurentius Iuſtinianus, ſatis innuens, rectam educationem nouitiorum maximos progreſſus efficere, inſtructionis verò defectum, omni illorum perditioni viam aperire. Quod tandem innuit capite ſequenti, ſimulque ſuperioris doctrinæ rationem reddit, dicens.

Ibid. c. 9. *Terra etenim, quæ ſagaci excolitur agricultoris manu, uberem producit ex ſe fructum ſi autem hæc eadem negligenti tradatur, ac neſcienti operario, repente vrticis repletur, & vepribus.* Ecce tem totam, quam intendimus, vnico verbo ſancti Laurentij Iuſtiniani comprobatam.

Plurimum aliorum Patrum teſtimonia, quæ Iulius Nigronius *in tractatu de neceſſitate, & vtilitate magiſtri ſpiritualis* cógeIul. Nig. rit, hic placuit in medium proferre, vtpotè valde propoſito noſtro vtilia. Ex iis eſt vnus Sanctus Baſilius *in tractatu de abdi-*

S. Baſil. *catione rerum*. Vbi ſic, *Acerrima in omnes partes animi circũſpectione operam dato, vt aliquem tibi virum inuenias, quem in omnibus deinceps delectæ tibi vitæ ſtudijs certiſſimum ducem ſequare, eiuſmodique, qui rectum iter ad Deum volentibus pergere ſciat commonſtrare.* Alius eſt Gregorius Niſſenus *in libro de*

S. Greg. Niſſ. *Virginitate cap. 23.* ſic ſcribens. *Vt qui alicuius nationis ſermonem diſcere inſtituit, minime per ſe ſatis eſt, vt à ſe ipſe erudiatur, ſed ab ijs, qui illius ſermonis periti ſunt, inſtituitur, atque hoc pacto breui ex audiendi cõſuetudine progreſſus peregrini ſermoni particeps efficitur, ſic opinor, ſi hæc vita non naturæ via progreditur, ſed nouo quodam inſtituto aberrat, eam perfectè à nemine poſſe percipi, niſi optimo viro duce vtatur, atque alia omnia quæcumque huic vitæ ſtudia propoſita ſunt rectius ab eo perficerentur, qui illis deditus eſt, ſi à Doctoribus, magiſtriſque ſcientiam illarum rerum perciperet, quorum ſtudio tenetur, quã ſi per ſe ad rem aggrederetur. Non enim in principijs inſtitutio hæc eſt; vt ex neceſſitate quis res an vtiles ſint ad ſuum iudicium deferat quando quidem rerum incognitarum periculum facere audere, non extra diſcrimen poſitum eſt.* Item Sanctus Iſidorus

S. Iſid. Peluſiota Peluſiota *lib. 1. epiſt. 2.* ſic monens. *Si probus monachus fieri ſtudes,*

Digitized by Google

*des, ne eam rationem ineas, vt tuo ipſius arbitrio viuas, ne mo-
res tuos tibi vni probatos eſſe velis: quin potius ijs mentem tuã,
& conſilium ſubmitte, qui & vita, & tempore diuinam vineam
iam ante foderunt, & voluerunt, à quibus munus iſtud facile
perdiſces*. Maxime vero ſanctus Hieronymus *epiſt. 4. ad Ruſti-* S. Hierõ.
cum hoc pacto eum inſtituens. *Mihi quidem placet, vt habeas
Sanctorum contubernium: nec ipſe te doceas; & abſque Doctore
ingrediaris vitam, quam nunquam ingreſſus es: ſtatimq; in alte-
ram partem declinandum ſit, & errori pateas, pluſque, aut minus
ambules, quam neceſſe eſt: ne aut currens laſſeris, aut moram
faciens obdormias*. Et paulò poſt, vbi probaſſet neceſſarium
eſſe magiſtrum aliquem vnum in omni arte diſcenda, ex politia
apum, gruũ, hominũ, ex gubernatione Eccleſię, ac nauis ſubii-
cit hæc. *Et ne plures replicando faſtidium legenti faciam per hæc
omnia ad illud tendit oratio, vt doceam te, nõ tuo arbitrio dimit-
tendum, ſed viuere debere in monaſterio, ſub vnius diſciplina
patris, conſortioque multorum*. Præterea Ioannes Caſſianus
collat. 2. cap. 11. vbi diſcretionis virtutem in eo conſtituit. *Si ſe-* Ioã. Caſſ.
*niorum veſtigia ſubſequentes, neque agere quidquam noui, neque
diſcernere noſtro iudicio præſumamus, ſed quẽadmodum nos, vel
traditio illorum, vel vitæ probitas informarit, gradiamur*. Qua
inſtitutione formatus, nõ modo ad perfectam diſcretionis ratio-
nem quiſque perueniet, verum etiam munitus à cunctis inſidiis
inimici tutiſſimus permanebit. Hoc etiam idem Author, ex aliis
magiſtris ſpiritualibus recentioribus, videlicet, Io. Gerſone,
Io. Auila, Didaco Perez, Smaragdo, Ioanne Trithemio, Vm-
berto, Turrecremata, & aliis in ſequentibus probat intentum.

7 Placuit vltimo ad idem intentum, quæ Summus Pontifex
Clemens Octauus ſuper receptionem, & educationem nouitio-
rum dixit, ſimulque noſter ſanctiſſimus Vrbanus Octauus pro-
mulgari, & executioni mandari, pręcepit; vt vel ſic quantum
detrimenti religionibus ex inculta iuuẽtute nouitiorum, proue-
niat, quantumq. è contrario emolumentum ex religioſa illorum
inſtructione naſcatur, innoteſcat, in propatulo ponere. *Sic ergo*
loquitur Pontifex. *Cum ad regularem diſciplinam in ſingulis re-* Clem. 8.
ligionum Monaſterijs propagãdam, Nouitiorum inſtitutio ma- Vrb. 8. in
ximè vtilis ſit, ac neceſſaria; & nihil ad grauem illam, ac lau- decr. de
datiſſimam priſcorum Patrum viuendi rationem relaxandam regularib.
maiorem vim habuiſſe compertum ſit, quam vel nimiam in reci- apoſtatis.
piendis Nouitijs facilitatem ſupra numerum quem capere, atque & eiectis

alere Monaſteria ipſa poſſent, vel negligentiam in probando, & examinando eorum ſpiritu, an vere eſſet ex Deo, atque ex præcipuo deſiderio illi inſeruiendi: vel denique incuriam in eis educandis, atque inſtituendis. Idcirco, vt huiuſmodi incommodo deinceps occurratur, præcipitur omnibus, & ſingulis ad quos ſpectat, vt in recipiendis Nouitijs, & in eorum inſtitutione, atq; educatione, nec non in magiſtri, & aliorum miniſtrorum electione, præter alia, quæ in ſacris Canonibus, ac decretis, præſertim Sacri Concilij Tridentini, Pontificijs, & cuiuſcunque Ordinis, aut inſtituti conſtitutionibus cõtinentur, tam in alias deſignatis, quã nunc, & in poſterum ad hoc deſignandis Monaſterijs, & cõuentibus, hæc, quæ ſequuntur inuiolatè obſeruari, & exequi perpetuo curent. Poſt hæc, varia, & diuerſa documenta circa nouitiorum inſtructionem opponit Pontifex, quibus, & ſanctum zelũ reformationis religioſę præſefert, ſimulque intentum noſtri capitis grauiſſimè confirmat.

8 Ex quibus omnibus luce iam clarius innoteſcit, quanta cura, ſollicitudineque Paſtores, & Prælati Religionum intendere debeant, vt nouitij, alijque Tyrones, & adoleſcentuli, regulari diſciplina imbuantur. Neque enim alia ratione, optima religionis œconomia conſiſtere valet, neque ipſi Tyrones aliter, perfectionis apicem pertingere poſſunt. Vtrumque in ſimili forma concluſit Epiſcopus Pacenſis. *Cum ea ſit optima Reipublicæ gubernatio, quæ ciues meliores facit, hoc primum curæ eſſe debet omnibus magiſtratibus, vt pueri, & adoleſcentuli rectè educentur, & inſtruantur optimè. Nec enim alia ratione meliores homines euadere poſſunt, quam recta educatione. Nam, vt Seneca inquit, educatio mores facit.* Et verè ſanè: ſunt namque Nouitiorum ingenia, dum ad religionis doctrinam accedunt, tanquam agri, aut fundi ipſarum religionum, ex quibus ſuos prouẽtus inpoſterum percepturę ſunt; ſi prudenti cultura à Dominis excolantur, optimè certè fructum referent, ſin autem ſpinas, & tribulos germinabunt. *Puerorum ingenia* (inquit Bieſſius) *tanquã agri, ex quibus Reſpublica ſuos omnes fructus perceptura eſt, diligentiſſimè colantur, & rebus optimis ſerantur. Prohibeantur inſeri quæcumque Reipublicæ noxia ſunt, & inſita confeſtim a Magiſtratibus euellantur: nam ſemina Virtutis admodum rara ſunt.* Hoc ipſum (Plutarcho teſte) Lycurgus ille legum lator exemplo confirmauit. Duos namque educauit catulos, ex eiſdem parentibus natos, quorum alterum gulæ aſſueſecit, domeſticis

Siman. de repub. l. 9 c. 25

Bieſſius l. x. de republ.

Plutarch in Apop. lacon.

deli-

delitiis nutriens: alterum autem ad venationem exercuit. Vt verò oſtenderet quantum educatio paruulorum proficeret, adductis canibus in concionem, gulæ irritamenta appoſuit, leporemque dimiſit. Ergo catulus ad venationem edoctus, leporem ſequutus eſt catulus verò domi enutritus, cibaria quæſiuit. Tuncque dixit. *Videte, ò Ciues, cum ex eodem ſint genere, quàm diſſimiles ob educationẽ inter ſe euaſerint.* Pari ergo paſſu adoleſcẽtes, ſeu iuueunculi religionum, quamuis ætate, moribus, genereque ſint ſimiles, ſi tamen illorũ alter à maioribus rectè inſtruatur, egregius euadet, & alter vero non rectè educatus, tepidus, otioſus, vitijsq; omnibus deditus procedet. Vnde non immerito totius religionis lapſum, ex praua iuuenum, ſeu tyronum educatione, originem trahere, diximus. Quod & in ſimili forma odoratus eſt Cicero dicens. *Si legere, & audire voletis externa, maximas Reſpublicas per adoleſcẽtulos labefactatas, reperietis.* Cicero in Caton

9 Prouideant ergo Superiores, & Prælati Religionum, iuuenum, ſeu Tyronum, tales magiſtros, ſeu pedagogos, quales tantæ neceſſitati ſubueniendæ, iuuentutiq; erudiendæ congruos eſſe prudentia dictauerit. De quo optime Sanctus Laurentius Iuſtinianus, præſcribens ſimul quibus virtutibus ornatus eſſe debeat, qui tale múnus ſubire dignus ſit. *Quemadmodum* (inquit) *in itinere quis pergens ignoto, ne erret à recto calle, eget ductore; ægroto, ne diuturno languore fatigatus, à vita deficiat, opus eſt medico; adoleſcenti idiotæ, ne in ſua perſeueret ignorantia accommodandus eſt pedagogus; ita in via Dei nouiter imbuendo, ne fallacijs ſatanæ ſeducatur, & pereat, ſpiritualis ei adhibendus eſt pater, qui diſcretione ſit prouidus, experientia probatus, ordinatus moribus, grauitate maturus, decoratus honeſtate, ſãctarum ſcripturarum gnarus, auſterus in ſe, proximo cõpatiens, orationi aſſiduus, corde mitis, eloquio verax, & in omnibus, ſi poſſibile eſt ſpirituali diſciplina prouectus.* Et infra. *Ab vno quilibet incipiens eſt erudiendus magiſtro, quem oportet illius, qui inſtruendus eſt habere notitiam, priſtinæ conuerſationis, corporalis valetudinis, naturalis complexionis, & quotidiani exercitij. Ipſum præterea latere non debet quales ipſius ſint cogitationes, quibus tentationum ſtimulis agitetur, quibuſue deuotionibus reficiatur, & ita de vniuerſis interioris, & exterioris hominis actibus, geſtibus, ſermonibus, & affectibus illius imbutus exiſtat, ac ſi eſſent propria. Horum etenim, ſi ſpiritualis pater neglexerit habere notitiam, prorſus ſuperuacuè laborabit.* Qualiter tamen

Lau. Iuſt. de ob. c. 20.

Idem.

Id. de inſt. præl. c. 9

ſe

ſe gerere debeant magiſtri nouitiorum in religionibus, ipſe Iuſtinianus alibi ſcriptum reliquit. *Circa profectum* (inquit) *animarum, reformationem morum, vitaque emendationem, eorum quibus ſpiritualiter præſunt, inuigilent: nunc minis terrendo, nunc de mulcendo ſermonibus blandis, interdum ratione perſuadendo, interdum authoritate mandando, aliquando puniendo, nonnunquam parcendo, miniſterium ſuum perficiant.* Et infra. *Primo quidem moneant, deinde terreant, poſtremo verò puniant.*

D.Bon.l.1 phar.c.29 Optimè quoque D. Bonauentura ex D.Gregorio hæc habet. *Quiſquis diuina inſpiratione compunctus, relictis ſæculi huius actionibus, ad Deum conuerti feſtinat, ita cum charitate ſuſcipiendus eſt, & blandis per omnia conſolationibus refouendus, vt in ea, quam elegit, Deo adiuuante; conuerſatione, delectetur perſiſtere.* Grauiter etiã Aluarez de Paz modum, quo magiſtri nouitios religioſos inſtruere debeant, ſic delineat. Inter alia hoc vnum commendans, vt magno cum diſcrimine, tyrones, & veterani, in religione tractentur. *Nouitius* (inquit) *eſt velut in-*

Paz de vit.ſpirit. t.1.l.5.c.18. *fans recens natus, cuius teneritas maiorem curam nutricis, ideſt ſpiritualis magiſtri, cuius infirmitas delicatiorem cibum, hoc eſt mitiora onera petit, cuius puſillanimitas acrem repræhenſionem non ſuſtinet, ſed ſi aliquo delinquat, mel, & lac blandioris ſermonis, & manſuetiſſimæ correptionis expoſcit. Antiquus vero eſt veluti adoleſcens, aut vir, qui ſine tanta magiſtri ſpiritualis cura, religioſè viuit; qui duriora laborum onera portat, & pro leui etiam culpa acerrimas increpationes præfert. Nouitius, vt arbuſcula nunc ſata, aſſidua irrigatione indiget, & aut nimium ſolis ardorem, aut nimium noctis gelicidium non ſuſtinet, & ſi fere quotidiana præfecti admonitio deficiat, aut inſurgat magna tentatio, ſtatim areſcit. Profeſſus quaſi arbor procera, & optimè radicata ſine aqua continuæ exhortationis perſeuerat.* Hæc ille.

10 *S*ed operæ pretium duxi, breuem inſtitutionem, quam Sanctus Nilus ad iuniores monachos ſcripſit, eorum quoque magiſtris, & pedagogis intimare, vt ex mẽte huius Patris agnoſcant, qualiter iuuenes in religionibus enutriri debeant. *Iuuenis* (inquit Nilus) *colat quietem in corpore, modeſtiã in vultu, mo-*

Nilus in 5.t. bibli. *derationem, atque ordinem in voce. Ad cibum, & potũ accedat ſine tumultu, cum vrget neceſſitas. Sileat inter ſeniores, æquales diligat, minoribus amanter conſulat, ab improbis, carnique deditis, & curioſis recedat, pauca loquatur, plus cogitet: in ſermo-*

ne

ne caueat arrogantiam, in mutua conſuetudine ſe nemini anteponat. Ne ſit promptus ad riſum, pudore ſe ornet, colloquia mulierum vitet, vultu terram aſpiciat, cælum animo, fugiat contentiones docendi, ne ambiat dignitatem hominum, honores ne admiretur, earum præſertim, qui verum honorem ignorant. Virorum prudentium vtatur familiaritate, quæ bonorũ eſt cauſa pulcherrima. Dum recte agit, & in virtute proficit, laudem à Deo tantum requirat. Quod ſi alios docet, & iuuet, repoſitam apud Deum mercedem expectet, & tanquam debitum Deo opus perſoluens, remunerationem à Deo ſperet in muneribus ſempiternis. Hæc Nilus. In quibus ſi religioſorum nouę plantulæ inſtituantur, & religiones ipſæ maximoperè ſuccreſcent, & magiſtri, aut pedagogi ſuo muneri ſatisfacient.

11 Oportet etiam ſpecialiora aliquot documenta magiſtris morum in religionibus ex Patrum ſententia intimare, vt eorum labor fructu deſiderato non orbetur. Illud primum ſit, vt nouitij religioſi, in orationis exercitio inſtruantur, informentur, actuentur. Adſtruit id Seraphicus Doctor Bonauentura de tyronibus, & nouitiis loquens, ſic inquiens. *Inſtent orationi feruẽter, quæ nouam in horto Domini plantulã fouet, prouehit, & confirmat.* Innuens clarè ſine orationis exercitio conſumi, deficere, & ſiccari. Vnde addit. *Fruſtra profectus virtutum ſine oratione ſperatur.* Speciale tamen tempus ad id munus, illi deſignat dicens. *Diſcant ergo, vnam ſaltem diei, vel noctis hora, tempus, & otium vendicare, quando ad ſe reuerſi, mentiſq; cubiculum introgreſſi, orent in abſcondito Patrem ſuum.* Si vero talis hora ad ſomnij requiem expoſcatur à natura, *ſurripienda erit* (inquit) *carni.* Ne tamen hac vna ſola hora contenti videantur, ſubiungit. *Hæc & alia quietis, & temporis opportunitates, quæ occurrunt, minimè negligendæ ſunt.* Abſdubiè indicans, tota die, totaque nocte, ſi per naturã liceret, orationis exercitio, aſſueſcendos eſſe tyrones. Optimé quoque de hac inſtructione, ſic loquitur ſanctus Laurentius Iuſtinianus. *A pedogogo erudiãtur nouitij, qualiter, quando, & vbi orare debeant, quid meditari, quid legere.* Alibi clarius. *Quoniam rudis nouitius, quaſi cæcus de tenebris mundialis conuerſationis procedens, ad lumen fulgẽtis veritatis reuerberatur, manu ducẽdus eſt prudẽter, donec aſſuetus mẽtali exercitationi, valeat percipere per ſe ipſum, quod abſque præceptore non poterat. Diligentiſſimè igitur redire ad ſe doceatur, & per iugem meditationem commorari ſecum.* Et infra.

Bonau. in ſpec. diſc. p. 1. c. 1

Idem.

S. Laur. Iuſt de obed. c. 20 Id de diſc mõ. conu. c. 8.

Quaſi

Quaſi materiam oſtendens, de qua nouitiis, iugis, & continua futura eſt orationis meditatio, ſic loquitur. *Proponatur itaque illi ad ſedulo meditandum Domini Ieſu humana cõuerſatio. Nihil autem, ita fructuoſè ad meditãdum inexperto offertur nouitio ſicut Chriſti vita, & potiſſimum ipſius paſſio glorioſa.* Inferius quoque in idem ſic habet *Sedeant quippe ſecus pedes Ieſu, non tamen ante Ieſum. Sedeant humiliter, & deuote, ac pure, &c. Nullus enim alius locus debetur nouitio quã vbi ſunt pedes Ieſu.* Et poſt alia, vtilitates, quas ex hac iugi oratione, meditationeq; in vita Ieſu Chriſti hauriat nouitius, ſic exponit. *His cogitationibus refectus, ac lacte ſpirituali nutritus, nimio iucũdatur gaudio, obliuiſcitur, quæ reliquit in ſæculo, & omnibus ſe priuat exterioribus delectationibus.* Vt vero hoc orationis exercitium primum fundamentum nouitiatus reputetur, hęc ſubdit ſanctus hic Pater. *Hæc fundamenta in principio conuerſationis cuiuſcũque nouitii iacenda ſunt. Hæc nempè ſunt, rudimenta, quibus imbuendus eſt nouus miles Chriſti, &c.* Tandem totum ferme caput in inſtruendis nouitiis in huiuſmodi interiori orationis exercitio conſumit.

Idem.

Idem.

12 Ad idem intentum Aluarez de Paz in ſuo opere de vita ſpirituali, ſic loquitur. *Nouitius orationis, & ſanctæ meditationis tenax, frequentiſſimè Chriſtum crucifixum habeat. Ipſi ſuas miſerias, & tribulationes aperiat, neceſſaria ad vitæ reformationem petat, vitiorum extinctionem, ac omnium virtutum acquiſitionem poſtulet: recogitet ſerio peccati fæditatem; ſæculi vanitatem, &c.* Et infra rationem huius documenti ſic aſſignat. *Nam ſancta oratio, ac meditatio eſt magiſtra ſciẽtiæ, quam nouitius neſcit, dux viæ quam ignorat, medicamentum vitiorum, quibus ægrotat, frænum tentationum, munditia peccatorum.* Vt vero moneat, hoc eſſe primitus iniungendum nouitio, addit. *Ab oratione ergo, nouus Chriſti miles nouã militiam incipiat.* Tandemque. *Si enim in vitæ ſpiritualis initio, orationi, meditationique non vacat, nunquam meditationis conſuetudinem capiet, qua ſublata, neſcio ſanè quo pacto proficiet.* Hæc, & alia Religioſus hic author ad intentum noſtrum de neceſſitate orationis Tyronibus, & nouitiis religionum ſcripſit.

Paz de vit. ſpir. t. 1. l. 2. c. 25

Idem.

13 Maximè quoque ſecundo nouellæ plantationes in religionibus a ſuis magiſtris admonendi ſunt, vt otioſitatem fugientes, ſacrarum litterarum ſtudiis, vel aliis exercitiis ſemper, ſemperque vacent. Ad hoc deſeruiunt, quę in capite de otioſitate

vitanda

vitanda adduximus; ſpecialiora tamen in medium proferamus. Magnus ergo Baſilius in ſuis regulis interrogans. *Nunquid expediat hic, qui nouitij accedunt, ea quæ de ſacris ſcripturis ſunt, confeſtim ediſcere?* Reſpondet. *Quæ ad vſum namq. pertinentia ſunt, ea vt vnuſquiſque ex diuinis litteris ediſcat, & rectum eſt, & neceſſarium: cum ad maiorem animi expletionem in pietate, tum etiam vt ne humanis conſtitutionibus aſſueſiat.* Clarius D. Bonauentura in ſuo ſpeculo diſciplinæ nouos religioſos, ſic inſtruit. *Nunquam otio torpeant, ſed ſemper, aut lectioni, aut orationi, vel officio addiſcendo, aut aliis, non quæ ipſi elegerint, ſed quæ iniuncta fuerint, facienda intendant.* Optimè quoque Dionyſius Carthuſianus in ſuo nouitiorum Dialogo, ſic inſtruit nouitium. *Nunquam in te des otio locum, indeſinenter fructuoſè te occupa, orando, pſallendo, ſeu meditando, quocunque perrexeris, &c.* Alia ex Patribus facilè ad intentum elici poſſunt.

Baſil. in reg. breu. inter. 95

Bonau. in ſpec p. 2. p. 1. c. 2.

Diō. Cart in dial. c. 2.

14 Tertio quoque ſolerti cura, ſollicitudineque animaduerti debet Tyronibus, ſeu nouitiis religionum, vt omni ſingularitate poſtpoſita, ſemper communia ſectentur. Ad hoc multa, quæ adduximus cap. 12. deſeruiunt; ſed D. Bonauentura bene loquitur ad intentum noſtrum in ſuo ſpeculo diſciplinæ inquiēs. *Optima religioſi perfectio eſt, perfecte communia quæq; conuentualia ſeruare.* Et rurſus. *Turpis omnis pars vniuerſo ſuo non congruens. Cauet vir conſtans, & honeſtus ne conſuetudinum Ordinis temerarius violator exiſtat; alias in victu, & moribus nouitatis nota, & ſingularitatis erit diuerſitas fugienda.* Optimè etiā ante Bonauenturam D. Bernardus, ſingularitatem iſtam in monachis ſic reprehendit in expoſitione ſuper Cātica. *Non vultis eſſe contenti vita communi, non ſufficit vobis regulare ieiunium, non ſolemnes vigiliæ, non impoſita diſciplina, non menſura, quam vobis patimur in veſtimentis, & alimentis; priuata præfertis communibus. Qui veſtri curam ſemel nobis credidiſtis, quid rurſum de vobis vos intromittitis? Nam illam, qua toties Deum, conſcientiis veſtris teſtibus, offendiſtis, propriam ſcilicet voluntatem veſtram, ec ce nunc iterū magiſtram habetis. Nōne illa vos natura docet non parcere, rationi non acquieſcere, non obtemperare ſeniorum conſilio, vel exemplo, non obedire nobis? An ignoratis, quia melior eſt obedientia, quam victima?* Inferius quoque, quantum malum hoc ſit, ſic exponit. *Non habet callidus hoſtis machinamentum efficacius ad tolledam de*

D. Bonau vt ſupra.

D. Bern ſer. 19. in Cantica.

Idem.

corde dilectionem, quam ſi efficere poſſet, vt in ea incaute, & non cum ratione ambuletur. De hoc etiam puncto ſufficiant hæc ex his Patribus adducta.

Sed ne in re tāti ponderis ſolum priſcos Patres audire videamur, non tamen recentiores magiſtros, pro multis audiēdus Iulius Nigronius Genuēſis vir pius, & doctus in tractatu aſcetico *de peculiaribus paucorum amicitijs è quolibet cœnobio, præcipue Religioſorum, exterminandis cap. 3.* Vbi è pluribus vitæ ſpiritualis, & inſtructionis nouitiorum magiſtris hæc ſcripſit pro eorundem inſtitutione valde neceſſaria. *Ad tertium caput deuenimus, quo demōſtrabitur, quam multis nominibus vniuerſæ Cōmunitati cænobij perniciosæ, ac deteſtādæ ſint, cum omnes enumeratæ amicitiarum ſpecies, tum potiſſimum quinta iuniorū ob frequētiam, & periculu, non ab omnibus expenſa. Grauiter admodum Iacobus Aluarus noſter locutus eſt, cū eas euertere diſputatione aggrederetur, dicens*: Quæ amicitia, & familiaritas, ſi ad nimietatem declinet, non minus ipſiſmet Religioſis, ac ſanctæ Religionis domibus pernicioſa eſt, quā eſſent inimicitiæ, ac manifeſta diſſidia: niſi quod iſta palam, & ſine vllo fucco bonum Religionis deſtruunt. *Sed quid Aluarum produco? Communis eſt Magiſtrorum ſpiritualium vox, & ſententia. Veteres, ac mediæ ætatis magiſtros obſeruet lector in decurſu diſputationis: recentiores nonnullos recenſebo, atque locos indicabo, vnde plura, ſi velit, poſſit exhortator, & inſtructor excerpere. Ioannes a Capiſtrano Ordinis Minorum de obſeruantia, vir magnæ probitatis, & experientiæ, præcipiens vitari à ſuis ſuſpecta conſortia, & familiaritatem cū mulieribus, addit hæc verba notatu digniſſima*: Intelliguntur autem ſuſpecta conſortia non ſolum de mulieribus, ſed etiam de ſuſpectis familiaritatibus quibuſcumque, ſiue cum ſecularibus perſonis, ſiue etiam cū fratribus ipſis noſtri Ordinis nouitiis, ſiue profeſſis. Et ideo tam Vicarii, quam Guardiani ſint ſolliciti diligenter, & attenti. *Bernardinus Scbotus Clericus regularis (qui mortuus eſt Cardinalis) ſūctus officio Præpoſiti ſalutaribus documentis epiſtolam pleniſſimā ſcripſit ad Ordinem ſuum: quam dedit in lucem Antonius Caracciolus ex eadem Religione. In ea monens ſuos, ne laxari morum diſciplinā patiantur, inter cætera hæc habet.* Itaque, qui relaxationem quærunt, primum ſibi ipſis, deinde aliis quam plurimis nocent. Hinc enim peculiares amicitiæ, & ſocietates quædā prohibitę in Congregationibus fiunt, quibus nihil eſſe poteſt pernicioſius.

Iul. Nigr. in aſcetic.

Hinc

Hinc diſſentiones,& contentiones oriuntur, hinc odia, & ſuſurrationes,& conatus quidam occulti ad ſuadendum aptiſſimi eam vitam,quam ſibi delegerunt,videlicet laxiorem; dum aliis quoque pro regula tradere, & approbare nituntur, &c. *Clerici regulares Sancti Pauli de nouitijs conſtituentes,in quibus propter ætatem maius eſt periculum ſic magiſtro eorum præcipiunt.* Solutam quandam inter eos conſuetudinem,& libera colloquia ne pærmittat:precipuas inter aliquos amicitias prudenter diſſugat:in familiaritatem profeſſorum venire prohibeat. *Ioannes à Ieſu Maria Carmelita diſcalceatus,in inſtructione Magiſtri nouitiorum,inter maximè cauenda illis, & ipſi obſeruanda in eorum educatione, locat ſingularem familiaritatem eorum:* Qui vel ob ingenii ſimilitudinem, vel aliam quamuis ob cauſam, non ſine aliorum nota,occaſionibus oblatis vel quæſitis ſimul verſari aſſueſcunt. *Ioannes Trullus ex Ordine Canonicorum Regularium Sancti Auguſtini,reducit ad carnalem dilectionem, ab eo ſancto Doctore merito damnatam,affectum priuatum erga paucos.Canonici Sancti Saluatoris ſub eodem vexillo militantes, conſtituunt.* Ne ſub ſpecie fraternę charitatis, habeatur aliqua frequens conuerſatio ſingularis.*Seruatius Ordinis Præmonſtratenſis ſub eiuſdem Auguſtini Regula, monet Prælatos,vt magno ſtudio,& induſtria diſſocient eos,qui conſpirant in malum,& concordant inter ſe. Beatus Ignatius noſtræ familiæ architectus inſtituit quandam vtiliſſimam animæ aperitionem, in qua quiſque Superior tamquam patri, ac magiſtro cor patefacit,& rationem conſcientiæ ſecreto reddit. Inter illud eſt in rem præſentem,vt ſubditus ſignificet: An alicui plus ſit familiaris, quam alijs.Iam tunc vir ſanctus,ac prudens obſtruere cæpit aditum huiuſmodi peculiaribus amicitijs, ne in ſuum Ordinem irreperent.Præſtiterunt id alij poſtea. Iulius Patius in libello Italice edito de mortificatione, ſuadens indifferentiam in conuerſando,diſſuaſit priuatas amicitias.Secutus eſt Lucas Pinellus in libro,quem Italice item ſcripſit de Religioſa perfectione ad imitationem aurei libelli Thomæ Kempis de imitatione Chriſti, caput habet,quo Chriſtum inducit Religioſos à nimia familiaritate paucorum ſodalium reuocantem. Sub idē tempus Claudius Aquauiua,regens quinto loco ſocietatem vniuerſam,monuit primum ſuos,ne huic generi familiaritatum feneſtram vllam aperirent;deinde in libro induſtriarum ad curandum animi morbos. caput ſcripſit pro curanda inclinatione ad amicitias:tum ad gu-*

bernandos alios non eligebat eos, qui peculiares affectiones ad particulares perſonas in gubernatione cum aliorum offenſione retenturi viderentur. Bernardinus Roſignolius opere latino de diſciplina Chriſtianæ perfectionis, monuit potiſſimum adoleſcentes Sancti Baſilij teſtimonijs, vt priuatas ſodalitates, amoremque ſingularem defugerent. Prodijt in Hiſpania Alphonſus Rodericus, qui prima parte ſuorum exercitiorum de perfectione, virtutibuſque Chriſtianis Hiſpanicè primũ ſcripta, deinde in alias linguas etiam latinam, translata, collegit in tractatu quarto varias ſpecies huius pernicioſæ amicitiæ, quas optimis rationibus ſuadet ab ordine quocumque Religioſo, quam longiſſimè arceri oportere, atque ego proximo capite recenſui, & explicaui. Caput integrũ, & amplius Iacobus Aluarus de Paz in tomo primo de vita ſpirituali eiuſque perfectione impendit in deteſtationem nimiæ familiaritatis, quæ primarius partus eſt huius deteſtabilis amicitiæ: Ludouicus Pontanus in vita Balthaſaris Aluarez; viri valde ſpiritualis, atq; experti refert illius ſenſum de his amicitijs, qui dicebat ingens detrimentum inde prouenire, etiam ſi aliàs bona videantur: Præterea in rebus valde fugiendis ob perniciem collocabat primo loco ſtrictam, & particularem cum aliquo amicitiam, præcipuè, quã tota Communitas notet. Idem Pontanus ex ſuo ſenſu diſputãs de perfectione charitatis docet eos, qui hac ratione amant ex motiuis mundanis carnalibus, cuiuſmodi eſt vtilitas, & voluptas, excedere limites communis amoris, cum non exiguis damnis, & inordinatione propriæ perfectionis, ac impingere in vitium quod dicitur acceptio perſonarum. Ioannes Buſæus in Germania dedit in lucem Pananon, hoc eſt Arcã medicã: in qua ſub nomine eiuſdem nimiæ familiaritatis, huic morbo facit medicinam, remedia multa præſcribens è ſanctorum Patrum de prompta narthecijs. E Belgio prodijt Medicus Religioſus Caroli Scribani, qui capite integro exagitat nimias cum vno, alterove familiaritates, & eidem morbo applicat medicamenta ſalutaria. Verum ne methodo aliqua gradiamur; damna, quæ Communitati afferuntur ab his amicitijs ad quatuor capita reuoco, diminutionẽ charitatis violationem iuſtitiæ, diſciplinæ Regularis euerſionem, offenſionem, & ſcandalum domeſticorum extraneorum. Hæc, & alia pius iſte author ex ſuo, & aliorum ſenſu

15 Adiicio etiam quartum documentũ pro magiſtris nouitiorum apprimè neceſſarium. Illud vero eſt, vt clientulos ſuos

ad amorem Regulæ, Conſtitutionum, cæremoniarumque Ordinis maximè inclinent. De hoc multa cap. 5. & 6. dicta manent. Sed ex Caſſiano, quanta cura, & ſollicitudine antiqui monachi nouitios, & iuniores inſtituerint, vt inde nos idem exemplum accipiamus, hæc excepi. *Tanta* (inquit) *obſeruantia obedientiæ regula cuſtoditur, vt iuniores abſque præpoſiti ſui ſcientia, vel permiſſu, non ſolum non audeant cellam progredi, ſed ne ipſi quidem communi, ac naturali neceſſitati ſatisfacere, ſua autho ritate præſumant. Sicque vniuerſa complere, quæcumque fuerint ab eo præcepta, tanquã ſi à Deo ſint cælitus edita ſine vlla diſcuſſione feſtinant. Vt nonnunquam, etiam impoſſibilia ſibimet imperata, fide, ac deuotione ſuſcipiant, &c.* Ecce mores, quibus antiquiores monachi iuniores Tyrones circa regulę, & inſtitutionum regularium amorem inſtituebant. Nec mirum ſanè, vt enim optimè S. Cyprianus. *Sicut in ſenibus ſobrietas, & morum perfectio requiritur; ita in adoleſcentibus, & iuuenibus obſequiũ, & ſubiectio, & obedientia ritè debetur.* Quare Seraphicus Bonauentura ſic inſtruit nouitios de re propoſita. *Religionem ſanctam, ad quam eos Dominus ſua miſeratione vocauit feruentiſſimo, ac fideliſſimo ſtudeant amore diligere, eique tanquam ſpecioſiſſimæ, ac Deo dilectiſſimæ ſponſæ, fide inuiolabili adhærere.* Rurſus quoque. *Communem Ordinis obſeruantiam ſequantur, perfectioni in ſilentio, & in alijs inſtitutis, plenius obtinendi, inſiſtant.* Clarus Aluarez de Paz, ſic loquitur ad propoſitum. *Regulam, & inſtituta ſuæ religionis aſſiduè legant, quæ legerint, intelligant, quæ intellexerint, ament, & cupiant, quæ concupiuerint, opere præſtare contendant.* Alia ex varijs authoribus huic themati deſeruientia facile legentibus obuia erunt.

Caſſ. l. 7 de inſtit. c. 10

Cypr. de 12 abuſionibus.

D. Bonau. in ſpec. p. 2. c. 1

Paz de vit. ſpirit. t. 1. l. 2. c. 15.

16 Nec omittam quinto, in eo quoque pręcipue magiſtros morum diſcipulos ſuos, nouellaſque plantas religionum inſtruere debere, vt ſcilicet non propter ignauiam, defectuſue aliorum, quos imperfectè in religione incedere viderint, ipſi à recto tramite, & itinere incæpto, deſiſtant. Hoc ipſum accuratè nimis aduertiſſe noui ſanctum Ephrem Syrum in ſuis adhortationibus ad Nouitios. Parænesi namque quarta ſic habet. *Chariſſime, ſi ſæculo renunciãs ad fratres ingreſſus ſis, incideriſque in cænobium complurium fratrum, cũ his viuere, & Domino noſtro Ieſu Chriſto ſeruire cupiens: conſpexeriſque ibi fratres quoſdam immodeſtè, atq; incompoſite incedentes, aut quæ non placent Deo loquentes; tu caue, ipſis, aut eorum ſermonibus attendas.* Et infra,

S. Ephrē paręn. 4.

ſra. *Tu autem Deum præ oculis habe. Scriptum quippe eſt in pſalmo: Prouidebam Dominum in conſpectu meo ſemper, quoniā à dextris eſt mihi, ne commouear. Et, ne te Diabolus callidus dicere doceat, quod ſi ſenes iſti improbæ ſint conuerſationis, ego qui ſum minor quid agam? Sed Dominum audi dicentem, multi ſunt vocati, pauci vero electi. Saluari igitur exopta, vt ſis vnus inter electos.* Rurſus quoque ſic habet idem Ephrem, ſimul breuem admotionem ad mores nouitii ſpectantem adducens. *Toto corde tuo attende pſalmodijs, & lectioni diuinarum ſcripturarum, & vtilitatem ex his manentem in anima tua combibe, ſicut infans matris ſugit vbera. Ex his quippe virtutum diſces præmia. Manſuetum te præbe, & morigerum, atque prudentem. Manſuetum quidem, vt ſi te, vel puer compulerit, ſequaris ipſum, & opere tuo confecto tacens reuertere in cellam tuam, ac labris ſilens, corde ora. Obedientem vero, vt caſtitatem tui corporis, tanquam pretioſam margaritam conſerues in Domino. Veſtium ornatu non delecteris, & parentum diuitijs non efferaris. Oculos in terram defixos habe, animam vero in cælos.* Hęc inter alia S. Ephrem noſtro propoſito ſubſeruientia. D. quoque Bonauentura, ſic inſtruit nouitios, de eo, quod intendimus: *Ab obſeruantia Ordinis, non exemplari leuium, vel negligentium aliquorum diſſolutione, diuertantur.* Præterea Venerabilis Thomas de Cāpis in ſuo dialogo nouitiorum, circa præſentem cauſam nouitium quendam ſic inſtruit. *Si videris quoſdam à via veritatis aberrare, & retro poſt Satanam abire, noli pereuntes imitari ſed bonos, & feruentes ſtudeas ſemper æmulari. Quare cum paucis ſaluari, qui per anguſtam portam intrant ad vitam. Nam Chriſto teſte, lata, & ſpatioſa eſt via, quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt, qui intrant per eam.* Hæc Thomas, quibus perbellè ſatis munitur noſtrum intentum.

Idem. Idem. D. Bonau. in ſpec. 2. p. p. 1. c. 2. Th. Cāp. in dialog. nouit. c. 2.

17 Ad hęc vltimo iungendum eſt in hoc præcipuè magiſtros morum, ſeu nouitiatuū in Religionibus intentos eſse oportere, vt non omnes qui habitum religionis ſuſcipiunt, indiſcriminatim ad profesſionem admittant; ſed eos dumtaxat, quos bona indole, ingenii docilitate præditos, religioſæ œconomiæ aptos, & bene morigeratos aſpexerint: cæteros autem, charitatis ordine ſeruato, ab Ordine expellant, & repudient. Docet hoc magnus Baſilius in ſuis regulis monens eos, quos in ſeculi vitioſa vita deguiſse viſi fuerint, maximopere probandos eſse. *Qui ipſorum mores ſint, num conſilio inſtabili, & ad conſtituendum quiduis*

D. Baſil. in reg. fuſe diſp. inte. 10.

præ-

præcipiti, ad religionem veniant? Et ſi quid (inquit) *ineſſe in ipſis ſtabilitatis cognouerimus, eos tuto admittamus; ſin minus repudiemus.* Rationem ſubdidit dicens. *Siquidem in ijs, qui iſtiuſmodi ſunt magnopere ſuſpecta haberi inconſtantia debet, qui præter id, quod nullam ipſi vtilitatem inueniunt, cæteris etiã ſunt detrimento, quod inſtitutum noſtrum falſis probris, & nequiſſimis maledictis magnopere infament.* Idem Baſilii intentum grauisſimis verbis proſequitur D. Bernardinus Senenſis Minoritarũ decus; ſermone enim de Sacra Religione hortamur religioſos, ne ad ſocietatẽ omnes indiſcriminatim habitum poſtulãtes admittant. *Non ſi ut quidam* (inquit) *qui inconſiderate recipiunt omnes, quorum fructus eſt infamia, & ſcandalum ſuæ religionis.* Rurſuſque. *Pleroſque temporibus noſtris ſub pallio Charitatis, vel potius vanitatis deceptos vidi, paſſim, & inconſideratè omnes ad religionem recipientes. Quorum finis, & fructus fuit fumus, & fætor, & impeditiuum obſtaculum eorum, qui cum Dei honore, & ſui, ac proximorũ ſalute ingreſſi fuiſſent religionem.* Ideo autẽ magnam in hoc cauteſãm ſeruari vult Bernardinus, quia, vt ipſe loquitur. *Experientia teſte, quidam ad religionẽ venientes in principio videntur agni, & modico elapſo tẽpore reperiuntur lupi.* Quantum vero damnum religioſis communitatibus pariat, qui indiſcriminatim diſcolos, & male morigeratos ad habitum religionis admittit, exprimit idẽ Bernardinus. *Pudet enim, & iuſte prudentem virum, aſſumere religionem, & ſtatũ, in quo ante ſe præcedere videt multos homines infames, & ſceleratos, & tamen in breui tempore apoſtatantes, & deteriores effectos.* Merito ergo S. Bonauenrura rebellem, contumacem, & contentioſum iuuenem, tanquam ouem morbidam à grege Religionis ſegregandum docet. *Si quis* (inquit) *ſufficiẽter expectatus, & monitus mores corrigere, ac religionis formam induere negligit, præſertim ſi rebellis, aut contentioſus extiterit. non eſt proficientium numero aggregandus. Infidelis ſi diſcedit, diſcedat, ne vna ouis morbida contagione mortifera totum gregẽ contaminet.* Et rurſus. *Peruerſus, & inſolens, in onus Religionis, & diſſolutionem admittitur.* Prudentiſſima etiã Virgo Tereſia de Ieſu ſollicite nimis in libro de itinere perfectionis, religioſas nouitias ſtricto examine diſcutiendas eſſe, & ineptas ab Ordine eiiciendas monet, dicens. *Es meneſter gran informacion para receuirlas, y larga probacion para hazerlas profeſſas.* Et poſtea. *Entienda vna vez el mundo, que teneis libertad para hecharlas.*

S. Bernardinus Senenſis ſer 24.

Idem.

D. Bonau in ſpec p. 2. p. 1. c. 5.

S Tereſia de itinere perf. c. 14.

becbarlas. Quod ipſum grauiſſimis verbis per totum caput proſequitur, clare monens, non omnes, ſed ſelectiores fæminas probatique ſpiritus ad religionem admittendas fore. Superioreſque religionum, qui ſęculari pietate moti, id non faciunt, poſt mortem pœnis puniendos prædicit.

18 Dixi tamen, charitatis Ordine ſeruato, malemorigeratos nouitios ab Ordine expellendos eſſe, quia quandoq. Magiſtri, ſeu præceptoris patientia, pietas & charitas ſolet peruerſũ iuuenem ad Deum conuertere; vt ex exemplo cuiuſdam é vita S. Pachomii, probat S. Dionyſius Carthuſienſis, ſer. 6 de Dom.

Dió.Cart 13 poſt Trinitatem his verbis. *In vita S. Pachomÿ legitur, quod fuit in cœnobio illo Pachomÿ quidam iuuenis monachus, nomine Syluanus, multum inordinatè ſe habens, & leuis, alios quoque quoſdam iuniores ſibi alliciens, atque inficiens. Propter quod ſeniores voluerunt fratrẽ illum expellere, & de hoc ſæpè loquebãtur Pachomio: qui beatiſſimus pater & vir apoſtolicæ Sanctitatis rogauit fratres illos patiẽtiam ad tempus habere cum iuuene illo, & orare pro ipſo, & ipſe Pachomius pro eodem inſtanter orauit. Paulò poſt Deus omnipotens, & benignus, tanta cõpunctione, & gratia, tanto deuotionis feruore, tam profundiſſima humilitate impleuit mentem Syluani, quod iugiter in omni bono plorauit nec tẽpore refectionis a lacbrymis potuit ſe refrenare, ita ut S. P Pachomius teſtaretur de illo, quod nullus in toto ſuo monaſterio, ſic ſuam eſſet humilitatem ſecutus, vt frater Syluanus. Quo poſt paucos annos moriente, dixit Pachomius animam eius cum gaudio ab Angelis ſanctis eſſe ſuſceptam.* Hoc ergo ſibi exẽplum Magiſtri Nouitiorum præ oculis ponant, vt priuſquam aliquem à religioſa ſocietate reppellant, pietatis, charitatiſque cum illo modum obſeruent.

29 Placuit ad idem intentum, quæ Guillermus de Peraldo in tract. de conuerſione monachorum dixit, dum de variis cauſis temeræ, & infructuoſæ profesſionis quorumdam religioſorum ageret, hinc transferre. Sic ergo loquitur. *Aliquando accidit*

Guillelm Perald. 2. p. c. 3. *ex ſuperbia recipientiũ, qui verecundantur, quod aliquis, qui ad eos ingrediatur, ad ſeculum reuertatur. Qui videtur tali fatuitate laborare, qua ſi laboraret ille, qui verecũdaretur de hoc quod in meſſe ſua palea nõ inueniretur. In his, qui in religione ad probationem recipiuntur, ventus tentationis indicat, quis palea, quis granum exiſtat: ad impetum enim huiuſmodi venti palea diſcedit, granum vero locum minime dimittit. Superuacaneum eſſet*

eſſet tempus probationis, ſi omnes, qui probantur, in cellario approbarentur, cum de multis à Deo vocatis pauci ſint electi. Non eſt mirum, ſi non omnes, qui probantur, ad profeſſionẽ admittantur. Qui vult vineam habere bonam, cum diligentia palmites, ex quibus plantanda eſt, eligit; ſic, qui veritatem religionis diligit, probatos cum diligenti electione ad profeſſionem recipit. Et infra. *Oportet, vt religio deſpumetur, ad hoc, vt in puritate ſua ſeruetur. Vbi deeſt deſpumatio, ibi impuritas multa.* Et infra. *Aliquãdo hoc accidit ex recipientium carnalitate, qui cum Dei ordinatione filios nõ habeant, Diaboli procuratione nepotulos ſibi aggregant, quos in religione recipi faciunt, non vt ſoluentur, ſed vt detentur.* Inferius quoque. *Aliquando hoc accidit, quod parentes carnales filios ſuos in religione ponunt, vt ab eis ſe expediant, potius intendentes corporalem eorum prouidentiam, quam animarum ſalutem. Hi in ingreſſu nihil ſpirituale intendẽtes, nec ea intelligentes, quæ in regula continentur, poſt ingreſſum, Crucis Chriſti inueniuntur inimici, ventri ſuo, nõ Domino Ieſu Chriſto in monaſterio ſeruientes.* Hæc, & alia religioſus hic author, manifeſtè comprobans, non omnes nouitios in religione receptos, ad profeſſionem admittendos fore, & quanta cura ſollicitudoque in eorum inſtructione adhibenda ſit. Idem.

20 Vt autem Religionum Superiores in re tam neceſſaria, qualis eſt educatio puerorum, non ſegniter, aut oſcitanter, ſed ſollicite nimis ſe gerant, audiant tandem, quæ alqui Patres, & Religioſi, de indiſciplinatis, maleque inſtructis adoleſcientibus, & nouitiis Religionũ ſentiant; vt vel ſic accuratius in tanti põderis negotium erigantur, vel ſaltem agnoſcant rectè Diogenem dixiſſe. *Filÿ malèeducati ſummi hoſtes Patribus in ſenectute ſunt.* Diogen. Ergo D. Bernardus ſuper Cantica, exponens illud: *Capite nobis vulpeculas, quæ demoliuntur vineas.* Vitia, quæ irrepere ſolent Nouitiorum animos, qui, ceu nouellæ plantationes in domo Domini ſunt plantati, ſi rectè non ſint diſciplina regulari imbuti, ſic recenſet. Cant. 2. *Mox, vt in corpore ſolet euenire febricitantibus, ſubdit quidam animi rigor & vigor lenteſcit, languor fingitur virium, horror auſteritatis intenditur, timor ſollicitat paupertatis, contrahitur animus, ſubtrahitur gratia, protrahitur longitudo vitæ, ſopitur ratio, ſpiritus extinguitur, deferueſcit nouitius feruor, ingraueſcit tepor faſtidioſus, refrigeſcit fraterna charitas, blãditur voluptas, fallit ſecuritas, reuocat conſuetudo. Quid plura? Diſſimulatur lex, abdicatur ius, fas praſcribitur,* S Ber ſer 63. in Cant.

derelinquitur timor Domini. Dantur poſtremo imprudentiæ manus, præſumitur ille temerarius, ille pudendus, ille turpiſſimus, plenus ille ignominia, & cōfuſione. Saltus de excelſo in abyſſum, & de pauimento in ſterquilinium, de ſolio in cloacam, de Cælo in cœnum, de clauſtro in ſæculum, de Paradiſo in infernum. Hæc D. Bernardus, diuino certo numine afflatus, de ijs, qui in nouitiatibus religionum, non recte obſeruantia (prout decet) religioſa, diſciplinaque regulari ſunt imbuti, dixit. D. quoque, & Seraphicus Bonauentura in ſuo ſpeculo diſciplinæ, poſtquā recte inſtructorū tyronū virtutes recenſuit, quos inter alia vocat *Altiſſimi filios, fideles ſanctæ religionis propagines, fratrum lætitiam, conſortiorum ſolatium, ſui inſtructoris gloriam*: Male quoque imbutos diſciplina regulari, praueq; moribus religioſis inſtructos, ſic appellat: *Duræ ceruicis, diſciplina manſueſcere neſcientes tepidos, curioſos, ſuperbos, qui quàm ſuauis eſt Dominus non guſtantes, ſæculari dumtaxat depoſito habitu, non affectu; adhuc in moribus, in verbis, in geſtibus, & propriarum voluntatum pertinacia ſæculo fidem ſeruant, vt monſtro mirabilius, ſed religioſa veſte, hominem videas ſæcularem. Hi ſunt filij diffidentiæ, adulterina plantatio, fructus inutiles, & acerbi ſociorum onus, & ſcandalum ſui afflictio & confuſio inſtructoris.*

D Bonau in ſpec c. 2. p. 1. c. 5.

Porrò ſigna, & mores, quibus male inſtructus nouitius, vel digito demonſtrari poſſit, inter alia hęc ſtatuit. *Tepidus in conuerſatione, remiſſius publicos mores, & doctorum monita negligit ea, quæ Dei ſunt, langu dè operatur, ſi quod inchoat bonum, vix perficit, tarde ad diuinum officium, & quæcunque conuentualia occurrit, otio gaudet, labore vel modico læditur, & facile ſe infirmum, vel ad modicum ſe fatigatum prætendit; ſed amore priuato ſe diligēs quæ carnis ſūt, ſapit, & proſequitur ex affectu. Aliorum quoque defectibus, non virtutibus, hærens. ſi quid minus, vel negligenter actum inſpexerit, illud in exemplum ad ſuæ velamen tepiditatis aſſumit. Ficta ei & indeuota confeſſio, rara, & breuis compunctio, inſipida, & ſine intentione oratio, incircunſpecta, & ſine ædificatione lectio, obedientia moroſa & ſine deuotionis affectu vix aliqualis impletio.* Hæc Bonauētura; tremenda ſane, & horribilia, de nouitijs prauè educatis, & inſtructis: vt vel ſic contremiſcant ſuperiores, qui negligentes in eorum inſtructione inueniuntur. Demum Guillermus de Peraldo de talibus ſic loquitur. *Deteriores furibus, & latronibus eſſe videntur, qui religionē intrant, & ſe nō emendant. Qui malus eſt*

Idem.

Peral. de prof. mō. p. 3 c. 2.

in

in religione, eſt quaſi mālus latro Chriſtū in cruce blaſphemās, opere, licet non ſermone. Qui de cruce clauſtri tranſiturus eſt ad cruciatū inferni, talis valde infelix eſt; quia in Dei vinario moritur, in eius ſeruatorio corrumpitur, in loco ſalutis damnationem ſuam operatur, quod alij eſſet aurum, hoc ei eſt plumbū, &c. Hæc velim, religioſi omnes placidè auſcultemus, & noſtri muneris finem inſpicientes, rectè ſanctè, reformatèque noſtri inſtituti modum impleamus.

21 Addere hic tandem placet exempla aliqua, quæ Laurentius Beyerlink *in Theatro vitæ humanæ litter. R. verbo Religioſus Religio.* pro Nouitijs, qui Religionum ſemel ceptam deſerere tentantur deſcripſit, & verbis ipſius. Huius generis illuſtre exemplum eſt apud Antoninum de Hugone Abbate Bonæuallis Ordinis Ciſtercienſis, qui ſub Clemente tertio claruit circa annum Domini. 1186. Hic ſeculum cum reliquiſset, cæpit religiosè admodum conuerſari in Monaſterio: tentatus tamen valde fuit de egreſſu Religionis. Hæc cogitans intrauit Templum, & orans deuotè cū lachrymis, vidit ſupra altare Matrem miſericordię veſtitam lumine ſicut veſtimento. Et viſum eſt ei, quod videret Ieſum filium eius iuxta eam, & quomodo annunciatus fuerat ab Angelo, & Virgine natus, & paſtoribus nunciatus, circumciſus, & à Iudæis poſtea captus, flagellatus, illuſus, & crucifixus, & exinde reſurgentem intuetur, & aſcendentem in cœlum. Hæc eo aſpiciente, dixit ei Domina noſtra; Viriliter age, & confortetur cor tuum in Domino, & certus eſto talibus tentationibus te amodò non pulſandum. Anton. 2. *par. Chron. tit.* 17. *cap.* 2. § 14.

S. Antoninus.

22 Sub hoc eodem ſancto, & venerabili viro Hugone Abbate Bonæuallenſi factus eſt Religioſus quidam iuuenis valde feruens in principio, qui poſtea valde tentatus cogitabat ad ſęculum redire. Cui cum Abbas, qui audierat eius tentationem in confeſſione, multum ei ſuaderet de remanendo, & nihil proficeret dixit Abbas: Fili miſerere animę tuæ placens Deo, ne perdas gloriam tibi paratam. Ego enim ſpondeo tibi, & fideiuſſorem tui in hoc me conſtituo, quod ſi tu remanſeris, ſanctorum Angelorum Socius æternus eris. Ad quæ verba confortatus permanſit, et optime conuerſatus eſt. Qui duobus annis ante mortem grauiſsima infirmitate laborauit, ſed ad eum conſolandum miſsus eſt Sanctus Iob cum magna claritate, qua totum infirmatorium repletum eſt. Ego ſum inquit Iob, quem Pater

miſericordiarum, & Deus totius conſolationis miſit ad conſolandum te: ſicut ego in tali infirmitate patiens fui: ſic & tu. Et ideo florebis mecum in gloria, & cras eris mecum, & metes quod ſeminaſti. Quod & factum eſt. Et non multo poſt apparuit ei in gloria gratias agens Abbati per cuius admonitionem permanſerat in Ordine. *Idem Ibidem.*

23 Cœleſtis gloriæ magnitudo, quę Religioſos manet poſt hanc vitam, tentatos de egreſſu retinendi vim habet; vti Franciſcano cuidam Nouitio contigiſſe legimus. Is enim cum Religionis oneribus premeretur,& pręterea ita à Dęmone oppugnaretur,vt iam vix ſuſtineret, & de ſęculo repetendo indignas aleret cogitationes, hoc vno cœleſti remedio ſanatus eſt. Nocte quadam dum in templo ante venerabilem Euchariſtiam pertranſiens; adorandi cauſa,genu,corpuſque inflectit, illo ipſo momento raptus, ac defixus eſt in eiuſmodi viſione. Aſpiciebat longum agmen multorum hominum ordine procedentium, eodem habitu,eademque forma. Omnibus veſtes erant candidæ vultus autem, & manus, & pedes, quæ corporis partes è veſte eminebant, ita ſplendidæ,ac radiantes, vt cum ipſa Solis luce certarent. Omnes autem neſcio, cui tanquam hoſpiti recens aduenienti obuiam ire, eumque cum feſtiua gratulatione amplecti,atque etiam cum honore deducere videbantur. Quę illę cum timore, & horrore perfuſus ſpectaret, ab vno illorum inquiens, quidnam id eſset, cognouit Franciſcanam eſse Familiam, quæ ad ſuum quendam, qui tunc é vita migrarat, in cœlum comitandum prodiſset. Viuere autem omnes in cœlo lætiſsimos, & felicisſimos,atque honorem illum candidarum veſtium,quas videret, datum eis eſse pro Religioſo, quem in terris geſtarant, habitu fulgorem autem corporis pro carnis incōmodis: ac ipſum quoque eiuſdem gloriæ participem futurum,ſi in ſuſcepto concilio fortem ſe, & conſtantem præſtitiſset. Atq. id quidem ille deinceps facile effecit, ita enim confirmatus eſt, vt nunquam amplius vacillarit. *Platus lib. 2. cap. 18.*

Platus. 24 In vita Laurentii Iuſtiniani ſcribitur de quodam Fratre, qui importunis dæmonis tentationibus victus ad ſeculum redire proponebat: prius tamen vltimum ſalutis ſuæ refugium Laurentii opem, & conſilium explorare ſtatuit. Ad Laurentiū ergo ſe conferens, Ecce, Pater, inquit, niſi adiuues me, ad ſeculum redeo. Tum Laurentius acceptum aqua decoctum lauri ramuſculum Fratri tradidit: Accipe, inquiens, & in horto plā-

taſ

ta; & ſi quidem reuireſcet, ſecurus eſto de perſeuerantia tua. Abiit ille, & plantauit, & reuiruit. Et de miraculo gaudens, memoriam Virgę Aaron, & palmę Macarij reuocauit. Bern. Iuſtinianus *in vita cap. 4.* Bernard. Iuſtinian

125 Quodam tempore dum in die natalitio S. Andreę Apoſtoli iam meridianis horis Fratres quieſcerent, ſubitò Quidam frater apertis oculis cęcatus cœpit tremere, voces ingẽtes emittere, quibus vocibus teſtabatur, ferre ſe non poſſe, quod patiebatur. Concurrentes fratres viderunt cęcum apertis oculis trementem, & clamantem, & à præſentibus alienum, nihil quod foris agi poterat, ſentientem. Eumq. in manibus leuauerunt, atq. ante altare Sancti Andreæ Apoſtoli proiecerunt, ipſiq. pro eo in oratione proſtrati ſunt. Qui ſtatim ad ſe reuerſus, quid paſſus fuerat, confeſſus eſt: quia ſenex quidam ei apparuit, & canem nigrum ad eum dilaniandũ dimiſit dicens: Quare fugere voluiſti de Monaſterio? Cumque euadere de canis morſibus nullo modo potuiſſem, venerunt quidam Monachi, & eundem ſenem pro me rogarunt. Qui ſtatim iuſſit canem abſcedere, & ipſe ad me reuerſus ſum. Qui etiam confeſſus eſt. quia eo die, quo iſta pertulit, conſilium habuerat de eodem Monaſterio fugere. D. Greg. *lib. 9. Regiſt. c. 38.*

26 Alius quoque Monachus diſcedere de eodem Monaſterio S. Andreæ latenter voluit. Cumque hoc mente tractaſset, voluit oratorium ingredi, ſed ſtatim dæmonio traditus vehemẽtiſſimè vexatus eſt. Relinquebatur vero à dæmonio, ſi extra oratorium ſtetiſſet, & nihil patiebatur aduerſi. Si verò conatus fuiſſet ingredi, ſtatim maligno ſpiritui traditus vexabatur. Cumque hoc ſæpius fieret, culpã ſuam confeſſus eſt, quia egredi de Monaſterio cogitabat. Tunc collecti pro eo Fratres, ſe ſe per triduum in precibus aſtrinxerunt, atque ità curatus eſt, vt ad eum poſt modum nunquam ſpiritus malignus accederet. Dicebat autem ſe eundem beatum Apoſtolum, dum vexaretur vidiſſe, ſeque ab eo increpatum eſſe, cur voluiſſet abſcedere.

27 Ad hæc accidit, quod refert Ioannes Euiratus in Prato ſpirituali. Acceſſimus, inquit, ad Eunuchorum Monaſterium iuxta Sanctum Iordanem, ego & frater meus Sophronius. Narrauitq nobis Abbas Nicolaus ipſius Monaſterii Presbyter, dicens: In regione mea (erat autem ex Lycia) Monaſterium Virginum eſt ferme quadraginta. In hoc ergo Monaſterio quinq. Virgines ſibi inuicem condixerunt, vt noctu de Monaſterio fuge-

gerent, & acciperent viros. Nocte verò quadam cum dormirét ſanctimoniales omnes illis conſultantibus, vt veſtimenta ſua acciperent, & fugerent, continuò quinque omnes à dæmonio correptę ſunt. Quo facto, non ampliùs exierunt è Monaſterio, ſed confeſſę peccata ſua, gratias egerunt Deo dicentes: Gratias agimus magnorum indultori munerum Deo, qui flagellum hoc nobis induxit, vt animę noſtrę non pereant. *Pratum ſpirituale. cap.* 135.

28 In hiſtoriis *Sanctorum Patrum* refertur de quodam fratre, qui cum incidiſſet in tentationem, oppugnationis moleſtia victus, diſciplinam Monaſticam perdidit; & cum iterum vellet obſeruantię Regularis principia reſumere, illa animi tribulatione impediebatur, & dicebat in ſe ipſo: Quando eo me in ſtatu inueniam, quo aliquando fui? Deficienſque animo; ne aggredi quidem Monachi vllum opus valebat. Veniens ad quendam ſenem, narrauit ei quę circa ſe agerentur. Senex audita defectionis cauſa, adhibuit ei tale exemplum. Homo quidam habuit poſſeſſionem, & eius negligentia in ſentes redacta eſt, ac repleta tribulis, & ſpinis. Viſum eſt autem ei poſtea, vt eam excoleret, dixitque filio ſuo: Vade, & purga agrum poſſeſſionis illius. Venit filius, vt purgaret: Sed cum reſpexiſſet vidit multitudinem tribulorum, & ſpinarum in eo exercuiſſe, & animo deficiens, ſibi ipſe ſic locutus eſt: Et quando hæc omnia euellere, & expurgare potero? & proijciens ſe in terram dormiuit: Hoc autem fecit multis diebus Poſt hæc venit viſum pater eius quod fecerat, inuenitque ipſum nihil effeciſſe; & dixit ei, Quare vſque modo nihil feciſti? Reſpondit iuuenis patri ſuo: Mox vt operi appropinquaui, viſa tribulorum, ac ſpinarum tanta copia, deterrebar à ſuſceptione laboris, & pręanimi anguſtia proſtratus in terra dormiebam. Cui pater. Ad menſuram latitudinis, fili, quam iacens in terra occupas, per ſingulos dies operare, & ita paulatim proficiet opus tuum, nec tu puſillanimis efficieris. Quod cum audiſſet iuuenis conſilium patris ſecutus eſt, & paruo tempore purgata, & exculta poſſeſſio eſt. Tu verò ita Frater paulatim operare, & non deficies. Quo audito Frater ille abiit, & cum omni patientia ſedens faciebat ſicut edoctus fuerat à ſene, & requiem inueniens promouebatur per Chriſtum Dominum. *In vitis Patrum, lib. de Patientia.*

29 Olim Eccleſia Cathedralis Gratianopolitana Canonicum habuit, qui corde compunctus maiorem Carthuſiam eſt in-

ingreſſus. Hic poſt aliquantos menſes, cum nouus ille feruor iam pènè intepuiſſet, cœpit de vomitu cogitare. Semper enim tepor non longe diſtat à vomitu. Hinc tepori importuna ſe diaboli tentatio ſociabat, & tam frequens, tamque continua, vt nouella plantatio, & parum adhuc gratiarum fluentis irrigata, tempeſtates tam aſſiduas ferre non poſſet. Non enim recurrebat ad orationis ſuffragia, nec piorum Patrum monita capiebat: Victor igitur Diabolus miſerum eo perduxit, vt nocte iam illâ te clàm turpem fugam meditaretur. Sedente igitur illo ſuper murum, qui cœnobium cingit, horto ſuo proximum, cum vellet ſe deorſum mittere, vidit magiſtrum ſuum, qui illum in nouitiatu iam pridem inſtruxerat, quique iam obierat mortem. Hunc vidit è cœlis ad ſe venientem multa luce conſpicuum, & magna circundatum gloria dicentem ſibi: Quorſum, inquit, ò fili, tu ſugere maturas in perditionis tuę periculum? Mane, inquit, mane, & in Ordine perſeuera, & ego tibi promitto perpetuæ felicitatis regnum, quod ipſe percipies, ſi in Ordine in finem vſque laudabili conuerſatione duraueris. Ille territus primùm, deinde apprimè animatus, ſe ſe ad mentem reduxit ſaniorem cellam ſuam introiit, habitum reſumpſit, & virtute, ac longanimitate proficiens feliciſſimo eſt fine conſummatus. Dionyſius Carthuſianus *in exhortat. nouitiorum*.

30 In hac ipſa domo Carthuſiæ, quæ eſt mater noſtra, (inquiunt iidem Dorlandus, & Dionyſius Carthuſiani) fuit ante nos nouitius quidam, qui ſuadente diabolo, ac iam etiam poſſidente, ſub nocturno ſilentio fugere ad ſæculum moliebatur, cumq; per cœmeterium clauſtri tranſitum haberet audiuit de ſepulchro. cuiuſdam nuper defuncti patris vocem manifeſtam dicentem ſibi: Quo fugis ò miſer? quo fugis? Prædico tibi ſi hinc abieris. filius gehennæ, & perditionis alumnus eris. In hac voce correptus, ac ſtupefactus diripuit, & ad ſe reuerſus cellam repetiit, & in ea vſque in finem laudabiliter perſeuerauit. Idem *ibidem*. Dorlandus, & Dionyſius.

31 Nouitius quidam in ſuperiori Alemania, cum Carthuſienſem eſſet Ordinem ingreſſus, nec ſatis firmaſſet mentem in obſequium Dei, cœpit de vomitu cogitare. Et iam in liquidum reſolutus, O, inquit, ſi nunc haberem ad manus aureos decem, nequaquam hic vltra perdurarem, ſed ſtatim me ſæculo redderē quod reliqui. Odi enim hunc Ordinis rigorem, odi piſas, & fabas, & duriſſimam Ordinis diſciplinam. Sine pecunia tamen

nuſquam

nuſquam tuta, nuſquam honeſta profectio eſt. Cum vndique per cellam circumſpiceret, vidit, (mirabile dictu) illos ipſos aureos iacere ſibi ſub oculis, probatæ monetæ & publicę. Tunc ille ſtupidus nimium, Vnde, inquit, hoc aurum? Vnde hi nummi tam ſubito prouenerunt, hoc præſertim in loco, vbi nunquam pecunia conſueta eſt inueniri? Certè hoc artificium Zabuleuum eſt: hi doli ſunt tui, quo me ab Ordine eiicias faciaſq. extorrem. Nunc magis ipſe manebo, &, vt tibi crepent oculi, me perſeuerantem videbis, & quę ſancta ſunt æmulantem. Pecunia verò tua tecum abeat in perditionem. Ita *ibidem*.

32 Hæc omnia, vt dixi, exempla pro Nouitiis in Ordine ſemel ſuſcepto retinendis ex Laurentio Beyerlinck *in Theatro vit. human.* loco relato, ad intentum noſtrum congrua, mutuatis ex ipſo verbis excerpſi; vt ex eiſdem magis, ac magis tyrones in Religionibus confirmētur, ad maiorem Dei gloriam, ſuarumque animarum ſecuriorem ſalutem. Qui pręſentis operis finis, & ſcopus eſt.

FINIS

IESVS MARIA IOSEPH.

INDEX RERVM
MAGIS NOTABILIVM, QVAE IN HOC OPERE CONTINENTVR.

A

ABſtinentia regularibus commẽdatur. c. 16. §. 25. & ſeqq.
Actiones ſacræ, quo fine fiendę a religioſis c. 16. §. 24
Adoleſcentum educatio. c. 18 per totum. Quid de illa Patres ſentiant ibid. prę ſertim à §. 3. Qui pro illa ſcripſerunt. §. 2
Aedificia monachorum honeſta. c. 17. §. 20. & 21
Aequalitas inter religioſos cõmendatur. cap. 12. per totum.
Alimenta religioſis vnde comparanda. c. 8. §. 2. & 3. Non ex nimia euagatione. ibidem.
Ambitio a regularibus omnino debet abeſſe. c. 13. per totum, & c. 12. §. 18. Quid de illa Patres ſentiant. c. 13. a §. 2. Damna, quæ ex illa oriuntur, a §. 10. Ambitioſi vitia, §. 13.
Amor Dei monachatus finis. c. 11. §. 21. Finis ſtudiorum monachi. ibidem.
Anxietati cordis quomodo medendum. c. 8. §. 12.
Apparitio cuiuſdam Religioſi poſt mortem. cap. 1. n. 25
Apologus ſtrutionis. cap. 2. n. 7 Vulpis, & aliorum. c. 9. n. 11 Bouis, & Lupi. c. 10. n. 18 De gallo, & vulpe. c. 11. n. 23 De Simia, c. 13. n. 12.
Apoſtatarum à Religionibus infœlices exitus. cap. 8. n. 20.
Auaritia omnino fugienda religioſis, cap. 16. & 17. per tota. Damna illius. cap. 16 a §. 20.

B

BEnedictiones cõceſſę bonis Prælatis. c. 15. §. 10.
Benedictinus Ordo. cap. 17 §. 14.

Bonorum temporalium copia fugienda religioſis c.16, per totum. Quid de illa Patres ſentiant. ibidem à §. 2 Inconuenientia, quę ex illa ſequũtur, a §. 10. Etiam à Communitatibus regularium vitanda. c.17. per totum. Quid de illa etiam Patres ſentiant. a §. 1. Incommoda illius. a §. 16.

C

Caſtitatis violatio ex otioſitate. c.10 §. 20

Caſus de quodam monacho. c. 5. §. 17 De aliis vagis c.7 §, 22. & 23. De ſancto Franciſco, c. 11. §. 16. De quibuſdam aliis. c. 12 §. 17. De quodam Eremita. c. 13. §. 11. De quodam monacho. c. 14 §. 18 De tribus guloſis c. 16 §. 27 De quodam hortulano c. 16. §. 32 De quibuſdam deſertoribus Religioſi ſtatus. cap. 2. n. 9

Cęremoniarum obſeruantia commendatur. c.6 § 20

Cenſus an liciti Religioſis. c.16 §. 23

Clauſura honeſta commendatur Religioſis c. 7. & 8. per totum. Eius vtilitates, ibidem.

Confidentia monachi, quæ debeat eſſe, c.16. §. 31.

Communicatio nimia monachorum cum ſæcularibus nocet reformationi. c. 9, per tot. Quid de illa Patres ſentiant ibidem.

Communitates religioſę ſuperflua fugere debent, c. 17. per totum.

Conſanguinei qualiter a regularibus colendi, c. 8. §. 8. & 10. Quomodo vitandi, ibid. & c. 9. § 9

Contentiones inter Religioſos vitandę, c. 14. per tot.

Corui, & lupi Apologus. c. 16 n. 34.

Curas rerum ſæcularium fugiunt monachi, c. 7. per tot. præſertim §. 16

D

Differentia inter ſeculum & Religionem, c 2. § 9

Diſpenſatio prætenſa in obſeruantiis Ordinis non iuuat. c. 6. § 25. & 26.

Diuiſiones inter regulares omnino fugiendę, c. 14. per tot. Quid de illis loquantur Patres, ibi. Dãna ex illis manãtia, ibid: præſertim a §. 12

Diuitię in Religioſis reprobantur, c. 16. & 17.

Documenta Religioſis litteratis, c. 11. a §. 18. Magiſtris Nouitiorum, c 18. a §. 11

Dæmoniaci cuiuſdam dictum, c. 11. §. 16, Dæmonum epiſtola, c. 15. §. 11.

E

Excuſationes contra paupertatem religioſam non admittuntur. c. 16. a §. 30. Non futuræ neceſſitatis, §. 31. & 32. Non carentia affectus

affectus interioris, §. 33. Non quia dicatur tantum, ch beri vſum, non dominiū, ibidem.
Exemplum pro quiete, & clauſura religioſa, c.8. § 6. & 7. Abbatis Machetis, § 9 Cuiuſdam alterius monachi, §.10. De quodam ſcholare Pariſienſi, c. 11. §. 17. De quibuſdam monialibus c. 17 §. 19. De quodam iuuene Religioſo c.18 §. 18
Exemptiones à Regularibus obſeruantiis multoties nociuæ, c.12.per tot. Quid de illis Patres ſentiant. ibid.

F

FActa ſecularia fugienda à monachis, c. 9. §. 14. & 15.
Factum Nicardi fratris Bernardi Clareuallenſis, c. 16. §.19. Abrae Aegyptij.ibidē.
Familiaritas ſæcularium valde nociua Religioſis, c. 9. per totum

G

GAudium boni Religioſi in paupertate, c. 17. §. 22.
Gentiles aduerſantur otioſitati, c.10.§. 17.
Gula condemnatur, cap. 12. §. 16. Naſcitur ex otioſitate, c.10.§ 29. Quid Patres de illa ſentiant, cap. 16. §. 25. Damna ex illa ſecuta, §. 27. Ipſius definitio tradita a vulpecula in Apologo Cyrilli. c 16. n. 16

H

HAbitus Religioſus humilis, & honeſtus, c. 16 §. 28. & 29.
Hæretici inimici ſanctarum Religionum, & Religioſorū c. 1. § 5. Opprobria ipſis obiiciunt; ibidem. § 6
Hirci, & Ericii Apologus. c.13 n.21.
Hugonis Lincolnienſis reſpōſio, c.9 §.15
Humilitas commendatur mōnachis, c.13. §. 18 Fundamentum ſtudiorum monachi, c.11. §. 21
Hypolitus Martyr quid ſentiat de conſummatione mundi c.16 §.vltimo.
Hypochriſis quomodò fugienda. cap.2.n.7.
Hypochritatū Apologus. ibid.

I

INſtructio nouitiorum, c. 18. per totum. Quam neceſſaria, §. 1. Qui Patres de illa ſcripſerint, § 2. Quid de illa ſentiant, a §. 3 Magiſtri, a §. 9. S. Nili a §. 10. Documenta pro illa a §. 11. Primum de oratione ſectanda, ibidem. De otio vitando, §. 13. De ſingularitate fugienda, §. 14 De amore Regulæ, & Conſtitutionum Ordinis, §. 15 De non ſumenda ſcandalo ex imperfectionibus aliorum, §. 16. De nō indiſcriminatim omnibus

nibus admittendis ad Ordinem, n. 17. Nec temere expellendis, n. 18.
Iocoſa, & ſcurrilia maximè fugienda monachis. c. 9. n. 13
Iſaac monachus a D. Gregorio commendatus, & quare c. 17. n. 6

L

LAudes Paupertatis Religioſæ, c. 16. n. 17
Laudes ſtatus Religioſi. c. 2. n. 3. & 4. & c. 17. n. 4
Lectio, & oratio miſcenda regularibus. c. 11. n. 18. 19. & 20. Lectio, & oratio, & operatio tria neceſſaria monachis, c. 4. n. 12
Leonis, & aſini Apologus c. 15. n. 19
Literarum exercitium vtile valde religioſis, c. 11. per totum. Quid de illo Patres ſentiant, ibidem. Quæ contra illud obiiciuntur. n. 14. 15. & 16. Quomodo illis ſatisfiat. n. 17
Litigia debent fugere regulares, c. 17 n. 22.
Ludis Hiſtrionicis aſſiſtere valde nociuum regularibus c. 9. n. 12.
Lupi Apologus, c. 16. n. 34.

M

MInima obſeruantiæ magni habendæ a Religioſis, c. 6. per totum. Commendantur multum à Patribus ibidem. Non excuſantur illas omittentes, a n. 22. Non quia ſint minimæ, ibidem. Nec oratione prauæ conſuetudinis in contrariũ, n. 23. Nec quia non ſit peccatum mortale, n. 24. Nec propter diſpenſationem prætenſam, n. 25
Miſſæ, & cæremoniarum eius deuotio, c. 6. n. 22.
Modus honeſtæ deambulationis regularium extra cœnobia qualis, c. 8. n. 14. Communicationis cum ſæcularibus, c. 9. n. 17
Monachi definitio, c. 3. n. 13
Monachi ſunt quaſi mortui mundo, c. 9. n. 10. Monachus malus qualis, c. 17. n. Monachus bonus qualis, c 6. n. 27. Monachi non reformati carpuntur à Patribus, cap. 1. per totum. Monachorum ſtatus, quam excelſus, & ſublimis in Eccleſia, c. 2. n. 2. Maximè commendatus à Patribus, c. 2 n. 2. 3. & 4. Hæreticis, & inimicis Eccleſiæ exoſus, n. 5. & 6
Moniales quales eſſe debeant, c. 17 n. 12. & n 19. Quomodo debeant auaritiam fugere, ibidem. Cum ipſis conuerſantes quam acerbè puniti, c. 9, n. 13

N

NEceſſitas lege caret, c. 21. ſ. 13. Quantum excuſet religioſos, qui ſibi prouident neceſſaria, licet non excu-

ſet

ſet amicitiã, c. 16. §. 30. & 31.
Negligentia in ſtudiis literarum reprobatur religioſis, c. 11. per totum.
Negotiationes fugiant religioſi, c. 17 §. 21.
Nicardi fratris Bernardi ſactum, c. 16. §. 19.
Nouitii, c. 18. Quomodo educandi, ibid. Qui Patres de hoc ſcripſerunt, §. 2. Quid de illorum educatione ſentiant, §. 3. Eorum magiſtri quales, §. 9. Documenta pro illis, a §. 11. Non bene morigerati expellendi. §. 17 & 18. Male morigerati quales, §. 20. Illorum notæ, & ſigna ibidem. Caſus eorum, qui Religionem deſerunt. c. 18. n. 21

O

Occaſiones peccandi ex quo accipere poſſunt Religioſi, c. 9. §. 11.
Odium hęreticorum in ſanctos Religioſos, c. 2. §. 5. & 6. Quorundam aliorum, & vnde naſcatur, c. 17. §. 16. Aliorum etiam, c. 8. §. 3.
Opera charitatis, pietatis, aut miſericordiæ, quomodo, & qua mẽſura exhibenda a Religioſis, c. 8. §. 4. & 5. Exemplis confirmatur, §. 6. & 7.
Opprobria, quę impii hæretici Religioſis obiiciunt, & ſanctis religionibus, c. 2. §. 6.
Oratio neceſſaria religioſis, c. 3. & 4. per totum. Nouitiis c. 18. §. 11. & 12. Maxime Prælatis Relgionum, vtrecte gubernent c. 15. §. 21. & 22
Orationis, & lectionis interpollatio officium monachi, c. 11, §. 18. 19. & 20. Oratio, lectio, & operatio tria neceſſaria monachis, c. 4 §, 12.
Ornatus religioſorum qualis, & quam honeſtus, c. 16. §. 28 & 29.
Otioſitas abominanda monachis, c. 10. per tot. Quid de illa Patres ſentiant, ibid. Incõmoda, quæ ex otioſitate ſequi poſſunt, a §. 18. Nouitiis maximè fugienda. c. 18. §. 13. Otioſorum notæ, & ſigna quæ ſint. c. 10. § 21

P

Partialitates in Religioſis omnino vitandæ, c. 14. per totum. Quid de illis Patres ſentiant, ibid. Damna, quæ ex illis naſci poſſunt, a §. 12.
Patres quid ſentiant de religioſis non reformatis. c. 1. per totom Quid de excellentia ſtatus religioſi, c. 2. §. 2 3. & 4. Quid de neceſſitate, aut vtilitate orationis, c. 3. & 4 Quid de obſeruantia Regulæ, & Conſtitutionum Ordinis, cap. 5. Quid de minimis etiã obſeruantiis, c. 6. Quid de nimia euagatione extra cænobia monachorũ, c. 7. & 8. de nimia communicatione cum ſæcularibus, c. 9. De otioſitate fugienda, c. 10

c. 10. De literarum exercitio, c. 11. De exemptionibus, & priuilegiis, c. 12. De ambitione, c. 13. De diuiſionibus, & partialitatibus, c. 14. De bonis, & malis prælatis, c. 15. De cupiditate nimia bonorum temporalium, etiam quoad communitates religioſas, c. 16. & 17. De educatione adoleſcentum, c. 18. Quam ſtudioſi fuerint literarum, c. 11. §. 13. Quomodo paupertatem amauerint, c. 16. §. 17. 18. & 19. Quomodo prælationes fugerint, c. 13. § 19.

Paupertas religionis maximè commendatur, c. 16. & 17. per totum. Encomia ipſius c. 6. §. 17. imitatores paupertatis, §. 18. & 19. Firmitas religionum eſt paupertas, c. 17. §. 18. Murus religionis, ibidem.

Pecunia nociua religioſis, c. 16 & 17. per tot. Qualiter circa illam ſe debeat habere religioſus ex Seneca, c. 17. §. vltimo.

Pœnæ inflictę propter leues defectas. cap. 5. n. 22.

Prælati admonentur de ſuo munere, c. 14 §. 20. & 21: Boni qui ſint, & qui mali, c. 15. per totum. Boni pręlati vtiles, praui inutiles, ibidem. Quid de vtriuſque ſentiant Patres, à §. 2. Prælati boni commoda, & vtilitates, § 9. Prælati mali incommoda, & damna, a §. 11 Prælatis neceſſaria, §. 17. Oratio illis maximè neceſſaria, vt rectè gubernent §. 21. & 22. Tria illis neceſſaria ex Bernardo § 17. & 21.

Prælationes fugiendę, c. 13. præſertim, a §. 28. Qualiter id fecerint Sancti, § 19. Qualiter ſe gerere debeant monachi in illis accipiendis, vel renuendis. § 20

Principum, & Magnalium conſortium prudenter recuſandum a piis Religioſis, c. 9 §. 15

Priuilegiati multi quoad regulares obſeruantias, noxii reformationi Religionis, c. 12. per totum. Quid de illis ſentiant patres, ibid. Vitia quibus manent expoſiti, §. 16. Exemplis ſuadetur, §. 17 Qui nam illorum vtiles religionibus, §. 20

Prouidentia Dei erga monachos, c. 16. §. 31. & 32. præſertim veros pauperes, ibid.

Purgatorii pœnis quare aliqui puniti, c. 5. n. 21.

Q

QValitates bonorum prælatorum in Religionibus, c. 15. §. 19. Quę in illis maximè requirantur §. 21. 22. 23. & 24. Quas debeant habere Magiſtri Nouitiorum in religionibus, c. 18. a §. 9. Ipſorum Nouitiorum

rum

rum qualitates, ibid. §. 17.

R

Regulæ obſeruatio neceſſaria Religioſis, c. 5. & 6. per totum. illius obſeruatores quomodo præmium accipiāt à Deo, c. 5. §. 15 & 16. Illius contemptores qualiter puniantur ab ipſo, §. 17. & ſeqq. Regulæ cōtemptus vnde naſcatur aliquoties. c. 14. §. 16. Amor illius, & Conſtitutionum Ordinis maximè intimandus eſt Nouitiis, c. 18. §. 15.

Religioſus ſtatus, quam eximius, & inſignis in Eccleſia, c. 2. §. 2. Qualiter commendatus a Patribus, ibid. & §. 3. & 4. Hæreticis exoſus, § 5 & 6. Finis, ad quem ipſius ſtatus § 7. Differentia a ſæculo, §. 9 in quo conſiſtat, c. 6. §. 10. Religioſi perfecti quales, c. 6. § 27

Reuelatio facta Dionyſio Carthuſiano, c. 1. §. 14 Alia facta S. Tereſiæ de nimia communicatione cum ſæcularibus fugienda, cap. 9. §. 9. Alia facta Arſenio, ibidem. Alia S. Antonio. c. 11. §. 20. Alia de quodam monacho aduerſario doctrinę S. Franciſci, c. 16. §. 14. Alia S. Brigittę, c. 16 §. 29. Alia eiuſdem, c. 17. §. 12. Alia facta cuidam Frāciſcanę. c. 17. §. 24.

Ruinę ſunt ſubiecti religioſi prædiuites. c. 17. §. 18. Exemplo quodā id ſuadetur. §. 19.

S

Sæcularium conſortium valde nociuum regularibus, c. 9. per totum. Sæculares non venerantur religioſos difformatos, c. 2. §. 7. Retrahuntur a religione propter ipſos ibid. §. 8. Male ſentiunt de religioſis valde diuitibus c. 17. § 16. & 17

Scandalum fugiendum, c. 18. §. 16.

Scema Religionis, & mundi. cap. 1. n. 26.

Signa male morigeratorum iuuenum, c. 8. §. 20. Otioſorum, c. 10. §. 21. Maiorum prælatorum, c. 15. §. 20. Bonorum prælatorum. c. 16. §. 19

Singularitates vitandæ a religioſis, c. 12. fere per totum. Maximè à Nouitijs, c. 18. § 14. Quid Patres ſentiant de ſingularitatibus in monaſteriis, c. 12. a §. 2. Damna ex illis ſecuta, a § 16.

Silentii Regularis commendatio, c. 5. n. 12. & 13.

Socius ſemper adiungēdus Religioſo exeunti è Monaſterio c 8. n. 14.

Solicitudines religioſis fugiendę, c. 9. §. 16.

Spes monachi ſolus Deus ſit, c. 16. §. 31

Studia litterarum commendātur religioſis, c 11. per totū. Bonorum religioſorum quę & qualia, §. 24.

Non

Non reformatorum qualia. §.23.
Studium principale monachi quod c.4.§.14
Superbia fugienda regularibus, c.11.§.23.

T

Termini terræ appellantur monachi, c.16.§.17.
Teſtamentum S. Ephremi, c. 16.§.19.
Theſaurus monachi eſt paupertas, c. 16.§.17.
Tria maxime neceſſaria monachis ſunt oratio, lectio, & operatio, c.4.§.12.
Tria neceſſaria prælatis, c.15. §.17.& 21.
Triſtitia monachorum, quomodo medenda, cap.8. §. 12.
Tyronum in religione educatio, c. 18. per totum.
Qui de illa ſcripſerint §.2.
Documenta neceſſaria pro illis, & magiſtris, a §.11
Quid patres ſentiant. a §.3.

V

Vagatio nimia extra cœnobia monachis interdicta, cap 7 & 8. per tot.
Quid de illa ſentiant patres ibidem.
Ipſius damna, ibidem.
Excuſationes pro illa excluſæ, c.8
eſt vilipendioſa religioſis, c. 8.§.16.& 17
Honeſta, & neceſſaria conceditur illis, c.8. §. 12
Viſio de quodam Adamo, c. 2. §.9. De quodam Dœmone. c.3.n.21 De Beatiſſima Virgine, ibidem.
De quodam conuentu reformato, c.2.§. 11.
De quodam ſancto religioſo c.5.§.17.
De alio, qui ſine purgatorio migrauit ad cælum, ibidem.
De quibuſdam aliis, ibidē §. 18.& 19. & cap 14 n.18.
De Hugone, eo quod non reciebat diſciplinas Ordinis c.6.§.21.
Alia de quibuſdam Comitiis Dæmonum, cap. 12. §.14.
Alia de quodam religioſo, ibidem.
Alia de quibuſdam defunctis, c.13.§.12
De quodam alio, ibidem.
Alia ex S. Odone, cap. 16. §.29.
Alia ex Laurentio Surio ibidem.
Alia ex Io. Nidero, c. 17. §.15.
Viſitationes ſæcularium quomodo fieri debeant a Religioſis, c 8 §.8.& 11.
Vitæ cænobiticæ finis, cap. 4. §.13.
Vnio inter religioſos habenda c.14.per totum.
Vulpis, & Simiæ Apologus. c. 17.n 24.

Laus Deo, Virgini Matri, Ioſepho Sponſo.

Digitized by Google

6-3-1

Digitized by Google